

SLOVNÍK ČESKO-LATINSKÝ

SESTAVIL

JOSEF MEISSNER

PROFESOR

MASARYKOVA REÁLNÉHO GYMNASIA
V PRAZE

NAKLADATELÉ KVASNIČKA A HAMPL

V PRAZE

PŘIPOMENUTÍ.

S ohledem na stručnost kapesního slovníku uváděna jsou podstatná jména I. a II. deklinace (podle vzoru *fēmina*, -ae, servus, -ī, verbum, -ī) pouze v nominativě; stejně je tomu u podst. jmen III. deklinace na -ās (genit. -ātis); u ostatních subst. je vždy uvedena koncovka 2. pádu.

Slovesa jsou uváděna většinou pouze v infinitivě; příslušné další tvary nalezne čtenář v latinsko-českém dílu slovníku.

Číslice za adjektivy značí: 3. adjektiva trojvýchodná, 2. adjektiva dvojvýchodná.

U adjektiv na -er značí koncovky -a, -um, nebo is, -e, že se připojí přímo za nominativní tvar mužského rodu, na př.: *frūgifer*, -a, -um = *frūgifer*, *frūgifera*, *frūgiferum*, *celer*, -is, -e = *celer*, *celeris*, *celere*.

Nenalezne-li čtenář významu u slovesa trvalého, nechť laskavě hledá u tvaru dokonavého; nebo naopak; na př. *zaháněti* — *zahnati*, *políti* — *polévati*.

Hvězdíčka * značí, že výraz vzat z latiny pozdější (též středověké nebo novověké).

J. M.

ZKRATKY:

ak. s inf. = akusativ s infinitivem (acc. c. inf.).	inf. = infinitiv.
alcis = alicuius.	j. = jako.
alci = alicui.	konj. = konjunktiv.
alqm = aliquem.	lék. = odborný výraz lékařský.
alqd = aliquid.	m. = maskulinum.
alqā = aliquā.	n. (ležaté) = neutrum.
alqō = aliquō.	n. (stojaté) = nebo.
církv. = z mluvy církevní.	nepřech. = ve významu nepřechodném.
cóni = konjunktiv.	nom. = nominativ.
čas. = časově, ve významu časovém.	pod. = podobně.
dat. = dativ.	přen. = ve významu přeneseném (obrazném).
f. = femininum.	zvl. = zvláště.
gen. = genitiv.	Jiné zkratky jsou dostatečně známy.
gerund. = gerundium, -ivum.	

A

a et, -que; atque, *áč* (*před souhl. kromě h, zřídka před c, g, qu*); *a i* atque etiam, atque; *a ne* neque, nec; *a přece* ne neque, nec tamen; *a nikdo* nec quisquam, *a nikdy* nec umquam; *a kdyby i* etiamsi; *a tak* itaque; *a to, a sice* et is, isque.

abatyše abbātissa f.

abeced-a litterae, -ārum f.; litterārum ordō m.; *podle -y spořádati* litterārum ordine (secundum litterārum ordinem) dispōnere alqd, in litterās dīgerere alqd.

abecední in litterās dīgestus; ordine (secundum ordinem) litterārum dispositus 3.

abnormální abnōrmis 2.

absoluce venia peccātōrum f.

absolutn-í summus 3, extrēmus 3, simplex, -icis, absolūtus 3; -ě plāně, prōrsus, utique, omnīnō.

aby ut, ~ *ne* nē, quōminus, quīn s konj.; *a ~ ne* nēve s konj.; ~ *nikdo* nē quis s konj.; ~ *tím* quō s konj.; ~ (*po dignus, indignus, aptus, idōneus, po kompar. s quam*) quī s konj.; *jen ~* (*přání*) dum, modo, dummodo s konj.; (*ve větách podmětných*) akk. s inf. *jest spravedlivo, aby vítěz šetřil přemoužených* aequum est victōrem parcere victis.

ač, ačkoli(v) quamquam, etsi, tametsi s ind., cum, quamvis s konj.

administrace administrātiō f.

admirál praefectus classis; *býti -em* classī praeesse; *jmenovati -em* classī praeficere alqm.

admiralita praefectūra rei maritimae; summa imperiī maritimī f.

admirálský praetōrius 3 (nāvis); -á *vlajka* insigne nāvis praetōriae.

adresa inscriptiō nōminis; (*věnování*) litterae commendāticae, litterae, quibus grātia aguntur.

adresovati inscribere (epistulam alci).

advokacie opera forēnsis f., causārum dictiō f.

advokát advocātus m., (*zástupce přítomného*) cōgnitor m., (*nepřítomného*) prōcūrātor m., (*obhájce*) patrōnus m., (*žalobce*) āctor m., (*z povolání*) causidicus m.; *státi se -em* ad causās dicendās accēdere; *býti -em* causās dicere (agere), *versārī* in forō, dēfendere.

aedil aedilis, -is m.; *bývalý* ~ aedilicius m.

aedilita aedilitās f.

aedilský aedilicius 3 (mūnus).

afekt animī mōtus, -ūs m. (commōtiō f., perturbātiō f.), (animī) ardor m., impetus, -ūs m.

afektace ineptiae, -ārum f., molestia f., nimia (inepta, pūtida) ēlegantia f. (cūra f., dilligentia f.).

afektovaný ineptus 3, molestus 3, pūtīdus 3, simulātus 3, fictus 3.

agent prōcūrātor m., interpres, -tis, m., internuntius m., conciliātor m.

agentura prōcūrātiō f.

agilní agilis 2.

agilnost agilitās f.

agitátor agitātor m., opera f.

agrární agrārius 3.

agrárník agricola m., agrestis m., colōnus m.

ach! ó! óh! heu! eheu! prō!, ~ *já nešťastný! mě miserum!*, ~ *že jsi nezůstal! quam vellem mānsissēs!*

aj! heu! eheu! at!

ajhle! ecce! eu! heu!

akademický Acadēmicus 3.

akademie Acadēmia f.; (*vysoká škola*) ūniversitās f. (litterārum).

akcíz portōrium (rērum n. mercium peregrinārum).

aklimatisovati caelō (solō) assuēfacere; ~ *se* caelō (solō) assuēscere.

akord concentus (-ūs *m.*) sonōrum (vōcum); cōsonae vōcēs *f.*

akta ācta, -ōrum *n.*, tabulae, -ārum *f.*, libelli, -ōrum *m.*, litterae (pūblicaē) *f.*; *do -ŭ zaněsti in ācta* referre.

ale sed, at, vērūm, autem (*na* 2. *místě*), vērō.

alegorický imāgine expressus 3.

alegorie allēgoria *f.*

alej via arborum utrimque ordi i-bus saepta.

alkovna zothēca *f.*, zothēcula *f.*

almanach fastī, -ōrum *m.*

almara armārium *n.*; arca *f.*; cista *f.*; scrīnium *n.*

almužna stips, -is *f.*; *-u dáti* stipem spargere, largīrī; *-ou se živiti* aliēnā misericordiā vīvere.

alpský Alpīnus 3.

Alpy Alpēs, -ium *f.*

Amazonka Amāzōn, -ōnis *f.*; (*mužatka*) mulier (virgō) bellicōsa, virāgō, -inis *f.*

ambit peristyl(i)um *n.*

ambrosie ambrosia *f.*

amen ita fiat! rata faxit deus! di i; ~ *řici* perōrāre.

amfitheatr amphiteātrum *n.*

amfitheatrální amphitheātrālis 2, amphitheātrī speciem referēns, amphitheātrī īnstar.

amfora amphora *f.*

amnestie praeteritōrum (rērū ante actārū) venia et oblīviō *f.* (impūnitās *f.*); *všeobecná* ~ omnium rērū oblīviō *f.*; *-i udělit* rērū ante āctārū veniam et oblīviōnem sāncire.

amortisace solūtiō *f.*

amortisovati solvere.

amputace amputātiō *f.*

amulet bulla *f.*

anachronismus error in temporis ratiōne (admissus); *-u se dopustiti* aberrāre ā (vērā) temporis ratiōne.

analogický similis 2, cōsentāneus 3; ~ *případ* similitūdō, -inis, *f.*

analogie analogia *f.*, comparātiō *f.*, collātiō *f.*, similitūdō, -inis *f.*

anarchie effrēnāta multitūdinis licentia; perturbātiō omnium rērū *f.*; libīdō, -inis, *f.*; *žítí v -i*

lēgibus lūdiciīsque (imperlō legitimō) cārēre, sine lēgibus esse.

anděl nuntius dīvinus, angelus *m.*; *můj -e!* mea anima! mea vīta!

andělský dīvinus 3, angelicus 3, praeclārus 3.

aneb(o) aut; vel, -ve; (*čili*) sive.

anekdota rēs memorābilis *f.*, factum memoriā dignum *n.*, fābula *f.*, fabella *f.*, narrātiuncula *f.*, facētē (lepidē) dictum *n.*

anekdotář fābulātor *m.*, tiunculārū captātor *m.*

anglický Britannicus 3.

Anglie Britannia *f.*

Angličan Britannus *m.*

ani nē—quidem; ~—~ neque—neque; ~ *nikdo* neque quisquam.

animální animālis 2.

animovati incitāre, excitāre, stimulāre, impellere, hortārī alqm.

ano ita, ita est, sānē, certē, ita prōrsus, ego vērō; (*opakuje se sloveso otázky*); ~ *i* immō, immō vērō.

anonymní sine nōmine (auctōris) scriptus (ēditus); incertō auctōre vulgātus; cuius auctor incertus est; -ě sine nōmine, cělātō nōmine, incertō auctōre, auctōris nōmine nōn īnscriptō (subscriptō).

antikvita opus (-eris *n.*) antīquum, monumentum artis antīquae *n.*

antipatie animus ab alqō aliēnus; *chovati* ~ aliēnum esse (abhorrēre) ab alqō (ab alqā rē).

antologie flōrēs rērū *m.*; ēlectī (ex poētīs) locī; anthologica, -ōrum *n.*

antoušek carnifex, -icis *m.*

apatický incūriōsus 3, dissolūtus 3, piger, -gra, -grum, lentus 3.

apatie neglegentia *f.*, animus dissolūtus *m.*

apodiktický certissimus 3, manifestus 3, ēvidēns; *-y tvrditi* prō certō dīcere (affirmāre).

apoštol apostolus *m.*

apotheosa cōsecrātiō *f.*

apropos audī! dīc quaesō!

arch (*papíru*) plagula *f.*

archeolog antīquitātis investigātor *m.*; studiōsus, quī in antīquitātis studiīs versātur.

archeologie antīquitātis investigātiō f., rērum antīquārum studium n.
architekt architectus m.
archiv tabulārium n., tabulae pūblīcae f., ācta pūblica n.
arci sānē, certē, ita, ita vērō; vidēlicet, scīlicet; quidem, equidem, nīmīrum.
arci- summus 3; prīnceps, -cipis; superlativ; -dīlo summum opus; -blāzen stultissimus.
arcibiskup archiepiscopus m. (čirk.).
arciotec patriarcha, -ae m.
aréna harēna f.
argumentace argumentātiō f., enthymēma, -atis, n.
arie canticum n., cantillēna f.
aristokracie optimātium dominātus, -ūs, m.; nōbilium potestās atque opēs; (stav) nōbilēs, -ium m., nōbilitās f., optimātēs, -ium m., prīncipēs, -um, m.
aristokratický gen. optimātium, nōbilium; -y smýšlejší optimātium studiōsus, optimātibus favēns, quī optimātium causam agit.
armáda exercitus, -ūs, m., cōpiae, -ārum f.; multitudō, -inis f., magna vis f.
arsenál armāmentārium n., (lodní) nāvālia, -ium, n.
artilerie tormenta, -ōrum n.
asfalt bitūmen, -inis n.
asi ferē, circiter, circā, ad; fortasse s ind., forsitan s konj., dubitō an, nesciō an, haud sciō an s konj., putō, crēdō, arbitror s acc. c. inf., videor s nom. c. inf.; frāter iam fortasse vēnit, fr. iam forsitan vēnerit, nesciō an fr. iam vēnerit; putō frātre iam vēnisse; frāter iam vēnisse vidētur; divíte se ~ crēdō ego vōs mīrārī; (v otázce)

tandem: co ~ myslíš? quid tandem tibi vidētur?
aspoň saltem, quidem, certē; (u čísel) minimum; at (sī oblīvīscī nōn possumus, at tacēre).
astrolog astrologus m., mathēmaticus m.
astronom astrologus m.
astronomie astrologia f., caeli sīderumque cōgnitiō f.
asyl asylum n., receptus, -ūs m., receptāculum n., refugium n.
asyndet-on dissolūtiō f.; dissolūtum n.; = icky dissolūtē.
ať, aťsi ut, ~ ne nē s konj.; pouhý konj. licet; ~ - ~ sīve-sīve; atsi! fiat!; ~ jen, jen ~ modo, dummodo; ~ jen ne modo nē s konj.
atentát petitiō f., impetus, -ūs, m.
atheista quī deum esse negat; deī contemptor m.
atlet luctātor m., athlēta m.
atmosféra āēr, āēris m.
atom atomus, -ī f.; pl. též indi-vidua, -ōrum n.
audienc-e admissiō f., aditus, -ūs m.; -i povoliti aditum dare alci, admittere alqm, audīre alqm; v senátě senātum dare alci; žádati o -i aditum ad alqm. petere (postulāre); -e dosáhnouti aditum obtinēre, admittī, audīrī.
autentický vērūs 3, certus 3, fide dignus 3.
avšak v. ale; (při opravě) quamquam (quamquam quid loquor?).
až cum s ind. fut. II.; dum, dōnec; jen ~ po tenus s abl. (Taurō tenus); (Rōmam) usque; ad, usque ad (montem); ~ potud hāctenus; ~ teď nunc dēum; (u čílovek) ~ ve (bis terve); ~ na (= kromě) praeter alqm, exceptō alqō; ~ hrůza horrendum in modum; ~ příliš praeter (ultrā) modum.

B

ba quīn, immō, immō vērō; ~ i, ~ dokonce quīn etiam; ~ ano ita, sīc est, sīc sē rēs habet; ~ docela, ~ spíše atque adeō (hōc cōnsiliō atque adeō hāc āmentīā); ~ ovšem,

~ zajisté enīmvērō; ~ ani nē—quidem; ~ ne neque vērō.
bába anus, -ūs, f.; matka otcova n. matčina avia f.; ~ porodní obste-trix, -icis, f.

babička anicula *f.*; (*matka otcova n. matčina*) avla *f.*

babka v. **babička**; (*malý peníz*) terūncius *m.*; *ani za —u nē flocci quidem, nihilī; za —u koupiti vili emere.*

babsk-ý anilis 2; timidus 3; Ignāvus 3; -y timidē, ignāvē.

bacil bacillum *n.*

bádání Investigātiō (*věří*) *f.*, quaestio *f.*; studia, -ōrum *n.*

badatel Investigātor *m.*

bádati quaerere alqd. *n. dē alqā rē, investigāre alqd.*

bádavost cōgnōscendī studium *n.*

bádav-ý cōgnōscendī studiōsus 3; -é oči oculi cūriōsi; ~ zrak acūmen, -inis, *n.*, aciēs (-ēi, *f.*) mentis.

bahenní palūster, -stris, -stre.

bahnice fēta *f.*

bahnitý palūster, -stre, lutulentus 3.

bahno palūs, -ūdis *f.*

bachor abdōmen, -inis *n.*

báchorka fābula (*ficta*) *f.*

báječný fābulōsus 3, fictus 3, commenticius 3; mīrābilis 2.

bájesloví historia fābulāris *f.*; fābulae, (-ārum *f.*), dē diīs.

bájití comminīscī, fingere alqd.; fābulōsē narrāre alqd.

bajka fābula *f.*, apologus *m.*, (*smyšlenka*) commentum *n.*

bajkář fābulārum scriptor (*auctor*) *m.*

bakule tūber, -eris, *n.*

balamutiti occaecāre, indūcere, in fraudem impellere alqm.

baidachýn aulaeum *n.*

balet pantomīmus *m.*

baletka pantomīma *f.*

balíček fasciculus *m.*

balík fascis, -is, *m.*, sarcina *f.*

baliti colligere, compōnere alqd.

balvan saxum *n.*, truncus *m.*

balustráda plūteus *m.*

balzám balsamum *n.*; (*pro plet*) hēdychrum *n.*; (*útěcha*) fōmentum *n.*, sōlācium *n.*

balzamovati ungere, unguentīs oblinere (*perfundere*), (*mrtvé*) condire.

bambusový grāmineus 3 (*hasta*).

báň (*nádoba*) urceus *m.*, (*kopule*) tholus *m.*; (*doly*) metalla, -ōrum *n.*

banda turba *f.*, manus, -ūs *f.*; ~ *loupežnická latrocinium f.*

bandita sicārius *m.*, latrō, -ōnis *m.*

banka mēnsa argentāria *f.*; argentārla *f.*

bankéř argentārius *m.*, mēnsārius *m.*

bankrot fortūnārum (*reī familiāris*) naufrāgium *n.* (*ruīnae, -ārum f.*), novae tabulae; ~ *udělati cedere forō, dēcoquere, corruere, aere dīruī.*

bankrotář homō dīrutus (*aere*), dēcoctor *m.*; quī forō cēdit.

barák tugurium *n.* (*militāre*), casa *f.*

barbar barbarus *m.*; (*nevzdělanec*) homō rudis (*incultus*); (*surovec*) homō saevus (*crūdēlis*).

barbarský barbarus 3; (*nevzdělaný*) rudis 2 incultus 3; (*surový*) saevus 3 crūdēlis 2; —y barbarē; īncitē; crūdeliter.

barbarství barbaria *f.*, immānitās *f.*, saevitia *f.*, crūdēlitās *f.*; facinus (*-oris n.*) crūdēle (*saevum*).

barevný colōrātus 3, pictus 3, versicolor (*-ōris*).

barikáda saepēs, -is *f.* (*militāris*), iter (*itineris, n.*) intersaeptum.

barva color *m.*, pigmentum *n.*

barvíř infector *m.*

barvírna officīna infectōris.

barvířství ars (*-tis f.*) tingendī (*īnficiendī*).

barviti colōrāre, colōre īficere (*tingere*) alqd, colōrem indūcere alci reī, imbuere, (*krví*) cruentāre alqd.

barvitost colōrum varietās *f.*, color *m.*

barvivo pigmentum *n.*

bas vōx (*sonus*) gravis.

basén lacus, -ūs *m.*, piscīna *f.*, lābrum *n.*

báseň carmen, poēma, -atis *n.*

basilika basilica *f.*

básnick-ý poēticus 3, též *gen. poētārum*; =y poēticē, poētārum mōre.

básnictví (ars) poētica, poēsis, -is *f.*
básník poēta *m.*, (*pěvec*) vātēs, -is *m.*; auctor *n.* scriptor (*satirārum, dithyrambōrum*); ~ *tragický trāgicus m.*

básnílek versificātor *m.*

básnířka poētria *f.*

básniti versūs facere (scribere);
carmen condere (compōnere).

bašta prōpugnāculum *n.*, castellum
n., claustra, -ōrum *n.*, mūnimenta
-ōrum *n.*

báti se metuere, in timōre (metū)
esse; **ne** ~ bonō animō esse; ~
koho, čeho timēre, metuere, ve-
rērī, formidāre, pavēre, horrēre
alqm alqd; ~ se o koho timēre,
metuere alci, prō alqō, dē alqā
rē; ~, že... timēre, nē s konj.;
~ že ne timēre, nē nōn (= ut)
s konj.; ~ boha deum verērī
(reverērī).

batist carbasus, -ī *f.*

batistový carbaseus 3.

bato sarcina *f.*

bavitel acroāma, -atis *n.*

baviti dēlectāre, oblectāre; tenēre,
retinēre alqm (animum alcis);
(zdržovati) morārī, tardāre, re-
tardāre alqm.; ~ se dēlectārī;
sē dēlectāre, sē oblectāre alqā rē,
versārī in alqā rē; ~ se s kým
sermōnēs cōnferre, colloquī, cōn-
fābulārī cum alqō.

bázeň timor *m.*, metus, -ūs *m.*,
pavor *m.*, formidō, -inis *f.*, ignā-
via *f.*, verēcundia (deōrum), re-
verentia *f.*, pietās *f.*, religiō *f.*

bázlivec homō timidus, ignāvus.

bázlivost timiditās *f.*, animus ti-
midus; ignāvla *f.*

bázliv-ý timidus 3, ignāvus 3; -ě
timidě, ignāvě.

bažant phāsiānus *m.*

bažení cupiditās *f.*, dēsīderium *n.*,
aviditās *f.*, studium alcis reī.

bažina palūs, -ūdis *f.*, stagnum *n.*;
-ou se státi restagnāre.

bažinatý palūster, -stris, -stre.

bažiti appetere, expetere, petere
alqd, studēre alci reī, sequī, sec-
tārī, cōsectārī alqd.

bdělost vigilantia *f.*, cūra *f.*, dīli-
gentia *f.*, sollicitūdō, -inis *f.*

bděl-ý vigil, -is; vigilāns, -antis;
īnsomnis 2; dīligēns, -entis; cū-
riōsus 3; -e vigilanter, dīligen-
ter, cūriōsē.

bdění vigilia *f.*

bděti vigilāre; ~ nad čím dīligenter

observāre, cūstōdīre alqd, prō-
vidēre alci reī.

bečení bālātus, -ūs *m.*

bečeti bālāre.

bečka dolium *n.*, sēria *f.*, cūpa *f.*

běda! vae! ~ mně vae mihl (mi-
serō)!

bedlivost dīlligentia *f.*, cūra *f.*,
Indūstria *f.*

bedliv-ý dīligēns, -entis; cūriōsus 3,
Indūstrlus 3; -ě dīligenter, accū-
rātē, indūstriē.

bedna cista *f.*, arca *f.*

bednění tabulātiō *f.*

bědování lāmentātiō *f.*; questus,
-ūs, *m.*

bědovati lāmentārī, querī, ēiulāre;
~ nač lāmentārī (dēplōrāre) alqd.

bedro lumbus, -ī *m.* (obyč. pl.).

běh cursus, -ūs *m.*; ~ o závod curri-
culum *n.*; ~ životní curriculum
vītae; v -u cursim; v plném -u
effūsō cursū; -em času prōcē-
dente tempore; -em prvніх let
intrā prīmōs annōs; ~ věcí ordō
(cursus) rērum.

běhání cursus, -ūs *m.*; ~ sem tam
concursātiō *f.*

běhati currere; (úzkostlivě) trepi-
dāre; (potulovati se) vagārī; ~ na
koho crēbrō interpellāre alqm,
molestum esse alci.

běhoun cursor *m.*

bělati se albēscere.

bělavý albidus 3.

běleti albēscere.

belhati se claudicāre.

běliti (na slunci) īnsōlāre.

bělmo album (oculī) *n.*

běloučký niveus 3, candidus 3.

bělošedý cānus 3.

bělost album *n.*, candor *m.*

bělostný candidulus 3.

beran ariēs, -etis *m.*; (na zatlou-
kání) fistūca *f.*

beránek agnus *m.*

bérce tibia *f.*

berla scīpiō *m.*, baculum *n.*-
o -e choditi baculō membra
levāre; (žezlo) scēptrum *n.*; ~
věštců lituus *m.*; ~ pastýřská
pedum *n.*, hlasatelská cadūceus *m.*

berně v. daň.

berní (výběrčí) vectīgālium exāctor
m.

berný ūsitātus 3, ūsū (mōre) receptus 3.

beruška agnellus m.

beseda societās f.; sermō, -ōnis m.; colloquium n.; convīvium n.

besídka trichila f., umbrāculum n.

běsniti furīō, -ere, saevīre.

bez sine s abl., extrā, praeter s akk.; ~ mīry praeter modum; ~ potřeby praeter rem (necessitātem); ~ rozdílu nūllō discrīmine; často adjektivy: vacuus (cūrā), cārēns (sēnsū), orbus (līberīs); spoliātus (rēmīs); býti ~ čeho cārēre alqā rē; býti ~ sebe mentis compōtem nōn esse; radostí býti ~sebe gaudiō efferrī; ~ vědomí koho alqō insciente (īgnārō); ~ přestání perpetuō, assiduō; ~ soudu Indictā causā; ~ toho síc quoque; ~ všeho (= ihned) sine morā.

bezbolestnost indolentia f.

bezbolestný dolōre vacuus 3.

bezbožník homō impius, nefārius, improbus.

bezbožnost impietās f.; (bezb. čin) impiē (nefāriē) factum, nefās n., scelus, -eris n.

bezbožn-ý impius 3, nefārius 3, improbus 3, scelestus 3; -ě implē, nefāriē, scelestē.

bezbradý imberbis 2.

bezbranný inermis 2, inermus 3; armīs exutus 3.

bezcnost vilitās f., nūllum pretium.

bezcný vīlis 2, levis 2, obsolētus 3, nūllius pretiū.

bezcestí invia, -ōrum n.

bezcestný invius 3.

bezcitnost (tělesná) torpor m., (duševní) dūritia f., animus dūrus; impatientia f., animus impatiēns.

bezcitný sēnsū expers, -tis; býti ~ nōn sentīre alqd; (duševně) dūrus 3, ferreus 3; býti ~ nōn movērī, nōn tangī alqā rē, dūrum esse ad alqd.

bezděčn-ý Invītus 3; -ě invītus 3.

bezdechý exanimātus 3.

bezděky invītus 3.

bezdětnost orbitās f.

bezdětný (komu zemřely) līberīs orbus (orbātus 3, privātus 3); (kdo jich neměl) līberīs cārēns.

bezduchý exanimis 2, exanimus 3.

bezdůvodný inānis 2, vānus 3, iniūstus 3, falsus 3, fictus 3.

bezectnost infāmia f.

bezectn-ý infāmis 2, intestābilis 2; (ohavný) nefārius 3, scelestus 3, scelerātus 3; -ě inhonestē, cum infāmiā, nefāriē, scelestē.

bezednost vorāgō, -inis f., gurgēs, -itis m., prōfundum n.

bezedný fundō cārēns, praealtus 3; (nenasytný) insatiābilis 2, Inexplēbilis 2.

bezejmenný nōmine vacāns, sine nōmine; (neznámý) ignōbilis 2, obscurus 3.

bezelstnost simplicitās f., vērītās f., fidēs, -eī f., probitās animī f.

bezeistn-ý simplex, -icis, vērūs 3, sincērus 3; -ě simpliciter, vērē, sincērē.

bezesnost insomniā f., vigilia f.

bezesný insomnis 2; (bděl) exsominis 2, vigil, -is.

bezhlavost dēmentia f., temeritās f.

bezhlav-ý capite cārēns, -entis; (nerozumný) dēmēns, -entis, excors, -dis, temerārius 3; -ě dēmenter, temerāriē, imprūdent.

bezkrevný exsanguis 2, sanguine cārēns, -entis.

bezmezný infīnītus 3.

bezmocnost impotentia f.

bezmocný impotēns, -entis; Invalidus 3.

bezmraký nūbibus vacāns, serēnus 3, apertus 3 (caelum).

beznadějnost dēspērātiō (omnium rerum) f.

beznadějn-ý dēspērātus 3 (rēs); (o člověku) spē dēiectus 3 (dēstitūtus 3, orbātus 3, cārēns); -ě postavení dēspērātiō f.; v -ém postavení rēbus dēspērātis.

bezohlednost Importūnitās f., immodestia f., prōtervitās f.

bezohledn-ý importūnus 3, immodestus 3, prōtervus 3; -ě importūnē.

bezpečí tūtum n., locus tūtus, incolumitās f., salūs, -ūtis f., sēcūritās f., fidēs, -eī f., (záruka) cautiō f.; v ~ býti in tūtō esse; o své ~ se staratī salūtī suae cōsulere.

bezpečn-ý tūtus 3 ab alqā rē; periculū expers; sēcūrus 3, certus 3, incolumis 2, gravis 2 (auctor), locuples, -ētis (testis); -ě tūtō, certē; ~ věděti certō scīre.

bezplatn-ý grātuītus 3; -ě grātuītō, grātīs, sine mercēde.

bezpočtukrát sex-(ses-)centiēs.

bezpodstatný inānis 2, vānus 3, iniūstus 3, falsus 3, fictus 3.

bezpochyby sine dubi- haud dubiē; v. *nepochybný*.

bezprávi iniūria f., licentia f.; ~ činiti iniūriam facere (īferre) alci, iniūriā afficere alqm.

bezprávn-ý nōn iūstus 3, iniūstus 3, inīquus 3, nōn legitimus 3, lēgibus cārēns; -~ iniūriā, per iniūriam, iniūstē, contrā iūs fāsque.

bezpříkladn-ý ūnicus 3, novus et inauditus 3; -ě ūnicē.

bezprostředn-í proximus 3, ipse; -ě po secundum s *akk.*, ex s *abl.*, sub s *akk.*; ~ následovati subsequi.

bezradnost cōsiliī inopia f., dubitātiō f., perturbātiō f., rēs dēspērātae, dēspērātiō f.

bezradný expers (inops) cōsiliī; dubius 3, incertus 3, perturbātus 3.

bezradostný trīstis 2.

bezstarostnost sēcūritās f., animus sēcūrus, sōcordia f., negligentia f.

bezstarostn-ý sēcūrus 3, sōcors, -dis; neglegēns; -ě sine cūrā, neglegenter.

beztělý vacāns corpore.

beztrestnost impūnitās f. (peccātōrum za přestupky).

beztrestn-ý impūnītus 3, poenā vacuus 3; -ě impūnē.

beztvárný informis 2.

bezúčelný inūtilis 2, inānis 2.

bezúhonnost innocentia f., integritās f., incolumitās f.

bezúhonný integer, -gra, -grum; castus 3, Innocēns, incolumis 2, sanctus 3.

bezúspěšnost inānitās f., vānitās f.

bezúspěšn-ý inūtilis 2, irritus 3, vānus 3, inānis 2; -ě frūstrā, nēquīquam.

bezuzdnost licentia f., intempe-

rantia f., Immodestia f., effrēnātiō f.

bezuzdn-ý effrēnātus 3, intemperāns, dissolūtus 3, immoderātus 3; -ě effrēnātē, intemperanter.

bezvadnost perfecta ratiō f., Integritās f.

bezvadný ēmendātus 3, perfectus 3, integer, -gra, -grum, Innocēns, probus 3.

bezvědomí animus aliēnātus (suī nōn compos); do ~ upadám animus mē relinquit, anima mē dēficit.

bezvědomý suī n. mentis (suae) nōn compos, mente aliēnatus 3 (captus 3).

bezvětří tranquillitās f., malacia f.

bezvětrný tranquillus 3.

bezvládí interrēgnum n.

bezvlasý calvus 3.

bezvodý aquā cārēns, siccus 3.

bezvousý imberbis 2.

bezvýjimečný sine ūllā exceptiōne.

bezvýmínečný nullis condiōnibus adstrictus 3, nullō discrīmine.

bezvýrazn-ý languidus 3 (vultus), frī idus 3 (o slohu); -ě languidē, frigidē.

bezvýznamný levis 2, nullius momentī.

bezzákonný exlēx; lēgibus cārēns.

bezzubý dentibus cārēns.

bezženství vīta caelebs (-libis).

bezživotí mors, -tis f., nex, -cis, f., caedēs, -is f., occīsiō f.; státi o ~ něčí vītae alcis insidiārī; jde o tvé ~ dē vītā in discrīmen vocāris.

bezživotný inanimus 3, inanimātus 3.

běžec cursor m.

běžeti currere; ~ o závod certāre cursū (currendō), certātim currere; ~ dolů dēcurre, nazpět recurrere, proti occurrere alci, na koho incurrere in alqm, za kým īnsequi, persequi alqm; čas běží tempus abit; běží o něco agitur alqd, in discrīmen venit alqd.

běžný ūsitātus 3, trītus 3, vulgāris 2.

bible librī sacrī n. dīvinī (Christiānōrum), litterae sacrae.

bič flagellum n., flagrum n.

bičovatí flagrīs caedere alqm, pruty ~ koho virgīs caedere alqm.

bída inopla f., egestās f., miseria f., rēs afflictae (angustae); v -u býti postaven malīs premī, in angustiīs versārī, in inopiā esse, egestāte premī; v -u upadnouti ad inopiam redigī, in angustiās addūcī; -ou hynouti miseriā táběscere.

bídák homō miser; homō scelestus.

bidlo pertica f., longurius m.

bídn-ý miser, -a, -um; (nuzný) inops, -pis, egēns, -entis, egēnus 3, tenuis 2 (vīctus); (špatný) malus 3, miser; ~ básník poēta malus, ineptus; -ě miserē, male, ineptē.

bílek album ovī n.

bílití dēalbāre (parietem).

bíl-ý albus 3, sněho~ candidus 3; černé na -ém scriptum, tabula scripta; mám to černé na -ém litterarum fidem habeo; až do -ého dne ad ipsum māne; jest na bíle dni apertum, manifestum, lūce sōlis clārius est; appāret, patet.

biřic lictor m., servus pūblicus m.

biskup episcopus m. (cír.).

bison ūrus m.

bitevní šik aciēs, -ēī f.

bíti ferīre, percutiō, -ere, verberāre, caedere; ~ o něco allidere alqd (trabī o trám), impingere (caput parietī), affligere (caput saxō); kůň bije equus calcitrāt, calcēs remittit; tepna bije artēria movētur; srdce bije cor palpitāt; srdce mu bilo animō commōtus erat; ~ nač (cliti) spectāre alqd (ad alqd), pertinēre ad alqd; kam to bije? quōrsum haec spectat ōrātiō? to bije do očí id apertum (manifestum) est; ~ se v prsa pectus plangere, percutere, ferīre; ~ se s kým cōfligere cum alqō, dīmicāre, pugnāre; býti bit verberibus affici, caedī, vāpulāre.

bití verbera, -um n., verberātiō f., ~ dostati verberibus affici, vāpulāre.

bitka pugna f., rixa f.

bitva proelium n., pugna f., certāmen, -inls, n., aciēs, -ēī, f., dīmicātiō f.; do -y jíti in proellum ire, ad bellum proficīsci; -u nabídnouti pugnandī potestātem facere; -u sváděti proelium committere;

cōfligere; rozhodnou -u svěsti proeliō (aciē) dēcernere, dēcertāre; nerozhodnou -u aequō (ancipitī) Marte pugnāre; -u vyhráti superiōrem discēdere; -u prohráti proeliō vīncī, inferiōrem discēdere.

bláboliti garrīre, hariolārī, ālūcīnārī.

blaho salūs, -ūtis, f., commodum n., bonum n., beātum n., incolūmitās f.

blahobyť rēs flōrentēs (prōspe-rae), salūs, -ūtis, f.; cōpia, -ārum, f., opulētia f., fortūnae, -ārūm, f.; míti ~ cōpiis affluere.

blahodárnost beneficētia f., benignitās f., salūbritās f., utilitās f.

blahodárn-ý beneficus 3, benignus 3, salūber, -bris, -bre, salūtāris 2; -ě benignē, salūbriter, salūtārīter; ~ působiti salūtārem vim habēre in alqd, iuvāre alqd.

blahopřání grātulātiō f.

blahopřáti grātulārī alci dē alqā rē, alqd, quod, akk. s inf.

blahopřejný list litterae grātulātōriae, grātulātiō f.

blahořečiti fausta precārī alci.

blahorodý nōbilis 2, generōsus 3.

blahosklonnost benevolentia f., favor m., studium n., grātia f.

blahosklonn-ý benevolus 3 ergā alqm, propitius 3, amicus 3 alci, studiōsus 3 alcis; -ě benevolē; ~ se chovati favēre alci, bene velle alci.

blahoslavení praedicātiō f., laudātiō f.

blahoslavený beātus 3, fēlix, -cis.

blahoslaviti laudibus efferre (ornāre) alqm, fortūnātum praedicāre alqm.

blahovoiný benevolus 3.

blahovůle benevolentia f., voluntās f., favor m.

bláhovost stultitia f., insipientia f.

bláhový stultus 3, insipiēns.

blahý beātus 3, fēlix, -icis.

blána membrāna f.

blankyt color caeruleus; caelum n.

blankytný caeruleus 3.

blátivý lutōsus 3, lutulentus 3, caenōsus 3.

bláto lutum n., caenum n.

blázen homō stultus, fatuus; mente captus; (šasek) sanniō *m.*, scurra *m.*; za -na míti koho lūdibriō habēre alqm.

blázínek stultulus *m.*, rīdiculum caput *n.*

blázniti dēsipiō, -ere, dēlīrāre, mente captum (dēmentem) esse.

bláznivost stultitia *f.*, insipientia *f.*

blázniv-ý dēmēns, -tis; mente captus 3; (směšný) rīdiculus 3; -ě dēmenter, rīdiculē.

bláznovství āmentia *f.*, dēmentia *f.*, stultitia *f.*, insipientia *f.*; (bl. kousek) stultē (ineptē) factum, ineptiae, -ārum, *f.*, nūgae, -ārum *f.*

blaženost vīta beāta, summa fēlicitās *f.*, beātitūdō *f.*, beātlās *f.*

blažen-ý beātus 3, fēlīx, -icis; -ě beātē.

blažiti beātum (fēlicem) reddere alqm.

blbost ingenium hebes (brūtum), stupiditās *f.*

blbý hebes, -tis, brūtus 3, tardus 3, stupidus 3.

blednouti pallēscere, expallēscere.

bledost pallor *m.*

bledý pallidus 3, pallēns, exsanguis 2; býti ~ pallēre.

blecha pūlex, -icis, *m.*

blesk fulgor *m.*, fulmen, -inis, *n.*, fulgur, -uris, *n.*; -em býti zasažen fulmine icī, dē caelō tangī.

bieskurychlý rapidus 3, instar fulminis.

bieskový fulmineus 3.

blízkost propinquitās *f.*, vīcīnia *f.*

blízk-ý propinquus 3 (propior, proximus), (sousední) vīcīnus 3; ~ přlbuzný cōgnātiōne proximus; ~ přítel familiāris *m.*, -é nebezpečí periculum instāns; -o prope ab *n.* ad (kam?), pouhý *akk.*, in propinquō, iuxtā (habitāre); zblízka ex propinquō, (o boji) comminus.

blíženec frāter geminus *m.*; *pl.* geminī *m.*

blížiti se appropinquāre (ad urbem, urbī), proplus accēdere (ad urbem), adventāre; (o čase) apperecere, prope adesse, subesse, (o nebezpečí) imminēre.

bližní alius, alcer.

blokáda circumsessiō *f.*, cūstōdiae maritimae *f.*

blokovatí ā marī cūstōdīre (locum).

bloud homō stultus, fatuus.

bloudění errātiō *f.*, error *m.*

blouditi errāre, in itinere dēerrāre, viā errāre; peccāre, in errōre versārī.

blouznění insānia *f.*, somnia, -ōrum *n.*, furor *m.*

blouzniti somniāre, somnia sibi fingere, insānīre, dēlīrāre, furiō, -ere, (h)ālūcinārī; ~ o čem studiō alcis rei flagrāre (incēsum esse).

blouznivec homō somniāns, insānus, fānāticus.

blouznivý somniāns, insānus 3, dēlirus 3, fānāticus 3.

blud error *m.*, opīniō falsa; v ~ upadnouti per errōrem lābī, errāre.

bludař falsae doctrīnae addictus (dēditus).

bludařství doctrīna falsa *f.*, error *m.*

bludiště via inexplicābilis *f.*, labyrinthus *m.*, difficultātēs (summae), turbae *f.*

bludn-ý errāns, errābundus 3, falsus 3, plēnus 3 errōris; -ě falsō, per errōrem.

blýskání fulgurātiō *f.*, fulgor *m.*

blýsk-atí se fulgēre, fulgurāre, micāre, splendēre; oči se -ají oculī scintillant; chtíti se ~ cōspicī velle; -á se fulgurat, fulget, fulgura micant.

blýskavý splendidus 3, fulgēns, -entis.

bob faba *f.*

bobek laurus, -ī, *f.*

bobkový laureus 3; věncem -m ověnčen laureātus.

bobr castor *m.*

bobtnati turgēre alqā rē.

bobule bāca *f.*

bod punctum *n.*, (bodnutí) ictus, -m, plāga *f.*

bodatí pungere, fodiō, -ere, stimulāre, concitāre (equum).

bodec aculeus *m.*, stimulus *m.*, cuspis, -idis, *f.*; (lodní) rostrum *n.*

bodejž utinam! ō utinam! ~ ne ně, utinam ně s konj.

bodlák carduus *m.*

bodnutí ictus, -ūs, *m.*, plāga *f.*
bodrost benignitās *f.*, bonitās *f.*,
 probitās *f.*, honestās.
bodrý benignus 3, bonus 3, probus
 3, honestus 3.
bohabojnost pietās ergā deum,
 religiō *f.*
bohabojn-ý pius 3, religiōsus 3; -ě
 piē.
boháč vir dīves *m.*
bohaprázdnost impletās *f.*, im-
 probitās *f.*, nūlla religiō *f.*
bohaprázdný impius 3, nefārius 3,
 improbus 3, scelestus 3; ~ *čin*
impiē (nefariē) factum *n.*, scelus,
 -eris, *n.*
bohatnouti dīvitem fieri, opibus
 crēscere, rem familiārem augēre.
bohatost ūbertās *f.*, cōpia *f.* (sen-
 tentiārum), abundantia *f.*
bohatství dīvitiae, -ārum *f.*, opēs,
 -um *f.*, facultātēs, -um *f.*, fortū-
 nae, -ārum *f.*
bohatý (*o osobě*) dīves, -itis; pecū-
 niōsus 3, locuples, -ētis; opulen-
 tus 3, fortunātus 3, abundāns; ~
býti dīvitiis affluere (abundāre),
 opibus flōrēre (valēre); ~ *na myš-*
lenky crēber sentiētiis; (*o věci*)
 opulentus 3, ūber, locuples, (*o ko-*
řisti) opīmus 3; abundāns (vīnō,
 aurō), ferāx (vīnī); *drahocenný*
 pretiōsus 3, magnificus 3, amplus
 3; *hojně se nalézající* largus 3, cō-
 piōsus 3.
bohatýr vir (bellō) fortis (fortissi-
 mus), hērōs, -ōis *m.*
bohdá sī deō placet, ut spērō, id
 quod spērō; fortasse, forsitan;
obyčejně slovesem spērō.
bohorovný deō similis 2 (proximus
 3), dīvīnus 3.
bohoslovec rērum dīvīnārum inter-
 pres, -tis *m.*, theologus *m.*
bohosloví rērum dīvīnārum scien-
 tia, theologia *f.*
bohoslužb-a cultus (ūs *m.*) deō-
 rum, sacra, -ōrum *n.*, caerimōnia
f., rēs dīvīnae *f.*; *tajná* ~ mystē-
 ria, -ōrum *n.*, initia, -ōrum *n.*;
obcovati -ě sacrīs interesse.
bohoslužebný ad sacra (ad rēs
 dīvīnās) pertinēns; ~ *obřad* caerī-
 mōnia *f.*
bohudík deō grātia (habenda est).

bohužel id quod doleō (dolendum
 est), id quod indignissimum est,
 quod paeniteat.
bohyně dea *f.*
boj pugna *f.* proelium *n.*, certāmen,
 -inis *n.* contentiō *f.*, dīmicātiō *f.*;
rozhodný ~ svēstī dēpugnāre.
bojácnost timiditās *f.*, animus ti-
 midus, ignāvia *f.*
bojácný timidus 3, ignāvus 3.
bojechtivost pugnandī studium *n.*
 (cupiditās *f.*).
bojechtivý pugnandī cupidus 3,
 bellicōsus 3, pugnāx, -ācis, ferōx,
 -ōcis.
bojiště locus pugnae (proeliī); ~
opustiti proeliō excēdēre.
bojovati pugnāre, proeliārī, cer-
 tāre, contendere, dīmicāre; *šťast-*
ně ~ rem bene gerere, *nerozhodně*
aequō (ancipitī) Marte pugnāre;
 ~ *proti vášnlm* cupiditātibus re-
 pugnāre.
bojovník pugnātor *m.*, mīles, -itis
m., ~ *vozní* essedārius *m.*
bojovnost animus bellicōsus, bellī
 studium *n.*
bojovný bellicōsus 3, pugnāx, -ācis,
 ferōx, -ōcis.
bok latus, -eris *n.*; *po -u seděti* sedēre
 ad latus alcis, assidēre alci, *ležeti*
 accubāre alci, *jíti ā latere* alcis
 incēdēre, *státi iuxtā alqm* stāre,
 adesse alci, *míti koho po -u alqs*
 mihi ab latere est; cōsiliō
 (operā) alcis iuvārī; *nepříteli v* ~
vpadnouti hostem ā latere aggredi;
 ~ *sobě podpláti* brachium in latus
 lactāre.
bol dolor *m.*; ~ *duševní* dolor ani-
 mī, animī aegritūdō *f.*, maeror
m.; ~ *míti* dolēre, dolōre affici,
 dolōrem capere ex alqā rē; ~ *pů-*
sobiti dolōrem afferre alci; dolōre
 afficere alqm, dolōrem facere
 (commovēre) alci.
bolák ulcus, -eris *n.*
bolav-ý ulcerōsus 3, aeger, -gra,
 -grum; (*raněný*) laesus 3; -é oči
 oculī lippī.
bolehlav cicūta *f.*
bolení dolor (capitis, dentium) *m.*,
 dolōrēs *m.*; *míti* ~ *zubů* ex denti-
 bus labōrāre, *břicha* ex intestīnīs
 (graviter) labōrāre.

bolest viz bol.

bolestn-ý dolōris plēnus 3, acerbus 3, vehemēns, gravis 2, dolendus 3, tristis 2; -ě cum dolōre, aegrē, acerbē, graviter; ~ cītiti něco dolēre, aegrē (molestē) ferre alqd.

boleti dolēre; něco mne bolí alqd mihi dolet; (duševně) dolēre alqd n. alqā rē n. dē alqā rē n. quod; molestē (aegrē, graviter) ferre s akk. c. inf. n. quod.

bolnosladký cit voluptās dolōrī mixta.

bombastický adipātus 3, tumidus 3, inflātus 3.

borovice pīnus, -ī (-ūs) f.

borový pīneus 3.

bortiti se solvī, dīdūcī, pandāre, pandārī; trámy se bortí contīgnātlōnēs pandātiōne sīdunt.

boryt vitrum n.

boření dēmōlitiō f.

bořiti dīruere, dēmōlīrī, dēstruere, disciō, -ere, rescindere, dissolvere (pontem); ~ se corruere, collābī.

bos(ý) pedibus nūdīs.

bota caliga f.

botanik herbārum perītus.

botanika herbārum scientia f.

bouda taberna f., tugurium n., casa f.

bouchati pulsāre, percutiō, -ere, tundere alqd; ~ dveřmi forēs obiciō, -ere.

boule tūber, -eris n.; clāvus m.

bourati viz bořiti.

bourec hedvābný bombyx, -ycis m.

bouře procella f., tempestās f.; ~ politická procella, tempestās cīvīlis, flūctus (-ūs m.) cīvīlis, impetus, -ūs m.; ~ osudu violentia fortūnae, flūctus rērum adversārum.

bouřiti turbāre (aquam), sollicitāre, concitāre (populum), tumultuārī, ad sēditiōnem concitāre, sēditiōnem movēre; (o vichřici) saevīre, furiō, -ere; (o vášních) exārdēscere, furere; ~ se (o moři) saevīre, aestuāre, furere, (o národech) rebellāre, rebellīōnem facere.

bouřka fulmina et tonitrua n., tempestās f.

bouřliv-ý turbidus 3, turbulentus 3, procellōsus 3, commōtus 3, tumultuōsus 3 (contiō), violentus 3 (homō, ingenium), sēditiōsus 3; -ě turbidē, tumultuōsē, turbulentē.

boxer pugil, -is m.

boxování pūgillātus, -ūs m.

boží dīvīnus 3, deī (gen.); s pomocí ~ deō duce et auspice.

božský dīvīnus 3, caelestis 2; ~ výrok dīvīnitus dictum.

božství dīvīnitās f., dīvīna nātūra f.

božstvo deus m., dīvus m., nūmen, -īnis n.

brada mentum n., (vous) barba f.

bradavice verrūca f.

bradavka prsní papilla f.

bradlo scopulus m., cautēs, -ium f.; (zábradlí) plūteus m. (plūteum n.).

brak rēs (merx) inūtilis (parum ūtilis), rēs improba.

brán-a porta f.; vyjítí -ou per portam exīre, vyhrnouti se portā efundī; -y (nářadí hospod.) crātēs, -is f. dentāta.

branec novus mīles, tīrō, -ōnis m.

bránění dēfēnsiō f., opis slovesem.

brání na vojnu dīlēctus, -ūs m.

bránice praecordia, -ōrum n.

brániti dēfendere alqm ab alqō, tuērī, tūtārī alqm ab alqō; (před soudem) causam dīcere alcis (prō alqō), dēfendere alqm; ~ komu prōhibēre, arcēre alqm (aditū); ~ čemu cavēre, prōhibēre alqd, resistere nē quid fiat; ~ ohni incendiō occurrere; nebráním mu per mē licet; ~ se sē dēfendere, resistere, repugnāre, (u soudu) causam dīcere.

branka portula f.

brann-ý lid cōpiae, -ārum f., mīlītēs m., iuventūs f.; -ou mocí armīs (vī).

brašna saccus m.

bráti sūmere (lyram, venēnum), capī, -ere (arma), accipiō, -ere (pecūniam); ~ koho za ruku dextram alcis prehendere, comprehendere alqm; ~ s sebou sēcum dūcere alqm, sēcum ferre, auferre alqd; ~ na ramena tollere in humerōs; ~ na radu (za svědka) in cōnsilium (tēstem) adhibēre; ~ si za ženu ūxōrem (in mātřimō-

- nium) dūcere, za muže nūbere alci, ~ se mātīmōnī iungī (coniungī); ~ peníze zač pretiō alqd facere; ~ na sebe tvář faciem trahere; ~ úhonu na'cti Infāmiam concipere, ignōmi iā notārī; ~ úraz laedi, dēbilitārī; ~ si za vzor prōpōnere sibi imitandum; ~ si naučení cōferre alqd ad vītam ēmendandam; ~ útokem vī expugnāre; ~ na milost in dēditiōnem accipere, in grātiam recipere alqm; ~ na vojnu mīlitēs scribere, dīlētum habēre; ~ úřad magistrātum abrogāre alci; ~ na váhu religiōsē observāre alqd, důvody argumenta cum argumentis comparāre; ~ odplatu pretium ferre, poenās luere; ~ si k srdci movērī alqā rē, cūrāre alqd; ~ si do hlavy obstināre; ~ v úvahu reputāre, dēliberāre alqd; ~ na sebe tollere (onus), suscipere (lēgātīōnem), recipere (causam), excipere (labōrēs), subīre (perīcula), induere (sibi vestem), vedení pře ad causam accēdere; ~ si za spojení alqm socium sibi adiungere; ~ co v jiném smyslu rem aliter interpretārī, alium sēnsu verbis tribuere; ~ za zlé accipere alqd in malam partem, aegrē ferre alqd, komu succēnsēre alci ob alqd; ~ za své pereō, -īre, pēsum eō, īre; ~ komu co dēmere, adimere, auferre, ēripere alci alqd, exuere alqm alqā rē; ~ se odkud venīre, advenīre, supervenīre.
- bratr** frāter, -tris m.; ~ otcův patruus m., matčin avunculus m.
- bratranec** frāter patruēllis m., cōnsobrīnus m.
- bratrovrah** frātricīda, -ae m.
- bratrovražda** caedēs (-is f.) frātris, parricīdium (frāternum) n.
- bratrsk-ý** frāternus 3; -ý frāternē.
- bratrství** frāternitās f., germānitās f., necessitūdō (-inis f.) frāterna.
- bratrstvo** frātrēs, -um m., sodālitās f., sodālicium n.
- brav** pecus, -oris n.; pecūdēs, -um f.
- brázd-a** sulcus m.; -u udělati sulcum dūcere (imprimere).
- brázdit** sulcāre; sulcum dūcere (imprimere); ~ moře mare secāre.
- brečeti** plōrāre.
- břečtan** hедера f.
- břeh** (řeky) rīpa f., (mořský) lītus, -oris n., ōra f.
- brekot** plōrātus, -ūs m.
- brepta** garullus, -ī m.
- breptati** garrīre, (koktati) linguā haesitāre.
- breptavost** garrulitās f., (koktavost) haesitantia linguae f.
- breptav-ý** garrulus 3, loquāx, -ācis, linguā haesitāns.
- břevno** trabs, -is f., tignum n.
- březan** (mēnsis) Martius.
- březí** fētus 3, gravidus 3, praegnāns, -antis.
- břidil** imperītus 3, ignārus 3, malus 3.
- břiditi** Imperitē (male) faciō, - alqd
- břidlice** lapis (-idis m.) sectilis.
- břicho** venter, -tris m., alvus, -ī f., stomachus m., abdōmen, -inis n.
- břichopásek** homō ventrī dēditus.
- břímě** onus, -eris n., molestia f.; ~ vojínů sarcinae, -arum f.; býti sobě břemenem sibi molestum esse.
- bříško** ventriculus m.
- břitký** acūtus 3, ācer, -cris, -
- břitva** culter (-trī) tōnsōrius; cula f.
- bříza** betula f.
- brk** caulis (-is m.) pennae, penna f.
- brloh** lustrum n., cubīle, -is n.
- brnění** lōrica f., thōrāx, -ācis m.; ~ odňaté nepříteli spolia, -ōrum n.
- brněti** torpēscere.
- brod** vadum n.
- broditi** se vadō trānseō, -īre alqd; ~ v krvi ingentem caedem ēdere.
- brojiti** sēditiōnem concitāre, novās rēs molīrī; (proti komu) faci, -ere contrā alqm, alqm īnstīgāre in alqm.
- bronz** aes, aeris n.; pyrōpus m.
- bronzový** aēneus 3, aereus 3.
- broskev** mālum Persicum, (strom) arbor Persica.
- brouk** scarabeus m.
- broukavý** mōrōsus 3.
- broušiti** acuere; ~ vtip acūmen exercēre.
- bručení** fremitus, -ūs m.

bručeti fremere.

brunátný fuscus 3, pullus 3, colōrātus 3.

brus cōs, cōtis f.; *zbrusu* nový plāně recēs.

brvy supercili, -ōrum n.

brykule *dělati* difficultātem afferre, (habēre); cunctārī, gravārī, tergiversārī.

brzda asi frēnum n.; (*řetězová*) sufflāmen, -inis n.; (*zdržovdní*) impedimentum n., mora f.

brzditi asi frēnāre; (*řetězem*) sufflāmināre; (*zdržovati*) retardāre, reprimere, morārī, impedire, stustinēre, sistere.

brzký brevī futūrus 3, īnstāns, -antis, propinquus 3, mātūrus 3.

brzy brevī, mox, iam; ~ *potom* paulō post; ~ — ~ modo — modo, tum — tum, nunc — nunc.

buben tympanum n.

bublání murmur, -is n.

bublati murmurāre.

bublina bulla f.

bubnovati tympanum pulsāre.

bubřeti tumēscere, tumēre.

bučení mūgītus, -ūs m.

bučeti mūgīre.

buď — **buď** (*aneb*) aut — aut, vel — vel, sive — sive; ~ *jak* ~ utcunque erit (rēs sē habet), quidquid est, utut est.

buditi expergēfaciō, -ere, excitāre (ē somnō); ~ *obdiv* admīrātiōnem īncio, -ere (habēre).

budka strážní vigiliārium n.

budouc-í futūrus 3, posterus 3, īminēns 3 (malum); -ně posthāc, postea, īn posterum, posterō tempore.

budoucnost tempus futūrum, futūra, -ōrum n., rēs futūrae, posteritās f.; *pro* ~ īn posterum; *do -i hleděti* animō prōspici, -ere futūra, īn posterum prōspicere.

budova aedificium n.; (*památná*) monumentum n.

budování aedificātiō f.

budovatel aedificātor m.

budovati aedificāre, exstruere, architectārī.

buffet abacus m.

bůh deus m.; *od boha* dīvīnitus; *bohové* domáci penātēs (-ium), lārēs

(-um); *pro boha* prō deum fidem; *chraň* ~ quod deus āvertat! (minimē vērō); *dej* ~ aby utinam; *dej* ~ faxit deus; *s Pánem bohem* (s pomoci boží) deō luvante, (*při odchodu*) valē! (*přdní*) quod fēlix faustumque sit! (*pro mne*) per mē licet, nihil impediō.

bujarost ardor m., fervor iuvenīlis m., alacritās f.

bujar-ý alacer, -cris, -cre, iuvenīlis 2, ācer, -cris, -cre; -ře iuvenīliter.

bujeti pullulāre.

bujněti luxuriāre (-ārī), lāscīvire.

bujnost lāscīvia f., prōtervitās f., petulantia f., libīdō, -inis f.; (*o rostlinách*) luxuria (luxuriēs) f.

bujn-ý lāscīvus 3, procāx, -ācis, prōtervus 3, petulāns, libīdinōsus 3. ~ *kůň* equus calidus (ācer); (*o rostlinách*) luxuriāns; -é osení laetae segetēs; -ě lāscīvě, petulanter, libīdinōsě; ~ *růsti* luxuriāre (-ārī).

buk fāgus, -ī f.

buňka cella f.

buráčení streptus, -ūs m., frāgor m.

buráčení strepere, tumultuārī, furiō, -ere, saevire.

buřič concitātor m., turbātor m., homō (cīvis) sēditiōsus (turbulentus, factiōsus), sēditiōnis auctor (particeps), contiōnātor m.

buřičský turbulentus 3.

buřičství sēditiō f., mōtus, -ūs m., tumultus, -ūs m.

bursa (*místo*) basilica f.

buvol bōs, bovis m. (Indicus).

bůžek deus m., deī simulācrum n.; *bůžkové* domáci Lārēs, Penātēs.

býček iuvencus m.

bydlení habitātiō f.

bydleti habitāre (Rōmae, īn Italiā), incolere (Galliam), sēdēs (domicilia) habēre; ~ *vedle čeho* accollere (fluvium).

bydlo sēdēs, -is f., domicilium n.; *dobré* ~ *míti* lautē vīvere, cōplīs affluere.

býk taurus m.

býlí herba inūtilis (nocēns) f.

bylina herba f.

bylinář herbārum perītus.

bylinářství herbārum scientia f.

bystřina torrēns -entis *m.*
bystřiti acuere (ingenium).
bystroduchý perspicāx, -ācis, sagāx, -ācis.
bystrost aci⁻, -ēi *f.* (oculōrum), acūmen, inis, *n.* ingenī, subtilitās *f.* (iūdicīi); sagācitās *f.*; ~ paměti memoria ācris.
bystrozraký acūtē cernēns, ācri vīsū.
byst-rý ācer, -cris, -cre, acūtus 3, subtilis 2, catus 3; -ře ācriter, acūtē, subtiliter.
byt domicilium *n.*, sēdēs, -is *f.*, domus, -ūs *f.*, habitātiō *f.*
byť quamquam, quamvis, licet.
býti esse (sum, fuī, futūrus), exstāre, invenīrī, reperīrī; ~ při kom adesse alci, při čem interesse alci rei; (prodlévati) versārī, commorārī in locō alqō; jest tomu tak rēs ita sē habet; jak je ti? quō modō valēs?; co je ti? quid trīstis es? quō morbō labōrās?; jsem v

tom dobře bene mēcum agitur, rēs meae bonō locō sunt; nevím, jak jsem v tom incertus haereō; ~ umělcem exercēre artem, rol-níkem exercēre (colere) rem rūsticam; co na mně jest quod ad mē attinet, prō meā parte; ~ bez čeho cārērē alqā rē; nebude z toho nic rēs ad irritum cadit; jest po hře lūdi finītī sunt; není mi nic po tom id n'hil meā interest, nihil ad mē attinet; jsem s koho pār sum alci; jest na jevě aoparet; jest lépe praestat, melius est; jest mu 9 let novem annōs nātus est; jest tomu již 20 let, co zemřel abhinc vīgintī annōs mortuus est; jest tomu více než 8 dní amplius sunt octō diēs.

bývalý prīstinus 3; quī ōlim erat; ~ přítel ōlim amīcus.

bzdíti pēdere (pēpēdi, pēditum).
bzučeti susurrāre.

bzuket susurrus, -ūs *m.*

C

cákati spargere.
capart rēs parva, parvum (leve) quiddam; -i (děti) liberī parvī (parvulī).
cár pānnus *m.*
cediti cōlāre, percōlāre; (prolévati) effundere, prōfundere (sanguinem, lacrimās).
cedník cōlum *n.*
cedr cedrus, -ī *f.*
cedulář tabellārius *m.*
cedule scida *f.*, tabula *f.*
cech tribus, -ūs *f.*, collēgium *n.*, sodālitās *f.*, corpus, -oris *n.*
cejchovati pūblicē probāre.
cela (věžeňská) arca *f.*
celistvost integritās *f.*, soliditās *f.*; ~ říše zníčiti imperium antea iunctum dīrimere.
celistvý integer, -gra, -grum, solidus 3.
celník portitor *m.*, exāctor portōrii *m.*
celoroční perennis 2.
celování ōsculātiō *f.*
celovati ōsculārī.

cel-ek tōtum *n.*, corpus, -oris *n.*, summa (-ae *f.*) rei alcis; ~ míti na zřeteli tōtum spectāre, rei ūniversae ratiōnem habēre; -kem omnīnō, in summā; (vůbec) rē in ūniversum cōnsiderātā.

celý tōtus 3, ūniversus 3, cūctus 3, omnis 2; (úplný) plēnus 3; (neporušený) integer, -gra, -grum; (celistvý) solidus 3; z -ého srdce tōtō pectore (animō); po -é straně ex omnī parte.

cena pretium *n.*; míti -u esse, aestimārī, dūcī, putārī, fierī; velkou (malou) -u míti magnī (parvī) esse; za každou -u quantivīs; za žádnou -u nūllō modō, nēquāquam, minimē; ~ stoupá pretium augētur, klesá minuitur; (odměna) praemium *n.*, (vítězná) palma *f.*; získati vítěznou -u palmam ferre; (mzda) mercēs, -ēdis *f.*; mravní ~ dignitās *f.*, virtūs *f.*, praestantia *f.*, honor *m.*; býti v -ě u koho ab alqō aestimārī, nebýti contemnī.

cenění aestimātiō f., (majetku) cēnsus, -ūs m.

ceniti aestimāre, cēnsēre; (vážiti si) magnī facere (aestimāre) alqm (alqd); výše ~ plūris facere.

ceniti zuby restringere dentēs; ringī.

cenný aestimābilis 2; pretiōsus 3.

ensor cēnsor, -ōris m.

ensorský cēnsōrius 3.

ensorství cēnsūra, ae f.

cent centum pondō (librae).

cep fūstis, -is m.; clāva f.

cepovati docēre, cōnformāre, instruere, instituere, fingere, condocēfatiō, -ere algm.

cesta via f., iter, itineris n.; -u raziti vlam faci-, -ere (mūnīre); ~ vede via dūcit (fert, est); v -u vkročiti komu obsistere alci; v -ě státi obstāre alci, officere alci, impedire alqm; s -y odkliditi koho dē mediō tollere alqm; s -y jíti komu dē viā dēcēdere alci, vlam dare alci, cōngressum alcis fugiō, -ere; svou -ou jíti suam vlam persequi, suum institūtum tenēre; jdi svou -ou abí! abí hinc! s -y ležící dēvius 2; ~ postranní dēverticulum; (prostředek) via, iter, ratiō; dovolenou -ou honestē, honestā ratiōne, nedovolenou turpiter, malis artibus; -ou násilí per vim.

cestopis dēscriptiō itineris alcis.

cestování via f., iter, itineris n., prōfectiō f., (po lodi) nāvigātiō f., (do ciziny) peregrinātiō f., (výlet) excursus, -ūs m.; na ~ se vydati iter ingredi, proficiscī.

cestovati iter faci-, -ere, proficiscī, (lodi) nāvigāre, (po cizině) peregrināri; kam cestuješ? quō (iter) tendis? quō tibi est iter? ~ po městech urbēs obeō, -īre.

cestovné viaticum n.

cestující quī iter facit, quī est in itinere, (pocestný) viātor m., (v cizině) peregrinātor m., (na lodi) vector m., (cizinec) hospes, -itis m., advena m.

cetk-a brattea f.; -y (maličkosti) nūgae f., rēs leviōrēs.

cáva artēria f., vēna f.

cibule cēpa f., cēpe, -is, n., bulbus m.

cídití purgāre, expurgāre, (méstí) verrere, (utíratí) tergēre, abstergēre, polīre (dentēs).

cihl-a later, -eris m., (krycí) tēgula f., (žlábková) Imbrex, -icis f.; -y dělati laterēs fingere, dūcere, pálití coquere.

cihl-ový latericius 3; -ová stavba latericium n.; -ová střecha tēgulae, -ārum f., imbrex, -icis f.

cikorka cichōrium, -ī n.

cíl dēstinātum n.; stříletí jistě k -i certō ictū dēstināta ferire; (v závodíšti) mēta f.; (záměr) prōpositum n., cōnsilium n., fīnis, -is m.; k tomu -i, aby... eō cōnsiliō (ad eam rem), ut...; k tomu -i směřovati id agere (spectāre, sequi, expetere), ut...; k -i přijítí prōpositum cōsequi; -e se chybití ā prōpositō aberrāre; (hranice) fīnēs, -ium m., terminī, -ōrum m.; (míra) modus m.; ~ života fīnis (exitus) vltae; ~ překročiti modum trānsire (excēdere).

cílití tēlum dīrigere in alqd, (tělō) petere alqd; ~ slovy nač tangere, dīcere alqd; spectāre, pertinēre ad alqd.

cimbuří pinna f.

cín plumbum album n.

cinkání tinnītus, -ūs m.

cinkati tinnīre, tintināre.

cíp lacinia f.; (kout) angulus m.

církev ecclēsia f.

církevní ecclēsi 3, gen. ecclēsiae.

cirkus circus, -ī m.; hry v -u lūdi circēnsēs m.

císař imperātor m.; Caesar m.

císařovna imperātrix, -īcis f., fēmina imperātōris.

císařský imperātōrius 3, gen. imperātōris, Caesaris; -ská vláda prīncipātus, -ūs m.

císařství imperium n., prīncipātus, -ūs m.

ciselér caelātor m.

cislovati caelāre.

cisterna cisterna, -ae f.

cit sēnsus, -ūs m.; ~ náboženský religiō f., mravní ~ verēcundia f., přirozený ~ nátūra f., ~ pro pravdu vērītās f., ~ pro krásu ēlegantia f. a p.; míti ~ pro něco

- sentire alqd, sēnsū alcis reī movērī; (*úsudek*) iūdicium *n.*; *jemný* ~ iūdicium subtile, iūdicti subtilitās *f.*, ēlegantia *f.*; *rozličné -y* vzbuditi u koho variē afficere alqm; *vnitřní* ~ animi mōtus, -ūs *m.*
- citadela** castellum *n.*, arx, -cis *f.*
- citát** verba allāta (laudāta) *n.*
- citelný** acerbus 3, ācer, -cris, -cre, gravis 2.
- citera** cithara *f.*, fidēs, -ium *f.*
- citerista** citharista, -ae *m.*
- cítiti** sentire, percipiō, -ere alqd, afficior, -ī alqā rē; ~ *bolest* dolēre alqā rē, dolōrem capiō, -ere ex alqā rē, acerbē ferre alqd; ~ *radost* gaudēre (laetārī) alqā rē; ~ *se (o zdraví) dobře* bene valēre, bonā valētūdine ūtī, *zle* aegrōtāre; (*o sebevědomí*) confidēre sibi (vīribus); (*čichati*) olfacere, odorārī.
- citlivost** (animi) mollitia *f.*, nātūra mollis, animus mollior.
- citlivý** mollis 2 (ad alqd), facile sentiēns (affectus), impatiēns alcis reī, qui facile offenditur (laeditur).
- citovati** prōferre alqd.
- citron** mālum citreum.
- citroník** citrus, -ī *f.*
- cituplný** hūmānus 3, hūmānitātis plēnus 3, misericors, -dis.
- civěti** stolidē circumspectāre.
- civilisace** cultus, -ūs *m.* hūmānus cīvilisque, hūmānitās *f.*, vītae cultus, -ūs *m.*
- civilisovaný** ēruditus 3, cultior 2, expolitus 3, bene cōstitutus 3.
- civilisovati** ad cultum hūmānum cīvilemque dēducere, hūmānitāte fingere (excolere), ad hūmānitātem informāre.
- civilista** togātus *m.*
- cizí** aliēnus 3, externus 3, peregrīnus 3, adventicius 3, ignōtus 3, novus 3; (*neřímský*) barbarus 3.
- ciz-ina** terrae (regiōnēs, gentēs) exter(n)ae; barbaria *f.*; *v -ině*, *z -iny*, *do -iny* peregrē (esse, abire, venire).
- cizí nec** homō externus; peregrīnus *m.*, aliēnigena, -ae *m.*, advena, -ae *m.*, hospes, -itis *m.*, barbarus *m.*
- cizoložiti** adulterāre; *moechārī*.
- cizoložnice** adultera *f.*; *moecha* *f.*
- cizoložník** adulter, -erī *m.*; *moechus* *m.*
- cizoložství** adulterium *n.*
- cizomluv** vōx (-cis *f.*), barbara, barbarismus *m.*
- cizopasník** parasitus *m.*
- cizopasnictví** parasitātiō *f.*
- cizovláda** imperium externum, servitūs, -ūtis *f.*
- cizozemec** aliēnigena, -ae *m.*, peregrīnus *m.*, barbarus *m.*
- cizozemský** exter, -a, -um; nus 3, peregrīnus 3.
- cizrna** cicer, -eris *n.*
- clo** portōrium *n.*
- cloumati** quassāre, conquassāre alqm (alqd).
- co?** quid?, (*vztaž.*) quod, (*při superl.*), quam, vel; ~ *nevidět* brevī; *den* ~ *den* in diēs, cōtidie.
- cokoli(v)** quodcumque, quidquid.
- cop** crīnēs (-ium *m.*) in nōdum collectī.
- cos(i)** aliquid, quidpiam, quiddam.
- coul** digitus *m.*
- couvati** cēdere, recēdere, pedem referre, sē recipere.
- cpāti** farcire, refecire alqd alqā rē.
- crčeti** (lēnī murmure) dēfluere, lēniter sonāre.
- ctění bohů** venerātiō *f.*, cultus, -ūs *m.*, religiō *f.*; (*lidí*) observātiō *f.*
- ctěný** honōrātus 3, honestus 3, amplus 3.
- ctihodnost**olestās *f.*, dignitās *f.*, amplitūdō *f.*
- ctihodný** venerābilis 2, dus 3, augustus 3.
- ctitel** cultor *m.*, admīrātor *m.*, studiōsus (nōbilitātis); *míti mnoho -ů* multis esse admīrātiōnī.
- ctíti** honōrāre, honōre afficiō, -ere (prōsequī), colere, observāre, ornāre, admīrarī alqm, honōrem tribuere (habēre) alci; ~ *bohy* deōs venerārī, adōrāre; *to jej ctí (nectí)* hoc ei honōrī (probrō, dēdecorī) est.
- ctižádost** glōriāe (laudis, honōris) cupiditās *f.*, ambitiō *f.*
- ctižádostivý** glōriāe (laudis) cupidus 3, ambitiōsús 3; ~ *býti* glōriāe servīre, glōriā dūcī, laudis studiō trahī.

ctnost virtūs, -ūtis f., honestum n., laus, -dis f.
ctnostn-ý honestus 3, probus 3, sanctus 3, integer, -gra, -grum; (stydlivý) verēcundus 3, pudicus 3, castus 3; -ě honestě, probě, rectě, cum virtūte.
cudnost pudor m., pudicitia f., castitās f.
cudný pudicus 3, castus 3.
cukr saccharum n.
cukrář crūstulārius m.
cukroví dulcia, -ium n., crūstum n., crūstulum n.
cukrový (přen.) dulcissimus 3, (lichotivý) blandissimus 3.
cukřenka pyxis (-idis f.) sacchari.
cupovati vellere, vellicāre.
cvakati crepāre, crepitāre (dentibus).
cval, ~em equō admissō (citātō).
cválati laxātis habēnis currere, ferri (o koni); o jezdcí viz cval.

cvičení exercitātiō f.; ~ řečnické deklamātiō f.; ~ se studium n.
cvičený exercitātus 3, doctus 3, ēruditus 3.
cvičiště stadium n., campus m.
cvičitel magister, -strī m.
cvičitelka magistra f.
cvičiti exercēre alqm (in) alqā rē, instituere, instruere, ērudire alqm (in) alqā rē; ~ se sē exercēre, exercērī in alqā rē, discere alqd.
cvik ūsus, -ūs m. alcis rei; (kážeň) disciplīna f.
cvok clāvus m.
cvrček cicāda f., gryllus m.
cvrčeti strīdēre.
cvrkoť strīdor m.
cvrlikati pīpiāre, fritinnire.
cypřiš cupressus, -ī f.
cypřišový cupresseus 3; ~ háj cupressētum n.

Č

čabraka strāgulum (ēlegantius) n.
čacký probus 3, ēgregius 3, honestus 3, frūgī, fortis 2.
čaditi fūmāre, fūmum ēmittere.
čáka spēs, speī f.; míti -u spem pōnere in alqā rē, spērāre alqd.
čaloun tapēs, -ētis m.; tapěte, -is n.; aulaeum n.
čalounovati tapētibus ornāre (indūcere) alqd.
čáp cicōnia f.
čár-a līnea f., līneāmentum n., līmes, -itis m.; -u udělati līneam dūcere; -y (kouzla) artēs, -ium f., ars magica.
čaroděj magus m.; venēficus m.
čarodějnice maga f., venēfica f., sāga f., sagana f.
čarovati artēs magicās exercēre; carminibus efficere, ut...
čarovn-ý magicus 3; -á bylina verbēna f.; -ý prut virgula dīvīna; (čarokrásný) amoenissimus 3, venustissimus 3.
čas tempus, -oris n.; aetās f.; část -u spatium n.; příhodný ~ opportunitās f.; -em interdum, aliquandō, přocedente tempore; nějaký ~

aliquamdiū; v ~ ad tempus, in tempore, tempore ipsō, tempore opportunissimō; v nevhodný ~ allēnō tempore; jak toho ~ vyžaduje prō rē et tempore; po nějakém -e intermissō spatiō; ~ od -u temporis spatiō intermissō, interdum; po -e tempore interiectō, postea; toho -u tunc, illō tempore; za našich -ů hīs temporibus, nostrā memoriā; před -y ōlim, quondam; ~ dáti spatium dare; míti ~ na něco vacāre alci rei; (počasí) tempestās f., caelum n.; pěkný ~ tempestās serēna, caelum serēnum.
časn-ý mātūrus 3, tempestivus 3; -ě mātūrē, tempestivē, māne; velmi ~ primō māne, primā lūce; ~ ráno multō māne.
časomíra tempus, -oris n., lēx temporis.
časopis commentārii diurni m., ephēmeris, -idis f.
část pars, -tis f.; (podíl) portiō, -ōnis f.; ~ (těla n. řeči) membrum n., (spisu) caput, -itis n., locus m.; z velké -i magnam (maximam)

partem; po -tech per partēs, carptim; *velká* ~ (*lidl*) plērique.
částečný ex parte, per partēs.
částka summa f. (pecūniae).
čast-o saepe, saepenumero, crēbro, frequenter; -ěji saepius, crēbrius.
častovati cōvivio excipere alqm, člm appōnere alci alqd.
čast-ý frequēns, crēber, -bra, -brum; -ým se stávati incrēbrēscere.
čedič basaltēs, -ae m.; silex, -icis m.
čechrati (per)vellere, vellicāre; (re)laxāre, mollire.
čekání expectātiō f.
čekanka cichōrium n.
čekati expectāre, manēre, opperiri alqm, imminēre alci, restāre alci; ~ někomu indulgēre alci (děbitōři); ~ s člm differre alqd (dōnec...)
čeled familia f., servitium n., famuli et ancillae.
čeledín famulus m., servus m., puer m.
čelenka diadēma, -atis n.
čelist maxilla f.
čeliti (někam) spectāre alqd, pertinēre ad alqd; (čemu) resistere, obsistere, repugnāre alci (reī).
čelní (kost) frontis (os).
čeln-ý primus 3, princeps, -cipis; -é město urbs nōbilissima, caput rēgní; -í muži princípēs, přimōrēs cīvitātis, nōbilēs, optimātēs (-ium) m.
čel-o frōns, -ontis f.; státi v -e praeesse alci (reī), vyslanectví, spiknutí princípem lēgāti is, cōlūrātiōnis esse.
čemeřice helleborus, -ī m., helleborum, -ī n.
čenichati odōrārī alqd.
čep cardō, -inis m. (*u dveří*).
čepec mitra f., mitella f., rēticulum n.
čepel ferrum n.
čepice galērus m., galērum n. (*kožená*), pileus m., pileum n. (*plstěná*); (*vůbec*) tegumentum capitis.
čepovati (nápoje) dīvendere; caupōnam exercēre.
čepýřiti se (ježiti se) horrēre: (odporovati) obniti, reluctārī, re-

pugnāre, resistere, recūsāre, abhorrēre.
čeřen rēte, -is n.; funda f.; ~ hory dorsum n.; lis torcular, -āris n.; torculum n.
čeřiti turbāre (aquam); ~ se undāre, flūctuāre (-ārī).
čern color niger, ātrāmentum n.
černati nigrēscere; ~ se nigrum esse.
černavý fuscus 3, subniger, -gra, -grum.
černiti ātrum reddere alqd; ~ koho u koho in suspiciōnem addūcere alqm alci.
černohnědý fuscus 3.
černoch Aethiops, -pis m., Nigrīta, -ae m.
černokněžnictví ars magica; ficiūm n.
černokněžník magus, -ī m.; ficus, -ī m.
černooký nigrīs oculīs.
černovlasý nigrō capillō.
čern-ý niger, -gra, -grum; āter, -tra, -trum, (*špinavý*) pullus 3; ~ chléb pānis cibārius; -ě oděný ātrātus 3.
čerpání haustus, -ūs m.; častěji opis slovesem.
čerpati haurire (aquam ē puteō); repetere alqd ab alqā rē.
čerstvost vigor m., pernīcitās f., alacritās f., vėlōcitās f., celeritās f.
čerstv-ý recēns (vulnus, pānis, memoria), -á voda aqua recentis rigōris; užívati -ého vzduchu refrigerātiōnem aurae captāre, liberō āere redintegrārī; (*čilý*) alacer, -cris, -cre; ācer, -cris, -cre; impiger, -gra, -grum, vėlōx, -cis; celer, -is, -e.
čert diabolus m.; jdi k -u abī in malam rem! vezmi tě ~ male sit tibi!
čertovský diabolicus 3; nefandus 3, nefārius 3, foedus 3.
červ vermis, -is m.
červánky (ranní) aurōra f.; (večerní) caelī vespertīnī rubor m., vesper rubēns m.
červcový coccīneus 3.
červec coccum, -ī n.; (*nachový*) murex, -icis m.

červen lūnius (mēnsis) m.
 červeň rubor, -ōris m.
 červenati se rubēscere, ērubēscere, rubēre.
 červenavý rutilus 3.
 červenec lūlius (mēnsis) m.
 červenost rubor, -ōris m.
 červený ruber, -bra, -brum; (nachově) purpureus 3; (krvavě) sanguineus 3.
 červivý vermiculōsus 3.
 červotoč terēdō, -inis f.
 červotočina cariēs, -ēī f.
 česati pectere (pexī, pexum); cōmere (cōmpsī, cōmptum); (ovoce) pōma dēcerpere; (koně) equum strigilī rādere.
 český Bohēmicus 3.
 česnek āllium, -ī n.
 čest honor (honōs), -ōris m.; (pozornost) observantia f.; (uctívání) venerātiō f.; (důstojnost) dignitās f., honestās f., auctōritās f.; (dobré jméno) fāma f., exīstīmātiō f.; (sláva) glōria f., laus f.; (ozdoba) ornāmentum n., decus, -oris n.; (čestné slovo) fidēs, -eī f.; (cudnost) pudicitia f., pudor m.; ~ prokázati honōrem habēre (tribuere, dare) alci, honōre prōsequī (afficere) alqm, colere et observāre alqm; poslední ~ prokázati komu iūsta facere (solvere) alci; na svou ~ bonā fidē; za ~ pokládati honōrī (laudī) dūcere, in honōre (in laude) pōnere; k něčí cti ad honōrem alcis, honōris alcis causā (grātiā); dělati ~ komu honestāre alqm, honōrī esse alci.
 čestn-ý honestus 3, probus 3, bonus 3, sanctus 3, verēcundus 3, pudicus 3; (cti dodávající) honestus 3, honōrificus 3, decōrus; ~ úřad honor (honōs), -ōris m.; -é místo honōris sēdēs f.; -á smrt mors honesta; -é slovo fidēs, -ēī f.; -ě honestě, honōrificē, cum laude.
 četa ordō, -inis m.; caterva f.; ~ jízdní āla f., turma f.; po -ách turmātim, ordinātim; v -ách catervātim.
 četba lēctiō (librōrum) f., litterae f., librī m.
 četník mīles statiōnārius.
 četn-ý multus 3, frequēns; -ě shro-

mážděný frequēns; -ě navštěvovaný celeber, -bris, -bre.
 či (spoj. rozluč.) aut, vel; (v otázce) an; ~ ne an nōn; (v nepř. ot.) necne; ~ spíše vel adeō; ~ snad an, an věrō.
 či? cuius?
 číhadlo specula f.
 číhati observāre, speculārī; na koho exspectāre alqm, insidiārī alci; nač captāre, aucupārī alqd, imminēre (in occāsiōnem).
 čich odōrātus, -ūs m.; mlti dobrý ~ sagācissimē olfacere.
 čichati olfacere, odōrārī.
 čili sive; ~ nic an nōn, nec ne.
 čilost alacritās f., agilitās f., vigor m., mōbilitās f., ingenium alacre (prōmptum, sollers) n.
 čilý alacer, -cris, -cre; prōmptus 3, sollers, -ertis; agilis 2.
 čím quō; ~ — tím quō — eō, quantō — tantō; ~ dále tím více magis magisque.
 čin factum n., facinus, -oris n.; -y rēs gestae; ācta, -ōrum n.; dobrý ~ bene factum; při -u dopadnouti in manifestō facinore dēprehendere alqm.
 činitel auctor (alcis reī) m.
 činiti faciō, -ere, agere alqd; ~ spo-lek coīre societātem; ~ koho čím facere alqm (herēdem, ducem); ~ koho nějakým reddere alqm (fēlicem, dīvitem); mám ~ s kým rēs mihi est cum alqō; čiň co čiň utique; utcumque rēs sē habet, (záporně) nūllō modō, nequāquam; (o čisle) complēre, explēre, effi-cere, esse s gt.; jeho díl činl 30.000 eius pars est trīgintā mīlium.
 činka manipulus, -ī m.
 činnost āctiō f., opera f.; ~ soudní a politická opera forēnsis cōnsiliaque pūblica (obvyklá quibus interesse cōsuēvī); ~ spisovatel-ská litterae f., studia litterārum, scribendī studium n.; ~ duševní animī agitātiō et mōtus; k -i pobádati alqm ad agendum impellere, ad studium et labōrem incitāre.
 činný indūstrius 3, labōriōsus 3, strēnuus 3, (g)nāvus 3; ~ život víta occupāta; ~ býti agere alqd, ciārī, movērī.

čínohra fābula f.

čínorodý āctuōsus 3.

čínž-e mercēs (-ēdis f.) habitātiō-nis; habitātiō f.; *platiti vysokou -i magni habitāre.*

čínžovní dům domus conducticia (conducta).

čípek ūva f. (v hrdle).

čipernost agilitās f., pernitās f., sollertia f.

čiperný agilis 2, pernix, prōptus 3, ingeniōsus 3, sollers, -tis.

čirý merus 3; -d noc nox tenebris obducta.

číslice nota numerī f.

číslo numerus m.

čísti legere; učiti koho ~ docēre alqm litterās; ~ komu ve tvrdi ex vultū alci alqd perspicere.

čistiti purgāre, expurgāre alqd; tekutiny ~ liquāre (vīnum); (utl-rati) tergēre, abstergēre; (vyme-tat) verrere; (zlepšovati) ēmendāre, expurgāre (sermōnem).

čistota munditia f.; mravní ~ integritās f., castitās f., sanctitās f.; ~ jazyka pūrum et candidum dicendi genus; sermō ēmendātus.

čistotnost munditia f., munditiae studium n.

čistotný mundus 3, munditiae studiōsus 3.

čist-ý pūrus 3, mundus 3; (bez přisady) sincērus 3, integer, -gra, -grum, liquidus 3; (mravně) castus 3, innocēns, īnsōns, sanctus 3, incorruptus; -d řeč sermō rēctus, ēmendātus; -é svědomí rēcta cōnscentia; -d pravda summa vēritās; ~ hlas clāra vōx; z -a jasna repentē, praeter opi-niōnem; -ě pūrē, integrē, castē, ēmendātē (loquī).

číše pōculum, -ī n.

číšník quī pōcula ministrat alci, vīni minister; puer (caupōnlus); pincerna m.

čištění purgātiō f.; náboženské ~ lūstrātiō f., explātiō f.; ~ zlata obrussa f.

čítati lectitāre; počítati numerāre; loďstvo čítá sto lodí classis est centum nāvium.

čitelný quī legi potest, facilis ad legendum, clārus 3.

čiva nervus, -ī m.

čižba aucupium, -ī n.

čižbář auceps, aucupis m.

článek articulus, -ī m., pars, -tis f., caput, -itis n., membrum n., lēctiō f.

člen membrum n.; (spolku) socius m., sodālis m., ūnus ex (domesticis ~ rodiny); ~ senātu senātor m.; ~ věty membrum m., articulus m., incisum n.

člověčenstvo genus (-eris n.) hū-mānum.

člověk homō, -inis m.; mortālis m.; každý ~ quisque; mnohý ~ aliquis, quīdam; ~ by řekl dixerit aliquis, dīcās; není -a, jenž... nēmō est, qui(n) s konj.

človíček homullus m., homunculus m.

člun linter, -tris f.; scapha f., cumba (cymba) f., lembus m.; -ek tkalcovský radius m.

čmáratí (na papír něco) illinere chartis.

čmoud fūmus, -ī m.

čniti imminēre, ēminēre, prōminēre, exstāre (ex aquā).

čočka lēns, -entis f.; ervum n.

čolek salamandra f.

črta adumbrātiō f.

črtati adumbrāre, paucis expōnere.

čtenář legēns; is quī legit; lēctor m.

čtení lēctiō f.; přednáška schola f.

čtrnáct quattuordecim; po -i quaterni dēni; každých ~ dní quartō decimō quōque di.

čtrnáctý quartus decimus 3.

čtverák-ý iocōsus 3, ioculāris 2, rīdculus 3; -y iocōsē.

čtveráctví iocus m., facēti -ārum f.

čtverák homō iocōsus.

čtveračiti locārī, ioca agere.

čtverec quadrātum n.

čtverečný quadrātus 3.

čtverhran quadrātum, -ī n.

čtverhranný quadrātus 3.

čtverospřeží quadrigae, -ārum f.

čtverý quadruplex, -icis- na -o quadrifāriam.

čtvrt, -ina quarta pars; ~ městská vīcus, -ī m.

čtvrtek diēs Iovi.

čtvrtletí trēs mēnsēs; každé ~ tertio quōque mēse.

čtvrtník (*vladař*) tetrarchēs, -ae m.
čtvrť *quartus* 3; po -é *quartum*;
za -é *quartō*.

čtyrdenní *quattuor diērum*.

čtyrdílný *quadripartitus* 3.

čtyrletí *quadriennium*, -ī n.

čtyrletý *quattuor annōrum*, *quattuor annōs nātus*.

čtyrnásobný *quadruplex*, -icis.

čtyrstý *quadringentēsimus* 3.

čtyrúhelný *quadrātus* 3.

čtyř-i *quattuor*; ~ *dni quadriduum* n.; ~ *roky quadriennium* n.; ~ *sta* *quadringenti* 3; po -ech *stech* *quadringēni* 3; po -ech *quaterni* 3; po -ech *lézti* *per manūs et genua reptāre*; ve ~ *hodiny quartā hōrā*;

mezi -ma očima sēcrētō, *arbitrīs remōtīs*; *všecky ~ roztáhnouti porrigere manūs et crūra*; *prōstrātum iacēre*.

čtyřicátník *quadrāgintā annōs nātus*.

čtyřicátý *quadrāgēsimus* 3.

čtyřicet *quadrāgintā*; po -i *quadrāgēni* 3.

čtyřicetkrát *quadrāgiēs*.

čtyřikrát *quater*; ~ *tolik* *quadruplum*.

čtyřkolka *raeda* f.

čtyřnohý *quadrupēs*, -edis.

čtyřveslice *quadrirēmis*, -is f.

čumák *ōs*, *ōris* n., *rostrum* n.

čumětí *hiāre*.

D

dábel *diabolus* m.; o *člověku* *homō nefārius*.

dábelský *nefārius* 3, *pessimus* 3, *atrōx*.

daktyl *dactylus* m.

dále *longius*; *pokračování* *porrō*, *deinceps*, *prōtinus*, *ultrā*; a *tak* ~ *et quae sunt reliqua, et cētera, reliquī, allī* (Id *genus*); *dále!* *perge!* *pergite!* (*vstupte*) *Intrō venī* (*venīte*)! *nemohu ~ haereō*; ~ *jíti* *pergere ire* (*proficisci, iter*); ~ *činiti* *co persevērare alqd facere*.

dalece *jak ~ quātenus, quantum*; *jen tak ~ tantum — quantum*; *ita, ut tamen*.

daleko *longē, procul* (ab *urbe*); *mám ~ domů longē domō absum*; ~ *od sebe státi multum distāre, stejně ~ paribus intervallīs* (*distāre*), *tantumdem* (*abesse*); ~ *široko longē lātēque, effūsē, passim*; *přiliš ~ longlus* (*prōgre-dī*); *tak ~ to došlo eō rēs prōducta est*; *tak ~ ve své drzosti eō arrogantiae*; z -a *procul, longē, ē longinquō, o bitvě ēminus*.

dalekozrakým býti *longinqua contuēri*.

daleký *longus* 3, *remōtus* 3, *longinquus* 3, *patulus* 3; *býti ~ čeho longē abesse, aliēnum esse, ab-*

horrēre ab alqā rē; *další* *reli-quus* 3.

dál-ka *longinquitās* f., *intervallum* n., *spatium* n.; *do -ky hleděti longē vidēre* (*prōspicere*); v -ce *procul*; z -ky *procul*; v -ce *sto kroků ā centum passibus*.

dáma *fēmina* f., *mulier* f., *mātrōna* f. (*honestā, nōbills*).

dámský *muliebris* 2.

daň *tribūtum* n., *vectīgal*, -ālis n., *stīpendium* n., z *pastvin scriptūra* f., *desátek decumae* f., *clo v přístavech portōrlum*; ~ *uložiti vectīgal impōnere, odpustiti remittere, platiti pendere, vymáhati exigere*; *osvobození od -í immūnitās* f.; *od -í osvobozený immūnis* 2.

daněk *damma* (*dāma*), -ae f.

dar *dōnum* n., *mūnus*, -eris, n.; *peněžité dōnātivum* n.; *almužna stips*, -is f.; *vlohy facultās* f., *ingenium* n.; -y *ducha facultātēs ingenii*, *bona animi*, *dōtēs* f.; ~ *čestný corollārium* n., *praemium* n.

dárce *auctor* (*beneficiī*) m., *štědrý largitor* m.

darebáctví *nēquitia* f., *improbītās* f., *improbē factum* n.

darebák *homō nēquam*, *homo perditus*.

darebný *nēquam*, *improbus* 3, *malus* 3.

dárek mūnuscūlum *n.*
daremnost (*marnost*) inānitās *f.*,
 vānitās *f.*
daremný (*marný*) irritus 3, vānus
 3, inānis 2, inūtilis 2.
dárkyně opiš slovesem!
darmo frūstrā, nēquīquam; bez
 přičiny immeritō.
darmošlap ardeliō, -ōnis *m.*
darmotlach homō garrulus; nūgā-
 tor *m.*
darovati dōnāre, dōnō (*mūnerī*)
 dare alci alqd; štědře largīrī alci
 alqd; odpustiti condōnāre, con-
 cēdere alci alqd; to ti nedaruji
 nōn impūnē ferēs!
dařiti koho čím dōnāre, tribuere
 alci alqd; ~ se bene (*prōsperē*)
 cēdere, ēvenīre; succēdere; pod-
 niky se dařī succēdit inceptīs; dařī
 se contingit, ut s konj.
das daemōn *m.*, diabolus *m.*
dáseň gingīva, -ae *f.*
datel pīcus, -ī *m.*
datle palmula *f.*, palmae pōmum *n.*
dáti dō, dare, dedī, datum; poskyt-
 nouti praebēre; darovati dōnāre;
 ~ štědře largīrī; podati porrigere;
 zaplatiti solvere; odevzdati trā-
 dere, reddere (*epistulam*); poru-
 čiti iubēre (alqd fierī), cūrāre
 (alqd faciendum); ~ se... pass.
 přisl. slovesa: ~ se pohnouti mo-
 věrī, uprositi exōrārī a p.;
 ~ vystavēti aedificāre, usmrtiti
 interficere a p.; ~ do učení do-
 cendum trādere alqm; ~ rozkazy
 imperia administrāre; ~ na krk
 collō circumdare; ~ vrchní moc
 imperium dēferre; ~ v obět dī-
 cāre, dēvovēre; ~ dobré naučení
 bene praecipere alci; ~ za vůdce
 praeficere; ~ (na loď) impōnere;
 ~ návrh lēgem ferre; ~ do veřej-
 nosti in manūs hominum dare;
 ~ za vzor ad imitandum prōpō-
 nere; ~ na vůli permittere; ~
 stranou abdere; ~ sbohem alqm
 salvēre iubēre; ~ jísti cibum
 suppeditāre; ~ najevo ostendere,
 prae sē ferre; ne~ na sobě znāti
 dissimulāre; ~ nač respicere alqd,
 movērī alqā rē, na koho multum
 tribuere alci; nic ne~ na koho;
 nač neglegere, nihil cūrāre, con-

temnere alqd, nōn audīre, sper-
 nere alqm; deime tomu, že...
 pouhý konj., ut, licet s konj.; ~
 se do díla ad opus aggredī; do
 boje proelium committere, in cer-
 tāmen dēscendere; do války ad
 bellum incumbere, bellum susci-
 pere; na cestu iter ingredī,
 viam capessere; ~ se jinou ces-
 tou iter flectere, convertere; ~
 se na vojnu mīlitiam capessere;
 na dráhu státnickou rem pūbli-
 cam capessere, ad rem pūbli-
 cam accēdere; ~ se v poddanství
 in servitūtem sē dīcāre; v ochranu
 alcis fidem sequī; ~ se do řeči
 s kým sermōnem cum alqō insti-
 tuere (*ordīrī*); ~ se vidēti in
 cōspectum venīre; chce se ~
 vidēti hic in ostentātlōnem com-
 positus est; ~ se zapsati nōmen
 prōfitērī; ~ se do koho petere,
 aggredī alqm, do sebe manūs
 cōserere; ~ si libiti ferre, patī;
 dej si říci mihi crēde!
datovati diem litterīs a(d)scrībere.
datum diēs, -ēī *m.*
dav multitudō *f.*, turba *f.*, caterva
f., globus *m.*, tumultus, -ūs *m.*;
 neihustší ~ confertissimī, -ōrum
m.
dávení vomitus, -ūs *m.*; vomitiō *f.*
dáviti vōmere (-uī, -itum).
dávka portiō *f.*, portuluncula *f.*;
 daň *v. toto.*
dávno dūdum; ōlim; odedávna
 antīquitus, iam prīdem.
dávnověkost antīquitās *f.*
dávnověký *v. násl.*
dávný antīquus 3, vetus, -eris;
 před -mi lety ante multōs annōs,
 ōlim.
dbalost cūra *f.*, dīligentia *f.*, sēdu-
 litās *f.*
dbalý dīligēns, cūriōsus 3; ~ oč
 sollicitus dē alqā rē; horlivě ~
 studiōsus 3.
dbáti čeho cūrāre alqd, labōrāre
 dē alqā rē, agere alqd; respicere
 alqd, ratiōnem habēre alcis reī,
 inservīre alci reī (*fāmae*); ~ zá-
 konů lēgēs servāre, observāre;
 ne~ smrti mortem contemnere.
dčera filia *f.*
dčeruška fillola *f.*; puella parvula.

debata disceptatiō f., *prudká* contentiō f.
debatovati disceptāre dē alqā rē; *prudce* verbis contendere.
děd avus m.; *od -a* pocházející avitus 3.
dědic hērēs, -ēdis m.; -e *ustanoviti* hērēdem facere, cōstituere, scribere; *hlavní* ~ hērēs ex asse.
dědictví hērēditās f., *zděděný* statek hērēdium n., *majetek* patrimonium n.
dědička hērēs, -ēdis f.
dědičn-ý hērēditārius 3; *zděděný* hērēditāte acceptus 3, relictus 3, trāditus 3; *patrius* 3, *avitus* 3; -á *posloupnost* ordō (m.) successiōnis, successiō f.; -é *právo* hērēditās f., iūs hērēditārium; -ě hērēditāte, iūre hērēditatis.
dědina pāgus m., vīcus m.
děditi hērēdem esse alci, hērēditātem accipere (cōsequi), hērēditās mihi venit ab alqō.
definice dēfīnitiō f.
definovati dēfīnīre.
defraudace peculātus, m.; pecūniae interceptae.
defraudant peculātor m., interceptor m.
degradovati gradū dēicere, movēre.
dehet pix, -icis f.; -em *napustiti* pice mūnīre.
dech spīritus, -ūs m.; *anima* f.; *respirātiō* f.; ~ *těžký* spīritus dēnsior; *krátký* spīritus angustior; *bez -u* exanimātus; ~ *popadnouti* respirāre, animam colligere.
dechnutí spīritus, -ūs m.; *poslední* ~ extrēmus spīritus.
dechový nástroj tibia f. (*flétna*), cornū n. (*roh*), tuba (*trubka*); -á *hudba* tibiārum cantus (-ūs m.).
děj rēs gesta f., factum n., actiō f.
dějepis historia f., rērum gestārum memoria; ~ *národa* rēs (gestae) populī.
dějepisec rērum (gestārum) scriptor (auctor); *historicus* m.
dějepisectví historia f.; *oddati se* ~ historiae (scribendae) sē dare, ad historiam scribendam sē conferre.
dějepisný historicus 3, gen. historiae; -é *dílo* historiae f., *historiārum* librī, *annālēs*, -iūm m.

dějiny historia f., rēs (gestae) f.
dějiště locus, -ī m.; *sědēs*, -is f.
dějství actus, -ūs m.
deklarace prōfessiō f.
dekorace jevištní ornāmenta scēnica n.; *apparātus*, -ūs m. (scēnicus).
děkování grātiārum actiō f.
děkovati grātiās agere alci prō alqā rē (quod...); *děkuji!* benignē! ~ *za pozdrav* resalūtāre, salūtem reddere; *míti (co)* ~ *komu* zač dēbēre, acceptum referre alci alqd, *za život* alci vītam dēbēre, vīvere per (propter) alqm.
děkovná slavnost grātulātiō f., supplicātiō f.
dekret dēcrētum n., litterae f.
dělati agere, facio, -ere; ~ *si něco z čeho* magnī facere alqd, *z koho* cūrāre alqm; *míti co* ~ occupātum esse (alqā rē), negotium est alci cum alqā rē; ~ *se jako by...* simulāre alqd (accus. c. inf.).
dělení dīvisiō f., distribūtiō f., partitīō f.
dělitelný dīviduus 3; quī dīvidi potest.
dělití dīvidere, partīrī, distribuere, dispertīre, dīscribere (annum in duodecim partēs), dispōnere (populum in classēs); ~ *od čeho* sēparāre, disiungere, dīrimere; ~ *se s někým* oč dīvidere, partīrī, communicāre alqd cum alqō, impertīre alci alqd; ~ *křížem* dēcussāre.
délka longitūdō f., (*stromu*) prōcēritās f.; *o čase* diūturnitās f., longinquitās f., spatium n. (vītae).
dělník operārius m. (pl. operae f.) mercennārius m., *na poli* cultor agrōrum, *na vinici* vīnitor m., *při opevňování* mūnitor m., *řemeslník* opifex m.
dělo tormentum (bellicum) n.
dělostřelec tormentārius m.
děloha uterus, -ī m.
demagog plēbis dux, contiōnātor m., *homō* sēditiōsus!, *civis* turbulentus, *vulgī* turbātor.
demagogický populāris 2, sēditiōsus 3.
demokrat populī potentiae amī-

cus, populāris causae studiōsus, homō populāris.
demokratický populāris 2, populārī ratiōne cōstitūtus 3.
demokratie multitūdinis dominātus (-ūs m.), populī potentia (imperium), Imperium populāre, ratiō populāris; stáť cívitas (rēs pūblica) populāris.
den diēs, diēi m., lūx, -cis f.; jest ~ lūcet; jest bílý ~ clāra diēs est; ve dne lūce, interdiū; ve ~ v noci diē et nocte (diēs noctēsq̃ue); ~ před tlm přidiē eius diēi; ~ nato postridiē, posterō diē; několik dní nato post paucōs diēs, paucis diēbus post; každý ~ cōtidlě (cottidiē); ~ co ~ in diēs (singulōs); ode dne ke dni diem ex (dē) diē; ob ~ alternis diēbus; dobrý den! salve! salvete! za našich dnů nostrā aetate, hodiē; ustanovený ~ diēs certa, cōstitutā; doba dvou, tří, čtyř dnů bīdium, trīdium, quadridium.
denice Lūclfer, -ī m.
deník commentārii diurni, ācta diurna.
denní diurnus 3; ~ stráž excubiae f., ~ plat diārium n.; každodenní cōtidiānus (cottidiānus) 3; -ě cōtidiē (cottidiē).
deptatí calcāre, conculcāre, pedibus percutiō, -ere; obterere.
deputace lēgatiō f., lēgati, -ōrum m.; dělěcti, -ōrum m.
deputát annua praebita, -ōrum n.
děravěti rīmās dūcere.
děravý perforātus 3, rīmōsus 3.
desátek decuma f.
desateronásobný decemplex, -icis.
desaterý decem generum; decem.
desátník decuriō, -ōnis m.
desát-ý decimus 3; po -é decimum.
deset decem; po -i dēni, -ae, -a.
desetina decima pars.
desetkrát deciēs.
děs formidō, -inis f.
děsit' terrēre, exterrēre, perterrēre, cōsternāre; ~ se horrēre, exhorrēscere, perhorrēscere, formidāre alqd. obstupēscere.
desítiletý decem annōrum, decem annōs nātus.

desítipán decemvir, -ī m.
deska tabula f.; ~ kovová aes, aeris n.
děsn-ý horribilis 2, horrendus 3, horridus 3, formidolōsus 3, atrōx, -ōcis; -ě formidolōsē, horrendum in modum.
děšť pluvia f.; imber, -bris m.
deštička tabella f.
deštivý pluviālis 2 (diēs); -é počasí pluviae (-ārum), imbrēs (-ium) m.
dešťový pluvius 3 (aqua); ~ oblak nimbus, -ī m.
děti liberī, -ōrum m.
dětin-ý puerilis 2; (vzhledem k rodičům) pius 3; -á láska pietās f.
dětinsk-ý puerilis 2; -é chování puerilitās f., ineptiae, -ārum f.; -y puerōrum mōre, pueriliter.
dětský puerilis 2 (aetās, lūdus); gen. puerōrum (lūdus).
dětství pueritia f.; od ~ ā puerō (ā pueris), ā parvulō (-is).
děva puella f., virgō, -inis f.
devadesát nōnāgintā.
devadesátiletý nōnāgintā annōrum, nōnāgintā annōs nātus.
devadesátý nōnāgēsimus 3.
devatenáct ūndēviginti.
devatenáctkrát ūndēviciēs.
devatenáctý ūndēvicesimus 3.
devaterý novem generum; novem.
devátý nōnus 3.
děvče puella f., virgō, -inis f.
děvečka ancilla f., fāmula f., ministra f.
dev-ět novem; po -lti novēni 3; ~ set nōngenti 3.
devětkrát noviēs.
devítidenní novemdiālis 2; novem diērum.
devítiletý novem annōrum; novem annōs nātus 3.
dialektik dialecticus m.; homō disserendī perītus.
dialektika disserendī ars (ratiō, scientia) f.
diamant adamās, -antis n.
diamantový adamantīnus 3.
diecése (biskupská) parochia f. (círk.).
dík grātia f.; díky grātēs f., grātie f.; ~ vzdávati grātiās (grātēs) agere.
diktát, dictāta, -ōrum n.
diktátor dictātor, -ōris m.

diktovatí dictāre.

díl pars, -tis f.; -em partim, ex parte; -em—em partim-partim, et-et, vel-vel, aut-aut.

diletant idiōta, -ae m.

diletantismus mediocritās f.

dílňa officīna, -ae f.; fabrica, -ae f.

dílo opus, -eris n.; ~ umělecké artíficium n.; spis opus, liber m., scriptum n.; čin factum n., facinus, -oris n.; práce opera, -ae f., labor, -ōris m.

diplom diplōma, tabula pública f.

diplomat legātus m. (vyslanec), vir rerum civillum (regendae civitātis) perītus (státník).

diplomatičt-ý gen. legātī (legātōrum); ~ sbor corpus legātōrum; -é místo legātī prōvincia; -y per legātōs, auctōritāte públicā.

díra forāmen, -inis n., dutina cavum n., prohlubeň lacūna f.; -u udělati aperire, recludere, patefacere, perforare alqd.

dírkovaný perforātus 3; forāminum plēnus 3.

dispense venia f., grātia f.; -i obdržeti veniam (grātiam) alcis rei impetrare.

dítě infāns, -antis m.; puer m., puella f.; (oproti rodičům) filius m., filia f.; plur. liberī, -ōrum m.

díti (praviti) dīcere; co vložka inquam, ai; jak dí... ut ait...; at nedím ně dicam.

díti se fieri, geri, evenire, accidere; děj se co děj utcumque ceciderit, utcumque res accidit.

div mīraculum n., res mīra; prōdigium n., portentum n.; není -u nōn mīrum est, nōn est, quod mīremur; ~ ne-, ~ že ne- vix, paene (~ nepadl paene cecidit).

diváctvo spectātōrēs m.; cōsensus, (-ūs, m.) theātrī.

divadelní scēnicus 3, theātrālis 2; ~ kus fābula f.; ~ ředitel princeps gregis histriōnum.

divadlo theātrum n.; podívaná spectāculum n.; jeviště scēna f.; do -a jíti lūdōs spectātum īre; v -e seděti lūdis interesse.

divák spectātor m.

dívati se nač spectāre alqd, con-

templārī, intuērī alqd; ~ do dálky prōspicere; shora (pohrdlivě) dēspicere alqd.

dívčí gen. puellae (puellārum); virgineus 3.

divení mīrātiō f., admīrātiō f.

diviti se mīrārī, admīrārī alqd; jest se čemu ~ est quod mīremur.

dívka puella f., virgō, -inis f.

divn-ý mīrus 3. mīrificus 3, mīrābilis 2; jest mi -o mīrum mihi vidētur, mīror; nevrlý mōrōsus (senex); -ě mīrum in modum, mīrābiliter; mōrōsē.

divočetí efferārī (o lidech a zvířatech), silvēscere (o bylinách).

divočiti efferāre alqm.

divoch homō ferus, ferōx.

divokost feritās f., ferōcia f., ferōcitās f.

divok-ý ferus 3, ferōx; indomitus 3 (equus); barbarus 3, agrestis 2, incultus 3 (ager), vastus 3, dēsertus 3 (locus), trux, -cis (oculus); o rostlinách agrestis 2, silvestris 2; ~ útěk fuga effūsa; ~ křik clāmor inconditus; -é vzezření horrida speciēs; -ce ferōciter; sine cultū, suā sponte; ~ vyhlížeti truci (torvō) vultū esse.

dlabati cavāre, sculpere alqd.

dlaha ferula f.

dlah palma, -ae f.

dláto scalprum n.; caelum, tornus m.

dlážba pavīmentum n., via strāta f.

dlážditi lapide (silice) sternere.

dlíti morārī, commorārī, versārī, esse (in exsiliō).

dloubatí fodiō, -ere, perfodere alqd; anxiē scrūtārī; excōgitāre alqd.

dlouholet-ý diūturnus 3, multōrum annōrum (bellum); -á služba vojenská plūrima stipendia n.

dlouhovlasý prōmissō capillō; mātus 3.

dlouh-ý longus 3, prōcērus 3; ~ vous barba prōmissa; o čase longus 3, longinquus 3, diūturnus 3, (pāx); již ~ čas iam diū, iam pridem, iam dūdum; -á léta per plūrēs annōs, multīs annīs; -ho diū; dosti -ho aliquamdiū; -ho potom multō post; -ho do noci

ad (in) multam noctem; *-ho na den* ad multum diēi.
dloužití extendere, prōducere alqd.
dluh dēbitum *n.*; pecūnia dēbita, aes aliēnum; *na ~ dāti mūtuum dare alqd.*; *na ~ vzíti mūtuum sūmere, mūtuarī alqd ab alqō*; *mnoho -ů mlti aere aliēnō oppressum esse*; *-y dělati* aes alienum contrahere, cōnflāre, facere.
dlužen býti dēbēre alci alqd; *nic ~ nezůstati parem grātiā referre alci, par parī referre.*
dlužení mūtualiō *f.*
dlužiti se mūtuum sūmere, mūtuarī alqd ab alqō.
dlužní úpis syngrapha, *-ae f.*, chirographum, *-ī n.*; *~ kniha* tabulae, *-ārum f.*
dlužník dēbitor *m.*, obaerātus *m.*; *dobrý ~ bonum nōmen.*
dlužný dēbitus 3 (honor).
dmouti inflāre alqd (*v něco*); *~ se tumescere, intumescere.*
dmýchatí viz dmouti.
dna morbus articulāris (articulārius), dolor (dolōrēs) artuum (articulōrum); *~ rukou* chīragra *f.*; *~ nohou* podagra *f.*
dnes hodiē; *ještě ~ hodiē quoque.*
dnešek hodiernus diēs.
dnešní hodiernus 3.
dní se lūcēscit, dīlūcēscit, illūcēscit.
dno fundus *m.*, solum *n.*; *~ lodi* alveus *m.*, carīna *f.*; *~ vody* vadum *n.*; *ke -u* padnouti subsīdere.
do in (urbem); *pouhý* *akk.* Rōmam, domum suam; *~ kopce jlti* in adversum subīre; *o čase ad* (sōlis occāsum, lūcem); *všichni ~ jednoho* ad ūnum omnēs.
dob-a tempus, *-oris n.*; aetās *f.*, spatium *n.*; *nějakou -u* aliquamdiū, aliquantum.
dobádati se pervestigāre, indāgāre, explōrāre alqd.
doběhnouti (cursū) pervenīre; *~ koho* cōsequī, assequī *alqm.*
dobíti koho cōficiō, *-ere alqm.*
dobíratí sūmere, capi, *-ere* (pecūniam).
dobojovati dēbellāre, dēcertāre, pugnandī finem facere.

dobrák homō bonus.
dobře bene; *při souhlasu* benel probē! rectē! estō!; *~ si pamatuji* praeclārē meminī; *~ vlm* satis sci; *~ přicházíš* opportunē venis; *~ se mítí* lautē vīvere; *jest mi ~* satis valeō; *není mi zcela ~* minus rectē valeō.
dobro bonum *n.*, salūs, *-ūtis f.*, commodum *n.*
dobročinnost beneficentia *f.*, benignitās *f.*, liberālitās *f.*
dobročinný beneficus 3, benignus 3, liberālis 2.
dobrodln-ec beneficii (-ōrum) auctor; homō beneficus; *jest mým největším -em* ei plūrima beneficia dēbeō.
dobrodlní beneficium *n.*; *~ prokázati komu* beneficium cōferre *in alqm.*
dobrodruh homō multīs cāsibus lactātus, homō vagus; *errō, -ōnis m.*
dobrodružství rēs mīra; cāsus (-ūs) mīrificus; periculum *n.*, portentum *n.*; *~ vyhledávati* fortunam experīri (tentāre).
dobromyslnost benignitās *f.*, bonitās *f.*
dobromysln-ý benignus 3, bonus 3, hūmānus 3; *-ě* benignē, hūmānē, aequō animō.
dobrořečení vōta laeta (-ōrum) *n.*
dobrořečiti fausta (bona, laeta) precārī alci; bonis ōmīnibus prōsequī *alqm.*
dobrota bonitās *f.* (agrōrum); benignitās *f.*, hūmānitās *f.*, lēnitās *f.*
dobrotivý benignus 3, cōmis 2, hūmānus 3.
dobrovolník mīles voluntārius.
dobrovoln-ý voluntārius 3, nōn coāctus 3; *-ě* meā, tuā... sponte, voluntāte meā, tuā..., ultrō.
dobrozdání arbitrium *n.*; auctōritās *f.* (senātūs); sententia *f.* (iūdicum).
dobr-ý bonus 3; *-é časy* tempora laeta, fēlicia; *-á cesta* via commoda, facilis; *~ den (jitro, večer)* salvē! salvēte!; *-é jméno* fāma, laus *f.*; *nejlepší léta* flōs aetātis; *~ přítel* amīcissimus alci; *-á vůle* voluntās *f.*, benevolentia *f.*; *-é*

- znamení faustum ōmen; -á zpráva nuntius laetus; -ou zprávu přinést laeta nuntiāre; ~ zrak oculi ācrēs; **dobře viz toto.**
- dobyčče** pecus, -ūdis f., bōs, bovis m. f.; ~ obětní hostia f., victima f.
- dobyččí** pecuārius 3, boārius 3; gen. pecoris (pecorum), bovis (boum); ~ trh forum boārium.
- dobytek** pecus, -oris n. (brav), armentum n. (skot), iumentum n. (tažný).
- dobýti** capiō, -ere, expugnāre (urbem), potīri (urbe); ~ kořisti na nepříteli praedam capere ex hoste; ~ vítězství victōriam parere; nad nepřítelem victōriam reportāre ab hoste; ~ úspěchů rēs bene gerere; ~ zpět recupe-rāre.
- dobyť** expugnātiō f., occupātiō f.; opis slovesem.
- dobytkář** pecuārius, -i m.
- dobývání** oppugnātiō f.
- dobývatel** expugnātor m.
- dobývatí** oppugnāre, obsidēre (urbem); ~ kovů effodere metalla; ~ se někam irrumpere, irruere (in aedēs aliēnās).
- docela** plānē, omnīnō, prōrsus; ~ nic nihil omnīnō; ~ ne někū-quam, nullō modō; ~ jinak longē aliter, longē secus; též adjekt. tōtus 3.
- docent** quī docet; doctor m.
- docílití** assequī, cōsequī, adipisci, nanciscī alqd; *prosbami* impetrāre alqd; efficere, ut... s konj.
- dočasný** temporārius 3.
- dočísti** perlegere (librum); ~ se legendō invenīre alqd.
- dočkatí se** exspectāre, opperīri alqm alqd; *dožítí se* vidēre alqd, pervenīre ad (annum sexagē-simum); ~ *radosti na kom* sperā-tōs fructūs habēre ex alqō.
- dodání** trādictiō, -ōnis f.; *naříditi* ~ obill frumentum imperāre (civi-tātí).
- dodatek** accessiō f., additāmentum n., adiunctiō f., supplēmentum n.
- dodatí** addere, adicio, -ere; sup-plēre (pecūniam); ~ *naděje* spem affere; ~ *síly* virēs augēre; ~ *mysli* animum addere alci; ~ *si odvahy* animum (suum) cōfirmāre; ~ *list* litterās reddere, trādere alci, dē-ferre ad alqm; ~ *obill* frumentum cōferre, suppedītāre, suppor-tāre, subvehere; ~ *komu* cōfi-cere alqm.
- dodavatel** conductor m., redemp-tor m.
- doděl-atí** perficiō, -ere, cōficiō, -ere, peragere, ad finem perdū-cere alqd; *umřítí mori*; -ávatí (*umíratí*) animum agere.
- dodržetí** tenēre (prōmissum), ser-vāre (fidem).
- dodýchatí** efflāre animam.
- dohad** coniectūra f.
- dohadovati se** coniectāre, con-iectūrā assequī alqd; divīnāre.
- doháněč** impulsor m.
- dohánětí** cōsequī, assequī alqm, aequāre alqm alqā rē; ~ *zameška-né* compēnsāre alqd; ~ *koho k čemu* impellere alqm ad alqd, cōgere alqm, ut...
- dohazovač** interpres, -etis m.; intercessor m.
- dohazovati** offerre alci alqd.
- dohled** cūstōdia f., cūra f., tūtēla f.; *pod* ~ *dáti koho* cūstōdem pōnere alci; *pod -em býti* cūstōdem ha-bēre.
- dohlédnoutí** prōspiciō, -ere; *jak daleko možno* ~ quō longissimē oculi cōspectum ferunt; *k čemu* inspiciere, observāre, cūstodire alqd.
- dohlížetí na koho** cūstōdire, obser-vāre alqm; *nač* praeesse, prae-fectum esse alci rei; vidēre, cū-rāre, ut...
- dohlížitel** cūrātor m., cūstōs, -dis m.
- dohoditi** adiciō, -ere (tēlum); *viz dohazovati.*
- dohodnoutí se** cōstituere, con-dicere, paciscī alqd cum alqō, convenit mihi cum alqō dē alqā rē.
- dohodnutí** pactum n., conventum n.; *podle* ~ ut erat cōstitutum, ex pactō, ex compositō, ex con-ventō.
- dohořetí** exstinguī.
- dohospodařiti** dēcoquere.
- dohra** exodium n.
- dohráti** lūdendī finem facere; lū-dum absolvere.

dohromady in ūnum locum; všichni ~ ūniversī 3, cūnctī 3.

docház-etí adeō, -ire, venīre, ventitāre, commeāre; *doraziti* pervenīre; *zpráva -í* nuntius affertur; *o důchodech* redīre; *síly mně -ejí* vīrēs mē dēficiunt; *-í k boji* proellum committitur; *pugnatur*; *rēs ad arma* dēducitur; *rēs ad pugnam* venit; *dosahovati* assequī, cōnsequī, adipiscī, nanciscī, impetrāre (*prosbami*); *pervenire* ad alqd; ~ *přízně* grātlam inīre (apud alqm, ab alqō); ~ *víry* fidem habēre; *-ím u tebe takové oblíby* adeō tibi probor; ~ *hodností* ad honōrēs pervenīre; *o čase* praeterīre, exīre.

dochovati servāre, cōservāre; ~ *se* manēre, pervenīre.

dojačka mulctra f.

dojednati cōficiō, -ere, expedīre alqd, trānsigere alqd cum alqō.

dojem sēnsus, -ūs m., animī mōtus, -ūs m., affectiō f.; ~ *učiniti* movēre, commovēre alqm (animū alci).

dojemn-ý miserābilis 2, flēbilis 2; -ě miserābiliter (dīcere).

dojení mulctus, -ūs m.

dojeti pervehī, (currū) advehī, pervenīre.

dojímati afficiō, -ere (animū alci); commovēre, permovēre, tangere alqm.

dojista certō (sciō).

dojisti cōnsūmere alqd.

dojiti mulgēre (mulsī, mulsum, mulctum).

dojiti viz docházeti.

dojížděti adequitāre (*na koni*) ad alqm (alci); často ~ *crēbrō* venīre, ventitāre.

dok nāvālia, -lum n.

dokázaný apertus 3 (crīmen), convictus 3 (factum), probātus 3.

dokazovati dēmōnstrāre, docēre, ostendere, probāre, testārī, argumentārī; ~ *nesprávnost* arguere, coarguere (errōrem); *způsobiti* efflicere, perficere; ~ *věrnost* fidem praestāre; *těžko jest* ~ difficile est probātū.

doklad documentum n., exemplum n.

dokládati (v řeči) addere, adi.iō, -ere alqd; ~ *se koho* appellāre, contestārī, testārī alqm, auctōrem habēre alqm.

dokola circā, circum, in circuitū.

dokonalost perfectiō f., virtūs, -tis f.; *k -i přivéstí* perficere, absolvere alqd.

dokonalý perfectus 3, absolūtus 3, ēmendātus 3, explētus 3.

dokonání cōnfectiō f., perāctiō f.

dokon-ati absolvere, cōficiō, -ere, perficiō, -ere, peragere, exigere, cōsummāre alqd, dēfungī alqā rē; -áno jest āctum est.

dokonce omnīnō, plānē, prōrsus, utique.

dokončení absolūtiō f., cōnfectiō f., fīnis, -is m.; ~ *řeč* perōrātiō f.

dokončiti fīnīre, cōficiō, -ere, perficiō, -ere, peragere, absolvere; fīnem facere (alci rei, alci rei); ~ *řeč* perōrāre, ōrātiōnem fīnīre, conclūdere; ~ *dílo* ultimam manum operī impōnere.

dokořán lātē; lātissimē.

dokročiti na koho agere cum alqō, cōsulere in alqm, animadvertere in alqm.

dokud dum, dōnec, quoad, quamdiū.

dole inf̄rā.

doléhati na koho premere alqm, īnstāre alci, contendere, petere alqd ab alqō; *prosbami* ~ precibus exigere alqd ab alqō, precibus fatigāre alqm; *dveře nedoléhají* forēs nōn satis aptae sunt.

dolejší inf̄rior 2.

dolení inf̄rior 2.

doletěti advolāre, volandō pervenīre.

dolézavost importūnitās f.

dolézavý importūnus 3, molestus 3.

dolézti arrēpere ad (in) locum.

dolina locus dēmissus; vallīs, -is f.

dolíti complēre, implēre alqd alqā rē.

dolní inf̄rior 2.

dolovati metalla effodiō, -ere, colere; operam dare metallīs; ~ *nač* quaerere, rīmārī (aurī vērās).

doložení adiunctiō f., additāmentum n.; s tīm -m hīs (verbīs) additīs.

doložiti viz *dokládati*.

dolů *dēorsum*; *slovesy složenými s dě-*; *dolů!* *dēscende!*

doly *metallum n.*, *metalla*, *-ōrum n.*, *fodīna f.*, *sectūrae*, *-ārum f.*

doma *domī*.

domáci *domesticus 3*, *familiāris 2*; ~ *pán herus m.* (*vzhledem k čeledi*), *pater familiās* (*vzhledem k rodině*); *vzhledem k cizině* *intestīnus 3*, *vernāculus 3*, *patrius 3*.

domáck-ý *domesticus 3*, *familiāris 2*; *-y* *familiāriter*.

domácnost *familia f.*, *rēs familiāris f.*; *v -i veřejně* *privátně et públicē*.

domáhati se *appetere*, *affectāre*, *petere*, *quaerere alqd.*

dom(eč)ek *aediculae*, *-ārum f.*, *casa f.*

domlouvati komu *monēre*, *hortārī alqm*, *ut (ně)...*, *castīgāre*, *obiurgāre*, *reprehendere*, *vituperāre alqm*.

domluv-a *hortātiō f.*, *adhortātiō f.*, *monitlō f.*; *na mou -u* *mē hortante*; *výtka* *exprōbrātiō f.*, *vituperātiō f.*, *reprehēnsiō f.*, *compellātiō f.*

domluviti *loquendī finem facere*, *perōrāre*; *ne~* *sermōnem praecīdere*; ~ *se oč cōstituere*, *condicere*, *pacīscī alqd cum alqō*, *convenit mihi cum alqō dē alqā rē*.

domněl-ý *quī vidētur*, *quī putātur*; *-é nebezpečí speciēs periculī*; *-é dobro* *opīniō falsī bonī*.

domněnka *opīniō f.*, *sententia f.*

domnívati se *arbitrārī*, *existimāre*, *opīnārī*, *putāre*, *rērī*.

domoci se *adipiscī*, *assequī*, *cōsequī*, *obtinēre*, *impetrāre* (*prosba-mi*).

domorodec *indigena m.*; *domesticus m.*

domorodý *domesticus 3*, *intestīnus 3*, *vernāculus 3*.

domov *domus*, *-ūs f.*, *domicilium n.*, *patria f.*; *z -a domō*.

domovní daň *vectīgal in singulās domōs impositum*.

domovník *ostiārius m.*

domů *domum*.

domysl *opīniō f.*, *iectūra f.*, *suspiciō f.*

domýšleti se *coniciō*, *-ere*, *con-*

iectūrā cōsequi (*prōspiciō*, *-ere*), *opīniōne praecipio*, *-ere*, *suspiciārī*, *opīnārī*.

domýšlivost *arrogantia f.*, *tās f.*

domýšlivý *arrogāns*, *insolēns*, *vānus 3*, *superbus 3*, *inānī superbiā ēlātus 3*.

donašeč *dēlātor m.*, *accūsātor m.*, *index*, *-icis m.*

donášení *dēlātiō m.*

donáseti *ferre*, *portāre*, *afferre*, *apportāre*; ~ *vody* *aquam petere*, *aquārī*; ~ *dříví* *lignārī*; ~ *píce* *pābulārī*; ~ *obilí* *frūmentārī*; *o udavači* *dēferre alqd ad alqm*; *doneslo se...* *ad alqm perlātum (dēlātum) est*, *ad aurēs alcis pervēnit*.

donucení *vīs f.*; *z ~* *coāctus 3*.

donutiti *impellere alqm ad alqd*, *cōgere alqm*, *ut...*; ~ *k odpovědi* *vōcem alci exprimere*.

dopad-nouti *cadere*, *incidere in alqd*; *-ati na nohu* *claudicāre*, *claudum esse*; *dobře* (*špatně*) ~ *bene* (*male*) *cadere*; ~ *koho* *dēprehendere alqm*.

dopídití se *invenīre*, *investīgāre*, *reperīre alqd*.

dopis *epistula f.*, *litterae*, *-ārum f.*

dopisování *epistulārum commercium* (*consuetudō*).

dopisovati *finem facere scribendī*, *epistulam absolvere*; ~ *komu* *epistulam* (*litterās*) *mittere* (*dare*) *ad alqm*.

dopíti *exhaurīre* (*pōculum*, *vīnum*), *potandī finem facere*.

doplatiti *addere* (*pecūniam*).

doplavati *annāre*, *nandō pervenīre*.

doplaviti se *nāvī pervenīre* (*dēvehī*).

doplněk *supplēmentum n.*

doplniti *complēre*, *ex-*, *im-* *alqd alqā rē*; ~ *vojsko* *exercitum reparāre*; ~ *legie* *legiōnēs supplēre*.

doplouti *nāvī pervenīre*, *pervēhī*.

dopočítati se *reputāre*, *computandō invenīre*.

dopoledne *ante merīdiem*, *tempus antemerīdiānum*.

dopomáhati *adiuvāre alqm ad alqd assequendum*.

- doporučení** commendātiō f., suffragātiō f.
- doporučiti** commendāre alqd, suādēre alqd, suffragārī alci (*při volbách*).
- dopouštěti** permittere, concēdere alci alqd; *nedopouštěj bůh di přohibeant!* ~ se committere (scelus), admittere (flāgitium); ~ se vraždy caedem facere (perpetrāre.)
- dopověděti** ad finem usque narrāre alqd; finem narrandī facere.
- dopracovati** labōrandī finem facere; ~ se elaborāre, labōre parāre sibi alqd.
- dopřáti** concēdere, permittere, dare, tribuere alci alqd; ~ si bene sibi facere.
- doprava** subvectiō f. (frūmentī), commeātus, -ūs m.
- dopravní** vectōrius 3 (nāvīgium).
- dopravovati** importāre, dē-, re-, sup-; dēducere, dēvehere, ad-; trānsportāre, trānsvehere, trānsferre.
- doprošovati se** precibus petere alqd ab alqō; implōrāre, dēprecārī alqd.
- doprovázení** assectātiō f.
- doprovázeti** comitārī, prōsequī, dēducere alqm; *k ochraně praesidiō esse alci; ke hrobu exsequiās alcis comitārī.*
- doptati se** percontandō reperīre (cōgnōscere) alqd.
- dopuštění** boží cōnsilium dīvinum; -m božím dīvinitus.
- dorážeti na koho** petere, appetere, premere, laccessere, insectārī alqm, instāre alci, irruere, impetum facere, incurrere, sē inferre in alqm; *prosbami, otázkami* precibus, interrogandō fatigāre alqm; *slovy* invehī in alqm.
- dorážení** petitiō f., impugnātiō f., oppugnātiō f.
- doraziti kam** venīre, pervenīre (in urbem); ~ *koho* cōnficiō, -ere alqm.
- dorost** iuventūs, -ūtis f.
- dorostlý** adultus 3.
- dorozumění** cōnsēnsus, -ūs m., cōnsēnsiō f.
- dorozuměti se** colloquī cum alqō, collūdere cum alqō, convenit alci cum alqō.
- doručiti** dare, trādere, reddere alci alqd.
- dorůstati** adolēscere.
- dosaditi** addere, adiciō, -ere alqd alci reī, supplēre (pecūniam); ~ *koho na úřad* praeficiō, -ere alqm mūnerī, *na trůn* cōstituere alqm rēgem, *opět* in rēgnum restituere alqm, *na místo něčí* sufficiō, -ere, substituere alqm in locum alcis.
- dosahovati kam** attingere, contingere alqd; *o horách* attollī (in caelum), *ērigi* (in nūbēs); *o šatu* dēfluere (ad pedēs); *o zemi* porrigī, pertinēre, patēre ad...
- dosáhnouti čeho** assequī, cōsequī, adipiscī, nanciscī, impetrāre (*prosbami*) alqd, pervenīre ad alqd, sibi parāre alqd; ~ *přízně něčí* grātiā inīre ab alqō; ~ *vítězství* victōriā reportāre ab alqō.
- dosavad** adhūc, asque ad hoc tempus, etiam nunc; ~ *ne* nōndum; ~ *nikdo* adhūc nēmō.
- dosavadní** quī adhūc fuit.
- dosažení** adeptiō f.
- dosednouti** cōnsidere; ~ *na trůn* imperium inīre (capessere), in rēgnum succēdere.
- doskočiti** salindō pervenīre alqō; ~ *pro koho* arcessere alqm, *pro co* citō afferre alqd.
- doslech** auditiō f.; *podle -u* fāma est; ut audiō.
- doslechnouti** exaudīre, comperīre; *doslechl jsem* ad aurēs meās pervēnit.
- dosloužiti** ēmerērī (stipendia *na vojně*).
- doslov** epilogus m., perōrātiō f.
- doslovn-ý** ad verbum expressus 3; -ě ad verbum.
- dospělost** mātūritās f.; tempestivitas f.
- dospělý** mātūrus 3, adultus 3, pūbēs, -eris; -á *dívka* virgō nūbilis.
- dospěti kam** pervenīre, venīre alqō; ~ *ke konci* ad finem addūcī, finem capere; ~ *věkem* ad mātūritātem pervenīre.
- dospívat** mātūrēscere, mātūrārī, adolēscere.
- dostačiti** satis esse, suffici-

- suppetere, suppedītāre alci ad (in) alqd.
- dostatečn-ý** quī satis est (esse vidētur); sufficiēns, -entis; -á příčina satis plēna ratiō; -é vzdělání satis magna doctrīna, satis doctrīnae.
- dostatek** cōpia f.; s ~ satis; mlti všeho ~ omnibus rēbus abundāre.
- dostati se kam** venīre, pervenīre (ad urbem); (náhodou) dēvenīre (in loca adversa); incidere (in manūs hostium); (násilím) irrumperere, irruere (in aedēs aliēnās); na trůn ad rēgnum pervenīre; v moc in potestātem venīre; do cesty obviam sē offerre; do vězení in vincula conicī; z vězení vinculis solvī; ~ se do sebe manūs cōserrere.
- dostátí slovu** fidem servāre, praestāre; prōmissum tenēre, officium explēre; ~ smlouvě pactō stāre.
- dostávati** accipiō, -ere; náhodou nanciscī; prosbou impetrāre; zásluhou assequī, cōsequī, adipiscī; za peníze emere; opět ~ recipere, recuperāre; ~ list litterae mihi afferuntur, ad mē perferuntur; ~ zprávu certior fiō; ~ pochvalu laudor, domluvu reprehendor, ránu vulneror a p....; ~ žízeň sitim colligere; dostává se čeho komu contingit, obtingit, evenit alci alqd, cēdit, redit, pervenit ad alqm (hērēditās, imperium); nedostávati se dēesse.
- dostavení se** adventus, -ūs m.
- dostaveníčko** cōstitutum n., locus ad conveniendum cōstitutus; mlti s kým ~ cōstitutum habēre cum alqō.
- dostavěti** exaedificāre.
- dostaviti se** adesse, appārēre, venīre; četně frequentēs convenīre; k soudu in iūre sistī (sē sistere), vadimōnium obīre.
- dosti** satis, affatim; ne ~ parum; ~ peněz satis pecūniae, satis magna pecūni; ~ vojínů satis multi militēs; více než ~ abundē, satis superque; ~ značný aliquantus; ~ dlouho aliquamdiū; ~ mám contentus sum alqā rē, satis mihi est, sufficit mihi alqd; mám toho ~ taedet mē huius rei; ~ činiti komu satisfacere alci.
- dostihnouti** assequī, cōsequī alqm; rovnati se komu adaequare alqm alqā rē; chtíti ~ aemulārī, imitārī alqm.
- dostihy** koňské cursus (-ūs m.) equōrum.
- dostiučinění** satisfactiō f.; zjednati si ~ iniūriam illātam ulciscī, expetere poenās ab alqō.
- dostoupiti** ascendere (montem), ēscendere, ēvādere in montem.
- dostřel** tēlī iactus, coniectus, -ūs m.; na ~ quō tēlum adicī potest; na ~ přijlti ad tēlī coniectum venīre.
- dostřeliti** tēlum adicī, -ere.
- dosvědčiti** testificārī, testimoniō cōfirmāre alqd, testem esse alcis rei; tvrditi affirmāre, testārī.
- došek** strāmen, -inis n.
- doškový** strāmineus 3.
- dotáhnouti** trahere, pertrahere alqd; dojíti pervenīre.
- dotaz** rogātiō f., interrogātiō f., percontātiō f.; o radu cōsultātiō f.
- dotazovatel** cōsultor m.
- dotazovati se** interrogāre, percontārī, cōsulere (o radu) alqm dē alqā rē; quaerere alqd ex (ab) alqō; ~ se senátu referre ad senātum.
- dotčený** quem suprā dixī (commemorāvī, scripsī); ille, iste.
- dotek** contāctus, -ūs m.
- dotěrnost** importunitās f., procācitās f.
- dotěrný** importūnus 3; procāx, -ācis; molestus 3.
- dotíratí na koho** īnstāre alci, premere alqm; ~ se īnsinuāre (in amicitiam).
- dotírání se k úřadu** ambitus, -ūs m.
- dotknouti se** tangere, attingere, contingere alqm (alqd); v řeči breviter commemorāre, perstringere alqd; urážlivě violāre, offendere exīstimātiōnem alcis.
- dotknutí** tāctus, -ūs m., contāctus, -ūs m., contāgiō, -ōnis f.
- dotrpěti** finem labōrum āc miseriārum invenīre.
- dotvrđiti** firmāre, cōfirmāre alqd;

- ~ slova skutkem verbis fidem imponere.
- doubrava** quercetum *n.*
- doučiti** edocere alqm; ~ se perdiscere alqd, discendi finem facere.
- doufati** sperare alqd ab alqo; spem habere, ponere, collocare in alqo; ~ v boha deo confidere.
- doupě** lustrum *n.*; latibulum *n.*; specus, -us *m.*; cubile, -is *n.*
- doušek** haustus, -us *m.*
- douti** flare; do čeho inflare alqd.
- doutnák** funiculus *m.*
- doutnati** gliscere.
- dovádní** lascivia *f.*
- dováďeti** (skotačiti) lascivire; petulantem esse; ost. viz dověsti.
- dovádivý** lascivus 3; petulans, -antis.
- dováľiti** bellum conficere, debellare.
- dovařiti** percoquere.
- dovážeti** importare, invehere, ad-, sub-; supportare.
- dověďeti se** comperire, cognoscere, audire alqd; certior fieri de alqa re; accipere alqd ab alqo.
- dovednost** sollertia *f.*, prudentia *f.*, peritia *f.*
- dovedný** sollers, -ertis; prudens; peritus 3; ~ právník iuris consultus, iuris peritus.
- dověsti** ducere, adducere, dē-, per-; dokázati conficere, -ere, efficiere, -ere, perficere, -ere, assequi, proficere, -ere, praestare alqd.
- dovnitř** intro, introsum (-us).
- dovolati se** advocare alqm, adipisci (iūs suum), consequi alqd.
- dovolávati se** implorare, invocare alqm (fidem alcis); persequi (iūs suum).
- dovolen-á** commeatus, -us *m.*; o -ou žádati commeatum petere; -ou dáti komu commeatum dare alci.
- dovolení** concessio *f.*, permissio *f.*, venia *f.*, consensus, -us *m.*, voluntas *f.*; s tvým -m permissu, concessu tuo; bez mého ~ mě invito; s -ím! sit venia dicto! o ~ žádati veniam petere; ~ obdržeti veniam impetrare.
- dovolen-ý** quod licet; věc -á fās; jest -o licet, (mravně) fās est.
- dovoliti** concedere, permittere alci alqd; dare (transitum, iter); potestatem, copiam facere, veniam dare; patī, sinere; zákony dovolují per legēs licet; ~ si sibi sumere alqd, non dubitare s inf.; ~ se veniam petere.
- dovoz** subvectio *f.*, invectio *f.*; (zboží) commeatus, -us *m.*; res (mercēs), quae importantur, res importatae (importandae).
- dovozné** vectura *f.*, portorium *n.*
- dovozování** argumentatio *f.*
- dovozovati** demonstrare, probare, confirmare (argumentis) alqd.
- dovrchu** sursum; adverso monte; ~ jdoucí acclivis 2.
- dovršiti** cumulare, complere, implere, perficere, -ere, absolvere, consummare.
- dovtípiti se** mente comprehendere (complecti); conicio, -ere, coniecturam assequi alqd.
- dozíratí** inspicere, -ere, observare, custodire alqd.
- doznání** confessio (culpa) *f.*
- doznati** fatēri, confiteri alqd; experiri, percipere (dolorem); ~ změny a p. mutari.
- dozníti** conticescere; evanescere (fama).
- dozor** cura *f.*, custodia *f.*; ~ míti praeesse alci rei.
- dozorce** custos, -odis *m.*; praefectus *m.*; ~ stavby exactor operis; ~ chrámu aedituus *m.*, custos templi; dáti komu ~ custodem ponere alci.
- dozpívati** decantare; cantandi finem facere.
- dozráti** maturescere; ~ na koho parem esse alci.
- dožadovati se** rogare alqm alqd, petere alqd ab alqo.
- dožínky** feriae messium *f.*
- dožiti se** videre alqd; complere (centum annos).
- doživotn-í** sempiternus 3, perpetuus 3; per omnem vitam, dum quis vivit; -ě odsouditi sempiternis vinculis punire alqm.
- dráb** apparitor *m.*, adminster -stri, *m.*, satelles, -itis *m.*
- dračka** taeda, -ae *f.* (louč).
- dráha** via *f.*; iter, -ineris *n.*, cursus,

-ūs *m.*, curriculum *n.*; ~ *politická* res pública; ~ *vojenská* militia *f.*; ~ *vědecká* litterae artēque, studium litterarum.
drahný multus 3, longus 3, diuturnus 3; ~ čas diū, prīdem.
drahocennost caritās *f.*, magnum pretium.
drahocenný pretiosus 3, cārus 3, magni pretiī.
drahokam gemma *f.*; -y posázený gemmātus 3, gemmeus 3.
drahota caritās (annōnae) *f.*; inopia rei frumentariae.
drah-ý cārus 3, pretiosus 3, magni pretiī; nákladný sūmptuosus 3, impēsus 3; milý cārus 3, dilectus 3; -o prodati magnō, bene vendere; tak -o tantī, jak -o quantī.
drak dracō, -ōnis *m.*; serpēns, -entis *m. f.*
drama fābula *f.*
dramatický scēnicus 3; -y scēnicē.
drancování populātiō *f.*, direptiō *f.*, spoliātiō *f.*
drancovati diripiō, -ere, populārī, vastāre; praedārī, praedās facere.
dráp unguis, -is *m.*
drápati rādere, scabere.
drásati lacerāre, laniāre.
drastický fortis 2, efficāx, -ācis.
drát filum metallicum (ferreum).
dratev filum sutōrium.
dráti vellere, ēvellere, scindere; ~ se kam invādere, irrumpere, sē inferre; ~ se o něco diripere alqd, contendere dē alqā rē.
drátovati ferrō vincire.
dravec bēstia (avis) rapāx, ācis.
dravý rapāx, -cis; o řece rapidus 3, violentus 3.
dražb-a auctiō *f.*; zabavených statků sectiō *f.*; v -ě sub hastā; -u konati auctiōnem facere, auctiōnārī; do -y dáti hastae subicere; -y se účastniti ad hastam accēdere.
dráždění concitātiō *f.*, irritātiō *f.*; (vnadidlo) illecebra *f.*; (svůdné) lēnōcinium *n.*
dráždidlo incitāmentum *n.*, irritāmentum *n.*, stimulus *m.*, illecebra *f.*
drážditi movēre, commovēre, excitāre, laccessere, stimulāre, acutere, irritāre; ldkati allicere, permulcēre; k odboji sollicitāre.

dráždivý irritābilis 2, irācundus 3.
dražebn-í auctiōnārius 3 (tabula seznam); -ě auctiōne; sub hastā.
drbatí fricāre, scabere; ~ se za ušima caput scabere.
dřeň medulla *f.*
dřepěti dēsidēre; ~ u knihy imminēre librō.
dřeváky lignae soleae; sculpōneae *f.*
dřevař lignātor, -ōris *m.*; obchodník lignārius, -ī *m.*
dřevce hostile, -is *n.*; hasta *f.*, iaculum *n.*, lancea *f.*
dřevěněti torpēscere.
dřevěň-ý ligneus 3; -é uhlí carbō, -ōnis *m.*
dřevo lignum *n.*; stavební māteria *f.*
dřevokaz terēdō, -inis *f.*
dřevorubec lignātor *m.*
dřez lacus, -ūs *m.*
drhnouti tergēre; terere.
dřímati dormitāre; placidē dormire.
dřímota somnus (placidus) *m.*
dřín cornus, -ī *f.*
dříti dēglūbere alqm, pellem dētrahere alci; ~ bídu famē labōrāre.
dříve prior, prius, citius, ante, antea, prīdem; ~ než priusquam, antequam; nejdříve prīmus 3, s počátku prīmō; co nej~ quam prīmum, prīmo quōque tempore; mnohem ~ multō ante; mnoho let ~ multis annis ante.
dřívější prior 2, superior 2, proximius 3; bývalý prīstinus 3.
dříví lignum *n.*, ligna, -ōrum *n.*
drkota-ti sebou nūtāre, vacillāre; zuby -jí dentēs colliduntur.
drn caespes, -itis *m.*
drnčeti crepāre, crepitāre.
drobet frūstum *n.*; maličkost res parva, minūta; adv. paulisper, paululum.
drobiti interere alqd (alci rei do čeho); comminuere alqd.
drobn-ý minūtus 3; -é peníze nummulī, -ōrum *m.*; -ě minūtē, minūtīm.
droby viscera, -um *n.*; , -ōrum *n.*
dromedár dromas, -adis *m.*
drozd turdus, -ī *m.*

droždí faex, -cis f.
drožka raeda conducticia f.
drsnost asperitas f.
drsný asper, -a, -um.
drtiny scobis, -is f.
drtiti frangere; viz *drobiti*.
drůbež bestiae volatiles f., volucres f., aves f.
druh společník socius m., cōsors, -tis m., contubernālis m., sodālis m.; způsob genus, -eris n.; všechny -y ptactva aves omne genus; všechny -y zármutku omnēs aegritudinēs; podle druhů generātim.
druhdy (časem) interdum, nōnumquam; kdysi ōlim, quondam.
druh-ý secundus 3, alter (ze dvou) 3; -ého dne postrīdiē; -ého roku annō proximō, īnsequente; po -é iterum (cōsul); za -é, za třetí tum, post (deinde); jeden — ~ alter — alter, alius — alius; jeden po -ém alius ex ali; druží cēteri, alii, reliquī.
druidové druidēs, -um m., druidae, -arum m.
družba paranympus m.
družina comitatus, -ūs m.; comitēs, -um m.
družiti se socium (comitem) sē adiungere alci; societātem inīre.
družka socia f., comes, -itis f.
družstvo societās f., sodālitās f.
drvoštěp lignātor, -ōris m.
dryáčnický circulātōrius 3, circumforāneus 3.
dryáčnictví iactātiō circulātōria.
dryáčník circulātor m.; homō circumforāneus.
drzost petulantia f., procācitās f., audācia f., arrogantia f., impudentia f.
drz-ý petulāns, procāx, impudēns, audāx, animōsus 3; -e arroganter, impudenter.
držadlo ānsa f., manubrium n.
država possessiō f., rēgnum n., imperium n.
držení possessiō f.; ~ těla habitus (-ūs m) corporis; v ~ mlti possidēre, tenēre, habēre alqd.
držeti tenēre; podporovati sublevāre; míti obtinēre, possidēre, habēre; pohromadě ~ continēre; na uzdě ~ coērcēre; dobře ~

tenācem esse (armōrum); ~ s kým stāre ab (cum) alqō, favēre alci; ~ se čeho tenēre, sequī alqd; ~ se v táboře castrīs sē tenēre; ~ se počestnosti vītae honestae īnstītūta servāre; ~ se předpisů lēgēs servāre; ~ se v městě urbem tenēre; ~ se proti přesile sustinēre vim (impetum multitūdinis); ~ se hřívý koňské iubīs equōrum sublevāri.
držitel possessor m., dominus m.
dub quercus, -ūs f., īlex, -icis f.
ďuben Aprīlis (mēnsis) m.
dubový querceus 3 (corōna); boreus 3.
dudek upupa f.
duh: to mi nejde k -u id mihi nocet; jde salūtare, ūtile est, condūcit mihi.
duha arcus (-ūs m) caelestis.
duch animus m., anima f., spīritus, -ūs m., ingenium n.; ~ zemřelého mánēs, -ium m.; ~ času ratiō atque inclīnātiō temporum; ingenium, nātūra saeculī; saeculum n.; ~ nynějšího věku hī mōrēs; v -u Homérově ex cōnsuetūdine Homērī; ~ zákona sententia lēgis; -a dávati animāre alqd.
duchapln-ý ingeniōsus 3, acūtus 3, facētus 3; muž velmi ~ vir summō ingeni; - ~ ingeniōsē, acūtē, facētē.
duchaprázdný hebetē ingeni, imbecillī animī.
duchapřítomnost animus praesens.
důchod reditus, -ūs m.; výnos fructus, -ūs m.; zisk quaestus, -ūs m.; ~ obecní vectīgal, -ālis n., pecūnia f.
duhovenstvo ordō (-inis m) clēricōrum, clēricī m.
duhovní sacerdos, -ōtis m.; clēricus m.; duševní gen. animī.
důkaz argumentum n., documentum n., indicium n., testimōnium n., signum n., fidēs, -eī f.; dokazování argumentātiō f., dēmonstrātiō f., probātiō f.; ~ vésti argumentāri, argumentīs probāre alqd.
důkladnost dīligentia f., subtilitās f., cūra f.
důkladn-ý dīligēns, subtilis 2, acūtus

3, accūrātus 3, exquisītus 3; -ě diligenter, subtiliter, accūrātē.
důl fovea f., scrobis f.; v *hornictví* fodina f.; *doly* metalla, -ōrum n.; ~ *stříbrný* argentāria, -ae f.; *zlatý* aurāria f.; *železný* ferrāria f.; *pískový* harēnāria f.
důležitost gravitās f., magnitūdō f., momentum n., vīs f.; *míti velkou* ~ magnī momentī esse.
důležitý gravis 2, magnus 3, sērius 3.
dům domus, -ūs f.; aedēs, -ium f.; domicilium n.; tēctum n.; *doma* domī; *ve svém domě* domī suae; *domů* domum; *z domova* domō.
dumání cōgitātiō f., meditātiō f.
dumatí cōgitāre (sēcum, cum animō suō) alqd (dē alqā rē); *meditāři* alqd (dē alqā rē).
důmysl cōsiliū n., ingenium n., sapientia f., intelligentia f.
důmyslný prūdēns, ingeniōsus 3, sollers, artificiōsus 3.
dunění strepitus, -ūs m.; tremor m.
duněti strepere, tremere, fremere.
dupání supplōsiō pedis f.
dupatí supplōdere pedem; *terram pede* percutiō, -ere.
důraz vīs f., gravitās f., pondus, -eris n.; auctōritās f.; ~ *dáti řeči* vim (pondus) addere verbīs.
důrazn-ý gravis 2, fortis 2; -ě graviter, fortiter, valdē.
durditi se irāscī, indignārī.
dušiti suffōcāre alqm, spīritum interclūdere alci; ~ *hlas* vōcem attenuāre; ~ *se* suffōcārī; spīritus interclūditur alci.
důsledek cōnsecūtiō f., conclūsiō f.
důslednost cōnstantia f.
důsledn-ý cōnstāns (sibi); ~ *býti* sibi cōnstāre; sēcum cōnsentīre; -ě cōstanter, convenienter (sibi).
dušný fervidus 3, aestuōsus 3.
dušot fremitus, -ūs m.
důstojenství gradus, -ūs m.; honor m.
důstojník praefectus mīlitum; centuriō m.; ductor (ordinum) m.
důstojnost dignitās f., honestās f., gravitās f., auctōritās f.; gradus, -ūs m., honor m., decus, -oris n.
důstojn-ý dignus 3, honestus 3, gravis 2; reverendus 3; *to není*

mne -o hoc nōn est dignitātis meae; -ě graviter, cum dignitāte.
duše animus m., anima f.; *ani živá* ~ nēmō.
duševn-í gen. animī (morbus, perturbātiō); -ě mente, ingeniō.
dušička animula f.
dušnost spīritus angusti m.; angustiae spīritūs f.
duť (větru) flātus, -ūs m.
dutina cavum n.; caverna f.
důtka reprehēnsiō f., castigātiō f. *obiurgātiō* f.; *jsem stižen -ou censorskou* ignōminiā notātus sum.
důtkliv-ý vehemēns; gravis 2; -ě *žádati* flāgitāre alqm alqd (alqd ab alqō).
důtky flagrum n., flagellum n.
duť cavus 3; exēsus 3 (arbor); raucus 3 (vōx).
důvěra fidēs, -ei f., fidūcia f., cōnfīsiō f.; *s -ou* animō fidentī.
důvěřivý fidēns, crēdulus 3.
důvěřivost fidūcia f., crēdulitās f.
důvěrník familiāris, -is m.; *jest mým -em* ei omnia cōnsilia crēdō, omnium cōnsiliōrum meōrum particeps est; *můj* ~ homō, cui confidō.
důvěrnost familiāritās f.; ūsus (-ūs m.) familiāris, intima amicitia f.
důvěrn-ý familiāris 2; ~ *přítel* familiāris, -is m.; -ě *styky cōnsuetūdō* f.; -ě *přátelství* familiāritās f.; -ě *obcovati* familiārīter ūtī alqō; (*tajně*) sēcrētō.
důvěř-ovati fidere, cōnfidere, fidem habēre, crēdere alci, spem pōnere in alqā rē; -*uje v něco* fīsus, cōnfīsus, frētus alqā rē; ~ *si* audēre, sustinēre alqd.
důvod argumentum n., causa f., ratiō f.; *mám k tomu* ~ est, quod id faciam; *jednati z -ů* certās ratiōnēs sequī; *bez -u* nēquīquam.
důvodný certus 3, manifestus 3, cōnsectārius 3.
důvtip ingenium n., sagācitās f., acūmen (aciēs) ingenīi n.
důvtipný ingeniōsus 3, acūtus 3, ācer, -cris, -cre; sagāx, - argūtus 3, facētus 3.
dva duo, -ae, -o; *po dvou* bīnī 3; ~ *dni* biduum n.; ~ *roky* biennium n.

dvacát-ý vīcēsīmus 3; *po* -é vīcēsīsum.

dvacet vīgintī; *po* -i vīcēnī 3.

dvacetiletý vīgintī annōrum; vīgintī annōs nātus.

dvacetkrát vīciēs; ~ *tolik* vīciēs tantum.

dvacetina vīcēsīma (pars) f.

dvakrát bis; ~ *tolik* alterum tantum; ~ *tak veliký* duplō maior.

dvanáct duodecim; *po* -i duodēnī.

dvanáctkrát duodeciēs

dvanáctý duodecīmus 3.

dvé pār (frātrum); *na* ~ in duās partēs; bipertītō.

dveř-e iānua f.; porta f.; forēs, -ium f.; ōstium n.; *zadní* ~ postīcum n.; *přede -mi* forīs; *před -e* forās; *býti přede -mi* (nastāvati) imminēre, impendēre, subesse.

dvojak-ý duplicis generis; -o dupliciter, bifāriam.

dvojčata frātrēs geminī; gemellī m.

dvojdílný bipartītus 3.

dvojhlavý biceps, -cipitis.

dvojí duplex, -icis; anceps, -cipitis (perīculum).

dvojjazyčný bilinguis 2.

dvojkrok passus, -ūs m.

dvojnásobný duplex, -icis; duplus 3 (pecūnia).

dvojpán duumvir, -ī m.

dvojsečný utrimque habēns aciem; anceps, -cipitis.

dvojsmysl ambāgēs, -um f.; ambiguitās f., amphibolia, -ae f.

dvojsmyslný ambiguus 3.

dvojveslice birēmī, -is f.

dvořan aulicus m.; purpurātus m.

dvořiti se colere et observāre alqm, blandīrī alci.

dvorný urbānus 3, cōmis 2.

dvorský aulicus 3.

dvoukolka essedum n.; carpentum n.; cisium n.

dvouletí biennium n.

dvouletý duōrum annōrum; duōs annōs nātus; bīmus 3.

dvouliberní duārum librārum; bilibris 2.

dvouměsíční duōrum mēnsium; bimēstris 2.

dvounohý bipēs, -edis.

dvouřadá loď birēmī, -is f.

dvouspřeží bīgae, -ārum f.

dvoustranný duo latera habēns.

dvoustý ducentēsīmus 3.

dvůr ārea f. (volný); cavaedium n. (uvnitř domu); statek villa f., praedium n., fundus m., ager m.; ~ *panovnický* aula f., rēgia f., domus prīncipis f.; *jest u dvora rád viděn* aula ei favet.

dýchání spīritus, -ūs m.; respirātiō f.

dýchatí spīrāre, respirāre, spīritum dūcere.

dýchavičnost spīritus angustior m., angustiae spīritūs f.

dychtění studium alcis reī;

sectātiō f. (honōris).

dychtiti avēre, petere, expetere, appetere, quaerere, sequī, cōnectārī, captāre, gestīre alqd, studēre, servīre alci reī, nītī ad alqd; *po zakázaném* affectāre alqd.

dychtivost cupiditās f., cupīdō, -inis f., aviditās f., dēsīderium n., appetītus, -ūs m. alcis reī.

dychtivý cupidus 3, avidus 3, appetēns alcis reī.

dýka pugiō, -ōnis m.; sīca f.

dým fūmus m.

dýmadlo follis, -is m.

dýmati fūmāre.

dýmka fūmisūgium n.; tubulus m.

dynastie domus prīncipis (rēgis) f.

dýně cucurbita, -ae f.

dýnko operculum n.

džbán urceus m., urna f., amphora f., cadus m. (*na víno*), hydria f. (*na vodu*).

džber cūpa f.; hama f.

E

eben ebenus, -ī f.

ejhle! en! ecce!

elegický elegiacus 3; -é verše elegī, -ōrum m.

elegie elegīa, -ae f.

elektrina vīs ēlectrica.

elipsa dētractiō f. (*v řečn.*); ellipsis f. (*v matem.*).

energie (*ráznost*) *ācrimōnia f.*
epický *epicus 3, hērōicus 3.*
epifora *ōrātiōnis in extrēmum
 conversiō f.*
epigram *epigramma, -atls n.*
episoda *narrātiō interiecta; narrā-
 tiō (ōrātiōnī) inserta; dīgressiō
 ā rē.*
epocha *tempus, -oris, n.; aetās f.*
epos *carmen epicum, hērōicum.*
erb *insigne generis n.*
erotický *amātōrius 3.*
eskorta *praesidium cūstō-
 dia f.*

estetický *ēlegāns; venustus 3;
 vzdělní -é doctrīnae ēlegantia.*
estetika *doctrīna ēlegantiae et
 venustātis (rectē iūdicandae); ars,
 quae est de pulchrō.*
etymologie *orīgō (vōcum, verbō-
 rum) f.; -gický význam slov vīs
 verbōrum.*
evangelický *evangelicus 3.*
evangelium *evangelium n.; doctri-
 na Christiāna.*
existovati *esse, exstāre, reperīrī.*
extemporovati *subitō (ex tem-
 pore) dīcere (fundere).*

F

fábor *taenia f., vitta f.*
falešný *falsus 3, adulterīnus 3
 (nummus).*
falšovati *adulterāre (iūs cīvile);
 corrumpere, dēprāvāre.*
fanatický *fānāticus 3, īnsānus 3.*
fanatismus *furor (fānāticus) m.*
fantastický *ineptus 3, dělīrus 3;
 somniāns; -y ineptē, absurdē,
 somniantis modō.*
fantasie *cōgitātiō f. (falsa); inge-
 nium n., mēns f., imāginātiō f.,
 imāginandī vīs; bohatá ~ ūbertās
 quaedam ingeniī; klam lūsus
 ingeniī m., vīsum n.*
fara *parochia f. (cīrk.).*
farář *sacerdōs, -ōtis m.; sacrōrum
 antistes, -ltis m.; parochus m.
 (cīrk.).*
fena *canis (fēmina) f.; furia f., mu-
 lier furōre incēnsa.*
fenykl *marathrum n.*
fermež *vernīx, -īcis f.*
fialka *viola f.*
figura *řečnická gestus (-ūs m.)
 ōrātiōnis.*
fík *ficus, -ī f. (-ūs f.); sušený cā-
 rica f.*
filolog *grammaticus m.; litterārum
 antīquārum studiōsus.*
filologický *grammaticus 3; adv.
 grammaticōrum mōre et ratiōne.*
filologie *ars grammatica; studia
 antīquārum litterārum.*

filosof *philosophus m., sapienti
 studiōsus.*
filosofický *gen. philosophōrum,
 philosophiae, dē philosophiā (lib-
 rī); adv. mōre et ratiōne philo-
 sophōrum.*
filosofie *philosophia f.; sapienti
 studium n.*
filosofovati *philosophārī; dispu-
 tāre.*
finance *rēs familiāris f.; státní
 vectīgālia pūblica n., reditūs
 pūblicī m., aerārium n.*
flétna *tībia f., fistula f.*
flétnista *tībīcen, -i is m.*
fond *subsidium n.; cōpiae, -ārum f.;
 zdklad fundāmentum n.*
fontána *aquae fistulis ēmicantēs.*
formule *formula f.; zaříkací car-
 men, -inis n.*
foukati *flāre, inflāre; ~ si intu-
 mēscere (superbiā); sē inflāre.*
fraška *rēs rīdícula f.; nūgae f.,
 ineptiae f.; mīmus m.*
fraškář *scurra, -ae m.; nūgātor m.;
 sanniō m.*
fraškovitý *rīdiculus 3, ioculāris 2,
 scurrilis 2.*
fráze *locūtiō f.; prázdná slova verba n.*
fučeti *strepere, fremere.*
fysický *physicus 3, nātūrālis 2.*
fysik *physicus m.*
fysika *physica, -ōrum n.; doctri-
 nā dē rērum nātūrā.*

G

galanterní *dēlicātus* 3; *zboží* *mercēs dēlicātae f.*; *obchodník s -m zbožím* *īnstitor dēlicātārum mercium*.

galantní *urbānus* 3, *officiōsus* 3.

galeje *trirēmīs pūblica*; *na ~ od-souditi* *ad rēmum pūblīcae trirēmīs alqm dare*.

galerie *porticus, -ūs f.*; *pinacothēca f.*; *v divadle* *locus superior, summa cavea f.*

garda *cohors, -tis f.* (*praetōria, rēgia*).

gardista *cohortis (praetōriae, rēgiae) mīles*; *mīles praetōriānus*.

gáže *salārium n*

generace *hominum genus, -eris n.*; *aetās f., saeculum n.*

generál *dux (belli, exercitūs) m.*; *imperātor m.*

generální *ūniversus* 3.

geniální *ingeniōsus* 3, *ingeni-praestāns*.

glejt *fidēs, -eī f.* (*publica*).

gremium *societās f., sodalitās f.*

groš *nummus m.*

guma *gummi n. (neskl.)*.

gymnasium *gymnasium n.*

gymnastika *ars gymnica; ars exercitātrix f.*

H

habilitovati se *iūra doctōris pūblīcī rītē capessere*.

habr *carpīnus, -ī f.*

háček *hāmulus m.*

had *serpēs, -entis m. f., anguis, -is m.*

hadač *vātēs, -is m.*; *z letu ptáků* *augur, -is m.*; *z vnitřností zvířat* *haruspex, -icis m.*

hádanka *aenigma, -atis n., rēs obsūra f., ambāgēs, -um f.*

hádati *suspīcārī, opīnārī, coniciō, -ere, coniectāre; vēstīti vāticinārī, canere, praedicere; ~ se verbis contendere, rixārī, altercārī*.

hádavost *certandī studium n.*

hádavý *certandī cupidus* 3.

hadí *gen. serpentis, anguis; anguīnus* 3, *vīpereus* 3, *vīperīnus* 3.

hadice *ūter, -tris m., culleus m.*

hádka *certāmen, -inis n., contentiō f., altercātiō f., rixa f.*

hadovitý *anguīneus* 3, *speciem serpentis gerēs*.

hadr *pānnus m.*

háj *lūcus, -ī m., nemus, -oris n.*

hájení *dēfēnsiō f., prōpugnātiō f. (urbis)*; *na soudě* *patrōcinium n., causae dictiō f.*

hájiti *dēfendere, tuērī, tūtārī alqm ab alqō, prōpugnāre prō alqō,*

dicere prō alqō, causam alcis dicere.

hajný *cūstōs silvae m.*

hák *uncus m., hāmus m., harpagō, -ōnis m. (na tyči), falx, -cis f., corvus m. (bourací)*.

hákovitý *uncinātus* 3, *hāmātus* 3.

halama *homō agrestis*.

halapartna *bipennis, -is f.*

haliti *vělāre, tegere; ~ se vělārī, tegī*.

haluz *rāmus, -ī m.*

hamižnost *sordēs, -is f., častěji sordēs, -ium f.*

hamižný *sordidus* 3.

hampejz *lupānar, -āris n., lustrum n.*

hana *reprehēnsiō f., vituperātiō f., contumēlia f., probum n.; vada vitium n.*

hanba *ignōminia f., infāmia f., dēdecus, -oris n., flāgitium n., turpitūdō f., probum n.; býti k -ě dēdecorī (probrō) esse alci*.

hanbím se *pudet mē alcis reī*.

hanebnost *turpitūdō f., flāgitium n., facinus nefārium n., scelus, -eris n.*

hanebný *turpis* 2, *flāgitiōsus* 3, *infāmis* 2, *foedus* 3, *ignōmi-niōsus* 3.

- haněti** reprehendere, vituperāre, obiurgāre alqm dē alqā rē; *něco* improbāre alqd; *tupiti* maledicere alci; *za zády* contumeliōsē dicere dē alqō.
- hanlivost** studium maledicendī *n.*, dicācitās *f.*
- hanliv-ý** maledicus 3, fāmōsus 3, probrōsus 3; -é *slovo* maledictum *n.*, convīcium *n.*
- hanobiti koho viz haněti**; *na těle* dēformāre, foedāre, corrumpere, dēprāvāre; *býti k hanbě* dēdecorāre, ignōminiā afficere alqm.
- hanopis** libellus fāmōsus (probrōsus).
- haraburdí** scrūta, -ōrum *n.*
- harašiti** crepāre, strepere.
- harcovati** concursāre; locum pervagārī, equō citātō (admissō) vehī.
- harcovník** concursātor *m.*, excursor *m.*
- harfa** psaltērium *n.*
- harfeník** psaltēs, -ae *m.*
- harfenice** psalteria *f.*
- harmonický** concors, cōnsonus 3, congruēns, cōnsentiēns, aptus 3.
- harmonie** concentus, -ūs *m.*, cōnsensus, -ūs *m.*, concordia *f.*, convenientia *f.*, harmonia *f.*
- hasiči** vigilēs (adversus incendi īnstitūtī) *m.*
- hasiti** exstinguere, restinguere; vim flammae opprimere, sedāre; ~ *žízeň* sitim explēre.
- hasnouti** exstinguī, restinguī.
- hastroš** formidō *f.* (avium).
- hašteření** altercātiō *f.*, convīcium *n.*, iūrgium *n.*
- hašteřiti se** altercārī, iūrgāre, lītīgāre cum alqō.
- hašteřivý** lītigiōsus 3, iūrgiī cupidus 3.
- havěť viz drůbež**; *sběř* hominum colluviēs, - f., hominēs perditī *m.*
- havíř** metallicus *m.*, fossor *m.* (in metallis occupātus).
- havran** corvus *m.*
- házení** iactus, -ūs *m.*, coniectiō *f.*
- házeti** iaciō, -ere, iactāre, coniciō, -ere, mittere.
- hbitost** celeritās *f.*, alacritās *f.*, agilitās *f.*, pernīcitās *f.*
- hbitý** celer, -is, -e, alacer, -cris, -cre, agilis 2, pernīx, prōmptus 3, expeditus 3.
- hebkost** mollitia *f.*
- hebký** mollis 2; *adv.* molliter.
- hedváb-í** sēricum *n.*, bombyx, -ycis *m.*; -né *látky* sērica, -ōrum *n.*
- hedvábník** bombyx, -ycis *m.*
- hedvábný** sēricus 3, bombycīnus 3.
- hej!** heus!
- hejno** grex, -gis *m.*, turba *f.*
- hejsek** hēlluō, -ōnis *m.*, adulēscētulus imberbis.
- hemžiti se** scatēre; redundāre alqā rē, plēnum esse alcis reī.
- herec** histriō *m.*, āctor *m.* (scēnicus).
- hereck-ý** scēnicus 3; -á *společnost* grex histriōnum *m.*
- herečka** artifex (-icis *f.*) scēnica.
- herka** equus strigōsus.
- herna** lūsōrium *n.*, āleātōrium *n.*
- heslo** (vojenské) tessera *f.*, signum *n.*; *výrok* sententia *f.*, dictum *n.*
- hezký** bellus 3, lepidus 3, pulcher, -chra, -chrum; *adv.* = *značně* aliquantum, satis (magnus).
- historick-ý** historicus 3; -á *pravda* historiae fidēs; *zaručený* historiae fidē comprobātus, memoriae prōditus, ad fidem historiae.
- historie viz dějepis.**
- hlad** famēs, -is *f.*, ēsuriēs, -ēī *f.*, *dobrovolný* inedia *f.*; ~ *ukojiti* famen explēre.
- hladina** mořská aequor, -oris *n.*
- hladiti** lēvigāre, polīre alqd; *rukou* mulcēre, permulcēre; *lichotivě* palpāre (-ārī).
- hladkost** lēvitās *f.*
- hlad-ký** lēvis 2, lūbricus 3; *bez chlu-pů* glaber, -bra, -brum; *úlisný* blandus 3; -á *mluva* ōrātiō perpolitā; -ce perpolitē.
- hladověti** esurīre, famē labōrāre (premī); *dobrovolně* cibō abstinēre.
- hladový** esuriēns, famē labōrāns, cibī avidus 3, iēiūnus 3.
- hlahol** sonus *m.*, sonitus, -ūs *m.*
- hlaholiti** sonāre, sonitum ēdere.
- hlas** vōx, -cis *f.*, (*silný* magna); (*pověst*) rumor *m.*, fāma *f.*, (*zlá*) infāmia *f.*; (*volební*) suffrāgium; (*u soudu a v senátě*) sententia *f.*; ~ *dáti* suffrāgium ferre, sententiam dicere, *komu* suffrāgārī alci;

- všemi -y cūctīs (populī) suffrāgiīs, cūctīs centuriīs.
- hlasatel** praecō, -ōnis *m.*, praedicātor *m.*; (ve válce) cadūceātor *m.*, nuntius *m.*
- hlásati** praedicāre, (prō)nuntiāre.
- hlásiti** nuntiāre, renuntiāre; ~ se nōmen dare, ēdere, prōfitēri; ne~ se ad nōmen nōn respondēre; *k dítěti se* ~ infantem agnōscere; *k právu iūs suum* persequi.
- hlasit-ý** clārus 3; ~ *smích* cachinnus *m.*; -ě clārē, magnā vōce.
- hlásnice** (věž) specula, -ae *f.*
- hlásný** cūstōs turris *m.*; *ponocný* vigil, -is *m.*
- hlasovací** právo iūs suffrāglī *n.*, suffrāgium *n.*; ~ *list* tabella *f.*, suffrāgium *n.*
- hlasování** suffrāgium *n.*; (v senátě) discessiō *f.*
- hlasovati** (v hromadě lidu a při volbách) suffrāgium ferre, in suffrāgium ire; *dáti* ~ mittere (populum) in suffrāgium; (v senátě a při soudu) sententiam ferre, dīcere; *dáti* ~ discessiōnem facere; ~ *s kým* sententiam alcis sequi, in sententiam alcis pedibus ire; ~ *o návrhu* rogātiōnem ferre.
- hlava** caput, -itis *n.*; ~ *rodiny* pater familiās; ~ *rodu* prīnceps gentis; *jde o -u* víta agitur; *na -u* poraziti dēvincere, fundere atque fugāre; *rozum ingenium n.*; *dobrá (špatná)* ~ praestāns (tardum) ingenium; *tvrdá* ~ pertinācia *f.*; *o své -ě* suō privātō cōnsiliō; *-u* ztratiti perturbāri; *na -u* padlý mente captus; *podle hlav* viritim.
- hlaváč** capitō, -ōnis *m.*
- hlavatý** grandī capite; obstinātus 3, pertināx, pervicāx.
- hlaveň** tubus *m.*
- hlavice** capitulum *n.*
- hlavně** maximē, praecipuē, imprīmīs.
- hlavní** gravissimus 3, maximus 3, summus 3, praecipuus 3, prīncipālis 2; ~ *ulice* via celeberrima, vīcus maximus; ~ *pokladna* aerārium *n.*; ~ *město* caput rēgnī (imperii), urbs nōbilissima; ~ *osoba* prīnceps, dux, caput; (v di-
- vadle*) persōna prīnceps; ~ *osobu* hráti prīmās partēs agere; ~ *stan* praetōrium *n.*; ~ *věc* caput (summa) rei.
- hlazení** lēvigātiō *f.*, līma *f.*
- hle!** eccel en!
- hledání** investigātiō *f.*, indāgātiō *f.*
- hledaný** quaesītus 3, arcessītus 3.
- hledati** quaerere, investigāre, indāgāre, exquīrere alqd; ~ *spásy* v útěku fugā salūtem petere; ~ *ochrany u koho* pōnere sibi praesidium in alqō.
- hleděti** spectāre, intuēri, contemplārī alqm alqd; (~ *svrchu*) dēspici-, -ere; (*snažiti se*) vidēre, cūrāre, studēre, labōrare, operam dare, nīti, cōnārī; ~ *k čemu* respiciō, -ere, sequi, agere alqd, ratiōnem habēre alcis rei; ~ *si čeho* studēre, operam dare alci rei, incumbere, operam cōferre in alqd, studium collocāre (pōnere) in alqā rē; ~ *si svého* prospěchu sibi cōsulere; *suīs* commodis servīre; *svého* povolání negotia sua obīre; *nehledě k čemu* neglectā alqā rē.
- hledisko** ratiō *f.*; *s uměleckého -a* sī ars spectātur; *s pravého -a* rēctē (iūdicāre alqd); *s nepravého -a* falsē (iūdicāre dē alqā rē).
- hledišť** cavea *f.*, theātrum *n.*
- hlemýžď** coclea *f.*, limāx *f.*
- hlen** pītuīta *f.*
- hlesnouti** muttīre.
- hlídač** cūstōs, -dis *m.*
- hlídání** cūstōdia *f.*
- hlídati** cūstōdīre, asservāre (domum); ~ *v noci* vigiliās agere.
- hlídka** cūstōdia *f.*, vigilia *f.*, excubiae, -ārum *f.*
- hlína** argilla *f.*
- hliněný** fictilis 2.
- hlinitý** argillāceus 3, argillōsus 3.
- hlínka** crēta *f.*; (*k pečetění*) crētula *f.*
- hlodati** rōdere.
- hlomoz** strepitus, -ūs *m.*
- hlomoziti** strepere; ~ *se* fatīgārī, exercēri in alqā rē.
- hloubati** anxie scrūtārī, cōgitāre.
- hloubavost** subtilitās *f.*, (nimis) subtilis cōgitātiō *f.*
- hloubiti** cavāre.

hloubka altitūdō *f.*, altum *n.*, prōfundum *n.*
hlouček paucī, -ae, -a, exiguus numerus, turba *f.*
hloupost stultitia *f.*; plur. ineptiae *f.*, nūgae *f.*
hloupý stultus 3, stolidus 3, fatuus 3, temerārius 3; (*nenadaný*) ingenium tardum.
hlit haustus, -ūs *m.*
hlitati haurire, dēvorāre.
hlitavost aviditās *f.*, edācitās *f.*
hlitavý avidus 3, edāx, vorāx.
hlubok-ý altus 3, prōfundus 3, gravis 2 (sonus); *zhluboka si vzdech-nouti* ab imīs pectoribus suspīrāre; -é *ticho* summa tranquillitās *f.*; -é *vědomosti* cōgnitiō subtilis *f.*; -é *tajemství* arcānum reconditum; -o altē, in prōfundum, penitus (in terram); ~ *do noci* ad multam noctem; ~ *mysli* acutē cōgitāre.
hlučení strepitus, -ūs *m.*; fremitus, -ūs *m.*
hlučeti strepere, fremere, aestuāre.
hlučnost celebritās, ātis *f.*
hlučný tumultuōsus 3, turbidus 3, frequēns, celeberrimus, -bris, -bre (locus); ~ *hlas* vōx magna.
hluchnouti obsurdēscere.
hluchoněmý surdus mūtusque.
hluchota surditās, -ātis *f.*
hluchý surdus 3, auribus captus 3; (*jalový*) cassus 3, inānis 2, sterilis 2 (*avěna*).
hluk strepitus, -ūs *m.* (armōrum); tumultus, -ūs *m.* (hominum); fremitus, -ūs *m.*; ~ *dělati* strepere, strepitum ēdere; fremere, tumultuārī, vōciferārī.
hlupák homō stultus, barō, -ōnis *m.*; (*nadávka*) truncus *m.*, stipes, -itis *m.*
hmat tāctus, -ūs *m.*
hmatati attrectāre, contrectāre, pertentāre, pertractāre alqd; (*ve tmě*) in tenebris errāre.
hmota māteria *f.*, māteriēs, -ēi *f.*; (*ohromná*) mōles, -is *f.*
hmotnost concrētiō *f.*
hmotný corporeus 3; *gt.* corporis (*vírēs*); ~ *zisk* lucrum *n.*, quaestus, -ūs *m.*; ūtilitās *f.*; -é *statky* bona externa *n.*

hmoždíř pila *f.*
hmožditi se fatigārī, alqā rē.
hmyz insectum *n.*
hnát os, ossis *n.*, crūs, crūris *n.*, femur, -oris (-inis) *n.*
hnáti agere, pellere, compellere alqd; (*poháněti*) incitāre, stimulāre, impellere, agitāre, movēre, versāre (rotam); ~ *na soud* in iūs vocāre; ~ *útokem* impetum facere; *strom žene* arbor gemmās agit; ~ *se ferří*; ~ *se na koho* petere alqm; *za kým* persequī alqm.
hned statim, cōnfestim, ilicō, extemplō, ē vestigiō, continuō, prōtinus; ~ *po ex*; ~ *potom* brevī post; ~ *po králi* proximus rēgī; ~ — ~ *tum — tum*, modo — modo, nunc — nunc.
hnědý fuscus 3; (*od slunce*) colōre adustiōre, colōrātus 3.
hněv ira *f.*, irācundia *f.*, indignātiō *f.*, stomachus *m.*; *z -u* irātus 3, irā ductus 3.
hněvati irātum facere, irritāre alqm, iram movēre alci- ~ *se* irāscī, succensēre alci, indignārī alqd, aegre ferre alqd.
hněvivost irācundia *f.*, stomachus *m.*
hněvivý irācundus 3, stomachōsus 3.
hnis pūs, pūris *n.*
hnisati pūs effundere, pūs exit (ex ulcere).
hnisavý pūrulentus 3.
hnísti depserē, subigere; (*tlačiti*) premere; *to mne hněte* aegrē id ferō; id doleō; *hněte ho* svědomí cōscientiā urgētur.
hníti pūtēscere, putrēscere.
hnízdečko nidulus *m.*
hnízdi nidum facere, nidificāre.
hnízd-o nidus *m.*; *na -ě seděti* nidum servāre; ~ *vybrati* avēs implūmēs nidō dētrahere.
hnojení stercorātiō *f.*
hnojiště sterquilinium *n.*, fimētum *n.*
hnojiti stercorāre.
hnouti movēre, commovēre alqd, (*kupředu*) prōmovēre, (*pracně*) mōliri; ~ *táborem* castra mo-

vēre; ~ se sē movēre, movērī; *nemohu se ani* ~ omnibus membrīs captus sum.
hnůj fīmus *m.*, stercus, -oris *n.*
hňup homō fatuus; stīpes, -itis *m.*; truncus *m.*
hnus fāstīdium *n.*, taedium *n.*, nausea *f.*; ~ *buditi* fāstīdium movēre, taedium afferre.
hnusiti se fāstīdiō (taediō) esse alci; taedet mē alcis rei; fāstīdiō (-ire) alqd.
hnusný fāstīdiōsus 3, fāstīdium afferēns, foedus 3, ōdiōsus 3, taeter, -tra, -trum.
hnutí mōtus, -ūs *m.*; *velké* ~ cōncitātiō *f.*, perturbātiō *f.*, tumultus, -ūs *m.*
hoblík runcīna *f.*
hoblice mēnsa runcīnandī.
hobliny rāmenta, -ōrum *n.*
hoblovati runcīnāre alqd.
hod iactus, -ūs *m.*; coniectus, -ūs *m.*; (*při hře*) *nejlepší* ~ iactus venereus, *nejhorší* canis *m.*; (*slavnost*) diēs festus.
hod-en dignus 3; ~ *chvály* laude dignus; dignus, quī laudētur; laudābilis 2, laudandus 3; ~ *pohrdání* contemnendus 3; **-no** jest úvahy cōsiderandum est; *to není mne* -no hoc nōn est dignitātis meae, *infra* mē est.
hodin-a hōra *f.*; *za -u* in hōrā; *v určitou -u* ad hōram; *kolik jest hodin?* quota hōra est? *v šest hodin* hōrā sextā; ~ *smrti* hōra suprēma, tempus mortis; *poslední -ku* ztěžuji animam agentī molestiam exhibeō; ~ *učení* schola *f.*
hodinář artifex hōrologiōrum.
hodiny (stroj) hōrae, -ārum *f.*, hōrārium *n.*, hōrologium *n.*, sōlārium *n.* (*sluneční*); clepsydra *f.* (*vodní*); ~ *jdou* hōrologium movētur; *odbilo pět hodin* hōra quīnta audīta est.
hoditi iaciō, -ere, coniciō, -ere, mittere; ~ se pertinēre (ad proficiscendum *na cestu*), esse alcis, convenire alci, decēre alqm.
hodlati velle, cōgitāre, in animō habēre *s inf.*; *opisné časování* -ūrus 3 sum; statuī, cōstituī *s inf.*
hodnost dignitās *f.*, honor *m.*; ~

královská rēgnum *n.*; ~ *konsulská* cōsulātus, -ūs *m.*
hodnota pretium *n.*
hodnověrnost fidēs, -eī *f.*, gravitās *f.*
hodnověrný fidē dignus; gravis 2; *adv.* cum fidē, ad rērum fidem.
hodn-ý bonus 3, probus 3; (*velký*) magnus 3, amplus 3; ~ *kus* aliquantum (agrī); -ou *chvíli* aliquantum temporis; -ě *aliquantum*, bene (magnus, pōtus); -ě *velký* aliquantus 3; -ě *dlouho* aliquamdiū; *mnoho* multum; o -ě *aliquantō* (melius).
hodování convīvium *n.*, cōmissātiō *f.*
hodovati convīvārī, epulārī.
hodovní sň cēnātiō *f.*
hodovník convīva, -ae *m.*
hofmistr officiōrum magister *m.*
hoch puer *m.*
hojení sánātiō *f.*, cūrātiō *f.*
hojiti sánāre, medērī, cūrāre; ~ se sánārī, cōsánēscere; ~ se *na čem* damnum sarcīre, damnum cōpēnsāre alqā rē.
hojnost cōpia *f.*, ūbertās *f.*, abundantia *f.*, magnus numerus; *v -i* abundanter.
hojn-ý cōpiōsus 3, largus 3, ūber, -is; -é *dary* mūnera locuplētia, ampla; -á *kořist* praeda larga, opīma; -á *strava* victus liberālior; -á *zásoba* satietās cōpiaque; (*častý*) frequēns, crēber, -bra, -brum; -á *návštěva* celebritās *f.*, frequentia; -ě cōpiōsē, largē, amplē, liberāliter, frequenter, crēbrō; ~ *míti* abundāre alqā rē; ~ *navštěvovaný* celeber, -bris, -bre.
hokynář caupō, -ōnis *m.*, propōla *m.*
hokynářka copa *f.*
holdovati in verba (in nōmen) alcis iūrāre, rēgem cōnsalūtāre alqm; ~ *čemu* alci rei servīre, studēre, dēditum esse.
holeň tībia *f.*, crūs, - (část *obuvi*) ocrea *f.*
holič tōnsor *m.*
holička tōnstrīcula *f.*; *na -ách býti* in angustiis esse; *na -ách nechati* dēstituere alqm.
holičský tōnsōrius 3.
holírna tōnstrīna *f.*, taberna tōnsōris *f.*

holiti tondēre (barbam), rādere; *dáti se* ~ tondērī, barbam pōnere.
holka puella *f.*; (*služebná*) ancilla *f.*
holobradý imberbis 2.
holohlavý calvus 3.
holomek homō perditus; (*dráb*) ad-minister, -strī *m.*, satellites, -itis *m.*
holota faex populī *f.*, hominēs perditī.
holub columba *f.*; (*divoký*) palumbēs, -is, *f.*
holubník columbārium *n.*
hol-ý nūdus 3, glaber, -bra, -brum; (*lýsý*) calvus 3; ~ *nesmysl* ineptiae, -ārum *f.*; ~ *život* vīta ipsa, nihil praeter vītam; *mluvím -ou pravdu* nihil dīcō nisi vĕra.
homole cōnus *m.*
homolka cāseus mollis *m.*
hon vĕnātiō *f.*, vĕnātus, -ūs *m.*; *na* ~ *jíti* vĕnātum īre; *na -ě býti* vĕnārī; (*spĕch*) properātiō *f.*, fĕstinatiō *f.*, celeritās *f.*; (*míra délková*) stadium *n.*
honba viz **hon**.
honební *právo* iūs vĕnandī; ~ *obvod* regiō, in quā vĕnandī iūs alci est.
honec āctor *m.*, agitātor *m.*
honem properē, fĕstinanter, celeriter, raptim.
honěný v čem versātus 3, exercitātus 3 in alqā rĕ, gnārus 3, perītus 3 alcis reī.
honicí pes canis vĕnāticus.
honitba iūs vĕnandī.
honiti vĕnārī; sectārī; viz **hnāti**.
honorace procerēs, -um *m.*; hominēs illūstrēs.
honorář mercēs, -ēdis *f.*, pretium *n.*, honor *m.*
honositi se glōriārī alqā rĕ, sĕ iactāre in alqā rĕ, ostentāre alqd.
honosivost iactātīlō *f.*, glōriātīlō *f.*, ostentātiō *f.*, insolentia *f.*
honosivý glōriōsus 3, magnificus 3.
hor-a mōns, montis *m.*; (*menší*) collis, -is *m.*, clīvus *m.*; *býti přes -y a doly* aufūgisše, ē cōspectū abisse; *slibovati -y doly* pollicērī maria montēsque.
horal homō montānus.
hořčice sināpi *n.*
hoře aegritūdō, -inis *f.*, maeror *m.*, dolor *m.*, lūctus, -ūs *m.*; ~ *působiti* aegritūdine afficere alqm,

sollicitum habēre alqm; ~ *míti* sollicitum esse, dolēre, aegritūdine cōficī.
hořec gentiāna *f.*
hořečka febris, -is *f.*; *stavební* ~ studium aedificandī.
hořejšek pars superior *f.*
hořejší superior.
hořekování lāmentātīlō *f.*, ēiulāti *f.*, plōrātus, -ūs *m.*
hořekovati ēiulāre, lāmentārī, dē-plōrāre alqd.
horempádem praeceps, -cipitis.
hoření superior.
hoření ardor *m.*; ūstiō *f.*; *opiš slovesem*.
hořeti ardēre, flagrāre, cōnflagrāre, dēflagrāre.
horko ārdor *m.*, fervor *m.*, aestus, -ūs *m.*, calor *m.*
hórkokrevnost animus fervidus.
horkokrevný ārdēns, ācer, -cris, -cre; fervēns.
horkost ārdor *m.*; aestus febrisque.
hořkost amāritūdō, -inis *f.*; acerbītās *f.*; (*hněv*) īra *f.*, īrācundia *f.*
horký calidus 3, fervidus 3, fervēns; ~ *býti* calēre.
hoř-ký amārus 3; acerbus 3; gravis 2; -ce *plakati* ūberēs lacrimās prōfundere.
hořlavina alimentum ignis *n.*; mā-teria facilis ad exārdēscendum.
hořlavý facilis ad exārdēscendum; ad ignem conciplendum idōneus.
horliti pro něco ācrī studiō dĕfendere (petere) alqd, flagrāre (ardēre) studiō alcis reī; *proti čemu* acerbē (graviter) invehī in alqd.
horlivec dĕfēnsor *m.*, auctor alcis reī.
horlivost studium alcis reī; alacritās *f.*, ambitīō *f.*; *pln -i* studi- incitātus.
horliv-ý studiōsus 3, ācer, -cris, -cre; ārdēns, flagrāns, vehemēns; -á *oddanost* alacritās studiumque; -ě studiōsē, ācriter, vehementer; -ě se *oddávati* studēre alci reī; *umění jsou -ě pěstována v městě* oppidum affluit studiīs.
hornatý montuōsus 3, asper, -a, -um.
horní superior 2; (*na horách*) montānus 3.

hornictví metalla, -ōrum *n.*; opera metallōrum *n.*

horník metallicus *m.*; fossor in metallis occupātus.

horouc-f fervēns, fervidus 3 (aqua); ārdēns, vehemēns (amor); -ně *milovati* ārdēre amōre alcīs.

horoucnost ārdor *m.*, inflammātiō animī *f.*

horovati pro něco studiō alcis rei flagrāre, incēsum esse.

horský montānus 3.

horstvo mōns *m.*, montēs *m.*

horšení se indignātiō *f.*, īra *f.*

horší peior, peius.

horšiti se in peius mūtārī; (*o nemoci*) ingravēscere; (*hněvati se*) īrāsci alci, indignārī alqd.

hospitovati hospitem alcis scholis interesse.

hospoda dēversōrium *n.*; hospitium *n.*; -ou býti dēversārī (hāc in domō).

hospodář pater familiās; (*rolník*) agricola *m.*, colōnus *m.*

hospodaření cūra rei familiāris.

hospodařiti rem familiārem (rēs domesticās) cūrare; *dobře* ~ bene rem gerere; *špatně* ~ male rem gerere, rem familiārem neglegere.

hospodárnost diligētia *f.*, parsimōnia *f.*

hospodárn-ý diligēns, attentus 3 (ad alqd), parcus 3; -ě diligēter, attentē, parcē.

hospodářský ad rem rūsticam pertinēns; rūsticus 3 (aedificium).

hospodářství rēs familiāris *f.*, rēs domesticāe; cūra (administrātiō) rei familiāris; *to je pěkné* ~! ēgregiae turbae! *plní* ~ rēs rūstica; agricultūra *f.*

hospodin dominus *m.*

hospodský caupō, -ōnis *m.*, dēversōrii dominus.

hospodyně māter familiās; *dobrá* ~ mulier attenta ad rem familiārem.

host hospes, -itis *m.*; (*v hospodě*) dēversor *m.*; (*u stolu*) convīva *m.*; ~ *lázeňský* is, quī ad aquās vēnit; býti -em u koho cēnāre apud alqm; -i zvāti ad cēnam vocāre (invītāre).

hostin-a convīvium *n.*, epulum *n.*, epulae, -ārum *f.*, cēna *f.*; (*slavná*)

domīnium; -u *vystrojiti* convīvium instruere, ornāre, apparāre.

hostinec dēversōrium *n.*, caupōna *f.*

hostinnost hospitālitas *f.*, liberālitas *f.*

hostinn-ý hospitālis 2, liberālis 2; -é *přátelství* hospitium *n.*

hostinský hospitālis 2 (cubiculum, lectus); *subst.* caupō, -ōnis *m.*

hostitel convīvātor *m.*, dominus convīvii, hospes, -itis *m.*

hostitelka hospita, -ae *f.*

hostiti hospitiō (convīviō, cēnā) excipere alqm; ~ *čím* appōnere alci alqd.

hošík puerulus *m.*, pūsiō *m.*

hotov parātus 3, prōptus 3, expeditus 3.

hotoviti cōfici, -ere, fabricārī; ~ se parāre.

hotovost animus prōptus; (*peníze*) pecūnia numerāta (prae-sēns); ~ *vojenská* militēs parātī, expeditī.

hotov-ý perfectus 3, absolūtus; -d lež merum mendācium; ~ *k boji* expeditus 3; -é *peníze* pecūnia numerāta (praesēns); *place-ní -ými* repraesentātiō *f.*

houba fungus *m.*; (*mycí*) spongia *f.*

houkačka tuba *f.*

houkati ululāre.

houně centō, -ōnis *m.*, ephippium *n.*

houpačka oscillum *n.*

houpati agitāre, iactāre; ~ se oscillāre.

housenka erūca *f.*

houser ānser (-is) mās; (*nemoc*) lumbāgō *f.*

housle violīna *f.*

housti canere fidibus (violīnā); *dobře* ~ scitē canere.

houstnouti dēnsārī.

houští virgultum *n.*, silva dēnsa *f.*

houžev cōpula *f.*, fūnis, -is *m.*, restis, -is *f.*

houževnatost lentitūdō, -inis *f.*, tenācitās *f.*

houževnatý lentus 3, tenāx.

hovado pecus, -ūdis *f.*; bēstia *f.*, bēlua *f.*

hovadsk-ý bēstiārum, bēluārum; -y bēstiārum mōre.

hovění indulgentia *f.*; ~ *si* quiēs, -ētis *f.*, requiēs *f.*, respīrātiō *f.*
hověti indulgēre, ignōscere, veniam dare alci, condōnāre alci alqd, cōnīvēre in alqā rē; ~ čemu servīre (cupiditātibus); ~ *si* corpus cūrāre, benīgnē sē tractāre.
hovězí maso carō (carnis *f.*) būbula; ~ dobytek bovēs *m. f.*
hovor sermō, -ōnis *m.*, colloquium *n.*; obyčejný ~ cōtīdiānus sermō.
hovořiti loquī, dīcere; sermōnem habēre, sermōcinārī cum alqō.
hovorna exedra *f.*
hovornost loquācitās *f.*, garrulitās *f.*, affābilitās *f.*
hovorný loquāx, garrulus 3; (vlídný) affābilis 2.
hr-a lūdus *m.*, lūsus, -ūs *m.*; (v kostky) ālea *f.*; (míčem) pila *f.*; (divadelní) spectāculum; -y slavnostní lūdī *m.*; dáti do -y in āleam (in discrīmen) dare alqd; něco jest ve hře rēs agitur; (hudba) cantus, -ūs *m.* (citharae), sonitus, -ūs *m.*; sonus *m.*; (žert) iocus *m.*, lūdus *m.*
hrabati fodiō, -ere, ēruere (terram); ~ se v čem scrūtārī, rīmārī alqd; ~ nohama pedibus solum rādere.
hrabě(nka) comes, -itis *m. (f.)*.
hrábě pecten, -inis *n.*
hrabivost avāritia *f.*, aviditās *f.*, cupiditās pecūniae *f.*
hrabivý avārus 3, avidus 3, cupidus pecūniae; ~ člověk vulturius *m.*
hrabství comitātus, -ūs *m.*
hráč lūsor *m.*, āleātor *m.*; (hudební) canēns, citharista *m.*, fidicen *m.*, tībīcen *m.*; (divadelní) āctor *m.*, histriō *m.*
hračka lūsus, -ūs *m.*; crepundia, -ōrum *n.*; oblectāmenta, -ōrum *n.*; lūdbrium *n.*; (maličkost) lūdus *m.*; to je mi ~ illud facere lūdus est; to není ~ hoc est aliquid; hříčky nūgae *f.*, ineptiae *f.*, dēliciae *f.*
hrad arx, -cis *f.*, castellum *n.*; (královský) (domus) rēgia *f.*
hradba mūrus *m.*, mūnitiō *f.*; plur. mūrī, -ōrum, *m.*; moenia, -ium *n.*; ~ vozová carrī prō vallō obiectī.

hradební mūrālis 2.
hradiště castellum *n.*
hraditi saepīre, saeptō circumdare, mūnīre; ~ škodu compensāre.
hradní gen. arcis; (velitel) arcis praefectus *m.*
hrách pisum *n.*, cicer, -eris *n.*
hrana margō, -inis *m.*; angulus *m.*
hranatý angulātus 3; (hrubý) im-politus 3, rūsticus 3.
hranice fīnis, -is *m. (obyč. pl.)*; terminus *m.*, līmes, -itis *m.*; ~ vytknouti termināre alqd.; ~ dříví rokus *m.*
hraničář incola agrī cōnfīnis *m.*
hraničiti fīnitimum (vīcīnum) esse alci; adiacēre terrae alci; tangere, attingere alqd.
hraniční cōnfīnis 2 (ager), in cōnfīniō positus (castellum); ~ čára līmes, -itis *m.*; ~ kámen terminus *m.*
hráti na nástroj canere (fidibus na lyru, tibiā na flétnu); cantāre; ~ si lūdere (pilā míčem); ~ divadlo fābullam agere; ~ roli partēs agere, persōnam sustinēre; ~ si na nemocného simulāre aegrum, simulāre sē aegrōtāre.
hřáti calefaciō, -ere; fovēre; ~ se corpus calefacere; (teplo vydávati) calēre.
hrav-ý lūdbundus 3, iocōsus 3; -ě per lūdum, facillimē.
hráz agger, -eris *m.*; mōles, -is *f.*
hrb tūber, -eris *n.*; gibber, -eris, *m.*
hrbatý tūberōsus 3, gibber, -a, -um.
hřbet tergum *n.*; dorsum *n.*, iugum *n.*
hřbitov pūblicus sepulcrōrum locus; sepulcrētum *n.*
hrbol tūber, -eris *n.*; (pahrbek) tumulus *m.*; collis, -is *m.*; (na štítu) umbō, -ōnis *m.*
hrbolatý salebrōsus 3; horridus 3; cōnfragōsus 3; asper, -era, -erum.
hrčení strepitus, -ūs *m.*; (o vodě) murmur, -uris *n.*, susurrus, -ūs *m.*
hrčeti strepere; (o vodě) lēnī murmure dēfluere, lēnīter sonāre.
hrdelní capitālis 2; ~ právo iūdicium capitis; ~ pře causa pūblica, causa capitis, rēs capitālis; ~ zločin capitāle facinus; capital, -ālis

n.; ~ trest poena capitis; supplicium n.
hrdina vir fortissimus.
hrdinsk-ý fortissimus 3, invictus 3; -é verše versūs hērōicī; poēma epicum; ~ čin facinus magnum, rēs praeclārē gesta; -ou smrti zemřiti per summam virtutem emori; ~ odpor klásti fortissimē resistere; -y fortissimē, per virtutem, praeclārē.
hrdinství animus fortis et invictus; virtutēs, -um f.
hrdlička turtur, -uris m.
hrdliti se s kým rixārī cum alqō.
hrdl-o iugulum n., faucēs, -ium f.; (jícen) gula f.; (chřtán) guttur, -uris n.; (krk) collum n.; ~ podřezati iugulāre alqm; mlti dobré ~ in clāmandō robustum esse; z plna -a křičeti altum clāmōrem tollere; -a odsouditi capitis damnāre; brániti se až do těch -el-impēdiō omnis sanguinis sē dēfendere; pod ztrátou -a zapověděti morte prōpositā alqd vetāre.
hrdost superbia f., animus superbus; contumācia f.; (ušlechtilá) libera contumācia; (sebevědomí) spīritūs (pl.) m.; národní ~ gentis suae admīrātiō f.; (domýšlivost) fāstidium n.; (nemírnost) insolentia f.; (osobivost) arrogantia; (pohrdání) fāstus, -ūs m.; (sebedůvěra) cōnfidentia f.
hrd-ý superbus 3, insolēns, inflātus 3, tumidus 3, cōnfidēns, arrogāns, fāstidiōsus 3; ~ býti nač superbire, ēlātum esse alqā rē; bohatství čini člověka -ým divitiae faciunt animōs; -ým se státi insolenter sē efferre; (nádherný) magnificus 3, splendidus 3; -ě superbē, insolenter; ~ si vykřčovati magnificē incēdere.
hřeb clāvus m.
hřebelec strigilis, -is f.
hřebelcovati koně equum strigili rādere.
hřeben pecten, -inis m.; (na hlavě zvířecí) crista f.; (hory) dorsum (iugum) montis; (střechy) culmen, -inis n., fāstīgium n.
hřebík clāvus m.; na ~ něco pověsiti omittere, missum facere

alqd: udeřiti ~ na hlavičku rem acū tangere.
hřešiti peccāre; improbē facere; ~ na co abūtī alqā rē.
hřib bolētus m.
hřibě pullus equinus.
hříčka lūdus m., lūdbrium n., nūgae, -ārum f.; ~ slovní anno-minātiō f.
hřidel cylindrus m.
hřích peccātum n., delictum n., nefās n., flāgitium n.
hřímání tonitrus, -ūs m., tonitruum n. (též pl.); frāgor m.
hřímati tonāre; hřímá tonat, continuus caelī frāgor est.
hříšník homō improbus (impius).
hříšnost improbitās f., impietās f., prāvitās f.
hříšný impius 3, improbus 3, flāgitiōsus 3; (mírněji) improbandus 3.
hřiště gymnasium n., palaestra f., campus m., spatium n.
hřívá iuba f.
hřívna talentum n.; (schopnost) facultās f., ingenium n.
hřivnáč palumbēs, -is m. f.
hrkot strepitus, -ūs m.; (vody) murmur, -uris n., susurrus, -ūs m.
hřmění v. hřímání.
hřmot strepitus, -ūs m.; tumultus, -ūs m.; fremitus, -ūs m.
hřmotiti strepere, fremere, multuārī.
hřmotný strepēns, tumultuōsus 3, turbidus 3, fremēns.
hrnčíř figulus m.
hrnčířsk-ý figlīnus 3 (opus); -á hlína argilla f.; -é zboží fictilia, -ium n.
hrnec olla f.
hrnouti se fluere, prōfluere, effundī, ferrī, ruere; currere (in forum), concurrere (ad castra), irruere in alqm.
hrob sepulcrum n., tumulus m., bustum n.; k -u doprovoditi exsequiās alcis prōsequi; (smrt) mors f., diēs suprēmus.
hrobař vispillō, -ōnis m.
hrobka sepulcrum n., conditōrium n.
hrobový kámen cippus m.; ~ nápis ēlogium n.; titulus sepulcrā-

lis m.; -é *ticho* silentium altissimum.
hroch hippopotamus m.
hrom tonitrus, -ūs m., tonitruum n.; ~ *udeřil do stromu* arbor dē caelō tācta est.
hromad-a acervus m., congeriēs, -ēī f., struēs, -is f., cumulus m.; *na -u snášeti* in ūnum cōferre; ~ *lidí* multitūdō, -inis f., caterva f., agmen n., turba f.; (*shromáždění lidu*) contiō f.
hromadění frequentia (verbōrum) f., coacervātiō f.
hromaditi coacervāre, congerere, cumulāre; ~ *zločin k zločinu* scelus scelerī addere, scelera sceleribus cumulāre; ~ *se (o bytostech živých)* congregārī, cōfluere, (*o věcech*) cumulārī, augērī, crēscere.
hromádka parvus numerus m., paucī, -ae -a.
hromadn-ý frequēns, acervālis 2; magnus 3; -ě acervātim; (*o živých bytostech*) catervātim, gregātim.
hromobití fulmina et tonitrua n., fragōrēs caeli m., tempestās f.
hromov-ý *hlas vōx* tonāns f.; -á *rána* tonitrus, -ūs m.; fulminis ictus, -ūs m.; fulmen, -inis n.
hrot ferrum n.; cuspis, -idis f.; mucrō, -ōnis m. (gladii).
hrouda glaeba f.; ~ *sněhová* glae-bula nivis f.
hroutiti se collābī, corruere, prōlābī.
hrozba mīnae, -ārum f.
hrozebný mināx, mināns, mi itāns.
hrozen ūva f.
hrozinka acinus m. (-a f., -um n.).
hrozící mināx, mi itāns, mi itābundus 3; (*nastávající*) imminēns, īnstāns, impendēns.
hroziti minārī, minitārī alci (mortem, gladiō); *dům hrozí spadnutím* domus collapsūra vidētur; (*nastávati*) imminēre, īnstāre, impendēre alci; ~ *se* horrēre, exhorrēscere, perhorrēscere alqd.
hroziv-ý mināx, mināns; -ě mināciter.
hroznatý ūvīs abundāns.
hrozn-ý atrōx, horridus 3, horribilis 2, horrificus 3, terribilis 2;

(*ndramný*) immānis 2, immēnsus 3, ingēns, vastus 3; -ě horrendum in modum; admodum.
hrst manus, -ūs f.; manipulus m.; quantum manū capī potest.
hrstka manus, -ūs f.; parvus numerus, paucitās f., paucī 3.
hrtan larynx, -gis m.
hrubec homō rūsticus, agrestis, ineptus.
hrubost asperitās f., inhūmānitās f.; asperē factum n., contumēlia f.; mōrēs agrestēs m.
hrub-ý crassus 3; (*velký*) magnus 3, grandis 2, ingēns; -á *práce* opus servīle; ~ *přestupek* scelus, -eris n.; (*neuhlazený*) asper, -a, -um; agrestis 2, rūsticus 3, inhūmānus 3; ~ *hlas vōx* gravis f.
hrud' pectus, -oris n.
hruška pirus, -ī f. (*strom*), pirum n. (*plod*).
hrůza horror m., terror m., formidō, -inis f.; ~ *mne pojímá* horror mē perfundit, horrēscō; (*množství*) ingēns multitūdō (numerus).
hrůzný horridus 3; v. **hrozný**.
hryzati rōdere; (*o svědomí*) mordēre, cruciāre alqm (animum alcis).
hryzení tormina, -um n. (*žaludku*); ~ *svědomí* cōscientiae angor m. (*stimulí* m.); sollicitūdō, -inis f., religiō f.
hubeněti macēscere.
hubení exstincti, -ōnis f.
hubenost maciēs, -ēī f., exilitās f.
huben-ý macer, -cra, -crum; strīgōsus 3; exilis 2; (*o půdě*) sterilis 2; -á *strava* vīctus, (-ūs m.) āridus.
hubička osculum n., bāsium n.
hubičkování osculātiō f.
hubičkovati osculārī alqm; ~ *se* osculārī inter sē.
hubiti dēlere, exstinguere, perdere, tollere, opprimere, interimere, pessum dare.
hubovati obiurgāre, increpāre alqm, invehī in alqm, contumēliis cōsectārī alqm.
hučení fremitus, -ūs m.; strepitus, -ūs m.; ~ *v uších* sonitus (-ūs m.) aurium.

hučeti fremere, strepere; saevire;
hučí mi v uších aurēs mihi sonant.

hudb-a ars mūsica; mūsica, -ōrum *n.*; (*hra*) cantus, -ūs *m.*; concentus, -ūs *m.*; *znalec -y* mūsicus *m.*, artis mūsicae peritus, mūsicīs ēruditus.

hudební mūsicus *3.*

hudebník symphōniacus *m.*, tibicen, fidicen, cornicen, -inis *m.*

hudlař imperitus *3* (artifex, medicus *a p.*).

hudlařství opus imperitē (male) factum.

hukot fremitus, -ūs *m.*

hůl baculum *n.*; fūstis, -is *m.* (*k bití*); *o holi choditi* baculō ūtī; *pastýřská* ~ pedum *n.*

hulákání ululātus, -ūs *m.*; clāmor *m.*, vōciferātiō *f.*

hulákati ululāre, vōciferārī, clāmāre.

hulvát v. hrubec.

humn-o ārea *f.*; *za -y* prope, in propinquō.

humor hilaritās *f.*, fēstivitās *f.*, lepōs (-or), -ōris *m.*; facētia, -ārum *f.*

humorista scriptor fēstivus.

humoristický fēstivus *3*, facētus *3.*

huňatý hirtus *3*, villōsus *3.*

husa ānser, -eris *m.*

husí ānserinus *3.*

hustý dēnsus *3*, spissus *3*, artus *3*; cōnfertus *3*, condēnsus *3.*

huť officīna *f.* (metallica).

hutný solidus *3*, dēnsus *3.*

hvězda stella *f.*, sīdus, -eris *n.*,

astrum *n.*; (*vynikající*) osoba lūmen, -inis *n.*, sōl, -is *m.*

hvězdář astrologus *m.*

hvězdárna pergula mathēmatici *f.*

hvězdářství astrologia *f.*, caeli sīderumque cōgnitiō *f.*

hvězdnatý stellis distinctus (caelum), stellātus *3*; -á noc nox sīderibus illūstris.

hvízdání sībilus *m.*

hvízdati sībilāre.

hvozď silva (dēnsa) *f.*, saltus, -ūs *m.*

hýbatí movēre, agitāre; ~ se movērī, sē movēre.

hybnost mōbilitās *f.*, agilitās *f.*

hýčkatí permulcēre, fovēre alqm, nimis indulgēre alci.

hyena hyaena *f.*

hymna hymnus *m.*, carmen, -inis *n.*

hynoutí pereō, -īre, intereō, -īre, cōnficī, absūmī.

hyperbola exsuperātiō *f.* (*nadsázka*).

hýření bacchātiō *f.*, hēlluātiō *f.*, luxuria *f.*

hýřil hēlluō, -ī is *m.*; gorges, -itis *m.*; gāneō, -ōnis *m.*, asōtus *m.*, cōmissātor *m.*, nepōs, -ōtis *m.*

hýřiti hēlluārī luxuriāre (-ārī), luxuriōsē vivere.

hýřivost luxuria *f.*, luxuriēs, -ēī *f.*, hēlluātiō *f.*

hýřivý luxuriōsus *3*, prōdīgus *3*, prōfūsus *3.*

hyzdití dēformāre, dēprāvāre, corrumpere, maculāre, dēdecōrāre alqm.

hýždě pōdex, -icis *m.*; natis *f.* (*obyč. pl. natēs, -ium f.*).

CH

chabnouti (ē)languēscere, relanguēscere, mollirī, relaxārī; remittī, hebēscere.

chabost languor *m.*

chabý languidus *3*, remissus *3*; býti ~ frīgēre; languēre.

chaluha alga *f.* (*moř. trdva*).

chalupa casa *f.*, tugurium *f.*

chamrad' scrūta, -ōrum *n.* (*veteš*); (*chátra*) (hominum) colluviēs, -ēī *f.*; hominēs perditī.

chamtivost v. hrabivost.

chaos chaos *n.*; omnium rērum perturbātiō *f.*

chápati intellegere, perspiciō, -ere, percipī, -ere, mente (animō, cōgitātiōne) comprehendere (complectī, assequī, capere); cōgnōcsere; ~ se capiō, -ere; ~ se příležitosti occāsiōne ūtī, occāsiōnem arripiō, -ere; *zbraní* arma capiō, -ere; *pera* ad scribendum

- se cōferre; ~ se slova dicere, incipī, -ere, exordīrī, (po kom) excipiō, -ere alqm.
- chápvost** intelligentia f., ingenium n., captus, -ūs m.; vīs percipiendī; ~ rychlá (pomalá) ingenii celeritās (tarditās) f.
- chápvý** ingeniōsus 3; magnō ingeniō (bonā indole) praeditus 3; -ější býti mente plūs valēre ad intellegendum.
- charakteristický** proprius 3 alcis.
- charakteristika** mōrum (ingenii) dēscriptiō f.
- chasa** familia f., servī m.; famulī et ancillae; domesticī, -ōrum m.
- chasník** famulus m., puer m.; (mladík) iuvenis m.
- chata** casa f., tugurium n.
- chátra** vulgus, -ī n.; infima plēbs f.; multitūdō f.; faex populī f., sentina rei pūblīcae (urbis) f.
- chátrati** obsolēscere, dīlābī.
- chatrč** casa f., tugurium n.
- chatrný** tenuis 2, vīlis 2, obsolētus 3, vitiōsus 3, trītus 3, corruptus 3, ruīnōsus 3; adv. tenuiter, male.
- chechtati se** cachinnāre.
- chechtot** cachinnus m.
- chirurg** chirūrgus m.; vulnerum medicus m.
- chirurgie** chirūrgia f.
- chlad** frīgus -oris n.; (stín) umbra f.
- chladiti** refrīgerāre; ~ se refrīgerārī, refrīgēscere.
- chladnokrevnost** animī praesentia f., fortitūdō -inis f., animus fortis (impavidus) m.
- chladnokrevný** impavidus 3, intrepidus 3, fortis 2.
- chladnost** frīgus -oris n.
- chladný** frīgīdus 3; alcus 3 (o míst-nostech).
- chlácholení** placātiō f., sedātiō f., mītigātiō f.
- chlácholiti** placāre, lēnīre, sedāre, mītigāre, permulcēre.
- chlácholivý** blandus 3, dulcis 2, suāvis 2.
- chlap** homō, -inis m.
- chlapec** puer, -ī m.
- chlapeček** puerulus m., pūsiō, -ōnis m.
- chlapečký** puerilis 2.
- chlapectví** pueritia f., aetās puerilis f.; za našeho ~ nōbīs puerīs.
- chlast** pōtātiō f., perpōtātiō f.
- chlastati** pōtāre, perpōtāre.
- chlastoun** pōtātor m., homō ēbriōsus m.
- chlazení** refrīgerātiō f.
- chléb** pānis -is m.; přijíti o ~ ad famem redigī.
- chlebařství** ars ad ūsum vītāe necessāria.
- chlév** stabulum n.
- chlípiti** dēmittere.
- chlípník** homō libīdinōsus, libīdi dēditus.
- chlípnost** libīdō -inis f.
- chlípný** libīdinōsus 3.
- chlívek** hara f.
- chlopeň** valvula f.
- chlouba** iactātiō f., glōriātiō f., ostentātiō f.; (předmět -y) decus -oris n.; to jest má ~ in eā rē glōrior.
- chlubiti se** glōriārī alqā rē, dē (in) alqā rē; ostentāre, iactāre, venditāre alqd.
- chlubivý** glōriōsus 3, magniloquus, vāniloquus 3, magnificus 3.
- chlum** collis, -is m.
- chlup** pilus m.; (zvířecí) villus m.
- chlupatý** pilōsus 3; (o zvířeti) vil-lōsus 3.
- chmel** lupus m., lupulus m.
- chmelnice** collis lupō cōnsitus m.
- chmura** nimbus m., nūbēs, -is f.
- chmuřiti se** nūbibus obducī (o ne-bi); frontem contrahere (o člo-věku).
- chmurný** nūbilus 3, nūbibus obductus 3, cāliginōsus 3; -á tvář vultus trīstis m.
- chmýří** fibra f., lānūgō, -inis f.
- chňapati** captāre alqd.
- chobot** sinus, -ūs m. (zátoka); sloní ~ manus, -ūs f., proboscis, -idis f.
- chod** itiō f., ingressus, -ūs m., incessus, -ūs m.; (při hostině) fer-culum n.
- chodba** ambulātiō f., trānsitus, -ūs m.; (sloupová) porticus, -ūs f.; (na lodi) forus m.; (podzemní) cunī-culus m.
- chod-ec** pedes, -itis m.; býti dobrým -cem pedibus valēre.

chodidlo planta *f.*

choditi eō, īre, ambulāre, com-
meāre, incēdere, ingredī, pro-
ficīscī; (*před kým*) praecēdere
alci; ~ *od jednoho ke druhému*
(hominēs) circumīre; *dítě se učí* ~
infāns incēdit.

chodník viae crepīdō, -inis *f.*, viae
margō, -inis *m.*

chochol crista *f.*

cholerický fervidus 3, vehemēns,
īrācundus 3.

chomáč fasciculus *m.*, floccus *m.*

chomout collāre, -is *n.*

chopiti prehendere, comprehen-
dere, arripiō, -ere alqm alqd; ~
se zbraní arma capiō, -ere; ~ *se*
práce ad opus aggredi; viz **chá-
pati**.

chorál canticum ecclēsiasticum *n.*

choroba morbus *m.*, valētūdō ad-
versa (īnfirma); ~ *oční* morbus
oculōrum.

chorobinec valētūdinārium *n.*

chorobnost aegrōtātiō *f.*

chorý aeger, -gra, -grum; aegrōtus
3, aegrōtāns; ~ *býti* aegrum esse,
aegrōtare, morbō labōrāre.

choť coniūnx, -ugis *m. f.*

chouliti se subsīdere, cōnsīdere
humī.

choulostivěti mollīrī, effēminārī.

choulostiviti mollīre, effēmināre
alqm (animum alcis).

choulostivost mollitia *f.*, animus
mollior *m.*

choulostivý mollis 2, effēminātus 3;
(*o věci*) anceps, -ipitis; difficilis 2.

choutk-a cupiditās *f.*, libīdō, -inis *f.*,
appetitiō *f.*: -y *míti cupi*~, -ere,
appetere alqd.

chov dobytka rēs pecuāria *f.*

chovanec alumnus *m.*

chování mōrēs, -um *m.*; *dobré* ~
mōrum probitās *f.*; *pyšné* ~
superbia *f.*

chovanka alumna *f.*

chovati habēre, alere, sustinēre,
sustentāre; servāre, asservāre,
cōservāre; ~ *nejlepší naděje*
optima spērārē; ~ *velké obavy*
magna metuere; ~ *přátelství*
(nepřátelství) *k někomu* mihi est
amīcitia (simultās) cum alqō; ~
snahy vědecké studia litterārum

tenēre; ~ *ve vážnosti* magnī fa-
cere; ~ *v úctě* honōre afficere;
~ *se sě* gerere; ~ *laskavě* (mi-
lostivě) ūtī magnā benevolentīā
(clēmentīā) in alqm; ~ *uctivě*
k někomu reverērī et colere alqm.

chození ambulātiō *f.*

chrabrost virtūs, -tis *f.*, fortitūdō,
-inis *f.*

chrabrý strēnuus 3, fortis 2.

chřadnouti tābēscere, cōnficior, -ī
(amōre, corpore et animō).

chřadnutí tābēs, -is *f.*, maciēs,
-ēī *f.*

chrám templum *n.*, aedēs, -is *f.*,
fānum *n.*, dēlubrum *n.*

chrámek aedicula *f.*, sacellum *n.*

chráněnec cliēns, -tis *m.*

chráněnka clienta *f.*

chráněný mūnītus 3.

chrániti dēfendere, tuērī, tūtārī
alqm ab alqō; tegere, obtegere,
prōtegere alqm; ~ *proti zimě*
frīgus arcēre; *chraň Bůh!* *dí me-*
liōra! (*záporně*) minimě vērō!
~ *se vītāre*, cavēre alq; *chraň se*
to napsati cavē scribās; *chraň se lži*
cavē mentiāris.

chrápati stertere.

chraplavý raucus 3.

chrapot spīritus gravis *m.*

chraptěti raucum esse.

chrastí virgultum *n.*, sarmenta,
-ōrum *n.*

chrastiti crepāre, strepere.

chrčeti graviter spīrāre.

chřest asparagus *m.*

chřestiti crepāre, strepere.

chřestítko crotalum *n.*, crepundi
-ōrum *n.*

chrchlati screāre.

chřípě nārēs, -ium *f.*

chrlení krve sanguinis ēruptiō *f.*

chrliti vōmere, ēiciō, -ere, ēruc-
tāre.

chrochtání grunnītus, -ūs *m.*

chrochtati grunnīre.

chromý claudus 3; ~ *býti* claudi-
cāre (*alterō pede na jednu nohu*).

chroust scarabaeus *m.*

chrpa cyanus *m.*

chrt vertagus *m.*

chřtán faucēs, -ium *f.*

chrup dentēs, -ium *m.*

chrupavka cartilāgō, -inis *f.*

- chtíř** cupiditās *f.*, libīdō, -inis *f.*
chtíti volō, velle, cupiō, -ere, optāre; *raději* ~ mālō, malle; *ne* ~ nōlō, nōlle; *viz* **hodlati**.
chtivost cupiditās *f.*, aviditās *f.*, appetentia *f.*
chtivý cupidus 3, avidus 3, appetēns, studiōsus 3, alcis reī.
chudák homō inops, egēns; (*ubozák*) homō miser, miserandus 3.
chudičký pauperculus 3; (*o věcech*) tenuis 2, vīlis 2, exilis 2, exiguus 3, miser, -era, -erum.
chudina hominēs inopēs, egentēs; pauperēs, -um *m.*
chudinství pública egentium cūra *f.*
chudnouti ad inopiam redigī.
chudoba paupertās *f.*, inopia *f.*, egestās *f.*, penūria *f.*
chudobínek ptōchotrophēum *n.*, ptōchēum *n.* (*pozd.*).
chudý pauper, inops, egēns; ~ *rok* annus sterilis *m.*
chumelenice nivēs, -ium *f.*
chumelí se ningit.
chundelatý villōsus 3.
churavěti aegrō corpore esse, minus bonā (firmā) valētūdine ūtī.
churavost valētūdō infirma (tenuis).
churavý quī valētūdinē infirmā (tenuī) ūtitur; invalidus 3, imbēcillus 3.
chuť cupiditās *f.*, studium *n.*, appetitus, -ūs *m.* alcis reī; *míti* ~ *k jídlu* cibum appetere; *s -í jísti* libenter, iūcundē edere; *dostati* ~ *na něco* concupiscere alqd, cupiditāte (studiō) alcis reī capī, movērī; *dodávati -i* alci cupiditātem alcis reī inicere; ~ *věci* sapor *m.*; *míti jemnou* ~ bene sapere; (~ *jako smysl*) gustātus, -ūs *m.*; *podle své -i* ad arbitrium suum; *mluviti komu po -i* servire auribus alcis.
chutnatí gustāre alqd; *intr.* sapiō, -ere (bene, male), dēlectāre; ~ *čím* sapere, resipere alqd; *dobře mi chutná* iūcundē edō; *dáti si* ~ iūcundē (libenter) cēnāre, largē sē invitāre.
chutný iūcundī sapōris; suāvis 2, dulcis 2.
- chůva** nūtrīx, -īcis *f.*, nūtrīcula *f.*
chůze ingressus, -ūs *m.*; *daleká* ~ longum iter, -ineris *n.*
chvála laus, -dis *f.*, laudātiō *f.*; ~ *bohu* deō grātia (habenda est).
chvalitebný laudābilis 2, laudandus 3, laude dignus 3, probandus 3; ~ *skutek* laus, -dis *f.*
chváliti laudāre, collaudāre, laudibus effere alqm, laudem tribuere alci, probāre alqd.
chvalořeč laudātiō *f.*, laudēs, -um *f.*; ~ *míti* laudēs alcis dīcere, ōrātiōne laudāre alqm.
chvalořečník laudātor *m.*, praedicator *m.*
chvalozpěv hymnus *m.*, paeān, -ānis *m.*, carmen, quō laudēs alcis celebrantur.
chvástal homō glōriōsus, vānus.
chvástatí se glōriārī, sē efferre alqā rē, dē (in) alqā rē; grandia loquī.
chvástavost glōriātiō *f.*, iactātiō *f.*, ostentātiō *f.*, magniloquentia *f.*
chvástavý glōriōsus 3, magniloquus 3, magnificus 3.
chvat fēstīnātiō *f.*
chvátati fēstīnāre, properāre.
chvatn-ý citus 3, rapidus 3, praiceps, -cípitis; -ě properē, raptim.
chvění tremor *m.*, horror *m.*; ~ *země* terrae mōtus, -ūs *m.*
chvěti agitāre alqd; ~ *se* tremere, contremiscere, horrēre alqd; *země se chvěje* terra movētur.
chvíle tempus, -oris *n.*; spatium *n.*; *prázdná* ~ ōtium *n.*; *dlouhá* ~ ōtium molestum, ōtīi molestia, taedium *n.*; *míti dlouhou -i* ōtīi molestiam sentīre; *krátiti si dlouhou -i* tempus fallere; *malou -i* paululum temporis; *za malou -i* post breve tempus, paulō post; *před -i* modo; *hodnou -i* aliquantum temporis, aliquamdiū; *v tu -i* statim, extemplō; *pro tu -i* in praesentiā, in praesens.
chvilka breve tempus *n.*; paulum (requiescere).
chvilkový subitus 3.
chvoj sarmenta, -ōrum *n.*
chvost cauda *f.*
chyba vitium *n.*, mendum *n.*, error *m.*; *mnoho chyb nadělati* multa

peccāre; bez -y ēmendātus 3, perfectus 3.
chyběti dēesse, abesse; *co ti chybí?* quō morbō labōrās? *málo chybí paulum* (nōn multum) abest, quīn s konj.
chybiti errāre, peccāre; (*nezasáhnouti*) nōn ferīre, aberrāre.
chybn-ý vitiōsus 3, mendōsus 3, falsus 3; *list jest -ě psán* epistula parum ēmendāta est.
chýl-iti inclīnāre; ~ se inclīnārī, sē inclīnāre, vergere; *den se -í k večeru diēs (sōl) vergit*, advesperāscit; ~ se ke konci ad finem venīre, ad exitum addūcī, se-nēscere.
chystání praeparātiō f., apparātiō f.
chystati parāre, apparāre, instru-

ere alqd; ~ se k čemu parāre alqd, sē accingere ad alqd.
chýše casa f., tugurium n., taberna f.
chytati capiō, -ere, captāre, excipiō, -ere, exceptāre, arripiō, -ere, aucupārī (verba), comprehendere; ~ ryby piscārī; ~ ptáky aucupārī; (o ohni) flammam (ignem) concipere.
chytiti se arripiō, -ere, complectī alqd.
chytlavost captiō f.
chytlavý captiōsus 3, insidiōsus 3, fallāx.
chytrost calliditās f., astūtia f., versūtia f.; (*opatrnost*) prūdentia f., cōnsilium n.
chytrý callidus 3, versutus 3, astutus 3, (*opatrný*) prūdēns. cautus 3.

i et, -que, atque, āc (*nikoli před samoh l. a před h*); etiam, quoque; *ano i vel*; i — i et — et, cum — tum; *nato tum*, deinde, quō factō.
idea speciēs, -ēī f.
ideál optima et perfecta speciēs alcis rei; (*konkr.*) specīmen n., exemplar n.; ~ *řečníka* orātor perfectissimus (summus).
ideální optimus 3, summus 3, perfectissimus 3, omnibus numeris absolūtus 3.
ihned statim, confestim, extemplō, continuō.
iluse lūsus (-ūs m) ingeniī, falsa speciēs, -ēī f., vīsum n.
imponovati admīrātiōnem sui inicere alci.

individuální proprius 3, singulāris 2.
individualita persōna f., propria.
inkognito omnibus ignōtus 3.
inkoust ātrāmentum n.
insolventní jsem nōn sum solvendō.
intrika ars, -tis f., artificium n., fallācia f., fraus, -dis f., cōnsilia clandestīna (-ōrum) n.
intrikán homō fallāx, dolōsus, astūtus.
inu sed vidēlicet.
invalida dēbilis 2, causārius 3, aetāte (mīlitiā) cōnfectus 3, ad arma inūtilis.
inventář instrūmentum atque supellex (-lectilis f).

já ego; ~ *aspoň* equidem.
jablko mālum n.
jabloň mālus, -ī f.
jadrnost rōbur, vīrēs, -ium f.
jadrný grānōsus 3, firmus 3, rōbustus 3, validus 3, gravis 2 (ōrātiō).

jádro nucleus m., grānum n.; ~ *vojska* rōbur exercitūs n.; ~ *věci* summa f (ōrātiōnis).
jahel milium n.
jáhen diāconus m.
jahoda frāgum n.
jachta celōx, -ōcis m. f.

jak *tázací* quī? quōmodō? quemadmodum? quid?; *zvolací* quam, quantopere; *vztažné* quōmodō, quemadmodum, quā ratiōne, quō pactō; *srovnávací* ut, sicut; *u jednotlivých slov* ut, velut, tamquam, mōre, rītū, instar *s gen.*; *jak* — *tak* cum — *tum*, et — *et*, ut — *ita* (sīc); ~ *veliký* quantus 3; ~ *velice* quantopere, quantum; ~ *málo* quam paucī 3; ~ *mnoho* quot; ~ *často* quotiēs; ~ *dlouho* quamdiū; ~ *dlouho* ještě quōusque; ~ *draho* quantī.

jakkoli utcumque, quōquō modō, quōcumque modō, quamvis (doc-tus), licet *s konj.*; ~ *velký* quantusvis.

jakmile ubī, ubi primum, ut, ut primum, cum primum, simulac, simulatque.

jako ut, sicut, tamquam, velut, instar *s genit.*; mōre, rītū (bēstiarum vīvere); (in) locō, numerō (obsidum), prō *s abl.*; *při adjekt. podobnosti* atque, ac (similis ac); ~ — *tak* ut — *ita* (sīc).

jakoby quasi, tamquam; velut sī, proinde ac sī.

jakost genus, -eris *n.*, quālitās *f.*, nātūra *f.*, condiciō *f.*; (*o zboží*) nota *f.*

jakož i item, itemque, quoque, idemque.

jaksi quōdam modō; quasi, tamquam.

jaký quālis 2, quī, quae, quod.

jakýkoli quīvis, quilibet, quicumque, quālis cumque.

jakýsi quīdam, nesciō quī (quis).

jakž takž mediocriter, modicē.

jalovec iūniperus, -ī, *f.*

jalovice iuvenca *f.*, būcula *f.*

jalovost sterilitās *f.*, inānitās *f.*, vānitās *f.*

jalový sterilis 2, infēcundus 3, inānis 2, vānus 3.

jáma scrobis *f.*, fovea *f.*, puteus *m.*

jankovitý furōre correptus 3.

jantar sūcinum *n.*, ēlectrum *n.*

jařmiti subigere, domāre, perdomāre.

jařmo iugum *n.*

jarní vernus 3.

jaro vēr, vēris *n.*, tempus vernum.

jarost alacritās *f.*, vigor *m.*, vehementia *f.*

jarý alacer, -cris, -cre; ācer, -cre, vehemēns.

jas clāritās *f.*, clāra lūx *f.*, splendor *m.*

jasan fraxinus, -ī *f.*

jásání exsultātiō *f.*, laetātiō *f.*, clāmor *m.*

jásati exsultāre (laetitlā), laetōs clāmōrēs tollere.

jasniti serēnāre, serēnum facere; *nebe se jasní* caelum serēnum fit; *disserēnāscit*; (*svítá*) lūcēscit, il-lūcēscit.

jasnobarevný clārō colōre.

jasnost clāritās *f.*, candor *m.* (sōlis), serēnitās *f.* (caeli), splendor *m.*; (*o slohu*) perspicuitās *f.*; (*v titulu*) Serēnitās tua.

jasnovidec quī concitātiōne quādam animī per somnum futūra praesentit (per somnum vātici-natur).

jasn-ý clārus 3, lūcidus 3, splendidus 3, illūstris 2, serēnus 3; (*zřejmý*) perspicuus 3, manifestus 3, apertus 3 (sententia), plānus 3; ~ *po-jem mlti* plānē intellegere, perspectum habēre; ~ *rozum* ingenium acūtum; ~ *obraz* expressa imāgō *f.*; ~ *hlas vōx* clāra, acūta; -ě *se třpytiti* clārō colōresplendēre; -ě *viděti* cernere et vidēre; -ě *se vyjádřiti* accūrātius expōnere dē alqā rē; -ě *slyšeti* exaudire.

jásot laetum gaudium *n.*; *hlučný* ~ clāmor et plausus; clāmor et laetitia; *všeobecný* ~ omnium plausus et exsultātiō.

jatky laniēna *f.*; *věsti vojlny na* ~ mīlitēs trucidandōs obicere hostī.

játra iecur, -oris *n.*

javor acer, -eris *n.*

javorový acernus 3.

jazýček exāmen, -inis *n.* (*na váze*).

jazyk lingua *f.*, sermō, -ōnis *m.*; *co na srdci*, *to na -u* nihil dissimulāre, nihil reticēre; *jiné na -u a jiné v srdci mlti* aliud sentire et loquī.

jazykozpyt ars grammatica *f.*, grammatica, -ōrum *n.*

jazykozpytec grammaticus *m.*

ječení strepitus, -ūs *m.*, fremitus, -ūs *m.*; ~ *vln* aestus, -ūs *m.*

ječeti strepere, fremere; (o moři) aestuāre, saevire.

ječmen hordeum *n.*

ječný hordeaceus 3 (pānis).

jed venenum *n.*, vīrus, -ī *n.*, i-cum *n.*

jeden ūnus 3; ~ ze dvou alter 3; z obou alter uter (gt. alterius utrius); ~ — druhý alter — alter; -i — druhí alii — alii; ~ i druhý uterque, utraque, utrumque; ani ~ ani druhý neuter, -tra, -trum; po -nom singulī, -ae, -a; do -noho ad ūnum (omnēs); ~ po druhém alius post alium; ~ tak druhý jinak alius aliter; -no po druhém continenter; někdo aliquis, quīdam; býti za -no cōsentire cum alqō; mně to jest -no nihil meā rēfert (interest).

jedenáct undecim; po -i ūndēnī 3.

jedenáctkrát undeciēs.

jedenáctý undecimus 3.

jedenaždý unusquisque.

jedenkrát semel; (kdysi) ōlim, aliquandō, quondam.

jedináček filius ūnicus *m.*

jedinečný ūnicus 3.

jediný ūnus 3, sōlus 3; adv. sōlum; ty jediné to vš tū sōlus hoc nōstī.

jedle abiēs, -etis *f.*

jedlík homō edāx.

jedlový abiēgnus 3.

jedlý esculentus 3, aptus ad vescendum, cibō mātūrus 3.

jednak — **jednak** partim — partim, et — et, cum — tum.

jednání actiō *f.*, pactiō *f.*, negōtium *n.*; právní ~ iūdicium *n.*; ten způsob ~ haec ratiō reī gerendae; mám ~ s obecní radou alloquor decuriōnēs; vlídné ~ lēnitās *f.*, clēmentia *f.*; urážlivé ~ contumēlia *f.*; nehodné ~ indignitās *f.*; v divadle āctus, -ūs *m.*

jednatel interpres, -tis *m.*, intercessor *m.*, internuntius *m.*, negōtiōrum (rērum) prōcūrātor *m.*

jednatelství negōtiōrum prōcūrātiō *f.* (cūra *f.*, ratiō *f.*).

jednatí agere dē alqā rē cum alqō, faci~, -ere, pacisci, conciliāre (pācem); ~ koho do služby condūcere alqm mercēde; ūtī (fortitūdine rázně, prūdentia dūmyslně,

iīs, quae lēgibus comparāta sunt podle ústavních zařízení); nakládati tractāre alqm (lēniter, male), ūtī perfidiā (věrolomně), clēmentia (milostivě) in alqm; ~ s každým vlídně cōmem sē praebere omnibus; kniha jedná liber est dē alqā rē, librō agitur dē alqā rē.

jednobarevný ūnīus colōris; color.

jednodenní ūnīus di~ī.

jednoduchost simplicitās *f.*

jednoduchý simplex, -icis.

jednohlasnost cōnsensus, -ūs *m.*, cōnsensiō *f.*

jednohlasn-ý cōnsentiēns, congruēns; -ou volbou cunctis suffragiis; zpěv ūnā vōce; -ě commūnī (omnium) cōnsēnsū, omnibus sententiis.

jednomyslnost concordia *f.*, cōnsensus, -ūs *m.*

jednomyslný concors, -dis, cōnsentiēns; býti ~ cōnsentire, concordāre.

jednooký luscus 3, cocles, alterō oculō orbus (captus).

jednoroční ūnīus anni, ūnum annum nātus 3.

jednorozený ūnicus 3.

jednoruký ūnimanus 3, alterā manū orbus 3.

jednoslabičný ūnīus syllabae.

jednospřežní ūnō iūmentō iunctus.

jednostranný ūnī reī (studiō) deditus 3, levis 2, nōn accūrātus 3, nōn dīligēns, dēbilis 2, incohātus 3.

jednota ūnitās *f.*, coniūctiō *f.*, concordia *f.*, cōnsensus, -ūs *m.*; (spolek) societās *f.*, sodalitās *f.*, collēgium *f.*

jednotiti sociāre, cōnsociāre.

jednotlivec ūnus, *pl.* singulī 3.

jednotlivost rēs singulāris *f.*, rēs *f.*, *pl.* singula (-ōrum), rēs singulae.

jednotliv-ý ūnus 3, *pl.* singulī 3; (řidký) rārus 3, sparsus 3; -ě si gillātim, rārō.

jednotvárnost similitūdō *f.*, aequābilitās *f.*, nūlla varietās *f.*

jednotvárný ūnīus generis, aequābilis 2, eādem speciē, semper īdem, nūllā varietāte (dīstīctus).

jednou semel; ještě ~ iterum, dē-

nuo; ještě ~ tolik alterum tantum, tak velký altero tantō maior; ~ tak po druhé jinak alias aliter; (kdysi) aliquandō, olim, quondam.
jednoženství monogamia f.; žítí v ~ ůnam ůxorem habere, ůnā ůxore contentum esse.
jedovatý venēnifer, -a, -um, venēnātus 3, venēnō infectus (tinctus, illitus, imbūtus) 3, mortifer, -a, -um, perniciosus 3, malignus 3.
jehla acus, -ūs f.; (kůl) sublica f.
jehlan pyramis, -idis f.
jehlice fibula f.
jehličnatý les pīnētum n.; (strom) pīnus, -ūs f.
jehně agnus m.
jehněčí agnīnus 3.
jekot strepitus, -ūs m., fremitus, -ūs m.
jektati zuby dentibus crepitāre, dentēs colliduntur.
jelen cervus m.
jelení cervīnus 3.
jelikož quia, quod, quoniam, cum.
jelito botulus (cruore distentus) m., farcimen n.
jemnost tenuitās f., subtilitās f., urbānitās f., venustās f.
jemn-ý tenuis 2, subtilis 2, urbānus 3, venustus 3, dēlicātus 3, teres, -etis; -á kultura cultus atque hūmānitās; nabytí -ého vzdělání řec-kého artibus ad Graecōrum disciplīnam ērudīrī et ad hūmānitātem īnformārī.
jen modo, tantum, tantummodo, solum, nōn nisi, nēmō (nūllus, nihil, numquam) nisi (nēmō nisi improbissimus jen nejnepoctivější!); u subst. sōlus, ůnus; u číslovk omnīnō; sotva vix; ~ když (podmiň.) sī modo s ind.; (přáci) dum, modo, dummodo s konj.; (v rozkaze) modo, fac s konj.; zdp. cavē s konj. (fac veniās jen přijď!, cavē crēdās jen nevěř!).
jenž quī, quae, quod.
jeptiška monacha f.
jeřáb grūs, -uis f.
jeřábek attagēn, -inis m.
jeseň autumnus m.
jeskyně specus, -ūs m., spelunca f., antrum n.
jesle praesaepe, -is n.

jestliže sī, quodsi; ~ však sīn.
jestřáb accipiter, -tris m.
ješitnost inānitās f., vānitās f.
ješitný inānis 2, vānus 3.
ještě adhūc, ad hoc tempus, etiam nunc; ~ dnes hodiē quoque, hīs quoque temporibus; ~ ne nōn -dum; a ~ ne necdum; ~ nikdo nōndum quisquam; ~ nic nihil adhūc; (mimo to) praetereā, īn -super; ~ jednou iterum; ~ jednou tolik alterum tantum; ~ býti (zbý -vati) exstāre; při kompar. etiam.
ještěrčí vīperīnus 3.
ještěrka vīpera f., lacerta f.
jetel trifolium n.
jetí vehī (currū); ~ na lodi nāvī vehī, nāvigāre; ~ na koni equi -tāre; cestovati eō, īre, proficīscī, īter faci-, -ere; ~ mimo praeter -vehī.
jeviště scēna (scaena) f.; vstoupiti na ~ in scēnam prodeō, -īre; (dě -jiště) locus m., sēdēs, -is f.
jevití ostendere, significāre; ~ se appārere, ostendī, cernī, pate -fierī, manifestum fierī.
jez saeptum n.; catarractēs, -ae m.
jezde-c eques, -itis m.; rector m.; býti dobrým -cem equitandī pe -rītum esse.
jezdeck-ý equester, -stris, -stre; ~ kůň equus ad equitandum idōneus; -é umění ars equitandī.
jezdectvo equitātus, -ūs m.; equi -tēs, -um m.; cōpia equestrēs f.
jezdití vehī; (na koni) equitāre; někde ~ locum alqm obeō, -īre, peragrāre, perlustrāre; učiti se ~ equitāre dīscere.
jezero lacus, -ūs m.
jezevec melēs, -is f.
ježatý hirsūtus 3, horridus 3.
ježek echīnus m., ēricius m.
ježiti se horrere.
jho iugum m.
jícen faucēs, -ium f.; gula f.; (pro -past) vorāgō, -inis f.
jídati edere, comedere; v. jísti.
jídelna cēnātiō f., cēnāculum n., triclinium n.
jídl-o cēna f., prandium n. (snída -ně); po -e post cēnam, cēnātus 3; (pokrm) cibus m., esca f.
jih merīdiēs, -ī m.; auster, -strī m.;

na ~ in (ad) merīdiem, merīdiem versus.
jihne frīgus (hiems) solvitur; nivēs liquēscunt (solvuntur).
jihovýchod regiō inter ortum sōlis et merīdiem spectāns.
jihozápad regiō inter occāsum sōlis et merīdiem spectāns.
jícha iūs, iūris *n.*
jikry ōva piscium *n.*
jíl argilla *f.*
jilec capulus *m.*
jilm ulmus, -ī *f.*
jílovitý argillāceus 3.
jímati capiō, -ere, prehendere, comprehendere alqm; *býti jat* rapior, -ī, capior, -ī, dūcī, auferri, inflammāri.
jímavý gravis 2, miserābilis 2, flēbilis 2 (vōx).
jinačiti mūtāre, immūtāre, commūtāre alqd.
jinak aliter, secus, contrā; aliō modō, aliā ratiōne, alioquī(n), aliās; ~ než aliter āc.
jinam aliō; in alium locum.
jinde alibī; aliō locō.
jindy aliās, allō tempore; ōlim, quondam.
jíní pruīna *f.*
jinoch adulēscēns, -tis *m.*; iuvenis, -is *m.*
jinošk-ý iuvenīlis 2; -y iuvenīliter.
jinoštví adulēscēntia *f.*; flōs aetātis *m.*
jínotaj allēgoria *f.*; continua trāslātiō *f.*, verbōrum immūtātiō *f.*
jínotajný immūtātus 3, trāslātus 3, ōrātiōne immūtātā expositus 3.
jinudy aliā (viā).
jiný alius, -a, -ud; *docela* ~ longē alius; ~ než alius atque (āc).
jirchář coriārius *m.*, alūtārius *m.*
jiskra scintilla *f.*, igniculus *m.*
jiskření fulgor *m.*, ardor *m.* (oculōrum).
jiskřiti fulgēre, micāre; ardēre.
jistě certē, certō (scīre), rēctē, haud dubiē, prōfectō, tūtē, tūtō.
jísti edere; vescī alqā rē; cibum capiō, -ere, cēnāre; (*snídati*) prandēre; ne~ cibō abstinēre.
jistina caput, -itis *n.*; sors, -tis *f.*; pecūnia *f.*; rēs, reī *f.*
jistota vērītās (fidēs) reī explō-

rāta; (bezpečnost) tūtum .; s -ou certē, certō; v -ě býti in tūtō esse; -u míti explōrātum, cōgnitum habēre; *nemíti* dubitāre; (*záruka*) cautiō *f.*; -u dāti cavēre alci dē alqā rē; *satisdare* alci prō alqā rē.
jist-ý certus 3, vērus 3, explōrātus 3, haud dubius 3, firmus 3; *za -é míti* prō certō habēre; *jsem si své věci jist* rem explōrātam habeo; *tím buď* ~ certum habē; -o *jest* satis cōstat, manifestum est; (bezpečný) tūtus 3 (ab alqā rē); gravis 2 (auctor); locuples, -ētis (testis); *nebýti* ~ životem in vītāe periculō esse (*versāri*); (*jakýsi*) quīdam.
jíti eō, īre, ingredior, -ī, incēdere, vādere, proficīscī; (*procházeti se*) ambulāre, spatiāre; ~ *za kým* sequī alqm; ~ *pro co* petere alqd, *pro koho* arcessere alqm; ~ *mimo* praeterīre; ~ *vstříc* obviam īre, occurrere; ~ *na pomoc* opem ferre, auxiliō venīre; ~ *napřed* praecēdere; ~ *komu na ruku* adesse alci, iuvāre alqm; ~ *na co* accēdere ad alqd, aggredī alqd; *tak daleko* ~ eō (vēcordiae ve zběsilosti) prōcēdere, prōgredi; *věc jde dobře* rēs bene cēdit; *jde o to id* agitur; *jde o život* vīta agitur; *to nejde id* fierī nōn potest, nōn licet; *jde-li do tuhého sī* quid est dūrum; *z toho jde* sequitur; *jde mu na desátý rok* decimum annum agit; *po sobě jdoucí* continuus 3.
jitření mōtus, -ūs *m.*; perturbātiō *f.*, concitātiō *f.*, commōtiō *f.*, offensiō *f.*
jitřenka aurōra *f.*, lūcifer, -ī *m.*
jitř-iti movēre, concitāre, excitāre, incitāre, (ex)agltāre; (*o ráně*) ulcerāre; ~ *se* tumēscere, tumēre, seditiōnem movēre, ardēre; -íci *se rána* vulnus suppūrātum.
jitřní mātūtīnus 3.
jitrnice farcīmen, -inis, *n.*
jitř-o māne, tempus mātūtīnum *n.*; *za -a māne*, primā lūce; (*míra*) iūgerum *n.*
jitrocel plantāgō, -inis *f.*
jíva salix, -icis *f.*

jizba conclāve, -is *n.*; cubiculum *n.*, diaeta *f.*
jízda vectūra *f.*, vectiō *f.*; (*na koni*) equitātiō *f.*; (*cesta*) iter, itineris *n.*; (*vojsko*) equitātus, -ūs *m.*; equitēs, -um *m.*
jízdárna hippodromus *m.*; trigārium *n.*
jízdné pretium prō vectūrā solvendum (solūtum).
jizlivost malitia *f.*, malignitās *f.*, verbōrum aculei *m.* (contumēliae *f.*).
jizlivý malitiōsus 3, malignus 3; acerbus 3, contumēliōsus 3.
jizva clcātrix, -icis *f.*
již iam; ~ *dávno* iam prīdem, iam dūdum.
jižní austrālis 2, merīdiem versus situs 3, in merīdiem spectāns; ~ *vltř* auster, -stri *m.*
jmelí viscum *n.*
jmění rēs familiāris *f.*, fortūnae, -ārum *f.*, bona, -ōrum *n.*; opēs, -um *f.*; facultātēs, -um *f.*; dīvitiae, -ārum *f.*; *míti* velké ~ opibus (facultātibus) abundāre.
jmeniny diēs lūstricus *m.*
jmén-o nōmen, -inis *n.*, vocābulum *n.*; ~ *obdržeti podle čeho* nōmen trahere (invenīre) ab alqā re; *pod -em* speciē, per speciem;

-em stātu a svým pūblicē privātimque; -em něčím nōmine, auctōritāte, verbis alcis, auctōre alqō; (*pověst*) fāma *f.*, exīstimātiō *f.*, opīniō *f.*, nōmen *n.*; *špatné* ~ infāmia *f.*; *míti* dobré ~ bene audīre.
jmenování nōminātiō *f.*, dēsignātiō *f.*
jmenovati nōmināre, vocāre, appellāre, nuncupāre, nōmen alci impōnere, dare; ~ se vocārī, appellārī, dīcī; nōmen mihi est, nōmen habēre; ~ *koho dědicem* hērēdem facere alqm; ~ *diktátora* (*konsula*) dictātōrem (cōnsulem) dīcere.
jmenovitě nōminātīm; nōmine.
jmouti v. jímati; ~ se prehendere, comprehendere, incipī, -ere alqd, aggredior, -ī, īstituere, ordīrī s *inf.*
jsoucnost boží popíratí deum esse negāre; *důkaz -i* boží argumenta, quibus deum esse dēmonstrātur.
jubileum sollemnia saeculāria (sēmisaeculāria) *n.*
junácký strēnuus 3, alacer, -cre; fortis 2.
junáctví fortitūdō, -inis *f.*, virtūs, -tis *f.*
junák vir strēnuus, alacer, fortis.

K

k, ke ad (urbem); contrā (septentriōnēs); ad (merīdiem) versus; sub (vesperum); (ōdium) in (Rōmānōs); (amor) ergā (parentēs); (magnā) cum (offēnsiōne); (suī mūniendī) causā.
kabát vestis, -is *f.*
kabela pera *f.*, marsupium *n.*, saccus *m.*, sacculus *m.*
kabelka rēticulum *n.*, crumēna *f.*
kabinet conclāve (-is *n.*) interius (minus); (*úřad*) prīncipis cōsiliū (cōsiliārīi); (*sbírky*) thēsauros *m.*
kaboniti čelo frontem contrahere; ~ se nūbibus obdūcī.
káceti cadere, succīdere, ēvertēre, subvertēre, prōruere; ~ se

cadere, lābī, collabefieri, ruere.
kacíř haereticus *m.*
kacířský haereticus 3.
kacířství haeresis, -is *f.*
kád' cūpa *f.*; lābrum *n.*
kadeř cirrus *m.*; (*umělá*) cinci *m.*; capillus crīspus *m.*
kadeřavý cincinnātus 3, crīspus 3; calamistrātus 3 (*napálený*).
kadeře fimbriae, -ārum *f.*
kadeřiti crīspāre, compōnere, fingere.
kadeřnice ornātrix, -icis *f.*
kadeřník tōnsor *m.*; caput et capillōrum concinnātor *m.*; cinerārius *m.*
kadidelnice acerra *f.*, tūribulum *n.*

kadidlo tūs, tūris *n.*; odōrēs, -um *m.*, suffīmen, -inis *n.*; ~ *pāliti* odōrēs incendere; suffīre.
kahan lūcerna *f.*
kachna anas, -atis *f.*
kachnička anaticula *f.*
kajícnost paenitentia *f.*
kajuta diaeta *f.*
kal līmus *m.*; caenum *n.*; sentīna *f.*; sordēs, -ium *f.*
kalendář fastī, -ōrum *m.*
káleti inquināre, contāmināre.
kalhoty brācae, -ārum *f.*
kalich calix, -icis *m.*
kalina vīburnum *n.*
kalíšek cyathus *m.* (¹/₂₄ l).
kaliště lacūna *f.*, stagnum *n.*, palūs, -ūdis *f.*
kaliti turbāre; *nebe se kalí* caelum obscūrātur; ~ *ocel dūrāre*, indūrāre.
kaln-ý turbidus 3 (aqua); nūbilus 3, caliginōsus 3, obductus 3; -*á mysl* maestitia *f.*, maeror *m.*
kaluž lacūna *f.*, lāma *f.*, stagnum *n.*, palūs, -dis *f.*
kalý bonus 3, probus 3, idōneus 3.
kam quō; ~ *až quem ad finem*.
kamarád sodālis *m.*, socius *m.*
kamarádství sodālitās *f.*; (*na vojně*) commilitium *n.*; (*ve škole*) condiscipulātus, -ūs *m.*
kamaše scortea, -ōrum *n.* (*kožené*); lintea, -ōrum *n.* (*plátěné*).
kambala rhombus *m.*
kameje gemma caelāta *f.*
kámen lapis, -dis *m.*; saxum *n.*; (*početní a hrací*) calculus *m.*; (*ostrý*) scrūpus *m.*, scrūpulus *m.*; (*náhrobní*) cippus *m.*; (*křesací*) pyritēs *m.*; (*mlýnský*) lapis molāris *m.*; (*základní*) fundāmenta, -ōrum *n.*; (*dlažební*) silex, -icis *m.*; (*drahý*) gemma *f.*; (*čtvercový*) saxum quadrātum; (*stavební*) caementum *n.*
kamenec alūmen, -inis *n.*
kamének lapillus *m.*
kameněti in lapidem mūtārī.
kamení saxa, -ōrum *n.*; *drahé* ~ gemmae, -ārum *f.*
kameník lapicīda, *ae m.*
kameniště locus lapidibus abundāns; lapidum cumulus; (*lom*) lapicīdīnae, -ārum *f.*, lautumiae, -ārum *f.*

kamenitý lapidōsus 3, saxōsus 3.
kamenn-ý lapideus 3, saxeus 3; -*é srdce* animus dūrus *m.*
kamenování lapidātiō *f.*
kamenovati lapidibus cooperīre alqm, lapidēs conici -ere in alqm.
kamkoli quōcumque, quōvis.
kamna fornāx, -ācis *f.*, camīnus *m.*
kamzík dāma (damma) *f.*
kanál cloaca *f.*, canālis, -is *m.*, fossa *f.*; (*mořský*) frētum *n.*
kandidát candidātus *m.*; quī petit honōrem (mūnus).
káně milvus *m.*
kanec aper, -prī *m.*, verrēs, -is *m.*
kaňka macula *f.*, lābēs, -is *f.*; *inkoust zanechává -y* ātrāmenta lābem remittunt.
kanouti mánāre, fluere, dēfluere.
kapalina liquor *m.*
kapati instillāre alqd alci *nepřech.* stīllāre.
kápě cucullus *m.*
kapela symphōniacī, -ōrum *m.*
kapelník symphōniacōrum magister.
kapesník sūdārium *n.*
kapitál caput, -itis *n.*, pecūnia *f.*, nummī, -ōrum *m.*, rēs, reī *f.*
kapitalista homō pecūniōsus, dīves, faenerātor *m.*; quī pecūniam faenorī dat.
kapitán nāvis praefectus (magister); (*ve vojsku*) centuriō *m.*
kapitola caput, -itis *n.*
kapitulace dēditiō *f.*
kapitlovati sē dēdere, sē trādere.
kapka gutta *f.*, stīlla *f.*
kaplan cooperātor *m.* (*cír.*).
kaple sacellum *n.*, aedícula *f.*
kapr cyprinus *m.*
kaprad' filix, -icis *f.*
kapsa sinus, -ūs *m.*; *z vlastní -y* zaplatiti ex suō (suā pecūniā) solvere.
kapusta brassica *f.*
kára carrus *m.*
karabáč flagrum *n.*, flagellum *n.*
karabáčovati flagrīs caedere alqm.
káranec noxius *m.*
karatel castīgātor *m.*, vindex, -icis *m.*
kárati castīgāre, reprehendere alqm, exprobrāre alci alqd.

karavana commeātus, -ūs *m.*
karkulka cucullunculum *n.*
karta charta *f.*; (*hrací*) charta lū-
 soria.
kartáč pēnicillus *m.*
kasárna castra, -ōrum *n.* (urbāna);
 ~ *šermířů* lūdus gladiātōrius *m.*
kasta tribus, -ūs *f.*, corpus, -oris *n.*
kastelán arcis praefectus *m.*
kaše puls, -tis *f.*
kašel tussis, -is *f.*
kašlati tussire; tussī labōrāre.
kašna lacus, -ūs *m.*
kaštan castaneā, -ae *f.*
kaštanový spādix (*barva*).
kat carnifex, -icis *m.*; *odevzdati*
 ~ovi dare alqm in tormenta.
katalog index, -icis *f.*
katan carnifex, -icis *m.*, tortor *m.*,
 homō crūdēlis, saevus.
katastr tabulae pūblicaē cēnsōriae,
 agrōrum commentārii *m.*
káti se mōrēs ēmendāre, paenitet
 mē alci reī.
katolický catholicus 3.
kavalír vir nōbilis *m.*
kaviár ōva piscium condīta.
kavka monēdula *f.*
kaz vitium *n.*, mendum *n.*
kázání ōratiō (sacra) *f.*
kazatel conciónātor *m.*, ōrātor ā
 sacrīs *m.*
kázati iubēre, imperāre; *potřeba*
káže rēs postulat; (*v kostele*)
 ōratiōnem sacram habēre, dē rē-
 bus dīvīnīs dīcere; ~ *proti komu*
 reprehendere alqm.
káz-eň disciplīna *f.*, mōrēs, -um *m.*,
 modestia *f.*; *v -ni držeti* coērcēre
 et in officiō continēre.
kazimír pācis turbātor *m.*
kazisvět corruptor *m.*, vastātor *m.*
kaziti corrumpere, dēprāvāre, per-
 dere alqd; ~ *se* corrumpī, dē-
 prāvārī, pessum darī.
káznice ergastulum *n.*
každodenn-í cōtidiānus 3; -ě cōti-
 diē.
každoročn-í anniversārius 3; -ě
 quotannīs.
každ-ý omnis 2, quīvis, quīlibet,
 nēmō nōn; ~ *vidí* nēmō nōn videt,
 nēmō est, quīn videat; quisque:
 -ého *pátého roku* quintō quōque
 annō; ~ *sebe miluje* sē quisque

amat; *co -ému připadne* quod cui-
 que ēvenit; ~ *dobrý muž* omnēs
 bonī, optimus quisque; ~ *z vás*
 ūnusquisque vestrum; ~ *zvláště*
 singulī 3; -ému *vojínovi* singulis
 mīlitibus; alius — alius: ~ *má jiný*
náhled alius aliā sententiā est.
kbelík lacus, -ūs *m.*, cūpa *f.*
kdákati gracillāre.
kde ubī, quō locō, ubinam; ~ *kdo*
 quisque, omnēs.
kdekoli ubīcumque, ubivīs.
kdesi alicubī, usquam.
kdežto cum *s konj.*
kdo? quis? ~ *z obou?* uter?; ~ *pak*
 quisnam?; (*vztažné*) quī, quae,
 quod.
kdokoli quīcumque, quisquis, quī-
 vis, quīlibet.
kdosí quīdam, aliquis, nesciō quis.
kdoule mālum cydōnium *n.*; (*strom*)
 cydōnia *f.*
kdy? quāndō? quō tempore?; *mám*
 ~ ōtium (tempus vacuum) habēō;
 vacō alci reī (*na co*).
kdyby sī; ~ *ne nisi*; ~ *snad sī* forte;
 ~ *jen* dum, modo, dummodo;
 ~ *někdo, něco sī* quis, sī quid.
kdykoli quāndocumque, quotiēs.
kdysi ōlim, quondam, aliquandō.
když cum, postquam; (*podmiň.*) sī.
kecal homō garrulus, loquāx.
kecati garrīre, blaterāre, nūgārī.
kejkle praestīgiae, -ārum *f.*
kejklíř praestīgiātor *m.*
kejklířsk-ý praestīgiōsus 3; -y
 praestīgiātōrum mōre.
kel dēns, dentis *m.*; (*dráp*) unguis,
 -is *m.*
kelímek catīnus *m.*
keř frutex, -icis *m.*
keřnatý fruticōsus 3.
kéž utinam; ~ *ne* utinam nē; velim
 (nōlim) *s konj.*
klábositi garrīre, nūgārī, fābulārī.
klábosivost garrulitās *f.*, loquāci-
 tās *f.*
klábosivý garrulus 3, loquāx.
klacek fūstis -is *m.*
klackovati se vagārī, pālārī, errāre.
klackovitý agrestis 2, rústicus 3.
kláda trabs, -is *f.*, tignum *n.*
kladivo malleus *m.*
kladka orbiculus *m.*
kladný certus 3, explōrātus 3.

klaka plausus (-ūs, *m.*) redemptus.
klam fraus, -dis *f.*, dolus *m.*, error *m.*, fallācia *f.*; ~ *smyslů* sēnsuum mendācia (-ōrum *n.*).
klamati fallere, dēcipiō, -ere, fraudāre, frūstrārī alqm, illūdere alci, alqm; ~ *se* fallī, errāre.
klamný fallāx, fraudulentus 3, dolōsus 3; (*o věci*) fallāx, vānus 3, inānis 2.
klanění se venerātiō *f.*, adōrātiō *f.*
klaněti se flectere sē, flectī; ~ *se komu* submittere sē alci; *bohu* venerārī, adōrare deum.
klapačka crotalum *n.*, crepundia, -ōrum *n.*
klapati crepāre, crepitāre.
klapka operculum *n.*; (*oční*) palpebra *f.*
klapot crepitus, -ūs *m.*
klarinet tibia argūtior *f.*
klas spīca *f.*, arista *f.*
klasický optimus 3, praestantissimus 3, eximius 3.
klasik scriptor optimus, praestantissimus; *staří ~ové* scriptōrēs veterēs et optimī.
klásti pōnere, collocāre alqd in locō alqō; *vysoko ~ koho* magnī aestimāre alqm; ~ *vejce ova* pariō, -ere.
klášter coenobium *n.*, monastērium *n.*
klatb-a prōscriptiō *f.*, aquae et ignis interdictiō *f.*; (*církevní*) sacrōrum interdictiō *f.*; *do -y dátí* aquā et ignī interdīcere alci, prōscribere alqm; (*církevně*) sacrīs interdīcere alci, sacrīs excludere alqm.
kláti fodiō, -ere, cōnfīgere, caedere, iugulāre (bovem), mactāre.
klátiti quatiō, -ere, agitāre, iactāre, dēcutī, -ere alqd; ~ *se* vacillāre, titubāre; (*o věcech*) labāre, nūtāre.
klausule exceptiō *f.*; -i *dátí* alci rei exceptiōnem adiciō, -ere.
klávesa pinna *f.*
klaviatura pinnārum ordō *m.*
klavír *clāvichordium *n.*
klec cavea *f.*, aviārium *n.*
kleč stīva *f.* (*u pluhu*); būris, -is *f.*
klečeti genibus nītī (nīxum esse).
klekati in gēna prōcumbere, gēna flectere (submittere).

kleknouti před kým ad gēna alcis prōcumbere.
klenba camera *f.*, fornix, -icis *f.*
klenot rēs pretiōsissima *f.*; (*drahokam*) gemma *f.*, ornāmentum *n.*, dēliciae, -ārum *f.*
klenouti concamerāre; ~ *se* pandī, extendī (caelum).
klenutí camera *f.*, fornix, -cis *f.*
klenutý camerātus 3, concamerātus 3, fornicātus 3, arcuātus 3, convexus 3.
klep sermunculus *m.*
klepání percussió *f.*, pulsātiō *f.*
klepati pulsāre (ōstium); (*klevetiti*) garrīre.
klepátko malleus *m.*, portisculus *m.* (*u dveří*).
klepeto brachium *n.*
klepot pulsātiō *f.*
klesání dēminūtiō *f.*, dēscēsus, -ūs *m.*
klesati cadere, concidere, lābī, corruere, prōcumbere; ~ *na mysli* animum dēmittere, animō dēficiō, -ere; ~ *ve vážnosti* auctōritātem āmittere; ~ *v paměti* oblīviōne obruī; *drahota klesá* annōna levātur.
klestí sarmenta, -ōrum *n.*
klestiti amputāre, resecāre; ~ *si cestu* viam mūnīre (sibi facere, aperīre).
kleště forceps, -ipīš *m. f.*
kleštěnec spadō, - is *m.*, chus *m.*
kletba exsecrātiō *f.*, imprecātiō *f.*, maledictiō *f.*, dēvōtiō *f.*
kleveta calumnia *f.*, sermō falsus (anīlis) *m.*, sermunculus *m.*
klevetiti garrīre, calumniārī alqm, dētrahere dē fāmā alcis.
klevetník calumniātor *m.*, homō garrulus *m.*
klíč clāvis, -is *f.*
klíčiti germināre.
klička laqueus *m.*, insidiae, ārum *f.*
klid ōtium *n.*, quiēs, ētis *f.*, tranquillitās *f.*, cessātiō *f.*; ~ *duševní* aequitās *f.*
kliditi tollere, auferre alqd; (*úrodu*) messem facere; ~ *se* facessere, abīre; *klid se!* apage! facesse hinc!
klidný quiētus 3, ōtiōsus 3, tran-

- quillus 3, aequus 3, sedātus 3;
s -nou myslí aequō animō.
- klich** glūten, -inis *n.*
- klika** ānsa *f.*; (*ohyb*) flexus, -ūs *m.*;
„klika“ globus *m.*
- klikatý** curvātus 3, incurvus 3; (*o ře-
ce*) sinuōsus 3.
- klín** cuneus *m.*; (*lůno*) gremium *n.*,
sinus, -ūs *m.*
- klínek** cuneolus *m.*
- klínovit-ý** cuneātus 3; -ě cuneātim.
- klisna** equa *f.*
- klíště** ricinus *m.*
- klíti** maledicere; (*na koho*) exsecrā-
rī, dēvověre alqm, male precārī
alci.
- klížití** glūtināre, conglūtināre.
- klnouti viz klíti.**
- klobása** salsucia *f.*, salsucium *n.*,
hilla *f.*
- klobouček** pileolus *m.*
- klobouk** pilleus *m.*; (*široký*) petasus
m., causia *f.*; ~ *na hlavě míti*
capite opertō esse; ~ *smeknouti*
caput aperire.
- klofatí** rostrō tundere.
- klokotati** canere, cantāre (*o sla-
víku*); aestuāre, fervēre (*o vřelé
vodě*).
- kloktati** gargarizāre.
- kloniti** inclināre alqd; ~ *se incli-
nārī*, vergere (*diēs, sōl*), prōcli-
vem (*dēclivem*) esse; (*vpřed*) prō-
clīnārī.
- klopiti** oči oculōs dēmittere.
- klopota** labor *m.*, miseria *f.*
- klopotný** plēnus labōris et sollici-
tūdinis; miser, -a, -um.
- klopýtnouti** pedem offendere,
lābī, titubāre.
- klopýtnutí** lapsus, -ūs *m.*
- kloub** nōdus *m.*, articulus *m.*
- klouček** puerulus *m.*, pūsiō *m.*
- kloudný** bonus 3, rēctus 3, perfec-
tus 3, iūstus 3, aequus 3, aptus 3.
- klouzati se** per glaciem trānscur-
rere.
- klub** circulus *m.*, sodālitās *f.*, sodāli-
cium *n.*; (*politický*) factiō *f.*
- klubko** glomus, -eris *n.*
- klučina** puerulus *m.*, pūsiō *m.*
- kluk** puer *m.*; homō improbus.
- klukovin-a** nēquitia *f.*, malum fa-
cinus *n.*; *dělati -y* puerilia trac-
tāre.
- klukovský** puerilis 2, improbus 3,
nefārius 3.
- klus** gradus (-ūs *m.*) citātus, cursus,
-ūs *m.*
- klusati** gradū citātō ire,
(*na koni*) citātō equō vehī.
- kluziště** plānitiēs glaciāta *f.*
- kluzký** lūbricus 3.
- kmen** (*stromu*) stirps, -is *f.*, truncus
m., stīpes, -itis *m.*; (*pokolení*)
gens, -tis *f.*, familia *f.*
- kment** carbasus, -ī *f.*
- kmentový** carbaseus 3.
- kmet** senex, senis *m.*; senātor *m.*,
vir nōbilis *m.*
- kmetství** senectūs, -tis *f.*, aetās se-
nīlis *f.*, dignitās senātōria, ordō
senātōrius *m.*
- kmín** cumīnum *n.*
- kmitati** (*se*) micāre, fulgēre,
splendēre.
- kmotr** spōnsor *m.*
- knejp** scalprum *n.*
- kněz** sacerdos, -tis *m.*, flāmen, -inis
m.; *nejvyšší* ~ pontifex maximus.
- kněžka** sacerdos, -tis *f.*
- kněžna** ūxor principis *f.*, rēgīna *f.*
- kněžský** gen. sacerdotis (-um); ~
úřad sacerdotium *n.*
- kněžství** sacerdotium *n.*
- kněžstvo** sacerdotēs, -um *m.*, ordō
clēricōrum *m.*, clērus *m.*, clēricī,
-ōrum *m.*
- kníha** liber, -brī *m.*, volūmen, -ini
n., cōdex, -icis *m.*
- kníhař** glūtinātor librōrum *m.*
- knihkupec** bibliopōla *m.*
- knihkupectví** taberna librāria *f.*
- knihovna** bibliothēca *f.*, (*skříň*)
librārium *n.*
- knihovník** bibliothēcae praefectus
m.
- knihotiskař** *typographus *m.*
- knihotiskárna** *officīna typographi-
ca *f.*
- knihotiskařství** *ars typographica *f.*
- knihvedoucí** tabulārius *m.*
- knír** barba labrī superiōris *f.*
- kníže** princeps, -cipis *m.*, rēx, -gis
m., rēgulus *m.*, dynastēs, -ae *m.*
- knížecí** gen. principis, principe
dignus; rēgius 3, rēgālis 2.
- knížetství** principātus, -ūs *m.*
rēgnum *n.*
- knížka** libellus *m.*

knoflík bulla *f.*; (*k zapínání*) mal-leolus *m.*
knot ellychnium *n.*
kňourání vāgītus, -ūs *m.*, eiulātiō *f.*
kňourati vāgīre, ēiulāre.
kňučeti vāgīre, ēiulāre.
knut-a flagellum *n.*; *pod -ou římskou* secūribus subiectus 3.
koberec tapēs, -ētis *m.*, tapēte, -is *n.*, strāgulum *n.*
kobka cella *f.*
kobyła equa *f.*
kobylka lōcusta *f.*
kocábka cymba (*cumba*) *f.*, sca-pha *f.*
kocour fēlēs (fēlis) mās *f.*
kočár pīlentum *n.*, raeda *f.*
kočí aurīga *m.*, raedārius *m.*
kočičí fēlinus 3, *gt.* fēlium *f.*
kočka fēlēs (fēlis), -is *f.*
kočovati cum gregibus vagārī et pāscua peragrāre.
kočovník nomas, -adis *m.*
koflíček pōcillum *n.*
kohout gallus *m.*, gallināceus *m.*; (*u rour*) epistoma, -atis *n.*, ōs, ōris *n.*
kochati amāre; ~ se dēlectārī alqā rē.
kojenec īnfāns lactēns *m.*
kojiti lactāre; mammam praebēre alci, ūberibus alere alqm; ~ se *nadějí* spērāre, spem habēre.
kojná nūtrīx, -īcis *f.*
kokrhati canere, cantum ēdere.
koktati balbutīre, linguā haesitāre.
koktavý balbus 3, linguā haesitāns.
koláč placenta *f.*, lībūm *n.*
kolba certāmen *n.*
kolbiště palaestra *f.*, arēna *f.*
kolčava mustēla *f.*
kolébatí movēre (īnfantem cunīs impositum), agitāre, iactāre.
kolébka cūnae, -ārum *f.*, cūnābula, -ōrum *n.*, incūnābula, -ōrum *n.*
kolečko rotula *f.*; carrus *m.*, pabō, -ōnis *m.*
kolega collēga, -ae *m.*
kolej orbita *f.*; (*ústav*) collēgium *n.*, domus, -ūs *f.*
kolek signum *n.*, nota *f.*
kolem circum, circā, circiter, ad; *slovesa slož. s circum* (circum-agere, circumīre, circumstāre *a pod.*).

kolem dokola passim, i circā.
kolen-o genū, -ūs *n.*; *na stará -a* in senectūte, senex; (*pokolení*) gēns *f.*, genus, -eris *n.*, aetās *f.*
kolik quot, quantum.
kolík pālus, -ī *m.*, sudis, -is *f.*, stīpes, -itis *m.*, vallus, -ī *m.*, tālea *f.*
kolika cōlica *f.*
kolikátý quotus 3.
kolikerý quotuplex, -icis.
kolikrát quotiēs.
kolikrátkoli quotiēns cumque.
kolísání vacillātiō *f.*, nūtātiō *f.*; (*váhání*) haesitātiō *f.*, dubitātiō *f.*, animus incertus, incōstantia *f.*
kolísati vacillāre, nūtāre, titubāre, labāre; *šik kolísá* aciēs inclinātur; (*váhati*) haerēre, haesitāre, dubitāre, fluctuāre, animō pendēre; ~ *mezi...* inter... suspēsum esse.
kolkovati signāre, formā pūblicā percutiō, -ere.
kolm-ý (ad 'perpendicularum) dī-rēctus 3; -o ad perpendicularum, ad līneam.
kolo rota *f.*; (*kruh*) orbis, -is *m.*, circulus *m.*
kolotati se agitārī, titubāre.
kol-ovati in orbem circumferri, circumagī, movērī; *pověst -uje* fāma est.
kolový sublicius 3 (*pōns*).
kolozubý dentibus cārēns.
komár culex, -icis *m.*
komediant histriō *m.*
komedie comoedia *f.*, fābula *f.*
komický cōmicus 3, rīdīculus 3.
komíhati se agitārī, iactārī.
komín fūmārium *n.*
komisař cūrātor *m.*, duumvir, tri-umvir *atd.*
komisárek pānis militāris *m.*
komisařství cūra *f.*, cūrātiō *f.*
komise cūrātiō *f.*, mandātum *n.*; *do ~ dáti* cūrātiōnem alcis reī dē-ferre ad alqm; recuperātōrēs, -um *m.*, arbitri, -ōrum *m.*, duumvirī, trēsvirī etc.
komisionář prōcūrātor *m.*, negō-tiōrum cūrātor *m.*, intercessor *m.*
komitent quī negōtium mandat.
komnata conclāve, -is *n.*, cubiculum *n.*, diaeta *f.*

komoliti mutilāre, truncāre.

komonstvo comitātus, -ūs *m.*, comitēs, -um *m.*

komora cella *f.*; *finanční* ~ aerarium *n.*, fiscus *m.*

komorná cubiculāria *f.*

komorník cubiculārius *m.*

kompas acus (-ūs *f.*) nautica.

konání actiō *f.*, functiō *f.* (mūneris).

konati agere, gerere, faci~, -ere, cōficiō, -ere, exsequi, obeō, -īre alqd; ~ *povinnost* officiō fungī, officium servāre (exsequi, praestāre); ~ *v každé příčině svou povinnost k někomu* alci nullā in rē dēesse; ~ *řeč* orātiōnem habēre; ~ *díla* opera cōstituere; ~ *velké činy* magnās rēs gerere; ~ *službu vojenskou* (in exercitū) militāre, militiam sustinēre, stipendia merēre (facere); ~ *práce hospodářské* operārī; ~ *sněm* comitia habēre; ~ *soud* quaestiōnem habēre, iūdicium exercēre; *koná se porada v senátu* senātus habētur.

koňář mangō, -ōnis *m.*, emptor *m.* (venditor *m.*) equōrum.

koncert symphōnia *f.*, concentus, -ūs *m.*; *pořádati* ~ concentum ēdere.

končina finēs, -ium *m.*, regiō *f.*, terra *f.*, loca, -ōrum *n.*

koncipient scriptor *m.*, auctor scripti *m.*, notārius *m.*

koncipovati scribere, litteris cōsignāre.

končíř rudis, -is *f.*

končiti finīre, absolvere, cōficiō, -ere, perfici~, -ere, compōnere alqd, perfungi alqā rē, ad finem perdūcere alqd, finem facere (impōnere) alci rei; ~ *se finem habēre*, finīrī, terminārī, cadere exeō, -īre; ~ *dlouhou slabikou* longā syllabā terminārī, cadere (excidere) in longam syllabam.

koncovka exitus -ūs *m.*

kon-ec finis -is *m.*, exitus -ūs *m.*, ēventus -ūs *m.*, extrēma pars *f.*; ~ *stáří* (života) ultimum (extrēmum) tempus senectūtis (vitae); *na -ci války* extrēmō bellō, exeunte bellō; *na* ~ extrēmus 3 extrēmīs temporibus, postrēmō,

dēnique; *od začátku až do* ā primō ad extrēmum.

konečně postrēmō, dēnique, tandem.

konečník intestinum rēctum *n.*

konečn-ý ultimus 3; -á *příčina* causa summa, prīncipium *n.*

konejšiti plācāre, sēdāre, mītigāre, lēnīre, dēlēnīre, permulcēre.

konev cantharus, -ī *m.*, guttus *m.*

konferenc-e cōsultātiō *f.*, dēliberātiō *f.*, colloquium *n.*; *konati -i* dēliberātiōnem habēre, dēliberāre, cōsultāre.

konfiskovati pūblicāre, in pūblicum addicere; (*o knihách*) retinēre, morārī.

konírna stabulum equōrum *n.*

konjunktura tempora, -um *n.*, temporum ratiō *f.*

konkretní finitus 3, dēfinitus 3, certus 3, certus dēfinitusque; ~ *pojem* nōtiō rei singulāris, (dēfinita); ~ *podoba* effigiēs, -ēi *f.*

konkurent competitor *m.*, aemulus *m.*, adversārius *m.*

konkursní podstata dēbitōris bona, -ōrum *n.*; ~ *správce* cūrator bonōrum *m.*

koňmo equō vectus 3.

konopí cannabis, -is *f.*

konopný cannabinus 3.

konservativní vetustātī propitius 3; ~ *strana* bonī, -ōrum *m.*

koňský equinus 3; *gen.* equi, equōrum.

konsul cōsul, -is *m.*; *bývalý* ~ cōsulāris, -is *m.*

konsulský cōsulāris 2.

konsulát cōsulātus, -ūs *m.*

konvice cantharus, -ī *m.*, hirnea *f.*

kopáč rāstrum *n.*, rāster, -strī *m.*, ligō, -ōnis *m.*, dolābra *f.*

kopání fossiō *f.*

kopati fodiō, -ere; pedibus ferīre, caedere, percutiō -ere; (*o koni*) calcitrāre; ~ *příkop* fossam dūcere.

kopcovitý clivōsus 3 tumulōsus 3.

kopec collis -is *m.*, tumulus *m.*; (*svah*) clivus *m.*

kopí hasta *f.*, pīlum *n.*, lancea *f.*, iaculum *n.*

kopiník hastātus *m.*

kopie exemplar -āris *n.* exemplum *n.* imitātiō *f.*

- kopr** anēthum *n.*
kopřiva ūrtīca *f.*
kopule tholus *m.*
kopyto ungula *f.*; (ševcovské) forma calceī *f.*
koráb nāvis -is *f.*
korál coralium *n.*
korbel cantharus *m.*, pōculum maius *n.*
kord gladius *m.*, ēnsis, -is *m.*
korec modius *m.* (dutá míra).
korek cortex, -icis *m.*
kořen rādīx, -īcis *f.*; -y zapustiti rādīcēs agere; (základ) stirps, -is *f.*, initium *n.*, causa *f.*, fōns, -tis *m.*; z -e rādīcitus, funditus.
koření condīmentum *n.*
kořeniti condīre.
kořist praeda *f.*, rapīna *f.*, manubiae, -ārum *f.*; (válečná) exuviae, -ārum *f.*, spolia, -ōrum *n.*; na ~ vyjíti praedatum exīre.
kořistiti praedārī; (zisk mlti) lucrum *n.* (quaestum *m.*) facere ex alqā rē.
kořiti se summittere sē alci.
korma puppis, -is *f.*
kormidelník gubernātor *m.*; rēctor nāvis *m.*
kormidlo gubernāculum *n.*
kormoucení dolor *m.*, maeror *m.*, aegritūdō, -inis *f.*
kormout-iti dolōre afficiō, -ere alqm; aegritūdinem afferre alci; agitāre alqm; to mne -í aegre id ferō; ~ se dolōre, maerēre alqd (dē alqā rē); dolōre affici ob alqd, dolōrem capi, -ere ex alqā rē.
kormutlivý trīstis 2, maestus 3.
kornout cucullus *m.*
koroptev perdīx, -īcis *f.*
korouhev vexillum *n.*
koruna corōna *f.*, diadēma, -atis *n.*; (stromu) cacūmen, -inis *n.*; ~ královská rēgnum *n.*
korunní gen. rēgnī; ~ princ hērēs rēgnī; filius in spem rēgnī nātus.
korunova-ti corōnāre alqm, corōnam impōnere alci, insignibus rēgiīs exornāre alqm.; -ná hlava rēx *m.*, prīnceps *m.*, imperātor *m.*; býti -án šťastným výsledkem prōsperē succēdere (ēvenire);
korýš conchylium *n.*
koryto alveus *m.*, canālis -is *m.*
kos merula *f.*
kosa falx, -cis .
kosař falcārius *m.*
kositi metere, secāre alqd; caedere (faenum seno).
kosmatý villōsus 3.
kost os, ossis *n.*; slonová ~ ebur, -oris *n.*; ze slonové -i eburneus 3.
kostel templum *n.*, aedēs, -is *f.*
koštěný osseus 3.
kostk-a tālus *m.*, tessera *f.*; (hra) ālea *f.*; v -y hráti tālis lūdere, tālōs iaciō, -ere, aleā lūdere.
kostlivec ossa, -iūm *n.*
kostra ossa, -iūm *n.*; ~ lodi corpus -oris *n.*, statūmen, -inis *n.*
kostrbatost salebra, -ae *f.* (řeči).
kostrbatý salebrōsus 3, asper, -a, -um, horridus 3.
kosý oblīquus 3, trānsversus 3.
koš corbis, -is *m.* *f.*, fiscus *m.*, fiscina *f.*, canistrum *n.* (na chléb), calathus *m.* (na vlnu), sporta *f.* (ruční).
košíček corbula *f.*, fiscella *f.*, sportula *f.*, quasillus *m.*
košatina crātis (-ēs), -is *f.*; scirpea *f.* (na vůz).
košatý patulus 3.
košile subūcula *f.*; tunica interior *f.*
košťál caulis, -is *m.*
koště scōpae, -ārum *f.*
kotě catulus fēlis *m.*
kotel aēnum *n.*; cortīna *f.*; (hubení nástr.) tympanum *n.*
kotevní ancorārius 3.
kotlina convallis, -is *f.*
kotník tālus *m.*; nōdus *m.*
kotouč discus *m.*
kotv-a ancora *f.*; -y spustiti iaciō, -ere; na -ách státi i esse (stāre); -y zdvihnouti tollere.
kotviti in ancorīs esse (stāre).
koudel stuppa, -ae *f.*
koule globus *m.*; (umělá) sphaera *f.*, (střelivo) glāns, -dis *f.*
kouletí volvere, volūtāre alqd.
koupati lavāre; ~ se lavārī, lavāre.
koup-ě emptiō *f.*; dobrou -i udělat bene emere.
koupěchtivost emācitās *f.*
koupěchtivý emāx, -ācis.
koupel lavātiō *f.*

koupelna bal(i)neum *n.*
koupiti emere, mercārī; ~ zpět redimere.
kouř fūmus *m.*; *plný* -e fūmōsus 3.
kouřiti fūmare, fūmum ēmittere.
kousati mordēre, (*o hmyzu*) pungere; *do pysků se ~ labra* mordēre.
kousavý mordāx, -ācis.
kous-ek particula *f.*, frūstum *n.*; *po -cích* carptim; minutātim, frūstātim; *hloupý ~ stultē* factum *n.*
kouskovati discerpere, comminuere alqd.
kousnouti mordēre; (*o hmyzu*) pungere.
kousnutí morsus, -ūs *m.*
kout angulus *m.*, recessus, -ūs *m.*
kouti cūdere, tundere (ferrum); fabricārī, prōcūdere; (*vymýšleti*) fingere, struere, coquere; ~ *zradu* prōditiōnem māchinārī, molīrī.
kouzelnictví ars magica *f.*; venēficium *n.*
kouzelník magus *m.*; venēficus *m.*
kouzlo ars magica *f.*; venēficium *n.*; (*půvab*) grātia *f.*, venustās *f.*
kouzlití artēs magicās tractāre; carminibus (arte magicā) efficiō, -ere alqd.
kov metallum *n.*; aes, aeris *n.*
kovadlina incūs, -ūdis *f.*
kovář faber ferrārius *m.*
kovárna officīna ferrāria *f.*
kovati v. **kouti**; ~ *koně* equum calceāre, equō ferreās soleās induere.
kovodělník faber aerarius *m.*
kovotepec excūsor *m.*
kovový aēneus 3.
koza capra *f.*, capella *f.*; (*podpěra*) capreolus *m.*
kozel caper, -prī *m.*; hircus *m.*
kozí caprinus 3.
kozlí hircinus 3.
kozlík sedēs aurigae *f.* (*u kočáru*).
kozorožec ibex, -icis *m.*; (*souhvězdí*) capricornus *m.*
koželuh coriārius *m.*, alūtārius *m.*
kožený ē coriō factus 3, scorteus 3.
kožich pellis, -is *f.*; -em oděný pellitus 3.
kožíšek rēnō, -ōnis *m.*

kožišina pellēs, -ium *f.*
kožišník pelliō, -ōnis *m.*
kra frāgmentum ruptae glaci--
krabice capsula *f.*
krabička capsula *f.*
kráčeti gradior, -ī, vādere, ingrediōr, -ī, incēdere; (*zpět*) regrediōr, -ī, (*vpřed*) prōcēdere; (*vpředu*) praegrediōr, -ī.
krádež furtum *n.*; (*peněz*) peculātus, -ūs *m.*; -e se dopustiti furtum facere.
kradmo furtim, clam, occultē.
krahuječ nīsus *m.*
kraj margō, -inis *m.*; ōra *f.*; labrum *n.*; (*země*) regiō *f.*, pāgus *m.*; (*oproti městu*) rūš, rūris *n.*
krajáč sinum *n.*
krajan populāris, -is *m.*, gentilis, -is *m.*
krájeti secāre; caedere.
krajina regiō *f.*, finēs, -ium *m.*
krajinský prōvinciālis 2.
krajní extrēmus 3, ultimus 3, summus 3; (*na okraji*) marginālis 2.
krajnost extrēmum *n.*, extrēma, -ōrum *n.*
krákati crocīre; canere.
krákorati gracillāre.
král rēx, -gis *m.*; (*malý*) rēgulus *m.*; prīnceps, -ipis *m.* (*poētārum*).
králevic fīlius rēgis *m.*
králík cunīculus *m.*
kralovati rēgnāre.
královna rēgīna *f.*
královský rēgius 3; rēgālis 2 (*cultus*).
království rēgnum *n.*
krám taberna *f.*
kramář caupō, -ōnis *m.*; īnstitor *m.*; propōla, -ae *m.*
krámská cena pretium *n.* (*quō rēs vēnit*).
krápati stillāre.
krása pulchritūdō, -inis *f.*; formōsitās *f.*; speciēs, -ēī *f.*, forma *f.*, ēlegantia *f.*, venustās *f.*; (*krajin*) amoenitās *f.*
kráska muli (*virgō*, puella) pulchra *f.*
krásný pulcher, -chra, -chrum; formōsus 3, venustus 3, ēlēgāns; (*o krajině*) amoenus 3; -á umění artēs bonae (optimae, liberālēs, ingenuae); ~ *hlas* vōx suāvis

- (dulcis) *f.*; -é *pohlaví* *sexus muliebris m.*, *mulierēs f.*; -ě *pulchrē; ēleganter (scribere); praeclārē (dicit Platō), (též ironicky).*
- krasocit** *ēlegantia f.; s-em* *distīnctē.*
- krasojezdec** *dēsultor m.*
- krasopisec** *artifex scribendī m.*
- krasořečník** *dēclāmātor m.*
- krásti** *fūrārī, furtō* *subtrahere* *alqd, surripīō, -ere* *alqd.*
- krášlití** *ornāre, exornāre, cōmere (crīnēs).*
- krátití** *contrahere, imminuere, brevius facere* *alqd; ~ dlouhou chvíli* *tempus fallere.*
- krátkost** *brevitās f., exiguītās f.*
- krátkozrakost** *oculī hebetēs m.; ingenium hebes n., caecitās f., stultitia f.*
- krátkozraký:** *~ býti oculis nōn satis prōspiciō, -ere; (neprozřetelný)* *parum prūdēns, stultus, hebes, caecus 3.*
- krát-ký** *brevis 2; exiguus 3; ~ dech* *spīritus angustior m.; nejkratší den* *brūma f., noc sōlstitium n., cesta iter proximum n.; -ce* *breviter; -ce řečeno* *quid multa? dēnique; -ce potom* *brevi post.*
- kratochvíle** *dēlectāmentum n.; iocus m., lūsus, -ūs m., lūdus m.; z pouhé ~* *per lūdum* *āc iocum.*
- kratochvilný** *iocōsus 3, ioculāris 2.*
- kráva** *vacca f., bōs, bovis f.*
- krb** *focus m., camīnus m.*
- krčiti** *incurvāre, contrahere; cor-rūgāre (nārēs nose).*
- krčma** *caupōna f.*
- krčmář** *caupō, -ōnis m.*
- křeč** *spasmus m.; -ová žíla* *vārix, -cis f.*
- křehkost** *fragilitās f., mollitia f.; (slabost)* *dēbilitās f., infirmitās f.*
- křehký** *fragilis 2, mollis 2; (slabý)* *dēbilis 2, infirmus 3.*
- křehnouti** *rigēre, algēre.*
- krejčí** *vestifex, -icis m., vestificus m.*
- křemen** *silex, -icis m.; glārea f.*
- křepčiti** *saltāre, movērī.*
- křepkost** *pernīcitās f., agilitās f.*
- křepelka** *coturnīx, -icis f.*
- křepký** *pernīx, agilis 2, vėlōx.*
- křesati** *excūdere; ignem ēlicere cōnflīctū lapidum.*
- kresba** *pictūra lineāris f.; imāgō, -inis f.*
- kresliti** *adumbrāre, dēscribere, pingere.*
- křeslo** *sella f., sēdēs, -is f.*
- křest** *baptisma, -atis n. (cír.).*
- křestan** *Chrīstiānus m.*
- křestanský** *Chrīstiānus 3.*
- křestanství** *doctrīna Chrīstiāna, religiō Chrīstiāna, cultus Chrīstiānus.*
- křestanstvo** *Chrīstiānōrum civitās f.*
- krev** *sanguis, -inis m.; cruor m.; bez krve* *exsanguis 2.*
- krhavost** *lippitūdō, is f.*
- krhavý** *lippus 3; míti -é oči* *lippire.*
- křičeti** *clāmāre, clāmōrem ēdere (tollere), conclāmāre, vōciferārī.*
- křída** *crēta f.; -ou natřený* *crētātus 3.*
- křídlo** *āla f.; (dveří)* *valva f.; (vojska)* *cornū, -ūs n.*
- křik** *clāmor m., vōciferātiō f.; convīcium n.*
- křikloun** *clāmātor m.; lātrātor m.; rabula, -ae m.*
- křísiti** *excitāre, revocāre.*
- křišťál** *crystallus, -ī f.*
- křišťálový** *crystallinus 3.*
- kritický** *criticus 3; (povážlivý)* *incertus 3, dubius 3, ultimus 3; ~ okamžik* *discrimen, -inis n.; momentum n.*
- kritik** *criticus m., exīstimātor m., aestimātor m., iūdex, -icis m.*
- kritika** *iūdicātiō f., iūdicium n., aestimātiō f.; -ce* *podrobiti* *ad obrussam* *exigere (argumenta).*
- kritisovati** *iūdicāre, aestimāre, metīrī, pendere.*
- křivda** *iniūria f.*
- křivditi** *iniūriam facere, inferre alci; iniūriā afficiō, -ere* *alqm.*
- křiviti** *incurvāre, inflectere* *alqd.*
- křivolaký** *curvus 3, incurvus 3, flexuōsus 3.*
- křivonohý** *vārus 3, valgus 3.*
- křivopřísežný** *periūrus 3, perfidus 3.*
- křivost** *curvātūra f.*
- křiv-ý** *curvus 3, incurvus 3, curvātus 3, oblīquus 3; falsus 3, vānus 3, prāvus 3, inīquus 3, iniūstus 3; -á žaloba* *calumnia f., crīmināti f.; -á přísaha* *periūrium n.; ~*

- flexuōsē, oblīquē; *nakřivo* in oblīquum; -ě *přisahati* periūrāre, peierāre; -ě *svědčiti* falsum testi-mōnium dare.
- kříž** crux, -cis f.; *na* ~ *přibíti* cruci affigere; -em in decussem; ~ *na* ~ *běhati* hūc illūc cursāre; -em *sázeti* in quīncuncem dispōnere; -em *položiti* decussāre; (*utrpení*) calamitās f., dolor m., miseria f., cruciātus, -ūs m.; mala, -ōrum n.
- křížáci** militēs Christiānī; militēs rei Christiānae prōpugnātōrēs.
- křížem** decussātim
- křížovati** cruci affigere, in crucem tollere (agere) alqm; (*o lodi*) vagārī; *cesty se křížují* via in dīversās partēs abit.
- křížovatka** dīvortium n.; trivium n., quadrivium n.
- krk** collum n.; (*šije*) cervīx, -īcis f.; (*hrdlo*) guttur, -is n.; faucēs, -ium f.; *bolení -u* dolōrēs faucium m.; *běží o* ~ *vīta* agitur.
- krkavčí** corvīnus 3; ~ *matka* māter impia f.
- krkavec** corvus m.
- krkolomný** perīculi āc discrīminis plēnus 3; perīculōsissimus 3.
- krmě** cibus m.
- krmení** pāstiō f., pāstus, -ūs m.; (*na tuk*) sagīnātiō f.
- krmiti** pābulum (cibum, cibāria) praebēre alci; pāscere, cibāre, alere, nutrīre alqm; (*na sádlo*) sagīnāre.
- krmivo** pābulum n., pāstus, -ūs m.; sagīna f.; ~ *opatřiti* pābulārī.
- krmný** altilis 2, opīmus 3, pin-guis 2, sagīnātus 3.
- krocán** gallus Indicus m.
- kroče** gradus, -ūs m.; gressus, -ūs m.
- kroj** vestis, -is f.; vestis habitus, -ūs m.; vestitus, -ūs m.; cultus, -ūs m.; *venkovský* ~ vestitus agrestis m.
- krok** gradus, -ūs m.; ingressus, -ūs m.; (*míra*) passus, -ūs m.; -em gradātim; *lituji tohoto -u* paenitet mē hoc fēcisse.
- krokodil** crocodīlus m.
- krokev** canterius m.
- krokvíce** rēgula f., libra f.
- kromě** praeter s akk.; exceptō alqō; ~ *toho* praetereā, īnsuper, ad hoc (haec); *nikdo* ~ *nēmō* nisi.
- kromobyčejný** extraordinārius 3.
- kronika** annālēs, -ium m.; fasti, -ōrum m.; commentārii rērum gestārum m.
- kronikář** annālium scriptor m.
- kropenatý** maculis sparsus 3, maculōsus 3.
- kropiti** spargere, aspergere.
- krotitel** domitor m.
- krotiti** domāre, mānsuēfaciō, -ere; moderārī, refrēnāre, frēnāre, coērcēre, cohibēre, comprimere, continēre.
- krotkost** mānsuētūdō, -inis f.
- krotký** cicur, -uris; mānsuētus 3, mānsuēfactus 3, domitus 3; (*mírný*) placidus 3, lēnis 2.
- krotnouti** mānsuēfierī.
- kroupy** alica f.; (*krupobití*) grandō, -inis f.; ~ *padají* grandinat.
- kroutiti** torquēre; ~ *řeči* dētorquēre, falsē interpretārī; ~ *se* curvārī.
- kroužek** ānulus m.; circulus m.
- kroužiti** rotārī, circumagī, gyrōs (per āēra) dūcere.
- krov** tēctum n.; contignātiō f. (*trámoví*).
- křoví** fruticētum n., virgultum n., dūmētum n.
- krtek** talpa f.
- krstice** strūma f.
- krtičnatý** strūmōsus 3.
- křtitel** baptista, -ae m.
- křtitelnice** baptistērium n.
- křtiti** baptizāre.
- kruh** circulus m.; orbis, -is m.; gyrus m.; corōna f.; ~ *opsati* circulum (orbem) dēscribere; ~ *posluchačů* corōna f.; ~ *rodinný* coetus (-ūs, m.) propīnquōrum; *v -u přátel* cum amicis, inter amicōs; *lidé všech -ů* omnis ordinis hominēs, omnēs hominēs.
- krumpáč** dolābra f.
- krunýř** lōrica f.; thōrāx, -ācis m.
- krůpěj** gutta f.
- krupice** polenta f.; *polévka krupičná* ptisanārium n.
- krupobití** grandō, -inis f.
- krušný** fragilis 2 (*křehký*); gravis 2, molestus 3 (*těžký*).

krůta gallīna Indica
krutost crūdēlitās *f.*, saevitia *f.*,
 atrōcitās *f.*, asperitās *f.*, sevērītās
f., dūritia *f.*
krutý crūdēlis 2, saevus 3, atrōx,
 asper, -era, -erum; acerbus 3
 (frīgus); sevērus 3, dūrus 3,
 gravis 2 (poena)
kružidlo circinus *m.*
kružnice circulus *m.*, orbis, -is *m.*
krvácení sanguinis prōfluvium *n.*;
 sanguis, -inis *m.*
krváceti sanguinem fundere, mit-
 tere; *rána -cí* sanguis mānat ē
 vulnere; *nos -í* cruor ē nāribus
 fluit.
krvavý cruentus 3, cruentātus 3,
 sanguinolentus 3; -á bitva proe-
 lium atrōx *n.*
krveprolití caedēs, -is *f.*; sanguis,
 -inis *m.*
krvesmilstvo -ūs *m.*,
 incestum *n.*
krvežíznihost sitis sangui is *f.*,
 saevitia *f.*
krvežíznivý sanguinārius 3, san-
 guinis (caedis) avidus 3; saevus 3.
krychle cubus *m.*
krysa mūs, mūris *m.*; glīs, -tis *m.*
kryt tēctum *n.*; (voj.) testūdō,
 -inis *f.*, vīnea, -ae *f.*
krýti tegere, contegere, obtegere,
 cōnsternerē; (ukrývati) occulere,
 occultāre; ~ se sē abdere, sē
 occultāre.
kštica coma *f.*
který quī, quae, quod; ~ z obou
 uter, -tra, -trum.
kterýkoli quicumque, quivis, quī-
 libet; quisquis, quaequae, quid-
 quid.
kterýsi quīdam, aliquis.
kuběna concubīna *f.*, paelex, -icis *f.*
kučera cincinnus *m.*
kučeravý cincinnātus 3, crispus 3.
kudy quā.
kudykoli quācumque.
kufr riscus *m.*; cista *f.*
kuchař coquus *m.*
kuchařka coqua *f.*
kuchyně culīna *f.*, (veřejná) popīna *f.*
kukačka cucūlus *m.*; coccyx,
 -ygis *m.*
kukla cucullus *m.*; (hmyzu) nympha,
 -ae

kůl pālus *m.*, stīpes, -itis *m.*; sudis,
 -is *f.*; cippus *m.*, vallus *m.*,
 sublica *f.*, asser, -eris *m.*
kulatý rotundus 3, globōsus 3.
kulhání claudicātiō *f.*
kulhati claudicāre, claudēre, clau-
 dum esse.
kulhavý claudus 3.
kulička globulus *m.*
kulich noctua *f.*
kulka glans, -dis *f.* (*k střílení*).
kultura cultus, -ūs *m.*; hūmānitās *f.*;
 cultus atque hūmānitās.
kůň equus *m.*, caballus *m.*, mannus
m.
kuna mustēla
kuňkatí coaxāre.
kup emptiō *f.*
kupa acervus *m.*
kupčiti negōtiārī; mercātūram
 facere.
kupec emptor *m.*; (obchodník)
 mercātor *m.*, negōtiātor *m.*
kupectví mercātūra *f.*
kupovati emere, mercārī.
kuplíř lēnō, -ōnis *m.*
kuplířství lēnōcinium *n.*; ~ provo-
 zovati lēnōcinārī.
kupředu prōtinus, porrō; ~ jíti
 prōcēdere, prōgrediōr, -ī.
kůra cortex, -icis *m.*, crūsta *f.*
 (na chlebě).
kuře pullus *m.*
kuří oko clāvus *m.*
kurie curia *f.*
kůrka crūsta *f.*
kurník gallinārium *n.*
kuropění cantus (-ūs *m.*) gallī.
kurs cursus, -ūs *m.*; schola *f.*; míti
 vysoký ~ in pretiō esse, pretium
 habēre; ~ stoupá (klesá) pretium
 augēscit (minuitur).
kus pars, -tis *f.*; ~ chleba frūstum
 pānis *n.*; ~ papíru scida *f.*; ~
 látky pānnus *f.*; ~ dřeva lignum
n.; ~ práce opus, -eris *n.*; ~ masa
 carō, carnis *f.*; mistrovský ~ opus
 artis absolutum *n.*; ~ dobytka
 pecus, -ūdis *f.*; deset -ů býků
 decem taurī; ~ divadelní fābula *f.*
kusý mutilus 3, truncus 3, curtus 3;
 (nedokonální) mancus 3, nōn
 integer, -gra, -grum.
kuše scorpiō *m.*; arcus, -ūs *m.*
kůzle haedus *m.*; capella *f.*

kúzzlečí haedīnus 3.

kúže cutis, -is *f.*; corium *n.*, pellis, -is *f.*; (vydělaná) alūta *f.*; (ovčí) vellus, -eris *n.*

kužel colus, -ī *m.*, *f.*; cōnus *m.*

kuželka cōnus *m.*

kvádr saxum quadrātum.

kvákati coaxāre.

kvap fēstīnātiō *f.*, properātiō *f.*; -em propēre, fēstīnanter, raptim.

kvapiti fēstīnāre, properāre, mātūrāre, contendere; ~ s čīm accelerāre alqd; ~ na koho īnstāre alci.

kvapný fēstīnāns, properāns; citus 3; praeceps, -cipitis; repentīnus 3, tumultuārius 3.

kvass fermentum *n.*; (hody) convīvium *n.*, compōtātiō *f.*, epulae, -ārum *f.*

kvassnice faex, -cis *f.*

kvedlačka rudis, -s *f.*; rudicula *f.*

kvěsti flōrēre.

květ flōs, -ōris *m.*

květen Māius (mēnsis) *m.*

květina flōs, -ōris *m.*

květnatý flōreus 3; flōridus 3 (dicendī genus).

květomluva verbōrum flōres *m.*

kvíčala turdus *m.*

kvičeti vāgīre.

kvílení ēiulātiō *f.*, lāmentatiō *f.*, complōrātiō *f.*

kvíleti ēiulāre; lāmentārī, complōrāre, dēplōrāre, dēflēre alqm (mortem alcis).

kvítance apocha *f.*; lātiō *f.*

kvítovati acceptum testārī alqd; (vzdáti se) magistrātū sē abdicāre, magistrātum (mūnus) abdicāre.

kvočna gallīna incubāns; mātīx, -īcis *f.*

kvokati singultīre, glocīre.

kyčel coxa *f.*

kydati hanu na koho ignōmini (contumēliā) afficere alqm.

kýhání clangor *m.*, clāmor *m.* (ānserum).

kýhati clangere, clāmāre.

kýchání sternūtāmentum *n.*

kýchati sternuere, sternutāre.

kyj fūstis, -is *m.*; clāva *f.*

kýl carīna *f.*

kýla hernia *f.*

kyn-outi fermentārī (o těstě); ~ komu nūtū significāre alci, annuere alci; štěstí mu -e fortūna ei favet, arrīdet; -e mi odměna praemium mihi prōpōnitur.

kynuti nūtus, -ūs *m.* (capitis).

kypěti exaestuāre; effervēscere.

kypřiti mollīre (agrōs), solve, resolve (terram).

kyprý solūtus 3, tener, -a, um.; rārus 3.

kyrys cataphractēs, -ae *m.*, lōrīca *f.*, thōrāx, -cis *m.*

kyrysník eques cataphractus, lōrīcātus, gravis armātūrae.

kysati fermentārī; (kyseleti) acēscere.

kyselina acor, -ōris *m.*

kyselý acidus 3, acerbus 3.

kyslík oxygenium *n.* (odbor.).

kýta perna *f.*, clūnis, -is *m. f.*

kytice fasciculus flōrum *m.*

kyvadlo perpendiculum *n.*

kýval assentātor *m.*

kývati innuere, annuere alci, signum nūtū dare alci; ~ se vacillāre.

kývnutí nūtus, -ūs *m.*

L

labuť olor *m.*, cycnus *m.*

labutí olōrīnus 3, cycneus 3.

labužnictví ligūrītiō *f.*, gula *f.*, cuppēdia *f.*

labužník gumia, -ae *m.*, homō subtilis palātī; -em býti ligūrīre.

láce vilitās *f.*, parvum pretium *n.*

lacin-ý vilis 2, parvī pretiī; -o parvō (pretiō); -ěji minōris.

lačněti ēsurīre; ~ po čem avidum esse alcis reī.

lačnost ēsurītiō *f.*, ēsuriēs, -ēī *f.*, inedia *f.*, iēiūnitās *f.*; ~ čeho dēsīderium alcis reī.

lačný ēsuriēns, iēiūnus 3, famē labōrāns; cupidus, avidus, appetēns alcis reī.

lad ordō, -inis *m.*; bez -u a skladu

cōnfusus 3, inconditus 3, perturbatus 3, nullō ordine; ~ duševní animus bene cōstitutus.
ladem ležeti cultū vacāre, quiēscere
laditi tendere, contendere (nástroj).
ladnost ēlegantia f., venustās f.
ladný ēlegāns, venustus 3, lepidus 3, bellus 3, concinnus 3.
lafeta tormentī pēgma, -atis n.
láhev lagoena f., ampulla f. (baňatá).
lahoditi blandirī alci.
lahodnost suāvitās f., dulcedō, -inis f.; amoenitās f., venustās f.
lahodn-ý suāvis 2, dulcis 2, iūcundus 3, blandus 3, temperātus 3; -ě suāviter, iūcundē, lēniter.
lahůdk-a cibus dēlicātus, suāvis; -y cuppēdia, -ōrum n., cuppēdiae, -ārum f.
lahůdkářství cuppēdiārum mercātūra f.
lahvička laguncula f.
laik laicus 3 (světský); rudis 2, imperitus 3, idiōta -ae m.
lakadlo illecebra f., irritāmentum n., invītāmentum n. (nātūrae).
lákati alliciō -ere, allectāre, illiciō, -ere, pellici-, -ere, trahere alqm in alqd.
lákav-ý blandus 3, suāvis 2; -é vyražení voluptātum illecebrae (-ārum f.).
lakomec avārus m.
lakomství avāritia f., cupiditās (pecūniae) f., tenācitās f., aviditās f.
lakomý avārus 3, cupidus 3 (pecūniae), tenāx, avidus 3.
lalok palear, -āris n. (býčí).
lalůček ušní auricula f.
lámání v kloubech dolōres artuum m.; lám ~ artūs meī labōrant.
lámati frangere, infringere, cōnfringere, rumpere; ~ kámen excidere lapidēs; ~ si hlavu čím plūrimum operae pōnere in alqā rē exquīrendā.
lampa lūcerna f., lūmen, -inis n.
lán campus m.
laň cerva f.
lání maledictiō f.
lano fūnis, -is m.; (kotevní) ancorāle, -is n.; (plachetní) rudēns, -entis m.
lanoví armāmenta, -ōrum n.

lapati captāre, capessere, i piō, -ere (nāvēs).
lapiti capiō, -ere, arripiō, comprehendere.
larva lārva f.
lasička mustēla f.
lás-ka amor m., cāritās f., pietās f., grātia f.; ~ k svobodě libertās f.; býti v -ce amārī; míti v -ce cārum habēre alqm.
laskavost benevolentia f., favor m., studium n., clēmētia f., benignitās f., hūmānitās f., commūnitās f., cōmitās f.
laskav-ý benevolus 3, favēns, cōmis 2, benignus 3, amāns (pater), hūmānus 3; -é oslovení cōmitās affābilitāsque sermōnis; -ě vyslechnouti benignē audire; buď tak ~ dā mihi veniam!; -ě počkej amābō tě, exspectā!
laskominy cupiditās f., salīva f.; dělati ~ salīvam movēre alci, dēsiderium (cupiditātem) iniciō, -ere alci; ~ míti alqd salīvam movet; cupidum, appetentem esse alcis rei.
lastura concha f.
laškovati iocōs agere.
lať asser, -eris m., rēgula f., longurius m., vectis, -is m.
látati sarcīre.
láti compellāre, increpāre, obiurgāre alqm; convīciis cōsectārī alqm.
latina sermō Latīnus m.
latinář linguae Latīnae perītus; litteris Latīnis doctus, ērudītus; dobrý ~ Latīnē loquendī (scrībendī) facultāte excellēns.
latinsk-ý Latīnus 3; -y psáti Latī scrībēre.
látka māteria f., māteri-, -ēi f.; (na šaty) textum n., pānnus m.; (písemná) argumentum n., rēs f., locus m.; nemám -y ke psaní nōn habeō, quod scrībā.
láva pūmex, -icis m., saxa liquēfacta n.
lavice scamnum n., subsellium n., sēdēs, -is f., sedīle, -is n.; (veslařská) trānstrum n.; (u stolu) lectus m., lectulus m.
lavina mōlēs nivium f.
lávka ponticulus m.

lazebna balneāria, -ōrum *n.*

lazebník balneātor *m.*

láz-eň lavātiō *f.*; -ně balneae, -ārum *f.*, aquae, -ārum *f.*; do -ní jíti ad aquās proficīscī.

lázenský balneārius 3; -é město aquae, -ārum *f.*

lebka calva *f.*

lecjak quōcumque modō; leviter.

lecjaký quīcumque, quīlibet; obscūrus 3, humilis 2.

leckam quōcumque, quōvīs.

leckde ubicumque, quōcumque.

leckdo quīcumque, quīvīs, quīlibet.

leckdy quāndocumque, nōnnumquam.

leckterý aliquis; quīlibet, quīcumque.

leckudy quōcumque (locō), quācumque.

leč praeter; (po záporu) nisi, exceptō alqō; ~ že praeterquam quod, nisi quod.

leč rēte, -is *n.*, plaga *f.*, laqueus *m.*, insidi, -ārum *f.*

léčení sánātiō *f.*, cūrātiō *f.*

léčitelný sánābilis 2, quī sánārī potest.

léčiti sánāre, sánum facere alqm, medērī alci, cūrāre alqm; ~ se medicāmentīs ūtī.

léčivý salūtāris 2, salūber, -bris, -bre.

led glaciēs, -ēi *f.*

ledabyl-ý levis 2, tenuis 2; -e leviter, tenuiter.

ledajaký viz lecjaký.

leden lanuārius (mēnsis) *m.*

lednatěti congelaciāre.

ledový glaciālis 2, gelidus 3.

ledví lumbī, -ōrum *m.*

ledvina lumbus *m.*; -y rēnēs, -um *m.*

legát lēgātus *m.*; (odkaz) lēgātum *n.*

legie legiō *f.*

legionář mīles legiōnārius *m.*

legitimace fidēs, -eī *f.*, auctōritās *f.*

legitimovati se (jako vyslanec lēgātiōnī) fidem facere litterīs pūblicis.

lehátko lectulus *m.*; triclinium *n.* (pro 3).

lehkomyšlnost levitās *f.* (animī), animus levis *m.*, temeritās *f.*

lehkomyšlný levis 2, temerārius 3;

dissolūtus 3; ~ čin leviter factum *n.*

lehkost levitās *f.*; facilitās *f.*; vėlōcitās *f.*

lekovážnost petulantia *f.*, levitās *f.*, dissolūtiō *f.* (iūdictiōrum).

lekovážn-ý levis 2, petulāns, dissolūtus 3, lāscivus 3; -ě leviter, dissolūtē (dīcere).

lekověrnost crēdulitās *f.*

lekověrný crēdulus 3.

leh-ký levis 2; facilis 2; -ká smrt exitus mollis *m.*; -ce leviter, facile, sine labōre, expeditē; -ce si vážiti parvī facere.

lehnouti si recumbere, prōcumbere; (ke spaní) dēcumbere, cubitum īre; ~ popelem incendi dēlēři.

lehoučký levissimus 3, facillimus 3; polehoučku sēnsim, paulātim.

lech homō nōbilis *m.*; senātor *m.*

lechtání tītillātiō *f.*

lechtati tītillāre.

lejno merda *f.*, caenum *n.*, lutum *n.*

lék medicāmen, -inis *n.*; medicāmentum *n.*; medicīna *f.*; remedium *f.*

lékař medicus *m.*; zavolati -e medicum adhibēre.

lékárna medicīna (taberna) *f.*

lékárník pharmacopōla, -ae *m.*; medicāmentārius *m.*

lékařský medicus 3.

lékařství medicīna (ars) *f.*; ~ provozovati medicīnam exercēre.

lekati terrēre, exterrēre, perterrēre alqm, terrōrem inici, -ere, īferre, incutiō, -ere alci; ~ se terrērī, perterrērī, exterrērī, alqā rē; horrēscere, expavēscere alqd; ~ se koho alci aspectū conturbārī.

lekavost timiditās *f.*, anxietās *f.*

lekavý timidus 3, pavidus 3.

leknín colocāsium *n.*

leknouti (o rybách) exanimārī.

leknutí terror *m.*

lelkovati hiāre, stolidē circumspectāre.

lem limbus *m.*

lemovati circumsuere, praetexēre.

len līnum *n.*

lenivěti inertiae et socordiae sē dare.

lenivost pigritia *f.*, sēgnltia *f.*, ignāvia *f.*, inertia *f.*, socordia *f.*
lenivý piger, -gra, -grum; sēgnis 2; ignāvus 3, iners, -tis, socors, -dis.
lenoch cessātor *m.*; homō piger *m.*
lenoška cathedra *f.*; sella arcuāta *f.*
lep glūten, -inis *n.*; (ptačí) viscum *n.*
lepiti agglutināre alqd alci reī; ~ se adhaerēre alci reī.
lepkavý tenāx; lentus 3.
lepost formōsitās *f.*, venustās *f.*, ēlegantia *f.*, lepor *m.*; concinnitās *f.*
lepší melior, -ius; lépe jest praestat; jest mi lépe melius mihi est.
lepšiti corrigere, ēmendāre, melius reddere alqd; ~ se mōres suōs ēmendāre.
lept imāgō per aēneam lāminam expressa.
leptati rōdere, ērōdere; (o lékaři) ūrere, adūrere; (o umělci) sculper.
lepý formōsus 3, venustus 3, ēlēgāns, lepidus 3, bellus; (o řeči) concinnus 3.
les silva *f.*, lūcus *m.*, nemus, -oris *n.*, saltus, -ūs *m.*
lesk splendor *m.*, fulgor *m.*, nītor *m.*, candor *m.*; glōria *f.*, dignitās *f.*
lesklý splendidus 3, fulgēns, nītīdus 3, candidus 3.
lesknouti se splendēre, ulgēre, nītēre, cānēre.
lesnatý silvestris 2, silvōsus 3, nemorōsus 3, saltuōsus
lesní silvestris 2.
lesník saltuārius *m.*
lest dolus *m.*; fraus, -dis *f.*; māchina *f.*; beze lsti innocēns, simplex, -icis.
lešení tabulātum *n.*, pulpitum *n.*
leštětec galēna *f.* (olověný).
leštění lēvigātiō *f.*, politūra *f.*
leštiti lēvigāre, polīre; fricāre (pavimentum podlahu).
let volātus, -ūs *m.*
létati volitāre.
létavý volātīlis 2, volucer, -cris, -cre.
letěti volāre; (dolů) dēvolāre, (vzhůru) ēvolāre, (vzduchem) per āērea ferri.
letitý annōsus 3, aetāte prōvectus 3, grandis nātū.

letitost aetās prōvecta *f.*
letmo cursim, raptim, fēstī
letní aestīvus 3.
letnice pentēcostē, -ēs *f.*
lét-o aestās *f.*, tempus aestīvum *n.*; (rok) annus *m.*; před dávnými -y ōlim, quondam; nejlepší -a flōs aetātis *m.*
letohrádek villa *f.*
letopisy annālēs, -ium *m.*
letopoč-et ratiō temporis *f.*; chybiti v -tu lābī in temporis ratiōne.
letora nātūra *f.*, indolēs, -is *f.*, ingenium *n.*
letos hōc annō.
letošní hornōtinus 3; huius annī.
letoun (pták) āles, -itis *m.*; volucris, -is *f.*
letovati ferrūmināre.
lev leō, -ōnis *m.*
levhart panthēra, -ae *f.*; pardālis, -is *f.*
levic-e sinistra (manus) *f.*; ad sinistram, sinistrā *f.*
levný vīlis 2; modicus 3, mediocris 2.
levoboček fīlius nōn iūstā ūxōre nātus.
lev-ý sinister, -stra, -strum; laevus 3; vlevo ad sinistram, ad laevam, sinistrōrsus; na -é straně sinistrā.
lezení reptātiō *f.*; (dolízání) adulātiō *f.*
lézti rēpere, serpere; (vzhůru) in altum ēnītī; (dolů) dēscendere.
lež mendācium *n.*, falsum *n.*
ležák homō languōrī et dēsīdiae dēditus.
ležeti lacēre, cubāre; ~ venku excubāre; ~ na čem incubāre alci reī, innītī alqā rē; ~ v cestě obstāre alci; ~ posádkou in praesidiō esse; (o místech) situm, positum esse; ~ při... adiacēre alci reī; ~ pod... subiectum esse (monti); ~ na vrchu collī impositum esse; to mi leží na srdci id mihi cordī est.
lhář homō mendāx, -cis *m.*
lhāti mentīrī; lže jak ústa otevře tōtus ex mendāciīs fictus est.
lhavost vānitās *f.*, vāniloquentia *f.*
lhavý mendāx, -cis; vānus 3, fallāx, -cis.
lhostejnost animus dissolūtus *m.*, neglegentia *f.*

lhostejn-ý incūriōsus 3, dissolūtus 3, piger, -gra, -grum; lentus 3; (*klidný*) aequus 3, tranquillus 3; *býti ~ k čemu* aequō animō ferre, nōn cūrāre, neglegere, contemnere alqd; *jest mi -o* nihil meā interest, rēfert.

lhůt-a diēs, -ēī m.; tempus, -oris n.; spatium n.; -u *dáti* diem cōstituire; *~ k placení* pēnsiō f.; *určitá ~* diēs certa, institūta; *~ prošla* diēs exiit.

-li *podmínečné* sī; *tázací* -ne, num; **-li...** či utrum -an, ne -an.

líbání ōsculātiō f.

líbatí ōsculārī alqm, ōsculum dare alci, suāviārī alqm.

libela libra aquāria f.

líbeznost suāvitās f., iūcunditās f., dulcēdō, -inis f.

líbezný suāvis 2, iūcundus 3, dulcis 2, amābilis 2.

líbiti se placēre, probārī alci; *líbí se* libet; *líbí se mi* probō (vel maximē), probātur mihi (valdē velice).

libo *jest* libet, volō; *jak ti ~* ad arbitrium tuum, ex tuā libīdine; *~li* si vidētur.

libost suāvitās f., iūcunditās f.; (*vůle*) arbitrium, libīdō, -inis f., licentia f.; *podle -i* ad libīdinem, ut libet, ex voluntāte; *k -i mluvití* auribus servīre.

libovati si dēlectārī alqā rē, probāre alqd.

libovoln-ý arbitriō (ex libīdine) factus 3; quilibet; *to jest -é* id ex arbitriō (libīdine) pendet.

libovonný bene olēns.

libovůle arbitrium n., licentia f., libīdō, -inis f.

libový macer, -cra, -crum.

libozvučný bene sonāns, canōrus 3, dulcis 2, suāvis 2; (*o řeči*) numerōsus 3.

libozvuk sonus dulcis, suāvis; (*o řeči*) numerus m.

libra libra f., pondō (*neskl.*).

libůstka rēs, quā quis maximē dēlectātur, ūtitur; studium (quō quis maximē dūcitur).

libý suāvis 2, dulcis 2, iūcundus 3, grātus 3.

líc pars (-tis f.) superi pars adversa.

líce gena f.; faciēs, -ēī f.; vultus, -ūs m.; ōs, ōris n.

licoměrník simulātor m.

licoměrnost simulātiō f.

licoměrný simulātor m.; (*o věcech*) fictus 3, simulātus 3.

líčení pictūra f. (*malování*); soudní *~* iūdicium n., causae dictiō f., actiō f.; (*vypravování*) dēscriptiō f., narrātiō f.

ličidlo fūcus m.

lič-iti fūcāre (*genās*); simulāre, mentīrī alqd; -enē *přátelství* amicitia simulāta; (*vypravovati*) dēpingere, dēscribere, perscribere, expōnere, narrāre; (*o osobách*) facere, indūcere (Sōcratem dīcentem).

líčiti na koho tendere (*rěte*, plagās).

lid populus m.; plēbs, -bīs f.; multitūdō, -inis f.; vulgus, -ī n.; *~ vdlečný* cōpia, -ārum f.

lidnatost frequentia (hominum) f.; hominum multitūdō, -inis f.

lidnatý frequēns; celeber, -bris, -bre (urbs).

lidobijce homicida, -ae m.

lidovláda multitūdinis dominātus, -ūs m., ratiō populāris f., imperium populāre n.

lidový populāris 2; gen. populī.

lidožrout hūmānā carne vescēns.

lidskost hūmānitās f.

lidsk-ý hūmānus 3; gen. hominum; -y hūmānō modō, hūmānē, hūmāniter.

lidství nātūra hūmāna f.; hūmānitās f.

lidstvo genus hūmānum n.; hominēs m.; multitūdō hominum f., frequentia populī f.

lidumilnost hūmānitās f., animus hūmānus m.

lidumiln-ý hominibus amīcus 3, hūmānus 3; -ě hūmānē, hūmāniter.

liduprázdný dēsertus 3, vastus 3, hominibus vacuus 3.

líhnouti se nāscī ex ōvīs.

lichocení blanditiae, -ārum f.; (*podlé*) adulātiō f.; bez *~* ingenuē, apertē.

lichost numerus impar (*čísle*); falsum n., vānitās f.

lichotiti blandīrī alci, fovēre alqm;

adulārī alqm; ~ se k někomu
 blanditiis grātiā alcis ineō, -īre.
lichotivý blandus 3.
lichotnický adūlātōrius 3.
lichotník homō blandus (blandi-
 ēns); assentātor m., adūlātor m.
lichva faenerātiō f.; faenus, -oris n.;
 zdkon proti -ě lēx faenebris f.
lichvář faenerātor m.
lichvařiti faenerārī; faenus inī-
 quum exercere.
lichvářský faenebris 2.
lichý impar (numerus); falsus 3,
 fictus 3, simulātus 3, vānus 3.
liják imber, -bris m.
liknavost sēgnitia f. (-iēs, -iēi f.);
 pigritia f., ignāvia f.
liknavý sēgnis 2, piger, -gra,
 -grum; ignāvus 3.
lilie liliū n.
liman lingula f.
límeč collāre, -is n.
línati pennās (pilōs) āmittere.
linie līnea f.
linkovati līneam dūcere per alqd.
linouti se fluere, dēfluere.
lípa tilia f.
lis prēlum n.; torculum n.
lísati se adūlārī alqm.
líška corylus, -ī f.
lisovati premere.
list folium n.; -y mīti frondēre;
 -y dostāvati frondēscere; ~ papíru
 scheda f., pāgina f.; psaní litterae,
 -ārum f., epistula f.; ~ pamětní
 commentārius m.; noviny ācta,
 -ōrum n. (diurna, pūblica).
lístek charta f., scheda f., cōdicillī,
 -ōrum m.; (hlasovací) tabella f.,
 suffrāgium n.
listí folia, -ōrum n.; frōns, -dis f.
listin-a litterae, -ārum f.; tabulae,
 -ārum f.; historické -y litterārum
 monumenta n.; veřejná ~ tabulae
 pūblīcae f.
listnatý frondeus 3, frondōsus 3.
listonoš tabellārius m.
listopad November, -bris m.
 (mēnsis).
listovati folia librī versāre; librum
 ēvolvere.
listovna tabulārium n.
lišák vulpēs, -is f.; (chytrák) homō
 astūtus m.
liščí vulpīnus 3.

lišej lichen, -is m.
lišiti se diffēre inter sē, ab alqō;
 abhorrēre ab alqā rē; distāre
 (genere pūvodem); interest inter
 alquōs.
liška vulpēs, -is f.; vulpēcula f.
lišta v. lať.
literární gen. litterārum; ~ vzdě-
 lání litterae, -ārum f.
literát homō litterātus m.;
 m.
literatu-ra litterae, -ārum f.;
 v -ře zběhlý litterātus 3.
líti fundere; ~ se fluere, mānāre.
litina ferrum fūsum n.
litice furia f.
líto jest mi miseret mē alcis;
 piget mē, paenitet mē alcis reī;
 molestum mihi est.
lítost pāenitentia f., misericordi
 f.; dolor m., maeror m.
lítostivost misericordia f.; clē-
 mentia f.
lítostiv-ý misericors, -dis; mise-
 rābilis 2, flēbilis 2; -ě misericordi
 animō; miserābiliter, flēbiliter.
litovati koho miserērī alcis, mi-
 serārī, commiserārī alqm; ~ čeho
 paenitet mē alcis reī.
lítý ferus 3, atrōx, -cis; rapāx,
 -cis; ācer, -cris, -cre; immānis 2,
 saevus 3.
lívanec laganum n.
lízati lambere, lingere.
lkání gemitus, -ūs m.
lkátí gemere alqd, ingemiscere i
 alqā rē, alqā rē, alci reī.
lněný linteus 3.
lnouti ke komu amplectī, sequī
 alqm; studiōsum esse alcis; stu-
 dēre, favēre, dēditum esse alci;
 (k čemu) adhaerere, inhaerēre
 alci reī.
locika lactūca f.
loď nāvis, -is f.; nāvigium n.;
 (válečná) nāvis longa; (nákladní)
 nāvis onerārī : (přepravní) pontō,
 -ōnis m.; nāvi ium vectōrium;
 (admirálská) nāvis praetōria.
loděnice nāvālia, -ium n.
lodička nāvicula f.
lodivod dux maris peritus m.
loďka nāvicula f., cymba f., linter,
 -tris f., scapha f.
lodní nāvālis 2; gen. nāvis, nāvium;

- ~ most pōns ex nāvibus iunctis factus; ~ *vojni* classiārīi, -ōrum *m.*
- lodnictví** rēs nauticae *f.*
- lodník** nauta, -ae *m.*; *pl.* nautae, nauticī, classiārīi.
- lodstvo** classis, -is *f.*
- lodyha** caulis, -is *m.*
- lok** haustus, -ūs *m.*
- lokati** haurīre, dēvorāre.
- loket** cubitum *n.*; ulna *f.*; ~ *dlouhý* cubitālis 2.
- loketní** cubitālis 2 (*míra*).
- lom** (*kamenný*) lapidīnae, -ārum *f.*; lautumiae, -ārum *f.*
- lomcovati** quassāre, conquassāre alqd.
- lomenice** fāstīgium *n.*
- lomiti rukama** manūs torquēre.
- lomivý** fragilis 2.
- lomož** fragor *m.*, strepitus, -ūs *m.*
- loni** priōre annō; annō ante.
- loňský** priōris (proximī) annī; annōtinus 3.
- lopata** pāla *f.*
- lopatka** scapula *f.*
- lopota** labor *m.*, aerumna *f.*, miseria *f.*
- lopotiti se** dēsūdāre in alqā rē; in magnīs labōribus sē exercēre.
- lopotný** labōriōsus 3, operōsus 3, molestissimus 3, miser, -era, -erum.
- lopucha** lappa
- los** (*zvíře*) alcēs, -is *f.*
- los sors**, -tis *f.*; -y *metati* sortibus cōsulere dē alqā rē, sortīrī alqd; ~ *padl* sors exiit; (*osud*) sors *f.*, fortūna *f.*, condiciō *f.*
- ▲ **losovati** sortīrī alqd (dē alqā rē); revocāre ad sortem alqd.
- losos** salmō, -ōnis *m.*
- lot** sēmuncia *f.*
- lotr** latrō, -ōnis *m.*; sīcārius *m.*; furcifer, -ī *m.*; scelus, -eris *n.*
- lotrovsk-ý** scelestus 3, improbus 3; -y modō latrōnum.
- lotrovství** latrōcinium *n.*, flāgitium *n.*, scelus, -eris *n.*
- loubí** vīnea *f.*, trichila *f.*, umbrāculum *n.*
- louč** taeda *f.*
- loučení** discessus, -ūs *m.*; abitus, -ūs *m.*
- loučiti se** discēdere, abeō, -īre ab alqō.
- loudal** cūctātor *m.*, cessātor *m.*, homō lentus, sēgnis, piger.
- loudati se** cunctārī; lentē, sēgniter eō, īre.
- loudavost** tarditās *f.*, sēgnitia *f.*
- loudavý** tardus 3, sēgnis 2, lentus 3, cunctābundus 3.
- louditi** ēlici, -ere alqd; ~ se serpere, rēpere.
- lauh** lixivia *f.*
- louka** prātum *n.*
- loukoť** curvātūra rotae *f.*
- loupání** v údech dolōrēs artuum *m.*
- loupati** glūbere; dētrahere alci reī putāmen (*slupku*, *skořádku*), corticem (*kůru*).
- loupení** rapīna *f.*
- loupež** rapīna *f.*; raptus, -ūs *m.*; latrōcinium *f.*; (*na moři*) pīratica, -ae *f.*; *na* ~ jíti raptum, praedātum exīre.
- loupežiti** latrōcinārī; rapīnās facere, (*na moři*) pīraticam facere.
- loupeživost** rapīnae aviditās *f.*, rapācitās *f.*
- loupeživý** rapīnae avidus 3; pāx, -cis.
- loupežnick-ý** gen. latrōnum; -á rota latrōcinium *n.*; -á loď nāvis pīratica, praedātōria *f.*
- loupežnictví** rapīna *f.*, latrōcinium *n.*; (*na moři*) pīratica *f.*
- loupežník** praedō, -ōnis *m.*; latrō, -ōnis *m.*; (*na moři*) pīrāta, -ae *m.*
- loupežn-ý** rapāx, -cis; latrōci iīs assuētus 3; -á vražda latrōci ium cum caede cōiunctum.
- loupiti** v. **loupežiti**; ~ *a dranco*-vati agere et ferre.
- louskáček** nucifrangibulum *n.*
- louskati** frangere (nucem).
- loutka** pūpa *f.*; planguncula
- loutna** fidēs, -ium *f.*
- louže** lacūna *f.*, lāma *f.*, stagnum *n.*, palūs, -dis *f.*
- lov** vēnātiō *f.*, vēnātus, -ūs *m.*; (*rybí*) piscātus, -ūs *m.*; (*ptáků*) aucupium *n.*; *na* ~ jíti vēnātum īre; *na* -u býti vēnārī.
- lovec** vēnātor *m.*
- lovecký** vēnātōrius 3 (*cornū*), vēnāticus 3 (*canis*); ~ oštěp vēnābulum *n.*
- lovectví** rēs vēnātōria *f.*
- lovení perel** margarītārum conquisītiō *f.*

- loviti** vĕnārī; (ryby) piscārī; (perly) margaritās conquīrere; ~ *přížeň* aucupārī grātiā alci.
lože cubīle, -is *n.*; lectus *m.*, lectulus *m.*; ~ *ustlati* lectum sternere; ~ *manželské* lectus geniālis *m.*; ~ *v divadle* sēdēs sēcrēta *f.*
ložisko cubīle, -is *n.*; (kovů) vĕna *f.*
ložnice cubiculum *n.*
lpěti *na kom* amplectī, sequī alqm; studēre, favēre, dēditum esse alci; *na čem* adhaerere, inhaerere alci rei; ~ *na rtech* ex ōre pendēre; *skvrna lpí na kom* turpitūdīnis nota alci inusta est.
Istivost astūtia *f.*, dolus *m.*
Istiv-ý astūtus 3, dolōsus 3, subdolus 3, malitiōsus 3, fraudulentus 3; -ě malitiōsē, per dolum.
lub: *míti něco za lubem* in occultō tenēre alqd; *molíři*, struere, māchinārī alqd.
lučina prātum *n.*
lučištník sagittārius *m.*
luční prātēnsis 2.
luh campus *m.*, prātum *n.*
lůj sebum *n.*
luk arcus, -ūs *m.*
lukostřelec arcitenēns, -tis *m.*; sagittārius *m.*; (*jízdní*) hippotoxota, -ae *m.*
luňák milvus *m.*
luno gremium *n.*; sinus, -ūs *m.*
lup rapīna *f.*, raptum *n.*, praeda *f.*
lupa vitrum *n.*
lupen folium *n.*
lupení folia, -ōrum *n.*; frōns, -dis *f.*
lupič praedō, -ōnis *m.*, latrō, -ōnis *m.*, spoliātor *m.*, dīreptor *m.*
lupičství v. **loupež**.
lusk siliqua *f.*
luštěnina legūmen, -inis *n.*
luštití solvere, explicāre, expedīre, tollere.
luza infīma plēbs *f.*; vulgus, -ī *n.*; multitudō, -inis *f.*; turba *f.*; faex populī *f.*, sentīna cīvītātis *f.*
luzný suāvis 2, dulcis 2, venustus 3, formōsus 3.
lůžko lectus *m.*, lectulus *m.*, cubīle, -is *n.*
lví gen. leōnis.
lvíce lea *f.*, leaena *f.*
lýko liber, -brī *m.*
lyra lyra *f.*; fidēs, -ium *f.*
lyrický lyricus 3, melicus 3.
lysin-a calvitium *n.*; *míti hlavě* capite calvō esse.
lysý calvus 3; glaber, -bra, -brum.
lýtko sūra *f.*
lze fierī potest, ut...; posse *s inf.* pass. (urbs expugnārī potest); licet *s inf.* (vīvere licet); ~ *viděti* cōspicitur; *nelze připustiti* nōn concēdendum est.
lžice cochlear, -āris *n.*; ligula *f.*; (*zednická*) trulla *f.*
lživost vānitās *f.*, vāniloquentia *f.*
lživ-ý mendāx, -cis; fallāx, -cis; vānus 3; (*o věci*) falsus 3, fictus 3, commentīcius 3; -ě fallāciter. falsō.

M

- macecha** noverca *f.*
macešský novercālis 2; malignus 3.
máčetí tingere, intingere, ūmec-tāre.
mačkati premere.
magnet Magnēs (-ētis) lapis, -idis.
máchatí versāre, vibrāre alqd; ~ *oštěpem* hastam torquēre.
maják pharus *m.*
majestát maiestās, -tis *f.*; nūmen, -inis *n.*
majestátní augustus 3, imperātōrius 3; splendidus 3, magnificus 3.
majetek possessiō *f.*; fortūnae, -ārum *f.*; bona, -ōrum *n.*; rēs familiāris *f.*; dīvitiae, -ārum *f.*; vŕečen můj ~ omnia mea.
majetník dominus *m.*, possessor *m.*; býti -em čeho possidēre alqd; tenēre, obtinēre alqd.
majetný fortūnātus 3, dīves, -itis; locuples, -ētis; opulentus 3.
majorán amarācum *n.*, amarācus *m. f.*
majorát iūs nātū maximī.
mák papāver, -eris *n.*; *ani za ~* nē mininum quidem.
makatí attrectāre alqd.
makavý manifestus 3, apertus 3, evidēns, -tis.

- makovice** papāveris caput *n.*
makový papāvereus 3.
malátněti languēscere; hebēscere.
malátnost languor *m.*, lassitūdō,
 -inis *f.*; animus remissus *m.*
malátný lassus 3, dēfessus 3, re-
 missus 3.
malba pictūra *f.*; tabula picta *f.*
malebňý amoenus 3.
malíček digitus minimus *m.*
maličkost rēs parva *f.*; parvum
 (leve) quiddam; to *není* ~ est
 aliquid; magnum (nōn leve) est;
 -í se zabývati reduviam cūrāre;
 (dárek) mūnuscūlum *n.*; (mladost)
 pueritia *f.*; od -i ā puerō (puerīs),
 ā parvulīs.
maličk-ý parvulus 3, minūtus 3,
 pusillus 3; tak ~ tantulus 3;
 -o parum; (o čase) paulum,
 paulisper; (o místě) prope, paene.
malichernost rēs levis *f.*, rēs
 minūta *f.*; *pl.* nūgae, -ārum *f.*; *hád-
 dati se o* ~ rixārī dē lānā caprīnā;
 (vlastnost) animus pusillus *m.*,
 rērum minūtārum dīligentia *f.*
malicherný levis 2, vīlis 2, pu-
 sillus 3; angustī imī, animō
 dēmissō.
malík digitus minimus.
malina morum ldaeum.
malíř pictor *m.*
malířsk-ý *gt.* pictōris, pictōrum;
 -á barva pigmentum *n.*
malířství ars pingendī *f.*
mál-o parum, paulum; ~ lidi
 pauci; ~ věcí pauca *n.*; ~ slovy
 paucīs (verbis); s -em jsem spoko-
 jen parvō (paucīs) contentus sum;
 ~ ceniti parvī aestimāre; o ~
 menší než kdo paulō infrā alqm;
 jak ~ jest filosofů, kteří... quotus
 quisque philosophus invenitur,
 quī...; ~ vtipný homō hebetī
 ingenlō; ~ vojska parvae cōpiae
f.; paene, prope, ferē.
málokdy rārō, minimē saepe.
málokterý paucī, -ae -a.
maloměstský oppidānus 3, rūsti-
 cānus 3.
málomluvnost inopia sermōnis *f.*
málomluvný inops sermōnis; ~
 býti parcē ūtī verbīs.
malomocenstí scabiēs, *f.*;
 lepra
malomocný scablōsus 3; leprōsus 3.
malomyslněti animum dēmittere,
 animō dēficiō, -ere.
malomyslnost animus dēmissus
m., animī dēmissiō *f.*, dēspērā-
 tiō *f.*
malomyslný dēmissus 3, humilis 2;
 animō dēmissō.
malooobchodník caupō, -ōnis *m.*;
 propōla, -ae *m.*; īnstitor *m.*
malování pictūra *f.*
malovati pingere.
malta arēnātum *n.*; māteria *f.*
malý parvus 3; exiguus 3, angustus
 3, modicus 3; ~ postavou humilī
 statūrā; ~ počet paucī, -ae, -a;
 paucitās *f.*; Malá Asie Asia (Minor)
f.
mam fraus, -dis *f.*; fallācia *f.*;
 ~ smyslů mendācia sēnsuum *n.*
mámiti animum occaecāre; fallere,
 dēcipiō, -ere. alqm.
mamon divitiae, -ārum *f.*
mamoniti avārum esse.
man cliēns, -tis *m.*; ambactus *m.*
mandle amygdalum *n.*; (v krku)
 tōnsilla *f.*
mandloň amygdala *f.*
maně cāsū, forte, fortuitō, temerē.
manévr (pohyb) mōtus, -ūs *m.*;
 cōnversió *f.*; (vojenský) dēcurslō
f., dēcursus, -ūs *m.*; imāgō
 pugnae *f.*
manévrovati dēcurre.
manství clientēla *f.*
manžel coniūnx, -iugis *m.*; marī-
 tus *m.*; -é coniugēs *m.*
manželk-a coniūnx, -iugis *f.*;
 uxor, -ōris *f.*; -u pojmuti uxōrem
 dūcere; za -u dátī nūptum dare
 (collocāre).
manželsk-ý marītus 3, coniugālis 2,
 conubiālis 2; -é děti liberī iūstā
 uxōre nātī; liberī lēgitimī.
manželství mātrimōnium *f.*;
 nūbium *n.*
mapa tabula geōgraphica *f.*
markrabí *marchiō, -ōnis *m.*
maření času temporis iactūra.
mařiti perdere, absūmere.
markrabství *marchionātus, -ūs *m.*
markytán lixa, -ae *m.*
marniti peníze pecūniam effun-
 dere, prōfundere, dissipāre.
marnivost inānitās *f.*, iactātiō *f.*

marnivý inānis 2.
marnost vānītās f., inānitās f.
marnotratník homō prōdigus, effūsus; hēlluō, -ōnis m.; dēcoctor m.
marnotratnost effūsiō f., prōfūsiō f., luxuria f., sūmptus (-ūs m.) prōfūsus.
marnotratný prōdigus 3, prōfūsus 3, effūsus 3.
marn-ý irritus 3, vānus 3; -ou *práci si dávat* operam perdere, frūstrā cōsumere; -ě frūstrā, nēquiquam, in cassum; -ě se *namáhati* frūstrā ēlabōrāre, operam perdere.
máry feretrum n.
máslo butyrum n.
maska persōna f.; lārva f.
maskovati se persōnam induere; ~ něco tegere, occultāre, dissimulāre.
masný krám laniēna f.
maso carō, carnis f.
masožravý carne vescēns.
mast unguentum n.; -í *potřít* ungere, unguentō oblinere.
másti turbāre, conturbāre, miscēre, cōfundere, perturbāre.
mastičkář pharmacopōla m.; iātralipta, -ae m.
mastiti ungere.
mastnota pingue, -is n.; adeps, -ipis m. f.
masný pinguis 2.
maškara persōna f.
máta mentha f.
matčin māternus 3.
matematick-ý mathēmaticus 3; -á *přesnost* subtilitās mathēmaticōrum.
matematik mathēmaticus m.
matematika mathēmatica, -ae f.
matenice turba f.
mateřídouška serpullum, serpyllum, serpilium n.; thymum n., thymus m.; sisymbrium n.
mateřsk-ý māternus 3; -á *řeč* sermō patrius m.; -á *láska* amor mātris m.
mateřština sermō patrius m.
matička mātercula f.
matk-a māter, -tris f.; parēns, -entis f.; *stát* se -ou partum ēdere; (~ *na šroub*) cocleae mātrix, -cis f.

mátoha umbra ., speciēs, -ī f., vīsum n.
matrace tōmentum n., strāgulum n.
matrika album n.
maturita exāmen (-inis n.) mātūritātis.
mávati micāre (gladiis), vibrāre, contorquēre (hastās).
mazadlo unguen, -i
mazání unctiō f.
mazanice scriptūra mala f.
mazaný callidus 3, versutus 3; ~ člověk veterātor m.
mazati linere, oblinere, illinere, ungere; (o písma) male scribere.
mázdra membrāna f.
mazlavý mollis 2 et fluidus 3.
mazlíček dēliciolae, -ārum f.
mazliti se blandīrī alci; in dēliciis habēre alqm.
mdloba languor m., lassitūdō, -inis f.; (náhlá) subita animi dēfectiō f.
mdl-ý languidus 3, infirmus 3, imbēcillus 3; ~ býti languēre; *jest mi -o* nauseō, -āre; -á barva color languidus, lentus.
mecenáš fautor m.
meč gladius m., ēnsis, -is m.; ferrum n.; -em a ohněm ferrō ignique; po -i paternō genere.
mečení bālātus, -ūs m.
mečeti bālāre.
med mel, mellis n.
medaillon phalera f.
měď aes, aeris n.; aes Cyprium.
měděnka aerūgō, inis f. (aeris).
měděn-ý aēneus 3, Cyprius 3; -' *nádoby* vāsa Cypria n.
medle tandem, quaesō.
medovina mulsūm n.
medový mellitus 3, melleus 3.
medvěd ursus m.
medvědice ursa f.
mech muscus m.
měch cūleus (culleus) m.; -tris m.
měchačka coclear, -āris n.
mechanick-ý artificiōsus 3, mēchanicus 3; *míti -ou* zručnost manibus esse exercitātum; -y činiti sine iūdictiō agere; -y *odřikati* dēcantāre alqd.
mechanik māchinātor m.

mechanik-a mächinātiō f., doctrīna mächinālis f.; učebnici -y napsati dē mächināti-ibus praecepta cōscribere.

mechanismus mächinātiō f.

mechov-ý muscōsus 3.

měchýř vēsica f.

měkkiti mollire.

měkkost mollitia f.

měkk-ý mollis 2; -á pūda humus facilis f.

měknouti mītēscere; mollirī.

melancholický melancholicus 3, aeger animī, trīstis 2, maestus 3; (o hudbě) pressus āc flēbilis; býti ~ ātrā bile vexārī, animō aegrum esse.

melancholie ātra bilis (-is f.), aegritūdō animī f., angōrēs, -um m.

mělčina vadum n.

mělký vadōsus 3, tenuis 2.

melodický modulātus 3, canōrus 3, numerōsus 3.

melodie modī, -ōrum m., modulī, -ōrum m.

meloun melō, -ōnis m.

měn-a pretium n.; našī -y nummī nostrātis.

měňavý versicolor, -ōris.

méně minus; secus, sētius; ~ mlti (menší jmění) minōre cēnsū esse; býť sebe ~ quantulumcumque.

měnití mūtāre, commūtāre, im-mūtāre, variāre; ~ se mūtārī, variāre.

měnivost mūtābilitās f., incōstantia f., mōbilitās f., varietās f.

měnivý mūtābilis 2, incōnstāns, mōbilis 2, varius 3.

menší minor, minus.

menšina minor pars f.

menšiti minuere f.

měření mēnsiō f., mēnsūra f.

měřič mēnsor m.

měrice modius m.

měřický geōmetricus 3.

měřictví geōmetria f., ratiō geōmetrica f.

měřiti mētīrī; ~ se contendere, certāre cum alqō, parem esse alci.

měřitko mēnsūra f., ratiō f., norma f.

mermomocí utique, quācumque ratiōne (cōdiciōne).

merunka prūnum Armēniacum n.

měsíc luna f. (těleso); mēnsis, -is m. (čas)..

měsícn-í gen. lūnae; ~ rok annus ad cursum lūnae dēscriptus m.; mēnstruus 3 (ūsūra, opus); -ě singulis mēnsibus.

měsidlo crātēr, -is m., -ae f.

městečko oppidulum n.

městi verrere.

město urbs, -bis f., oppidum n.; hlavní ~ caput, capitis n.; rodné ~ patria f.; venkovské ~ mūnicipium n.

městsk-ý gen. urbis (moenia), urbānus 3, oppidānus 3; -y oppidānōrum mōre.

městys forum n.

měšec crumēna f., sacculus m., marsupium n.

meškání mora f.; bez ~ morā nōn interpositā; statim.

meškati morārī, retinēre alqm, trahere, tardāre alqd; (dlíti) morārī, versārī, sedēre, esse.

měšťan oppidānus m., civis m.

měšťanský cīvilis 2; ~ stav ordō cīvium, ordō plēbēius.

měšťanstvo cīvitās f., cīvēs, -ium, m.

meta mēta f., līnea f., calx, -cis f., terminus m.

metací missilīs 2.

metafora trānslātiō f.

metaforick-ý trānslātus 3; -y verbis trānslātis.

metání iactus, -ūs, m.; iectiō f.

metati iaciō, -ere, coniciō, -ere, iactāre, mittere; ~ kopím iaculārī; ~ losy oč sortīrī dē alqā rē.

metelice nivēs, -ium, f.

metla virga f., ferula f.; (pohroma) calamitās f., īnfortūnium n.

metoda ratiō f., via f., disciplīna f., ars, -tis f.

metodicky viā et ratiōne.

metonymie immūtātiō f.

metonymick-ý mūtātus 3; -y verbis mūtātis.

metrika versuum lēx āc modificātiō f.; ars metrica f.

mez līmes, -itis, m.; fīnis, -is m.; terminus m., modus m.; - překročiti modum excēdere.

mezek mūlus m.

- mezera** intervallum *n.*; spatium interiectum *n.*; (*skulina*) rīma *f.*, lacūna *f.*
- mezi** inter, intrā, apud *s* akkus.; ~ *bohy čítati* in numerum deōrum referre alqm; *jíti* ~ *lidi* in pūbicum prōdīre; ~ *vyslanci býti* in legātis esse; ~ *nimiž* in quō numerō; ~ *tou dobou hōc* interim spati-; ~ *jiným* cum alia tum haec.
- mezihra** embolium *n.*
- mezinárodní právo** iūs gentium *n.*
- mezivláď** interrēgnum *n.*
- mežitím** intereā, dum haec geruntur; ~ *co* dum.
- mezkář** mūli-, -ōnis, *m.*
- mezník** terminus *m.*
- mhouriť oči** cōnivēre.
- míč** pila *f.*
- míhati se** micāre, ante oculōs obversārī; volitāre.
- mihule** murēna *f.*
- mícha** medulla *f.*
- míchání** mixtiō *f.*, mixtura *f.*
- míchatí** miscēre, permiscēre (vīnum aquā); ~ *se sē* immiscēre alci rel, sē interpōnere in alqd; *do cizích věcí* aliēna cūrāre; *ne* ~ *se do války* ā bellō abesse.
- míjeti** praetereō, -īre, fugiō, -ere alqm; *čas -jí* tempus abit, trānsit, fluit.
- miláč-ek** dēliciae, -ārum *f.*, amōrēs, um *m.*; *býti -kem někoho* vehementer amārī ab alqō, cārissimum esse alci; (*lidu*) populō prae cēterīs grātum et acceptum esse.
- míle** mille passūs; plur. mīlia (passuum) *n.*
- mileneč** amātor *m.*
- milenska** amīca *f.*, amīcula *f.*, dēliciae, -ārum *f.*
- milerád** libēns, animō libentī, nōn invītus 3.
- milion** deciēs centēna mīlia; dva -y viciēs centēna mīlia.
- milionkrát** sexcentiēs (*nesčíslněkrát*).
- milíř** struēs (-is, *f.*) lignōrum.
- milkování** blanditiae, -ārum *f.*
- milkovati se** blandīrī alci.
- milník** milliārium *n.*; lapis, -dis *m.*
- milodar** stips, -pis *f.*; z -ů *žíti* allēnā misericordiā vīvere.
- milosrdenství** misericordia *f.*; bez ~ *důrus* 3, crūdēlis 2; adv. crūdēliter.
- milosrdný** misericors, -cordis; být ~ misericordem sē prabēre alci, misericordiā ūtī in alqm.
- milost** clēmētia *f.*, lēnitās *f.*, venia *f.*, indulgentia *f.*, impūnitās *f.*; *prosba za* ~ dēprecātiō *f.*; o ~ *prositi* veniam petere; *na* ~ *přijmouti* in fidem recipere, in dēditiōnem accipere; *vzdáti se na* ~ *a nemilost* venīre in fidem atque potestātem; titul: -i *čsařská!* indulgentissime imperātor! s -í *boží* deō propitiō (diīs propitiīs).
- milostivosc** clēmētia *f.*
- milostiv-ý** clēmēns; propitius 3, benevolus 3, benignus 3, beneficus 3; -ě *propustiti* cum bonā grātiā dīmittere alqm.
- milostnice** amīca *f.*
- milostnost** suāvitās *f.*, venustās *f.*
- milostný** amātōrius 3; ~ *dopis* epistula amātōriē scripta; epistula blanda *f.*
- milování** amor *m.*; ~ *hodný* amābilis 2, amandus 3.
- milovati** amāre, diligere.
- milovník** amātor *m.*, amāns, studiōsus alcis reī, cultor *m.*; ~ *květin* flōrum studiōsus *m.*
- milovný** amāns, studiōsus alcis reī; *pravdy* ~ vērītātis diligēns.
- mil-ý** cārus 3, grātus 3, dilēctus 3, acceptus 3; ~ *příteli!* o bone! vir bone! *nejmilejší jídlo* cibus, quō quis maxime dēlectātur; *to jest mi velmi -é* hoc mihi pergrātum est; *není mi -o* nōn placet; -e suāviter, iūcundē, libenter.
- mimick-ý** mīmicus 3; -á *hra* mīmus *m.*
- mimika** ars mīmica *f.*, gestus, -ūs *m.*
- mimo** praeter, extrā *s* akk.; ~ *to, že* praeterquam, quod; ~ *to* praetereā, insuper, ad hoc, ultrā; *nikdo mimo* nēmō nisi; *slovesy složenými* *s* praeter: praeterīre, praeterfluere *a* *p.*
- mimochodem** per occāsiōnem, occāsiōne datā; quasi praeteriēns.
- mimořádn-ý** extrāordinārius 3, adventicius 3 (*pecūnia*); -ě extrā ordinem.

mimovolný fortuitus 3, incōsul-
tus 3 (animī Impetus); -ě nōn suā
(meā...) sponte; nesciō quō modō.
mince nummus m., monēta f., aes
signātum n., argentum signātum
n.; *drobná* ~ nummulus m., aes
minūtum n.

minclřství rēs nummāria f.

mincovna monēta f.

mínění opīniō f., sententia f.,
iūdicium n., arbitrium n., ratiō f.,
existimātiō f.; *míti správné (ne-
správné)* ~ o čem věřē, řectē,
bene (male, perperam) iūdicāre,
existimāre dē alqā rē; *míti o sobě
vysoké* ~ multum sibi tribuere;
podle mého ~ ad meum arbitrium,
(ex) meā sententiā, ut opīnor.

míniti putāre, existimāre, opīnārī,
arbitrārī, sentīre, cēnsēre; (*za-
mýšleti*) cōgitāre, velle alqd fa-
cere; *s kým dobře* ~ bene alci
velle.

minouti praetereō, īre, praeter-
gredior, -ī; ~ se cíle aberrāre;
(o čase) abīre, trānsīre, praete-
rīre.

minulost tempus praeteritum n.;
praeterita, -ōrum, n.

minul-ý praeteritus 3; superior
(nox, annus); -ého roku priōre
(superiōre) annō; annō ante.

minut-a sexāgēsima pars hōrae f.,
punctum temporis, momentum
temporis; *na -u přijíti* ad tempus
venīre.

mír pāx, pācis f., ōtium n., quiēs,
-ētis f.; *v -u žíti pāce ūti*; *v -u i ve
válce domi bellique*; ~ *učiniti*
pācem facere, iungere, compō-
nere; ~ *duševní animi tran-
quillitās* f.

mír-a mēnsūra f., modus m.; ratiō
f.; -y *užívati* modum adhibēre;
z -y vystoupiti modum excēdere;
nad -u suprā (praeter, ultrā) mo-
dum, eximiē, admodum; *tou mé-
rou adeō*; *do té -y tantum*.

mířiti petere alqm alqd; dērigere
(nāvem); spectāre; *kam míří od-
pověď?* quō valet respōsum?

mírniti temperāre, lēnīre, mollire
alqd, moderārī alci reī, coērcēre,
continēre alqd; ~ se temperāre
sibi.

mírnost temperantia f., continen-
tia f., modestia f., moderātiō f.,
clēmēntia f., lēnitās f. (caeli po-
časí); ~ *duševní animi aequitās* f.

mírný modicus 3, moderātus 3,
modestus 3, lēnis 2 (ventus),
mītis 2 (hiems), temperāns, conti-
nēns, mollis 2, clēmēns, placidus 3
mírumilovný pācis studiōsus (a-
māns), placidus 3, plācābilis 2.

mísa patina f., lanx, -cis f.; (*obětní*)
patera f.

míska patella f., capis, -idis, f.

místečko locus m.

místní gen. loci, locōrum,
num.

místnost locus m.

místný opportunus 3, commodus 3.

míst-o locus m., sēdēs, -is f.;
(*úřad*) mūnus, -eris, n., magistrā-
us, -ūs m.; *na ~ něčí nastoupiti*
in locum alcis succēdere; *přední*
~ prīncipātus, -ūs, m.; *u stolu*
summus lectus m.; *veřejné* ~
pūblicum n.; *na pravém -ě* in locō;
od -a jest aliēnum est; *na různých*
-ech passim; ~ *koho pro* alqō.

místodržitel praefectus m., prō-
cōsul m., prōpraetor m., satra-
pēs, -ae, m.; *býti -em provincie*
provinciae praeesse; *učiniti koho*
-em praeficere alqm alci reī.

místodržitelství praefectūra f.

místokrál quī rēgis vicēs sustinet;
vicārius rēgis.

místopis locōrum dēscriptiō f.

mistr artifex, -icis m., antistes,
-itis m. (artis dicendī), auctor m.
perfectus 3; *v tom oboru se vy-
skytlo mnoho -ů* in eō genere
multī perfectī exstitērunt; *býti*
velkým -em mírae artis esse in
alqā rē.

mistrný perītissimus 3, artifex,
artificiōsus 3, perfectus 3, ēgre-
gius 3, summā (singulārī) arte
(factus, scriptus).

mistrovsk-ý singulārī arte factus
3; -é dílo artis specīmen, -inis, n.

mistrovství summa alcis reī pe-
ritia f., artificium n., artis opus,
-eris, n.

míti habēre alqd; est mihi alqd;
ūtī (fēlicitāte, frātre magistrō);
~ *v ruce manū* tenēre alqd;

~ do sebe inest in mē alqd; ~ v držení possidēre, obtinēre, alqd; penes alqm est alqd (summa imperiī); ~ na sobě gerere (togam), indutum esse (veste); ~ u sebe sēcum habēre alqd; ~ mnoho vědomostí magnā doctrinā esse; ~ 20 let vīgintī annōs nātum esse; dobře máš rēctē dīxisti; ~ s kým činiti negōtium habēre cum alqō; co zde máš činiti? quid tibi hīc negōtīi est?; ~ koho k čemu hortārī, impellere alqm ad alqd; ~ koho zač habēre, dūcere, putāre s dvoj. akkus.; zač mne máš? quis (quālls) tibi videor?; ~ za to putāre, exīstīmāre, crēdere, rērī; ~ za zlé vītīō dare alci alqd; mám se proč hněvati habeō cūr succenseam; mám co psāti habeō, quod scribam; co mám činiti quid faciam?; býti povinen děbēre, oportet s acc. c. inf.; alcis est alqd (iūdicis est rēctē iūdicāre); gerund.: mám jíti mihl eundum est; o budoucnosti: mám se stāti futūrus sum; toho dne měla býti schůze senātu eō diē senātus erat futūrus; jak se máš? quōmodō valēs? měj se dobře! valē!

míza sūcus *m.*

mlizeti ēvānēscere, abolēscere (nōmen), effluere (ex animō), abeō, -īre, recēdere (ā conspectū s očí), cēdere (forō s trhu), ēlābī (memoriā z paměti).

mizina miseria *f.*, angustiae, -ārum, *f.*; na -ě býti summīs in angustiīs esse, in miseriā esse (versārī, iacēre); na -u přijíti pereō, -īre, pessum eō, īre, in miseriam incidere, corruere; na -u přivěsti perdere alqm.

mládě pullus *m.*, catulus *m.*

mládenec adulēscēns *m.*, iuvenis *m.*; starý ~ caelebs, -libis *m.*; (družba) paranympus *m.*

mládenecký iuvenīlis 2; ~ věk adulēscēntia *f.*

mládenectví adulēscēntia *f.*, vīta caelebs, (-libis) *f.*

mládež iuventūs, -ūtis *f.*, puerī, -ōrum *m.*, iuvenēs, -um *m.*, adulēscēntēs, -ium, *m.*

mládí adulēscēntia *f.*, iuventūs, ūtis *f.*; od ~ ā puerīs; za mého ~ mē puerō.

mladík adulēscēns *m.*, -is, *m.*

mladistvý puerīlis 2, iuvenīlis 2, admodum adulēscēns, adulēscēntulus *m.*

mládnouti repuerāscere, nēscere.

mlad-ý puerīlis 2 (aetās); ~ muž iuvenis, -is, *m.*; -á dívka puella *f.*; ~ věk adulēscēntia *f.*; ~ lid iuventūs, ūtis *f.*; ~ kůň pullus equīnus *m.*; ~ býk iuvenicus *m.*; (o věcech) recēns, novus 3 (vīnum), novellus 3 (arbor); mladší (nātū) minor; iūnior, -ius.

mlaskati labrīs crepāre.

mlat ārea *f.*; (zbraň) malleus *m.*

mlátiti obílí frūmentum terere, excutiō, -ere.

mlčelivost taciturnitās *f.*

mlčelivý taciturnus 3.

mlčení silentium *n.*

mlčeti tacēre, silēre.

mlčky tacitus 3, tacitē.

mléčn-ý lacteus 3; -á dráha orbis lacteus *m.*; -é zuby dentēs prīmī *m.*

mléko lāc, lactis *n.*

mlha nebula *f.*, cālīgō, -inis *f.*

mlhavý nebulōsus 3, cālīgīnōsus 3; incertus 3.

mlíti molere.

mlsání ligūrītiō *f.*, cuppēdia *f.*

mlsati ligūrīre.

mlsky cuppēdiae, -ārum *f.*, bellāria, -orum *n.*

mlsnost ligūrītiō *f.*, cuppēdia *f.*

mlsný cuppes, -edis, ligūrīēns.

mluva lingua *f.*, sermō, -ōnis *m.*, dictiō *f.*, vōx, -cis *f.*, ōrātiō *f.*, loquendī facultās *f.*, genus dīcendī *n.*; krásná ~ ōrātiō ēlēgāns.

mluvčí ōrātor *m.*, interpres, -etis *m.*

mluvení locūtiō *f.*, sermō, -ōnis *m.*; způsob ~ ūsus loquendī *m.*

mluvidlo lingua *f.*, ōs, ōris *n.*

mluviti dīcere, loquī, verba facere, fārī; ~ učeně disputāre, disserere dē alqā rē; ~ k vojsku apud mīlītēs contiōnārī; k lidu ~ apud populum dīcere; ~ nejasně balbutīre; ~ dobře o kom bene dīcere alci.

mluvka homō garrulus, loquāx.
mluvnice grammatica f., -ōrum n.
mluvnick-ý grammaticus 3 -á
chyba sermōnis vitium n.
mlýn mola f., pistrīnum n.
mlýnář molitor m., pistor m.
mlýnský kámen mola f.
mlž pīna (pinna) f.
mnich monachus m.
mníšský monasticus 3.
mníti putāre, arbitrārī, opīnārī.
mnohdy indertum, nōnnumquam, saepe.
mnohem multō (melior).
mnoho multum; *jest nás* ~ multī sumus; ~ *zlata* magnum aurī pondus, -eris n.; *o* ~ multō (maior).
mnohobožství multōrum deōrum cultus, -ūs, m.
mnohokrát saepe, saepenumērō.
mnoholetý multōrum annōrum.
mnohonásobn-ý multiplex, -icis; -ě multum.
mnohosmyslný ambiguus 3.
mnohostranný multiplex, -icis, varius 3, multus 3, multārum rērum (scientia).
mnohoženství mātirimōnium multiplex n.; *žítí v* ~ plūrēs simul uxōrēs habēre.
mnoh-ý multus 3; -o *válečných lodí* multae nāvēs longae; -o *učených mužů* multī et doctī virī; -o *peněz* magna pecūnia.
mnouti terere (oculōs).
množení amplificātiō f., auctus, -ūs, m.
množiti augēre, multiplicāre, amplificāre.
množství multitūdō, -inis f., cōpia f., vīs f., acervus m., pondus, -eris n. (aurī); ~ *darů* abundantia mūnerum f.
moc vīs (vim, vī), vīrēs, -ium f.; *veškerou -í* omnī vī, summā ope; *potentia* f.; ~ *úřední* potestās f.; ~ *vojenská (vládní)* imperium n.; *prostředky* opēs, -um, f.; ~ *válečná (branná)* cōpiae, -ārum f., exercitus, -ūs, m., armātī, -ōrum, m., vīrēs, -ium, f.; *nejvyšší* ~ summa imperiī f.; *nejvyšší* ~ *vládní* summa rērum f.; *nejvyšší* ~ *vojenská i občanská* summum imperium potes-

tāsque; ~ *politická* dominātiō f. ~ *královská* rēgnum n.; ~ *nad životem a smrtí* potestās vitae necisque; *v* ~ *vejítí* valēre (lēgēs); -í *zákona* ex lēge; -í *úřadu* auctōritāte mūneris; *přivéstí* pod svou ~ in suam potestātem redigere; *míti v -i* co (imperio) tenēre, in potestāte habēre, coērcēre, cohibēre, continēre (cupiditātēs), imperāre (sibi); *míti velkou* ~ multum posse, valēre; *míti převelikou* ~ *na moři* permultum clāsse ac maritimīs rēbus valēre; *v -i něčí* jest penes alqm est; *plná* ~ arbitrium n., auctōritās f.
moci posse, valēre, pollēre, cōpi alci reī est alci; (*směti*) licet alci, *můžeš to učiniti* faciās id licet; *ne~* nequīre; *ne~ s místa* haerēre in algā rē; *nemohu za to* nōn est mea culpa; *může býti* fieri potest.
mocnář rēx, rēgis, m., prīnceps, -cipis m.
mocnářství rēgnum n., imperium n.
mocn-ý potēns, -tis, pollēns, -tis, opulentus 3, opibus valēns; ~ *býti* multum posse (valēre); *býti ~ějším* plūs posse (valēre); ~ *čeho* compos, -otis (suī, mentis); (*znalý* *čeho*) gnārus, perītus alci reī; (*silný*) validus 3, firmus 3, rōbustus 3; -ě magnā vī, vehementer, validē, multum (valēre pūsobiti).
moč urīna f.
močál palūs, -ūdis, f., stagnum n., aestuārium n.
močalovitý palūster, -stris, -
močiti meiere, mingere.
mód-a mōs, mōris m.; consuētūdō, -inis f.; *z ~y vyjítí* obsolēscere; *podle ~y* mōre novō.
model exemplar, -āris n., exemplum n.; *forma* f., modus m.
modelovati fingere.
modern-í novus 3, recēns, -entis; *hodiě* ūsitātus 3, qui nunc est; -ě mōre novō.
modla deus fictus et commenticius; ūnicē (immodicē) dīlētus 3.
modlář qui deōs fictōs et commenticiōs adōrat.
modlářství cultus deōrum fictōrum m., superstitiōnēs -um f.

- modlení** precātiō f.; ~ veřejné supplicātiō f.
- modlitba** precātiō f., precēs, -um f.; (zkroušená) supplicium n.; (společná) comprecātiō f.
- modliti se** precārī, ōrāre (deum).
- modloslužba** v. modlářství.
- módní** ēlegāns, venustus 3.
- modř** color caeruleus m.
- modřina** livor, -ōris m.
- modrooký** caesius 3, glaucus 3, caesiīs (glaucīs) oculīs.
- modrošedý** glaucus 3, caeruleus 3, caesius 3.
- modulace** flexiō f. (in cantū).
- mohutnost** potestās, -tis f.; cōpia f.; ~ duševní animī facultās f., nervī, -ōrum m. (ōrātiōnis).
- mohutný** potēns, polēns, grandis 2, validus 3, magnus 3, ingēns.
- mohyla** tumulus m., bustum n.
- mok** humor m., liquor m.
- mokřiti** madefacere, hūmectāre, cōnspergere.
- mokřý** madidus 3, hūmidus 3; (dešťový) pluviōsus 3 (tempestās); býti ~ madēre, humēre.
- mol** tinea f.
- moldánky** syrinx, -ngis f.; calamus m.; fistula f.
- monarchie** imperium ūnīus, rēgnum n., prīncipātus, -ūs, m.
- mor** pestilentia f., luēs, -is f., pestis, -is f.
- morana** Libitīna f.
- moře** mare, -is, n.; širé ~ (mare) altum n.
- mořiti** vexāre, cruciāre alqm; (barvou) ērōdere.
- morous** homō morōsus m.
- mořsk-ý** marīnus 3, maritimus 3; ~á nemoc nausea f.; ~á hladina aequor, -oris n.
- moruše** mōrum n.; (strom) mōrus f.
- mosaika** opus tessellātum, vermiculātum n., emblēma, -atis, n.
- mosaz** orichalcum n.
- most** pōns, pontis m.; ~ lodní pōns ē nāvibus iūctīs factus m.; ~ přes řeku vystavěti pontem in flūmine facere; ~ strhnouti pontem rescindere (interrumpere).
- mošna žebračká** mendicitās f.
- mošt** mustum n.
- motati se** titubāre, vacillāre, jābī.
- motiv** causa f., ratiō f.
- motivovati** probāre, dēclārāre.
- motouz** restis, -is f.
- motyka** rāstrum n., ligō, -ōnis m., bidēns, -entis m., dolābra f.
- motýl** pāpiliō, -ōnis m.
- moučnatý** farinōsus 3.
- moučník** cibus ē farīnā parātus.
- moudrost** sapientia f., prūdentia f.
- moud-rý** sapiēns, -entis, prūdēns, -entis; býti ~ sapiō, -ere; -ře sapienter, prūdentē.
- moucha** musca f.
- mouka** farīna f.
- mour** fūligō, -inis .
- mouřenín** homō nigrō (ātrō) colōre; homō niger (āter).
- movit-ý** mōbilis 2; -é jmění rēs, quae movērī possunt, rēs movētēs, cēnsus (-ūs) mōbilis m.
- mozek** cerebrum n.
- mozol** callum n.
- mozolovitý** callōsus 3.
- možnost** facultās, -ātis f., cōpia f.; ~ poskytnouti cōpiam alcis reī facere; popírám ~ toho negō id fierī posse; podle -i prō vīribus meis, quantum possum.
- možn-ý** qui fierī potest; jest -o města dobýti urbs expugnārī potest; to není -é id fierī nōn potest; není -á, aby... fierī nōn potest, ut; pokud mi -o quantum possum; je-li -á? itane? quid ais?; co -á největší quam maximus 3; co -á nejrychlejšími pochody quam maximīs possum (poteram) itineribus.
- mračiti se** nūbibus obducī (caelum); frontem contrahere.
- mračno** nūbēs, -is f.
- mrak** nūbēs, -is f.; jest pod -em caelum nūbibus obductum est.
- mrákota** tenebrae, -ārum f.; caligō, -inis f.; (mdloba) subita animī, dēfectiō f.
- mramor** marmor, -oris n.
- mramorový** marmoreus 3.
- mrav** mōs, -ris m., consuētūdō, -inis f., īstitutum n.; při takové zkáze -ů in tam corruptīs mōribus.
- mravenec** formīca f.
- mraveniště** formicārum cuniculus m.
- mravní** mōrālis 2; ad mōrēs pērtinēns; gen. mōrum (praecepta).
- mravnost** mōrēs, -um m., mōrum

ratiō *f.* (condiciō *f.*), honestās, -ātis, *f.*, pudor, -ōris *m.*
mravný honestus 3, probus 3, bene mōrātus 3.
mravokárce cēnsor mōrum *m.*
mravopočestnost mōrum castitās *f.*
mravouka mōrum praecepta, -ōrum *n.*, doctrīna dē mōribus *f.*, philosophiae pars mōrālis *f.*
mráz frīgus, -oris *n.*, algor, -ōris *m.*; gelū, -ūs *n.*; ~ *po mně jde* horror mē perfundit, horrēscō.
mraziti algēre, frigēre.
mrzivý frīgus 3, algidus 3, gelidus 3.
mrcha cadāver, -eris *n.*
mříti morior, morī; ēmorior, -mōrī; ~ *hladem* inopiā et famē premī.
mříž cancellī, -ōrum *m.*; clātrī, -ōrum *m.*
mrkání nictus, -ūs *m.*
mrkatí nictārī, cōnivēre.
mrskati verberāre, flagellāre, virgīs caedere.
mrštití iacio, -ere, coniciō, -ere, alqd.; ~ *někým o zem* humī sternere alqm; ~ *okem* oculōs in alqm conicere (convertere).
mrštnost pernīcitās *f.*, agilitās *f.*
mrštný pernīx, -cis; agilis 2.
mrtvice apoplexis *f.*, apoplexia *f.*; ictus (-ūs) sanguinis *m.*, nervōrum remissiō *f.*
mrtvola corpus (-oris) mortuum *n.* (mortuī); cadāver, -eris *n.*
mrtvý mortuus 3, dēfunctus 3; *říše -vých* īferī, -ōrum *m.*; ~ *kraj* regiō dēserta; -é *ticho* vastum silentium *m.*
mručení murmurātiō *f.*; fremitus, -ūs *m.*
mručeti murmurāre, fremere.
mrva stercus, -oris *n.*; fīmus *m.*, fīmum *n.*; (*maličkost*) assula *f.*
mrvití stercorāre (agrum).
mrzačiti dēbilitāre alqm.
mrzák homō dēbilis āc mancus (membris captus āc dēbilis) *m.*
mrzeti molestiam exhibēre alci; *mrzí mne* piget, paenitet, taedet mē alci reī; aegrē ferō alqd; ~ *se nad čím* īrāscī alci reī, indignārī alqd, aegrē ferre alqd.
mrzkost turpitūdō, -inis *f.*; foeditās, ātis

mrzký turpis 2, foedus 3, flāgitīsus 3.
mrznouti algēre, frigēre, torpēre (*pocítovati zimu*); *za* ~ congelāre, conglaciāre, frīgōribus concrēscere (cōsistere, cōstringī).
mrzout homō trīstis āc mōrōsus *m.*
mrzutost molestia *f.*, simultās *f.*; *míti* ~ *s kým* altercārī cum alqō.
mrzutý molestus 3, ingrātus 3; (*nevrlý*) mōrōsus 3, trīstis 2, difficilis 2, aegrō animō.
msta ultiō *f.*, vindicta *f.*; -y ulcīscendī studiō.
mstítel ultor, -ōris, *m.*, vindex, -dicis *m.*
mstítí ulcīscī alqm alqd, poenās alci reī expetere (repetere) ab alqō, vindicāre alqd; ~ *se na kom za něco* ulcīscī alqm prō alqā rē, vindicāre in alqm.
mstivost ulcīscendī cupiditās *f.*; īrācundia *f.*
mstivý ulcīscendī cupidus 3, īrācundus 3.
mše missa *f.* (cír.).
mučedník martyr, -yris *m.* (cír.).
mučednictví martyrium *n.* (cír.).
mučení tormenta, -ōrum *n.*, carnificīna *f.*, excruciātiō *f.*
mučidlo tormentum *n.*, eculeus (equuleus) *m.* (*dřevěný kůň*); furca *f.* (*rozsocha*).
mučírna carnificīna *f.*
mučiti torquēre, excarnificāre; tormentīs quaerere dē aliquō; cruciāre, vexāre; ~ *se* cruciārī, vexārī.
mudráck-ý argūtus 3; captiōsus 3; -y sophistārum mōre, captiōsē.
mudráctví argūtiae, -ārum *f.*, captiōnēs, -um *f.*
mudrák sophistēs (-a), -ae *m.*
mudřec philosophus *m.*, sapiēns, -entis *m.*; *největší* ~ sapientissimus *m.*
mudrosloví sapientiae praecepta, -ōrum *n.*
mudrovati argūtīlis persequī alqd.
můj meus 3; ~ *synu!* mī fili!
muka cruciātus, -ūs *m.*; tormenta, -ōrum *n.*; dolor, -ōris *m.*
mukati muttīre, hīscere.
mumie corpus mortuī arte medicātum *n.*

mumlání fremitus, -ūs *m.*, murmur, -uris, *n.*

mumlati fremere, murmurāre.

munice tēla, -ōrum *n.*; tormenta bellica (-ōrum) *n.*

můra incubō, -ōnis *m.*; *tlačí ho ~ ab incubōne dělūditur.*

museum musēum *n.*

musiti dēbere *s inf.*; mihi est *s gerund.*; necesse est, cōgor *s inf.*; gen. *s est a infin.*; nōn possum nōn *s inf.*; facere nōn possum, quīn; fieri nōn potest, quīn.

můstek ponticulus *m.*

mušk-a; *vzliti si na -u* tēlum dīrigere in alqd; petere alqd.

mušle concha *f.*

muž vir, virī *m.*; homō, -inis *m.*; ~ *z lidu* homō dē plēbe; *vojín* miles, -itis *m.*; ~ *osobní stráž* corporis cūstōs, -ōdis *m.*; ~ *proti -i (bojovati)* pede collātō (pugnārē); ~ *od -e, pro každého -e* virītim; *přední ~* prīnceps, -cipis *m.*; *mladý ~* adulēscēns, -ntis *m.*; ~ *velice nadaný* magna indolēs (-is) *f.*; *-ové jako Cicero* Cicerōnēs.

mužatka virāgō, -inis *f.*

mužnost animus virīlis *m.*, fortitūdō, -i is *f.*, virtūs, -ūtis *f.*, cōstantia *f.*

mužský masculus 3, masculīnus 3, virīlis 2.

mužství virilitās, -ātis *f.*

mužstvo virī, -ōrum *m.*, hominēs, -um *m.*, militēs, -um *m.*, cōpiae, -ārum *f.*; *mladé ~* iuventūs, -ūtis *f.*; ~ *mladší iūniōrēs*, -um *m.*; ~ *starší seniōrēs*, -um *m.*

my nōs

mycí houba spongia *f.*

mydliti sapōne illinere.

mýdlo sapō, -ōnis *m.*

mýliti fallere, in errōrem indūcere; ~ *se errāre*, fallī; *nemýlím-li se*

nisi fallor, nisi mē animus fallit.

mýlka error *m.*

mylný fallāx, -cis; falsus 3; errōris plēnus 3.

myrha myrrha *f.*

myrta myrtus, -ī (-ūs) *f.*

mys prōmunturium *n.*

mysl mēns, mentis *f.*, animus *m.*, ingenium *n.*; *po -i býti* ex sententiā esse, placēre, probārī alci; *proti -i býti* displicēre, molestum esse; *-i dodati* animum cōfirmāre; *býti dobré -i* bonō (hilarī) animō esse.

myslitel philosophus *m.*

myslitelný quod cōgitārī potest.

mysliti cōgitāre, sentīre, putāre, arbitrārī, rērī, cēnsēre, crēdere; ~ *si fingere*; ~ *si mnoho o sobě* nimiam dē sē opīniōnem habēre, multum sibi tribuere; *na něco zcela jiného ~* longē aliō spectāre; *myslíš? ain tū?*

myslivec vērātor *m.*

myslivecký vērātorius 3, vērāticus 3 (canis).

myslivost rēs vērātōria *f.*

myš mūs, mūris *m.*

myška mūsculus *m.*

myšlení cōgitātiō *f.*, meditātiō *f.*

myšlenk-a cōgitātiō *f.*, cōgitāta, -ōrum *n.*; *býti v -ách* in cōgitātiōne dēfīxum esse; (*úmysl*) cōnsilium *n.*, mēns *f.*; *to mne přivedlo na -u* inde mihi nātum est cōnsilium; (*náhled*) sententia *f.*; (*výrok*) dictum *n.*

mýti lavāre, abluere; ~ *se* lavārī.

mytí lavātiō *f.*

mýtiti (stromy) caedere, exstirpāre.

mýto portōrium *n.*

mzda mercēs, -ēdis *f.*, pretium *n.*; (*žold*) stipendium *n.*; ~ *za práci* mercēs labōris.

mžik punctum temporis *n.*; -em extemplō, subitō.

N

in; *na pahorek* in collem; *na hlavě* in capite; *ad: na smrt* ad mortem, *na deset tisíc* ad (circiter) decem milia; *na konec* ad extrēmum,

postrěmo; *ab: žádati na kom* petere ab aliquō; *lpěti na tváři* pendēre ab ōre; *dě, ex: viseti na stromě* pendēre ex (dē) arbore; *ergā:*

vládný na koho cōmis ergā alqm; contrā, adversus: na nepřítelē contrā (adversus, in) hostem; na radu přítelovu amīcī cōnsiliō, amīcō suādente, amīcō auctōre; na tvé nebezpečí tuō periculō; na mou prosbu precibus meīs commōtus; nato deinde, post, posteā, tum, quō factō; na to (vzhledem k tomu) ad ea; na věky in perpetuum; na večer ad vesperum; na zimu sub hiemem; na haléř ad nummum; až na usque ad, in, praeter, exceptō...; bylo již na tom, že haud procul aberat, quīn.
nabádání incitātiō f., impulsus, -ūs m.
nabádati incitāre, hortārī, cohortārī, impellere alqm ad alqd.
nabaliti involvere alqd alqā rē.
nabažiti se satiārī alqā rē.
náběh incursus, -ūs m., impetus, -ūs m.
naběhati se currendō fatīgārī.
naběhlý tumidus 3; ~ býti tumēre.
naběhnouti incurrere in alqd, allīdi ad alqd; (*nepřátelsky*) impetum facere, irruere in alqm; (*špatně pochoditi*) male accipī ab alqō; (*opuchnouti*) tumēscere, intumēscere.
naběračka trulla f.; cyathus m.; urna f.
nabídka condiō f.
nabídnouti offerre, dēferre alci alqd; ~ bitvu potestātem (cōpiam) pugnandī hostī facere; ~ se operam suam alci dēferre, offerre, pollicērī, prōfitērī ad alqd; ~ se za pomocníka sē prōfitērī adiūtōrem ad alqd; ~ při dražbě licērī.
nabídnutí k sňatku condiō uxōria f.; ~ učiniti in mātrimonium petere alqm.
nabíjeti implēre, refercīre.
nabíli dēalbāre.
nabíratí haurīre, sūmere.
nabíti komu verberibus caedere alqm.
nabízeti v. nabídnouti.
nabobtnati tumēscere.
nabodnouti fīgere alqd alqā rē.
nábožensk-ý gen. sacrōrum, religiōnis; -á válka bellum sacrum n.; věci -é rēs dīvīnae f., religiōnēs f.

náboženství religiō f., pietās ergā deum f., ratiō rērum dīvārum f.
nábožnost pietās (ergā deum) f., religiō f.
nábožný pius 3, religiōsus 3.
nabratí sūmere alqd; ~ vody aquam haurīre; ~ koho cavillārī alqm.
nábřeží crepīdō, -inis f.
nabubřelý tumidus 3.
nábytek supellex, -lectilis f.; i strūmenta, -ōrum n.
nabýti parāre, comparāre, pari-, -ere, obtinēre alqd; conciliāre sibi (amōrem); ~ moci opibus crēscere; ~ rozkvětu flōrēre; ~ přízně grātiā inīre; ~ jmění rem quaerere, facere magnās pecūniās (ex metallīs); ~ sil vīrēs colligere; ~ naděje in spem venīre; ~ času spatium nancīscī; ~ zalíbení consueſcere in dēliciīs habēre; ~ přesvědčení persuādētur mihi; opět ~ recuperāre.
nacpati farcīre, refercīre; ~ se (*jídlem*) cibō et pōtiōne sē implēre.
nač? quō? quōrsum? quid? cuīnam reī? ~ mnoho slov? quid multa?; vztažně ad quam rem, cui reī.
načekati se diū expectāre, manēre; na koho diū opperīrī alqm.
náčelenka (*koňská*) frontālia, -ium f.
náčelnictví prīncipātus, -ūs m.
náčelník prīnceps, -cipis m.; dux, cis m., caput, -itis n.; ~ lupičů mořsk. archipirāta, -ae m.
načež deinde, tum, quō factō, quā rē cōgnitā, audītā a p.
načichnouti odōre imbuī.
náčíní instrūmenta, -ōrum n.; (*rūstica hospodářské*), ūtēnsilia, -ium n.; *kuchyňské* ~ vāsa, -ōrum n.; *lodní* ~ arma, -ōrum n. - armāmenta, -ōrum n.
načítí incīdere alqd (*naříznutím*); relinere (*dolium sud*); coepisse.
načmáratí illinere (*chartīs*).
náčrtek adumbrātiō f.
načrtnouti adumbrāre alqd.
nad suprā, super (terram); praeter (modum); ~ jiné praeter cēterōs; *ablat. comparat.*: ~ med sladší melle dulcior; ~ to suprā, ultrā; accēdit, quod s ind.: ~ to je bolelo accēdēbat, quod dolēbant.
nadace lēgātum n.

nadání indolēs, -is, *f.*; ingenium *n.*; ~ věštecké divinatio *f.*; (očekávání) expectatio *f.*, opinio *f.*, spēs, -eī, *f.*; *mimo* ~ praeter expectationem, praeter opinionem, inopinans, inopinatus 3.
nadaný ingeniōsus 3, magni ingeniī, magnō ingeniō praeditus 3, magnā indole.
nadarmo frūstrā, nēquiquam, in cassum.
nadati koho čim mūnerārī, dōnāre alqm alqā rē; ~ komu vocāre, appellāre alqm (mendācem).
nadávatī compellāre, convicīri alqm, increpāre, increpitāre alqm, vocāre, appellāre alqm.
nádavek collybus *m.*, quod additur, adicitur.
nádávka convicium *n.*, maledictum *n.*, probrum *n.*
nadběhnouti antevenire alqm.
nadbytek abundantia *f.*, affluentia *f.*, cōpia *f.*; ~ míti abundāre.
nádech speciēs, -eī *f.*; color, -ōris *m.*; ~ uhlazenosti quīdam color urbānitātis, quaedam urbānitās, aliquid urbānitātis; ~ míti leviter tinctum esse alqā rē.
naděj-e spēs, speī *f.* (alcis reī v něco); *dobrou -i míti* bonā spē esse, bene spērāre; *velkou -i míti* magnam in spem venire; *skládati -i na někoho* spem pōnere (habēre) in alqō; *pevná* ~ fidūcia *f.*
nadějný magnae (summae) speī.
nadejítī komu occupāre, praevenire, antevenire alqm; (o čase) adesse, subesse.
nadělati dluhū aes aliēnum cōnflāre.
nadělitī dōnāre alqm alqā re, alci alqd.
nádeník mercennārius *m.*, operārius *m.*; *pl.* operae, -ārum *f.*
nadepsati inscribere (librum).
nadháněti excitāre (ferās zvěř).
nádhera magnificentia *f.*, cultus, -ūs *m.*, apparātus, -ūs *m.*, splendor *m.*, pompa *f.*
nádherný magnificus 3, splendidus 3, sumptuōsus 3, lautus 3, pretiōsus 3, amplus 3, superbus 3.
nádcha erysipelas, -latis *n.*
nadcházeti v. nadejítī.
nadchnouti inflammāre, excitāre,

incendere alqm; *bohem nadšen býti* spīritū divinō inflārī.
nadílka dōnatio *f.*
nadíti se spērāre, expectāre; *dříve než jsem se nadál* opinione citius.
nadívati explēre, refercīre alqd; ~ se satis spectāre.
nadiviti se mīrārī; *dosti se* ~ satis admīrārī.
nadlehčiti levāre, sublevāre alqd.
nadloktí lacertus *m.*
nadmíru admodum.
nadmouti inflāre; ~ se inflārī, intumescere; (*pyšně*) fāstū efferri.
nadmutí inflatio *f.*
nádoba vās, vāsis, *n.* (*pl.* -ōrum *n.*); *hliněná* urna *f.*
nádobí vāsa, -ōrum, *n.*, instrūmenta, -ōrum *n.*, supellex, -lectilis *f.*
nádor tumor *m.*
nadpis inscriptio *f.*, titulus *m.*
nadpočetný supervacāneus 3.
nadpozemský caelestis 2, divīnus 3.
nadprávi privilēgium *n.*
nadpřirozený nātūram superāns, incredibilis 2, immānis 2, divīnus 3.
ňadra pectus, -oris *n.*, sinus, -ūs *m.*
nadrobiti interere alqd.
nádrž alveus *m.*, cisterna *f.*; (*na ryby*) piscīna *f.*
nadržovati komu favēre, indulgēre alci, stāre ab alqō.
nadsázka exsuperatio *f.*
nadsazovati in maius extollere, verbis augēre, fidem superāre.
nadskočiti ēmicāre.
nadsmyslný quī sēnsibus percipi nōn potest; cōgitābilis 2; *v* ~ svēt se *pohřížiti* mentem ā sēnsibus revocāre.
nadšení mēns incitāta *f.*; animi ardor *m.* (impetus, -ūs *m.*); afflātus (-ūs *m.*) divīnus; alacritās *f.*; ardēns studium alcis reī.
nadšený studiōsus alcis reī; divīnō spīritū inflātus 3, divīnō instinctū concitātus 3; *býti* ~ *pro něco* mīrō amōre (ardentī studiō) alcis reī flagrāre.
naduřelost tumor, -ōris *m.*
naduřitī tumescere.
nadutost superbia *f.*, fāstus, *m.*, arrogantia *f.*

nadutý arrogāns, inflātus 3, tumidus 3.

nadužívání nimius ūsus, -ūs *m.*

naduživati abūtī, male ūtī alqā rē.

nadvlád-a summum imperium *n.*, summa potestās *f.*, dominātiō *f.*, -y nabýti rěrūm potīrī; *pod -ou býti* imperiō alcis pārēre.

nádvoří prōpatulum *n.*, ārea *f.*

nadýmání inflātiō *f.*

nadzdvihnouti levāre, tollere.

nadzemský caelestis 2, dīvīnus 3.

nadživotní nātūrā superāns.

nafukovati inflāre alqd.

naháněti excitāre (ferās zvěř); ~ *strachu* terrēre, territāre alqm; metum (timōrem) inici-, -ere alci.

nahlas clārā (magnā) vōce, dilūcidē.

náhle repentē, subitō, ex (dē) improvisō.

náhled *v. mlnění.*

nahlédnouti inspiciō, -ere alqd; intellegere; *nenahlížím, proč...* nōn videō, cūr s konj.

nahlodati arrōdere.

náhlost fēstinātiō *f.*; (*sráz*) locus praeceps.

nahluchlý surdaster, -tra, -trum.

náhlý repentinus 3, subitus 3; (*strmý*) praeceps, -cipitis; prae-ruptus; ~ *soud* iūdicium mīltāre.

nahníti putrēscere.

nahnouti inclīnāre alqd; ~ *se* inclīnārī, sē inclīnāre.

nahnutí inclīnātiō *f.*

náhod-a cāsus, -ūs *m.*; fortūna *f.*, fors, -tis *f.*; -ou cāsū, forte, fortuitō; *šťastnou -ou* forte fortūnā.

nahodilý fortuitus 3, quem fors obtulit.

nahodi-ti se intervenīre (querēlis alcis); obvenīre, offerri; -l *se případ* cāsus sē obtulit.

náhončí minister, -strī *m.*; administrator, -strī *m.*; ēmissārius *m.*

nahore suprā.

nahorklý subamārus 3.

náhrada restitūtiō damni *f.*, compēnsātiō *f.*; -u *ždati* rēs repetere.

nahraditelný quī compēnsārī potest, reparābilis 2.

nahraditi resarcīre, sarcīre, damnum compēnsāre, restituere.

náhradní mužstvo supplēmentum *n.*

náhradník vicārius *m.*; *býti -em* vice alcis fungī.

náhrdelník monile, -is, *n.*, torquis, -is *m.*

nahrnouti accumulāre; ~ *se* concurrere.

náhrobek tumulus *m.*, sepulcrum *n.*, bustum *n.*

náhrobní sepulcrālis 2.

nahromaditi cumulāre, accumulāre, coacervāre, congerere.

náhubek fiscella *f.*, fiscina *f.*, pistrum *n.*

nah-ý nūdus 3, apertus 3; ~ *meč* gladius strictus *m.*; *do -a svléci* dēnūdāre, spoliāre.

nahýbati inclīnāre; ~ *se* inclī sē inclīnāre.

nach purpura *f.*, sandyx, -ycis *f.*

nacházeti invenīre, reperīre; ~ *se* esse, versārī.

nachladiti se perfrīgēscere, frīgus recipere (ā glaciē *na* ledě).

nachovec mūrex, -icis *m.*

nachový purpureus 3, conchylīātus 3.

nachvat raptim.

nachýlený inclīnātus 3, inflexus 3, prōclivus 3, prōclivis 2.

náchylnost prōclivitās *f.*, animus prōpēnsus ad alqd; ~ *k někomu* benevolentia *f.*, favor *m.*, studium alcis *n.*

náchylný inclīnātus 3, prōpēnsus 3, prōclivis 2 ad alqd, opportunus 3 (morbō, alci).

nachyl-ovati flectere, inflectere, inclīnāre; ~ *se* inclīnārī, sē inclīnāre; *den se -uje* diēs inclīnat, vesperāscit.

naivní simplex, -icis.

naivnost simplicitās, -ātis *f.*

najatý conductus 3, mercennārius 3.

nájem conductiō *f.*; *dáti do -u* locāre; *vzíti do -u* condūcere alqd; *míti v -u* conductum habēre alqd.

nájemné mercēs (-ēdis *f.*) habitātiōnis.

nájemní conductus 3 (equus); ~ *vůz* raeda meritōria.

nájemník inquilīnus *m.*

nájemce conductor *m.*; ~ *stát-*

- ních důchodů publicānus m.; ~
obecních pozemků arātor, -ōris m.;
~ desdtků decumānus m.
- nájezd** incursiō f., impetus, -ūs m.,
irruptiō f., incursus, -ūs m.;
~ učiniti irrumpere, impetum
facere (in agrōs hostium).
- najimač** conductor, -ōris m.; con-
quisitor, -ōris m. (vojínů).
- najímati** conducere, redimere; ~
vojíny militēs conquīrere, com-
parāre, conducere; *pronajímati*
komu co locāre, ēlocāre alci alqd.
- najísti se** cibō satiārī; *najedený*
satiātus 3, satur, -a, -um.
- najíti** invenire, reperire.
- nakadeřený** calamistrātus 3.
- nakapati** instillāre.
- nákaza** pestilentia f., contāgiō f.,
contāctus, -ūs m.
- nakaziti** morbum trāsfere ad
alqm, morbum contāgiōne vul-
gāre ad ali; corrumpere.
- nakažlivý** qui contāgiōne vulgātur;
~ *nemoc* contāgium n., pesti-
lencia f.
- náklad** onus, -eris n.; (*útrata*)
sūmptus, -ūs m., impēnsa f.; ~
nésti sūmptūs facere.
- nakládání** (ovoce) conditiō f.; *za-
cházení*: *zlé* iniūria f., *mírné*
lénitās f., *vldné* clēmentia f., *ne-
hodné* indignitās f.
- nakladatel** redemptor librōrum n.
- nakládati** impōnere alci alqd, onē-
rāre alqm alqā rē; ~ *ovoce* con-
dīre (frūgēs); ~ *s kým* tractāre
alqm, cōnsulere in alqm, ani-
madvertere in alqm; *jako s ne-
přítelem* ~ alqm prō hoste (in
hostium numerō) habēre.
- nákladní** onerārius 3; ~ *vůz*
plaustrum n.
- nákladný** sūmptuōsus 3, impēsus
3, magnificus 3.
- naklížiti** agglutināre.
- nakloněný** declivis 2; ~ *komu*
dēditus 3, cōniūctus 3 alci; be-
nevolus 3 ergā alqm; amicus 3
alci; studiōsus 3 alcis.
- nakloniti** flectere, inflectere alqd;
~ *si* conciliāre sibi alqm, capiō,
-ere alqm (mūneribus); ~ *se*
inclināri, sē inclināre.
- náklonnost** benevolentia f., stu-
dium n., favor, -ōris m., grātia f.,
animus (meus in tē) m.
- nakoupiti** coēmere alqd.
- nakousnouti** admordēre, adedere.
- nakrčiti se** contrahī, cōgī.
- nákrčník** fōcāle, -is n.
- nákres** lineāmenta, -ōrum n.,
pictūra lineāris f., imāgō, -inis f.
- nakresliti** dēscribere, pingere.
- nakřiviti** incurvāre, inflectere alqd.
- nakrojiti** incidere alqd.
- nakupený** congesticius 3.
- nakupiti** accumulāre, exstruere,
congerere.
- nakvap** raptim, properē, fēsti-
nanter.
- nakvašený** irācundus 3, fervidus 3.
- nálada** animi affectiō f., ingenium
n.; *veselá* ~ hilaritās f., *smutná*
tristitia f., *chmurná* morōsitās f.
- náladovost** incōstantia f., levitās
f., mōbilitās f., varietās f.
- náladový** mūtābilis 2, varius 3,
levis 2.
- náledí** glaciēs (-ēi f.) lūbrica.
- naléhati** instāre alci, urgēre, pre-
mere alqm; flāgitāre alqd, nīti,
ut...; ~ *prosbami* precibus fati-
gāre alqm.
- naléhav-ý** gravis 2, vehemēns; -é
nebezpečí periculum praesēns,
imminēns n.; -é *prosby* obsecrātiō f.
- nalévati** infundere alqd in alqd,
alqd alci reī; ~ *se* germināre
(o *pupenech*).
- nálevna** caupōna f.
- nález** inventum n.; arbitrium n.,
sententia f., iūdicium n.; (populí)
scītum n.; (magistrātuum) dēcrē-
tum n., ēdictum n.; (senātūs)
cōnsultum n., auctōritās f.; ~
učiniti dēcernere dē alqā rē;
placet (senātuī), (populus) iubet.
- nalézati** invenire, reperire; nan-
ciscī (nāviculum); ~ *se* invenīri,
reperīri; (o *přírodních*) gignī,
nāsci; ~ *se* v čem inesse in alqā
rē; (o *osobách*) esse, versāri (in
periculō), morārī.
- nalezenec** infāns expositus m.
- náležeti** esse alcis; pertinēre ad
alqd; dēbēri (grātia dēbētur);
tribuendum esse (honor ei tri-
buendus est); *náleží* convenit,
decet, pār est.

- náležitě** ~ plānē, perfectē, iūstē, rēctē, ut decet.
- náležitý** iūstus 3, rēctus 3, meritus 3, suus 3 (suō locō, suō tempore).
- nalíčený** cerussātus 3, fūcātus 3.
- nalíčiti** fūcāre.
- nalomiti** infringere.
- namáčetí** mergere, intingere.
- namačkatí** cōnstipāre, contrūdere (hominēs in balneās).
- námaha** labor, -ōris *m.*; mōlīmentum *n.*, contentiō *f.*, studium *n.*, opera *f.*; *s největší -ou summā vī, omnibus vīribus.*
- namáhati** intendere (vīrēs, animum); exercēre alqm; ~ se contendere, ēlabōrāre, nīti prō alqā rē.
- namáhavý** ācer, -cris, -cre; vehemēns, labōriōsus 3, arduus 3 labōris plēnus.
- namanouti se** obviam fierī alci; cāsū et fortuitō adesse, occurrere, intervenīre alci reī; *na mysli* venīre in mentem.
- namazatí** oblinere alqd alqā re, allinere alqd alci reī.
- náměsíčnictví** error lūnāticus *m.*
- náměsíčník** lūnāticus *m.*
- náměstek** vicārius *m.*; quī vice alcis fungitur; praefectus (rēgis); ~ *vůdcův* legātus prō praetōre *m.*
- náměstí** forum *n.*
- námět** prōpositiō *f.*, quaestiō *f.*, argūmentum *n.*, causa *f.*
- námezdní** conductīcius 3, mercenārius 3.
- namíchatí** admiscēre alqd alci reī.
- namítatí** contrā dīcere alqd, oppōnere; *namítá se nám* occurritur nōbīs; intercēdere (*o tribunech*).
- namítka** dubitātiō *f.*; recūsātiō *f.*; (*u soudu*) exceptiō *f.*; *tribunská* intercessiō *f.*; *činití -y proti poplatku* dē stīpendiō recūsāre; *o tribunech* intercēdere.
- namluvití** komu persuādēre alci, fidem alcis rei facere alci; *nedám si* ~, že nōn addūcor, ut crēdam...; ~ *si uxōrem* petere alqam.
- namluvy** spōnsālia, -ium *n.*
- namnoze** magnā ex parte; magnam partem; saepe.
- namoci se** suprā vīrēs sē intēre.
- namočiti** in aquam mergere alqd; ~ *pero calamum* intingere.
- namokřiti** mādēfacere alqd.
- námořní** maritimus 3; ~ *bitva* pugna nāvālis *f.*
- námořnický** nauticus 3.
- námořnictví** rēs nauticae *f.*
- námořník** nauta, -ae *m.*, pl. nauticī, -ōrum *m.*, clāssiārii, -ōrum *n.*
- namotatí** glomerāre, involvere, convolvere.
- namožený** dēbilitās *f.*, imbēcillitās *f.*
- namožený** dēbilitātus 3, Imbēcillus 3.
- naněsti** comportāre, cōferre alqd; ~ *barvy* colōrem indūcere alci reī.
- nános** alluviō *f.*
- naopak** contrā; at; ē contrāriō.
- nápad** subitum cōnsilium *n.*, repentinā cōgitātiō *f.*, inventum *n.*; *duchaplné -y* bellē et litterātē dicta *n.*; *vtipné -y* facētia, -ārum *f.*, facētē dicta, -ōrum *n.*
- napad-atí** incidere alci reī, in alqd; *-lo mnoho sněhu* plūrima nix ē caelō dēlāpsa est; ~ *na nohu* claudicāre; ~ *koho* aggredī, adorīrī alqm; invādere alqm (morbus); *-á mně* in mentem mihi venit, succurrit mihi alqd; *co ti -á* quid tibi vīs?
- napadník** aemulus *m.* (rēgnī, imperiī); amātor, -ōris *m.*; cultor, -ōris *m.*
- napadný** insignis 2, notābilis 2, cōspiciuus 3, mīrus 3, admīrābilis 2, novus 3.
- napájení** aquātiō *f.*
- napájetí** pōtum praebēre alci; ad aquam dūcere.
- napáliti** adūrere (capillum), praeūrere; ~ *koho* dēcipiō, -ere, fallere alqm.
- napěchovatí** farcīre, refēcīre alqd.
- napětí** attentīō *f.*, intentiō *f.*, contentiō *f.*; exspectātiō *f.*, animus suspēsus *m.*; *býti v* ~ exspectātiōne ērectum esse; (*nesoulad*) discordia *f.*, dissēnsiō *f.*, discidium *n.*; *žítí v* ~ dissēntīre, dissidēre, discordāre.
- nápěv** modī, modulī, -ōrum *m.*; cantus, -ūs *m.*
- napíchnouti** praefigere alqd alci reī.

napilý ēbrius 3.
napínati tendere, intendere, contendere; ~ *plachty věla* pandere.
nápis inscriptiō f.; titulus m., ēlogium n., epigramma, -atis n.; *kniha má* ~ liber inscribitur.
napítí se bibere, haurire.
napjatost attentio f.
napjat-ý attentus 3, intentus 3 ad alqd; -ě attentē; imō suspēnsō (attentō).
náplast emplastrum n.
naplat býti prōdesse; *nic* ~ nihil rēfert; *není to nic* ~ frūstrā labōrās, nihil prōficiēs.
naplavenina alluviō f.
naplivnouti cōspuere, inspuere (in faciem alci).
náplň cōpia f., ūbertās, -ātis f., abundantia f.; ~ *u dveří* pāgina valvae f., tympanum n.
naplniti implēre, complēre, replēre, explēre alqd alqā rē; *radostí* ~ afficere alqm gaudiō; afferre alci laetitiam; ~ *se* ēvenīre, ēventum habēre.
napodobení imitātiō f.
napodobenina rēs imitandō expressa f.
napodobitel imitātor, -ōris m., aemulus m. (paternae virtūtis).
napodobitelka imitātrix, -īcis f.
napodobiti imitārī alqm.
napodobivost imitandī studium n.
nápoj pōtus, -ūs m., pōtiō f.; (*uspávací*) sopor, -ōris m.
napomáhati iuvāre alqm., subvenīre, succurrere alci; valēre, vim habēre ad alqd.
napomínati monēre, admonēre, hortārī, adhortārī alqm.
napomínání monitiō f., hortātiō f., monita, -ōrum n.
naposled ad extrēmum, postrēmō, dēnique.
napouštěti imbuere, infici-, -ere, tingere alqd alqā rē.
náповěda qui verba alci subicit; monitor, -ōris m.
napověděti verba alci subici-, -ere, significāre alci alqd.
napracovati se sē dēfatīgāre (labōre).
napřáhnouti tendere, tollere, porrigere (manum).

náprava correctiō f., ēmendātiō f., satisfactiō f.; ~ *u vozu axis*, -is, m.
napravitelný ēmendābilis 2.; ~ *býti* ēmendārī, corrigī posse.
napraviti corrigere, ēmendāre, reficiō, -ere, reparāre, restituere alqd.
napřed in (ā) fronte, prīmō locō, prior 2, prīmus 3; *slovesa složená s ante-* a prae- (anteīre, prae-mittere).
napříč extrānsversō; trānsversus 3; *jítí náměstím* ~ trānsversō forō ambulāre.
naprosto plānē, prōrsus, omnīnō, utique; ~ *ne nequāquam*, ne-utiquam.
naprostý absolūtus 3, summus 3, infīnītus 3, extrēmus 3.
naproti contrā, adversus alqd; obviā alci (īre); ~ *ležeti* ex adversō positum esse; ~ *ležící* contrārius 3, adversus 3, oppositus 3; ~ *tomu* contrā.
náprstek digitī mūnimentum n.
náramek armilla f.
náramný nimius 3, ingēns, -tis; gravis 2 (frigus), vastus 3 (sōlitudinēs).
náraz impetus, -ūs m., impulsus, -m.
narážeti (řečí) dēsignāre, allūdere, tangere, signifācere alqd.
naraziti afflīgere, allīdere, illīdere alqd alci rei; ~ *hlavou* caput offendere ad alqd; ~ *sud* dolium relinere.
narážka (tēcta) significātiō f.
narcis narcissus, -ī f.
nařčení crīminātiō f., calumnia f.
nářečí genus (-eris n.) linguae; dialectus f.
nářek flētus, -ūs m.; lāmentātiō f., gemitus, -ūs m., questus, -ūs m.
naříditi imperāre, mandāre, instituire, praescribere, ēdicere alqd alci; iubēre alqm s inf.
naříkatí lāmentārī, queri; conqueri alqd, dē alqā rē; dēflēre, dēplōrāre alqm (mortem alci); accūsāre incūsare alqm.
naříkavý miserābilis 2 (vōx).
nařízení institūtum n., mandātum n., imperium n., dēcrētum n.; (senātūs) consultum n.; (praetō-

ris) ēdictum; *mám* ~ mandātur mihi alqd, iubeor s inf.
nařknouti insimulāre, crīminārī, incūsāre, accūsāre alqm alcis rei.
náročný arrogāns, -tis, superbus 3, ambitiōsus 3.
národ populus *m.*; *gēns*, *gentis f.*; *nātiō f.*, *nōmen*, -inis *n.*; *po* ~ech generātim.
naroditi se nāscī; (*po smrti otcově*) agnāscī.
národní *gentis alcis proprius* 3 (*commūnis* 2), *gentī alci insitus* 3, *gentilis* 2, *patrius* 3, *domesticus* 3; ~ *píseň carmen patrium n.*; ~ *kroj gentis habitus*, -ūs *m.*; ~ *hrdost gentis suae admīrātiō f.*; ~ *slavnost diēs populō ūniversō festus m.*
národnost *nātiō f.*
národopis *gentium cōgnitiō f.*
nárok *vindicīae*, -ārum *f.*, *iūs*, *iūris n.*; ~ *činiti vindiciās postulāre*, *vindicāre sibi alqd*; ~ *ům vyhověti vindiciās dare alci*.
narovnáni *pactum n.*, *conventum n.*; ~ *učiniti paciscī inter sē*.
narovnati *corrigere alqd*, *compōnere (litem)*.
narození *ortus*, -ūs *m.*; *od svého* ~ *ex quō nātus est*; *od* ~ *hluchý nātūrā surdus* 3; *před (po)* ~ *ante (post) alqm nātum*.
narozeníny *diēs nātālis m.*
narožený *nātus* 3 (*alqō*, *ex alqō*); (*předčasně*) *abortivus* 3.
nároží *ulice extrēma platěa f.*
naruby *obráti omnia miscēre et turbāre*, *summa imīs miscēre*.
náruč *sinus*, -ūs *m.*, *complexus*, -ūs *m.*; *do -i vzlíti complectī, amplexctī alqm*.
náruční kůň *equus fūnālis m.*
náruživost *cupiditās*, -ātis *f.*; *libidō -inis f.*
náruživý *cupidus* 3, *cōncitātus* 3, *incitātus* 3, *studiōsismus alcis rei*, *irācundus* 3, *impotēns*; (*o věcech*) *vehemēns*, *ardēns*, *temerārius* 3.
nárys *adumbrātiō f.*
násada *manubrium n.*; *rybí* ~ *ōva piscium n.*
nasaditi *serere (arborēs)*; *aptāre alqd alci rei (ad alqd)*; *v šanc dáti offerre*, *prōfundere (vītam)*; ~

koho proti komu instigāre, *incitāre*, *incendere alqm in alqm*.
nasáklý *imbutus* 3, *madidus* 3.
nasednouti *cōnscendere alqd*.
naseknouti *incidere alqd*.
násep *agger*, -eris *m.*; *vallum*, -ī *n.*; ~ *em ohraditi circumvāllāre*.
nashromážditi *colligere*, *cōgere*; *coacervāre (opēs)*, *exstruere (divitiās)*.
naschvál *cōsultō*, *dē (ex) indūstriā*.
násilí *vīs (vim, vī) f.*; *violētia f.*; ~ *ím vī*, *per vim*; ~ *činiti vim affere*, *inferre*, *facere alci*; ~ *užívati vim adhibēre*.
násilný *violētus* 3; ~ *á smrt mors quaesita f.*; *caedēs*, -is *f.*; ~ *ou smrti zemřiti interficī ab alqō*.
nasíti *serere*, *spargere alqd*.
naskakovati *insilire in alqd*; *naskakuje mi husí kůže horror mē perfundit*.
naskrz *penitus*, *plānē*, *omni prōrsus*; *tōtus* 3.
naskýtati se *offeri*, *praebērī*, *darī*; *occurrere*, *appārēre*.
následek *ēventus*, -ūs *m.*; *exitus*, -ūs *m.*; *cōnsequentia f.*, *cōnsecūtiō f.*; ~ *em toho jest, že inde sequitur, ut*; *to bude mlti zlé* ~ *y ex hāc rē magnae calamitātēs nāscuntur*; ~ *em čeho ex (concur-sū)*, *ad (clāmōrem)*; *pouhý abl. (vulneribus)*.
následnictví *successiō f.*
následník *successor*, -ōris *m.*
následnost *cōnsecūtiō f.*, *seriēs*, -ēi *f.*, *ordō*, -inis *m.*
následovati *sequī*, *cōsequī alqm*; ~ *v patách subsequī alqm*, *premere vestigia alcis*; ~ *po kom excipere alqm*, *succēdere alci*; ~ *jako stoupenec sequī auctōritātem alcis*, *esse ā disciplinā alcis*.
následovně *hōc modō*, *ita*.
následovník *studiōsus alcis*, *imitātor (-ōris m.) alcis*; *quī partibus alcis favet*; *discipulus m.*
následující *sequēns*, *insequēns (annus)*; *posterus* 3 (*posterō diē*).
naslibovati *multa pollicērī alci*.
nasliniti *salivā madefacere*.
naslouchati *audire*, *auscultāre alqd*.

- nasnadě** praestō, ad manum, parātus 3, prōmptus 3.
nasnídati se prandēre.
násobení multiplicātiō f.
násobiti multiplicāre.
nasoliti salire, sale cōnspergere alqd.
násoska siphō, - is m.
naspořiti parsimōniā colligere.
nastáva-ti instāre, prope adesse, subesse, incipere, orīrī; immīnēre, impendēre, sequī, cōnsequī; ~ *jící* iniēns, -euntis, recēns; futūrus 3; *za nastalé noci* nocte intermissā, tenebris obortis.
nástavba accessiō f., adiectiō f.
nástavek adiunctiō f.
nastaviti praeberē, porrigere, ad-movēre alqd; ~ *ruku* manum obiciō, -ere; ~ *ucho* aurēs praeberē; ~ *život* vītam periculō obicere; (*prodloužiti*) longiōrem reddere, extendere, prōducere, prōferre alqd.
nastěhovati se immigrāre.
nástin adumbrātiō f.
nastíniti adumbrāre alqd.
nastlati sternere (terram stipulā).
nastojte ei ! vae!
nastoliti rēgnum āc diadēma ad alqm dēferre.
nastoupení *na trůn* initium rēgnī.
nastoupiti āssistere, in ordinēs cōsistere; ~ *něco* ineō, -īre, ingrediōr, -ī (iter, viam); ~ *právní cestu* iūdictiō persequī alqm; ~ *po kom* succēdere alci, in locum alcis; ~ *politickou dráhu* rem pūblicam capessere, ad rem pūblicam accēdere.
nastrádati parsimōniā colligere alqd.
nástraha insidiae, -ārum f.
nastrčiti inserere alqd alci reī; ~ *koho* subornāre, subicere alqm ad alqd faciendum.
nástroj instrūmentum n.; (*strunný*) fidēs, -ium f.; (*dechový*) cornū, -ūs n.; (*flétna*) tibia f.; (*trubka*) tuba f.; *užiti koho za* ~ operā alcis ūti.
nastrojiti parāre, apparāre, aptāre, molīrī, compōnere, instituere; (*šatem*) ornāre, exōrnāre alqm.
nastuditi se perfrīgēscere, frīgus recipiō -ere.
nástupce successor, -ōris, m.; ~ *trůnu* hēres (-ēdis, m.) rēgnī.
nástupnictví successiō f (rēgnī).
nastydnouti perfrīgēscere, frīgus recipere.
nastydnutí frīgoris iniūria f.; *pro* ~ *churavěti* ex frīgore morbō implicitum esse.
nasvědčovati argumentō, documentō, testimōniō esse alci reī.
nasycení satietās f.
násyp agger, -eris, m.; (*ve vodě*) mōlēs, -is, f.; ~ *učiniti* aggerem iacere, exstruere.
nasypati infundere, inspergere alqd alci reī.
nasy-titi satiāre, saturāre, explēre; -se satiārī; ~ *cený* satiātus 3, satur, -a, -um (cibō, pōtū); *jsem -cen čeho* taedet mē alcis reī, satietās mē tenet alcis reī.
náš noster, -stra, -strum.
našinec noster, -strī, m.; -ātis, m.
našiti *nač* assuere alqd alci reī.
našlápnouti insistere, pedem impōnere alci reī.
našpuliti corrūgāre.
nať folia, -ōrum, n.
natáhnouti tendere, extendere, pandere (vēla); ~ *ruku* manum prōferre; ~ *se* brachia et crūra porrigere.
natéci influere.
nátěr color, -ōris, m.; speciēs, -ēi f.
natlačiti stipāre alqd.
natlak impetus, -ūs, m.; vīs (vim, vī) f.; v. *naléhati*.
nato deinde, exinde; *nedlouho* ~ paulō post.
natoužiti se desīderiō macerārī.
natož aby nēdum s konj.
natřiti colōrem indūcere alci reī; (*mastí*) ungere alqd.
natropiti zlého mala cōnflāre.
naučení praeceptum n., institūtiō f., documentum n., admonitiō f., cōnsilium n.; *vzíti si* ~ documentum alcis reī ex alqō capere.
nauka doctrīna f., disciplīna f., praecepta, -ōrum, n., ars, -tis, f., litterae, -ārum, f.
náušnice inauris, -is, f., aurilum insigne, -is, n.
naváděti indūcere, impellere, pel-

liciō, ere, addūcere alqm ad alqd; (*proti komu*) incitāre, concitāre alqm contrā alqm; *k dobrému* ad virtūtem īnstituere alqm.
nával impetus, -ūs, *m.*, vīs (*vim, vī*) *f.*; ~ *lidí* multus hominum concursūs, -us, *m.*
navaliti involvere.
navariti (*kov*) ferrūmināre.
navázati annectere, adiungere alqd alci reī (*ad alqd*); cōpulāre alqd cum alqā rē; ~ *řeč* sermōnem īnstituere (*ordīri*) cum alqō.
navážka agger, -eris, *m.*, suggestus, -ūs, *m.*
navečer ad (sub) vesperum.
návěští significātiō *f.*, prōmulgātiō *f.*, ēdictum *n.*
navéztí subvehere, advehere alqd; ~ *zemi* terram exaggerāre.
navinouti involvere, glomerāre.
návladní státní āctor pūblicus *m.*
navléci jehlu filum in acum īnserere; *chytře* ~ callidē īnstituere alqd.
navlhčiti madefacere, ūmectāre alqd.
navlhnouti madēscere, ūmēscere.
návnada esca *f.*
navnaditi inescāre, pellici -ere alqm alqā rē.
návod īnstitūtiō *f.*, disciplīna *f.*, ratiō *f.*, praecepta, -ōrum, *n.*; ~ *em koho* auctōre, duce, magistrō alqō.
navoskovaný cērātus 3.
navoskovatí cērā illinere.
navrácení restitūtiō *f.*
návrat reditus, -ūs, *m.*, reditiō *f.*
navrátiti reddere, restituere alci alqd; ~ *se* redeō, -īre, revertī, sē referre; repetere alqd.
návrh cōsiliū *n.*, sententia *f.*, ratiō *f.*, condiciō *f.*; ~ *zákona* lēx lēgis *f.*, rogātiō *f.*; *na něčí* ~ alqō rogante, alqō auctōre; ~ *učinili* rogātiōnem (lēgem, condiciōnem) ferre.
navrhovatel auctor *m.*, lātor *m.*
navrhovati offerre, suādēre, prōpōnere alci alqd; ~ *zákon* lēgem ferre; ferre, referre rogātiōnem ad senātum (*v senátu*), ad plēbem (*lidu*), ad populum (*ve sněmu*); lēgem prōmulgāre (*k úradě*); *o senátorech*: cēnsēre.

návřší locus ēditus (superior) *m.*; collis, -is, *m.*; clīvus *m.*; tumulus *m.*
navrtati terebrāre.
návštěva salūtātiō *f.*; adventus, -ūs, *m.*; *tvá* ~ *jest mi velmi milá* optātissimus mihi vēnistī; *nepřijmouti* -y alqm exclūdere, aditū prōhibēre; *jeho* ~ *mne překvapila* inspērantī mihi vēnit; *častá* ~ (*školy*) frequentātiō *f.*; (*návštěvníci*) salūtātōrēs, -um, *m.*
navštěvova-ti vīsere, adeō, -īre, convenīre alqm; *četně* ~ celebrāre; *často* ~ frequentāre; *často* -ný frequēns, -tis; *celeber*, -bris, -bre.
návyk assuētūdō, -inis, *f.* (*malí*); consuētūdō, -inis, *f.*; *mōs*, *mōris*, *m.*
navyknouti assuēscere, assuēfierī alqā rē, alci reī, ad alqd, *inf.*; ~ *koho* čemu assuēfacere alqm alqā rē, *inf.*
navzájem invicem, vicissim, mūtuō.
navzdor mně (*mě*) invītō.
navždy in perpetuum.
nazad retrō, retrōrsum; *slovesa složená s re-*.
nazbyt abundē; *míti* ~ abundāre, affluere alqā rē.
nazdar tvé statečnosti macte virtūte estō! *vaší statečnosti* vōs mactī virtūte estōte!
nazdařbůh temerē.
nazdvihnouti attollere.
nazejtří crās; posterō di^o; postrīdiē.
název appellātiō *f.* (*rēgis*); nōmen, -nis, *n.*, titulus *m.*, vocābulum *n.*, verbum *n.*, vōx, -cis, *f.*; *kniha má* ~ liber īnscrībitur.
nazmar přijíti pereō, -īre, pessum eō, īre; ~ *přivést* perdere, pessum dare.
naznačení significātiō *f.*
naznačiti significāre, dēsignāre; notāre alqd.
naznak ležící supīnus 3, resupīnus 3.
názor contemplātiō *f.*, cōgitātiō *f.*, ratiō *f.*
názornost perspicuitās *f.*
názorný expressus 3, perspicuus 3, dīlūcidus 3, illūstris 2.
nazpaměť ex memoriā, memoriter;

~ věděti memoriā tenēre; ~ se učiti ēdiscere alqd.
nazpět retrō, retrōsum; *slovesy složenými s re-* (repellere etc.).
názvosloví verba, ōrum, *n.*, nōmina, -um, *n.*; artis vocābula, -ōrum, *n.*
nazývati appellāre, nōmināre, vocāre alqm; nōmen impōnere alci; ~ *podle někoho* nōmināre alqm ex nōmine alcis, *podle čeho* ex alqā rē; *tak nazvaný* quī dicitur, quem dīcunt; ~ *se* vocārī, appellārī, nōmen mihi est.
nažloutlý subflāvus 3.
ne nōn, haud; (*v odpovědi* minimē, minimē vērō, nūllō modō, nequāquam, nōn *s opak. slovesem otázky*; říkati, že *ne* negāre; *ani ne* nē — quidem; *ani nepromluvil* nē locutus quidem est; *ne tak — jako* magis -quam: *ne tak moudrý, jako výmluvný* magis ēloquēns quam sapiēns; *ne že by* nōn quod, nōn quō s konj.; *že ne ve vět. předmětných* nē s konj.: *způsobil, že válka nebyla* vypověděna effēcit, nē bellum indīceretur; *ve vět. výsledk.* ut nōn; *jen aby ne* dummodo nē s konj.; *ne-li* nisi, sī nōn, sī minus (*bez slovesa*); *a ne* neque.
nebe caelum *n.*; *pod širým* -m. sub dīvō; *do ~ volající* atrōx, immānis 2, nefārius 3; *míti ~ na zemi* summā fēlicitāte ūtī; *pomoc s ~* auxilium dīvīnum *n.*
nebeský caelestis 2, aetherius 3.
nebešťan incola caelī *m.*, caelicola, -ae, *m.*
nebetyčný caelō lūctus 3; *in núbēs* excēdēns, altissimus 3.
nebezpečenství perīculum *n.*, discrīmen, -i is, *n.*; *v ~ se vydávati* perīculō sē offerre; *plný ~* perīculōsus 3.
nebezpečný perīculōsus 3; *in*si-diōsus 3, *in*festus 3; *gravis* 2; *dubius* 3; *stav byl ~* rēs erat in perīculō; *jest -o v zimě se* plaviti perīculōsē nāvīgātur hieme.
neblah-ý infēlix, -īcis; *miser*, -a, -um, fūnestus 3; *-ě poměry* rēs angustae, dubiae, afflictāe *f.*
nebo aut, vel, -ve, sive; *buď — nebo* aut — aut, vel — vel, sive — sive.

nebojácný intrepidus 3.
nebojovný imbellis 2.
neboli sive.
neboť nam, namque, enī (vždy *za slovem*).
nebozes terebra *f.*
nebožtík mortuus 3.
nebývalý insuētus 3, insolitus 3.
necelý imperfectus 3, inchoātus 3.
necesta locus invius *m.*
necita homō dūrus, dūrō animō.
necitelnost dūritia *f.*, animus dūrus *m.*, impatientia *f.*, animus impatiēns *m.*; ~ *tělesná* torpor, -ōris, *m.*
necitelný dūrus 3, ferreus 3.
necitlivý sēnsū cārēns.
necky alveus *m.*
něco aliquid, quoddam, nōnnihil; ~ *málo* paulum, aliquantum (*agrī*); *o ~* aliquantō, paulō.
nectnost vitium *n.*
nectný infāmis 2, inhonestus 3, improbus 3, intestābilis 2, turpis 2.
necuda homō impudēns, impudicus.
necudnost impudentia *f.*, impudicitia *f.*, obscēnitās, -ātis, *f.*
necudný impudēns, impudicus 3, obscēnus 3.
necvičený inexercitātus 3, indoctus 3.
nečas tempestās turbulenta (*foeda*, atrōx).
nečekán-ý inexpectātus 3, inopīnātus 3, necopīnātus 3, imprōvīsus 3, repentinus 3; *-ě* praeter opīniōnem, (*ex*) inopīnātō.
nečest dēdecus, -oris, *n.*; (*bezectl*) ignōminia *f.*, infāmia *f.*
nečestný inhonestus 3, improbus 3, turpis 2, infāmis 2.
nečetný exiguus 3, infrequēns, -tis; *pl.* paucī, -ae, -a.
nečinnost sēgnitia *f.*, dēsidia *f.*, ignāvia *f.*, inertia *f.*, languor, -ōris, *m.*, ōtium *n.*
nečinný sēgnis 2; *děses*, -idis; *ignāvus* 3, *iners*, -tis, languidus 3, ōtiōsus 3.
nečistota impūritās *f.*, sordēs, -ium *f.*, squālor *m.*
nečistý immundus 3, impūrus 3, sordidus 3, squālidus 3, turpis 2, (*mravně*) impudicus 3, incestus 3.

nečiteln-ý difficilis 2 ad legendum, quī legī nōn potest; -ě parum clārē.
nedaleko haud procul, haud longē ab algā rē; prope alqd.
nedaleký propinquus 3
nedávám znáti dissimulō, -āre.
nedávno nūper, modo, brevī ante.
nedávný recēns, -tis; novissimus 3.
nedbalost negligentia f., indīlīgētia f., socordia f., incūria f.
nedbal-ý neglēgēns, -tis alcis rei; indīlīgēns, -tis; socors, -dis; dissolūtus 3; -e neglēgenter, sine cūrā.
nedbati neglegere, contemnere alqd; dēesse alci rei (officiō); praetermittere alqd.
neděle dies sōlis m.; dominica f.; ~ *smrtelná* dominica passiōnis f.; ~ *květná* dominica palmārum.
nedělitelný individuus 3; quī dividi nōn potest.
nediskrétnost immodestia f., importunitās f., animus intemperāns, -tis.
nedlouho nato paulō post; ~ *před tím* paulo ante.
nedobytný inexpugnābilis 2.
nedočkavost fēstīnātiō f.; dēsiderium n.
nedohledný infīnitus 3, immēnsus 3.
nedokonalý imperfectus 3, vitiōsus 3, mancus 3.
nedokončený imperfectus 3.
nedokrevný exsanguis 2.
nedoplatek pecūnia residua, reliqua f.
nedopatření peccātum n., error. -ōris, m.; z ~ *errōre*, perperam.
nedopustiti prōhibēre alqm alqd facere.
nedoslýchavý surdaster, -stra, -strum.
nedospělost immātūritās f.
nedospělý impūbēs, -eris; impūbis 2, immātūrus 3, nōndum adultus 3.
nedostatečnost infirmitās f., tenuitās f., paucitās f.
nedostatečn-ý mancus 3, vitiōsus 3, dēbilis 2; nōn sufficiēns, -tis; býti ~ nōn sufficere; -ě nōn satis.

nedostatek inopia f., penūria f., vitium n., egestās f.; ~ *míti* cārēre egēre, indigēre alqā rē; ~ *trpěti* in egestāte esse, inopem esse; *pro* ~ inopiā impeditus 3.
nedostáti *slovu* fidem violāre, fallere; *povinnosti* officium praetermittere, officiō dēesse, ab officiō recēdere.
nedostáv-ati se dēesse, dēficiō, -ere, nōn suppetere; -d se *mi sil* vīrēs mē dēficiunt; *peněz* dē pecūniā labōrō, -āre.
nedostaviti se *k ručení* vadīmōnium dēserere.
nedosyta homō insatiābilis m.
nedotknutelnost sanctitās f.
nedotknutelný sanctus 3, intāctus 3, sacrōsanctus 3.
nedotknutý intāctus 3, integer, -gra, -grum.
nedouk homō sēmidoctus, mediocriter ērudītus, rudis; Idiōta, -ae; m.
nedovedný iners, -tis.
nedovolený vetitus 3; *jest -o* nefās est.
neduh morbus m., vitium corporis n.
nedůležitý levis 2, tenuis 2.
nedůslednost incōnstantia f., varietās f.
nedůsledný incōnstāns, sibi repugnāns, -tis.
nedůstojn-ý indignus 3; -é *zacházení* indignitās f.
nedůtklivost irācundia f.
nedůtklivý irācundus 3, irritābilis 2.
nedůvěra diffīdentia f., suspīciō f.
nedůvěřivý diffidēns, -tis; suspīciōsus 3.
nedůvěřovati diffidere, nōn crēdere, fidem nōn habēre alci; suspicārī alqm.
neduživost infirma valētūdō (-inis) f., aegrōtātiō f., imbēcillitās f.
neduživý invalidus 3, imbēcillus 3, aeger, -gra, -grum, causārius 3.
něha teneritās f., mollitia f.
neharmonický dissonus 3.
nehet unguis, -is, m.
nehezkost dēformitās f.
nehezký dēformis 2.
nehlasný mūtus 3.

nehmotný corpore vacāns, -tis.

nehnutý immōtus 3; sine mōtū.

nehoda calamitās f., incommodum n., cāsus, -ūs, m.; malum n., adversum n., offēnsiō f.

nehodný indignus 3 alqā rē (quī s konj.), improbus 3, malus 3.

neholený intōnsus 3.

nehoněný nōn versātus in alqā rē.

nehorázný agrestis 2, immānis 2, vehemēns, -tis.

nehostinný inhospitālis 2, inhospitus 3.

nehrubě haud ita, mediocriter, parum, nōn admodum.

nehybnost dēsidia f.

nehybný immōtus 3, immōbilis 2.

nechatí sīnere (ut), patī (inf.), permittere alci alqd, ut; ~ si reservāre; ~ stranou omittēre, mittere alqd; ~ něčeho dēsistere alqā rē, ab (dē) alqā rē; abicere alqd, dēsinerē alqā rē, inf.; zanechatī relinquerē; ~ uplynouti interponere, intermittere (aliquot diēs); ne~ koho spāti ex somnō suscitāre.

nechtíti nōlō, nōlle; ~ koho zač recūsāre alqm (contubernālem); něchtě invītus 3.

nechuť taedium n., fāstidium n. alcis reī; ~ míti k čemu fāstidire alqd, taedet mē alcis reī; s -i invītus 3, animō invītō.

nechutný insulsus 3, sine sapōre.

nechvalný nōn laudandus 3, improbābilis 2.

nejak-ý ali ; po vztaž. zájmenu a po sī, nisi, ně, num: quis; quīdam, ūllus; -ých 20 dní aliquōs vīgintī diēs; ~ čas aliquamdiū; po -ém čase spatiō intermissō; adv. aliquō modō; nesciō quō modō.

nejapnost ineptia f.

nejapný ineptus 3, inhabilis 2, rústicus 3, imperitus 3, absurdus 3.

nejasnost obscuritās f.

nejasný obscurus 3, ambiguus 3, nōn clārus 3, difficilis 2, perplexus 3.

nejeden sunt, qui s konj.; nōn nēmō; nōnnūllī, -ae, -a; quīdam; multī, -ae, -a.

nejednou nōnnumquam, identidem.

nejen — nýbrž i nōn solum (modo, tantum) -sed etiam; ~ ně — nýbrž ani nōn modo nōn — sed ně — quidem.

nejistot-a dubitātiō f., animus incertus; (o věci) rēs dubia, incerta; býti v -ě in dubiō esse, haesitāre, animō suspēnsō esse.

nejistý incertus 3, dubius 3, ambiguus 3, suspēnsus 3, infīdus 3.

nejméně mi imum.

nejmenovaný cuius nōmen nōn exstat.

nejprve prīmō, primum.

nejraději potissimum.

nejspíše potissimum; haud sciō an; sine dubiō.

nejvíce plūrimum.

nekalý malus 3, improbus 3, něquam.

někam aliquō, ūsquā, quōquam; ~ jinam aliō; in alium locum.

nekázeň nūlla disciplīna f., immodestia f.

někde alicubi, ūsquā; kdyby ~ sīcubī; aby ~ ne nēcubī.

někdejší prīstinus 3; quī ōlim erat.

někdo aliquis, quīdam, quisquam, quispiam; nesciō quis.

někdy aliquandō, interdum, nōnumquam; kdysi aliquandō, ōlim, quondam.

neklamný certus 3, explōrātus 3.

několik aliquot, nōnnūllī, -ae, -a; complūrēs, -ium; ~ málo paucī, -ae, -a.

několikery nōn ūnīus generis.

několikrát aliquotiēns.

nekonečnost infīnitās f., infīnitiō f.

nekonečn-ý infīnitus 3, sempiternus 3, perpetuus 3; -ě sine fīne; mīrum quantum; in immēsum.

nekrytý apertus 3.

nektar nectar, -is n.

některý aliquis, quīdam, ūllus; někteří nōnnūllī; sunt quī s konj.; někteří — jiní aliī — aliī, quīdam — aliī, pars — pars; ~ tam — jiní jinam aliī aliī; ~ tak — jiní jinak aliī aliter.

někudy aliquā.

nekulturní barbarus 3.

nelad perturbātiō f., cōnfūsiō f., ordō turbātus m.

neladný perturbātus 3, cōnfusus 3,

- inconcinnus 3, inordinātus 3, incompositus 3.
nelaskavost inhūmānitās f.; ~ *děti k rodičům* impietās f.
nelaskavý inhūmānus 3, dūrus 3; (*k rodičům*) impius 3.
ne-li sī minus.
nelibě graviter.
nelibiti se displicēre alci, improbārī ab alqō.
nelibost indignātiō f., indignitās f., taedium n.; *vzbuditi* ~ offendere alqm.
nelibozvučný absonus 3.
nelibý inlūcundus 3, ingrātus 3, absurdus 3.
neličený vērus 3, sincērus 3, candidus 3.
nelidskost inhūmānitās f., crūdēlitās f.
nelidský inhūmānus 3, ferus 3, saevus 3, crūdēlis 2.
nelítostný crūdēlis 2, dūrus 3, Immisericors, -dis; inhūmānus 3.
nelze fierī nōn potest; ~ *mi* nōn possum.
nemajetnost inopia f.
nemajetný inops, -pis.
nemálo nōn mediocriter.
neměnlivý aequābilis 2, cōnstāns, -tis; immūtābilis 2.
nemilost ōdium n., offēnsa f.; *upadnouti v* ~ in ōdium venīre alci; *v -i býti* in offēnsā esse aqud alqm.
nemilostivost inclēmēntia f.
nemilostiv-ý inclēmēns, immītis 2, offēnsus 3, Irātus 3; -ě animō offēnsō (īrātō).
nemil-ý ingrātus 3, inlūcundus 3; -e inlūcundē, male.
nemírnost intemperantia f., immoderātiō f., immodestia f.
nemírny intemperāns, immodestus 3; (*o věcech*) immoderātus 3, immodicus 3.
nemístný aliēnus 3 ab alqā rē; absurdus 3, ineptus 3.
nemluvně infāns, -fantis m.
nemluvnost taciturnitās f.; inopia verbōrum f.
nemluvný taciturnus 3; inops verbōrum.
nemoc morbus m.; valētūdō (-inis f.) mala; aegritūdō, -inis f.; (*mořská*) nausea f.; ~ *nakažlivá* contāgiō f.
nemocnice valētūdinārium n., nosocomium n.
nemocný aeger, -gra, -grum; aegrōtus 3; *býti* ~ aegrōtare, laborāre alqā rē, ab (ex) alqā rē.
němota ōs (ōris n.) mūtum; infantia linguae f.
nemotornost rūsticitās f., inurbānitās f., inertia f.
nemotorný vastus 3, īnformis 2, inhabilis 2; (*duševně*) ineptus 3, agrestis 2, rūsticus 3, rudis 2, īncītus 3.
nemoudrost stultitia f., dēmenti f., āmentia f., īnsipientia f.
nemoudrý stultus 3, fatuus 3, īnsipiēns, dēmēns, āmēns; ~ *býti* dēsipiō, -ere.
nemovitý majetek fundus m.
nemožný quī fierī nōn potest.
nemravnost mōrēs corruptī, perditī m.; mōrum prāvitās f.
nemravný inhonestus 3, turpis 2; male mōrātus 3.
němý mūtus 3, ēlinguis 2; *adv.* tacitē, silentiō.
nenadále prāter exspectātiōnem; ex inopīnātō; ex (dē) imprōvisō; subitō, repentē.
nenadálý inopīnātus 3, necopīnātus 3, inspērātus 3; subitus 3, repentinus 3.
nenadaný ingenīi expers; tardī ingenīi; tardus 3.
nenahraditelný irreparābilis 2; *býti* ~ reparārī (sarcīrī, restitūi) nōn posse.
nenáležitý parum dignus 3.
nenapravitelný īnsānābilis 2, perditus 3, quī corrigī nōn potest.
nenasytný īnsatiābilis 2, īnsaturābilis 2, inexplēbilis 2.
nenáviděný ōdiōsus 3, invidiōsus 3, invīsus 3, ingrātus alci.
nenávist ōdium n., invidia f.; *v* ~ *upadnouti* in ōdium alcis venīre; *vzbuditi* ~ ōdium alcis excitāre.
nenávistivý īnfēnsus 3, īnīquus 3.
nenucenost simplicitās f., facilitās f., libertās f.
nenucený nōn coāctus 3, voluntārius 3, simplex, -icis; nātūrālis 2; *adv.* suā sponte.

neobdělaný incultus 3.
neobeznámený ignārus 3 alci rei.
neobezřelost imprudentia f.
neobezřelý imprōvisus 3, incautus 3.
neoblíbený ingrātus 3, ōdiōsus 3 alci; invidiōsus 3 apud alqm.
neoblomnost firmitās f., cōstantia f.
neoblomný firmus 3, cōstāns, inēxōrābilis 2.
neobmezen-ý infīnitus 3; -á moc summa potestās f., summum imperium n.
neobratnost īncītia f., inertia f.
neobratný īncītus 3, iners, -ertis.
neobyčejnost novitās f., īnsolentia f.
neobyčejný īnsolitus 3, inūsitātus 3, īnsuētus 3, rārus 3, mīrus 3, singulāris 2, novus 3, īsignis 2; adv. mīrum in modum.
neobydlený vāstus 3, dēsertus 3.
neobyvatelný inhabitābilis 2.
neocenitelný inaestimābilis 2; eximius 3, praestāns, -tis.
neočekávaný inexpectātus 3, inopinātus 3, īspērātus 3.
neodbytnost importūnitās f., molestia f.
neodbytný importūnus 3, molestus 3.
neodhodlanost dubitātiō f., animus incertus m.
neodhodlaný dubius 3, incertus 3; býti ~ dubitāre, fluctuāre.
neodkladný quī differrī nōn potest.
neodolatelný invictus 3.
neodpovědnost liberum arbitrium n.; inīquitās f., prāvitās f.
neodpovědn-ý quī liberum arbitrium habet; cui dictōrum factorumque ratiō reddenda nōn est; (o věci) inīquissimus 3, prāvissimus 3; to je -é id nūllam excūsātiōnem habet.
neodsouzený indemnātus 3.
neodvislost libertās f.; liberum arbitrium n.
neodvislý liber, -a, -um; suī iūris; nūllius imperiō subiectus 3, nēminī obnoxius 3; býti ~ in libertāte esse, nūllius imperiō pārere.
neodvolateln-ý irrevocābilis 2; -ě in perpetuum.

neodvratný inēvitābilis 2, inēlūc-tābilis 2.
neohebnost rigor, -ōris m.
neohebný rigidus 3.
neohrabanost inertia f., tās f.
neohrabaný iners, rūsticus 3, agrestis 2, vastus 3.
neohrožen-ý impavidus 3, interritus 3, fortis 2; -ě anīmō fortī.
neochotný invītus 3.
neomylnost fidēs (-eī f.) certa.
neomyln-ý quī errāre nōn potest; certus 3; -á pravda summa vēritās f.
neopatrnost imprudentia f., meritās f.
neopatrny imprōvidus 3, imprūdēns, incautus 3, temerārius 3.
neopeřený implūmis 2.
neopomíjetí nīc nihil relīquī facere.
neozbrojený inermis 2, inermus 3.
nepaměť oblīviō f.; od post hominum memoriam.
nepamětlivý immemor alci rei.
nepatrnost levitās f., tenuitās f.
nepatrny levis 2, tenuis 2, exīguus 3; humilis 2, obscūrus 3, ignōbilis 2; mediocris 2; tak ~ tantulus 3; jakkoliv ~ quantuscumque.
neplatný irritus 3, vānus 3, inānis 2.
neplecha petulantia f.; turbae, -ārum f.; tumultus, -ūs m.
nepłodnost sterilitās f.
nepłodný sterilis 2, infēcundus 3, infēlix.
nepoctivost improbitās f., perfidia f., fraus, -audis f.
nepoctivý improbus 3, perfidus 3, fraudulentus 3.
nepoddajnost contumācia f.
nepoddajný contumāx, -ācis.
nepodmíněný absolūtus 3; sine ūllā exceptiōne.
nepodobnost dissimilitūdō, -inis f.
nepodobný dissimilis 2 (alci, alci); k víře ~ incrēdibilis 2; pravdě ~ nōn vērīsimilis 2, nōn probābilis 2.
nepodstatný levis 2, vānus 3, incertus 3.
nepodvržený vērus 3.
nepohnutost stabilitās f.
nepohnutý immōtus 3, dēfixus 3.
nepohoda tempestās turbulenta f., procella f.

nepohodlí incommodum *n.*, molestia *f.*
nepohodlný incommodus 3, molestus 3, iniquus 3.
nepohyblivý immobilis 2, fixus 3, stabilis 2.
nepochopitelný quī intellegī nōn potest; incredibilis 2, mirus 3.
nepochybně certō (scīre); haud dubiē, sine dubiō.
nepochybný nōn dubius 3, certus 3.
nepokoj tumultus, -ūs *m.*; turbae, -ārum *f.*, mōtus, -ūs *m.*; (duševní) sollicitūdō, -inis *f.*; animī perturbātiō *f.*
nepokojný turbidus 3, turbulentus 3, inquiētus 3; sēditiōsus 3, novārum rērum studiōsus 3 (cupīdus 3).
nepoměrný iūstō maior (minor); inīquus 3, iniūstus 3.
nepopíratelný certus 3.
nepoplatnost immunitās *f.*
nepoplatný immūnis 2.
neporušenost integritās *f.*, incolumitās *f.*
neporušený inviolātus 3, integer, -gra, -grum, incolumis 2, salvus 3.
neporušitelnost sanctitās *f.*
neporušitelný inviolābilis 2, inviolātus 3, sanctus 3, sacrō-sanctus 3.
nepořádek perturbātiō *f.*, cōnfusiō *f.*, ordō turbātus *m.*; *v* ~ uvéstī cōfundere, perturbāre, miscēre alqd.
nepořádnost neglegentia *f.*, intemperantia *f.*
nepořádný neglegēns, dissolūtus 3, intemperāns; (o věcech) inordinātus 3, incompositus 3, cōnfusus 3.
nepořízen-ý infectus 3; *s* -ou rē infectā, rēbus infectīs.
neposkvrněný castus 3 (ā cruōre), incontāminātus 3.
neposlušnost immodestia *f.*, contumācia *f.*
neposlušný male pārēns, immodestus 3, contumāx, -cis.
nepotřebný inūtilis 2, ineptus 3.
nepovědom-ý ignōrus 3; -o jest fallit. fugit, praeterit alqm.
nepovolný obstinātus 3, offirmātus 3, pertināx, pervicāx, -ācis.
nepoznaný incōgnitus 3.

nepozorovaně furtim, clam.
nepozvaný invocātus 3.
nepraktický iners, -tis; ineptus 3; ad ūsum nōn aptus 3.
nepřátelsk-ý inimīcus 3, infestus 3, hostīlis 2, aliēnus 3 (ab alqō); adversārius 3; gen. hostium (castra); adv. hostiliter, infestē, inimicē; hostilem in modum; -y jednati hostīlia agere.
nepřítelství inimicitiae, -ārum *f.*; simultās *f.*; animus infestus; ōdium *m.*; mají mezi sebou ~ inimicitiae intercēdunt inter eōs; *v* ~ žítī inimicitias gerere, habēre cum alqō.
nepřáti invidēre alci, aliēnātum esse ab alqō.
nepravda falsum *n.*, mendācium *n.*
nepravdivost vānitās *f.*
nepravdivý falsus 3, vānus 3.
neprávem falsō, iniūstē, perperam.
nepravidelný abnormis 2, ēnormis 2, incōnstāns, dissolūtus 3 (vīta), tumultuārius 3 (exercitus); adv. sine lēge; dissolūtē.
nepravost vitium *n.*, flāgitium *n.*
nepravý falsus 3, vānus 3, prāvus 3, adulterīnus 3 (signa pečeti).
nepředloženost imprudentia *f.*, temeritās *f.*
nepředložený imprūdēns, temerārius 3, incōnsultus 3, incōnsiderātus 3; praeproperus 3; ~ čin temerē factum *n.*
nepředpojatost animus aequus, liber *m.*
nepředpojat-ý aequus 3, liber, -a, -um; -ě sine praeiūdicīō.
nepředvídan-ý imprōvisus 3; -ě dē (ex) imprōvisō.
nepřející invidiōsus 3 alci; - ab alqō.
nepřekonatelný invictus 3; inexplicābilis 2 (difficultās), inextensibilis 2.
nepřestávati perseverāre; dēsistere.
nepřetržitost continuātiō *f.*
nepřetržit-ý continēns, perpetuus 3, assiduus 3; -ě continenter, perpetuō; -ě konati continuāre (iter diē et nocte).
nepřítelství mente captus 3, amēns, -tis; mentis nōn compos, -otis.

nepřítodnost incommodum *n.*, molestia *f.*
nepřítodný incommodus 3, iniquus 3, intempestivus 3, aliēnus 3.
nepřítodnost incommodum *n.* (věc).
nepřítodný iniūcundus 3, ingrātus 3, gravis 2, molestus 3.
nepřítodnouti spernere, reiciō, -ere, repudiāre alqd; ~ bitvy pugnam dērectāre.
nepřítodný v. nepřítodný.
nepřítodný aliēnus 3.
nepřítodný nōn dīrectus 3, oblīquus 3; -o per ambāgēs.
nepřítodnouti koho excludere alqm.
nepřítodný nātūrae repugnāns; (līčený) pūtīdus 3, quaesītus 3, simulātus 3, fictus 3.
nepřítodný imparātus; ~ k boji Impeditus 3.
nepřítodnost potestās nōn iūsta *f.*
nepřítodný aliēnus ab alqā rē; nōn iūstus 3; býti ~ k čemu faciendī alqd iūs (potestātem) nōn habēre.
nepřítodný inaccessus 3, invius 3, arduus 3, impedītus 3, difficilis aditū.
nepřítel inimīcus *m.*, adversārius *m.*; hostis, -is *m.* (vālečný); úhlavní ~ inimīcissimus alci, alci (meus); hostis capitālis *m.*
nepřítodnost absentia *f.*; v něčí -i absente alqō.
nepřítodný absēns, - býti ~ abesse.
nepřítodnost inhūmānitās *f.*, asperitās *f.*, trīstitia *f.*
nepřítodný inhūmānus 3, asper, -a, -um; trīstis 2, difficilis 2.
nepřítodný ōdlum *n.*, malevolentia *f.*, rēs adversae *f.*
nepřítodnost inīquitās *f.*
nepřítodný inīquus 3, adversus 3, aliēnus; -é poměry rēs adversae; -é znamení ōmen, -inis *n.*; (o osobách) invidus 3, malignus 3; aliēnus ab alqō; infēnsus 3, inimīcus 3 alci.
nepřítodný sonō cārēns.
nepřítodně statim; sine morā.
nepřítodný aerī nōn pervius 3.
nepřítodný cōnstāns, fīxus 3, stabīlis 2, immūtābilis 2.

nepřítodný impenetrābilis 2.
nepřítodný inūtilis 2 alci ad alqd.
nepřítodný inexplōrātus 3.
nepřítodnit cēlāre (auctōrem).
nepřítodnost imprūdētia *f.*, temeritās *f.*
nepřítodný imprōvidus 3, incautus 3, imprūdēns, -entis; temerārius 3; ~ čin temerēfactum *n.*
nepřítodný nōn pellūcidus 3.
nerad invītus 3; aegrē, graviter; ~ vidlm aegrē, molestē ferō alqd.
nerád sordēs, -ium *f.*, squālor, -ōris *m.*; illuviēs, -ēī *f.*; caenum *n.*, lutum *n.*
neřest vitium *n.*, flāgitium *n.*
neřestný vitiōsus 3., flāgitīōsus 3.
neřku-li nēdum (*s konj.*).
nerost fossīle, -is *n.*; *pl.* též saxa, -ōrum *n.*
nerovnost inīquitās *f.*, asperitās *f.*, salebra *f.* (salebrae viārum); (nestejnost) inaequālītās *f.*, dissimilitūdō, -inis *f.*
nerovný inīquus 3, asper, -a, -um; curvus 3, curvātus 3; (nestejný) impār, dispār (numerus).
nerozhodnost dubitātiō *f.*, cunctātiō *f.*, haesitantia *f.*
nerozhodn-ý dubius 3, incertus 3, anceps, -cipitis (proelium); zápasiti v -é bitvě ancipitī proeliō (Marte) dēcertāre; z -é bitvy ustoupiti parī proeliō discēdere.
nerozlučný quī sēparārī (dīvellī, disiungī) nōn potest; ~ přítel amīcus fīdissimus *m.*
nerozluštitelný inexplicābilis 2.
nerozum imprūdētia *f.*, temeritās *f.*, nūllum cōsīllium *n.*, stultitia *f.*, dēmentia *f.*
nerozumn-ý ratiōnis expers; dēmēns, āmēns, excors, -dis; imprūdēns, stultus 3; -ě sine ratiōne, imprūdenter, stultē, ineptē.
nerozvážlivost incōnsīderantia *f.*, temeritās *f.*
nerozvážn-ý incōnsīderātus 3, temerārius 3; -á slova temerē iacta *n.*
nerv nervus *m.*
nesčíslný innumerābilis 2.
neshoda discordia *f.*, dissēnsiō *f.*, discrepantia *f.*

- neshodný** discors, -dis; dissidēns, discrepāns, -antis.
- neshodovati se** dissidēre, dissentīre ab (cum) alqō, discrepāre inter sē.
- neschopnost** inertia f., īncītia f., imperītia f. alcis rei.
- neschopný** inūtilis 2, nōn idōneus 3, nōn aptus 3 ad alqd, alci rei; indocilis 2, iners, -tis.
- neschůdnost** difficultās, -ātis f.
- neschůdn-ý** inuius 3, impedītus 3, difficilis atque impedītus; immūnītus 3; -á mīsta Invia, -ōrum n.
- neschvāliti** improbāre, dissuādere alqd.
- nesjednocenost** discrepantia f., dissēnsiō f., dissēnsus, -ūs m.
- neskonal-ý** īnfīnītus 3, immēnsus 3; -e sine fine; mīrum quantum.
- neskromnost** immodestia f.
- neskromný** immodestus 3.
- neslavný** īnglōrius 3, obscūrus 3.
- nesličnost** dēformitās f.
- nesličný** dēformis 2.
- neslučitelný** abhorrēns, aliēnus ab alqā rē; repugnāns alci rei.
- neslušn-ý** indecōrus 3, turpis 2, īnīquus 3; -é chování mōrēs turpēs m.; -é jest dēdecet, nefās est.
- neslýchan-ý** inaudītus 3, novus 3; -á zločinnost a nebezpečí novitās sceleris atque perīculi.
- nesmělost** timiditās f., animus timidus m.
- nesmělý** timidus 3, pavidus 3.
- nesměti** nōn posse, vetārī s inf.; nōn licet, nefās est; nōn habeo quod s konj.; nōn oportet s inf.; nōn dēbere; gerund.: nōn est mīrandum, nōn dēbēmus mīrārī.
- nesmírnost** immēnsitās f.
- nesmírný** immēnsus 3, īngēns, -entis; vastus 3, īnfīnītus 3.
- nesmířitelnost** animus implacābilis m.
- nesmířitelný** implacābilis 2, īnexpīābilis 2.
- nesmrtelnost** īmmortālitās f., īmmortālis memoria f.
- nesmrtelný** īmmortālis 2; aeternus 3, sempiternus 3.
- nesmysl** āmentia f.; ineptiae, -ārum f.
- nesmyslný** āmēns, dēmēns, -entis; īnsānus 3, absurdus 3.
- nesnadn-ý** difficilis 2, arduus 3; -o nōn facile, difficulter.
- nesnášlivost** intolerantia f.; asperitās f.; mōrēs difficilēs m.
- nesnášlivý** intolerāns, -antis; asper, -a, -um; importūnus 3, incommodus 3.
- nesnáz** difficultās f.; býti v -i difficultāte afficī; labōrāre, īn angustīis esse; do -e přijíti īn angustum venīre.
- nesnesitelný** intolerandus 3, nōn ferendus 3, molestissimus 3, ōdiōsus 3.
- nesouhlasiti** dissentīre, dissidēre, discrepāre, abhorrēre ab alqō; improbāre alqd.
- nesouhlasný** discrepāns, dissentāneus 3, absonus 3.
- nesouměrnost** ratiō impār f.
- nesouměrný** impār, īnconclīnus 3.
- nesouvislý** interruptus 3, dissīpātus 3, hiulcus 3.
- nespaní** īnsomnia f.; vigilia f.
- nespojitý** disiūctus 3, dissolūtus 3.
- nespokojenost** indignātiō f., offēnsiō f.
- nespokojený** nōn contentus 3 alqā rē; býti ~ molestē ferre; paenitet mē alcis rei.
- nespolehlivost** īnfirmitās f., īnfidēlitā; f., fidēs (-eī) dubia f.
- nespolehlivý** īnfīdus 3, īnfirmus 3, īncertus 3, dubius 3, levis 2.
- nespořádaný** īncompositus 3, īordinātus 3, effūsus 3.
- nespravedlivost** īnīustitia f., īnīquitās f.; (čin) īnīuria f.
- nespravedlivý** īnīustus 3, īnīquus 3, īmmeritus 3.
- nesprávn-ý** falsus 3, vitiōsus 3; -ě falsō, dēprāvātē (īudicāre).
- nesrovnalost** dissimilitūdō, -īnis f.; absurdum n.
- nesrovnávatí se v. nesouhlasiti.**
- nesrozumitelnost** obscuritās f.
- nesrozumitelný** obscūrus 3.
- nestálost** īncōnstantia f., mōbilitās f., varietās f., levitās f.
- nestálý** īncōnstāns, mōbilis 2, varius 3, mūtābilis 2, īnfirmus 3. īnstābilis 2, cadūcus 3, flūxus 3.
- nestatečnost** īnfirmitās f., ignāvia f.

nestatečný invalidus 3, infirmus 3, ignāvus 3, nōn fortis 2.
nestejnost inaequālitas f., dissimilitūdō, -inis f.
nestejný dispār, impār, -aris; dissimilis 2, inaequālis 2.
nésti ferre, portāre, gerere; ~ *vstříc* offerre; ~ *zpět* referre, reportāre; ~ *bolestně* perdolescere, aegrē ferre; ~ *vinu* culpa penes alqm est; *nositi střevlce* calceīs ūtī.
nestoudnost impudentia f., prōtervitās f., procācitās f., importūnitās f.
nestoudný impudēns, prōtervus 3, procāx, -ācis; importūnus 3.
nestrannost aequitās, -ātis f.
nestranný aequus 3, integer, -gra, -grum, liber, -a, -um; *býti* ~ *īrā* et studiō vacāre.
nestřežený incūstōdītus 3, vacuus ā cūstōdibus.
nestřídmost intemperantia f., immoderātiō f.
nestřídmý intemperāns, immodestus 3, incontīnēns, -entis.
nestvůra mōnstrum n., portentum n.
nestydatý v. nestoudný.
nesvár discordia f.; lis, litis f., rixa f., altercātiō f.
nesvědomitost nūlla religiō f., impietās f., perfidia f., improbitās f.
nesvědomitý nūllā religiōne; impius 3, perfidus 3, improbus 3.
nesvornost discordia f., dissēnsiō f. v -i *žiti* discordāre.
nesvorn-ý discors, -dis; dis idēns, -entis; ~ *býti* discordāre, dissidēre, dissentīre ab (cum) alqō, inter sē; -ě discordī animō.
nešetrnost importūnitās f., immodestia f.
nešetrný importūnus 3, immodestus 3, prōtervus 3.
neškodn-ý innocēns; *býti* ~ nihil nocēre; -ě sine noxā
nešlechtnost improbitās f., impietās f.; (*čin*) scelus, -eris, n.; flāgitium n.
nešlechtný improbus 3, impius 3, nefārius 3, scelestus 3, turpis 2.
nešpory vespera f. (cír.).

nešťastn-ý infēlīx, -īcis; Infortunātus 3, miser, -a, -um; ~ *boj* proelium adversum n.; -ě *válčiti* male rem genere; ~ *den* diēs nefāstus.
neštěstí rēs (rērum) adversae (-ārum) f.; fortūna adversa f.; calamitās f., miseria f.; *na* ~ *se stalo* incommodē accidit, ut.
neštov-ice pūstula f., papula f., variola f.; *plný -ic* pūstulātus 3.
neť frātris (sorōris) filia f.
netaktní ineptus 3.
netečnost neglegentia f., ignāvia f., sēgnitia f., inertia f.
netečný ignāvus 3, sēgnis 2, iners, -tis; dissolūtus 3, lentus 3; ~ *býti* neglegere alqd.
netopýr vespertiliō m.
netrpělivost impatientia morae f., fēstīnātiō f.
netrpěliv-ý morae impatiēns, fēstīnāns, -antis; -ě impatienter, animō inīquō.
netušený imprōvīsus 3.
netušící inopīnāns, imprūdēns, -entis.
netvor mōnstrum n., bēlua f.
neuctivý irreverēns, -entis, irreligiōsus 3; contumēliōsus 3.
neúčastný exsors, expers, -tis alcis reī.
neučelivý indocilis 2.
neučený Indoctus 3.
neúčinný inūtilis 2, invalidus 3, vānus 3.
neuhlazený rudis 2, asper, -a, -um, horridus 3 (dīcendī genus).
neúhlednost dēformitās f., exiguitās f., humilitās f.
neúhledný dēformis 2, exiguus 3, humilis 2.
neukojitelný implacābilis 2 (īra), insatiābilis 2 (cupiditās).
neumělost inertia, īnscentia f., ignōrantia f., ignōrātiō f.
neuměl-ý iners, -tis; rudis 2, indoctus 3, īnscius 3, ignārus 3, imperītus 3 alcis reī; -e indoctē, imperītē, sine arte.
neúmýslně nōn cōsultō.
neúnavný assiduus 3, impiger, -gra, -grum.
neúplatný incorruptus 3, integer, -gra, -grum; abstīnēns, -entis.

neupřimnost animus subdolos *m.*
neupřimný fallāx, -ācis; falsus 3, perfidus 3.
neuprositelný inexorābilis 2.
neurčit-ý incertus 3, dubius 3, ambiguus 3; -ě dubiē, ambiguē.
neúroda messis (-is, *f*) tenuis; annus sterilis *m.*
neúrodnost sterilitās *f.*
neúrodný sterilis 2, infēcundus 3.
neurozenost ignōbilitās *f.*, humilitās *f.*
neurozený ignōbilis 2, humilis 2, obscurus 3.
neurvalý atrōx, ferōx, -ōcis.
neustál-ý continēns (labor); continuus 3 (imber), perpetuus 3 (rīsus); -e continenter, perpetuō, assiduē, ūsque.
neustávatí perseverāre (in bellō, bellum gerere).
neústavní aliēnus 3 ā rē públicā.
neústupnost pertinācia *f.*, obstinātiō *f.*, animus obstinātus *m.*
neústupn-ý pertināx, contumāx, -ācis; obstinātus 3; -ě pertināciter, animō obstinātō.
neušlapaný intrītus 3, nōn trītus 3.
neutrál ní medius 3; neutrius (nūllius) partis; býti ~ neutrius partis esse, medium se gerere, quiēscere.
neutralita neutrius partis studium; quiēs, -ētis *f.*; ōtium *n.*
neuvěřitelný incrēdibilis 2.
neuzdravitelný insānābilis 2.
neužitečný inūtilis 2 ad alqd.
neužívaný inūsītātus 3.
nevalný mediocris 2, angustus 3.
nevázanost licentia *f.*, effrēnātiō *f.*, intemperantia *f.*; immodestia *f.* (militum).
nevázan-ý solūtus 3, liber, -a, -um; -á řeč ōrātiō solūta *f.*; (prostopášný) effrēnātus 3, ferōx, -cis; intemperāns, -antis; immodestus 3.
nevážnost contemptiō *f.*, dēspiciētia *f.*; v -i býti contemnī, dēspicior, -ī.
nevčas intempestivē, aliēnō tempore.
nevčasný intempestivus 3; immātūrus 3.
nevědný ingrātus 3, beneficii immemor, -is.

nevďek animus ingrātus (beneficii immemor) *m.*
nevěděti nescīre, ignōrāre; *nevěda si rady* inscius animi.
nevědomost ignōrantia *f.*, inscientia *f.*, inscītia *f.*
nevědomý inscius 3, ignārus 3, imperītus 3 alcis reī; *nevzdělaný* rudis 2, indoctus 3, inscius 3, imprūdēns.
nevěra impietās *f.*
nevěrnost infidēlitās *f.*, perfidia *f.*, nūlla fidēs, -eī, *f.*
nevěrný infidēlis 2, infidus 3, perfidus 3, perfidiōsus 3.
nevěsta spōnsa *f* (alci); (*snacha*) nūrus, -ūs *f.*
nevěstinec lupānar, -āris lustrum *n.*, fornic, -icis, *m.*
nevěstka meretrī, -īcis *f.*, lupa *f.*, scortum *n.*
nevhodn-ý intempestivus 3, incommodus 3, inīquus 3, aliēnus 3, -ě incommodē, intempestivē, aliēnō tempore.
nevidanost novitās *f.*
nevidaný novus 3; v. *neobyčejný*.
neviditelný quī oculis cernī nōn potest; nōn aspectābilis 2; caecus 3.
nevidomý caecus 3.
nevinnost innocentia *f.*, pudicitia *f.*, sanctitās *f.*
nevinný innocēns, -entis; culpā vacuus 3; innoxius 3; ~ *na vraždě* innocēns parricīdii; *za -a uznati* absolvere, liberāre alqm alqā rē.
nevkus iūdicium corruptum *n.*, insulsitās *f.*
nevkusný ineptus 3, insulsus 3.
nevlastní aliēnus 3, nōn proprius 3; ~ *syn* prīvignus *m.*; ~ *dcera* prīvigna *f.*; ~ *bratr* frāter eōdem patre (eādem mātře) nātus.
nevlídnost asperitās *f.*, tristitia *f.*, inhūmānitās *f.*, difficultās *f.*
nevlídný asper, -a, -um; inhūmānus 3, tristis 2, difficilis 2.
nevole indignātiō *f.*, indignitās *f.*, offēnsiō *f.*; s -í molestē, aegrē, animō inīquō.
nevolnictví servitūs, -ūtis, *f.*
nevolník servus *m.*, mancipium *n.*
nevolnost valētūdō (-inis) incommoda; *pocítovatí* ~ nausēare.

nevražení simultās *f.*, ōdium *n.*, malevolentia *f.*, inimicitiae, -ārum *f.*
nevražiti succēnsēre, infestum esse alci; ōdisse alqm.
nevrllost morōsitās *f.*, Indignātiō *f.*
nevrlý morōsus 3, difficilis 2, trīstis 2, stomachōsus 3, male affectus 3; ~ býti aegrē ferre alqd.
nevšedn-í insolitus 3, singulāris 2, mīrus 3, summus 3; -ě mīrum in modum, eximiē.
nevšímati sī contemnere, neglegere alqm.
nevšímařost contemptiō *f.*, contemptus, -ūs, *m.*; neglegentia *f.*
nevšímařý neglegēns, -entis.
nevycvičený inexercitātus 3.
nevýčerpatelný inexhaustus 3.
nevýhnutelnost necessitās *f.*
nevýhnutelný necessārius 3, inēvītābilis 2 (malum).
nevýhoda incommodum *n.*
nevýhodný inūtilis 2, nōn opportūnus 3.
nevyléčitelný insānābilis 2.
nevýmluvný indisertus 3, ēlinguis 2
nevýřizený reliquus 3, residuus 3.
nevýslovný inauditus 3, incrēdibilis 2.
nevysvětlený indictus 3, inexplōrātus 3, occultus 3.
nevysvětlitelný inexplicābilis 2.
nevysychající perennis 2 (fōns).
nevývratný firmus 3, certus 3.
nevyzpytatelný inexplōrābilis 2; occultus 3, absconditus 3.
nevzdělanost barbaria *f.*, inhūmānitās *f.*, mōrēs ferī *m.*
nevzdělaný barbarus 3, incultus 3, rudis 2 (artium), agrestis 2.
nezákonný lēgibus repugnāns; nōn lēgitimus 3, iniūstus 3, contrā lēgem.
nezaměstnanost nullum negōtium *n.*, nullus quaestus (-ūs) *m.*, ōtium importūnum *n.*
nezaměstnaný opere vacuus 3, quaestūs inops, -opis; ōtiōsus 3.
nezapomenutelný sempiternā memoriā dignus 3.
nezaručená zpráva rūmor, -ōris, *m.*
nezasloužený immeritus 3, indignus 3.

nezasvěcený aliēnus ab alqā rē, expers, -tis alcis reī.
nezávadný nōn suspectus 3, integer, -gra, -grum; aequus 3.
nezávažný levis 2, nullius momentī.
nezávislý liber, -a, -um; suī iūris; (duševně) suī iūdicīi, suī arbitrii.
nezáživnost crūditās *f.*
nezáživný difficilis 2 ad concoquendum.
nezbednost effrēnātiō *f.*, licentia *f.*, immodestia *f.*
nezbedný effrēnātus 3, immodestus 3, petulāns; -antis, solūtus 3; male mōrātus 3.
nezběhlý imperītus 3, rudis 2 alcis reī.
nezbytí necessitās *f.*; vida ~ necessitāte coāctus 3, rēbus dēspērātis.
nezbytn-ý necessārius 3; -á potřeba necessitās *f.*
nezdárný dēgener, - , -um; male mōrātus 3.
nezdavý invalidus 3, aeger, -gra, -grum; gravis 2 (caelum podnebí).
nezdvořilost inurbānitās *f.*, mōrēs rūsticī, agrestēs *m.*
nezdvořil-ý inurbānus 3, rūsticus 3, agrestis 2; -e rūsticē.
nezemdlenný indēfessus 3, integer, -gra, -grum ā labōre.
nezhojitelný insānābilis 2.
nezištnost abstinentia *f.*, i tia *f.*
nezištn-ý abstinēns, -entis; -ě castē.
nezkažený incorruptus 3, integer, -gra, -grum.
nezkrocenost effūsiō *f.*; ferōcia *f.*; atrōcitās *f.*
nezkrocený indomitus 3; invictus 3; ferus 3, atrōx, -ōcis.
nezkrotný effusus 3; indomitus 3; invictus 3.
nezkušenost imperītia *f.*, īncīti *f.*; īncientia *f.*
nezkušený imperītus 3, rudis 2 alcis reī.
nezletilost aetās pūpillāris *f.*; aetās nōndum adulta.
nezletilý (qui) nōndum iūris, nōn adultā aetāte (est), pūpillus 3; Immāturus 3.

nezlomný firmus 3, stabilis 2, cōstāns.
neznamý incorruptus 3, ferreus 3.
nezmeniteľný cōstāns, -antis; immūtābilis 2.
neznaboh impius 3; deī contemp-tor, -ōris, m., pāgānus m.
neznalost īnscītia f., īnscientia f., ignōrantia f., ignōrātiō f.
neznalý ignārus 3, imperītus 3 alcis reī.
neznám-ý ignōtus 3, incōgnitus 3 (terra), ignōbilis 2, obscūrus 3; *není mi -o* nōn mē fugit.
neznati ignōrāre.
nezpůsob rūsticitās f., licentia f.
nezpůsobný male mōrātus 3, rūsticus 3.
nezralý immātūrus 3, crūdus 3.
nezřetelnost obscūritās f.
nezřetelný obscūrus 3, nōn clārus 3
nezřídka haud rārō, saepe, saepe-numerō.
nezřizen-ý inordinātus 3, turbātus 3 (ordō); immoderātus 3; -á rozkoš libīdō, -inis, f.
nezručný ineptus 3, īnscītus 3.
nezvedený male mōrātus 3, im-modestus 3, rūsticus 3.
nezvěstný incertus, ubi sit.
nezvratn-ý firmus 3, stabilis 2, cōstāns, -antis; -á vůle cōstan-tia f., firmitās f.
nezvyklost īnsolentia f.
nezvyklý insuētus 3, īnsolēns, -entis alcis reī (labōris útrapám).
než spoj. odporovací: sed, verum, at, at vērō; quamquam: *než co pravím?* quamquam quid loquor? *než o tom dosti* sed dē hīs satis; *po komparat.* quam; *jiný než* alius āc; *nic než* nihil nisi, nihil praeter.
neženatý caelebs, -libis.
nežit ulcus, -eris, n.; clāvus m.
neživotný inanimus 3, inanimātus 3
něžnost teneritās f.; amor, -ōris f.
něžný tener, -a, -um; mollis 2; pius 3, blandus 3.
nic nihil; o ~ nihilō; za ~ prō nihilō (putāre alqd).
nicméně nihilō minus, nihilō sētius.
nicotnost rēs vāna (inānis) f.
ničema homō nēquam.
ničemnost nēquītia f.
ničemn-ý nēquam, improbus 3,

perditus 3, prāvus 3, fūtilis 2; -ě nēquiter, improbē, frūstrā.
ničiti dēlēre, obterere, exedere, perdere, pessumdare, percellere; ~ *naději* spem abscīdere.
nijaký nūllus 3.
nikady nusquam.
nikam nusquam; *aby* ~ nē us-quam.
nikde nusquam; nūllō locō; *na zemi* nusquam gentium.
nikdo nēmō; *a* ~ neque quisquam; *aby* ~ nē quis.
nikdy numquam (nunquam); *a* ~ neque umquam; *aby* ~ nē um-quam.
nikoliv nōn, nēquāquam; *v odpo-vědi* nōn se slovesem, nūllō modō, minimē vērō.
nikterak haudquāquam, nēquā-quam, neutiquam, nūllō modō; minimē.
nikudy nusquam; *aby* ~ nē quā.
nit filum n.; *ztratiti* ~ ā prōpositō abīre, longius abīre.
nitro pars interior f.; ~ *domu* do-mus interior; ~ *země* vīscera (-um) terrae n.; *duše* animus m., mēns f.; *do -a* penitus.
niva campus m.; ager, -grī, m.; arvum n.
nížkost humilitās f.; ignōbilitās f.
nížký humilis 2; dēpressus 3; dē-misus 3, abiectus 3; (*o hlase*) gravis 2; (*o ceně*) vīlis 2, levis 2; (*o rodu*) humilis 2, obscūrus 3, ignōbilis 2; (*o jednání*) sordidus 3, illīberālis 2; *níže položený* īnferior -ius.
nížina locus dēmissus, dēpressus m.
nížiti se dēsīdere.
noc nox, noctis f.; *v -i* nocte, noctū; *ve dne v -i* diē et nocte, diēs noctēsque; *dlouho do -i* ad multam noctem; *dobrou noc!* salvē! valē!
nocleh hospitium nocturnum n., mānsiō f.
nocovati pernoctāre; (*bdíti*) vigi-lāre.
noční nocturnus 3; ~ *stráž* vigilae, -ārum, n.
nočník lasanum n.
noh gryps, -pis, m. (*sup*)
noh-a pēs, pedis, m.; crūs, crūris, n.; *co* ~ -u mine pedetemptim, pede-

tentim, tardē, lentē, sēgniter; *na -y pomoci* ērigere, levāre alqm; *ani -ou nev Kročiti* nē pedem quidem īferre alqō.
nohatý longīs pedibus.
nohavice brācae, -ārum, f.
nohsled pedisequus m., assecla m., assectātor m., imitātor m.
nořec (potápěč) ūrīnātor m.
nořiti mergere; ~ se sē mergere; ūrīnārī (do moře).
nos nāsus m.; nārēs, -ium, f.; *za ~ voditi* lūdere, fallere alqm; ~ *všude strkati* omnia rīmārī.
nosatý nāsūtus 3.
nosič bāiulus m.; ~ *nositek* lectīcārius m.
nositi gestāre; v. *nesu*.
nosítka lectica, -ae, f., ferculum n.
nosítkář lectīcārius m.
nosorožec rhīnocerōs, -ōtis, m.
nota nota mūsica f.; *zpívati stále stejnou -u* eandem cantilēnam canere.
notář scrība pūblicus m.
notný magnus 3, gravis 2, solidus 3, firmus 3; ~ *píják* homō multī vīnī.
nouze inopia f., egestās f.; penūria f.; necessitās f., rēs (rērum) angustae (-ārum) f., difficultās f.; *míti -i egēre* alqā rē, egestāte premī.
nováček tīrō, -ōnis m.
novina rēs nova f., novum n.
noviny ācta, -ōrum n. (diurna, pūblica).
novoluní lūna nova f.
novost novitās f.
novota novitās f., rēs nova f., novum n.
novotář rērum novārum studiōsus.
novotářství rērum novārum studium n.
novověký novus 3, recēns, -entis.
nový novus 3, recēns, -entis; ~ *věk aetās* recentior f.; ~ *rok* annus iniēns (ineuntis).

nozdra nāris, -is f.
nožík cultellus m.
nu age! agite! ~ *tedy* agedum!
nucení vīs (vim, vī) f.; bez ~ *nüllā vī cōgente*.
nucený coāctus 3.
nuditi taedium (molestiam) afferre alci; ~ *se ōtiō* languēscere; *taedet* mē alcis reī.
nudný taediī plēnus 3, molestus 3, insulsus 3, lentus 3.
nůše fiscina f., corbis, -is, m.
nutiti cōgere (s *inf.*, *zřídka* ut); ~ *k jídlu, pití* invitāre alqm cibō, pōculis; ~ *se animum* vincere; imperāre sibi.
nutnost necessitās f.
nutn-ý necessārius 3; -á *potřeba* necessitās f.; -o *jest* necesse est s *akkus. a inf. nebo* conj.
nuzáctví egestās f.; mendīcitās f.; miseria f.
nuzák homō egentissimus, pauperimus; mendīcus m.; -em *se státi* ad egestātem redāctum esse.
nuzně exiguē; miserē; in summā egestāte.
nuzný egēns, -entis; inops, -opis; mendīcus 3; miser, -a, -um; tenuis 2 (vīctus);
nuže! age! agite!
nůž culter, -trī m.
nůžky culter, -trī m.; forfex, -icis m.
nýbrž sed, vērūm.
nynějšek haec tempora; *od -ka* abhinc; *ab hōc* inde tempore; *až do -ka* adhūc, ad hoc usque tempus, usque ad hodiernum diem; *pro ~* in praesens, in praesenti.
nynější quī nunc est; praesēns, -entis; hic, haec, hoc.
nyní nunc; hōc tempore; hodi-; ~ *ještě* etiā nunc usque.
nýti pereō, -īre; dēsideriō alcis reī flagrāre, cōficior, -ī.

o *dě s ablat.*; *při komparat.* o to eō; *oč* quantō; *o něco* paulō; *o nic* nihilō; *o jeden prst* více ūnō digitō plūs.

o! *ō!* *akk. zvolací*; mē miserum!
ob *dům* alternīs domibus; *ob den* alternīs diēbus; *ob rok* secundō quōque annō.

- ob-a** ambō, -ae, -ō (*dohromady*); uterque (*každý zvlášť*); *my* ~ uterque nostrum; -ě *strany* utrīque; *s -ou stran* utrimque; *na -ě strany* utrōque; *na -ou stranách* in utrāque parte.
- obal** vēlāmentum *n.*; tegumentum *n.*; involūcrum; *bez -u* apertē, liberē, ingenuē.
- obaliti** circumplicāre, involvere alqd alqā rē.
- obálka** involūcrum *n.*; tegumentum *n.*; vēlāmen, -inis *n.*
- obapoln-ý** mūtuus 3; invicem; -ě mūtuō, invicem, vicissim, inter sē.
- obarviti** colōre infici, -ere; tingere.
- obava** metus, -ūs *m.*; cūra *f.*; sollicitūdō, -inis *f.*
- obávati se** metuere; verērī; timēre.
- obcovací řeč** sermō communis, cōtidiānus *m.*
- obcování** commūniō *f.*; societas *f.*; ūsus, -ūs *m.*; consuetūdō, -inis *f.*; (*důvěrné*) familiāritās *f.*
- obcovati** interesse alci reī; ūti alqō; versārī cum alqō; (*důvěrně*) familiārter ūti alqō.
- občan** cīvis, -is *m.*
- občanský** cīvilis 2; cīvicus 3.
- občanství** cīvitās *f.*
- občanstvo** cīvēs, -ium *m.*; cīvitās *f.*
- občas** ad tempus.
- občasný** certō tempore recurrēns.
- občerstvení** recreātiō *f.*
- občerstviti** recreāre, reficiō, -ere alqm.
- obdařen** praeditus 3, ornātus 3, auctus 3 alqā rē.
- obdařiti** dōnāre alqm alqā rē; magnis dōnis affici, -ere alqm; ornāre alqm.
- obdělávati** colere (*agrōs*).
- obdiv** admīrātiō *f.*
- obdivovatel** admīrātor, -ōris *m.*
- obdivovati** mīrārī, admīrārī alqm alqd.
- obdivuhodný** mīrābilis 2, admīrābilis 2; ~ *dar vojevůdcovský a státnický* magna indolēs virtūtis imperātoriae et magna scientia reī pūblīcae regendae.
- obdoba** similitūdō, -i is *f.*; pār ratio *f.*; analogia *f.*
- obdobn-ý** similis 2; cōsentiēns, -entis; -ě similiter; parī ratiōne.
- obdržeti** accipiō, -ere; obtinēre; assequī, cōsequī, nanciscī; ~ *rozkaz* iuberī; ~ *odpověď* respōnsū ferre; ~ *zprávu* certiōrem fierī; ~ *zpět* recipi, -ere.
- obé** utrumque.
- ob-ec** cīvitās *f.*; rēs pūblica *f.*; *jménem -ce* pūblicē; *na útraty -ce* pūblicē.
- obecenstvo** homī, -um *m.*; populus *m.*; spectātōrēs, -um *m.*; audītōrēs, -um *m.*; lectōrēs, -um *m.*; corōna *f.*; theātrum *n.*
- obecní** pūblicus 3, commūnis 2; *gen. reī* pūblīcae, cīvitātis.
- obecný** commūnis 2; vulgāris 2; ūsitātus 3; generālis 2; ~ *lid* vulgus, -ī *n.*; multītūdō, -inis *f.*
- oběd** cēna *f.*; *po -ě* cēnātus 3.
- obědvati** cēnāre.
- oběh** ambitus, -ūs *m.*; circuitus, -ūs *m.*; cursus, -ūs *m.*; conversiō *f.* (*stellārum*); ūsus, -ūs *m.*; *do -u* dāti ēdere; *v -u* býti in omnium ūsū esse (*versārī*).
- obehnati** circumdare, cingere alqd alqā rē.
- oběhnouti** currere circum alqd, circumeō, -īre alqd.
- obehráti** lūdendō (*in āleā*) auferre alqd ab alqō.
- obejítí** circumeō, -īre alqd, circumvenīre alqm; ~ *zákon* lēgī fraudem facere; ~ *se s čím* contentum esse alqā rē, satis habēre alqd; ~ *se bez čeho* cārēre posse alqā rē, nōn dēsīderāre alqd.
- obejmouti** amplectī, amplexārī, complectī alqm.
- obejmutí** amplexus, complexus, -ūs *m.*
- obelhati** mendāciō fallere alqm.
- obelstítí** dolō capiō, -ere; fallere, circumvenīre alqm.
- oběsiti** suspendere alqm (*dě, in arbore*); ~ *se sě* suspendere, vītam suspendiō finīre, spīritum exprimere.
- obeslání** vocātiō *f.* (*in iūs*).
- obeslati** vocāre, citāre, arcessere, ēvocāre, accīre, postulāre alqm.
- obestřítí** vēlāre, involvere, obvolvare.

- oběšenec** qui vītam suspendiō finīvit.
- oběšení** suspendium *n.*
- oběť** sacrificium *n.*; sacra, -ōrum *n.*; ~ *za mrtvé inferiae, -ārum f.*; *za hřích piāculum n.*; *vlasti velkou ~ přinést* multa condōnāre patriae; ~ *děkovnou přinášeti* grātiā persolvere; *státi se -í pereō, -ire, opprimī* alqā rē.
- obětavost** singulāre officium in alqm.
- obětní** sacrificālis 2; ~ *hody epulae sacrificālēs f.*; ~ *chléb libum n.*; ~ *zvíře hostia f., victima f.*
- obětník** sacrificulus *m.*
- obětování** sacrificātiō *f.*; immolātiō *f.*
- obětovati** sacra facere; sacrificāre; immolāre; ~ *mrtvým parentāre* (mortuīs); (*darovati*) dare, dōnāre, offerre alqd alci; ~ *se vītam (salūtem) suam condōnāre, prōfundere; mortī sē offerre.*
- obezdíti** mūrō circumdare alqd.
- obeznalost** cōgnitiō *f.*, scientia *f.*, perītia *f.* alcis reī.
- obeznalý** gnārus 3, perītus 3 alcis reī; *versātus in alqā rē; ve všem býti ~ omnia explōrāta habēre.*
- obeznámiti se** explōrāre alqd; cōgnōscere alqm alqd.
- obezřelost** prūdētia *f.*; cautiō *f.*; circumspectiō *f.*
- obezřelý** prūdēns, -entis; cautus 3.
- oběžnice** stella errāns, -antis *f.*
- oběžník** poslati litterās circum alqōs dīmittere.
- obhájce** dēfēnsor *m.*; tūtor *m.*; prōpugnātor *m.*; patrōnus *m.*
- obhajovati** dēfendere alqm; causam alcis (prō alqō) dīcere (agere, tuērī).
- obhájiti** retinēre alqd.
- obhajovací řeč** dēfēnsiō *f.*
- obhlédnouti** perlūstrāre, collūstrāre, explōrāre, cōgnōscere alqd.
- obcház-etí** circumeō, -īre; ambeō, -īre (hominēs); *hrůza mne -í* horror mē perfundit.
- obchod** mercātūra *f.*; commercium *n.*; negōtium *n.*; (*peněžní*) negōtiātiō *f.*; ~ *provazovati* negōtium tractāre, obīre; mercātūram exer-
- cēre, facere; -em negōtiū obeundi causā.
- obchodní město** emporium *n.*; ~ *věc negōtium n.*; ~ *společnost societās f., collēgium mercātōrum n.*
- obchodnický** mercātōrius 3; ~ *živnost* mercātūra *f.*
- obchodnictvo** mercātōrēs, -um *m.*
- obchodník** mercātor *m.*; negōtiātor *m.*; ~ *s obilím* frūmentārius *m.*; *s dobyt看* pecuārius *m.*; *s koni* mangō, -ōnis *n.*
- obchůzka** circuitiō *f.* (vigiliārum); -u *konati* circu(m)īre (vigiliās).
- obíhati** circumeō, -īre; dēcurrere (stellae); *slunce -á kolem země sōl circum terram volvitur.*
- obilí** frūmentum *n.*; ~ *opatřiti* frūmentārī.
- obilíti** dēalbāre.
- obilnice** horreum *n.*; cella frūmentāria *f.*
- obilní** frūmentārius 3; ~ *trh* forum frūmentārium *n.*
- obinadlo** ligāmen, -inis *n.*; ligāmentum *n.*; vinculum *n.*
- obíratí** legere, stringere (folia), colligere (*ērúcās housenky*); (*olupovati*) spoliāre, expilāre, exuere alqm alqā rē; ~ *se servīre, studēre* alcis reī, exercēre alqd; ~ *se myšlenkou* cōgitāre, medītārī dē alqā rē.
- objasnění** explicātiō *f.*; explānātiō *f.*
- objasniti** explicāre, explānāre, illūstrāre alqd.
- objednatí** parāre, comparāre alqd; ~ *jídlo* cēnam imperāre.
- objednávka** mandātum *n.*, negōtium *n.*; -u *vyříditi* mandātum exsequī, perficere.
- objem** ambitus, -ūs *m.*; circuitus, -ūs *m.*; (*obsah*) magnitūdō, -inis *f.*, amplitūdō, -inis *f.*, capācitās *f.*
- objemnost** amplitūdō, -inis *f.*; capācitās *f.*
- objemný** capāx, -ācis; amplus 3.
- objetí** amplexus, complexus, -ūs *m.*
- objev** inventum *n.*
- objevení** inventio *f.*; (*prozrazení*) indicium *n.*; ~ *se adventus, -ūs m.*
- objeviti** invenīre, aperīre, patefacere, dētegere alqd; ~ *se*

appārēre; (o osobách) sē ostendere, in cōspectum venīre, in pūblicum prōdīre; offerri (ve snu).
objíždka circuitus, -ūs *m.*; spatium *n.*; orbis, -is *m.*
objížděti circumvehī, circumequitāre (*na koni*) alqd; perequitāre (*aciem*), obequitāre (*statiōnēs*), superāre (*īnsulam*).
obkládati circumdare alqd alci rei.
obkladek fōmentum *n.*; *dávati* ~ corpori fōmenta adhibēre.
obklíčení obsidiō *f.*, obsessiō *f.*
obklíčiti circumstāre, circumsistere, stipāre, circumvenīre alqm; cingere, claudere, circumdare, saepīre, circumclūdere alqd; *býti* -en circumsedērī.
obklop-iti circumdare, saepīre, circumvenīre; *jsa* -en stīpātus 3; *řeka neobklopuje části* pars intermittitur ā flūmine.
oblak nūbēs, -is *f.*
oblásek silex, -icis *m.*
oblast territōrium *n.*; ager, -grī *m.*; fīnēs, -ium *m.*; regiō *f.*; pars, -tis *f.*
obléci induere alci vestem; ~ se induere vestem; *oblečen* vestītus 3; (*bíle*) albātus 3; (*černě*) sordidātus 3.
obléhací stavby mūnitiōnēs, -um *f.*; opus, -eris *n.*
obléhání obsidiō *f.*, obsessiō *f.*, oppugnātiō *f.*
oblehatel oppugnātor, -ōris *m.*
oblehati oppugnāre; obsidēre; obsidiōne claudere; circumsedēre
oblehnouti circumsidēre; obsidiōne claudere.
oblek vestis, -is *f.*; vestītus, -ūs *m.*; vestimentum *n.*; cultus, -ūs *m.*; habitus, -ūs *m.*; *krásný* ~ ornātus, -ūs *m.*
obletovati circumvolāre alqd.
obleva frīgus (-oris *n.*) solūtum; *nastává* ~ frīgus (*hiems*) solvitur; nivēs liquēscunt, solvuntur.
oblévati circumfundere alqd.
oblezlý glaber, -bra, -brum.
obležení obsidiō *f.*, oppugnātiō *f.*, obsessiō *f.*, circumsessiō *f.*
obliba grātia *f.*; voluptās *f.*; studium *n.*; *míti* -u v čem dēlectārī alqā rē, studēre alci rei.

oblíbenec dēlici, -ārum *f.*
oblíbenost grātia *f.*; cāritās *f.*
oblíbený grātiōsus 3, grātus 3, acceptus 3, alci (*apud alqm*); *u lidu* ~ populāris 2; *býti* ~ grātiā valēre *apud alqm*, flōrēre grātiā alci.
oblíbiti si adamāre alqm.
obličej faciēs, -ēi *f.*; vultus, -ūs *m.*
obloha caelum *n.*
oblomiti mollīre, lēnīre animum alci.
oblouditi fallere, dēciplō, -ere.
oblouk arcus, -ūs *m.*; fornix, -icis *m.*; (*záhyb*) flexus, -ūs *m.*; curvāmen, -inis *n.*; curvātūra *f.*
obloukovitý arcuātus 3; flexuōsus 3; curvātus 3.
obložití circumdare alqd alci rei.
obluda mōnstrum *n.*; bēlua *f.*, portentum *n.*
oblý oblongus 3; *ōvō* similis 2.
obměkčiti mollīre alqd; flectere animum alci.
obměna immūtātiō *f.*
obměnití immūtāre alqd.
obmeškání cessātiō *f.*; intermissiō *f.*
obmeškati tardāre, retardāre, impedīre alqm; moram facere alci; ~ se immorārī alci rei.
obmezení moderātiō *f.*, temperātiō *f.*, continentia *f.*, modestia *f.*, modus *m.*; *s* -m cum exceptiōne; *s tím* -m, že ita... ut; *bez* ~ sine ūllā exceptiōne; liberē.
obmezenost angustiae, -ārum *f.*; inopia *f.*; (*duševní*) tardum ingenium *n.*, imbēcillitās mentis *f.*
obmez-iti fīnibus inclūdere, circumscribere, coērcēre, cohibēre, continēre, reprimere alqd; modum pōnere, temperāre alci rei; minuere, imminuere alqd; ~ se nōn amplius postulāre; *parcē*, modestē vīvere; -ený (*duš.*) tardus 3, hebes, -tis; imbēcillus 3.
obmysl cōsiliū *n.*; fraus, -dis *f.*
obmysliti *koho čím* cōnferre alqd in alqm.
obmyslný astūtus 3, īnsidiōsus 3, malitiōsus 3, dolōsus 3, subdolus 3.
obmýšl-eti in animō habēre, in animō mihi est; molīrī, māchinārī alqd; *co -š?* quid tibi vīs?

obnažiti nūdāre, dēnūdāre alqd; ~ *meč gladium stringere*; ~ *hlavu caput aperire*.
obnositi terere, conterere (vestem).
obnošený trītus 3, obsolētus 3.
obnovení renovātiō f.; instaurātiō f.
obnoviti renovāre, reficere, restituere alqd; revocāre (tempus); redintegrāre (proelium); ~ *mír pācem reconciliāre*; ~ *se renovāri*; recrūdēscere (vulnus).
obočí supercilium n.
obohatiti locuplētāre, dīvitiīs augēre, dīvitem reddere, dītāre alqm.
obojek mellum n.; torquis, -is m.
obojetnost ambiguitās f.
obojetný anceps, -cipitis; ambiguus 3.
obojí utriūque, utraequa, utraqua; utriusque generis (partis).
obojživelník bēstia quasi anceps, -cipitis.
obor orbi, -is m.; locus m.; genus, -eris n.; proprius 3 s genit.; ~ *vědní doctřina f.*; *to patří do -u řečníka hoc est proprium orātoris*.
obora vivārium n.
obořiti se impetum facere, irruere, irrumpere in alqm; adorīri, petere alqm; increpāre alqm; invehī in alqm.
obousečný anceps, -cipitis.
obouvati calceāre alqm; ~ *se calceōs sūmere*.
obr homō ingentī corpore.
obráceně contrāriē.
obrácení adversiō f. (animī pozornosti).
obrácený inversus 3; ~ *k někomu adversus 3*.
obraceti vertere, convertere, flectere (equōs), invertere (manum), dērigere (nāvem); ~ *oči na koho oculōs convertere, referre in (ad) alqm*; ~ *ve svůj prospěch suī lucrī facere* ~ *na útěk fugāre, in fugam vertere (conicere, dare) alqm*; ~ *k lepšímu in melius vertere*; ~ *se convertere; redire, mūtāri in alqd*; (*na pochodu*) iter convertere; ~ *se na útěk fugae sē*

mandāre, terga vertere; s *prosbou adeō, -ire alqm*; s *otázkou quaerere ex alqō*; *proti komu convertere sē (signa, cōpiās) ad alqm*; k *rolnictví accēdere ad agrum colendum*; *obrátiv se conversus 3*.
obřad caerimōnia f., rītus, -ūs m.; religiōnēs, -um f.; (světský) officium n.
obřadní rituālis 2.
obřadník magister officiōrum m., magister aulae m.
obřadnost mōs (mōris m.) receptus.
obřadn-ý officiōsus 3; -ě *se chovati lēgi mōriūque pārere*.
obrana dēfēnsiō f., prōpugnātiō f.; (*u soudu*) patrōcinium n., dictiō f.; (*posádka*) praesidium n.
obránce dēfēnsor m., prōpugnātor, -ōris m.; (*před soudem*) patrōnus m.
obrný prostředek dēfēnsiō f., praesidium n., arma, -ōrum n.; -á *řeč (spis) dēfēnsiō f.*; -á *válka bellum, quod dēfenditur*; -ou *válku vésti bellum (illātum) dēfendere*; *učiniti -á opatřeni quae ad rem dēfendendam ūsuī sunt, parāre*.
obrat conversiō f., commūtātiō f.; -em *šiku útočiti signa conversa inferre alci*; ~ *kola circumāctus (-ūs m.) rotae*; ~ *peněžní permūtātiō f.*; (*zboží*) mercātūra f., venditiō f.
obratel vertebra f.
obratí v. obíratí.
obratník circulus m.; orbis, -is m.
obratnost sollertia f.; agilitās f.; celeritās f.; ars -tis, f.; facultās f. (linguae).
obratný sollers, -tis; prōmptus 3; agillis 2; facilis 2; exercitātus 3, versātus 3 in alqā rē; callidus 3; argūtus 3.
obraz imāgō, -inis f.; effigiēs, -ēi f.; simulācrum n.; tabula picta f.; ~ *nesmrtelnosti instar immortalitātis*.
obrazárna pinacothēca f.
obrazec exemplum n.; ~ *měřický forma geōmetřica*.
obrázkový imāginibus ornātus, distinctus 3.

- obraznost** cōgitātiō f.; *bohatá* ~ ūbertās ingenii f.; *klam -i* lūsus (-ūs m.) ingenii; *vīsum* n.
- obrazn-ý** imāgine expressus 3; ~ *výraz* verbōrum immūtātiō f.; -ě per imāginem.
- obrazotvornost** cōgitātiō f., ingenium n.; *živá* ~ nimia ūbertās ingenii f.
- obrážeti se** refulgēre, relucēre.
- obřezávatí** circumcidere; putāre, amputāre.
- obrniti** lōricā mūnīre alqm.
- obrok** pābulum n.
- obrostlý** obsitus 3.
- obroubití** circumclūdere.
- obrovský** ingēns, -entis; immānis 2, vastus 3.
- obruha** margō, -inis m.; limbus m.; clāvus m.
- obruč** circulus m.
- obrys** circumscriptiō f.; extrēma lineāmenta (-ōrum) n.; adumbrātiō f.
- obsa-diti** occupāre, obsidere, capere; *míti* *obsazeno* obsidēre; *býti -zen* tenērī; ~ *úřad* mūnus mandāre, dēferre alci.
- obsah** argumentum n.; summa, -ae f.; sententia f.; *plošný* ~ *míti* patēre...
- obsáhnouti** amplectī alqd (palmā), circumplectī (arborem).
- obsahovati** continēre, complectī, habēre alqd.
- obsazení** occupātiō f.
- obsažn-ý** gravis 2; cōpiōsus 3; -á řeč ōrātiō rēbus et sententiis referta.
- obsílka** vocātiō f. (in iūs).
- obskakovati** circumsilīre.
- obsluha** ministerium n.
- obsluhovati** ministrāre alci, fāmulum esse alcis; *mne -uje* ūtor operā (ministeriō) alcis.
- obstarávání** cūrātiō f., prōcūrātiō f.
- obstaravatel** cūrātor, prōcūrātor, -ōris, m., āctor, -ōris, m. (rērum).
- obstarávati** cūrāre, prōcūrāre, prōvidēre (frūmentum); ~ *své věci* suās rēs obīre.
- obstárly** aetāte prōvectior, grandior.
- obstáti** manēre, stāre, valēre; (*při zkoušce*) probārī, bene rem gerere.
- obstojný** mediocris 2, modicus 3, satis magnus 3, tolerābilis 2.
- obstoupiti** circumstistere, circumvenīre, cingere alqm alqd.
- obsypati** obruere, stipāre alqm; cumulāre (praemiis); ornāre (honōribus).
- obširnost** cōpia f., ūbertās f., diligentia f.
- obširn-ý** longus 3; cōpiōsus 3, ūber, -is; -ě cōpiōsē, multis verbis; -ěji plūribus verbis; -ě *vypisuje* longus (multus) est in enumerandis etc.
- obšiti** circumsuere.
- obšívka** limbus m., instita f.
- obtékatí** circumfluere alqd.
- obtěžkaný** gravidus 3.
- obtěžovati** molestum, incommodum esse alci; onerī esse alci; molestiam exhibēre alci; negotium facessere alci; fatigāre, obtundere alqm; ~ *se* gravārī s inf.; *ne* ~ *se* placēre, dignārī.
- obtíž** onus, -eris, n.; incommodum n.; molestia f.; difficultās f.; impedimentum n.; bez -e facile.
- obtížený** onustus 3, onerātus 3, impeditus 3; ~ *dluhy* obaerātus 3, aere aliēnō obrutus 3; ~ *práci* negotiis (labōribus) obrutus 3, (distentus 3).
- obtížiti** onerāre alqd alqā rē; impōnere alci.
- obtížný** difficilis 2; molestus 3; gravis 2; incommodus 3.
- obtočiti** involvere, circumplicāre, redimīre alqd alqā rē.
- obušek** fūstis, -is, m.
- obuv** calceāmentum n.
- obuvnický** sūtōrius 3.
- obuvník** sūtōr, -ōris, m.
- obvaz** ligāmen, -inis, n.; ligāmentum n.; vinculum n.; ~ *přiložiti* ligāmentum adhibēre.
- obvázati** circumligāre alqm alqā rē, alci alqd; ~ *rānu* vulnus alligāre (obligāre).
- obveselení** oblectātiō f., delectātiō f.; *pro své* ~ animi causā.
- obveselovati** oblectāre alqm alqā rē; laetitiā afficere alqm; ~ *se* oblectāri, sē oblectāre alqā rē.

obvěti *comprehēsiō f., circuitus, -ūs, m.; periodus, -ī, f.*
obvinění *incūsātiō f., accūsātiō f., crīminātiō f., crīmen, -inis, n.*
obviňovati *accūsāre, arguere alqm alcis reī; crīminī dare alci alqd; crīminārī alqd.*
obvod *ambitus, -ūs, m.; circuitus, -ūs, m.*
obvyklost v. obyčej.
obvykl-ý *ūsitātus 3, solitus 3, sollemnis 2, cōsuētus 3; -d lehkomyslnost eadem, quae solet, levitās f.*
obyčej *mōs, mōris, m.; cōsuētūdō, -inis, f.; mám v -i soleō, cōsuēvī s inf.; nad ~ solitō (magis).*
obyčejně *plērumque, ferē; solēre, cōsuēvisse s inf.*
obyčejný *ūsitātus 3, solitus 3, vulgāris 2, cōsuētus 3, commūnis 2; ~ člověk ūnus ex multīs, homō plēbēius m.; ~ voják mīles gregārius m.*
obydlený *habitātus 3; hustě ~ frequēns (incolīs), -entis.*
obydlí *domus, -ūs, f.; domicilium n.; sēdēs, -is, f.; habitātiō f.*
obytný *habitābilis 2.*
obyvatel *incola, -ae, m.; habitātor, -ōris m.; -é tvrže castellānī, -ōrum, m.; -é měst oppidānī, -ōrum, m.*
obyvatelstvo *incolae, -ārum, m.*
obývatí *habitāre (in aedibus); colere, incolere, tenēre alqd.*
obzíratí *circumspiciō, -ere.*
obzor *aspectus, -ūs, m.; ~ duševní intellegentia f.*
obzvlášť *imprimīs; maximē; praecipuē; praesertim, eximiē.*
obzvláštní *singulāris 2; eximius 3; ēgregius 3; praecipuus 3.*
obžaloba *accūsātiō f., crīmen, -inis, n.; (křivá) crīminātiō f.; (ve věci soukromé) postulātiō f., petítiō f., āctiō f.*
obžalovací spis *libellus (āctiōnis) f.; ~ řeč accūsātiō f.*
obžalovaný *reus 3.*
obžalovati *accūsāre, postulāre, arguere, reum facere alqm alcis reī; křivě ~ calumniārī; ze zločinu hrdelního capitis accūsāre: nōmen alcis dēferre dē alqā rē.*
obžerství *ēbriōsitās f.*

obžínky *feriae messium f.*
obživa *vīctus, -ūs, m., alimenta, -ōrum, n.*
obživnouti *reviviscere;*
ocas *cauda f.*
ocel *chalybs, -ybis, m.; adamās, -antis, m.*
ocelový *ē chalybe factus 3; adamantēus 3, adamantīnus 3; dūrissimus 3, firmissimus 3.*
ocenění *aestimātiō f.; tāxātiō f.; cēnsūra f.*
ocenitelný *aestimābilis 2.*
oceniti *aestimāre alqd; cēnsēre (provinciam); iūdicāre dē alqā rē.*
ocet *acētum n.*
octnouti se *dēvenīre, incidere in alqd.*
oč *quantō (melius); quō.*
očaditi *fūlīgine oblinere.*
očarovati *fascināre; incantāre alqm.*
očekávání *exspectātiō f.; opīniō f.; spēs, speī, f.; nad vše ~ praeter spem (opīniōnem) omnium.*
očekávati *exspectāre, opperīrī, praestolārī, manēre alqm; immīnēre alci.*
očerniti koho *obtrectāre alci (alqm), calumniārī, crīminārī alqm; dētrahere dē fāmā alcis; invidiam cōnflāre alci.*
očesati *dēpectere; dēcerpere (pōma).*
očichati *olfaciō, -ere.*
očista *piāculum n.; expiātiō f.; lūstrum n.; lūstrātiō f.*
očistec *cruciātus, -ūs, m.; dolor, -ōris, m.*
očistění *purgātiō f., excūsātiō f.; (před soudem) liberātiō f., absolutiō f.; (náboženské) lūstrātiō f.*
očistiti *purgāre, expurgāre, tergēre, abstergēre alqd; (oběťmi) lūstrāre (locum); ~ se purgārī, sē purgāre.*
očistná oběť *lūstrum n.; lūstrātiō f.; piāculum n.; piāculāria, -ium, n.*
očitý svědek *testis, quī ipse rem vīdit, quī reī interfuit.*
očividný *apertus 3, manifestus 3, praesēns, -entis; ēvidēns, -entis.*
očko *ocellus m.*
od ā, ab s abl., ex (vulnere); sám od sebe suā sponte; to nebude od místa

- hoc nōn aliēnum (nōn sēiūnctum) est ā rē prōpositā; *od té doby* inde ab eō tempore; *od té doby co* postquam.
- óda** carmen, -inis, *n.*
- odbarviti** dēcolōrāre.
- odběhnouti** discēdere, aufugere.
- odbočiti** dēflectere, dīgredior, -ī (ā causā), recēdere; (s cesty) iter flectere.
- odboj** sēditiō *f.*; mōtus, -ūs, *m.*; tumultus, -ūs, *m.*; rebelliō *f.*; dēfectiō *f.*; ~ *učiniti* sēditiōnem concitāre, commovēre; rebellāre.
- odbojnictví** studium rērum novārum *n.*
- odbojný** sēditiōsus 3; turbulentus 3, tumultuōsus 3; novārum rērum cupidus 3; studiōsus 3.
- odborník** artifex, -icis, *m.*; perītus alcis artis.
- odbyt** venditiō *f.*, mercātus, -ūs, *m.*; *jíti na* ~ emī; *nejíti na* ~ spernī.
- odbýti** něco cōnficiō, -ere, expēdīre alqd; *někoho dīmīttere*, repudiāre alqm, petentī recūsāre; *tím se nedám* ~ hoc mihi nōn sufficit; ~ *zboží* vendere; ~ *se s čím* contentum esse alqā rē.
- odcestovati** proficīscī, discēdere, abeō, -īre.
- odcizení** aliēnātiō *f.*, abaliēnātiō *f.*
- odciziti** allēnāre, abaliēnāre; (*ukrásti*) subducere (furtō), surripīō, -ere, āvertere (pecūniam).
- odčiniti** reparāre, sarcīre alqd alqā rē.
- odčítati** dēducere alqd dē alqā rē.
- oddalovati** removēre, dētīnēre alqd.
- oddanost** pietās *f.*; cāritās *f.*; officia, -ōrum, *n.*
- oddaný** dēditus 3 alci (reī); studiōsus 3 alcis (reī); diligēns, amāns alcis (reī), pius 3 ergā alqm.
- oddávati se** dēdere sē, trādere sē, operam dare, studēre alci reī, sē conferre ad alqd; incumbere in alqd; ~ *zcela* tōtum sē trādere, dēdere; ~ *klidu* quiētem capere.
- oddech** qui, -ētis, requiēs, -ētis *f.*; bez -u ūnō spīritū; *den -u* diēs ad quiētem datus; *popřáti si* quiētī sē dare.
- oddechnouti** respirāre; ~ *si* quiēscere, requiēscere, quiētem capere.
- oddělati** āmovēre alqd ab alqā rē.
- oddělení** pars, partis, *f.*; *ve třech -ích* tripartitō.
- oddělití** sēparāre, sēcernere, sēiungere, sēgregāre, dīvidere, dīrimere, disiungere; ~ *tečkami* interpungere.
- oddíl** pars, partis, *f.*; caput, -itis, *n.*
- oddychovati** respirāre, spīritum dūcere.
- odebrati** adimere, dēmere, dētrahere, ēripiō, -ere; ~ *se* proficīscī; eō, īre; sē cōferre.
- odedávna** antīquitus.
- odehnati** agere, abigere, pellere, dēpellere, repellere, reiciō, -ere.
- odejti** abeō, -īre; proficīscī; dēcēdere (dē provinciā); discēdere; *vítězně* superiōrem excēdere; exeō, īre; ~ *se světa* (dē) vītā dēcēdere.
- odejmouti** adimere, dēmere, dētrahere, ēripiō, -ere, tollere, exuere; *privāre* alqm alqā rē; ~ *si život* mortem sibi cōnscīscere; ~ *úřad* magistrātum abrogāre alci; ~ *správu jmění* removēre alqm ā rē familiārī.
- odemknouti** reclūdere, aperīre; (*závoru*) reserāre.
- odění** arma, -ōrum, *n.*; armātūra *f.*; (*ukořistěné*) spolia, -ōrum *n.*
- odepnouti** meč latus gladiō succinctum nūdare.
- odepřiti** negāre, dēnegāre, abnuere alci alqd; ~ *pohřbu* sepultūrā alqm prōhibēre; ~ *pomoci* dēesse alci.
- odepsati** rescribere, respondēre alci; ~ *na účtu* alqd acceptum alci referre; resignāre.
- odervati** āvellere, ēripiō, -ere alqd.
- odeslání** missiō *f.*; ablēgātiō *f.*
- odeslati** mittere (litterās); dīmīttere.
- odestáti se** īnfectum fierī.
- odestiati** lectum sternere.
- oděv** vestis, -is, *f.*; vestitus, -ūs, *m.*; vestīmentum *n.*, ornātus, -ūs, *m.*; cultus, ūs, *m.*; *svrchní* ~ amiculum *n.*

odevšad undique; ex omnī parte; ab omnibus partibus.
odevzdání trāditio f., dēditlō f.
odevzdati trādere, dēdere; ~ list epistulam reddere; ~ správu praeficiō, -ere alqm alci rei.
odfouknouti flandō auferre alqd.
odhad aestimātiō f.; cēnsus, -ūs, m.
odhadce aestimātor m.; cēnsor m.
odhadnouti aestimāre; cēnsēre.
odhaliti nūdāre, dēnūdāre, dētegere, aperīre, patefaciō, -ere alqd; ~ pomník revēlāre.
odhlasovati suffrāgium ferre.
odhoditi abiciō, reciciō, prōiciō, -ere.
odhodlanost animus prōmptus (parātus, praesēns); alacritās f., fortitūdō, -inis f.
odhodlaný fortis 2, animō prōmptus 3, parātus 3; jsem ~ cōstituī, mihi certum est, in animō mihi est.
odhodlati se statuere, cōstituere, dēcernere s inf.
odhrnouti āmovēre alqd.
odchod discessus, -ūs, m.; prōfectiō f.; (z úřadu) dēcessus, -ūs, m.; dēcessiō f.
odchovati ēducāre; alere.
odchýliti se dēflectere (ā vēritāte), dēclīnare (dē viā, ā prōpositō); discēdere (ā nātūrā); differre ab alqā rē; aberrāre (viā).
odchylka dēclīnātiō f., aberrātiō f.; dissimilitūdō, -inis f.
odchylný diversus 3, discrepāns, -antis, dissimilis 2, dissonus 3, abhorrēns, -entis; alius, -a, -ud.
odíti vestem induere alci; ~ se induere vestem, sūmere (togam).
odiv: na ~ stavěti spectandum prōpōnere alqd; ostentāre, prae se ferre alqd; na ~ se stavěti sē ostentāre.
odjakživa post hominum memoriā; inde ab omnī tempore.
odjeti āvehi (nāvī, equō, currū); abeō, -īre, discēdere, proficiscī.
odjezd prōfectiō f., discessus, -ūs, m.; čas -u tempus proficiscendī; k -u se chystati iter parāre.
odjinud aliunde, ex aliō locō.
odkapati dēstillāre.
odkaz testāmentum n., lēgātum n.

odkázati dēlēgāre (rem ad senātum), relēgāre (ad auctōrēs), revocāre (ad philosophōs); (zdvěti) lēgāre (testāmentō) alci alqd.
odkazovatel quī testāmentum facit.
odklad dīlātiō f., prōlātiō f., mora f., retardātiō f.; ze dne na den prōcrāstinātiō f.; bez -u sine morā statim, continuō.
odkládati dēpōnere (onus); pōnere (arma); exuere (vestem), mittere, omittere (cōnsilium, ōdium); ~ zvyk ā cōsuētūdine recēdere; (časově) differre, prōferre; (na druhý den) prōcrāstināre; den ze dne diem ex diē dūcere, trahere alqd; na jiný čas in aliud tempus reservāre.
odkliditi āmovēre; se světa dē mediō tollere alqm.
odkopnouti dētrūdere alqd.
odkroutiti dētorquēre alqd.
odkrýti dētegere, retegere, aperīre, patefaci, -ere, nūdāre, prōdere.
odkud unde; ~ rodilý? cui m.
odkudkoli undecumque.
odkup emptiō f.
odkvapiti āvolāre, aufugere, prōripere.
odkvěsti dēflōrēscere.
odlehčení levātiō f., allevātiō f.; cítím ~ melius mihi est.
odlehčiti levāre alqm.
odlehlost spatium n.; intervallum n.
odlehlý remōtus 3, longinquus 3, abditus 3, reconditus 3, dēvius 3.
odlesk repercussus, -ūs, m.
odletěti āvolāre.
odlézti prōrēpere.
odlišný dissimilis 2, abhorrēns, -entis.
odlitek simulācrum expressum n.
odlít dēfundere.
odlív aestūs dēcessus, -ūs, m.
odlomiti dēfringere, abrumper alqd.
odloučenost disiūctiō f., sēcесси f.; sōlitūdō, -inis, f., sēcessus, - m.
odloučen-ý disiūctus 3, sēiūctus 3, abductus 3, sēcētus 3, sēparātus 3; -ě sēparātim.

odloučiti sēparāre, sēlungere, sē-cernere alqd ab alqā rē.
odlouditi ēlici⁻, -ere alqd ab alqō.
odluka sēparātiō f.
odměna praemium n., pretium n.
odměn-iti se remūnerārī alqm, grātiā referre alci, praemiō afficere alqm; ~ *za dobrodiní* beneficium reddere (referre); *býti -ěn* praemium (fructum) alcis reī percipere.
odměřenost modus m., gravitās f., rigor, -ōris, m.
odměřený compositus 3, modicus 3.
odměřiti metīrī (frūmentum), dē-metīrī (verba).
odméstí āverrere alqd.
odmírka modus m.; portiō f.
odmítati repudiāre; aspernarī; abnuere; reici⁻, -ere; respuere; (*přísežně*) ēiūrāre; *vyvracetí* refutāre.
odmítnutí reiectiō f., repudiātiō f.
odmlčeti se conticēscere, obmūtēscere.
odmlouvati obloquī alci; dīcere, repugnāre contrā alqm; resistere alci.
odmrštění reiectiō f.; repudiātiō f.; (*při volbách*) repulsa f.
odmršt-iti repudiāre, reici⁻, -ere; *býti -ěn* repulsam ferre.
odnaučiti dēdocēre alqm alqd; ~ se dēdiscere alqd.
odněkud alicunde.
odnésti asportāre, auferre, referre, dēportāre.
odnětí adēptiō f., dētrāctiō f.; (*statků*) pūbliciō f.
odnikud nusquam.
odníti v. **odejmouti**.
odnož prōpāgō, -inis f.
odolati resistere alci; sustinēre, excipiō, -ere alqd.
odonud illinc.
odpadek intertrīmentum n.; rā-menta, -ōrum n.
odpadlý abaliēnātus 3 ab alqō.
odpadnouti *od čeho* dēcidere, dē-lābī; *od koho* dēficiō, -ere, dēscī-scere, discēdere, abaliēnārī ab alqō.
odpadnutí dēfectiō f. (ab alqō).
odpárati dissolvere, dissuere.

odpařování exhālātiō f.
odpařovati se exhālārī.
odpásati meč latūs gladi⁻ cinctum nūdāre.
odpečetiti solvere, resignāre.
odpilovati dēlimāre.
odpis (*prominutí*) remissiō f.
odplata praemium n., remūnerātiō f.
odplatiti reddere, referre (grā-tiā).
odplivnouti respuere.
odplouti nāvem (classe) solvere; classe (nāvī) proficīscī.
odplynouti dēfluere.
odpočinek quiēs, requi⁻, -ētis f.; respirātiō f.; *pense* ōtium n.; *na ~ jíti* in ōtium sē cōferre; *ā* negōtiis pūblicis sē removēre; *na ~ dáti* vacātiōnem mūneris (pūblicī) alci dare.
odpočinouti si quiēscere, re-, con-, ac-; sē reficere (ex labōre).
odpočítati ēnumerāre, dī-; dēdū-cere, dētrahere alqd dē summā.
odpočivadlo sedile, -is n.; sella f.
odpoledne post merīdiem.
odpolední postmerīdiānus 3.
odpomoc remedium f.
odpomoci medērī alci reī; levāre alqd; remedium alcis reī invenīre.
odpor certāmen, -inis n.; (*nechut*) fāstīdium; *hlasitý* ~ reclāmātiō f.; ~ *tribunů* intercessiō f.; *nesrovnalost* repugnantia f., discrepantia f.; *námítka* recūsātiō f.; *na ~ se stavěti* resistere, obsistere, repugnāre, sē oppōnere alci; *přes můj* ~ mē resistente, requgnante; *bez -u* facile; nūllō repugnante.
odporný fāstīdiōsus 3; molestus 3; adversus 3; importūnus 3; ōdi-ōsus 3.
odporovati resistere, repugnāre, adversārī, obsistere, renītī alci; obloquī alci; intercēdere (*o tri-bunech*); *hlasitě* reclāmāre alci; ~ *si* inter sē discrepāre; sēcum pugnāre, sibi nōn cōstāre; *ā* sē dissentīre.
odporučení commendātiō f.; siō f.
odporučiti commendāre; commit-tere (*v ochranu*); probāre; suādē-re (*pācem*); *závěti* (testāmento) lēgāre alci alqd.

odpověď respōnsum *n.*; ~ *dostati* respōnsum ferre.
odpověděti respondēre alci alqd; respōnsum dare, reddere alci; (*na dopis*) rescribere.
odpovědnost periculum *n.*; *převzíti* ~ periculum in sē recipere, periculum praestāre; *na mou* ~ meō periculō.
odpovědný cui ratiō reddenda est; *činím tě za to -ým* eius rei ā tē ratiōnem repetam; *býti* ~ praestāre alqd.
odpovídati za něco ratiōnem reddere alcis rei; praestāre alqd; ~ *se z čeho excūsāre* (purgāre) sē alci dē alqā rē; satisfacere alci; *u soudu* causam dīcere.
odpravití supplicium sūmere dē alqō; suppliciō afficere alqm; *sekyrou* secūrī percuti~, -ere alqm.
odpřísáhnouti iūre iūrandō firmāre, affirmāre alqd; (*popřítí přísahou*) abiūrāre, ēiūrāre alqd.
odprosití veniam petere ab alqō; veřejně públicē satisfacere alci.
odpůrce adversārius *m.*; inimīcus *m.*
odpustití ignōscere alci alqd; veniam alcis rei dare alci; condōnāre alci alqd; remittere alci alqd; *k vůli bratrovi* ~ frātrī condōnāre; *na prosbu* ~ precibus condōnāre.
odpuštění venia *f.*, remissiō *f.* (*poenae*); *s -m!* sit venia verbo!
odpykatí poenās dare alcis rei.
odradití āvocāre, dēhortārī alqm ab alqā rē; dissuādēre alci, nē *s konj.*
odraný pannōsus 3.
odratí dēripī~ -ere; discindere alqd.
odraz repercussio *f.*, percussus, -ūs *f.*; ~ *světla* lūx repercussa *f.*
odrážeti dēfendere (iniūriam); repellere, prōpulsāre, relciō, -ere, prōhibēre (hostem ā fīnibus); excipiō, -ere (tēla); remittere (vōcem); repercutiō, -ere (radiōs); refellere, refūtāre (argumenta); solvere (nāvem); dēdūcere (dē summā); ~ *se* resiliēre ab alqā rē.
odřeknouti renuntiāre (amīctiam); negāre, dēnegāre alqd.
odřeknutí se abdicātiō *f.*

odřezek rāmenta, -ōrum *n.*
odrhovačka cantilēna *f.*
odřící negāre, dēnegāre; ~ *se* mittere, dīmittere, missum facere alqd; cēdere, dēcedere (iūre); abiciō, -ere (glōriam); dēpōnere (magistrātum); abdicāre sē (magistrātū).
odříkatí recitāre, dēclāmāre, prōnuntiāre; *doslovně* iisdem verbīs reddere.
odřítí dētrahere (pellem), terere (vestem); (*ošiditi*) bonīs exuere alqm.
odříznouti abscīdere, intercīdere, amputāre, dēsecāre alqd; ~ *nepřítele* interclūdere hostem.
odročení dilātiō *f.*; prōlātiō *f.*
odročiti differre; prōferre; ~ *soudní líčení* amplīre; *na třetí den* comperendināre.
odrodilý dēgener, -a, -um.
odroditi se dēgenerāre.
odrostlý adultus 3.
odrůda generis varietās *f.*, speci~ -ēi *f.*
odrůstí adolēscere; crēscere.
odsednouti procul ab alqō cōnsidēre.
odseknouti abscīdere, praecīdere alqd; ~ *komu* tangere alqm.
odskočiti resilīre.
odsloužení se officium mūtuum.
odsloužití se beneficium (officium, grātiā) referre alci.
odsoudití damnāre, condemnāre alqm (capitis, eōdem crīmīne, dē vī).
odsouzení damnātiō *f.*
odstavec articulus *m.*; caput, -itis *n.*
odstaviti dēpōnere, sēpōnere.
odstěhovati trānsferre alqm; ~ *se* migrāre, trāsmigrāre.
odstín umbrae, -ārum *f.*; discrimen, -inis *n.*
odstiňovati distinguere alqd.
odstonati morbō affici.
odstoupití absistere, abscēdere, discēdere, sēcēdere, recēdere ab alqā rē; *z úřadu* magistrātū dēcēdere; ~ *komu co* cēdere, concēdere alci alqd; statek bonīs alci cēdere.
odstranění remōtiō *f.*; āmōtiō *f.*; sublātiō *f.*; abrogātiō *f.*

odstraniti tollere (ē mediō); āmovēre, re-, sub-; auferre; subtrahere, subducere; abdere; abolēre (rītum); abrogāre (lēgem); expēdire (difficultātēs); exstinguere (cōsuētūdinem); ~ se sēcēdere, abire, discēdere.
odstrašiti dēterrēre, absterrēre alqm ab alqā rē (nē, quōminus *s konj.*).
odstrčiti dētrūdere, postpōnere, praetereō, -īre alqm.
odstup cessiō *f.*; (časový) spatium temporis *n.*
odstupující úředník dēcessor, -ōris *m.*
odsvěcení exaugurātiō *f.*
odškodniti damnum sarcīre, restituere alci.
odškrabatí abrādere alqd.
odtáhnouti abstrahere alqd; (*odejti*) abeō, -īre, discēdere, proficisci; castra movēre.
odtáhnutí discessus, -ūs *m.*; profectiō *f.*
odtamtud illinc.
odtažitý ā sēnsibus sēiūctus 3, īnfīnitus 3, ūniversus 3.
odtéci dēfluere.
odtíti dēsecāre; amputāre.
odtok lapsus, -ūs *m.*; dēcursus, -ūs *m.*; (*otvor*) ēmissārium *n.*; cloāca *f.*
odtrhnouti āvellere, revellere, abrumpere, abscondere alqd; dīvellere alqm ab alqō; abdūcere, āvertere, āvocāre alqm ab alqā rē.
odtud hinc, inde.
odtušiti respondēre.
odučiti dēdocēre alqm alqd; ~ se dēdiscere alqd.
odumřelý dēcrepitus 3.
odumřítí ēmorī.
odúmrtí hērēditās cadūca *f.*
oduševniti animāre.
odůvodnění argūmentātiō *f.*
odůvodniti argūmentārī alqd, argūmentis probāre, comprobāre alqd.
odvah-a audācia *f.*; animus *m.*; -u *míti* audēre; -y *pozbyvati* animō dēficere.
odvaliti āmolīrī alqd.
odvar dēcoctum *n.*; ptisanārium *n.*
odvázati solvere,olvere alqd.

odvážiti pendere, pēnsāre alqd; ~ se audēre, perīclitārī, periculum alcis reī facere; ~ se žīvota vītam in discrīmen dare; ~ se na koho audēre alqm aggredī.
odvážlivost audācia *f.*; animus *m.*
odvážn-ý audāx, -ācis; -ě audācter, fortiter.
odvděčiti se grātificārī alci; grātiam referre alci.
odvedenec novus mīles, -itis *m.*
odvedení dēductiō *f.*; (*vody*) dērīvātiō (flūminis) *f.*
odvésti abdūcere, dēdūcere; (*tajně*) subducere; ~ *obilí* frūmentum cōferre; ~ *k vojsku* scribere militēs; *k jízdě* ad equum rescribere; ~ *vodu* dērīvāre aquam; ~ *dluh* debitum reddere.
odvětití respondēre; inquam, inquit.
odvětví pars, -tis *f.*; genus, -eris *n.* (litterārum).
odvézti āvehere, dēvehere, dēportāre.
odvislost officium *n.*; žíti v -i sub alcis diciōne et imperiō esse.
odvislý pendēns ex alqō; subiectus alci; ~ *býti* pendēre ex alqō, sub alcis diciōne et imperiō esse.
odvléci abstrahere, abripiō, -ere alqm.
odvinouti revolvere.
odvod dīlētus, -ūs *m.*; ~ *konati* dīlētum habēre.
odvodniti dērīvāre.
odvolání revocātiō *f.*; appellātiō *f.*; prōvocātiō *f.* (ad populum).
odvolatelný revocābilis 2.
odvolati revocāre; dēvocāre (dē prōvinciā); removēre; rescindere (tēstāmentum); ~ se prōvocāre ad alqm, appellāre alqm; ~ se *na něco* excūsārī, sē excūsāre alqā rē, afferre alqd.
odvozovati dūcere (nōmen); repetere (orīginem).
odvrácení prōpulsātiō *f.*; (*prosba-mi*) dēprecātiō *f.*
odvrátiti āvertere; arcēre; dēflectere; prōhibēre; dēfendere; dēpellere, prōpellere, prōpulsāre (malum); repellere (bellum)ī (*prosbami*) dēprecārī, dētestār; alqd; averruncāre (īram deōrum);

- abdūcere, āvertere, āvocāre (ā prōpositō); ~ *od* sebe alcis voluntātem ā sē abaliēnāre, alqm ā sē aliēnāre; ~ se āversārī, dēsciscere ab alqō; recēdere (ā prōpositō); ~ se s hrůzou ab-horrēre.
- odvrhnouti** abici⁻ prōiciō, -ere (arma).
- odvyknouti** koho čemu dēsuēfacere alqm ab alqā rē; ~ si dēsuēscere, dēsuēfierī ab alqā rē.
- odvyklý** dēsuētus 3 s *inf.*
- odzátkovati** relinere.
- odzbrojiti** dēarmāre; armīs exuere alqm.
- odznak** insigne, -is *n.*; signum *n.*; nota *f.*
- odzpívati** dēcantāre; canere.
- oháňka** flābellum *n.*
- ohař** canis (-ls) vēnāticus *m.*
- ohavnost** flāgitium *n.*; turpitūdō, -inis *f.*; scelus, -eris *n.*; nefās.
- ohavný** turpis 2; foedus 3; flāgi-tiōsus 3; nefārius 3.
- ohebnost** mollitia *f.*
- ohebný** flexibilis 2; mollis 2.
- oheň** ignis, -is *m.*; flamma *f.*; incendium *n.*; ~ založiti ignem subiciō, -ere; ardor, -ōris *m.* (oculōrum); duševní vigor, -ōris *m.*; fervor, -ōris *m.*
- ohlas** vōx (-cis) reddita *f.*; vōcis imāgō, -inis *f.*
- ohlásiti** nuntiāre; dēclārāre; renuntiāre; prōnuntiāre; prōfitērī; referre; ~ den diem dīcere; ~ zákom lēgem prōmulgāre; ~ hry lūdōs indicere; ~ se nōmen dare.
- ohlášení** ēdictum *n.*; prōnuntiātiō *f.*; renuntiātiō *f.*; prōmulgātiō *f.*
- ohlávka** capistrum *n.*
- ohled** ratiō *f.* (alcis reī); respectus, -ūs *m.*; ~ mlti respiciō, -ere alqm alqd, ratiōnem alcis (reī) habēre; sám na sebe sibi cōsulere; ne-brati -u neglegere alqd; v každém -u ab omnī parte; v tom -u eā ratiō-ne, eā rē, eō nōmine.
- ohledač** contemplātor *m.*; spectātor, -ōris *m.*
- ohledati** perspici⁻, -ere; per-lūstrāre; scrūtārī; quaerere dē alqā rē; inquīrere in alqd; explō-rāre (regiōnem); ~ rānu vulnus īnspici⁻, -ere.
- ohlížeti se** respiciō, -ere; (kolem) circumspiciō, -ere; circumspectā-re; ~ po kom requīrere alqm; ~ nač respicere alqd; ratiōnem habēre alcis reī; na nic se ne~ nihil cūrāre, contemnere alqd.
- ohlodati** arrōdere, circumrōdere alqd.
- ohluchnouti** obsurdēscere.
- ohlušiti** obtundere aurēs alcis.
- ohmatati** cōntrectāre, attrectāre, temptāre alqd.
- ohniště** focus *m.*
- ohniváč** phoenix, -icis *m.*
- ohnivost** ardor *m.*; vigor *m.*; fervor *m.*
- ohnivý** igneus 3; ardēns, -entis (ōrātiō); flammeus 3 (stella); fervidus 3.
- ohnivzdorný** mūnītus ad incendia.
- ohnouti** flectere, īnflectere, cur-vāre.
- ohoblovati** dēruncināre.
- oholiti** tondēre, rādere.
- ohon** cauda *f.*
- ohořelý** ambustus 3.
- ohořeti** adūrī.
- ohrada** saepēs, -is *f.*; māceria *f.*; mūnīmentum *n.*; -y v zádvišti carcerēs, -um *m.*; ~ pro zvířata cavea *f.*, saeptum *n.*
- ohraditi** saepīre, mūnīre, circum-dare; ~ se proti čemu intercēdere alci reī; sē oppōnere alci reī.
- ohranič-iti** circumscribere, fīnīre, termināre; býti -en řekou flūmine continērī.
- ohrazení** intercessiō *f.* (tribūnō-rum).
- ohřívati** calefaciō, -ere; fovēre; ~ se corpus calefacere, artūs refovēre.
- ohrnouti** succingere (vestem); ~ nos nad čím alqd nāsō suspendere.
- ohromiti** percellere, perturbāre, percutiō, -ere, obstupefacere alqm.
- ohromnost** immānitās, -ātis *f.*
- ohromný** immānis 2; ingēns, -entis; vastus 3.
- ohrožovati** mīnārī alci alqd; im-minēre, impendēre alci.
- ohrýzati** arrōdere, circumrōdere alqd.

ohyb flexiō *f.*; flexus, -ūs *m.*
ohyzdnost dēformitās *f.*; foeditās *f.*; turpitūdō, -inis *f.*
ohyzdný dēformis 2; turpis 2; foedus 3.
ochablost languor, -ōris *m.*; dissolutiō animī *f.*
ochablý laxus 3; languidus 3; remissus 3.
ochabnutí dēbilitātiō (animī) *f.*
ochabovati languēscere, dēbilitārī; ~ *v naději* in spē dēficere.
ochladiti refrigerāre.
ochladnouti refrīgēscere.
ochlazení refrīgerātiō *f.*
ochmelka homō ēbrius *m.*
ochocený mansuētus 3; mansuēfactus 3.
ochočiti domāre, mansuēfacere.
ochota benevolentia *f.*, voluntās *f.*, modestia *f.*, obsequentia *f.*, accommodātiō *f.*, grātificātiō *f.*; animus prōmptus *m.*; officium *n.*; se vši -ou libentissimē.
ochotn-ý prōmptus 3, parātus 3 ad alqd; officiōsus 3; benignus 3; facilis 2; -ě prōmptō animō; libenter.
ochoz ambulātiō *f.*
ochrana praesidium *n.*; tūtēla *f.*; tūtāmen, -inis *n.*; patrōcinium *n.*; perfugium *n.*; *pro svou -u* suae salutis causā; *v -u vzíti* in fidem recipere alqm; *v -u dáti* in fidem et tūtēlam trādere alqm; *dovolávati se -y* fidem alci implōrāre.
ochránce patrōnus *m.*; tūtor, -ōris *m.*; dēfēnsor, -ōris *m.*
ochraptěti irraucēscere.
ochrnouti dēbilitārī; torpēscere.
ochrnutí dēbilitātiō *f.*; dēbilitās *f.*; torpor *m.*
ochromiti dēbilitāre; cōnfīgere alqm.
ochuditi prīvāre, spoliāre, exuere alqm alqā rē; adimere, dēmere, ēripiō, -ere alci alqd.
ochuravěti in morbum incidere; morbō implicārī.
ochutnati gustāre, dēgustāre alqd.
oje temō, -ōnis *m.*
ojedinělý ūnicus 3; singulāris 2.
ojíněný pruīnōsus 3.
okamžik punctum (temporis) *n.*;

momentum *n.*; *pro ~* in praesentia.
okamžit-ý praesēns, -entis; -ě cōnfēstim, extemplō, statim, ilicō.
okap stillicidium *n.*
okartáčovati pēnicillō dētergēre, purgāre alqd.
okatý oculis magnis.
okázalost ostentātiō *f.*; magnificentia *f.*; splendor, -ōris *m.*; apparātus, -ūs *m.*
okázalý speciōsus 3; magnificus 3.
okenice lūmināria, -ium *n.*
okénko fenestella *f.*
oklamati fallere; dēcipiō, dēlūdere alqm.
oklestiti amputāre.
oklika flexus, -ūs *m.*; ambāgēs, -um *f.*; ānfractus, -ūs *m.*; circuitus, -ūs *m.*
okno fenestra *f.*
oko oculus *m.*; *míti dobré oči* oculis valēre; *špatné* oculis parum valēre; *na ~* speciē, ad speciem, fictus 3, simulātus 3; *do očí* apertē, palām, liberē; *mezi čtyrma očima* sēcrētō, remōtis arbitris; *na oči* in cōnspectum; *před očima* in conspectū; *s očí* ē conspectū; (*osidlo*) laqueus *m.*; tendicula *f.*
okol-ek orbis, -is *m.*; margō, -inis *m.*; -ky ambāgēs, -um *f.*; *bez -ků* sine morā, simpliciter, rectā viā.
okolí loca, quae circumiacent; loca vīcina, propinqua *n.*; *v ~* circum, circā (urbem).
okolní vīcīnus 3, fīnitimus 3.
okolnost rēs, reī *f.*; *hlavní ~* caput reī; *pl.* tempora, -um *n.*; rēs, rērum *f.*; *říditi se -mi* temporibus servīre; *podle -i* ex rē, prō tempore, prō ratiōne temporum.
okolo circum, circā *s akk.*; ~ *jíti* praeterīre alqm alqd; *o čase* circiter, sub *s akk.*, dē (mediā nocte); *u číslvek* circiter, ad.
okopati circumfodiō, -ere.
okoralý crūstātus 3.
okořeniti condīre.
okotiti se catulōs ēdere; pariō, -ere; gignere.
okoun perca *f.*
okouněti hiāre; stolidē circumspectāre.

- okouzlití** capiō, -ere; incredibili voluptāte perfundere alqm; animum alcis permulcēre.
- okov** hydria f.; sitella f.; hama f.; -y (pouta) vincula, -ōrum n.; compedēs, -um f.; (na ruce) manicae, -ārum f.
- okovaný** ferrātus 3 (železem); aerātus 3 (mědí); aurātus 3 (zlatem).
- okovati** obducere, tegere, ornāre alqd alqā rē; ~ koně equō soleās ferreās induere, equum calceāre.
- okraj** margō, -inis m.; ōra f.; (u nádob) labrum n.; (obruba) limbus m.
- okrájeti** circumcidere alqd.
- okrasa** decus, -oris n.; ornātus, -ūs m.; ornāmentum n.; (v řeči) flōsculus m.
- okrásti** auferre, ēripiō, -ere, furtō abstrahere alci alqd; dēpeculāri (fānum).
- okřáti** recreārī; convalēscere; corpus reficiō, -ere.
- okres** orbis, -is m.; circuitus, -ūs m.; pāgus m.
- okřídlený** volucer, -cre; volātilis 2.
- okřídlení** ālās addere alci.
- okřiknouti** increpāre alqm; obstrepere alci.
- okřín** catinus m.
- okrouhlý** rotundus 3; teres, -etis.
- okrsek** orbis, -is m.; pāgus m.; ~ zemský orbis terrārum m.
- okurka** cucumis, -eris m.
- okusiti** gustāre alqd; experīri; patior, -ī; tolerāre, perferre alqd.
- olej** oleum n.
- olejna** mola oleāria f.
- olejnatý** oleōsus 3.
- oliva** olea f., olīva f.; (pland) oleaster, -strī m.
- olivový** oleāginus 3; ~ les olivētum n.
- olizovati** lambere; lingere.
- oloupati** dēlibrāre.
- olověný** plumbeus 3.
- olovnice** perpendiculum n.
- olovo** plumbum n.
- olše** alnus, -ī f.
- oltář** āra f.; altāri, -ium n.
- oltářík** ārula f.
- olympiada** Olympias, -adis f.
- omáčka** iūs, iūris n.
- omámení** torpor m.; perturbātio f.
- omámiti** occaecāre mentem alcis; obtundere, obstupecaci -ere alqm.
- omastek** adeps, -ipis, m. f.
- omdlení** subita animi dēfectiō f.
- omdlíti** animus mē relinquit; anima mē dēficit.
- oměj** aconitum n.
- omeškati** tardāre alqm.
- omezení** terminātiō f., dēterminātiō f.; s -ím finītē.
- omeziti** finīre, dēfinīre, circumscribere, termināre, dētermināre alqd.
- omítka** trullisātiō f.; arēnātiō f.; arēnātum n.
- omítnouti** trusillāre (parietem); arēnātum inducere parietī.
- omládnouti** repuerāscere.
- omluva** excūsātiō f., satisfactiō f.
- omluvitelný** excūsābilis 2.
- omluviti** excūsāre alqm alci, apud alqm; ~ se nemoci excūsāre morbum; ~ se z čeho satisfacere alci dē alqā rē.
- omočiti** mergere alqd (in aquam).
- omráč-iti** sōpire alqm; -en attonitus 3, (bleskem) fulmine (dē caelō) tāctus 3.
- omrzlost** fāstidium n.; až do -i ad fāstidium; stomachus m.; aegritūdō animi f.
- omrzely** stomachōsus 3; trīstis 2; fāstidiōsus 3.
- omrzeti** molestum esse, displicēre alci; taedet mē alcis rei.
- omyl** error m.; -lem per errōrem, falsō; býti na -u errāre, falli.
- omýliti** in errōrem inducere alqm; ~ se errāre, lābī.
- omývati** subluere.
- on** is, ea, id; ille, - , -ud.
- onam** illūc; illō.
- ondati** se fatīgārī (in) alqā rē.
- onde** illīc.
- onehdy** nūper; modo; proximē; ōlim.
- oněměti** obmūtēscere; cere.
- onemocněti** in morbum incidere; morbō implicārī.
- onen** ille, -a, -ud.

- opačný** contrārius 3; inversus 3; -*á strana āversa*, -*ōrum n.*
- opadnouti** dēcidere (*listí*); dē-crēscere, subsīdere (*voda*).
- opak** contrārium *n.*; contrārius 3.
- opakování** repetitiō *f.*; iterātiō *f.*; (*stručné*) collectiō *f.*
- opakovati** repetere; iterāre, gemināre (*verba*); redintegrāre; retractāre; recolere (*studia litterārum*); ~ *přísahu po kom* in verba alcis iūrāre; *doslovně* ~ iisdem verbis reddere.
- opálenina** adustiō *f.*
- opál-iti** adūrere, ambūrere alqd; *býti -ený* colōre adustiōre esse.
- opálka** vannus, -*ī f.*
- opánování** occupātiō *f.*, expugnātiō *f.*
- opanovati** possidere, occupāre alqd, potīrī alqā rē; ~ se sibi imperāre, sibi temperāre.
- opáriti** aquā ferventī perfundere.
- opásati** cingere alqm; ~ se accingī (*gladiō*).
- opasek** balteus *m.*; cingulum *n.*; *zōna f.*
- opat** abbās, -*ātis, m.*
- opatství** abbātia *f.*
- opatek** calx, -*cis f.*
- opatření** comparātiō *f.* (*testium*), cōsiliū *n.*; actiō *f.*; *až na další* ~ in praesentiā; interim; intereā; ~ *učiniti* prōvidēre alci reī, cūrāre alqd, ratiōnem inīre; *proti čemu* occurrere alci reī; *včasné* ~ *učiniti* prōvidēre, quae tempus monet; *nejlepší* ~ optimum factū.
- opatřiti** parāre, comparāre, prōvidēre alqd; prōspicere, cōsultare alci reī; ~ *koho čím* instruere, ornāre, exornāre alqm alqā rē; ~ *peníze* pecūniam cōficere alci; ~ *se proti čemu* sē mūnīre contrā alqd; sē dēfendere ab alqā rē.
- opatrnost** prūdētia *f.*, cautiō *f.*, calliditās *f.*, dīligētia *f.*
- opatrný** prūdēns, -*entis*; cautus 3, cōsiderātus 3; dīligēns, -*entis*.
- opatrování** cūra *f.*; tūtēla *f.*; *v* ~ *svěřiti* trādere alqm alci cūrandum.
- opatrovati** cūrāre, fovēre, tuērī, servāre, cūstōdīre alqm alqd; *opatruij tě bůh!* deus tē servet!
- opatrovnictví** cūra *f.*, tūtēla *f.*
- opatrovník** cūrātor, -*ōris, m.*; cūstōs, -*ōdis, m.*; altor, -*ōris, m.*
- opažení** tesserae, -*ārum, f.*; *na stropě* lacūnar, -*āris, n.*
- opěra** fulcrum *n.*; adminiculum *n.*; -*u dáti* fulcīre alqd.
- opěšalý** ad pedēs dēgressus (*eques*).
- opět** rursus, rursum; iterum; dēnuō; ~ *a* ~ etiam atque etiam; iterum atque iterum; identidem; ~ *dosaditi* restituere; ~ *nahraditi* replēre; ~ *získati* reparāre, recuperāre.
- opětovný** repetitus 3; crēber, -*bra, -brum*; -*é okopávaní* repastinātiō *f.*
- opětovati** v. opakovati.
- opěvovati** canere, cantāre, versibus celebrāre (*perscribere*) alqm.
- opevnění** mūnitiō *f.*; mūnīmentum *n.*
- opevněný** mūnītus 3; *dobře* ~ mūnītissimus 3.
- opice** sīmia *f.*
- opičáctví** imitātiō inepta *f.*
- opičiti se** ineptē imitārī alqm.
- opička** sīmiolus *m.*
- opíjeti** ēbrium facere, vīnō obruere alqm; ~ se ēbrium fierī, vīnō obruī.
- opilec** homō ēbrius; vīnō gravis; (*píják*) homō ēbriōsus, vīnolentus.
- opilost** ēbrietās *f.*; vīnolentia *f.*
- opilství** ēbriōsitās *f.*; vīnolentia *f.*
- opilý** ēbrius 3; vīnō gravis 2.
- opis** exemplum *n.*; exemplar, -*āris, n.*; *vyjádření -em* circumlocutiō *f.*; *vyjádřiti -em* plūribus verbis (*circuitū loquendī*) expōnere alqd.
- opisovač** scriptor, -*ōris, m.*; librārius *m.*
- opláchnouti** abluere.
- opлакávati** dēflēre, dēplōrāre, complōrāre alqm.
- oplatiti** reddere, solve, referre alqd.
- oplátk-a** remūneratiō *f.*; *půjčka za -u* par parī referre.
- opléstí** intexere alqd alqā rē.
- oplétání** molestia *f.*; gravitās *f.*; *způsobiti* ~ *komu* molestiā afflicere alqm.
- oploditi** fēcundum reddere alqm.

oplotiti saepire alqd alqā rē.
oplyvati abundāre, circumfluere, affluere alqā rē.
opzlost lāscīvia *f.*, obscēnitās *f.*
opzlý lūbricus 3; lāscīvus 3, obscēnus 3; impudicus 3.
opodál procul, longē ab alqō.
opodstatniti firmāre, cōnfirmāre alqd; probāre, comprobāre alqd.
opojení crāpula *f.* (z *vína*); ēlātiō *f.*
opojen ēlātus 3 (voluptāte).
opomenutí dērelictio *f.*; intermissio *f.*
opomíjeti omittere, praetermittere, dīmittere, neglere alqd; *nic ne* ~ nihil relīquī faciō, -ere.
opona vēlum *n.*; aulaeum *n.* (tolere).
opora colūmen, -inis, *n.*; firmāmentum *n.*, praesidium *n.*; subsidium *n.*
opotřebovati ūsū terere, contere-re alqd.
opovážlivost cōnfidentia *f.*
opovědění dēclārātiō *f.*; prōnuntiātiō *f.*; (*války*) dēnuntiatiō *f.*
opověděti nuntiāre, prōnuntiāre, dēnuntiāre (bellum).
opovrhovati contemnere, spernere, dēspici -ere, respuere alqd.
opovržení contemptio *f.*; contemptus, -ūs, *m.*; dēspectus, -ūs, *m.*; dēspicientia *f.*; ~ *hoden* contemnendus 3; *býti v* ~ contemptuī esse, contemnī, dēspici.
opozditi retardāre alqd; ~ se morārī, sērō venīre.
oprášiti pulverem excutiō, -ere ex alqā rē.
oprať lōrum *n.*, habēna *f.*
oprátka mastīgia *f.*; cōpula *f.*
oprava correctio *f.*, ēmendātiō *f.*
oprávce corrector *m.*, ēmendātor, -ōris, *m.*
opravdovost vēritās *f.*; assevērātiō *f.*; gravitās *f.*
opravdov-ý vērus 3; sincērus 3; sērius 3; gravis 2; -ě věrē, rē, rē věrā, sēriō, assevērānter; -ě *jednati* assevērāre.
opravdu věrē, rē, rē věrā; ~? itane? ita věrō? ain' tū?
oprávněnost iūs, iūris, *n.*; potestās *f.* (alqd faciendī).

oprávněný iustus 3; quī postestātem alqd faciendī habet.
opravňovati iūs (potestātem) alqd faciendī alci dare; *býti oprávněn* iūs, (potestātem) alqd faciendī habēre; licet mihi; possum alqd facere.
opravný návrh correctio *f.*; ēmendātiō *f.*
opravovati corrigere, ēmendāre alqd; refici -, -ere, reparāre alqd (nāvēs).
opřítí fulcīre alqd alqā rē; sustinēre alqd; ~ se oč nīti, adnīti alqā rē; ~ se čemu resistere, obsistere, repugnāre, adversārī alci (rei); intercēdere (senātūs cōnsultō).
opsati dēscribere alqd; (*doslovně*) trāscribere; (*šlře řici*) plūribus verbis expōnere alqd; (*obepsati*) circumscribere, circumducere (circinō *kružidlem*).
opuchlý tumidus 3, turgidulus 3.
opuchnouti intumescere; turgescere.
opustiti relinquere; (*zrádně*) dēserere; (*bez pomoci*) dēstituere; ~ *něco* discēdere, abīre ab alqā rē; *síly mne opouštějí* vīrēs mē deficiunt.
opuštěnost sōlitūdō, -inis, *f.*; vastitās *f.*
opuštěný dēsertus 3; vastus 3.
oř equus *m.*
oráč arātor, -ōris, *m.*
oráčské nářadí instrūmentum rūsticum *n.*
orání arātiō *f.*
orati arāre; agrum arātrō subvertēre.
orba arātiō *f.*; agricultūra *f.*; agrōrum cultus, -ūs *m.*
ordonance tesserārius *m.*
orech nux, nucis, *f.*
orechový nuceus 3; gen. nucis.
orel aquila *f.*
orezati circumcidere, amputāre, resecāre alqd.
organick-ý: -á *chyba* vitium nātūrae *n.*; ~ *vývoj* iter (-inertis, *n.*) atque prōgressiō (-ōnis, *f.*); *příroda -y souvisí* nātūra cohaeret et continuāta est.
organisace institutiō *f.*, cōstitutiō *f.*, temperātiō *f.*, cōnformāti -, -ōnis *f.*; ratiō, -ōnis, *f.*

- organism-us** compositiō f.; nātūra (et figūra) f.; gignentia, -ium, n.; nāscētia, -ium, n.; animantia, -ium, n.
- orgie** bacchātiō, -ōnis, f.
- ori inál** exemplum n.; exemplar, -āris, n.; archetypum n.; ipsius auctōris (scrīptōris) verba; *spisovatelé v -e scrīptōrēs ipsī.*
- orličí** aquilīnus 3, gen. aquilae; ~ *zrak* oculus aquilīnus; ~ *nos nāsus* aduncus m.
- orloj** hōrologium n.
- orlonoš** aquilifer, -ī, m.
- orn-ý** arābilis 2; fertilis 2; -*á pŭda* arvum n., arātiō f., ager, -grī, m.
- ortel** iūdicium n.
- oruží** spolia, -ōrum, arma, -ōrum, n.
- osa** axis, -is, m.; cardō, -inis, m.
- osad-a** colōnia f.; pāgus m.; -*u založiti* colōniam dēdūcere.
- osaditi** frequentāre, implēre (hominibus, incolīs, colōnīs).
- osadnický** colōnicus 3.
- osadník** colōnus m.
- osamělost** sōlitūdō, -inis, f.
- osamělý** sōlitārius 3, sōlus 3, orbus 3; (o věcech) dēsertus 3, sōlus 3; *věsti ~ život vītam sōlitāriam* agere, in sōlitūdine vīvere.
- osázeti** cōnserere.
- osedla-ti** sternere (equum); sellam equō impōnere; -**ný** ornātus 3; *na -ém koni jezdící* ephippiātus 3.
- osednouti** possīdere, occupāre.
- oseka-ti** circumcidere, dētruncāre; dolāre; -**ný** truncus 3.
- osel** asinus m.
- osení** seges, -etis, f.; frūgēs, -um f.
- oschlý** āridus 3; siccus 3.
- oschnouti** exsiccārī.
- osídliti v. osaditi.**
- osid-lo** laqueus m.; insidiae, -ārum, f.; *padnouti do -el* in insidiās incidere.
- osika** pōpulus, -ī, f. (tremula).
- osiřelost** orbitās, ātis f.
- osiřelý** orbus 3.
- osiřeti** orbum fierī.
- osíti** cōnserere (agrum); sēmentem faciō, -ere.
- oslabení** dēbilitātiō f., dēminūtiō f.
- oslabiti** dēbilitāre, dēminuere, attenuāre, affligere, dēlumbāre, ēlevāre (auctōritātem), minuere (spem).
- osladiti** condire alqd; *život si ~ vītam sibi iūcundam* facere.
- oslák** agāsō, -ōnis, m.
- oslava** laudātiō f., laudēs, -um, f., praedicātiō f.; glōria f., pompa f., triumphus m.
- oslavovati** celebrāre, concelebrāre, illūstrāre, nōbilitāre, laudibus efferre alqm.
- oslepiti** caecāre, occaecāre, caecum reddere alqm.
- oslepnouti** caecum fi oculōs perdere.
- oslice** asella f.
- oslík** asellus m.
- oslizlý** lūbricus 3; pītuitōsus 3.
- oslnivost** candor m., splendor m.
- oslňující** candidus 3, splendidus 3; ~ *krása* candor, -ōris, m.
- oslovení** allocūtiō f.; alloquium n.; appellātiō f.; compellātiō f.
- osloviti** alloquī, appellāre, compellāre alqm.
- oslyš-eti** abnuere, repudiāre, asper nārī, nōn audire (precēs); *býti -en* nōn impetrāre.
- osm** octō; *po -i* octōnī 3; ~ *set* octingentī 3; *po -i* stech octingēnī 3.
- osmahlý** adustiōre colōre.
- osmdesát** octōgintā; *po -i* octōgēnī 3.
- osmdesátkrát** octōgiēs.
- osmdesátiletý** octōgēnārius 3; octōgintā annōs nātus.
- osmdesátý** octōgēsīmus 3.
- osměliti** se audēre.
- osmerý** octō generum.
- osmeronásobný** octuplus 3.
- osmidenní** octō diērum.
- osmidílný** ex octō partibus cōnstāns.
- osmihodinový** octō hōrārum.
- osmiletý** octō annōrum; octō annōs nātus 3.
- osminohý** octipes, -edis; octō pedibus intructus 3.
- osmisprežní** octōiugis 2.
- osmistý** octingentēsīmus 3.
- osmkrát** octiēs.
- osmnáct** duōdēvigintī.
- osmnáctý** duōdēvīcēsīmus 3.
- osmý** octāvus 3; *po -é* octāvum.

osnova stāmen, -inis, *n.*; dispositiō *f.*
osnovati mōlirī, māchinārī, struere.
osob-a homō, -inis, *m.*; *tři* -y trēs; *na* -u in singulōs, in singula capita; *přední* ~ prīnceps, -ipis, *m.*; ~ *na divadle* persōna *f.*
osobitý proprius 3; pecūliāris 2; singulāris 2.
osobivost arrogantia *f.*
osobivý arrogāns, -antis.
osobní- privātus 3, proprius 3, ipse; ~ *nědvist* ōdium privātum, proprium; -ě *jsem viděl* ipse (prae-sēns) vīdī; -ě *jsem přítomen* cōram adsum; ~ *lékař* cūstōs salūtis; -ě *udatný* manū fortis.
osobnost persōna *f.*; nātūra propria *f.*
osobovati sī vindicāre, arrogāre, adsciscere, sūmere sibi alqd.
osočování crīminātiō *f.*, calumnia *f.*
osočovati insimulāre, crīminārī, calumniārī alqm.
osoliti sale condire alqd.
osopiti se increpāre alqm; invehī in alqm.
ospalost somnī necessitās *f.*; veteranus *m.*; sēgnitiēs, -ēi, *f.*; tarditās *f.*
ospalý dormitāns, -antis; somniculōsus 3; somnō gravis 2.
ospravedlnění excūsātiō *f.*, purgātiō *f.*, satisfactiō *f.*
ospravedlniti purgāre, excūsāre alqm dē alqā rē; ~ se sē excūsārē, sē purgāre, satisfacere alci dē alqā rē.
osrdí intestīna, -ōrum, *n.*; viscera, -um, *n.*
ostatek reliquum *n.*; quod restat; -y reliquiae, -ārum, *f.*; tělesné -y corpus, -oris, *n.*
ostatně cēterum; aliōquī.
ostatní reliquus 3; v *pl.* cēterī 3, reliquī 3.
ostaviti relinquere, dēserere, dēstituere, omittere alqd.
osten stimulus *m.*; aculeus *m.*; spīna *f.*
ostnatý aculeātus 3, spīnōsus 3.
ostouzeti invidiam cōnflāre alci, obrectāre alqm, alci.
ostrakismos tēstārum suffrāgia, -ōrum, *n.*
ostrážitost vigilantia *f.*

ostrážitý vigil, -is; cautus 3; dīligēns, -entis.
ostří aciēs, -ēi, *f.*; acūmen, -inis, *n.*; (*hrot*) cuspis, -idis, *f.*; ferrum *n.*
ostřice iuncus *m.*; cārex, -icis *f.*
ostřiti acuere alqd.
ostříž accipiter, -tris *m.*
ostřížek segmentum *n.*
ostroh mōns prōminēns, -entis, *m.*; lingula *f.*
ostrost aciēs, ēi, *f.*; ācrimōnia *f.*; acūmen, -inis, *n.* (ingeniī).
ostrouhati abrādere alqd.
ostrov insula *f.*
ostrovan insulānus *m.*
ostrovtip acūmen (-inis, *n.*) ingenii; argūtiae, -ārum, *f.*; subtilitās *f.*; ingenium acūtum (ācre) *n.*
ostrovtipný argūtus 3; perspicāx, -ācis; subtilis 2.
ostruha calcar, -āris, *n.*; *koni dáti* -y calcāria subdere equō.
ostružina rubus, -ī, *m.*; rubētum *n.* (*keř*).
ostřý acūtus 3; ācer, -cris, -cre; (*přísný*) sevērus 3; (*příkrý*) acerbus 3. asper, -a, um; (*prudký*) vehemēns, -entis; -á *zima* frīgus (-oris, *n.*) acerbum; *adv.* ācriter, acūtē (sonāre).
ostud-a dēdecus, -oris, *n.*; infāmia *f.*; ignōminia *f.*; *k naší* -ě cum nostrā ignōmini.
ostudnost turpitūdō, -inis, *f.*, molestia *f.*
ostudný turpis 2, infāmis 2, flāgitiosus 3.
ostýchatí se verērī, timēre, pudet mē s inf.
ostýchavost pudor *m.*; verēcundi *f.*; timiditās *f.*
ostýchavý verēcundus 3, timidus 3.
osud fātum *n.*; fortūna *f.*; sors, -tis, *f.*; cāsus, -ūs, *m.*; ēventus, ūs, *m.*; -y (*těž*) tempora, -um, *n.*; -rērū, *f.*
osudí urna *f.*
osudný fātālis 2; perniciosus 3.
osušiti siccāre; *slzy* ~ lacrimās dētergēre; ~ se siccārī; ārēscere.
osvědčení testificātiō *f.*; dēclārātiō *f.*; prōfessiō *f.*; (*písemné*) litterae, -ārum *f.*
osvědčený spectātus 3, cōgnitus 3, probātus 3, expertus 3.

osvědčiti testārī, testificārī alqd; praestāre (fidem); ~ se sē prae-bēre, sē praestāre alqm.
osvěta hūmānitās f.; doctrīna f.; ēruditiō f.; litterae et artēs f.
osvětlení illūstrātiō f.; lūx, -cis f.
osvětliti illūstrāre, collūstrāre alqd.
osvěžiti recreāre, reficiō, -ere alqm; ~ se animum relaxāre.
osvícenost ingenium atque doctrīna.
osvícený ērudītus 3, doctus 3, excultus 3.
osvoboditel liberātor m.
osvoboditi liberāre alqm alqā rē (ab alqō); ēripiō, -ere alqm (ē periculō); exuere alqm (vinculīs); *na soudě* absolvere alqm; ~ *od daní* immunitātem dare alci; *od voj. služby* vacātiōnem militiae dare alci.
osvobození liberātiō f. (culpa); (*od daní*) immunitās f.; (*od služby voj.*) vacātiō militiae f.; (*na soudě*) absolūtiō f.
osvojití si sūmere sibi, vindicāre sibi, arrogāre, occupāre, in suum ūsum convertere alqd; (*učením*) scientiā comprehendere alqd; *zásobu slov si* ~ vocābulōrum cōpiam tenēre.
ošatiti vestīre alqm.
ošatka vannus, -ī f.
ošemetnost animus subdolus m.; fraus, -dis f.; dolus (malus) m.
ošemetný falsus 3; fallāx, -ācis 3; fraudulentus 3; dolōsus 3; perfidus 3.
ošetřování cūra f.; cūrātiō f.
ošetřovati cūrāre, fovēre alqm alqd.
oškliviti si fāstidīre alqd; taedet mē alcis reī.
ošklivost fāstidium alcis reī; taedium n.; (*šerednost*) dēformitās f.; foeditās f.
ošklivý foedus 3, dēformis 2, turpis 2, ōdiōsus 3.
oškrabati abrādere.
oškubati ēripiō, -ere (avī pennās).
oštěp hasta f.; pīlum n.; lancea f.; iaculum n.; trāgula f. (*s řemenem*), matara f. (*galský*).
ošumělý trītus 3; obsolētus 3.

otáčení se conversiō f.
otáčeti versāre; convertere; con-torquēre; ~ se circumagī, ver-sārī, volvī, volūtārī.
otálení cūctātiō f.; mora f.; dī-lātiō f.
otáletí cūctārī; morārī; dubitāre s inf.
otava faenum chordum (autumnāle).
otázka interrogātiō f.; vědecká quaestiō f.; jest ~ quaeritur.
otcovrah parricīda, -ae m.
otcovražda parricidium n.
otcovský patrius 3 (animus); pa-ternus 3 (bona); ~ *podíl* patri-mōnium n.
otčím vitricus m.
otčina patria f.
otec pater, -tris m.; parēns, -entis m.;
otěci intumēscere, turgēscere.
otěhotněti gravidam fierī.
oteklina tumor, -ōris m.
oteklý tumidus 3; turgidus 3.
oteliti se vitulōs ēdere, pari-, -ere.
otep fascis, -is m. (sarmentōrum); manipulus m.; crātis (crātēs), -is f.
otepliti calefaci-, -ere; ~ se ca-lēscere, incalēscere.
otesati circumcidere; dolāre.
otevřenost animus apertus m.
otevřen-ý apertus 3; patēns, -entis; *býti* ~ patēre; (*upřímný*) apertus 3; simplex, -icis; -ě dīrēctě, lī-berě.
otevřítí aperīrē; patefaciō, -ere; reclūdere; reserāre; ~ *list* epistolam resignāre, solve-re, aperīre; ~ *náruč* sinum pandere; ~ *ruku* digitōs porrigere; ~ *ústa* hiāre; ~ *oči* oculōs tollere; ~ se patefierī; dēhiscere (terra).
otěž habēna f.; lōrum n.; ~ *po-pustiti* habēnās remittere, *pří-táhnouti* addūcere.
otíratí abstergēre, dētergēre, ter-gēre.
otisk imāgō (-inis f.) expressa; vestīgium n.; signum n.; ~ *knihy* exemplar, -āris n.
otisknouti exprimere alqd; Impri-mere (sigillum in cēiā); ~ *knihu* librum typīs exscribere.
otlouci dēcuti-, -ere alqd.
otok tumor, -ōris m.

otřásati concutiō, -ere, conquas-
sāre, tremefaciō, -ere, percellere,
labefacio, -ere alqd.
otrava venēficium *n*.
otráviti venēnō necāre alqm; ~ se
venēnum sūmere.
otřelý trītus 3, obsolētus 3.
otřepaný trītus 3; contrītus 3;
pervulgātus 3; dēcantātus 3
(fābulae).
otřepati dēcuti, -ere; ex-.
otřesení quassātiō *f*., conquassātiō
f. (valētūdinis); ~ země terrae
mōtus, -ūs *m*.
otrhaný pannōsus 3.
otrhati dēcerpere, āvellere, strin-
gere.
otrlost dūritia *f*.
otrlý dūrātus 3; dūrus 3.
otrock-ý servilis 2; -y servīliter,
servīlem in modum; (o překladu)
nimis pressē.
otroctví servitūs, -ūtis *f*.; do ~
prodati sub corōnā vendere.
otročiti servīre.
otrok servus *m*.; mancipium *n*.;
puer, -ī *m*.; famulus *m*.
otrokář vēnālicius *m*.; mangō,
-ōnis *m*.
otrokyně serva *f*.
otruby furfur, -is *m*.
otupělý obtūsus 3; hebes, -etis.
otupěti hebēscere.
otupiti retundere; hebetāre.
otužilost patientia *f*. (frīgoris);
dūritia *f*.
otužilý patiēns, -entis (frīgoris);
dūrus 3.
otužovati dūrāre, firmāre, cōn-
firmāre alqd; ~ se corpus dūrāre
ad alqd.
otvor forāmen, -i .; fenestra *f*.;
ōs, ōris *n*.
otylý obēsus 3.
ovád oestrus *m*.
ovanouti afflāre alqm.
ovanutí afflātus, -ūs *m*.
ovázati circumligāre.
ovce ovis, -is *f*.
ovčák ovium cūstōs, -ōdis *m*.;
ōpiliō, -ōnis *m*.
ovčí ovillus 3.
ovčín ovile, -is *n*.
ovdovělý viduus 3.
ověnčiti corōnāre alqm; corōnam

impōnere alci; ~ něco redimīre
alqd sertīs.
ověření cōfirmātiō *f*.; fidēs, -eī *f*.;
auctōritās *f*.
ověřený certus 3; fidē dignus 3;
testātus 3.
ověřiti fidem facere, afferre alci
reī; fidē cōfirmāre, probāre,
cōsignāre alqd.
oves avēna *f*.
ověsiti ornāre; obducere.
ovinouti circumligāre, circumpli-
cāre, convolvere.
ovívati circumflāre, afflāre; mul-
cēre.
ovládati imperāre alci; coērcēre,
imperiō tenēre, in potestāte ha-
bēre, obsidēre, possidēre alqd.
ovlažiti tepefacere.
ovoce frūctus, -ūs *m*.; pōma,
-ōrum *n*.; frūgēs, -um *f*.
ovocný frūgifer, -a, -um; pōmifer,
-a, -um; -á zahrada pōmārium *n*.
ovroubiti circumcludere.
ovšednělost vulgāris ratiō *f*.
ovšednělý vulgāris 2; pervulgātus
3; cōtīdiānus 3.
ovšedněti vulgārī; incrēbrēscere.
ovšem certē, sánē, nīmīrum,
scīlicet, vidēlicet, quidem, equi-
dem.
ovzduší caelum *n*.
ozáblý praeustus 3 (frīgore).
ozábnouti perfrīgēscere; frīgore
rigēre.
ozářiti illūstrāre alqd.
ozbrojenec armātus *m*.
ozbrojení armātūra (levis, gravis) *f*.
ozbrojiti armāre, comparāre, in-
struere, ornāre.
ozdoba ornāmentum *n*.; īnsigne,
-is *n*.; decus, -oris *n*.
ozdobiti ornāre, exornāre, decō-
rāre.
ozdobnost ornātus, -ūs *m*.; ēle-
gantia *f*., venustās *f*.
ozdobný decōrus 3; ornātus 3;
ēlegāns, -antis; venustus 3; con-
cinnus 3 (ōrātiō); cōmptus 3;
polītus 3.
označení significātiō *f*.; dēsīgnā-
tiō *f*.
označiti notāre, dēnotāre, dē-
signāre alqd; notam (signum)
appōnere alci reī.

oznámení indicium *n.*; nuntius *m.*;
prōnuntiātiō *f.*; prōmulgātiō *f.*;
ēdictum *n.*

oznámiti nuntiāre, dēnuntiāre
alqd; docēre alqm dē alqā rē;
ostendere, renuntiāre, dēferre,
prōfitērī alqd; prōmulgāre (lē-
gem); *napřed* ~ praenuntiāre.

oznamovatel index, -icis *m.*; dē-
lātor, -ōris *m.*

ozubený dentātus 3.

ozvěna vōx reddita *f.*; sonus re-
lātus *m.*

ozývati se respondēre, resonāre;
proti čemu obloquī, resistere, re-
pugnāre alci reī; *kolem se* ~
circumsonāre.

ožebračiti ad inopiam redigere
alqm; bonīs ēvertere alqm.

oželeti dēplōrāre alqd; oblīviscī
alqd.

oženiti se uxōrem dūcere.

ožíti revīviscere; in vītam redīre.

oživiti animāre, excitāre, ērigere
alqm; vītam reddere alci; ~ *na-
ději něčí* ad spem ērigere alqm.

P

paběrek reliquiae, -ārum *f.*

paběrkování spīcilegium *n.*

paběrkovati spīcilegium faciō,
-ere; omissa colligere.

pablesk repercussus, -ūs *m.*; lūx
(-cis *f.*) repercussa.

pacifikace pācificātiō *f.*

pacifikovati pācificāre (-ārī), pā-
cāre alqm (alqd).

pačidlo vectis, -is *m.*

páčiti effringere, refringere (por-
tam), molīrī (forēs); (ceniti)
aestimāre.

pád cāsus, -ūs *m.*; lāpsus, -ūs *m.*;
(zničení) ruīna *f.*, excidium *n.*

pad-ati cadere, concidere, lābī;
~ *s koně* ex equō dēlābī; ~ *ku-
předu* prōcidere; ~ *na tvář* prō-
lābī; ~ *zpět* recidere; *snáh padá*
ningit; -*á mlha* nebulae dēsīdunt;
~ *do rukou* in manūs alcis inci-
dere; ~ *mezi lotry* dēcidere
praedōnum in turbam; ~ *do*
mdlob animus mē relinquit; ~ *do*
očí sub oculōs cadere, appārēre,
cōnspicior, -ī; *strach -á na koho*
timor alqm incēdit (occupat);
~ *k nohám* ad pedēs alcis sē
prōsternere (sē prōicere, sē prō-
volvere); *los -á na koho* alcis sors
excidit; ~ *hlasem* vōcem remit-
tere; *voda -á undae* recēdunt;
cena obilí -á annōna levātur;
podezření -á na koho suspiciō
pertinet ad alqm; *vina -á culpa*
confertur in alqm; (umírati)
mortem occumbere (oppetere);

~ *v bitvě* in aciē cadere (occi-
dere); *město padlo* urbs capta
(expugnāta) est.

padělatel corruptor *m.*; ~ *zdvěti*
subiecto testāmentī; testāmen-
tārius *m.*

padělati imitārī (chīrographum);
~ *veřejné listiny* tabulās pūbli-
cās corrumpere.

padělaný adulterīnus 3 (nummus);
corruptus 3.

padesát quinquāgintā; *po -i* quin-
quāgēnī 4.

padesátiletý quinquāgintā annōs
nātus; quinquāgintā annōrum.

padesátkrát quinquāgiēs.

padesátý quinquāgēsimus 3.

páditi currere; cursū effūsō ruere;
praecipitāre.

padlý quī cecidit; (zabitý) caesus 3,
occīsus 3.

pádnost gravitās *f.*

pádn-ý gravis 2; -ě graviter.

padoucnice morbus comitiālis *m.*

padouch homō scelerātus (nefā-
rius); scelus, -eris *n.*

pahorek collis, -is *m.*; tumulus *m.*;
clīvus *m.*

pahorkovitý clīvōsus 3; tumulōsus
3; asper, -a, -um.

pahýl truncus *m.*

pachatel auctor facinoris; quī fa-
cinus commisit.

páchatí faciō, -ere (iniūriam);
patrāre, perpetrāre (caedem);
committere (scelus); admittere
(fraudem).

páchnouti olēre, redolēre alqd;
hālāre, fragrāre alqā rē.

pachole puer, -ī m.

pacholek čalō, -ōnis m.

pachtiti se labōrāre; dēsūdāre
atque ēlabōrāre in alqā rē; labōre
cōnfici; sectārī (praedam, virtū-
tēs); ~ se po přízni grātiām
captāre.

pájeti ferrūmināre alqd.

pajka ferrūmen, -inis n.

pak tum, deinde, post, posteā, quō
factō; v tom případě quae sī ita
sunt; (o pokračování) autem;
kdopak quisnam, kdepak ubinam;
čehopak se bojíš? quid tandem
verēris?

páka vectis, -is m.

pakli sīn, sīn autem, sī vērō; ~ ne
sīn minus.

paklīč clāvis (-is f.) adulterīna.

pakostnice dolōrēs (-um m.)
artuum; (rukou) chīragra, -ae f.;
(nohou) podagra, -ae f.

palác domus, -ūs f. (ampla, rēgia);
aedēs, -ium f.; turris, -is f.;
~ královský rēgia, -ae f.

palaš gladius m.; ēnsis, -is m.;
ferrum n.

palcát clāva f.

palčivost aestus, -ūs m.; fervor m.

palčivý fervidus 3; ārdēns, -entis.

palec pollex, -isis m.; (míra) di-
gitus, -ī m.; na ~ tlustý crassi-
tūdine digitī pollicis; „držeti ~“
pollicem premere.

palice clāva f.; fistūca f.

palič incendiārius m.; auctor in-
cendiī.

paličák homō pertināx.

paličatost pertinācia f.; obstinātiō
f.; animus obstinātus m.

paličatý pertināx, -ācis; obstinā-
tus 3.

páliti ūrere, adūrere, cremāre
alqd; slunce páli sōl ūrit (torret);
~ a pleniti ferrō ignīque vastāre
alqd.

palivo alimenta (-ōrum n.) ignis;
(dříví) lignum, -ī n.; ~ snášeti
lignum petere, (o vojíněch) lignā-
rī; pro palivo lignandī causā.

palma palma f.

palmový -á rátolest palma f.;
~ háj palmētum n.

palouk locus herbidus (herbōsus);
prātum n.

paluba cōnstrātum n. (nāvis); lod
s -ou nāvis cōnstrāta; vzíti na -u
in nāvem impōnere (tollere) alqd;
hoditi přes -u ex nāvī děiciō, -ere.

památka memoria f.; recordātiō f.;
na -u ad (ob) memoriām, me-
morīae causā; v -ce zachovati me-
moriā tenēre alqd, memoriām
alcis reī retinēre (servāre); za-
chovati ve vděčně paměti grātā
memoriā colere (prōsequi) alqm;
~ trvá memoria flōret (viget,
vīvit); (pomník) monumentum, -ī
n.; vestīgium, -ī n.; písemné -y
litterārum monumenta (-ōrum)
n.; dar na -u dōnum memoriāe
causā datum (acceptum).

památník monumentum n.; (kni-
ha) commentārii, -ōrum m.

památnost rēs memorābilis (īn-
signis) f.

památný memorābilis 2; memoriā
dignus 3; īnsignis 2; ~ sloup
columna, -ae f.; ~ výrok illud
alcis.

pamatovati meminisse alqm; ~ si
memoriā tenēre alqd; za ~ si
memoriae mandāre (īnfīgere)
alqd; ~ na koho reminiscī, re-
cordārī alcis (alqd); respici-, -ere
alqm (alqd).

pamět memoria f.; dobrá ~ me-
moria tenāx; míti dobrou ~ me-
moriā valēre; v ~ si vštípiti
memoriae īnfīgere (mandāre)
alqd; v -i míti meminisse; ~ ztra-
titi memoriām āmittere (perde-
re); nechovati v -i nūllam me-
moriām adhibēre; z -i vyjítí me-
moriā ēlābī (excidere); na ~
uvéstí in memoriām revocāre alci
alqd; za lidské -i post hominum
memoriām; za -i našich otců
patrum (nostrōrum) memoriā.

paměti commentārii, -ōrum m.

pamětihodný memorābilis 2; me-
moriā dignus 3.

pamětlivý memor, -oris alcis reī.

pamětní spis commentārius m.;
libellus, m.

pamětník quī alqd vīdit.

pamflet libellus m.; (hanlivý) li-
bellus fāmōsus (probrōsus).

- pamlsek** *cibus dēlicātior m.*; -*ky* *cuppēdia, -ōrum n.*; *bonae rēs f.*
pán *dominus m.*; (*v oslovení*) *vir m.* (*amplissimus, clārissimus*); (*ve státě*) *prīnceps, -cipis m.*; (*homō*) *nōbilis*; *optimās, -ātis m.*; *býti -em čeho imperāre, praeesse alci reī, tenēre alqd (urbem); býti -em života i smrti arbitrium vītae necisque habēre; býti svým -em suī iūris (liberum) esse; ~ domu pater (tris m.) familiās, herus m.; vzdácný ~ (vir) lautus, lautissimus.*
panák (*loutka*) *pūpus m.*
pancíř *lōrica f.*; *thōrāx, -ācis (acc. sg. -āca, pl. -ācas) m.*
panenka (*loutka*) *pūpa f.*; (*zřítelnice*) *pūpula f.*
panensk-ý *virginālis 2; virgineus 3; -y virginum mōre.*
panenství *virginitās f.*
pánev *sartāgō, -inis f.*; *pelvis, -is f.*; *trulla f.*; (*na žhavé uhlí*) *foculus m.*
paní *domina f.*; *mulier, -is f.*; *fēmina f.*; *ctihodná ~ mātērna f.*; *manželka coniūnx, -iugis f.*; *uxor, -ōris f.*; *~ domu māter familiās; hera f.*
panic *caelebs, -ibis.*
panictví *vīta caelebs, -ibis.*
panika *terror velut lymphāticus; caecus quīdam timor.*
panímáma *māter (-tris f.) familiās.*
panna *virgō, -inis f.*
panoš *armiger, -ī m.*; *puer nōbilis m.*
panovačnost *cupiditās rēgnandī (rēgnī, imperiī, imperandī, dominandī).*
panovačný *cupidus 3 rēgnandī (rēgnī, imperiī, dominandī).*
panování *imperium n.*; *rēgnum n.*; *dominātiō f.*; *za ~ rēgnante (imperante) alqd.*
panovati *imperāre alci; imperium alcis (reī) tenēre (obtinēre); rēgnāre in alqā rē, dominārī in alqm; panující rod familia prīncipis (imperātōria); (býti v platnosti) vigēre, valēre, esse; mrav panuje mōs est (invaluit); náhled ~ opīniō est; v městě panoval smutek in urbe lūctus agitābātur.*
pánovitost *superbia f.*; *arrogantia f.*
pánovit-ý *imperlōsus 3; superbus 3; arrogāns, -antis; -ě superbē, arroganter.*
panovnice *domina f.*; *rēgīna f.*; *imperātrīx, -īcis f.*
panovnícký *rēgius 3; imperātōrius 3; gen. prīncipis; -á moc imperium (āc potestās) n.*; *dominātiō f.*; *vīs domināti- is f.*
panovník *dominus m.*; *prīnceps, -ipis m.*; *imperātor m.*; *rēx, -gis m.*; *tyrannus m.*
panský *gen. dominī, herī; -á láska favor prīncipum.*
panství *imperium n.*; *rēgnum n.*; *dominātiō f.*; *dominātus, -ūs m.*; *diciō f.*; (*území*) *finēs, -ium m.*; *ager, -grī m.*; *reglō f.*; *~ rozšířiti finēs imperiī prōpagāre.*
panstvo *nōbilitās f.*; *nōbilēs, -ium m.*
pantáta *pater (-tris m.) familiās m.*
panťofel *solea f.*; *crepida f.*
papež *papa, -ae m.*; *pontifex maximus.*
papežský *papālis 2; -á koruna tiāra, -ae f.*
papír *charta f.*; (*popsaný*) *litterae, -ārum f.*; *liber, -brī m.*; (*listiny*) *tabulae, -ārum f.*; *na papíru scriptus 3, litteris cōsignātus 3.*
papírek *chartula f.*; *scida f.*
papírový *chartāceus 3; ~ keř papyrus, -ī f.*, *papyrus, -ī n.*
papírník *chartārius m.*
papoušek *psittacus m.*
paprsek *radius m.*; *-y vydávati radiāre.*
pár *pār, paris n.*; *bīnī, -ae -a.*
pára *vapor m.*; *-y vystupují z vody aquae vapōrant.*
páračka *labor operōsus (molestus).*
paráda *ostentātiō f.*; *pompa f.*; *magnificentia f.*; *apparātūs (-uum) magnificī; vojenská ~ pompa militāris; pro -u ostentātiōnis causā; -u dělati magnificē Incēdere (sē inferre).*
paradoxní *mīrābilis 2; mīrus 3; paradoxos, -on; ~ zásady paradoxa, -ōrum n.*
pařát *ungula f.*; *unguis, -is m.*
páratí *dissuere, dissolvere alqd.*
páravý *operōsus 3, molestus 3.*
parcela *ārea, -ae f.*
pardál *panthēra f.*

pařez cōdex, -icis *m.*; (*nadávka*) stipes, -itis, *m.*; *hloupý jako ~ stupidissimus* 3.
pařiti fovēre (*membra*).
pářiti iungere, coniungere *alqm.*
Paříž Lutētia Parisiōrum *f.*
parlament comitia, -ōrum *n.*; cōsilium pūblicum *n.*; senātus, -ūs *m.*
parma mullus *m.*
parno ārdor *m.* (sōlis); aestus, -ūs *m.*; fervor *m.*; calor, *m.*
parný ārdēns, -entis; fervidus 3; calidus 3.
parob servus, -ī *m.*
parodovati per lūdibrium dētorquēre *alqd.*
paroh cornū, -ūs *n.*
pas syngraphus, -ī *m.*; diplōma, -atis *n.*
pás cingulum *n.*; balteus *m.*
pasák pāstor *m.*
pásek fascia *f.*; taenia *f.*; (*na krk zvířat*) collāre, -is *n.*; (*s ostny*) mellum, -ī *n.*
pasíř zōnārius *m.*
paskvil libellus fāmōsus (*probrōsus*) *m.*
pásmo caelum *n.*; regiō *f.*; zōna *f.*
pasovati *na rytíře* ad equum rescribere *alqm.*; in ordinem equestrem recipiō, -ere *alqm.*
passátní větry etēsiae, -ārum *m.*
past laqueus *m.*; (*na myši*) mūscipula *f.*; (*železa*) pedica, -ae *f.*; (*úklad*) insidiae, -ārum *f.*; fraus, -dis *f.*; dolus *m.*
pásti pāscere *alqm.*; ~ *po někom* spectāre et observāre *alqm.*, insidiārī *alci*; ~ *po čem* captāre (*occāsiōnem*); ~ *se pāsci* *alqā rē.*
pastorek prīvignūs *m.*
pastorkyně prīvigna *f.*
pastouška casa pāstōris *f.*
pastucha pāstor *m.*
pastva pābulum *n.*; pāstus, -ūs *m.*; (*požitek*) voluptās *f.*; dēlectātiō *f.*; dēlectāmentum *n.*
pastvina pāscua, -ōrum *n.*; *obecní -y* ager (-grī) compāscuus.
pastýř pāstor *m.*; (*ovčák*) ōpiliō *m.*; ~ *vepřů* sūbulcus *m.*
pastýřský pāstorālis 2, pāstōrius 3, pāstorīcius 3; -á *hůl* pedum *n.*; -á *báseň* carmen būcolicum; -á *píšťala* fistula, -ae *f.*

paša satrapēs, -ae (-is) *m.*
pašovati furtim (*clam*) importāre (*trānsferre*) *alqd.*
pata calx, -cis *f.*; *od hlavy až k -ě* ā vertice ad extrēmum unguem; *v -ách následovati* īnstāre vestīgiīs *alcis*; premere vestīgia *alcis*; subsequī *alqm.*; -y *nevytáhnouti* pedem nōn efferre, nōn ēgredior, -ī; ~ *hory* rādīcēs (-um *f.*) montis, īnfimus mōns.
pátek diēs (-ēī *m.*) Veneris.
patent diplōma, -atis *n.*; ēdictum *n.*
páteř spīna *f.*
paterý quīnque; -o *listů* quīnae litterae.
pathetický grandiloquus 3, grandis 2, magnificus 3.
pathos contentiō *f.*; dolor *m.*; (ōrātiōnis) granditās *f.* (magnificentia *f.*).
patka (sloupu) basis, -is *f.*
patnáct quindecim; *po* quīnī dēnī, quīndēnī 3.
patnáctiletý quindecim annōrum, quindecim annōs nātus 3.
patnáctkrát quindecies.
patnáctý quintus decimus 3; *po -é* decimum quintum.
patník lapis (-idis *m.*) angulāris.
patolízal adulātor *m.*; assentātor *m.*
patradlo specillum *n.*
pátrání explōrātiō *f.*; inquīsitiō *f.*, percontātiō *f.*, investigātiō *f.*, indāgātiō *f.*, cōgnitiō *f.*
pátrati quaerere, explōrāre, percontārī, investigāre, indāgāre *alqd.*, inquīrere in *alqd.*
pátravý speculātōrius 3 (*nāvis*); cūriōsus 3 (*oculī*).
patriarcha patriarcha, -ae *m.*
patricij patricius *m.*
patricijka patricia *f.*
patřičn-ý iūstus 3, rēctus 3, meritus 3; *na -ém místě* suō locō; *v ~ čas* suō tempore; -ě iūstě, rēctě, probě; ut decet, ut pār est; satis.
patřiti animadvertere, aspici, -ere, cernere, contemplārī, intuērī, spectāre, vīdēre *alqm.* (*alqd.*); (*náležeti komu*) allculus esse; *kniha patří mně* liber est meus; ~ *k něčemu* pertinēre, spectāre ad *alqd.*, esse *alcis*; (*jako*

- k celku) esse ex (amīcis), inter (amīcōs), in (amīcis), in numerō (amīcōrum); numerārī in (amīcīs); *to sem nepatří* hoc nōn huius locī est, hoc aliēnum est ab hāc rē; *patří* se decet, convenit, pār est s inf. (acc. c. inf.), oportet s acc. c. inf.
- patrnost** ēvidentia f.
- patrný** ēvidēns, -entis; apertus 3, manifestus 3, cōspiciuus 3; jest -o appāret, apertum (manifestum) est; z toho jest -o inde intellegitur.
- patro** tabulātum n.; contabulātiō f.; contignātiō f.; *hořejší* ~ domus (-ūs f.) superior; (v ústech) palātum n.; s -a mluvíti ex tempore dicere.
- patrola** vigilēs, -ium m.
- patron** patrōnus m.; fautor m.; tūtēla f.
- pátý** quīntus 3; po -é quīntum.
- paušál** pecūnia, quae convēnit.
- páv** pāvō, -ōnis m.
- pavéza** scūtum n.; clipeus m.; parma f.; pelta f.; praesidium n.
- pavlač** ambulātiō f.; porticus, -ūs f.
- pavouk** arānea f.
- pavučina** arānea f.; texta arānea, -ōrum n.
- pavuz** arbor, -oris f.; longurius m.
- pazneht** ungula f.
- pazour** unguis, -is m.
- pažba** manubrium n.
- paždí** āla f.
- paže** brachium n.; lacertus m.
- pažit** caespes, -itis m.; locus herbidus m.
- pec** furnus m.; fornāx, -ācis f.
- péci** coquere, torrēre alqd.
- pecka** os, ossis n.
- péce** cūra f., cūrātiō f., admi istrātiō f., sollicitūdō, -inis f.
- pečeně** assum n.; ~ telecí assum vitulīnum.
- pečet** signum n.; sigillum n.; ~ vtisknouti signum imprimere alci reī; -í opatřiti obsignāre alqd; ~ otevřiti signum dētrahere alci reī, resignāre alqd; pod -í mlčenlivosti svěřiti taciturnitātī et fideī alcis crēdere alqd.
- pečetiti** signāre, obsignāre, fidē cōfirmāre, probāre, sancire alqd.
- pečetní** prsten ānulus signātōrius m.
- pečivo** crūstum n.; crūstula, -ōrum. n.; cuppēdiae (-ārum f.) pistōriae.
- pečlivost** cūra f.; dīligentia f.; accūrātiō f.
- pečliv-ý** dīligēns, -entis; cūriōsus 3; (o věcech) accūrātus 3; -ě dīliger, cūriōsē, accūrātē.
- pečovati** cūrāre alqm (alqd); cōsulere, prōspiciō, -ere, prōvidēre, cavēre alci (reī).
- pedant** homō rērum minūtārum dīligēns; homō mōrōsus.
- pedantství** rērum minūtārum dīligentia f.; mōrōsitās f.
- pěchota** peditātus, -ūs m.; cōpia (-ārum) pedestrēs (-ium) f.
- pěchovati** farcīre, refercīre alqd; fistūcā complānāre alqd.
- pejsek** canīcula f.; catulus m.; catellus m.
- pekáč** sartāgō, -inis f.
- pekárna** pistrīna f.; pistrīnum n.
- pekař** pistor m.
- pekařství** furnāria f.; ~ provozovati furnāriam exercēre.
- pekelný** īfernus 3; Tartareus 3; horribilis 2, terribilis 2.
- peklo** Tartarus m.; scelerātōrum (impiōrum) apud īferōs sēdēs (-is) f.
- pěkn-ý** pulcher, -chra, -chrum; bellus 3, lepidus 3; dosti velký satis magnus 3 (bonus 3); ~ ptáček (iron.) homō nēquam; -ě bellē, pulchrē, lepidē, bene; satis.
- pel** pulvis (-eris m.) sēminis.
- pelech** cubīle, -is n.; lustra, -ōrum n.; ~ lotrovský latrōnum receptāculum, -ī n.
- pelyněk** absinthium n.
- pemza** pūmex, -icis m. f.
- pemzový** pūmiceus 3.
- peň** stirps, -is f.; truncus m.
- pěna** spūma f.
- penězokaz** quī monētā adulterīnam exercet; zákon proti -ům lēx nummāria f.
- penězoměnec** argentārius m.
- peněženka** crumēna f.
- peněžitý** pecūniārius 3; gen. pecūniae; -á pokuta multa f.; -á odměna (dar) praemium (mūnus, -eris n.) pecūniae.
- peněžní** nummārius 3, pecūniārius 3, aerārius 3; ~ záležitost rēs

pecūniāria (nummāria); ~ obchod argentāria, -ae f.
peněžnictví rēs (reī f.) nummāri; ratiō pecūniārum.
peněžník argentārius m.
pění cantus, -ūs m.
pěnití se spūmāre, spūmās agere.
peníz nummus m.; *za malý* ~ parvō pretiō, parvī.
peníze pecūnia f.; *mnoho (málo)* -ěz magna (parva) pecūnia; *nouze o* ~ difficultās nummāria; *za* ~ pretiō; *to není za* ~ id nōn vērāle est; *nemíti* -ěz labōrāre dē pecūniā; *míti mnoho* -ěz pecūniā abundāre, opibus flōrēre, bene nummātum esse.
pěnkava fringilla f.
pentle vitta f.; redimīculum, -ī n.
pepř piper, -eris m.
pepřený pipere condītus 3.
peprný labōriōsus 3, operōsus 3, molestus 3, ācer, -cris, -cre; *-á slova verbōrum aculeī* (-ōrum m.).
pergamen membrāna f.
pergamenový membrānāceus 3.
peří pennae, -ārum f.; plumae, -ārum f.
periferie circuitus, -ūs m.
peřina plūma f.; culcita (-ae f.) plūmea; *spáti v -ách* in plūmā dormīre.
perioda tempus, -oris n.; aetās f.; (*obvěti*) ambitus (-ūs m.) verbōrum; circuitus (-ūs m.) verbōrum; comprehēsiō f.; periodus -ī f.
periodický certō tempore recur-rēns.
perla margarīta f.; uniō, -ōnis m.
perleť uniōnum concha f.
perliti se fervēre.
perlový gen. margarītārum (tor-quis).
pernatý pennātus 3, plūmātus 3, volucer, -cris, -cre.
perný labōriōsus 3, operōsus 3, molestus 3.
pero penna f.; plūma, -ae f.; (*ku psaní*) calamus m.; (*ve stroji*) spīra f.; (*sloh*) genus (-eris n.) scribendī; stilus m.
persifláž cavillātiō f.
persiflovati cavillārī alqm
personál comitēs, -um m.; comitātus, -ūs m.; ~ *divadelní* āctōrēs,

-um m.; *vyslanceký* ~ lēgātī, -ōrum m., lēgātiō f.
personifikovati hūmānā speciē induere alqm; loquentem indūcere alqm.
peruť āla f.; pennae, -ārum f.
pes canis, -is c.
peskovati obiurgāre, increpāre alqm.
pěst pugnus m.; *jako* ~ veliký pugillāris 2; *-í udeřiti do obličeje* pugnum alci in ōs impingere; *kde* ~ rozhoduje ubi manū agitur.
pěstní právo vīs (vim, vī) f.; ~ *zápas* pugillātus, -ūs m.; ~ *zápasník* pugil, -is m.
pěstoun altor m.; educātor m.; magister (-strī) et mōrum formātor m.
pěstounka nūtrī -īcis f.; educātrix, -īcis f.
pěstování cultus, -ūs m.; cultūra f.; cūra f.; cūrātiō f.
pěstovati colere, cūrāre, fovēre, educāre; ~ *vědy a umění* colere artēs et disciplīnās (studia et artēs).
pestrost varietās f.
pestrý varius 3, versicolor, -discolor, -ōris.
pěšák pedes, -itis m.
pěší pedes, -itis; pedester, -stre.
pěšina sēmita f.; trāmes, -itis m.; callis, -is m. f.
pěšky (jíti) pedibus (īre).
pět quīnque; *po -i* quīnī 3.
pětidení quīnque diērum; *po -m pochodu* quīntīs castrīs.
pětiletí quīnquennium n.
pětiletý quīnque annōrum, quīnque annōs nātus 3; (*o trvání*) quīnquennālis 2.
pětina quīnta pars, -tis f.
pětínásobný quīncuplex, -icis.
pětistý quīngentēsimus 3.
pětiveslice quīnquerēmīs, -is f.
pětka (pětičlenný sbor) quīnque-virī, -um m.; člen -y quīnquevir, -ī m.
pětkrát quīnquiēs.
petlice pessulus m.
pětsetkrát quīngentiēs.
pěvec cantor m.; (*básník*) poēta, -ae m.; vātēs, -is m.

pěvecký sbor chorus (-ī m.) camentium.

pěvkyně cantrī -īcis f.; vātēs, -īs f.

pevnina continēns, -entis f. (terra); válka na -ě bellum terrestre n.

pevnost firmitās f.; cōstantia f.; stabilitās f.; rōbur, -oris n.; (tvrz) arx, -cis f.; castellum n.; locus mūnītus.

pevnůstka castellum n.

pevn-ý firmus 3, solidus 3, dūrus 3; cōstāns, -antis; rōbustus 3, stabilis 2; mūnītus 3; ~ úmysl cōsiliū certum; -á vůle voluntās, f.; -ým krokem certō gradū; muž -ých zdsad vir cōstāns, -antis; ~ býti stāre (in sententiā); pevně stāti na svém obstinātō animō agere alqd; jsem -ě odhodlán certum et dēliberātum mihi est; jsem -ě přesvědčen certō mihi persuāsī; -ě věřím confidō, -ere.

píce pābulum n.; pāstus, -ūs m.; -i svážeti pābulārī; svážení ~ pābulātiō f.; opatřovatel ~ pābulātor, -ōris m.

píd palmus m.; na dvě -ě bipalmis 2; ani o ~ neustoupiti nōn digitum trānsversum discēdere; ~ času vestigium temporis.

pídimužík pumiliō m.; nānus m.

píditi se quaerere alqd.

píha lentīgō, -inis f.

píhovatý lentiginōsus 3.

píchání punctiō f. (laterum v bocích).

píchatí pungere, compungere alqd.

pichlavý aculeātus 3, spīnōsus 3.

pijácká píseň canticum n.; ~ společnost compōtōrēs, -um m.; sodālēs, -ium m.

piják pōtor m.; homō ēbriōsus; (papír) charta bibula f.

pijavice hirūdō, -inis f.

píka contus m.; hasta f.

pikantní ācer, -cris, -cre; acūtus 3, salsus 3, argūtus 3.

pikle fraus, -dis f.; fallācia f.; dolus m.; māchina f.; Insidiae, -ārum f.; ~ strojiti fallāciās facere; dolum parāre; fraudem molīri; calumniārī.

pila serra f.

píle indūstria f.; studium n.; sedulitās f.; assiduitās f.; dīligentia f.; labor m.; opera f.; -i vynaložiti operam dare (tribuere) alci reī; operam cōferre in alqd; mnoho -e vynaložiti multum operae laborisque cōsumere in alqā rē.

piliny scobis, -is f.

pilíř pīla f.; columna f.

pilířový most pōns (pontis m.) sublicius.

pilník lima f.

pilný indūstrius 3, studiōsus 3, assiduus 3, nāvus 3 (adv. nāviter), sēdulus 3, dīligēns, -entis, labōriōsus 3, impiger, -gra, -grum; (důležitý) gravis 2, magnus 3, quod differri nōn potest; nemám nic pilnějšího, než nihil antīquius habeo (mihi est), quam...; mám na pilno occupātus sum; pilně navštěvovati frequentāre.

pilot dux (-cis m.) maris (āēris) perītus.

pilota publica f.

pilous curculiō m.

pilovati limāre alqd.

pilulka pāstillus m.; pilula f.

pinie pīnus, -ūs f.

pípati pípiāre.

piplati se v čem scrūtārī, explōrāre, pervestigāre alqd; s čím cunctārī s inf., cessāre (in, ab) alqā rē, morārī alqd.

piplavý cunctābundus 3, lentus 3.

pisadlo stilus m.; calamus scrīptōrius; scrībendī instrūmentum n.

písař scrīptor m.; (úředník) scrība, -ae m.

písařství mūnus (-eris n.) scrībae.

pisatel auctor m.; scrīptor m.

píščina arēna f.; locus arēnōsus.

píščitý (h)arēnōsus 3; sabulōsus 3.

písek (h)arēna, -ae f.; sabulum, -ī n.; (jemný) pulvis, -eris m.

písemnictví litterae, -ārum f.

písemnost scrīptum, -ī n.; liber, -brī m.; pl. litterae, -ārum f.; tabulae, -ārum f.

písemn-ý scrīptus 3; litteris mandātus 3 (cōsignātus 3); -á práce scrīptum, -ī n.; -é památky monumenta (-ōrum n.) litterārum; ~ důkaz litterārum fidēs, -eī f. (auctōritās, -ātis f.); -ě litteris,

- per litterās; -ě zaznamenati (podati) litteris mandāre alqd.
- píseň** carmen, -inis *n.*; (zpěv) cantus, -ūs *m.*; (solová) canticum *n.*; (stará) cantilēna *f.*
- pískání** sibilus *m.*
- pískati** sibilāre; (na flétu) tibiis cantāre.
- písmák** lector litterārum sacrārum.
- písmeno** littera *f.*; od -e *k* -u ad verbum, ad litteram, ex scriptō, verba āc litterās sequēns; držeti se -e verba premere, verbis inhaerere.
- písmo** litterae, -ārum *f.*; scriptum *n.*; scriptūra *f.*; krásným -em psaný elegantē scriptus 3; ~ svatě libří divíní (sanctī); litterae divinae (sanctae, sacrae).
- písnička** cantiuncula *f.*
- píšťala** fistula *f.*; tibia *f.*
- pištec** tibicen, -inis *m.*
- píštěl** fistula *f.*
- píti** bibere, pōtāre; (až do dna) haurire; dáti ~ bibere dare alci; přes míru ~ modum excēdere in bibendō; rád ~ indulgēre (vínō).
- pítí** pōtiō *f.*; pōtus, -ūs *m.*
- pitka** pōtātiō *f.*; cōmissātiō *f.*
- pitný** pōtulentus 3; ad pōtum aptus 3 (ūtilis 2).
- pitomost** stupor animī *m.*, ingenium hebes (-etis) *n.*; (čin) stultē factum *n.*; *pl.* ineptiae, -ārum *f.*
- pitomý** stupidus 3, tardus 3, hebes, -etis.
- pitvoření** se imitātī~ inepta.
- pitvořiti** se ineptē imitārī alqm.
- pitvorný** pūtīdus 3.
- pivo** cerevīsia *f.*
- pizditi** corrumpere, dēprāvāre alqd.
- pláč** flētus, -ūs *m.*; lacrimae, -ārum *f.*; plōrātus, -ūs *m.*; *s* -em flēns, lacrimāns, cum flētū; dáti se do -e lacrimae prōrumpunt (oboriuntur) alci; *k* -i pohnouti lacrimās (flētum) movēre alci; něco jest *k* -i miserābile est alqd.
- placení** solūtiō, -ōnis *f.*
- placka** placenta, -ae *f.*
- plačka** (žena najatá při pohřbech) praefica, -ae *f.*
- plačky** flēns, -entis; lacrimāns, -antis; cum flētū.
- plačtivý** flēbilis 2, lāmentābilis 2.
- plachost** timor *m.*; pavor *m.*; pudor *m.*
- plachta** vēlum *n.*; -y napnouti vēla pandere; -y stáhnouti vēla contrahere (dēmittere).
- plachý** timidus 3, pavidus 3,
- plakát** tabula in públicō affixa.
- plakati** flēre dē alqā rē, lacrimāre alqd (dē alqā rē), dēplōrāre (cāsum alcis).
- plamen** flamma *f.*
- plamenný** flammeus 3.
- plán** adumbrātiō *f.*; dēscriptiō *f.* (aedificandī); Imāgō, -inis *f.*; primae lineae, -ārum *f.*; ~ dáti imāginem exprimere, specīmen (formam) adumbrāre; (záměr) cōsiliū *n.*; cōgitātiō *f.*; prōpositum *n.*; (pořádek) ratiō *f.*
- pláň** plānitiēs, -ēi *f.*; campus *m.*
- planeta** stella errāns.
- planetář** astrologus *m.*; mathēmaticus *m.*
- planoucí** flagrāns, ārdēns, -entis.
- planouti** flagrāre, ārdēre; válka vzplanula bellum cōnflātum est.
- plánovitý** ratiōne (et viā) factus 3 (īnstitūtus 3).
- plantáž** locus (-ī *m.*) cōsitus alqā rē.
- planý** sterilis 2 (ager); vastus 3; agrestis 2, silvestris 2 (arbor); (daremný) inānis 2, vānus 3 (verba, prōmissum).
- plápolati** flagrāre, ārdēre.
- plást** (medu) favus, -ī *m.*
- plastický** sculptilis 2.
- plašiti** turbāre, exagitāre, vexāre, alqm; cōnsternāre (equum).
- plášť** pallium *n.*; amiculum *n.*; (cestovní) paenula *f.*; lacerna, -ae *f.*; (vojenský) sagum *n.*; (velitelský) palūdāmentum *n.*; (záminka) speciēs, -ēi *f.*; simulātiō *f.*; (ochrana) praesidium *n.*; tūtēla *f.*; kam vítr tam ~ temporibus servīre.
- plat** pecūnia *f.*; pretium *n.*; solūti~ *f.*; (služné) mercēs, -ēdis *f.*; stīpendium *n.*; ~ denní (měsíční, roční) mercēs diurna (menstrua, annua); za ~ sloužící stīpendiārius 3.
- plát** lāmīna (lāmna), -ae *f.*; tabula, -ae *f.*

platan platanus, -ī f.
plátce quī pecūniam (pretium) solvit; *dobrý (špatný) ~ bonum* (malum, lentum) nōmen, -inis n.
platební lhůta diēs, -eī f. (pecūniae).
plátěný linteus 3.
platiti solvere, persolvere, pendere, numerāre (pecūniam); ~ *hotovými* repraesentāre pecūniam; ~ *mzdu* mercēdem dare; *nemohu ~ nōn sum solvendō*; (*míti vážnost*) valēre, posse, pollēre; *mnoho ~ multum* valēre (posse), grātiōsum esse, flōrēre; *jeho slovo u mne mnoho platí* ius auctōritāte multum moveor; *nic neplatiti* nūllum esse, nūllius momentī esse apud alqm; *to neplatí* hoc concēdī nōn potest; (*býti pokládán*) habērī, exīstimārī (virum fortem); (*vztahovati se*): *to platí o filosofii* id valet in philosophiā (-am); *to platí tobě* hoc ad tē pertinet, hoc tibi dictum pūtā; *pozoruj, že to na mne platí* sentiō mē petī.
platněř thōrifex (torrifex), -icis m.
plátno linteum, -ī n.
platnost vīs (vim, vī) f.; vīs et virtūs (-ūtis f.); auctōritās f.; fidēs, -eī f.; *býti v ~* vigēre, valēre.
platn-ý bonus 3, ratus āc firmus 3, iūstus 3 (causa), ūtilis 2, effīcāx, -ācis; *někomu býti ~* ūtilem esse, prōdesse alci, esse ex ūsū alcis; *co platno* quid rēfert, quid iuvat; *nic platno* nihil agis, operam perdis, frūstrā labōrās; -ě *posloužit komu* magna est alcis opera in alqā rē.
plavání natātiō f.
plavati nāre, natāre; ~ *přes řeku* flūmen trānāre, flūmen nandō trāciō, -ere.
plavba nāvigātiō f.;, cursus, -ūs m.
plavec natātor m.; *býti dobrým -cem* nandī perītum esse; (*lodník*) nauta (nāvita) m.
plavecký nauticus 3.
plavectví rēs (rērum) nauticae (-ārum) f.
plavidlo nāvigium n.; (*pro koně*) hippagōgī, -ōrum m.
plaviti dříví ligna secundō flūmine

agere (dēmittere); ~ *se nāvigāre*, nāvī (nāvibus) vehī (proficīscī); ~ *se po moři* mare trāciō, -ere.
plavý flāvus 3.
plaz serpēns, -entis m.
plaziti se serpere, rēpere, rēptāre; *po čtyřech se ~* rēptāre per manūs et genua; ~ *před kým* adulārī alqm (alci).
plazivý humī rēpēns (serpēns), -entis; (*ponížený*) humilis 2, dēmissus 3.
plece humerus, m.; (*zvířecí*) armus, -ī m.
plech lāmina (lāmna), -ae f.
plechovice (*holeň*) ocrea, -ae f.
plechový ferreus 3; -d *krabice* pyxis (-idis f.) ferrea.
plémě genus, -eris n.; stirps, -is f.; prōgeniēs, -ī f.; (*národ*) gēns, -entis f.
plemenění fētūra f.
plemeniti se augērī, crēscere.
plen praeda f.; dīreptiō f.; *na ~ vyjít* praedātum exeō, -īre; *dátí město v ~* oppidum dīripiendum concēdere (dare) alci.
plena līnum, -ī n.; -y incūnābula, -ōrum n.
plenění vastātiō f.; populātiō f.
pleniti vastāre, dēvastāre, pervastāre, populārī alqd.
ples (*tanec*) saltātiō f.
plesání exsultātiō f.; laetātiō f.; laetitia f.
plesati laetitiā (gaudiō) exsultāre; gestīre.
plesnivěti mucēscere, rumpī.
plesnivina situs, -ūs m.; mucor, -ōris m.
plesnivý sitū obsitus 3 (corruptus 3); mucidus 3; *býti ~* mucēre.
pleso lacus, -ūs m.
plésti nectere, texere; ~ *vlasy* capillōs compōnere; ~ *se do čeho* sē immiscēre (sē interpōnere) alci reī (in alqd).
pleš calvitium n.
plešatý calvus 3.
pleť color m.
pléti (*plíti*) sarcīre.
pleticha ars, -tis f.; artificium n.; fallācia f.; fraus, -dis f.; dolus m.; calumnia f.; cōnsilium clandestī-

num *n.*; -y *strojiti* calumniārī, fraudibus ūtī.
pletichář artifex, -icis *m.*; homō fallāx (fraudulentus, dolōsus); calumniātor *m.*; fraudum inventor *m.*
pletivo crātis (crātēs), -is *f.*; vīmen, -inis *n.*
pletky milostné amōrēs, -um *m.*; ~ mīti amōrī operam dare; vyhledávati amōrēs sectārī.
pleva palea *f.*
plevel herba inūtilis (nocēns).
plíce pulmō, -ōnis, *m.*; (o řečnīkovi) latera, -um, *n.*; mluvíti od plic nōn ex animō loquī.
plíseň situs, -ūs, *m.*; mucor, -ōris *m.*
plískavice delphī, -īnis, *m.*; delphīnus *m.*
plísniť obiurgāre, compellāre, increpāre alqm; invehī in alqm, contumēliis cōsectārī alqm.
plíšek lāmina (lāma) -ae, *f.*
plíti (plivati) spuere; ~ nač cōnspuere alqd, spūtō aspergere alqd.
plivátko vās (vāsis, *n.*) spūtī.
plížití se serpere, rēpere.
plnění (zachovávání) observātiō, -ōnis, *f.*; obyč. slovesem.
plniti complēre, explēre, implēre alqd; ~ naději spem explēre; ~ zdkon lēgem servāre (observāre); ~ povinnost officium exsequī (servāre, praestāre), officiō satisfaciō, -ere (fungī, nōn dēesse); ~ slib vōtum solvere, prōmissum faciō, -ere (praestāre, servāre, solvere), prōmissō stāre; ~ vůli voluntātī alcis obtemperāre (obsequī); neplniti povinnosti officiō dēesse, officium neglegere.
plnoletý suī iūris, suae potestātis; stāti se -m in suam tūtēlam pervēire.
plnomocenství potestās *f.*; auctōritās *f.*; arbitrium *n.*
plnomocník qui mandāta habet ab alqō; cum mandātis (auctōritāte) missus; cui potestās (iūs, arbitrium) reīagendaē permissum est; (vyslanec) lēgātus *m.* (u soudu) prōcūrātor *m.*; přijíti jako ~ cum mandātis venīre.
pln-ý plēnus 3 alcis reī; complētus 3, explētus 3, replētus 3, refertus 3

alqā rē; -é divadlo frequēns theātrum *n.*; ~ naděje býti bonam spem habēre; ~ rok tōtus annus ~ počet iūstus numerus; -á důvěra summa fidēs (-eī, *f.*); -ým prāvem meō (tuō etc) iūre, iūre āc meritō; mām -é ruce práce maximīs occupātiōnibus distineor, -ērī; -o zlata magna vīs aurī; -o obilī magna cōpia frūmentī.
plod frūctus, -ūs, *m.*; (polní) frūgēs, -um, *f.*; (stromů) pōmum, -ī, *n.*; (mládě) fētus, -ūs, *m.*; ~ ducha ingeniī monumentum, *n.*; opus, -eris, *n.*
ploditel genitor *m.*
ploditi gignere, generāre, prōcreāre (līberōs ex fēminā); ~ nesváry discordiam movēre (serere, concitāre).
plodnost fertilitās *f.*, fēcunditās *f.*, ūbertās *f.*
plodný fertilis 2, fēcundus 3, ferāx, -ācis, frūgifer, -a, -um, frūctuōsus 3, ūber, -is, opīmus 3, fēlīx, -cis (arbor); ~ spisovatel multōrum librōrum scriptor (auctor); ~ duch ingenium *n.*
plocha plānitiēs, -eī, *f.*; plānum *n.*; campus *m.*; ~ ruky palma *f.*; ~ mořská aequor, -oris, *n.*; ~ stavební ārea *f.*
plochý plānus 3.
ploskonosý sīmus 3.
ploštice cīmex, -icis, *f.*
plot saepēs, -is, *f.*; saeptum *n.*; -em ohraditi saepīre, consaepīre circumsaepīre alqd.
ploutev penna *f.*
plouti nāvigāre, nāvī vehī; ~ kolem břehu ōram praetervehī; ~ kam vēla (cursum) dīrigere ad locum alqm; ~ do přístavu portum petere; z přístavu ē portū solvere; loď pluje nāvis ventō agitur.
plovací: blána membrāna (-ae, *f.*) natātōria; pták avis (-is, *f.*) nātāns.
plovati nāre, natāre.
plození fētus, -ūs, *m.*
plst coācta, -ōrum, *n.*
plstěný ex coāctis factus 3.
pluh arātrum *n.*
pluk legiō *f.*
plukovník tribūnus militum; (u jízdy) praefectus, -ī, *m.*

plyn spīritus, -ūs, m.

plynn-ý liquidus 3, fluēns, -entis, prōfluēns, -entis, expeditus 3, facile currēns, -entis, volūbilis 2; -ě facile, volūbiliter, commodē (verba facere).

plynouti fluere, mārāre; z toho plyne inde sequitur, ut...; čas plyne tempus abīt.

plýtvání effūsiō f.; prōfūsiō f.; luxuria, -ae, f.

plýtvati effundere, prōfundere (pecūniam), dissipāre (rem familiārem); ~ časem tempus perdere.

plž coclea, -ae, f.; līmax, -ācis, c.

pněti (pníti) pendēre (in cruce).

pnouti tendere, intendere alqd; ~ se extendī, porrigī; obloha se pne caelum panditur (extenditur); (vinouti se) sē circumvolvere alci rēi.

po 1. časově post (eum diem); až po usque ad: až podnes ad hunc usque diem, usque ad hoc tempus, hodiē quoque; hned po secundum s akk., ex, ab s abl.: hned po hromadě lidu secundum comitia; hned po konsulátě ex cōsulātū; hned po bitvě confestim ā proeliō; po sobě deinceps: tato léta po sobě jdoucí hī deinceps annī; ve dvou bitvách po sobě duōbus deinceps proeliis; též adj. continuus 3: pět dní po sobě quīque diēs continuōs; během per, inter s akk: po tři léta per triennium; po celých 10 let inter decem annōs; po prvé primum, po druhé iterum, po třetí tertium; po té (potom) deinde, tum.

2. místně: per s akk.: po provincii per provinciam, po domech per domōs; choditi po lidech hominēs ambīre; choditi po městech urbēs adīre; při adj. tōtus 3 pouhý abl.: po celém městě tōtā urbe; až po usque ad (montem); o směru: po proudu secundo flūmine; o straně: po pravici ad dextram; po boku seděti ad latus alcis sedēre; státi po boku ab latere alcis esse; o pořadí: druhý (nejbližší) po někom secundus (proximus) ab alqō; jeden po druhém alius post alium, alter post alterum. — 3. o okolnostech

(=podle) ex s abl. při sllov. poznávati, posouditi cōgnōscere, iūdicāre, aestimāre ex alqā rē; secundum s akk., pouhý abl.: po zvyku ex cōsuētūdine, mōre, ut mōs est; po mém soudě meō iūdicī, quod meum est iūdicium; po zákonu secundum lēgem, lēge; po právu iūre. — 4. o ceně: nic není po tom rēs nihili est; co je mně po tom? quid hoc ad mē? quid id meā rēfert? — 5. podílně: po jednom singulī 3, po dvou bīnī 3, po stu centēnī 3. — 6. o ukončení: jest po divadle lūdi fīnītī sunt; a bude po hoři lūctum sustuleris; — 7. o vůli: chce míti po svém omnia sibi pārēre aequum cēnsēt; budiž po vašem vincite, sī ita vultis.

pobadač impulsor m.; stimulātor m., hortātor, adhortātor m.

pobádání impulsus, -ūs, m.; i tātīō f.; adhortātīō f.

pobádati incitāre, excitāre, impellere, stimulāre, hortārī alqm.

pobaviti oblectāre alqm; ~ se oblectārī alqā rē (cum alqō).

pobdíti paulum vigilāre.

poběhlíce fēmina vaga f.

poběhlík errō, -ōnis, m.; homō vagus; homō perditus.

poberta fūr, -is, m.; raptor m.

pobídk-a incitātīō f.; incitāmentum n.; stimulus m.; impulsus, -ūs, m.; na mou -u mē auctōre.

pobídnouti incitāre, excitāre, impellere, stlmulāre, hortārī alqm; ~ koně ostruhami equum calcāribus concitāre, equō calcāria subdere.

pobíhání concursātīō f.; (zmatené) trepidātīō f.

pobíhati cursāre, concursāre; (zmateně) trepidāre.

pobíti něco něčím praefigere, suffigere alqd alqā rē; (zabíti) occidere concidere, sternere alqm.

pobitý kovem aerātus 3; (zabitý) interfectus 3, occīsus 3.

poblázniti īnfatuāre alqm.

poblednouti expallēscere.

poblíže prope (urbem), circā (īnsulam).

poblouditi errāre, lābī, dēlinquere, culpam committere; ~

s cesty itinere dēerrāre (aber-rāre).
poblouzení error *m.*; dēlictum *n.*
pobočn-í trānsversus 3; ~ cesta trāmes, -itis, *m.*; sēmita *f.*; ~ ulice angiportus, -ūs, *m.* (-um, -ī, *n.*); ~ syn filius nōn lēgitimus; nothus *m.*; -ě ā latere, ex oblīquō.
pobočník adiutor *m.*
pobořiti prōruere, interrumpere alqd.
pobouření sollicitātiō *f.*; tumultus, -ūs, *m.*
pobožnost pietās *f.*; religiō *f.*; (v kostele) precēs, -um, *f.*, supplīcātiō *f.*
pobožnůstkář pietātis (ergā deum) simulātor *m.*
pobožnůstkářství simulāta pietās *f.*
pobožn-ý pius 3, religiōsus 3; -ě piē, religiōsē.
pobratí auferre, ēripiō, -ere, adimere alci alqd; nūdāre, dēnūdāre, exuere, spoliāre alqm alqā rē; ~ statky bona alcis pūblicāre.
pobratím cōsanguineus 3.
pobratření foedus (-eris, *n*) frāterne.
pobratřiti se frāternō foedere lungī.
pobřeží (mořské) ōra *f.*; litus, -oris, *n.*; (řeky) rīpa *f.*
pobuda errō, ōnis, *m.*; homō vagus.
pobuřování sollicitātiō *f.*; concitātiō *f.*
pobuřovatel concitātor *m.*; turbātor *m.*
pobuřovati concitāre, incitāre, sollicitāre, agitāre, exagitāre alqm.
pobyt commorātiō *f.*; mānsiō *f.*; (v cizině) peregrīnātiō, -ōnis, *f.*
pobýti morārī, commorārī, manēre, versārī, vīvere, esse (in urbe).
pocelovati ōsculārī, s(u)āviārī alqm, ōsculum dare (ferre) alci.
pocení sūdātiō *f.*
pocestný viātor *m.*; (na koni, voze) vector *m.*
pocit sēnsus, -ūs, *m.*; (vědomí) cōnscentia *f.*; příjemný ~ voluptās *f.*; laetitia *f.*; bolestný ~ dolor *m.*; maestitia *f.*; ~ zimy algor *m.*;

rozličné -y vzbuditi u koho vari~ afficiō, -ere alqm.
pocítiti sentīre, sēnsū (sēnsibus) percipi~, -ere alqd; afficior, -ī alquā rē; ~ radost gaudēre, laetārī alqā rē; voluptātem capi~, -ere ex alqā rē; ~ bolest dolēre alqd; ~ odpor taedet mē alcis rei; ~ jako pohanu ignōminiae locō ferre alqd; ~ útrpnost misericordiā commovērī.
pocť-a cultus, -ūs, *m.*; venerātiō *f.*; honor *m.*; -u prokázati honōrem alci habēre (tribuere, dare), honōre alqm prōsequī (affici~ -ere).
pocťivec vir bonus (honestus, probus).
pocťivost honestās *f.*; probitās *f.*; innocentia *f.*; fidēs, -eī, *f.*
pocťiv-ý bonus 3, honestus 3, probus 3, integer, -gra, -grum; frūgī; -é jméno bona exīstimātiō (fāma) -ě honestē, probē; -ě smýšleti ex animō cōsulere rēbus alcis
počasí tempestās *f.*; caelum *n.*; suché ~ siccitās, *f.*; sūdum *n.*; sychravé ~ caelī asperitās *f.*
počáteční prīmus 3.
počát-ek initium *n.*; prīncipium *n.*, prīmordium *n.*, orīgō, -inis *f.*; (úvod) exordium *n.*, prooemium *n.*; -ky elementa, -ōrum, *n.*, rudimenta, -ōrum, *n.*; z nepatrných -ků ab exiguīs i itiīs profectus 3; s počátku prīmō, (ab) initiō, prīncipiō.
počerniti nigrō colōre īfici~ alqd.
počest: na ~ honōris causā.
počestnost honestās *f.*; bonī mōrēs (-um, *m*); pudicitia *f.*; verēcundia *f.*; castitās *f.*
počestn-ý honestus 3, pudicus 3, castus 3, verēcundus 3; -ě honestē verēcundē, castē.
poč-et numerus *m.*; malý ~ paucī 3, paucitās *f.*; bez -tu innumerābilis 2; přičli v hojném -čtu frequentissimī convēnērunt; počty arithmētica, -ōrum, *n.*; účet ratiō *f.*; ~ vydati ratiōnem reddere alcis rei (dē alqā rē); do -tu vložitī in ratiōnem indūcere, in ratiōnēs referre alqd; ~ žádati ratiōnem

- accipiō, -ere ab alqō, vocāre alqm ad calculōs.
- početí** conceptiō f.
- početní kniha** ratiōnēs, -um, f.; tabulae, -ārum, f.
- počíhati si na koho** īnsidiārī, īnsidiās faci-, -ere (parāre) alci.
- počín-atí** incipiō, -ere, ordīrī, exordīrī; initium alcis rei faciō, -ere, (a nedokončiti) inchoāre (incohāre); ~ se (míti počátek) incipiō, -ere, initium capiō, -ere, nāscī, orīrī; *bitva počíná* proelium committitur; *den -á* lūcēscit, lūx oritur; *večer -á* advesperāscit; (*podnikati*) suscipiō, -ere, īstituere, cōnārī, aggrediōr, -ī, ingredior, -ī alqd; ~ si sē gerere (fortiter), agere (liberius); ~ si mīrně clēmentiā ūtī; *co si počnu* quid incipiam, quid faciam, quid agam (huic hominī, dē hōc homine s tímto člověkem)?
- počítati** numerāre, dīnumerāre, ratiōcinārī; (*odhadovati*) cēnsēre; (*sčítati*) computāre, numerum ineō, -ire; ~ *podle olympiad* tempus dēscribere Olympiadibus; ~ *mezi přátele* (in) amīcōrum numerō dūcere (habēre) alqm; ~ *za chvdlu* (za vinu) laudī (crīmini) dare (dūcere) alci alqd.
- počítí** (o ženách) concipiō, -ere; v. *počínati*.
- počkatí** manēre, exspectāre, opperīrī alqm; (o sluhovi) praestōlārī alci (alqd); ~ s něčím differre alqd.
- počtář**: býti dobrým-em bene versātum esse in arithmētīcīs; (*špatným*) lābī in computandō.
- počtářství** mathēmatica f., arithmētica, -ōrum n.
- pod** sub, īnfra s akk., sub s abl.; ~ *záminkou* speciē (amīcitiae); ~ *přísahou* iūrātus 3.
- podagra** podagra f.
- podál** procul, longē ab alqā rē.
- podání** (nabídka) condiō f.; *ústní* ~ trādiō f. alcis rei, memoria f., fāma f., sermō, -ōnis, m. (hominum); *různost* ~ discrepantia auctōrum.
- podařený** perfectus et absolūtus 3; iron. versūtus 3.
- podařiti se bene** (prōsperē) cēdere (ēvenīre); neos. contingit, ut s konj.
- podarovati** dōnāre alqm alqā rē; dōnō (mūnere) afficiō, -ere alqm, largīrī alci alqd.
- podati** porrigere, praebēre, dare alci alqd; subministrāre (alci tēla); ministrāre (pōcula); ~ *ruku* porrigere manum; ~ *si ruce* dextrās inter sē iungere; ~ *důkazy* ratiōnēs afferre; (*nabízeti*) offerre alci alqd; (*při dražbě*) licērī; (*přihazovati*) contrā licērī; *stručně* ~ adstringere (argumenta).
- podáviti** cōnspuere, cōnsputāre alqd.
- podávky** furca f.
- podbíratí** subruere alqd; ~ se pūs effundere, pūs exit (effluit) ex ulcere.
- podbřišek** abdōmen, -inis, n.
- podceňovati** parvī dūcere (aestimāre), contemnere, dēspici-, -ere alqd.
- poddajnost** facilitās f., oboedi f., obsequium n.
- poddajný** facilis 2, oboedi-, -entis, mollis 2, mītis 2.
- poddanství** oboedientia f., servitūs f.; v ~ *udržeti* in officiō retinēre; v ~ *uvéstí* sub (in) imperium (potestātem, diciōnem) alcis redigere alqd, diciōnis alcis faciō, -ere alqd.
- poddaný** obnoxius 3, dēditicius 3 alcis, subiectus 3; býti ~ komu pārēre alci, in alcis diciōne (potestāte) esse; -í (*oproti vrchnosti*) cīvēs -ium, m., clientēs, -ium, m., pārentēs, -ium, īnforiōres, -um.
- poddati se** dēdere (trādere) sē alci, subicere (-iō) sē imperiō alcis, submittere sē alci; ~ *něčemu* tōtum se trādere (aegritūdīnī).
- podebranina** suppūratiō f.
- podebraný** suppūrātus 3.
- poděkování** grātiārum āctiō f.; ~ z úřadu abdicātiō f. (mūneris).
- poděkovati** grātiās agere alci prō alqā rē (ob alqd); ~ *na pozdrav* resalūtārē alqm, salūtem reddere (referre) alci; ~ se z úřadu abdicāre sē magistrātū, dēpōnere magistrātum.

podél secundum (fluvium), praeter (rīpam); ~ *břehu plouti* rīpam legere, *jíti* ōram sequī.

poděliti dīvidere, partīrī, dispetīre alqd inter alqōs.

podélný oblongus 3.

podemliti subruere alqd.

podepř-íti fulcīre, sustinēre; ~ *se nīti* alqā rē; ~ *se na loket* corpus levāre in cubitum; -*en na kopl* tēlō innīxus.

podepsati subscribere (nōmen litteris).

poděšení perturbātiō f.; pavor m.; trepidātiō f.; stupor m.

poděšev solea f., crepida f.

poděsiti perterrēre, terrōrem inferre (iniciō, -ere, incutiō, -ere) alci; ~ *se* perterrērī, exhorrēscere, terror mihi incidit; *poděšen* perterritus 3, animō percussus 3, attonitus 3, obstupefactus 3.

podestlati substernere alqd.

podezdíti substruere alqd.

podezdívka substructiō f.

podezřel-ý suspectus 3 alci dē (super, in) alqā re; suspiciōsus 3; *stđti se -ým* in suspiciōnem venīre; -*e* suspiciōsē.

podezřavý suspicāx, -ācis; suspiciōsus 3.

podezření suspiciō f.; ~ *míti* suspiciōnem habēre dē alqō, suspicārī, suspectum habēre alqm dē alqā rē; ~ *vzbuditi* suspiciōnem movēre (excitāre); v ~ *uvěsti* in suspiciōnem addūcere alqm, suspectum reddere alqm; v ~ *býti* suspiciōnem habēre alcis reī, suspectum esse dē alqā re; ~ *vzešlo* rēs in suspiciōnem vēnit (dē morte).

podezřívati suspicārī, suspectum habēre alqm dē alqā rē; v. *podezření*.

podhlavník cervical, -ālis, n; pulvīnus m.

podhoditi subiciō, -ere, suppōnere alci alqd.

podíl pars, -tis, f.; portiō f.; pars rata; ~ *otcovský* patrimonium n., hereditās f.; (*účast*) societās f.; v. *účast*.

podílník particeps, -cipis, m., socius m.

podíti se: *kam se poděl?* quō abiit, ubī est?

podiv (ad)mīrātiō f., s -em rem mīrātus, admīrātiōne affectus; *ku -u* mīrum in modum; *ku -u krásný* mīrā pulchritūdine (speciē); ~ *vzbuditi* admīrātiōnem habēre, admīrātiōnem alci inicio, -ere (movēre), admīrātiōne afficiō, ere alqm.

podívaná spectāculum n.;

stojící cōspiciendus 3.

podívati se aspici, -ere, intuēri alqd.

podívení admīrātiō f.; v. **podiv**.

podívín homō ineptus, mīrum caput, -itis n.

podívínství mōrōsitās f.

podíviti se mīrārī, admīrārī alqd.

podivnost admīrābilitās f.

podivnůstka rēs mīra (mīrābilis).

podivn-ý mīrus 3, mīrificus 3; (*podivuhodný*) mīrābilis 2; -ě mīrābiliter, mīrum in modum.

podjezd fornix, -icis m.

podkasati succingere.

podklad fundāmentum n.; basis, -is f.; causa f.

podkládati suppōnere, subicio, -ere, subdere alqd alci rei; ~ *jiný smysl* rem ad aliās ratiōnēs revocāre.

podkolení poples, -itis m.

podkoní magister stabulī.

podkop cuniculus m.; -y *dělati* cuniculōs agere.

podkopati suffodiō, -ere, subruere (cuniculīs) alqd.

podkouřiti suffiō, -īre alqd.

podkova solea ferrea f.

podkroví tabulātum n.

podlaha pavimentum n.; solum n.

podle secundum, iuxtā, prope s akk.; ~ *přírody* secundum nātūrā (vīvere); ~ *okolnosti* prō tempore; ~ *sil* prō vīribus; ~ *barvy* ex colōre; ~ *žádosti* dē sententiā; ~ *pravidla* ad normā; ~ *jména* nōmine; ~ *obyčeje* mōre, ut mōs est; ~ *tvého náhledu* tuā opīniōne, quae est tua sententia; ~ *Cicerona* Cicerōne auctōre.

podlec homō improbus (turpis, flāgitiōsus).

podlehnouti succumbere, cedere, vinci, opprimī, inferiorem discēdere (ex proeliō).

podlezač adūlātor *m.*; humilis assentātor *m.*

podlézavost adūlātiō *f.*

podlézati subrēpere (sub) alqd; *komu* adūlārī alqm, servīre alci.

podlézavý adūlātōrius 3, blandus 3.

podlíti suffundere alqd.

podlodí carīna *f.*

podloktí ulna *f.*

podlomiti frangere (vīrēs).

podlost improbitās *f.*, turpitūdō, -inis *f.*, illīberālītās *f.*; animus abiectus; indignitās *f.*; dēdecus, -oris *n.*

podloubí porticus, -ūs *f.*

podloudnictví mercātūra vetita *f.*, rērum prōhibitārum importātiō *f.*; suppressiō *f.* ~ *provvozovati* mercēs vetitās furtim (clam) importāre.

podlouhlý oblongus 3.

podložka fundāmentum *n.*

podl-ý improbus 3, turpis 2, abiectus 3; -é jest abiectī animī est; -e turpiter, improbē.

podmanitel domitor *m.*; expugnātor *m.*

podmaniti (si) domāre, caplō, -ere, occupāre, expugnāre, subiciō, -ere, subigere, in diciōnem (potestātem) suam redigere, diciōnis suae facere (-lō) alqd; potīrī alqā rē.

podmíněný condiōne astrictus 3, cum exceptiōne; býti ~ tenērī (continērī) alqā rē, pendēre ex alqā rē, inesse in alqā rē.

podmíniti condiōnibus astringere alqd.

podmínka condiō *f.*; lēx, lēgis *f.*; pactum *n.*; *s tou -ou*, že eā condiōne, ut.

podnapilost ēbrietās *f.*; crāpula *f.*

podnapilý ēbrius 3, vīnō gravis 2 (gravātus 3), vīnolentus 3.

podnapíti se ēbrium fieri, vīnō se obruere (onerāre).

podnebí caelum *n.*; caelī nātūra *f.*; āēr, āeris *m.*; *zdravé* (nezdravé, mlrné) ~ caelī salūbritās *f.* (gravitās *f.*, temperiēs, -ēī *f.*); *teplé* (studené) ~ loca (-ōrum *n.*) calidiōra (frigidiōra).

podněcovatel concitātor *m.*, impulsor *m.*

podněcovati incitāre, excitāre, instīgāre, stimulāre, irritāre, inflammāre, exhortārī, accendere (ignem, certāmen, amōrem); acuere (īram, indūstriam), com-movēre (bellum).

podnět incitāmentum *n.*; incitātiō *f.*; impulsio *f.*; causa *f.*; stimulus *m.* (gloriae); *na můj* ~ mē auctōre; *to zavdalo* ~ *k válce* inde bellum ortum est.

podnik inceptum *n.*; cōnātus, -*m.* (*pl.* cōnāta, -ōrum *n.*); negōtium *n.*; rēs, reī *f.* (magna), opus, -eris *n.*; *vojenský* ~ expeditiō *f.*

podnikatel (stavby) aedificātor *m.*; (veř. podniků) redemptor *m.*; conductor *m.*

podnikati aggredior, -ī, incipiō, -ere, recipi, -ere, suscipiō, -ere alqd; ~ *vojenskou výpravu* expeditionem facio, -ere; *velké věci* ~ magna molīrī.

podnikavost animus prōmptus (ad rēs gerendās).

podnikavý experiēns, -entis, prōmptus 3, audāx, -cis, strēnuus 3, ācer, cris, -cre.

podnož scabellum *n.*

podoba forma *f.*; figūra *f.*; speciēs, -ēī *f.*; habitus, -ūs *m.*; faciēs, -ēī *f.*; effigiēs, -ēī *f.*, īnstār *n.* (neskl.).

podobati se similem esse alcis (alci), similitūdinem habēre cum alqō; referre ōs vultumque (mōrēs) alcis; *vidērī s nom. c. inf.*; *to se ti podobá* istud nōn abhorret (non aliēnum est) ā moribus tuīs (ab indole tuā).

podobenství similitūdō, -inis *f.*; simile, -is *n.*; imāgō, -inis *f.*

podobizna imāgō, -inis *f.*; effigiēs, -ēī *f.*

podobnost similitūdō, -inis *f.*; *pravdě* ~ probābilitās *f.*

podobn-ý similis 2 alicui (alicuius o vnitřní podobě); cōnsimilis 2; *a podobné* et quae sunt generis eiusdem, et id genus alia; *cosi -ého* aliquid id genus; -ě similiter, similī modō, item.

podolek limbus *m.*

- podomní obchodník** institor, -ōris *m.*
podotknouti breviter (strictim) tangere, attingere alqd.
podpalek torris, -is *m.*
podpáliti accendere, incendere alqd; *dŭm* ~ aedibus ignem subiciō, -ere.
podpásati cingere, succingere (vestem).
podpatek calx, -cis *f.*
podpaždí ala *f.*
podpěradlo fulcrum *n.*; adminiculum *n.*
podpírati fulcire, sustinere alqd; *v. podepřítí.*
podpis nōmen subscriptum; titulus subscriptus.
podpisovati subscribere; ~ se nōmen subscribere.
podplacení corruptēla *f.*, largitiō *f.*
podplatiti (pecuniā, aurō, pretiō) corrumpere alqm; pecuniā sollicitare; *dáti se* ~ pecuniam accipio, -ere.
podpora fulcrum *n.*, adminiculum *n.*, colūmen, -inis *n.*; (*přen.*) firmāmentum *n.*, praesidium *n.*, subsidium *n.*, auxilium *n.*
podporovati iuvare, adiuvare, sublevare alqm; opem (auxilium) ferre alci, tuērī, sustentare alqm; ~ *síly* vīrēs alere.
podpůrce adiutor *m.*, fautor *m.*
podřaděný inferior 2, secundus 3, subiectus 3, obnoxius 3.
podřaditi subiciō, -ere alqd alci.
podrápati rādere, scabere alqd.
podraziti *nohu* supplantare alqm.
podráždění concitātiō *f.*; irritātiō *f.*
podrážditi concitare, irritare alqm.
podřeknouti se in loquendō lābī (errare).
podřezati succidere alqd.
podříditi subiciō, -ere alqd alci; ~ se obtemperare alci.
podřimovati dormitare.
podřízenost obsequium *n.*; (*vojen-ská*) disciplīna *f.*; modestia et temperantia *f.*
podřízený inferior 2; secundus 3; minister, -strī *m.*
podrobení dēditiō *f.*; servitūs, -ūtis *f.*; oboedientia *f.*
podrobený subiectus 3, obnoxius 3, dēditiūsus 3.
podrobiti subigere, domāre, pācāre alqm; ~ se obtemperare, obsequī, pārere alci; ~ se *výroku* dēcrētō stāre; ~ se *trestu* poenam subeō, -īre; ~ se *osudu* cedere fortunae; ~ se nezbytně necessāriam dēditiōnem subeō, -īre.
podrobnost rēs (reī *f.*) singulāris; -i singula *n.*, rēs singulae, singulae partēs: (*důkladnost*) ūberior ōrātiō *f.*, multa verba *n.*, cōpia dicendī (scribendī), accūrāta dīligentia *f.*
podrobn-ý longus 3, cōpiōsus 3, ūber, -is (ūberior), accūrātus 3, dīligēns, -entis; -ě cōpiōse, ūberius, fūsius, accūrātē, dīligenter, multīs verbīs, lātē; -ě *vypravovati* singula narrare (explicare, describere, expōnere).
područí dici-, -ōnis *f.*
podruh inquilīnus *m.*
podruží habitātiō conducta.
podrýti suffodio, -ere, subruere alqd; ēvertere (rem pūblicam); subruere (lībertatem), labefactāre (iūstitiam).
podržeti tenere, retinere alqd; ~ *u sebe* (*zamlčeti*) reticere alqd.
podsaditý habitū corporis brevis et rōbustus.
podsebití ambulātiō *f.*
podsední kůň equus sellāris *m.*
podseknouti succidere, subsecare alqd.
podsíň porticus, -ūs *f.*
podskočiti fraudare, circumscribere, fallere, dolō capiō, -ere alqm.
podskok insidiae, -ārum *f.*, fraus, -dis *f.*, dolus *m.*
podstat-a nātūra *f.*; vīs (vim, vī) *f.*; vīs et nātūra; *v* -ě vērē, nātūrā ipsā, rē ipsā.
podstatn-ý vērus 3, proprius 3, in nātūrā reī positus 3, ad rem ipsam pertinēns; -á *vlastnost* nātūra, -ae *f.*; -á *změna* mūtāti- (ōnis *f.*) magna; -ě vērē, nātūrā ipsā, magnopere, praecipuē; -ě *k čemu přispěti* plūrimum cōferre ad alqd; *míti -ý vliv* multum (plūrimum) valere ad alqd.

podstavec fundāmentum *n.*, basis, -is *f.*, statūmen, -inis *n.*
podstaviti suppōnere, substruere alqd alci rei.
podstírati substernere alqd alci rei.
podstoupiti subeō, -īre (periculum), suscipiō, -ere (bellum), occumbere, oboeo īre (mortem); ~ cestu iter incipiō, -ere (suscipiō, -ere).
podstrčiti subdere, subici, -ere, suppōnere alqd alci rei.
podstřeší tabulātum *n.*; (*válečný stroj*) mūsculus *m.*
podsvětí inferī, -ōrum *m.*; umbrae, -ārum *f.*, Mānēs, -ium *f.*; *v* ~ apud inferōs.
podsvinče porculus *m.*, porcillus *m.*
podsypati substernere alqd alci rei.
podšev solea *f.*, crepida *f.*
podšitý subsūtus 3.
podtíti succidere, subsecāre alqd.
podtrhnouti subtrahere alqd; ~ slovo lineā cōspicuum reddere (verbum).
podupati obterere, calcāre, conculcāre alqd.
poduška pulvīnus *m.*, pulvīnar, -āris *n.*; torus *m.*; culcita *f.*; cervical, -ālis *n.*
podváděti fallere, dēcipi, -ere alqm; ~ koho oč fraudāre alqm alqā rē.
podvádív-ý fallāx, -ācis, captiōsus 3; -ě fallāciter.
podvaz vinculum *n.*
podvázati subligāre, substringere, obligāre (vulnus).
podvečer ad (ante, sub) vesperum.
podvelitel lēgātus *m.*
podvod fraus, -dis *f.*, dolus *m.*, fallācia *f.*; (*o peníze*) fraudātiō *f.*
podvodník homō fraudulentus; fraudātor *m.*
podvodn-ý fallāx, ācis; fraudulentus 3, dolōsus 3, ad fallendum īnstructus 3 (parātus 3); -ě fallāciter, per fraudem, per dolum.
podvojn-ý duplex, -icis; anceps, -cipitis; -ě dupliciter.
podvoliti se probāre, accipiō, -ere (condiciōnēs pācis), sequī, admittere alqd; accēdere ad alqd; recipiō, -ere alqd; ~ někomu mōrem gerere alci.

podvrat ēversiō, -ōnis *f.*
podvrátiti ēvertere, subvertere alqd; ~ se concidere, ruere.
podvratník subversor *m.*
podvrhnouti subdere, subici -ere, suppōnere alqd.
podvrtnouti (*nohu komu*) supplantāre alqm; ~ úd těla luxāre (membrum).
podvrženec filius subiectus.
podvržený adulterīnus 3, subditičius 3.
podzemí inferī, -ōrum *m.*
podzemní subterrāneus 3, infernus 3.
podzim autumnus *m.*
podzimní autumnālis 2.
poesie ars poētica *f.*; poēsis, -is *f.*
pohádati se altercārī cum alqō, rixārī, iurgiō contendere cum alqo (inter sē).
pohádka fābula *f.* (ficta).
pohádkový fābulōsus 3.
pohan ethnicus *m.*; gentīlis, -is *m.*; pāgānus *m.*; -é gentēs (ium *f.*) barbaricae.
pohana contumēlia *f.*, ignōminia *f.*
pohaněč agitātor *m.*
pohaněti ignōminiā (contumēliā) afficio, -ere alqm; býti pohaněn ignōminiam (contumēliam) accipī, -ere.
poháněti agere, impellere, īncitāre, stimulāre alqm; ~ před soud arcessere, reum facere, postulāre, īn iūs (iūdicium) vocāre alqm.
pohansk-ý ethnicus 3, gentīlis 2, barbarus 3; -y ethnicē.
pohanství gentilitās *f.*, pagānitās *f.*, deōrum fictōrum cultus (-ūs *m.*), superstitiōnēs, -um *f.*
pohár pōculum *n.*; cali, -icis *m.*; scyphus *m.*
pohladiti permulcēre alqm, pal-pārī alci.
pohlavek alapa *f.*, colaphus *m.*; ~ dāti alapam (colaphum) dūcere alci.
pohlaví sexus, -ūs *m.*; krásné ~ sexus muliebris.
pohled aspectus, -ūs *m.*; cōspectus, -ūs *m.*; na první ~ primō aspectū; (tvářnost) vultus, -ūs *m.*; ~ vážný a zamračený vultus severus āc trīstis; (zevnějšek) spe-

clēs, -ēī f.; (vyhlídka) prōspectus, -ūs m. alcis rei (na něco); (podívaná) spectāculum n.; jest na ~ zdráv speciēm sānitātis praebet (habet); na ~ krásný speciōsus 3.

pohledávání postulātiō f.; míti co k ~ iūs postulandī alqd ab alqō habēre.

pohledávati petere, pōscere, postulāre alqd ab alqō; *nemdm tam co ~ nihil mihi illīc negōtīi est.*

pohledávka postulātum, -ī n.

pohlédnouti aspiciō, -ere alqm (alqd); intuērī alqm (in alqm); oculōs convertere in alqd; *na zpět ~ respici*, -ere alqd.

pohliti dēvorāre, haurīre, absorbēre alqd.

pohnojiti stercorāre.

pohnouti movēre, commovēre, permovēre, addūcere, impellere alqm ad alqd; ~ *k slzám lacrimās movēre alci, prosbami ~ precibus inflectere alqm.*

pohnutelný mōbilis 2.

pohnutí mōtus, -ūs m., commōtiō f., impulsus, -ūs m.; ~ *mysli animī mōtus (commōtiō, concitātiō f., perturbātiō f.)*.

pohnutka causa f.; ratiō f.; jest *mi něco -ou moveor (commoveor)* alqā rē, ut...

pohnutý mōtus 3, permōtus 3, impulsus 3, adductus 3 alqā rē; *doby -é tempora concitāta (turbulenta) n.*

pohoda caelum serēnum; temperiēs, -ī f.

pohoditi abicio, -ere, prōiciō, -ere (arma); ~ *dítě puerum (infantem) expōnere.*

pohodlí commoditās f., opportunitās f.; (*prospěch*) commodum n.; (*odpočinek*) quiēs, -ētis f.

pohodln-ý commodus 3, opportunus 3, facilis 2, idōneus 3, aptus 3, expeditus 3 (via, iter); (*lenivý*) dēses, -idis; sēgnis 2, iners, -tis, lentus 3; -ě *bydliti bene habitāre; (žiti) commodē vīvere.*

pohodnice domus (-ūs f.) carnificis.

pohodný carnifex, -icis m.

pohořeti dēflagrāre, omnia sua incendiō āmittere.

pohoří mōns, -tis m.; montēs, -ium m.

pohoršení (zhoršení) dēprāvātiō f., dēterior condiō f.; (*zlý příklad*) offēnsiō f.; malum exemplum n.; ~ *dáti malō exemplō faci*, -ere alqd, offendere alqm; *býti k ~ habēre alqd offēnsiōnis.*

pohoršiti dēprāvāre, dēterius facere, corrumpere alqd; ~ *se dēteriōrem fieri, in pēius mūtārī, (o nemoci) ingravēscere; ~ si dēteriōre statū (pēiōre locō) esse; ~ někoho offendere, laedere alqm (alcis animum); -se čím indignārī alqd, offēdi alqā rē.*

pohoršliv-ý improbus 3, flāgitīōsus 3, turips 2; -ě *improbē.*

pohostinost hospitālitas f.

pohostiný hospitālis 2; -u *přijmouti* hospitīō accipiō, -ere (excipere) alqm; -u *býti u někoho dēversārī* apud alqm; -u *přijíti k někomu dēvertēre ad alqm.*

pohostinství hospitium n.

pohostiti hospitīō excipiō, -ere alqm; (*něčím*) appōnere alci alqd.

pohotov-ý parātus 3, prōmptus 3, expeditus 3, instructus 3; -ě *býti (těž) in prōmptū esse, praestō adesse, velle; -ě míti parātum habere, ad manum (in expeditō) habēre alqd.*

pohovění quiēs, -ētis f., requi, -ētis f., ōtium n.

pohověti levāre (artūs); ~ *si requiēscere; (dobře žiti) geniō suō indulgēre, commodē vīvere.*

pohovka lectus m., lectulus m.

pohovořiti colloquī cum alqō.

pohraniční finitimus 3; ~ *řeka flūmen, quod duās terrās dīvidit; ~ pevnost castellum in confīniō positum; ~ země ager (-grī m.) confinis, confī ium n., finēs (-ium m.) extrēmī.*

pohrávati si iocārī, ioca agere cum alqō, lūdēre cum alqō.

pohřbení sepultūra f.; *vydati na ~ sepeliendum trādere alqm.*

pohřbíti sepelīre, humāre, efferre alqm; *za živa ~ vīvum terrā obruere; ve vlnách pohřben býti undīs obruī (haurīri).*

pohrdač contemptor m.

pohrdání contemptiō f.; contemptus, -ūs m., dēspēctus, -ūs m., dēspiciātīō f., dēspiciētia f., fāstīdium n., aspernātiō f.

pohrdati contemnere, dēspiciō, -ere, spernere, fāstīdire, aspernārī alqm (alqd).

pohrdav-ý contemnēns, -entis, fāstīdiōsus 3; -ě contemptim.

pohřeb sepultūra f.; humātiō f.; (průvod) fūnus, -eris n.; *slavný* ~ pompa fūneris, exsequiae, -ārum f.; (poslední čest) iūsta, -ōrum n.

pohřebišť sepulcrum n.; tumulus m.; (veřejné) pūblicus sepulcrōrum locus m.

pohřební fūnebris 2; ~ hranice suprēmī ignēs (-lum m.).

pohřešitelný nōn necessārius 3.

pohřešiti dēsiderāre, requirere alqd; těžce něco ~ dēsideriō rei alcis angī.

pohříchu id quod dolendum est.

pohrobek postumus m.; post mortem patris nātus 3.

pohroma calamitās f.; cāsus (-ūs m.) adversus; incommodum n.; malum n.; damnum n.; dētrīmentum n.; -u utrpěti dētrīmentum capiō, -ere; bez -y incolumis 2.

pohromadě ūnā, simul, eōdem locō, eōdem tempore; coniūctus 3, collēctus 3; ūniversus 3, cūctus 3, omnis 2; ~ mlti coēgisce, collēgisce, coāctum habēre alqd; ~ býti coāctum esse, convēnisce; ~ držeti continēre (cōpiās); ~ se (o osobách) nōn discēdere, (o věcech) cohaerēre; (čím) continērī alqā rē; *myšlenky mlti* ~ animō adesse, attendere; *nemíti všech pět* ~ nōn sānum (nōn sānā mente) esse.

pohroužiti mergere, dēmergere, submergere alqd; ~ se ve studie tōtum se abdere in litterās; ~ se v *myšlenky* in cōgitātiōne dēfixum esse.

pohroziti mīnārī (mīnitārī) alci (mortem).

pohrůžka mīnae, -ārum f.

pohubiti (o nemoci) absūmere, cōficiō, -ere, cōnsūmere alqm; (o lidech) caedere, trūcidāre, occidere, dēlēre alqm.

pohyb mōtus, -ūs m.; mōtiō f.; commōtiō f., agitātiō f., lactātiō f.; (posunek) gestus, -ūs m. (ōrātōrius).

pohyblivost mōbilitās f., agilitās f. (o jazyku) volūbilitās f.

pohybliv-ý mōbilis 2 agilis 2,, (o jazyku) volūbilis 2; -ě mōbiliter.

pohybovati movēre, commovēre, agitāre, iactāre, (s nāmahou) molirī alqd; ~ se movērī, ferrī, verārī.

pocház-eti orīginem trahere, genus dūcere ab alqō, nātum esse alqō (ā Belgīs), ortum (oriundum esse) ab alqō; ~ z nízkého rodu obscūrō locō ortum esse; *vltězství -í od boha* victōria deō dēbētur; *mé štěstí -í od tebe* tū auctor es fortūnae meae; (o věcech) orirī (proficiscī) ab alqā rē; fluere (mānāre) ex alqā rē; fierī, effici, sequī, cōsequī ex alqā rē; (o slovech) ductum esse ab alqā rē.

pocházeti (hynouti) intereō, -īre, pereō, -īre.

pochlebenství adūlātiō f., assentātiō f., blanditiae, -ārum bez ~ ingenuē, apertē.

pochlebnice assentātrix, -icis f.; mulier blandiēns f.

pochlebnick-ý adūlātōrius 3, blandus 3; -y blandē.

pochlebník adūlātōr m.; assentātor m.; homō blandus (blandiēns).

pochlebovati adūlārī alqm (alci); assentārī, blandirī alci.

pochlubiti se glōriārī (dē, in) alqā rē; praedicāre alqd dē sē.

pochmurný nūbilus 3 (diēs, caelum); obscūrus 3, tristis 2.

pochod iter, itineris n.; prōfectiō f.; (zpáteční) reditus, -ūs m.; receptus, -ūs m.; (denní) iter ūnūs diēi (jen iter), castra, -ōrum n.; po pětidendním -u quintis castris; dátí se na ~ castra movēre, proficiscī, iter ingredior, -ī.

pochodeň fax, -cis f.; taeda f.; průvod s -němi pompa facibus collūcentibus ducta.

pochoditi dobře (zle) rēs bene (male) cecidit, rem bene (male) gessi; parum (zle) successit, quod agēbam; male mihi hoc cessit;

~ u koho bene (male, haud blandē) ab alqō excipior, -ī; zle offendere alqm (animum) alcis; s tou výmluvou u něho nepochodíš hāc excūsātiōne apud eum nihil prōficiēs.

pochop lictor *m.*; ēmissārius *m.*; administer, -strī *m.*; satellites, -itis *m.*

pochopení cōgnitiō *f.*; perceptiō *f.*, comprehēsiō *f.*, intellegentia *f.*; Kato nedošel ~ Catōnem sua aetās nōn intellexit.

pochopiteln-ý facilis ad intellegendum (mente comprehendum); quī comprehendī (intellegī) potest; perspicuus 3, plānus 3; -ě facile ad intellegendum, plānē, perspicuē; (*ironicky*) vidēlicet, scīlicet, nīmīrum.

pochopiti intellegere, cōgnōscere, percipiō, -ere, mente (animō) comprehendere alqd.

pochoutka cibus dēlicātus (suāvis); -y cuppēdia, -ōrum *n.*, bonae rēs *f.*, dēliciae, -ārum *f.*

pochovati sepelīre, efferre alqm.

pochroumati dēbilitāre, frangere alqd.

pochutnati si lūcundē cēnāre alqd, largē sē invitāre alqā rē, recreārī, dēlectārī alqā rē.

pochva vāgīna *f.*

pochvala laus, -dis *f.*; collaudātiō *f.*; favor *m.*; plausus, -ūs, *m.*; -u skliditi laudem cōsequī; probārī alci.

pochváliti laudāre, collaudāre alqm; *ndležitě* ~ meritā laude afficiō, -ere (ornāre, efferre) alqm.

pochvalný laudāns, -antis, collaudāns, honōrificus 3; ~ *křik* clāmor laudantium; ~ *soud* praeclārum iūdicium.

pochyba: bez -y sine dubiō, haud dubiē; nōn dubitō, quīn...; vērīsimile est (acc. c. inī.).

pochybiti errāre, peccāre, in errōre esse.

pochybnost dubitātiō *f.*; scrūpulus *m.*; v ~ uvěsti in dubium vocāre alqd; v tom není -i id dubitātiōnem nōn habet, in nūllā dubitātiōne versātur.

pochybný dubius 3, ambiguus 3, incertus 3, anceps, -cipitis.

pochybovačnost studium omni in dubium vocandī.

pochybovačný omnia in dubium vocandī studiōsus 3.

pochybovati dubitāre, dubium esse; -ují že haud sciō, an s konj., nōn crēdō, nōn spērō s accus. c. inf.; nepochybuj, že nōn dubitō, quīn s konj.; -uji, zda dubitō, num s konj., dubius sum, utrum -an... s konj.

pojednání disputātiō *f.*; explicātiō *f.*, dissertātiō *f.*; (*spis*) liber, -brī, *m.*; libellus *m.*; commentātiō *f.*

pojednati agere alqd (dē alqā rē); disputāre, disserere dē alqā rē, tractāre, pertractāre alqd, persequi alqd in librō, expōnere (explicāre) alqd (dē alqā rē).

pojednou subitō, repentē.

poj-em nōtiō *f.*; ~ vlastence nōtiō virī bonī; *idea* species, -eī, *f.*: *správný* ~ o řím. senátu vĕra speciēs senātūs Rōmānī; ~ *boha* nōtitia deī; někdy pouze ipse: *zrušiti* ~ ctnosti virtūtem ipsam tollere; (*náhled*) captus, -ūs, *m.*; podle -mu Germánů ut est captus Germānōrum; podle mého -mu quantum quidem ego intellegō; *míti jasný* ~ o čem alqd probē intellegere, perspectum habēre; *nejasný* alqd ex parte tantum intellegere, nōn satis perspicere; *uči iti si* ~ o čem nōtiōnem alcis reī in animō inīormāre (concipi-, -ere).

pojímati capiō, -ere, ineō, -īre (cōnsilium), concipiō, -ere (spem); comprehendere, complecti (mente); referre in numerum (amīcōrum); *strach pojal nepřátele* timor hostes incessit; ~ *za ženu* uxōrem dūcere; ~ *za muže* nūbere alci.

pojistiti cavēre alci, praestāre alqd; *pojištěné smlouvy* fidēs (eī, *f.*) foederum.

pojiti iungere, coniungere, continēre, copulāre, colligere, sociāre alqm; *pojí mne důvěrné přátelství* familiāritāte coniūctus sum cum alqō.

pojítí intereō, -īre; pereō, -īre.

pojmenování appellātiō f.; nōminātiō f.; nōmen, -inis n.; vocābulum n.

pojmenovati nōmināre, appellāre, nōmen dare (impōnere) ex (ab) alqā rē (ex nōmine alcis).

pokáletí contāmināre, inquināre, polluere, oblinere alqd.

pokání paenitentia f.; mōrum (vītae) mūtatio f.; *dáti se na* ~ animum (mōrēs) ēmendāre, ad meliōrem mentem redeō, īre.

pokárání castigātiō f.; vituperātiō f., reprehēnsiō f.

pokaziti corrumpere, dēprāvāre, perdere alqd.

pokažení corruptiō f.; dēprāvātiō f.

poklad thēsaurus m.; gāza f.; (státní) aerārium n.; ~ vědomostí cōpia doctrīnae f.

pokládati pōnere, collocāre alqd in alqō locō; (*považovati*) putāre, arbitrārī, iūdicāre, exīstimāre, dūcere, habēre s dvoj. akkus; ~ *za hřích* (*za hanbu*) vitiō, (crīminī) dare (dūcere) alci alqd; *za čest sobě* ~ in honōre (in laude) pōnere alqd, honōrī (laudī) dūcere, honōrificum sibi esse putāre; ~ *něco za nic* prō nihilō dūcere (putāre, habēre), nihilī faciō, -ere alqd; *za pýchu* ~ komu co alqd alci superbiae tribuere; ~ *za lepší* satius dūcere alqd; *pokládán býti zač* habērī, putārī, exīstimārī s dvojím nom.

pokladna thēsaurus m.; arca f.; loculī, -ōrum m.; (státní) aerārium n., fiscus m.

pokladník cūstōs (-ōdis, m) pecūniae; státní aerārii praefectus m.

pokleknouti in gēua prōcumbere; ~ *před kým* prōcumbere ad gēua alcis.

poklesek error m.; lapsus, -ūs m.; mendum n.; vitium n.; peccātum n.; dēlictum n.

pokleslý frāctus 3; dēmissus 3.

poklesnoutí lābī; (*mravně*) errāre, lābī, peccāre, dēlinquere, culpam committere; ~ *na mysli* animō dēficiō, -ere.

pokličk-a operculum n., integu-

mentum n.; *pod -ou* occultē, in occultō, clam.

poklid tranquillitās f.; quiēs, -ētis f.; requiēs, -ētis f.; ōtium n.; ~ *v obličejí* lēnitās vultūs.

pokliditi in ordinem redigere alqd.

poklona corporis inclinātiō f.; (*pozdrav*) salūs, -ūtis f., salūtāti f.; (*zdvořilá slova*) verba honōrifica n., verbōrum honor m.

pokloniti se někomu (corpore inclinātō) salūtāre alqm, venerārī alqm.

poklop operculum n.

poklopiti obtegere alqd.

pokochati se gaudēre, laetārī, dēlectārī, fruī alqā rē.

pokoј quiēs, ētis f.; requiēs, ētis f.; ōtium n.; silentium n.; ~ *míti* quiēscere; *nic nechati na -i* nihil quiētum relinquere; *za obecného -e* quiētā rē pūblicā; *dej mi* ~ omitte mē! mitte mē! *nedati -e komu* exercēre, laccessere, nōn patī quiēscere alqm; (*mír*) pāx, -cis f.; ōtium n.; ~ *zjednati v provincii* provinciam pācare; ~ *duševní* tranquillitās animī, animus tranquillus.

pokoј (světnice) conclāvē, -is, n.; cubiculum n.; diaeta f.

pokoјn-ý quiētus 3, ōtiōsus 3, vacuus 3, (*bez války*) pācātus 3, placātus 3; (*tichý*) tranquillus 3; -ě quiētē, ōtiōsē, per ōtium, cum pāce, tranquillē, placidē, se-dātē.

pokoјská cubiculāria (sc. ancilla) f.

pokolení genus, -eris n.; gēns, gentis f.; (*původ*) orīgō, -inis f.; stirps, -is f.; (*potomstvo*) prōgeniēs, -ēī f.; *dnešní* ~ hominēs huius aetātis.

pokora animus dēmissus (submissus); modestia f., verēcundia f.

pokorn-ý submissus 3, dēmissus 3, modestus 3, supplex, -icis, humilis 2; -ě submissō animō, modestē, suppliciter; -ě *prošiti* supplicāre alci.

pokořiti frangere, opprimere, reprimere alqm; (*nadávky*) lace-rāre; (*národ*) domāre, perdomāre, subigere.

pokoušení (*škádlení*) cavillātiō f.; lūdificātiō f.

pokouš-etí cavillārī cum alqō, lūdificāre, lūdibriō habēre alqm, carpere, lacescere, sollicitāre alqm; ~ se o něco tentāre, temptāre, experīrī, cōnārī alqd, periclitārī alqd; *zimmice se o něho -í* febrī tentātur.

pokoutn-í occultus 3, abditus 3, clandestinus 3; -ě clam, occultē, in occultō.

pokračování prōgressus, -ūs, m.; continuātiō f.; (*ve spisech*) altera pars, reliqua pars, rēs institūta porrō tractātur; ~ *následuje* re- l iqua deinceps persequēmur.

pokračovati prōcēdere, prōgredior, -ī (in virtūte), pergere (proficiscī), continuāre (iter), perseverāre (in bellō, bellum gerere), persequī (bellum, institūtā ōrātiōnem), nōn intermittere (negōtium), prōsequī, tenēre alqd.

pokradmo furtim, occultē, clam.

pokraj margō, -inis m.; *na -i smrti* moriēns, moribundus 3; *na -i zdubhy býti* in summō discrimine versārī.

pokrápati rōrāre alqd.

pokřčiti *rameny* nihil certī respondere.

pokrevenka cōnsanguinea, -ae f.

pokrevenství cōnsanguinitās f.; býti v ~ s někým sanguine coniūctum esse cum alqō.

pokrevenstvo cōnsanguineī, -ōrum m.

pokrevní příbuzný cōnsanguineus, sanguine cōniūctus 3.

pokřik clāmōr m.; conclāmātiō f.; vōciferātiō f.; ~ *strhnouti* clāmōrem ēdere; *strhl se* ~ clāmōr factus (ortus) est; *na první* ~ prīmō clāmōre audītō.

pokřikovati inclāmāre alqm, acclāmāre alci, (*urážlivě*) vōcibus carpere alqm.

pokrm alimentum n.; cibus m.; (*pro zvířata*) pābulum n., pāstus, -ūs m.

pokročil-ý věk aetās prōvecta; býti v -ém věku aetāte provectum (prōvectā) esse.

pokročiti prōcēdere, prōgredior,

-ī, castra (prō)movēre; ~ věkem aetāte prōvehī.

pokrok prōgressus, ūs m.; -y dělati prōficiō, -ere, prōgressūs faciō, -ere, crēscere, augērī.

pokropení aspersiō f.; respersiō f.

pokropiti aspergere, cōnspergere, respergere alqd alqā rē.

pokrov tegumentum n.; integumentum n.

pokřtiti baptizāre, sacrīs Chrīstiānīs initiāre alqm; *dátí se* ~ sacra Chrīstiāna suscipiō, -ere.

pokrváceti cruentāre, sanguine respergere alqd.

pokrytec simulātor m.

pokryteck-ý simulātus 3 (rīsus), fictus 3; -y simulātē, fictē, cum simulātiōne.

pokrytectví simulātiō f.; (*náboženské*) pletās simulāta.

pokřýti tegere, con, ob-; ~ *hlavu* caput tegere, operīre, vėlāre; *šupinami pokryt* squāmīs obductus 3; *blátem* ~ lutō (caenō) oblitus 3; *prachem* ~ pulvere sparsus 3; *ranami* ~ vulneribus obrutus 3.

pokřývka tegumentum n.; operimentum n.; vėlāmen, -inis n.; strāgulum n.; (*na koně*) strātum n.

pokud místně quō, quem ad finem; časově dum, dōnec, quoad, quamdiū s ind; o způsobu quātenus, quantum, quod; ~ se *pamatuji* quod meminerim.

pokulhávati claudicāre.

pokus experimentum n.; periculum n.; cōnātus, -ūs, m.; *nešťasný* ~ rēs infēliciter tentāta; *první jeho* ~ *byl zmařen* prīmō cōnātū repulsus est.

pokušení tentātiō f.; sollicitātiō f.; illecebrae, -ārum f.; v ~ uvéstí tentāre, sollicitāre, pellici-, -ere alqm.

pokušitel temptātor m.

pokut-a poena f.; multa f. (*peněžitá*); bez -y impūnitus 3; *adv.* impūnē; *pod -ou* poenā prōpositā; *pod -ou* zapověděti poenam cōstituere alci reī.

pokutovati pūnīre, poenā affici-, -ere alqm; (*na penězích*) pecūniā multāre alqm; (*na hrdle*) morte

(capite) multāre alqm; *býti pokutován* poenās dare.
pokyn nūtus, -ūs *m.*; *na* ~ ad nūtum; *-y ddti* docēre alqm alqd.
pokynouti innuere, signum nūtū dare alci; nūtū significāre alqd.
pol polus *m.*
polámanina frāctūra *f.*
polámati frangere alqd.
polapiti comprehendere, dēprehendere, intercipiō, -ere alqm.
polární hvězda septentri- - is *m.*; ~ *kruh* circulus *poli*.
pol-e campus *m.*; *ager*, -grī *m.*; *arvum n.*; (*rovina*) plānitiēs, -ēī *f.*; (*půda*) solum *n.*, fundus *m.*; (*na stropě*) lacūna *f.*; (*ve znaku*) ārea *f.*; ~ *působnosti* campus *m.*, (*úřední*) prōvincia *f.*; (*obor ve vědě*) genus, -eris *n.*, studia, -ōrum *n.*; *ve vojenství* bellum *n.*; *doma i v -i* domī bellique; *do* ~ *táhnouti* ad bellum proficiēci; *býti v -i* in castris esse; *položiti se -em* castra pōnere; *-em se utkati* aciē (proeliō) cōnfligere; *do* ~ *vyvésti* in aciem educere.
poedne merīdiēs, -ēī *m.*; tempus (-oris, *n.*) merīdiānum; *dopoedne* ante merīdiem; *v* ~ merīdi-; *odpoedne* post merīdiem.
poední merīdiānus 3; (*jižní*) austrālis 2; ~ *spónek* merīdiātiō *f.*
polehávati aegrō corpore esse; minus bonā valētūdine ūtī.
polehčiti levāre, sublevāre alqd.
polehnouti prōcumbere (frūmentum).
polehoučku leviter, molliter, sēnsim, paulātim.
polekati perterrēre alqm, terrōrem iniciō, -ere (incutiō, -ere) alci.
polemika concertātiō *f.*
polemisovati verbīs contendere, certāre cum alqō dē alqā rē.
poleno lignum sectum *n.*; -a ligna, -ōrum *n.*
polepiti obducere alqd alqā rē; agglūtīnāre alqd alci reī.
polepšení ēmendātiō mōrum (vītae); *reditus* (-ūs, *m.*) ad virtūtem; ~ *poměru* melior rērum condiō, rēs (rērum *f.*) laetiorēs (-um); ~ *zdraví* commodior (iam) valētūdō *f.*

polepšiti ēmendāre, corrigere alqd; ~ *se* mōrēs suōs ēmendāre; ~ *si* meliōre locō esse.
polesný magister (-strī, *m.*) silvārum.
poletovati volitāre.
polévati perfundere, rigāre (flōrēs) *polily jej slzy* lacrimae ei obortae sunt.
polévka iūs, iūris *n.*
polibek osculum *n.*, sāvium (suāvium) *n.*, basium *n.*
políbiti osculārī, s(u)āviārī alqm, osculum dare (ferre) alci.
policie pūblīcae sēcūritātis cūra *f.*; mōrum praefectūra *f.*; magistrātus, -ūs, *m.*
poliček alapa *f.*, colaphus *m.*
poličkovati alapam (colaphum) dūcere alci.
poličko agellus *m.*
politick-ý cīvilis 2, pūblīcus 3; -á *moc* potentia *f.*; -é *stranictví* partium studium *n.*, partium studiū factiōnēs; -á *věda* rērum cīvilium cōgnitiō *f.*, cīvilis scientia *f.*; *vstoupiti na dráhu -ou* rem pūblīcam capessere; -á *činnost* rēs (rērum) gestae, (-ārum) *f.*; -é *převraty* rēs novae *f.*; -é *bouře* tempora turbulenta *n.*; *s -ého stánoviska* posuzovati ad reī pūblīcae ratiōnēs referre alqd.
politik vir rērum cīvilium (regendae cīvitātis) perītus; quī in rē pūblīcā versātur; quī rem pūblīcam administrat; *býti tak velkým -em* jako vojevůdcem nōn minōrem pāce quam bellō esse.
politika prūdētia (sapientia) cīvilis *f.*, scientia rērum pūblīcārum (reī pūblīcae regendae) *f.*, ratiō reī pūblīcae (forīs zahraniční) gerendae; *vzíti na sebe vedení zahraniční -y* rem pūblīcam forīs gerendam suscipi-, -ere; *moudrá* ~ callida cōnsili, -ōrum *n.*
politování misericordia *f.*, miserātiō *f.*; ~ *hodný* miserandus 3, miserābilis 2, dolendus 3; *jest s -ím že...* dolendum est, quod...
politovati miserērī alcis, miserārī, commiserārī alqm (fortūnam alcis).
polní agrestis 2, rūsticus 3; ~ *hospo-*

dárství rēs (rēi, f) rūstica; ~ *práce* opus (-eris, n) rūsticum; ~ *právo* lēx (-gis) agrāria f.
polnost fundus m.; ager, -grī m.
polo sēmi — (sēmivir), paene, nōn plānē, nōn satis, parum, mediocriter, leviter.
polobarbar sēmibarbarus 3.
polobezbranný sēmiermis 2 (-us 3).
polobotka caliga f.
polobůh sēmideus m.; hērōs, -is m.; homō paene dīvīnus.
polobýk sēmibōs, -bovis m.
poločlověk sēmivir m., ambigua hominis et ferae figūra f.
polodivoký subagrestis 2, barbarus 3.
poloh-a situs, ūs m., (*přirozená*) nātūra locī f.; (*příznivá*) opportunitās f.; *míti krásnou -u* amoenō locō positum esse.
polohedvábný subsēricus 3.
polohluchý surdaster, -stra, -strum.
polohopis locōrum dēscriptiō f.
polohotový sēmifactus 3.
polokoule hēmisphaerium n.
polokozel sēmīcaper, -prī m.
polokruh sēmīcirculus m.; orbis (-is, m.) dīmīdiātus.
polokulatý sēmirotundus 3.
pololetí sex mēnsēs (-ium) m., tempus (-oris, n) sēmestre.
pololetní sēmestris 2.
poloměr radius m.
polomrtvý sēmīnex, -cis.
polomuž (*kleštěnec*) sēmīmās, -maris m.
polonahý sēminūdus 3.
poloohlený sēmīrāsus 3.
poloopilý sēmigravis 2.
poloorezaný sēmīputātus 3.
poloostrov paeninsula f.
polootevřený sēmiadapertus 3; (*ústa*) sēmīhiāns, antis.
poloplný sēmiplēnus 3.
poloprázdný dīmīdiā parte inānis 2.
polopohřbený sēmīsepultus 3.
polosnědený sēmēsus 3.
polospálený sēmiustus (sēmustus) 3, sēmiustulātus 3, sēmīcrēmus 3.
polospící sēmīsommus 3.
polosvobodný sēmīliber, - , -um.

pološero (*večerní*) crepusculum n.; (*ranní*) dīlūculum n.
polovice dīmīdia pars (-tis, f.); dīmīdium n.
polovičat-ý imperfectus 3, infirmus 3, levis 2; -ě mediocriter, paene, nōn plānē.
poloviční dīmīdius 3, dīmīdiātus 3; ~ *důkaz* argumentum leve (tenuē).
polovypouklý caelātus; -á *práce* caelāmen, -inis n.
polozbořený sēmīrutus 3.
polozvěř sēmīfer, -a, -um.
položený situs 3, positus 3.
položiti pōnere, collocāre alqd.
položivý sēmīvivus 3, sēmīanimis 2, sēmīanimus 3.
polštář pulvīnus m.; pulvīnar, -āris n.; culcita f.
polštářování tōmentum n.
poltiti dīvidere, discindere alqd.
polykati dēvorāre, haurīre alqd.
polyp pōlypus, -ī, m.
pomahač adiūtor m.; -ka adiūtrī -īcis f.
pomáhati iuvāre, adiuvāre alqm; adesse, opitulārī, succurrere, subvenīre, auxiliō venīre, opem ferre alci; (*nemocnému*) medērī alci; ~ *na koně* in equum tollere alqm.
pomalu sēnsīm, paulātim, tardē, lentē, lēniter.
pomalý lentus 3, tardus 3, sēgnis 2.
pomásti turbāre, perturbāre, conturbāre, cōfundere, miscēre alqd; ~ *se mente* turbārī.
pomatenost perturbātiō f.; mentis error m.; īnsānia f.
pomaten-ý perturbātus 3, conturbātus 3; -á řeč sermo perplexus; ~ *na rozumu* mente captus 3, male sānus 3, īnsānus 3, dēlīrus 3.
pomazati perungere alqd alqā rē.
poměr ratiō f.; *nestojím s ním v žádném -u* nulla iter nōs intercēdit ratiō; rēs, rērum f.; condi-ciō f.; rērum condi-ciō; tempora, -um n.; status, -ūs m.; *klidné -y* rēs pūblica quiēta; *za těchto -ů* hōc in tempore, quae cum ita sint; *dobré -y* bonus status, bona condi-ciō, rēs bonae (secundae); *vzájemný* ~ coniūctiō f., ne-

cessitudō, -inis *f.*; v přátelském -u žíti familiāriter cum alqō vīvere, alcis familiāritāte ūti.
poměrně prō ratā parte, prō portione; ~ *k ostatním* ad cētera.
pometlo scōpae, -ārum *f.*
pomezí confīnium *n.*
pomezní confīnis 2, fīmitimus 3, extrēmus 3.
pomíchatí commiscēre, permiscēre alqd.
pomíjející fluxus 3, cadūcus 3, fragilis 2, fugāx, -ācis.
pominouti trānseō, -īre, praetereō, -īre, abeō, -īre, fluere, ēvānēscere; ~ něco praeterīre, omittēre, praetermittere alqd; ~ se rozumem mente alienārī, dēmentem fierī; (o psech) rabidum fierī.
pomlčení silentium *n.*
pomlčeti silentiō praetereō, -īre alqd.
pomlka intermissiō *f.*; intercapēdō, -inis *f.*
pomlouvač obtrectātor *m.*; calumniātor *m.*
pomlouvačn-ý maledicus 3, malignus 3, crīminōsus 3; -ě maledicē, malignē, crīminōsē.
pomlouvati maledicere alci, infāmiam inferre alci, contumēliōsē dicere dē alqō, dē fāmā alcis dētrahere.
pomluva crīmen falsum; crīminātiō falsa; obtrectātiō *f.*; vōcēs (-cum, *f.*) contumēliōsae.
pomnění recordātiō *f.*; memoria *f.* alcis reī.
pomník monumentum *n.*; (vítězný) tropaeum *n.*
pomníti meminisse alcis (*acc. c. inf.*).
pomoc auxilium *n.*; (podpora) adiūmentum *n.*; adminiculum *n.*; (ochrana) praesidium *n.*; (záloha) subsidium *n.*; (prostředek) remedium *n.*; -í něčí auxiliō (operā, ope) alcis, alqō adiuuante (adiūtōre), per alqm; ~ něčeho obyčejně *abl.* (~ *beranů arietibus a p.*); ~ obdržeti adiuuārī ab alqō; -i žádati auxilium petere ab alqō; ~ poskytnouti subvenire, succurrere, auxiliō venire, opem ferre alci; na ~ povolati accire,

auxiliō arcessere alqm; na ~ vzíti adhibere alqm; není mu pomoci dēspērātur dē eō.
pomoci v. předešlé; ~ sobě sē expedire; neumí si ~ nōn potest sē expedire; uměti si ~ rēbus suis consulere.
pomocnice adiūtrix, -īcis *f.*
pomocník adiutor *m.*; (náhončí) minister, -strī *m.*, administer *m.*
pomocný auxiliāris 2; -á vojska auxilia, -ōrum *n.*; cōpiae auxiliārēs *f.*, auxiliārii, -ōrum *m.*
pomodliti se deum precārī (ōrāre, invocāre), precēs faciō, -ere, precātiōne ūti.
pomodralý subcaeruleus 3.
pomořan incola ōrae maritimae, maris accola, -ae *m.*
pomoří ōra (terra) maritima *f.*
pompa pompa *f.*; magnificentia *f.*; apparātus, -ūs *m.*; splendor *m.*
pomrviti stercorāre (agrum).
pomsta ultiō *f.*; vindicta *f.*; poena *f.*; po -ě prahnouti ad ulciscendum ardere.
pomstíti koho ulciscī alqm (alqd), persequī, vindicāre, pūnīre alqd; ~ se komu za něco ulciscī alqm prō alqā rē, poenās alcis reī expetere (repetere) ab alqō, vindicāre in alqm.
pomůcka adiūmentum *n.*; auxilium *n.*; vědecké -y adiūmenta, -ōrum *n.*, subsidia *n.*, instrūmenta *n.*
pomysl v. pojem.
pomyšlení cōgitātiō *f.*, memoria *f.*, alcis.
pomyšleti nač cōgitāre alqd (dē alqā rē); ~ na válku bellō studere; nemůžeš si ani ~ concipere (comprehendere) animō nōn potes; pomysli si, že... fac s *acc. c. inf.*
ponaučení documentum *n.*; praeceptum *n.*; admonitiō *f.*; cōsiliū *n.*
pondělí diēs lūnae *m.*
ponechatí komu co concēdere alci alqd; ~ koho k čemu reservāre alqm ad alqd; ~ si excipī, -ere alqd.
ponejprv primum, prīmō.
ponejvíce plērunque, maximam partem.

poněkud aliquantum, aliquid, paulo, nōnnihil; ~ *dlouhý* longior 2.
ponenáhl paulatim, sēsim, lēniter, placidē.
ponenáhlý úpadek mravní disciplína sēsim lābēns.
ponětí captus, -ūs *m.*; *v. pojem.*
poněvadž quia, quod, quoniam *s ind.*, cum *s konj.*
poníženost humilitās *f.*; animi submissiō *f.*; modestia āc verēcundia *f.*, animus humilis *m.*
ponížen-ý submissus 3, dēmissus 3, modestus 3, supplex, -icis; -ě submissē, modestē, suppliciter; ~ *prositi* supplicāre alci.
ponížití minuere auctōritātem alci, animum alci frangere, alqm dēprimere, opprimere; ~ *se* sē submittere, animum dēmittere, sē ablcere (-iō).
ponížující indecōrus 3, contumēliōsus 3.
ponocný vigil, -is *m.*
ponocování vigiliae, -ārum *f.*; excubiae *f.*
ponocovati vigiliās agere, excubāre.
ponořiti mergere, dēmergere, submergere, dēmittere alqd; ~ *se do moře* altō sē dēmergere.
ponoukání incitātiō *f.*; impulsīō *f.*, impulsus, -ūs *m.*; exhortātiō *f.*, stimulātiō *f.*, impetus, -ūs *m.*
ponoukatí incitāre, impellere, exhortārī alqm ad (in) alqd.
ponůcka vigilia *f.*
ponurý tetricus 3, trīstis 2, cālīgīnōsus 3.
pooddechnouti si paulum respīrāre, sē recreāre.
poodejítí aliquantum abeō, -īre, discēdere.
poodložiti intermittere alqd.
poodplouti paulum nāvem removēre.
poodpočinouti si paululum conquiēscere.
poodraziti (od břehu) paulum nāvem removēre.
poodstoupiti paulum sēcēdere.
poodtáhnouti paulum abstrahere alqd; (*nepřech.*) paulum proficīscī.
poohlédnouti se aliquantum circumspiciō, -ere.

pookřátí paululum sē reficere, recreārī.
poopravití corrigere alqd.
pootevřítí aperīre, adaperīre alqd.
popad-noutiprehendere, comprehendere, rapiō, -ere, arri iō, -ere alqd; ~ *dechu* respīrāre, animam reciprocāre, spīritum dūcere; *nemoc jej -d* morbus eum invādit; *bázeň jej -la* timōre percussus est.
popálenina adustiō *f.*; adustum *n.*
popálití adūrere alqd.
popásti něco dēpāscere alqd.
popatřítí aspici, -ere, intuērī alqd.
popel cīnis, -eris *m.*; (*horký*) favilla, -ae *f.*; ~ *mrtvol* reliquiae (-ārum *f.*) fūnerum; *v ~ obrátiti* incendio dēlěre; *lehnouti -em* flammīs absūmī.
popelnice urna (ferālis) *f.*
popěvek cantiuncula *f.*
popíchovati concitāre, irritāre alqm adversus alqm, instīgāre (īrācundiam).
popílití si contendere, accelerāre, mātūrāre alqd.
popíratí negāre, infitiārī alqd.
popis dēscriptiō *f.*; ēnarrātiō *f.*; ~ *lidu* recēnsiō populī; cēnsus, -ūs *m.*
popisovati dēscribere, expōnere, ēnarrāre, verbīs exprimere, exsequī alqd; ~ *lid* populum recēnsēre, cēnsus agere (habēre); ~ *stránku* complēre pāginam.
poplach tumultus, -ūs *m.*; tumultuātiō *f.*; trepidātiō *f.*; ~ *způsobiti* tumultum concitāre; *na ~ troubiti* classicum canere.
poplašiti exterrēre, terrōrem iniciō, -ere alci.
poplatek vectīgal, -ālis *n.*; tribūtum *n.*; stipendium *n.*; portōrium *n.*
poplatný vectīgālis 2, stipendi-rius 3.
poplenění dēpopulātiō *f.*; *f.*
popleniti dēpopulārī, vastāre alqd.
poplésti perturbāre, conturbāre, cōfundere alqd.
popluží fundus *m.*; ager, -grī *m.*; praedium *n.*
popoběhnouti aliquantum prōcurrere.

popohnati aliquantum porrō agere (armentum).
popojeti longius prōvehī.
popojíti aliquantum prōcēdere, longius prōgrediōr, -ī.
poponéstī porrō ferre alqd.
popostrčiti prōmovēre alqd.
popotáhnouti aliquantum porro trahere, attrahere alqd.
popouštěti laxāre, remittere (ar-cum), immittere (frēna).
popouzení incitātiō f.
popouzeti incitāre, instīgāre, sollicitāre, agitāre alqm.
poprask frāgor m.; trepidātiō f.; turba f.; tumultus, -ūs m.
popraskaný cōnfragōsus 3, frāctus 3.
poprášiti pulvere aspergere alqd.
popřáti dare, concēdere, permittere alci alqd.
poprava supplicium n.
popravčí carnifex, -icis m.
popraviště locus suppliciī m.; *na* ~ vésti ad supplicium dūcere; *na -i zemříti* suppliciō afficior, -ī.
popraviti suppliciō afficiō, -ere alqm, supplicium sūmere dē alqō, secūrī percutiō, -ere, morte multāre, interfici, -ere, necāre alqm.
poprchávati stillāre.
popředí pars (-tis f.) antīca; (*na jevišti*) proscēnium n.; *do* ~ postaviti prīmō locō pōnere (collocāre), prīmum pōnere alqd.
popříti negāre, infitiārī alqd.
poprositi rogāre, ōrāre alqm alqd (alqd ab alqō).
poprsí clipeus, -ī m.; (*kruhová podobizna*) imāgō, -inis f.
popsání dēscriptiō f.; ēnarrātiō f.
poptávati se requirere, quaerere alqd ex alqō, sciscitārī, percontārī alqd ex alqō (alqm dē alqā rē).
poptávka percontātiō f.
popud impulsus, -ūs m.; incitātiō f.; incitāmentum n.; stimulus m.; *z vlastního -u mĕā* (tuā, suā) sponte; *na můj* ~ mē auctōre.
popuditi incitāre, instīgāre, impellere, sollicitāre, agitāre alqm; ~ *k hněvu* irā exacerbāre animum alcis; ~ *se hněvem* irā incendi, inflammārī.

popudlivost irācundia f.; animus irritābilis.
popudlivý irritābilis 2, irācundus 3; *býti* ~ facile excitārī, irritārī.
popularita favor populāris m.
populární populāris 2, populō grātus 3 (acceptus 3), ad populum grātiōsus 3; (*lehce srozumitelný*) populāris 2, ad populārem sēsum intellegentiamque accomodātus 3.
popustiti laxāre, remittere (ar-cum), immittere (habēnam); cēdere (concēdere) alci alqd; ~ *majetek* cēdere alci possesiōne; *nemoc popouští* morbus remittit (levātur).
pór (*pažitka*) porrum n.; porrus, -ī f.
pór (*kožní*) cūtis forāmen, -inis n.; meātus, -ūs m.
pořad ordō, -inis m.; seriēs, -ēi f.; ~ *práva iūris* norma f., iūs iūris n.; *lěgēs*, -um f.; *nastoupiti* ~ *práva* causam ad iūdicēs dēferre.
pořád semper, perpetuō, continenter, cōstanter, assiduē, usque, etiam atque etiam; ~ *mluviti* verba continuāre; ~ *panovati* rēgnum continuāre; ~ *prositi* nōn desistere precārī; ~ *býti někde* frequentem (assiduum) esse alqō locō.
pořádání ordinātiō f.; dispositiō f.
pořadatel compositor m.; instructor m., praeses, -idis m.; prae-fectus m.
pořádati ordināre, compōnere, cōstituere, dispōnere, dirigere, in ordinem redigere alqd; ~ *vojsko* aciem instruere; ~ *hry* lūdōs ēdere.
poradce cōsiliārius m.; cōsillī auctor m.; cōsultor m.; adiūtor m., socius et omnium cōsiliōrum adminlster, -strī m. (moderātor m.).
pořád-ek ordō, -inis m.; seriēs, -ēi f.; *bez -ku* nūllō ordine; *po -ku* ordine, per ordinem, ex ordine, ordinātīm; *všichni po -ku* omnēs deinceps; ~ *slov* structūra verbōrum f.; *umělý* ~ ornātus, -ūs m.; (*kázeň*) disciplīna f., modestia f., modus m.; *v -ku udržovati* in officiō continēre, sevērā disciplīnā continēre alqm.

- pořadí** seriēs, -ēi f.; ordō, -inis m.; (*domů*) vicus, -ī m.
- poraditi** suādere, cōnsilium dare, auctōrem esse alci alcis rei; ~ se cōnsilium capiō, -ere (ineō, -īre) cum alqō, cōsultāre, dēlībērāre cum alqō.
- poradní hlas** sententia f.
- pořádnost** ordō, -inis m.; disciplīna f.; (*úctů*) iūsta ratiō f.; ~ *udělati* ratiōnem reddere.
- pořádn-ý** bonus 3, probus 3, dīlīgēns, -entis; ~ *život vésti* modestē vīvere; ~ *v placení* bonum nōmen, -inis n.; -ě dīlīgenter, accūrātē, frūgālīter, temperanter, vērē.
- poranění** vulnerātiō f.; vulnus, -eris n.
- poraniti** vulnerāre, vulnerē afficiō, ere alqm; vulnus īferre alci.
- poraziti** caedere, succidere (arborēs), iugulāre (bovēs), prōsternere, dēiciō, -ere, vīncere, dēvīncere, superāre, prōflīgāre, fundere alqm, clādem īferre alci; refellere, cōnfūtāre (argumenta), redarguere alqm.
- porážka** clādēs, -is f.; strāgēs, -is f.; caedēs, -is f.; internecio f.; calamitās f.; -u *utrpěti* clādem accipiō, -ere, vīncī, superārī; ~ *volební* repulsa f.; -u *vzítí* repulsam ferre; ~ *dobytku* laniēna f.
- porce** pars, -tis f.; portiō f.
- pořekadlo** prōverbium n.
- pořezati** vulnerāre (cultrō) alqm.
- poříčí** terra, quam amnis permeat.
- poříditi** effici, -ere, perfici, -ere, (*prosbou*) impetrāre, prōficiō, -ere; comparāre, prōvidēre alqd; *nic nepořídí* rē infectā, irritō inceptō.
- pořídku** rārō.
- poříz** scalprum n.
- pořízení**: *po špatném* ~ rē male gestā; *poslední* ~ ultima voluntās f., tēstāmentum n.; *poslední* ~ učiniti tēstāmentum facio, -ere (cōnscribere); *bez posl.* ~ intēstātus (adv. intestātō).
- poroba** servitūs, -ūtis f.; v -u *upadnouti* in servitūtem dēlābi; v -ě býti in servitiō esse servitūtem patiōr, -ī, servīre.
- porobek** servus m.; býti -kem servitūtem servīre.
- porobiti** in servitūtem redigere, perdomāre, subigere alqm.
- porod** partus, -ūs m.; ku -u *pracovati* parturīre.
- poroditi** partum ēdere; pari, -ere alqm.
- porokovati** colloquī, agere, disceptāre, cōnsilia cōferre cum alqō dē alqā rē.
- porositi** rōrāre alqd.
- porost** fruticētum n.; virgultum n.
- porota** iūdicēs (-cum m.) iūratī.
- porotce** iūdex (-icis m.) iūrātus.
- poroučeti** imperāre alci alqd (ut s *konj.*); iubēre s *akk. a inf.*, mandāre, praecipiō, -ere alci alqd; (*písemně*) ēdicere; ~ *nad něčím* praeesse (praefectum esse) alci rei; (*neobmezeně*) ad arbitrium agere (cōstituere) alqd; *nemá mi co* ~ nūllum ei est in mē imperium; *jak -lš* ut iubēs, ut tibi vidētur; *poroučíš něco?* num quid vīs? ~ *v ochranu* committere, trādere, salūtem alcis committere alci; ~ *se komu* iubēre alqm valēre; (*odcházeti*) abeō, -īre.
- poroucha-ti** laedere, violāre, affligere, afflictāre, quassāre alqd; *lodi -né* nāvēs quassātae (quassae).
- pórovitost** rāritās, -ātis f.
- pórovitý** spongiōsus 3, rārus 3.
- porovnání** comparātiō f.; contentiō f.; u ~ s *něčím* prō, prae s *abl.*, ad s *akk.*; *blažený u* ~ s *námi* prae nōbīs beātus; (*smíření*) reconciliātiō f.; *reditus* (-ūs m.) in grātiam; (*narovnání*) pactiō f., conventum n.; ~ *učiniti* pacīscī.
- porovnatelný** comparābilis 2.
- porovnati** comparāre, cōferre alqd cum alqā rē (rēs inter sē); ~ *se* pacīscī, pactiōnem facio, -ere, litem compōnere; ~ *někoho* in grātiam reconciliāre alqm.
- porozuměti** intellegere, percipiō, -ere, cōgnōscere alqd; (*dobře slyšeti*) auribus percipiō, -ere, exaudīre alqd.
- porubati** caedere, concidere, prōsternere, trūcidāre alqm.
- poručenec** cliēns, -entis m.; (*nezletilý*) pūpillus m.

poručení vyříditi salūtem nuntiāre.

poručenství tūtēla, -ae f.

poručník tūtor m.; -a ustanoviti tūtorem instituere.

porušení corruptiō f.; dēprāvatiō f.; bez ~ integer, -gra, grum; sōspes, -itis; incolumis 2.

porušiti corrumpere, dēprāvāre, subvertere (mōrēs patriōs), perdere, polluere, violāre (dignitātem), interpolāre (testāmentum).

porůznu passim; rārus 3.

porvati arripiō, -ere alqd; ~ se rixārī cum alqō; *porvali* se rēs vēnit ad manūs.

posada (*slepičí*) gallinārium n.; (*ptačí*) aviārium n.

posaditi pōnere; (*na koně*) in equum impōnere alqm; (*na vůz*) in currum tollere; (*do vězení*) in cūstōdiam dare, in vincula conici, -ere; (*na hlavu*) impōnere capitī; ~ se cōnsidere, residere; (*na koně*) equum cōnscondere, in equum ascendere; (*zastůl*) in sellā ad mensam assidere; (*podle říms. způsobu*) accumbere (mensae).

posádka praesidium n.

posavad adhūc, usque ad hoc tempus, etiā nunc.

posázeti cōnservare alqd (arboribus).

posečkati paulisper manēre, (*odložit*) differre alqd, dōnec...; *posečkej mi s penězi* expectā mihi pecūniam, nōlī mihi pecūniam imperāre.

poseděti paulisper sedēre.

posedlý furēns, -entis; furibundus 3, furiōsus 3.

posekati excidere (silvam), dēmetere (prātum); ~ *koho* sauciāre, vulnerāre alqm; concidere, trucidāre alqm.

posel nuntius m.; (*doručovatel*) tabellārius m.; *rychlý* ~ hēmerodromus m.

poselství nuntius m.; (*písemné*) litterae, -ārum f.; lēgatiō f., mandātum n.

poselstvo lēgatiō f.; lēgati, -ōrum m.; *býti v -u* lēgatiōne fungī.

posestřený propinquitāte cōiūctus cum alqō.

poshověti expectāre alci alqd.

poschodí contignātiō f.; contabulātiō f.; *hořejší* ~ domus (-ūs f.) superior.

posíci dēmetere (prātum).

posila cōfirmātiō f.; vīrēs (-ium f.) novae (auctae); (*vojenská*) novae cōpiae f.; auxilia, -ōrum n.; subsidium n.

posílati mittere; *list komu* ~ litterās dare (mittere) ad alqm; *po někom* epistulam perfērendam trādere alci; ~ *pro koho* vocāre, arcessere alqm.

posílit firmāre, cōfirmāre, corrōborāre, refici, -ere, recreāre alqm; ~ *se vīrēs* refici, -ere, recreārī alqā rē.

posíti cōnservare (agrum); *ranami* poset vulneribus onustus 3; *nebe hvězdami* poseté caelum stellis distinctum.

poskytnouti (-ovati) praebēre, dare, porrigere, offerre, suppediāre alqd; (*tajně*) clam suggerere; ~ *příklady* exempla praebēre (habēre); ~ *možnost* cōpiam faciō, -ere; ~ *obtíže* difficultātēs habēre, afferre.

poslanec lēgātus m.; nuntius m.; ōrātor m.

poslání missiō f.; lēgatiō f.

poslech auditiō f.; audītus, -ūs m.; obyč. *opis* slovesem.

posledek ultimum, reliquum, quod restat.

poslední ultimus 3 (*konečný*); extrēmus 3 (*na kraji*); postrēmus 3 (*v řadě*); suprēmus 3 (*o čase*); novissimus 3 (*nejbližší*); proximus 3; ~ *slova* (*umírajícího*) vōx (-cis f.) suprēma; ~ *naděje* spēs (-eī f.) extrēma, ultima; ~ (*předěšlý*) *list* litterae proximae; -*ich* deset let annī decem proximī (superiōrēs); ~ *čest* *prokázati* suprēma (iūsta) solvere alci; -*ho* *prostředku* se *chytiti* ultima audēre (experīri); *do* ~ *krůpěje* *krve* se *brániti* rem ad ultimum discrimen (periculum) dēducere; *všichni* *do -ho* *muže* ad ūnum omnēs; -*ě* postrēmum, proximē, extrēmum, suprēmum, novissimē.

poslechnouti (*slyšeti*) audire, au-

- scultāre alqm (alqd), aurēs prae-
bēre (dare) alci; (*býti poslušen*)
pārēre, obtemperāre, oboedire,
obsequī alci; ~ *radý cōnsilium*
sequī; ~ *na slovo dictō* audientem
esse.
- posléze** postrēmō, extrēmō; ad
extrēmum, dēnique.
- posliniti** salivā commingere alqd.
- posloupnost** successiō f.; ordō
(-inis m.) successiōnis.
- posloužiti** suppeditāre alci alqd;
dobře (špatně) ~ bene (male)
merērī dē alqō; *tím jsi mi nepo-
sloužil* id mē nōn iūvit, haec rēs
mihi nōn prōfuit; (*o léku*) levā-
mentō esse alci.
- posluha** administrātiō f.; ministē-
rium n.; opera f.; officium n.;
cūra f.; *sluha* servus m., famulus
m., (ad)minister, -strī m.; (*obecní*)
lictor m.
- posluhovačka** serva f.; famula f.,
ancilla f., ministra f.
- posluhovati** servīre, famulārī, mi-
nistrāre alci; ~ *u stolu mi istrāre*
alci pōcula (cēnam).
- posluchač** quī audit; audiēns,
-entis; audītor m.; *býti -em*
audīre alqm.
- posluchačstvo** audītōrēs, -um m.;
iī, quī audiunt; (*kruh*) corōna,
-ae f.; *četné* ~ frequentia eōrum,
quī alqm audiunt.
- posluchárna** audītōrium n.
- poslušnost** oboedientia f., obtem-
perantia f., obsequium n., offi-
cium n.; *k -i opět přivést* ad offi-
cium reducere; ~ *vypovědět*
officium dēserere, pārēre nōlle,
imperium alcis dētrectāre.
- poslušný** oboediēns, -entis; dictō
audiēns, obsequēns, modestus 3.
- posměch** irrīsīō f.; lūdificātiō f.,
lūdbrium n.; contumēlia f.; *na* ~
per lūdbrium; *býti na* ~ lū-
dibriō esse alci, irrīdērī (illūdī)
ab alqō; *tropiti si* ~ alqd in lū-
dbrium vertere, alqm lūdbriō
habēre, lūdere, illūdere, lūdifī-
cārī alqm; *v* ~ *přijíti* lūdbriō
habērī.
- posměšný** irrjdēns, -entis; illūdēns;
-é řeči acerbē dicta (-ōrum n.),
verbōrum aculeī (-ōrum m.);
- á *báseň* carmen ad irrīdendum
factum; satira f.
- posměvač** irrīsor m.; dērīsor m.
- posmívati se** lūdere, lūdbriō
habēre, illūdere, rīdēre, irrīdēre
alqm, in lūdbrium vertere alqd.
- posněžený** nive tectus 3.
- posnídati** prandēre.
- posoliti** sallere, sale condīre alqd;
-ený salsus 3.
- posouditi** iūdicāre, aestimāre alqd,
(*podle čeho ex alqā rē*); referre
alqd ad alqd; ~ *lidi podle sebe*
hominēs fingere ex suā nātūrā;
~ *knihu dē lībrō* iūdicāre; *to ne-
mohu* ~ id procul est ā meō
iudiciō; *když vše dobře -íš* omni-
bus rēbus circumspectīs, bene
ponderātīs.
- posouzení** iūdicium n.; dīiūdicāti-
f.; aestimātiō f.
- pospas**: *na* ~ *vydati abici* -, -ere,
prōiciō, -ere, prōdere, dēserere,
dēstituere alqd.
- pospíchat** properāre, fēstināre,
īre contendere; ~ *domů domum*
pervenīre properāre; ~ *z města*
mātūrāre ex urbe proficīscī;
napřed ~ praecurrere.
- pospolitost** societās, f.; commūni-
tās f.
- pospolitý** commūnis 2, pūbicus 3;
-ě communiter; -ě *válku vésti*
bellum cōiungere.
- pospolu** ūnā, commūniter, cōn-
iunctim; *všichni* ~ ūniversī 3,
cūnctī 3, omnēs ad ūnum.
- posrkávati** sorbēre.
- postačitelný** sufficiēns, -entis; quī
satis est; *satis s vhodným adjekt.:*
-á *znalost* satis idōnea scientia f.
- postačiti** sufficiō, -ere, suppedi-
tāre, satis esse, suppetere alci
(reī); ~ *někomu (v chůzi)* cursū
aequāre alqm.
- postarati se** prōvidere (frūmen-
tum), cūrāre, parāre, suppedi-
tāre alqd.
- postáti** aliquamdi-
re, subsistere.
- postav-a** figūra f.; forma f.; statūra
f.; speciēs, -ēī f., habitus, -ūs m.;
člověk malé-y homō humilī statūrā.
- postavení** collocātiō f.; locus m.;
status, -ūs m.; gradus, -ūs m.;

- di itās, -ātis, *f.*; causa *f.*; condi-
ci, -ōnis, *f.*; fortuna, -ae, *f.*; ~
mé jest takové rēs meae eō locō
sunt; mám těžké ~ maximīs an-
gustiīs premor; zaujímám vysoké
~ amplissimō dignitātis gradū
cōstitutus sum.
- postaviti** statuere, cōstituere,
pōnere, collocāre; ~ *armādu*
exercitum comparāre; ~ vojŕny
do řady aciem ĩnstruere; ~ v čelo
praeficio, -ere alqm alci; ~ před
nepřítelē hostī oppōnere; ~ před
oči ante oculōs (in cōspectū)
pōnere; ~ svědky testēs addū-
cere; ~ koho na nohy sānitātem
alci restituere, afflictum alqm
ērigere; muž vysoce postavený
vir in rē públicā praestāns, prĭn-
ceps, vir amplissimō dignitātis
gradū cōstitutus; (o stavbách)
aedificāre; exstruere, faciō, -ere
(pontem); ~ se cōsistere (in
mūrō); (na odpor) resistere, sē
oppōnere alci; (v cestu) obsistere
alci; ~ si hlavu pertinācem (con-
tumācem) esse, nōn cēdere.
- postel** lectus *m.*, lectulus *m.*; ~ *při-*
praviti lectum sternere (parāre);
na smrtelné -i moriēns, moribun-
duš 3.
- postěžovati si** conquerī cum alqō
dē alqā rē.
- postih** vindicātiō *f.*
- postihnouti** dēprehendere alqm
in alqā rē; ~ *rozumem mente*
(animō) comprehendere, capiō,
-ere, complectī alqd; intellegere,
percipiō, -ere, perspicīō, -ere
alqd.
- postiti se** cibō abstinēre.
- postlati** contegere, vestīre, ster-
nere alqd alqā rē.
- postní den** diēs ĩ ŕiūniĭ.
- postonávati** valētūdine minus bonā
(firmā) ũtī, morbō diūturnō la-
borāre.
- postoupení** cessiō *f.*
- postoupiti** (vpřed) prōgredior, -ī,
prōcēdere; ~ *s vojskem castra*
prōmovēre; (povýšiti) ad altiōrem
dignitātis locum ascendere (per-
venire); ~ někomu něco cēdere
alci alqd (alci dē alqā rē), concē-
dere alci alqd.
- postrádati** cārēre, egēre, indigēre
alqā rē.
- postrach** terror *m.*; timor *m.*
- postraněk** restis, -is, *f.*; fūnis,
-is, *m.*
- postranní** ā latere, ex oblīquō; ~
cesta trāmes, -itis, *m.*, sēmita *f.*
- postrašiti** terrōrem alci iniciō,
-ere (incutiō, ere, ĩnferre); *po-*
strašen terrōre percussus 3.
- postrčiti** prōtrūdere alqd.
- postřeh** animadversió *f.*
- postřehnouti** animadvertere, vi-
dēre, cōspiciō, -ere, sentīre, ob-
servāre alqd.
- postřeliti** leviter vulnerāre, stri-
gere alqm.
- postříbřiti** argentō indūcere alqd.
- postřík** aspergō, -inis, *f.*
- postříkatí** aspergere, cōnspergere
alqd; (krví) sanguine respergere,
cruentāre alqd.
- postříletí** tēlīs occidere, dēici-,
-ere, sternere alqd.
- postroj** arma (-ōrum, *n.*) equestria.
- postup** iter, -ineris, *n.*; prōfectiō *f.*;
cessiō *f.*; ratiō *f.*; (soudní) āctiō *f.*;
(povýšení) ascēsus, -ūs, *m.*; ~
časový ordō (-inis, *m.*) temporum,
succesiō *f.*; ~ *myšlenek senten-*
tiārum ordō m., (prōgressiō f.).
- postupně** gradātīm, gradibus, per
gradūs.
- posud** adhūc; až ~ usque ad hoc
tempus, etiam nunc; (o minu-
losti) antēā, ante id tempus.
- posudek** iūdicium *n.*; dēstinātiō *f.*
- posuněk** gestus, -ūs, *m.*; (ušklíb-
nutí) ōs (ōris *n.*) distortum.
- posuňkář** (šašek) nūgātor *m.*;
scurra *m.*
- posunouti** locō suō movēre, trāns-
pōnere, prōmovēre, agere (vĭ-
neās), trānsferre, differre alqd.
- posupný** trĭstis 2, tetricus 3.
- posuvný** mōbilis 2.
- posuzování** aestimātiō *f.*;
iūdicandī.
- posuzovatel** iūdex, -icis, *m.*;
aestimātor *m.*; exĭstimātor *m.*
- posvátnost** sānctitās *f.*; religiō *f.*;
rēs sacra (dĭvĭna).
- posvátný** sacer, -cra, -crum;
sanctus 3; -é místo locus sacer
(religiōsus).

posvěcený cōsecrātus 3, dēdicātus 3, sacer, -cra, -crum.

posvěcení cōsecrātiō, -ōnis, f.; dēdicātiō f.; ~ *obdržeti* cōsecrārī.

posvětiti cōsecrāre, dēdicāre, inaugurāre alqd.

posvítiti facem (lūcernam) praeferre alci.

posypati cōnspergere, aspergere alqd.

pošepmo submissā vōce, submissē; ~ *mluviti* susurrāre, vōcem submittere.

pošeptati insusurrāre alci alqd (in aurem).

pošetilec (homō) stultus.

pošetilost stultitia f.; stultē factum n.

pošetil-ý stultus 3, stolidus 3; -e stultē, stolidē.

pošinouti loco suō movēre, trānsponere, trānsferre, differre, prōmovēre, agere (vīneās); ~ *hranice* fīnēs prōferre.

pošiti indūcere (obdūcere) alqd alqā rē.

pošívka involūcrum n.; tegumentum n.

pošklebačný illūdēns, -entis; contumēliōsus 3.

pošklebek irrīsio f.; lūdificātiō f.; ōs (ōris, n.) distortum.

pošklebovač irrīsor m.

pošklebovati se dērīdēre, irrīdēre, lūdificārī, illūdere, lūdbriō habēre alqm.

poškoditi laedere, violāre, affligere, afflīctāre alqd; damnum (dētrīmentum) inferre (afferre) alci.

poškození damnum n., dētrīmentum n., violātiō f.; malum n., calamitās f.

pošlapati conculcāre, obterere alqd.

pošpiniti inquināre, contāmināre alqd.

pošta cursus (-ūs, m.) pūblicus (vehiculāris).

pošták cursor m.; tabellārius pūblicus.

poštěšiti se bene (prōsperē) cēdere, ēvenīre; (*dař* se) contingit, ut...

poštěvač impulsor m.; instīgātor m., cōncitātor m.

poštípati pungere, compungere, ūrere alqm.

poštvaťi immittere (canem in alqm), incitāre, inflammāre; accendere alqm.

pošva vāgīna f.

pot sūdor m.; v -u tváře multō labōre atque sūdore.

potáceti se titubāre, vacillāre (v nejistotě) fluctuāre.

potah iugum n.; iūmentum n.; (*povlak*) involūcrum n.; tegumentum n.

potáhnouti indūcere alqd alqā rē (alci rē).

potahovati v. předešlé; nebe se potahuje caelum nūbibus obdūcitur; (*k soudu*) in iūs (in iūdicium) vocāre, arcessere, reum facere alqm; ~ *na sebe* alqd sibi dictum putāre.

potají occultē, in occultō, clam, obscurē, furtim.

potakač assentātor m.; assēnsor m.

potakati assentīrī sententiae alcis, ad sententiam alcis accēdere.

potapěč ūrinātor m.

potápěti se ūrinārī.

potaz cōnsultātiō f.; deliberātiō f.; cōnsilium n.

potázati se requirere, percontārī; ~ *se s dobrou* bene sibi cōsulere.

potěcha sōlācium n.; cōnsōlātiō f.

potěh sūtōris lōrum n.

potěr ōva (-ōrum, n.) piscium.

potěšení sōlācium n.; dēlectātiō f., gaudium n., voluptās f.; (*předmět* ~) dēliciae, -ārum, f.; s -ím (*rád*) libēns, libenter, libentissimē; ~ *míti z čeho* dēlectārī alqā rē, voluptātem capio, -ere (percipī, -ere) ex alqā rē; s -ím *si připomínati* alcis reī recordātiōne fruī; ~ *učiniti někomu* voluptātem parāre alci.

potěšitel cōnsōlātor m.

potěšiteln-ý laetus 3, grātus 3, iūcundus 3, dulcis 2, suāvis 2; -é *psaní* litterae cōnsōlātōriae; -slovo sōlācium n.

potěšiti cōnsōlārī alqm, sōlācium praeberē (afferre) alci; sōlāciē esse alci; dēlectāre, gaudi

(laetitiā, voluptāte) afficiō, -ere alqm; ~ se sōlāciō ūtī, gaudēre, laetārī, dēlectārī, fruī alqā rē.
potěžkati manū pendere alqd.
potichu silentiō, tacitē.
potíratī oblinere, circumlinere alqd; (*hubiti*) exstinguere, atterere alqd, caedere, trucidāre, occidere alqm.
potiti se sūdāre; (*krvī*) sanguinem sūdāre.
potíř labor *m.*; molestia *f.*; incommodum *n.*; ~ pūsobiti fatīgāre, obtundere alqm, molestiam exhibēre, negōtium facessere alci, vexāre, premere, urgēre, affligere alqm.
potkan mūs, -ūris, *m.*
potkání occursus, -ūs, *m.*; (*bitva*) proelium *n.*
potkati occurrere, obviam venīre (*fieri*) alci; (*náhodou*) incidere alci (*in* alqm); ~ *přítele* obvium habēre amicum; (*přihoditi se*) accidere, evenīre, contingere, obtingere, ūsū venīre; *neštěstí mne potkalo* rēs adversa mihi accidit; ~ se s *nepřítelem* in hostem incidere, cum hoste congregior, ī (*confligere*).
potlačení oppressi *is, f.*; *slovesem*.
potlačiti opprimere, com-, re-, sup-; ~ *vzpouru* seditiōnem sedāre (*comprimere*, *exstinguere*); ~ *hněv* iram suppressere.
potlesk plausus, -ūs, *m.*
potlouci vulnerāre; *potloukli se* sē invicem verberāvērunt; *potlouklo (krupobití)* grandinēs segētēs prōstrāvērunt.
potloukati se vagārī.
potlučení vulnerātiō *f.*; ~ *obilí* calamitās *f.*
potmě obscurā lūce, tenebrīs obortīs.
potměšilec homō subdulus, occultus, malitiōsus.
potměšilost animus subdulus, fraus, -dis, *f.*; malitia *f.*
potměšilý subdulus 3, occultus 3, malitiōsus 3.
potok rīvus *m.*; (*bystřina*) torrēns, -entis, *m.*
potom postēa, post, deinde, tum;

nedlouho ~ nōn multo post; paulō post.
potom-ek nātus, prōgnātus, ortus alquō, fīlius *m.*, stirps, -is, *f.*, prōgeniēs, -ēī, *f.* alcis; -ci posterī, -ōrum, *m.*, prōgeniēs, -ī, *f.*, stirps, -is, *f.*
potomní posterior 2, insequēns, -entis, futūrus 3.
potomstvo posterī, -ōrum *m.*; posteritās *f.*, stirps *f.*
potopa inundātiō *f.*, ēluviēs, -ēī, *f.*, ēluviō *f.*, diluvium *n.*; diluviēs, -ēī, *f.*
potopení lodi naufrāgium *n.*
potopiti mergere, dēmergere, submergere, dēprimere; ~ *krajinu* inundāre.
potouchlý subdulus 3 malitiōsus 3.
potřásati quassāre, concutiō, -ere, agitāre, iactāre alqd, ~ *hlavou* caput concutiō, -ere.
potrat abortus, -ūs, *m.*; abortiō *f.*
potratiti āmittere.
potrava cibus *m.*; alimentum *n.*; victus, -ūs, *m.*; (*píce*) pābulum *n.*; *nouze o -u* difficultās rei frūmentāriae.
potraviny alimenta, -ōrum, . cibāria, -ōrum, *n.*;
potřeba necessitās *f.*; ūsus, -ūs, *m.*; dēsiderium *n.*; *jest* ~ opus est alqā rē (alqd), necesse est s *inf.*, *akk. s inf.*, ut s *konj.*; v čas -y sī opus fuerit, sī ita necessitās tulerit, sī ūsus vēnerit; (*věc*) rēs necessāria; -y *válečné* rēs ad bellum necessāriae, rēs quae ad bellum ūsuī sunt; -y *nezbytné* quae necessāria sunt; ~ *státní* ūsūs (-uum) públicí *m.*
potřebí *jest* opus est alqā rē (alqd, *inf.*, *akk. s inf.*); necesse est s *inf.* (*akk. s inf.*, ut s *konj.*); est, quod s *konj.*; *není* ~ *spěchatí* nōn est, quod fēstīnēs, fēstīnandum nōn est; *míti* ~ indigēre alqā rē (alcis rei).
potřebnost necessitās *f.*; inopia *f.*; indigentia *f.*; egestās *f.*
potřebný necessārius 3, ūtilis 2; (*nuzný*) inops, -pis; pauper, -is; egēnus 3.
potřebovati egēre, indigēre alqā rē (alcis rei), opus est alqā rē

(alqd); ūtī alqā rē, requirere, adhibere alqd; *nepotřebuješ se báti* nōn est, quod (cūr) timeās.

potrestání poena *f.*

potrestati pūnīre alqm, poenās petere (repetere, expetere) ab alqō; poenā afficio, -ere alqm, animadvertere in alqm (*za něco* ob alqd).

potřeštěnc homō temerārius, mente captus.

potřeštiti animum alcis perturbāre, mentem exturbāre alci; ~ se mente capior -ī (aliēnārī).

potrhlý mente captus 3, temerārius 3.

potřísni adspargere, inspergere, maculāre, (*krví*) cruentāre alqd.

potřítí oblinere, circumlinere; (*zničiti*) exstinguere, atterere, cadere, trucidāre, occidere.

potrojn-ý triplex, -icis, tripertitus 3; -ě tripertitō (dīvidere).

potrvati manēre, permanēre, perseverāre, dūrāre, tenēre; *nic netrvá věčně* nihil semper flōret.

potůček rīvulus, -ī, *m.*

potud (*o místě*) hūc, ad hunc locum; (*o čase*) adhūc, usque ad hoc tempus; ~ *pokud* tamdiū — dōnec (*dum*), tamdiū-quamdiū.

potucha *nemíti -y* ignārum esse alcis reī.

potulka vagātiō *f.*

potulný vagus 3, vagāns, -antis.

potulovati se vagārī, oberrāre, pālārī.

potupa contemptiō *f.*; contemptus, -ūs *m.*; contumēlia *f.*; lūdibrium *n.*; ignōminia *f.*; dēdecus, -oris *n.*

potupiti infāmiam (ignōminiam) īferre alci.

potupn-ý ignōminiōsus 3, probrōsus 3, contumēliōsus 3, foedus 3, (fuga, mors), turpis 2, indignus 3; ~ *spis* libellus fāmōsus; -é *slovo* maledictum *n.*; -á *slova* convicia, -ōrum *n.*; contumēliae verbōrum; -ě turpiter, foedē, cum ignōminiā.

potutelnost astūtia *f.*, animus subdōlus.

potutelný astūtus 3, subdōlus 3, callidus 3, dōlōsus 3.

potvora mōnstrum *n.*; prōdigium

n.; portentum *n.*; belua *f.* (im-mānis).

potvornost dēformitās, immānitās *f.*

potvorný dēformis 2, immānis 2, mōnstruōsus 3, taeter, -tra, -trum.

potvořiti dēformāre, dēprāvāre alqd.

potvrditi (*pravdu*) firmāre, affirmāre, cōfirmāre, comprobāre; (*zákon*) sancīre; ~ *volbu angura* augurem sancīre.

potvrzení cōfirmātiō *f.*, fidēs, -eī *f.*, auctōritās *f.*; *slovesem*.

potyčka pugna *f.*, proelium leve (tumultuārium).

potýkati se luctārī, pugnāre, dīmīcāre, cōnfligere cum algō; (*slovy*) certāre, contendere cum alqō dē alqā rē.

poučení īnstitūtiō *f.*; praecepta, -ōrum *n.*; explicātiō *f.*; admonitiō *f.*, cōsiliū *n.*; *dostalo se mu* ~ admonitus est, ēdoctus est; *nedostane-li se* ~ nisi doctrīna accēdat.

poučiti docēre, ēdocēre alqm, praecipio, -ere, praecepta trādere alci; ~ se discere, addiscere.

poučka praeceptum *n.*; īnstitūtum *n.*; ratiō *f.*; sententia *f.*

poučný idōneus ad docendum, ad discendum ūtilis 2, salūtāris 2.

pouhý merus 3, pūrus 3, simplex, -icis; integer, -gra, -grum; -á *pravda* simplex vērītās; *to jest -á lež* haec mera mendācia sunt; ipse (aspectus ipse *pouhý pohled*), sōlus 3; *adv.* sōlum, modo, tantum, tantummodo, nōn nisi; sōlus 3 (sōlī Rōmānī *pouze Římané*).

poukázati co assignāre, attribuere (pecūniam); (*písemně*) perscrībere (pecūniam); ~ *komu nač* dēmonstrāre, ostendere alci alqd; ~ *koho na koho* allēgāre alqm ad alqm.

poukázka assignātiō *f.*; attribūti *f.*; (*písemná*) perscrīptiō *f.*

poupě gemma *f.*

pousmāti se subrīdēre alci.

poustečna sēcessus, -ūs *m.*; sōlitūdō, -inis *f.*

poustevníck-ý sōlitārius 3 (vīta);
-y žíti in sōlitūdine vivere.

poustevník homō sōlitārius; erēmīta, -ae m.; žiji jako ~ vītam sōlitārius agō.

poušť regio dēserta; loca (-ōrum n.) dēserta; locus vastus et incultus; sōlitūdō, -inis f.; (kamenitá) asprētum n.; abstr. vastitās f.; v ~ obrátiti dēvastāre alqd.

pouť iter, -ineris, n.; via f.; (nábožná) peregrinātiō sacra; jíti na ~ religiōnis causā peregrinārī; loca sacra obeō, -īre.

poutati vincīre, dēvincīre; (zajímati) capio, -ere, dēlectāre, tenēre, retinēre; (zavázati) obstringere alqm.

poutavý dēlectābilis 2, iūcundus 3.

poutník viātor m., peregrinātor m.

pouto vinculum n.; (na ruce) manica f.; (na nohy) pedica f., compēs, -pedis f.; v -a uvrhnouti in vincula coniciō, -ere alqm.

pouzdro thēca f.; involūcrum n.

pouze solum, modo, tantum, tantummodo, nōn nisi; sōlus 3; ~ jeden ūnus 3; ~ zřídka rārō.

použití ūtī, fruī alqā rē; adhibēre alqd; času dobře ~ tempus nōn perdere; chyby chytře ~ errōrem in cōsiliū vertere; cōferre, impendere alqd ad (in) alqd; ~ důvtipu k rozhlášení slávy ingenium cōferre ad gloriā celebrandam.

použití potestās f.; ūsus, -ūs m.; dáti k ~ in ūsum trādere alci alqd; arbitriō alcis permittere alqd; býti k ~ in potestāte alcis esse, suppetere alci.

povaha nātūra f.; ingenium n.; indolēs, -is f.; vīs f.; (zvláštní) proprietās, -ātis f.; (lidská) mōrēs, -um m.; ingenium ac mōrēs; jemná ~ hūmānitās f.; pevná ~ gravitās f.; muž pevně -y homō cōnstāns (gravis).

povahopis dēscriptiō mōrum (ingenii) alcis.

povaliti prōsternere alqd.

povalovač homō ignāvus, piger, iners, -tis, dēsidiāe dēditus, sēgnis, dēsēs, -idis.

povalovati se dēsidem esse, languōrī et dēsidiāe sē dare.

povážení cōnsiderātiō f.; cōgitiō f., dēliberātiō f.; věc jest na ~ rēs est in angustō, in summō discrimine; jest na ~ periculōsum est.

povážiti dēliberāre, cōnsiderāre, cōgitāre, perpendere, ponderāre, sēcum reputāre.

povážlivost cōsiliū n.; cōnsiderātiō f.; dīligentia, -ae f.

povážlivý cōnsiderātus 3, prūdēns, cautus 3, prōvidus 3, dīligēns, -entis; (o věci) dubius 3, incertus 3, gravis 2, periculōsus 3.

považovati putāre, arbitrārī, iūdicāre, existimāre, dūcere, habēre s dvoj. akk.; viz pokládati.

povděčen grātus 3- ~ jsem tomu hoc mihi grātum est; že jsi přišel grātus (exoptātus) mihi vēnistī.

povědomý nōtus 3, cōgnitus 3; není mi -o latet mē; (znalý) gnārus 3, peritus 3.

pověký aeternus 3, sempiternus 3, perpetuus 3.

pověra superstitiō f.; religiō f.

pověřivec homō superstitiōsus.

pověřivý superstitiōsus 3, superstitiōnibus obnoxius 3 (dēditus 3).

pověření mandātum n.; (potvrzení) cōfirmātiō f., fidēs, -eī f., auctōritās f.

pověřiti koho čím mandāre alci alqd; (listinu) cōsignāre, probāre.

pověřovací listina litterae publicae; testimōnium publicum, litterae ad fidem faciendam datae.

pověsiti suspendere alqd dē (ab, ex) aliqā rē; ~ komu bulka na nos mendāciis onerāre alqm.

pověsti se fēliciter prōvenīre (cēdere); povedlo se mi contigit mihi, ut s konj.

pověst fābula f.; memoria f.; zachovala se ~ memoriae prōditum est; fāma f., rumor m.; auditiō f.; ~ jde fāma est; (jméno) fāma f., existimātiō f., opiniō f.; slavná ~ glōria f.; zlá ~ infāmia f.; v dobré (špatné) -i býti bene (male) audire ab alqō; pro učestnost býti ve slavné -i doctrīnae fāmā flōrēre.

pověstný (zle) fāmōsus 3, infāmis

2; ~ *býti* infāmem esse, male audire; -ým se státi infāmiā aspergī; (*dobře*) nōbilis 2, qui bene audit quī in laude est.

pověřít (vzduch) āēr, -eris m.; caelum n.; do ~ sublīme; (*počasí*) tempestās f.; *strhlo se* ~ coorta est tempestās cum magnō frāgōre et tonitribus; (*vichřice*) procella f.

povětrnost tempestās f., caelum n.; āēr, āēris m.

povětrný āērius 3, aetherius 3; řeči -é a smyšlené ficta et commenticia n.

povětroň vīsum caeleste; lapis (-dis m.), qui caelō dēcidit.

povídáčka narrātiō f.; fābula f.; commentum n.

povídati dīcere, narrāre.

povídavý loquāx, -ācis.

povídka narrātiō f.; fābula f.

povídkař narrātor m.; fābulātor m.

povíjeti redimīre, circumligāre, circumplicāre; (*poroditi*)' pariō, -ere.

povinen býti dēbēre alci alqd; *jsem* ~ *poslechnouti* pārēre dēbeō; mihi pārendum est.

povinnost officium n.; *jest mou -í* meum est, dēbeō; *na* ~ *zapomenouti* ab officiō discēdere; officium praetermittere; ~ *konati* officium praestāre, officiō nōn dēesse; (*úřední*) mūnus, -eris n. (*pl. mūnia*); ~ *převzít* in sē recipere (-iō) alqd.

povinný dēbitus 3, aequus 3, iūstus 3, meritis 3, conveniēns.

povlak involūcrum n., tegumentum n.

povléci indūcere alqd alqā rē.

povlovný: ~ *úpadek kázně* lābēns pau(l)lātim disciplīna; (*krokem*) gradātim, (*znenáhlá*) lēniter, mol-liter (collis lēniter ēditus).

povodeň inundātiō f.; ēluviō f.; řeka pūsobí ~ flūmen super rīpās effunditur, alveum excēdit.

povolání vocātiō f.; (*stav*) mūnus, -eris n.; officium n.; partēs, -ium f.; ~ *vykonávat* mūnere fungī, partēs officiī suī implēre; *jíti za svým -m* mūnus suum obīre (obeō).

povolati vocāre, advocāre, arces-

sere, accīre; (*nazpět*) revocāre; *do rady* ~ in cōsiliū adhibēre; *k úřadu* ~ mūnus alci mandāre.

povolení concessiō f.; consēnsus, -ūs m.; voluntās f.; venia f.; (*úřední*) auctōritās f.

povoliti concēdere, dare, permittere, potestātem (cōpiam) faciō, -ere (dare), (*úředně*) dēcernere; indulgēre, laxāre, remittere; ~ *prosbám* precibus alci cēdere, precantī alci obsequī; *nepřech.* (*o osob.*) dēsistere alqā rē (*inf.*) dēsinere s *inf.*, remittere alqd; (*o věcech*) remittere, minuí, levārī, laxāre, languēscere, re-sīdere.

povolnost facilitās f.; indulgentia f.

povolný facilis 2, indulgēns, mollis 2, mītis 2, in obsequium prōmp-tus 3.

povoskova-ti cērā indūcere (obli-nere) alqd; -ný cērātus 3.

povoz vehiculum n.; currus, -ūs m.

povozník aurīga m.; rector equō-rum.

povrhel homō nēquissimus, per-ditus.

povrch superficiēs, -ēī f.; summus 3.

povrchn-í externus 3, ~ *vzhled* speciēs, -ēī f.; ~ *zbožnost* pietās simulāta; (*zběžný*) levis 2, parum diligēns (subtilis 2, accūrātus 3); *míti jen* ~ *vědomosti* prīmīs, ut dīcitur, labrīs gustāsse alqd; *ani -lch vědomostí nemíti* nē imbūtum quidem esse alqā rē; -ě leviter, parum subtiliter, parum accūrātē; -ě *poznati* leviter attingere alqd.

povrchnost levitās f.; animus levis.

povstalec homō sēditiōsus, contu-māx.

povstání cōsurrēctiō f.; (*vzpoura*) sēditiō f., mōtus, -ūs m., tumultus, -ūs m., rebelliō f.

povstati surgere, (*společně*) cōn-surgere, sē ērigere; ~ *před kým* assurgere alci; ~ *proti komu* sēditiōnem movēre, rebelliōnem faciō, ere, rebellāre, (*o vojsku*) imperium alci dētrectāre; (*vznik-nouti*) orīrī, coorīrī, existere, (*o pověsti*) nāscī, (*o válce*) movērī, cōnflārī, (*o boji*) concitārī.

povšechn-ý ūniversus 3, generālis

2; -ě generātim, commūniter;
-ě *platný zákon lēx*, quae ad omnēs
pertinet (quā omnēs tenentur).
povšimnouti si oculōs in alqd
cōvertere, animadvertete alqd.
povyk clāmōr *m.*; tumultus, -ūs *m.*;
strepitus, -ūs *m.*, *mnoho -u nadě-
lati* iactāre (venditāre) alqd.
povykovati clāmōrem ēdere (tol-
lere), vōciferārī, clāmāre, stre-
pere, strepitum movēre, tumul-
tuārī, turbās faciō, -ere.
povyraziti animum alcis oblectāre;
~ se dēlectārī.
povyražení dēlectātiō *f.*, oblectā-
tiō *f.*
povýšenec homō novus.
povýšení amplificātiō *f.* (honōris),
gradus, -ūs *m.*; honor, -ōris *m.*
povýšiti, -ovati excitāre, ērigere,
efferre, (*nakupením*) exaggerāre,
(*hlas*) tollere, intendere; ~ *koho*
ornāre, augēre alqm honōre
(dignitāte); ~ se efferri, inflārī,
cēterōs prae se contemnere.
povzbuditi hortārī, adhortārī,
cohortārī, excitāre alqm; ~ *hor-
livost* studium alci iniciō, -ere.
povzbuzení hortātiō *f.*; adhortātiō
f., cohortātiō *f.*, stimulātiō *f.*,
impulsus, -ūs *m.*; *tvým -ím* tē
adhortātōre.
povzdálí procul, ē longinquō.
povzdech suspīrium *n.*; gemitus,
-ūs *m.*
povzdechnouti si suspīrāre, in-
gemiscere, gemitum ēdere.
povznesení sublātiō *f.* (animi).
povzněsti tollere, attollere, ex-
tollere, (*do výše*) ērigere, (*zvele-
biti*) ornāre, augēre; ~ se sē
tollere, sē efferre, (*duševně*)
animum ērigere, assurgere, ante-
cellere, praestāre, ēminēre; ~
se *na vyšší hodnost* altius ēvolāre.
pozadí recessus, -ūs *m.*; pars
posterior.
pozadu pōne, post, post tergum,
ā tergō; ~ *jíti* recēdere, pōne
sequi; ~ *zůstatí* remanēre, resi-
dēre, restāre, (*v prospěchu*) pa-
rum prōficiō, -ere.
pozastaviti se nad čím obstupēsce-
re, (*káratí*) reprehendere alqd.
pozatmělý subobscūrus 3.

pozbyti āmittere, perdere, iactū-
ram faciō, -ere, (*něčeho zlého*)
exsolvi, liberārī alqā rē, abiciō,
-ere, dēiciō, -ere (timōrem), dē-
pellere (morbum); ~ *rozumu*
mente capior, -i; *pozbyvám vě-
domí* animus mē relinquit (dēfi-
cit); ~ *naděje* dēspērāre.
pozdě sērō, post tempus; ~ *na den*
multō diē, ~ *do noci* ad (in)
multam noctem.
později post, posteā, posterius;
několik let ~ post aliquot annōs,
aliquot annīs post; *žil o něco* ~
paulō aetāte posterior fuit.
pozdější posterior 2, inferior 2;
~ *spisovatelé* scrīptōrēs aetāte
posteriōrēs; *na* ~ *dobu* in lon-
giōrem diem; *v -m věku* aetāte
prōgrediente.
pozdití morārī, retardāre alqm;
~ se morārī, sērō venīre.
pozdní sērus 3, tardus 3, lentus 3,
~ *léto* extrēma aestās *f.*
pozdřav salūs, -ūtis *f.*; salūtātiō *f.*;
~ *vzkázati* iubēre alqm salvēre;
~ *vyříditi* salūtem alci nunti-
verbīs (nōmine) alcis.
pozdřavení (*uzdřavení*) itās
restitūta; recuperātiō sānitātis;
po svém ~ postquam convaluit,
valētūdine restitūtā.
pozdřaviti salūtāre, salūtem dīcere
alci; ~ *koho od koho* salūtem alci
nuntiāre verbīs (nōmine) alcis;
pozdřav tě pán bůh! salve!; (*uzdřa-
viti*) sānāre alqm; ~ se conva-
lēscere.
pozdřeti morārī, retardāre, -
tinēre alqd; ~ se commorārī.
pozdřihnouti tollere, extollere,
levāre, sublevāre, ērigere (ocu-
lōs); ~ *svár* discordiam concī-
tāre; ~ se surgere, corpus le-
vāre; *hlasy se pozdřihly* reclā-
mātum est alci.
pozdřivení hlasu contentiō vōcis;
(*odboj*) sēditiō *f.*, mōtus, -ūs *m.*;
tumultus, -ūs *m.*, rebellīō *f.*
pozejtřejší perendīnus 3.
pozejtří perendiē.
pozem-ek ager, -grī *m.*; fundus *m.*;
-*ky* přidělené assignātiōnēs, -um *f.*
pozemkový agrārius; ~ *zákon lēx*
agrāria.

pozemský terrester, -stris, -stre; hūmānus 3; mortālis 2; ~ život haec vīta; ~ statky rēs externae; opēs, -um f.; dīvītae, -ārum f.
pozla-titi inaurāre; -**cený** aurātus 3, inaurātus 3.
pozlátko (klamný zjev) speciēs, -ēī f.
poznamenati notāre, adnotāre, signāre, (zapsati) scrīptō mandāre, perscribere, adnotāre, (řlci) commemorāre alqd.
poznámka adnotātiō f., explicātiō f.; commemorātiō f., mentiō f.
poznání cōgnitiō f., scientia f., perspicientia f.; přijíti k lepšímu ~ meliōra intellegere.
poznatelný insignis 2.
poznati cōgnōscere, agnōscere; intellegere, vidēre, perspicīō, -ere alqd ex alqā rē; dāvdm se ~ quis sim, dētegō (aperiō).
poznovu dēnuo, dē(ex, ab) integrō, iterum.
pozor animī attentīō f.; animus attentus; ~ dāti attendere, animus (animōs) attendere (intendere, advertere) ad alqd, attentō animō audīre alqd, aurēs arrigere (ērigere), animō adesse; ~ dāti na koho observāre et cūstōdīre alqm; míti se na -u cavēre alqm (ab alqō, nē s konj.); vidēre, nē s konj.
pozornost animī attentīō f.; animus attentus; ~ vzbuditi alqm (oculōs alcis) in sē (ad sē) convertere; ~ věnovati čemu ratiōnem alcis reī habēre, prōvidēre alci reī (ut, nē s konj.), cūrāre alqd; komu oculōs convertere ad (in) alqm, intuērī, observāre alqm; nevěnovati -i nōn attendere, neglegere alqd.
pozorn-ý attentus 3, intentus 3, ērectus 3, diligēns, -entis; -ě attentē, animō attentō, diligenter.
pozorování observātiō f.; animadversīō f.
pozorovatel animadversor m.; spectātor m.; (tajný) speculātor m., cūstōs, -dis m.
pozorovati animadvertere, intellegere, sentīre, observāre, con-

templārī, cōsiderāre, spectāre, (nepřátelsky) speculārī; ~ hvězdy sīdera spectāre.
pozoun būcina f.; na ~ troubiti būcinā canere.
pozounář būcinātor m.
pozpátku retrō.
pozříti aspiciō, ere alqm; nemohu naň ~ aspectum eius sustinēre nōn possum; (spolknouti) dēvorāre, haurīre alqd.
pozůstalost hērēditās f.; patrimonium n.; ~ převzíti hērēditātem capi-, -ere, ineō, -īre; z -i něčí hērēditāte ab alqō relictus 3.
pozůstalý relīquus 3, residuus 3, quī superest, quī restat; (na živu) superstes, -stis alci; dēdictví -é po otci hērēditās paterna.
pozůstatek relīquum n.; relīquiae, -ārum f.
pozůstatí, -ávati permanēre, remanēre; (zbýti) superesse, restāre, relīquum esse; (skládati se) cōnstāre, compositum esse ex alqā rē, cōsistere in alqā rē, continērī alqā rē, (při udání číselném) esse s gen.
pozůstavitel quī testāmentum fēcit.
pozůstaviti hērēditāte relinquare alci alqd.
pozvání invītātiō f.; ~ obdržeti invītārī; (povolání) ēvocātiō f.
pozvati invītāre, vocāre; ~ ke stolu ad cēnam invītāre, cēnae alqm adhibēre; (povolati) ēvocāre, (k soudu) in iūs vocāre; ~ na radu in concilium advocāre.
pozvolna paulātim, sēnsim, gradātim, lēniter, placidē.
požádati petere, postulāre, pōscere alqd ab alqō, rogāre, ōrāre alqm alqd, (důtklivě) flāgitāre alqm alqd (alqd ab alqō).
požadavek postulātum n.
požalovati si querī (conquerī) apud alqm alqd (dē alqā rē).
požár incendium n.; flamma f.
požehnání cōnsecrātiō f.; vōta (-ōrum, n.) prōspera (laeta); bona ōmina; (zdar) prōsperitās f.; successus, -ūs m.; salūs, -ūtis f.; ~ boží deī favor, benignitās f.; (výtěžek) prōventus, -ūs m.

požehnaný faustus 3, beātus 3, fēlix, -cis, fortunātus 3, prōsper, -a, -um, (o krajíně) ferāx, -ācis (frūmentī), ūber, -eris; *budiž požehnán* bene tibi sit!

požehnati cōsecrāre; bonīs ōminibus prōsequi alqm, bene precārī alci; (o bohu) fortunāre alci alqd; *požehnej bůh* quod deus bene vertat!

požerák faucēs, -ium f.

požíratí vesci (pāsci) alqā rē, (dē)vorāre alqd.

požitek fructus, -ūs m.; ūsus, -ūs m.; commodum n.; ~ *míti* utilitatem (fructum, commodum) capiō, -ere ex alqā rē; ~ *duševní* dēlectātiō f., dēlectāmentum n., voluptās f., suāvitās f.; *míti* ~ dēlectārī, perfrui alqā rē, percipiō, -ere dēlectātiōnem (voluptātem) ex alqā rē.

požíti dēmetere (frūgēs); ~ *seno* faenum caedere.

požívání ūsus, -ūs m.; fructus, -ūs m.

požívatí vesci alqā rē; ~ *pokrmu* cibum capi, -ere; *požíti* jedu venēnum sūmere; ~ *rozkoše* percipiō, -ere voluptātem ex alqā rē; ~ *míru* pāce frui; ~ *velké slávy* magnā glōriā esse, flōrēre; ~ *stejných práv* in parī iūre esse.

prabába proavia f.

prabydlitelé prīmī incolae, -ārum m.

práce (činnost) opera, -ae f.; occupātiō f., negōtium n.; (*duševní*) studium n.; (*obtížná*) labor m.; (*noční*) lūcubrātiō f.; ~ *denní* labor diurnus, pēsum n.; *dáti si -i* operam dare alci reī; *vše-možnou* sumnā ope ēniti; *mnoho* ~ *míti* occupātum esse, occupātiōnibus distinērī; *býti bez* ~ vacāre labōre, ā labōre; *to dá mnoho* ~ *rēs* est multī labōris; (*dílo*) opus, -eris n.; *skrovná* ~ opusculum n.

pracka pēs, pedis m.; ungula, -ae f.

pracný difficilis 2, labōriōsus 3, operōsus 3, multī labōris; -ě *difficiliter*, *difficulter*, labōriōsē, operōsē, aegrē.

pracovati opus faciō, - ; agere alqd, labōrāre, ēlabōrāre, con-

tendere, ēniti, operam dare; ~ *za mzdu* operam suam locāre alci; ~ *vědecky* litteris studēre (operam dare), litterārum studiīs dēditum esse, in doctrīnārum studiīs versārī; ~ *na něčem* studēre (operam dare) alci reī, occupātum esse in alqā rē, incumbere in (ad) alqd, molirī alqd; ~ *pro něco* servīre, cōsulere alci reī; *zhotovovati* faci, -ere, cōficiō, -ere alqd.

pracovitost indūstria f.; assiduitās f.; dīligentia f.; labōris patientia f.

pracovitý indūstrius 3, assiduus 3, labōriōsus 3, strēnuus 3.

pracovna officīna f.; fabrica f., taberna f.; (*učence*) conclāve (-is n.) studiīs dēstinātum; (*donucovací*) ergastulum n.

pracovnice operāria f.

pracovník operārius m. (pl. operae, -ārum f.); *dobrý* ~ quī strēnuē opus facit.

práč homō pugnāx, certāminum avidus.

prač-ka pugna f.; rixa f.; *došlo k-ce* rēs vēnit ad manūs.

pradávní priscus 3, perantīquus 3, antīquissimus 3.

praděd proavus m.

pradějiny originēs, -um f.

praděti prōnepōtēs, -um m.

pradlena mulier (-is f.), quae linteīs lavandīs quāestum facit.

přadlena quae stāmina net.

prádlo lintea, -ōrum n.; (*praní*) lavātiō f.

přádlo fila, -ōrum n.

pradoba tempora (-um n.) antīquissima.

práh līmen- inis n.; *přes* ~ *vstoupiti* intrāre līmen alcis; *vyjítí* exēō, -īre līmine tectī.

prahnouti ārēscere, torrērī; *žízní* ~ *sití* premī, cruciārī; *vedrem* ~ aestū cōficior, -ī, ēnecārī; ~ *po čem* sitire (dēsiderāre) alqd, flagrāre alqā rē, dēsideriō alcis reī flagrāre.

prach pulvis, -eris m.; *mnoho -u* magna vīs pulveris; ~ *pernatý* pluma f.; ~ *střelný* *pulvis pyrius.

práchnivění situs, -ūs m.; *tábēs*, -is f.

práchnivěti sitū corrumpī; tā-
bēscere, pūtēscere.

práchnivý sitū corruptus 3; puter,
-tris, -tre.

prak funda f.; (velký vojenský)
tormentum n.; ballista f., cata-
pulta f.

prakovník funditor m.

prakse ūsus, -ūs m.; peritia f.;
experientia f. alcis rei; ~ a teorie
ars et ratiō; (činnost) negōtia,
-ōrum n.; zvyklost mōs, -ōris m.,
consuētūdō, -inis f.; institūtum n.

praktick-ý in agendō positus 3;
ūsū perītus 3, exercitātus 3;
-é cvičení exercitātiō f.; ~ rozum
prūdentia f.; -á zručnost ūsus, -ūs
m.; ~ život vītae ūsus; -á užiteč-
nost ūtilitās f.; míti -é vědomosti
ūsū alqd dīdicisse; celá -á filosofie
omnis quae est dē vītā et mōribus
philosophia; -y ūsū, ex ūsū; -y se
učiti ūsū discere alqd.

praktik homō ūsū perītus, ūsū
ipsō perdoctus; více ~ než vědec
homō minus in studiō quam in
rēbus et ūsū versātus.

praktika (lest) dolus m.; fraus,
-dis f.

praktikář (pletichář) fraudum in-
ventor m.

praktikovati exercēre, factitāre,
prōfitērī alqd.

prales silva vetustissima.

prám ratis, -is f.

pramalý minimus 3, pusillus 3;
pramálo lidl perpaucí 3.

pramáti gentis orīgō, -inis f.

pramen fōns, -tis m.; scaturīgō,
-inis, f.; ~ řeky caput, -itis n.;
~ vlasů cincinnus m.; ~ kovů

vēna f.; (původ) orīgō, -inis f.,
prīncipium n.; (příčina) causa f.;
~ literární auctor m.; ctnost jest
-em všech dobrých skutků ex vir-
tūte omnēs honestae āctiōnēs
proficiscuntur; máme ještě jiné -y
alia restant, unde hauriāmus;
vím z dobrého -e bonō (certō)
auctōre comperī.

prameniti se scatēre, mānāre,
prōfluere.

pramenitý fontibus abundāns,
-antis; -á voda fōns, -tis m.; aqua
fontāna (vīva); scaturīgō, -inis f.

pranárod prīmus ille populus.

praní lavātiō f.

přání optātiō f., dēsiderium n.;
voluntās f.; vōtum n.; (věc)
optātum n.; podle ~ ex optātō,
ex sententiā, ad voluntātem alcis;
míti ~ cupiō, -ere, velle, concu-
piscere, expetere, optāre alqd;
~ zdaru gratulātiō f.

pranic nihil omnīnō.

pranice pugna f., rixa f.; dostali se
do ~ rēs ad manūs vēnit.

pranýř pālus (-ī m.) ignōminiōsus;
na ~ postaviti ignōminiae obici-,
-ere alqm.

praobraz exemplum n.

praobyvatelé prīmī incolae m.

praotec proavus m.; gentis (gene-
ris) auctor m.

prapor signum n.; (vojenský) sig-
num militāre, vexillum n.; (vlajka)
vexillum nāvāle, insigne, -is, n.;
pod tvým -em tē duce (imperante);
(oddíl vojska) cohors, -tis, f.; ~
jezdců turma equitum f.

praporečník signifer, -ī, m.

prarodiče atavī, -ōrum m.

prasák sūbulcus m.

prase sūs, suis, m. f.; porcus m.;
(divoké) aper, -prī, m.

práskati īnsonāre (bičem flagellō,
verbera), crepāre, sonāre, fragō-
rem ēdere.

praskati (di)rumpī, (dī)scindī, findī,
rīmās agere (dūcere); (o zemi) de-
hīscere; býti prasklý hiāre.

praskot fragor m.; strepitus, -
m., crepitus, -ūs, m.

prasnice sūs, suis, f., porca f.

prastarý antīquissimus 3, vetus-
tissimus 3.

prastrýc patruus (-ī, m.) magnus.
pravět rērum prīmordia, -ōrum,
n.; hominēs antīquissimī.

prašenice (sněhovd) nivēs, -ium, f.

prášil homō mendāx.

prášiti pulverem excitāre (movē-
re); práší se pulvis oritur.

prašivina scabiēs, -ēī, f.

prašivý scabiōsus 3, scaber, -bra,
-brum.

přáteliti amīcitiā coniungere, con-
ciliāre alqm alci; ~ se familiāri-
tātem contrahere, necessitū-
dinem coniungere cum alqō, fa-

miliāriter ūtī alqō, in amīcitiam alcis venīre.

přátelsk-ý amīcus 3, familiāris 2, benignus 3, benevolus 3, fidēlis 2; ~ *list litterae officiī et amōris plēnae*; -á *služba officiū n.*; beneficium *n.*; -y amīcē, familiāriter, benignē.

přátelství amīcitia *f.*; (důvěrné) familiāritās *f.*; (úzké) necessitūdō, -inis, *f.*; ~ *uzavřítí amīcitiam faciō, -ere (iungere, inēō, -ire) cum alqō; žítí v ~ alqō amīcō (familiāriter) ūtī.*

práti lavāre; (tlouci) ferīre icere, percutiō, -ere; ~ *se rixārī, manūs cōnserere cum alqō.*

práti komu favēre alci; štěstí *mu* přeje fortuna ei arrīdet (favet), rēs ei semper succēdunt; nepřáti komu esse animō aliēnō ab alqō; ~ *komu čeho nōn invidēre; přeji mu té cti nōn invidēō honōrī eius; (nechatí) concēdere, dare, tribuere alci alqd, sīnere, ut s konj.; ~ sí cupī, -ere, velle, concupiscere, optāre, exoptāre, in vōtīs habēre alqd; štěstí komu ~ gratulārī alci dē alqā rē (alqd).*

praujec avunculus magnus.

pravd-a vērītās *f.*; vērum *n.*; rēs vēra; máš -u rēctē dīcis, rēs ita est (ita sē habet), ut dīcis; *není na tom ani slova -y tōta rēs ficta est; není-li pravda, že mne miluješ? nōnne mē amās? nemíti -u errāre, fallī; -u mluvíti vērum (vēra) dīcere (loquī); na mou -u mēhercule; dáti komu za -u assentīrī alci; ~ historická historiae fidēs (-eī, *f.*); quod historiae fidē cōnfirmātur.*

pravděpodobnost vērī similitūdō *f.*, probābilitās *f.*

pravděpodobný vērī similis 2, probābilis 2.

pravdivost vērītās *f.*, fidēs, - ī, *f.*

pravdivý vērūs 3, certus 3.

pravdomluvný vērītātis amīcus 3; vērax, -ācis; vēridicus 3.

právě quidem; ~ *ten is quidem; (časově) modo, commodum, in praesentiā; ~ jsme viděli modo vidimus; ~ jsi odešel když... commodum discesserās, cum*

s ind.; (hlavně) potissimum, maximē, praecipuē, utique, prōrsus; proč ~ mne obviňuješ? cūr mē potissimum accūsās?; ne právě nōn nimis, nōn admodum, nōn sáně, nōn ita; ne právě daleko nōn ita longē; (při zájmenech) ipse: hic ipse, ille ipse, is ipse; ~ ty to jsi ipse tū es; ~ toho dne eō ipsō diē; ~ 1. ledna ipsīs Kalendīs Januāriīs; ~ nyní nunc ipsum, hōc ipsō tempore; ~ dobyté vítězství victōria recēns; ~ proto eā ipsā dē causā, ob id ipsum; ~ tu ibidem, eō ipsō (eōdem) locō; ~ tudy eādem viā; ~ odtud indidem; ~ tam eōdem; ~ tak eādem ratiōnē, parī modō; ~ tak starý eādem aetāte; ~ tolik tantumdem; ~ tak — jako nōn minus — quam, perinde — āc, nōn magis — quam.

pravěk tempora (-um, *n.*) antīquissima.

pravěký prīscus 3, antīquissimus 3, perantīquus 3.

pravic-e dextra manus (-ūs, *f.*); dextra, -ae, *f.*; *na -i ad dextram, ā dextrā.*

pravidelnost ordō, -inis, *m.*; cōnstantia *f.*; (ve střídaní) vicēs (*pl.*), vicissitūdō, -inis, *f.*; (soustřednost) concinnitās *f.*, prōportiō *f.*, convenientia *f.*, apta compositi partium.

pravideln-ý cōnstāns, -antis; concinnus 3, aequālis 2, certō ordine dispositus 3; ~ obličej faciēs (-eī, *f.*) concinna; -é střídaní v přírodě vicissitūdinēs rērum atque ordinēs; -á řeč sermō rēctus (pūrus, ēmendātus, lēgibus dīcendī conveniēns); -ě ordine, certō ordine, cōstanter, ad rēgulam, ad normam.

pravidl-o rēgula *f.*, norma *f.*, praeceptum *n.*, lēx, -gis, *f.*; ~ *mluvnické lēx, praeceptum (dīcendī); ~ života praeceptum vīvendī; šetřiti -a lēgem servāre, praeceptum tenēre; zpravidla ferē, plerumque.*

praviti dīcere; (vložit) inquam, āiō; (veřejně) prōnuntiāre, prōfītērī; ~ že ne negāre.

pravítko *rēgula* f.

právní *iūdicīālis* 2, *lēgitimus* 3; ~ *cestu nastoupiti litem instituere*, *iūre* (*lēge*) *agere cum alqō*, *iūdicīō* *persequi alqm*; ~ *den stanoviti diem dīcere*, *vadimōnium cōstituere*; ~ *nároky vindiciae*, -ārum, f.; ~ *přítel patrōnus* m., *advocātus* m., *cōgnitor* m.; ~ *znalec* is, qui *cōsultitur*; ~ *pře causa* f., *līs*, *lītis*, f.; ~ *prodej auctiō* f.; ~ *řízení iūdicium* n.; ~ *spis litterae forēnsēs*; ~ *nález iūdicium* n., *sententia* f.; ~ *nález učiniti iūdicium faciō*, -ere, *sententiam ferre*; ~ *radu dáti respondere*.

právnictví *iūris scientia* f., (*prudentia* f.).

právník *iūris cōsultus* (*perītus*, *sciēs*).

pravnučka *proneptis*, -is, f.

pravnuke *pronepōs*, -tis, m.

práv-o *iūs*, *iūris*, n. (*lidské*); *fās* (*božské*); *lēges*, -um, f. (*zákony*); *potestās* f. (*pravomoc*); -em *iūre*, *meritō*, *rēctē*; *vším -em optimō iūre*, *iūre āc meritō*, *meō* (*tuō*) *iūre*; ~ *na něco vindiciae*, f.; *ženy mají táž -a jako muži mulierēse eōdem iūre sunt*, *quō virī*; ~ *válečné iūs bellī*; ~ *volební iūs suffragiī*; ~ *mezinárodní iūs gentium*.

pravomoc *iūrisdictiō* f.; *iūdicium* n.; *potestās* f.; *diciō* f.; *míti* ~ *královskou esse imperiō regiō*.

pravopis *formula ratiōque scribendī*; *rectē scribendī scientia* f.

pravoplatný *lēgitimus* 3, *iūstus* 3, *ratus* 3.

pravost *vēritās* f.; *sincēritās* f.; (*incorrupta*) *integritās* f., *fidēs*, -eī, f.

pravoúhlý *rēctīs* (*quadrātis*) *angulīs*.

pravověda *iūris scientia* f. (*prudentia* f.).

pravověrný *quī fidēliter crēdit*; *fidēlis* 2.

prav-ý *vērus* 3, (*spolehlivý*) *certus* 3, (*neporušený*) *incorruptus* 3, *sincērus* 3, (*skutečný*) *germānus* 3, (*zákonitý*) *lēgitimus* 3, (*vrozený*) *genuīnus* 3, (*rovný*) *rēctus* 3;

~ *smysl slov propria significātiō* f.; -é *zlato aurum pūrum*; ~ *Říman vir vērē Rōmānus*; -á *manželka iūsta uxor*, -ōris f.; ~ *syn filius lēgitimus*, *iūstō mātirimōniō nātus*; (*o straně*) *dexter*, -tra, -trum; *v pravo dextrōrsum*.

pravzor *exemplum* n.; *exemplar*, -āris, n.

prázdeň *ōtium* n.; *tempus*, (-oris, n.) *ōtiōsum* (*vacuum*).

prázdniny *feriae*, -ārum, f.; (*dovolená*) *vacātiō* f.

prázdniti *vacuum faciō*, -ere, *vacuēfacere*, *exinānīre*, *exonerāre*; (*píti*) *haurīre*, *exhaurīre*.

prázdnost *vacātiō* f.; *ōtium* n.

prázdnost *vacuum* n.; *inānitās* f.; *vānitās* f.

prázdný *vacuus* 3, *inānis* 2, *cassus* 3; ~ *ořech nux* (-cis, f.) *cassa*, ~ *klas spica sterīlis* f.; *s -ma rukama odejti nihil auferre*; *místo pusté a -é locus vastus et dēsertus*; ~ *čas ōtium* n.; -é *chvilé požívatí ōtium sequi*; ~ *býti vacuum* (*inānem*) *esse*, *vacāre*; *naprázdno nēquiquam*, *frūstrā*.

pražiti *torrēre*; *slunce -ží sōl ūrit*.

prchatí *fugiō*, -ere *alqm* (*alqd*).

prchavý *fugāx*, -ācis, *fugiēns*, -entis.

prchlívec *homō īrācundus*, *praeceps in īram*.

prchlílost *īrācundia* f.; *vehementia* f.; *impetus*, -ūs, m.; *v -i īrācundiā inflammātus*, *ardōre animī abreptus*.

prchlív-ý *īrācundus* 3; *vehemēns*, -entis, *ācer*, -cris, -cre; *ferōx*, -ōcis; -ě *īrācundē*, *vehementer*, *ferōciter*.

prchnouti *fugiō*, -ere *alqm* (*před kým*).

pře *certāmen*, -inis, n.; *contentiō*, f.; *altercātiō* f.; *rixa* f.; *iūrgium* n.; ~ *o slova verbōrum disceptātiō* f.; *soudní* ~ *līs*, -tis, f.; *causa* f.; *bez řádné* ~ *indictā causā*; -i *věsti litem habēre*, *lēge agere cum alqō*, (*o obhájci*) *causam agere*.

přeběhlík *trānsfuga*, *perfuga* m.

přeběhnouti něco *percurrere*

per alqd; (*k někomu*) trānseō, -īre, trānsfugiō, -ere ad alqm; *hrůza mne -la horror mē per-fūdit*.

přebíhavý fugitīvus 3.

přebíratí suscipiō, -ere, recipiō, -ere; (*čistiti*) purgāre.

přebohatý praedīves, divitiis abundāns, -antis.

přeborník victor, -ōris, *m*.

přebíratí (*čistiti*) purgāre; *~ vína* vínō se complēre (obruere); *~ jídla* obruī (cibis).

přebroditi vadō trānseō, -īre (flūmen).

přebytek id quod superest, quod reliquum restat; *jest ~ na penězích* pecūnia superest.

přebývatí (*bydliti*) habitāre, incolere, sēdem ac domicilium habēre; (*nad počet*) restāre, superesse.

přebývání habitātiō *f*.

přec-e tamen; *a ~ et* (āc) tamen; *~ však* atquī, attamen, sed tamen; *~ však ne* neque tamen; *ve větách čas. a podmín.* nihilō minus, nihilō secius; *vždyť ~ saltem*, certē; *v otázkách tandem*; *~ ne* num; *v prosbě a výzvě vloženým* quaesō, quaesumus, obsecrō, rogō, amābō; *při imper. fac n. facite s konj., quīn s imperat., přijď p. fac tandem veniās, pospěš ~ quīn mātūrātō iter; (o nedočkavosti) ~ jednou tandem aliquandō*.

přečasto persaepe, saepissimē.

přeceniti nimium tribuere alci reī, nimis admīrārī alqd; *~ se* nimium sibi tribuere, immodicum suī esse aestimātōrem.

přečetný permultus 3, plūrimus 3.

přečin dēlictum *n.*, peccātum *n.*; *dopustiti se -u* peccāre, dēlinquere, dēlictum committere.

přečísti perlegere, (*rychle*) legendō percurrere alqd.

přečkati superesse alci; (*přežlti*) superstitem esse alci, vitā superāre alqm.

přečnívati ēminēre, exstāre (ex alqā rē).

přecpati refercire, obruere; *~ se (jídlem)* (cibis) se obruere, obruī.

před ante alqm, prō (mūrīs, castrīs), in (lūs vocāre), ad (iūdicem addūcere), prae (sē agere, ferre), cis (Tiberim), citrā (Rhēnum), cōram (iūdice), apud (populum, magistrātum, exercitum), abhinc; *~ třiceti lety* (ode dneška) abhinc trīgintā annōs *n.* trīginta annīs abhinc; *~ časem* (kdysi) anteā, ōlim, quondam; *~ několika lety* aliquot annīs ante *n.* ante aliquot annōs; *rok ~ tím* annō ante; *krátce předtím* paulō ante.

předáctví prīncipātus, -ūs, *m*.

předák proximus ante alqm; *předáci* prīmōrēs, -um, *m.*; prīncipēs, -um, *m.* (cīvitātis).

předalpský cisalpīnus 3.

předběhnouti cursū superāre (vincere) alqm, praecurrere alqm.

předběžn-ý nález praeiūdicium *n.*; *-ou otázku učiniti* prius (ante) rem interrogāre; *-~* interim, prius, ad tempus.

předčasný- praemātūrus 3, im-mātūrus 3; *-ě* ante tempus, praemātūrē, mātūrē.

předčítání lectiō *f.*; recitātiō *f*.

předčítatel lector *m.*; recitātor *m.*; anagnōstēs, -ae, *m*.

předčítati legere, recitāre.

předčiti antecēdere, praecēdere, superāre, vincere alqm alquā rē, praestāre, excellere alci, superiōrem esse alqō; flōrēre praeter cēterōs (*nad ostatní*), excellere inter omnēs (*nade všechny*).

předdomí vestibulum *n*.

předdvoří vestibulum *n.*; ārea *f*.

předehra prōlūsiō *f.*; prologus, -ī, *m.*; propemium *n*.

předejíti anteeō, -īre, antecēdere alqm (alci), praecēdere alqm; (*zabrániti*) praecavēre, prohibēre alqd, occurrere alci rei; *~ záměry* cōnsilia praeoccupāre; *~ odsouzení* damnātiōnem praevenire (antevenire).

předejmení praenōmen, -i ,

před-ek pars (-tis, *f.*) prior; *~ lodi* prōra *f.*; (*předchůdce*) quī praecēdit, prior, (*v úřadě*) dēcessor *m.*; *-kové* maiōrēs, -um, *m.*; priōrēs -um, *m.*, patrēs, -um, *m*.

předěl divortium (aquarum, fluminum) *n.*
předělati retractāre, corrigere alqd.
předepsati praescribere, praeciplo, -ere, imperāre alqd alci (ut, nē s konj.); ~ *lék* medicamentum praescribere.
předeslati praemittere, (slovy) praefārī, praepōnere.
předeshlý praecēdēns, -entis, prior 2, superior 2, proximus 3.
předevčirem nudius tertius.
především primō, principī, imprimis, praecipuē, potissimum, maximē.
předhazovati obiciō, -ere, prōiciō, -ere, exprobrāre, crīminī dare alci alqd, obiurgāre alqm dē alqā rē.
předhoniti praecurrere, cursū superāre alqm.
předhoří prōmunturium (promuntorium) *n.*
předchůdce qui praecēdit, prior, (v úřadě) dēcessor *m.*
předhůzka obiectātiō *f.*, vituperātiō *f.*, opprobrium *n.*, crīmen, -inis, *n.*
predikát (titul) nōmen, -i is, *n.*, appellātiō *f.*
předivo fila, -ōrum, *n.*, ~ *lží* mendācia, -ōrum, *n.*
předjeti praecurrere alci (alqm), cursū superāre alqm, certātim equō vehī.
předjíždka cursus (-ūs, *m.*) equōrum (equester).
předkládati praepōnere, appōnere (cibum); ~ *otázku* quaestiōnem pōnere, instituire; ~ *k rozhodnutí* arbitriō alci permittere alqd, dēferre alqd ad alqm; *předlož si jen to hoc* unum cōgitā!
předloha exemplum *n.*
předloktí brachium *n.*
předložka praepositio *f.*
předměstí suburbium *n.*
předměstský suburbānus 3.
předmět rēs, reī, *f.*; užitečné -y rēs ūtilēs, ūtilia; (*naukový*) disciplīna *f.*; (*případ*) causa *f.*; (*spisu, obrazu*) argumentum *n.*; (*pojednáni*) quaestiō *f.*, rēs (reī, *f.*) prōposita; rēs, dē quā agitur; býti

-em starosti (*nenávisti, opovrzení*) cūrae (ōdiō, contemptuī) esse alci; *tyto věci jsou -em filosofie* haec sunt philosophōrum; ~ *filosofie* (ea) quae ad philosophiam pertinent (spectant).
předmluv-a prooemium *n.*; praefātiō *f.* alci reī; *po krátké -ě* pauca praefātus.
předmostí castellum ad caput pontis positum.
přednáseti ōrātionem habēre dē alqā rē, agere alqd, (*vědecky*) scholam habēre dē alqā rē; ~ *komu* co ferre, dēferre alqd ad alqm, narrāre alci alqd; ~ *v senátě* ad senātum referre alqd; ~ *důvody* ratiōnēs offere; ~ *při li-tem* ōrāre, causam dīcere; ~ *dějepis* historiam ēnarrāre; ~ *svůj náhled* sententiam dīcere; *hudebně* modulārī.
přednáška ōrātiō *f.*; āctiō *f.*, acroāsis, -is, *f.*; dēclāmātiō *f.*; (*vědecká*) schola *f.*, (*před lidem*) contiō *f.*
přednes prōnuntiātiō *f.*; (*hudební*) executiō *f.*
předně primum, imprimis.
přední prior 2, prīmus 3, adversus 3; (*s této strany*) citerior 2; ~ *noha* pēs prior; ~ *zub* dēns prior (adversus); ~ *stráž* statio extrēma; ~ *stráže na pochodu* antecursōrēs, -um, *m.*; ~ *strana* frōns, -tis, *f.*; (*u domu*) pars anticā; (*vy-nikající*) excellēns, -entis, ēgre-gius 3, prīnceps, -cipis, prīmus 3, optimus 3; ~ *místo* sedēs prīma (prior); prīncipatus, -ūs, *m.*. *komp. přednější* potior 2, prior 2; *superl.* summus 3, prīnceps; -ě primum, potissimum.
přednost (*přední místo*) prīncipātus, -ūs, *m.*; locus prior (prīmus) *m.*; ~ *dávati komu před kým* anteferre, antepōnere, praeferre, praepōnere alqm alci; (*vlastnost*) virtūs, ūtis, *f.*; laus, -dis, *f.*; praestantia *f.*; -i bona, -ōrum, *n.*; (*corporis et animi*); comoda, -ōrum, *n.*
přednost-a praefectus *m.*; magister -strī, *m.*; praeses, -idis, *m.*; *učiniti koho -ou* praeficere alqm alci reī.

předpis praescriptum *n.*; praeceptum, *n.*; lēx, -gis, *f.*; imperium *n.*
předpisovati praescribere, praecipio, -ere, imperāre alci; ~ *lék* medicamentum praescribere.
předplacení *pretiū repraesentātiō *f.*
předplatiti *pretium repraesentāre.
předpojatý praeiudicātus 3, ante conceptus 3, (*právnícky*) non integer, -gra, -grum; -é *míněnl* opīniō praeiudicāta (falsa, práva, praesumpta); error, -ōris, *m.*
předpokládati pōnere, sūmere alqd; spērāre, cōnfidere; (*svědčiti o čem*) esse s gen.
předpokoj vestibulum *n.*
předpoledne tempus antemeridiānum.
předpolední antemeridiānus 3.
předposlední proximus 3 ā postřēmō; superior 2.
předpověd ōrāculum *n.*; praedictum *n.*; praedictiō *f.*; vāticinium *n.*
předpovídati vāticinārī, canere, dīvināre, augurārī, praedicere, praenuntiāre alqd.
předprseň lōrica *f.*; (*na náspech*) pluteus *m.* (pluteum *n.*).
předpustiti aditum (cōpiam adeundī) dare alci, admittere alqm; *před* senāt senātum dare alci; *ne-býti* -štěnl excludī.
předrámě brachium *n.*
předříkávati (vōce) praeēō, -īre alci alqd.
předseda quī alci reī praeest (praesidet); praeses, -idis, *m.*; princeps, -cipis, *m.*
předsedati praeesse (praesidēre) alci reī.
předsednictví prīmus locus; obyč. *opis slovesem*.
předsevizetí cōnsilium *n.*; prōpositum *n.*; cōnātus, -ūs, *m.*; institūtum *n.*; *mám* ~ cōstituī, prōpositum mihi est; *pevné* stat sententia *s inf.*; *od* ~ upustiti cōnsilium depōnere, ā prōpositō dēsistere.
předsevizíti si cōnsilium capiō, -ere; statuere, instituere, cōstituere.
předsíň vestibulum *n.*

představa informātiō *f.*, nōtiō *f.*, opīniō *f.*
představení (*divadelní*) actiō *f.*
představený praefectus *m.*; magister, -strī, *m.*; antistes, -ltis, *m.* (sacrōrum); *býti* -ým praeesse alci reī, administrāre alqd.
představovati antepōnere, prae-pōnere alqd alci reī; ~ *koho komu* ostentāre alqm alci, addūcere alqm ad alqm, intrōdūcere alqm apud alqm; ~ *se komu* adeo, -īre ad alqm; ~ *koho* agere alqm, sustinēre partēs *n.* gerere persōnam alcis, (*o sochách*) speciem (effigiem) alcis repraesentāre; ~ *si* cōgitāre, (cōgitātiōne) fingere (complectī), mente concipi-, -ere, intellegere alqd.
předstihnouti antevenīre, praevenīre, superāre, vincere, praecurrere alqm, antecellere alci.
předstírání simulātiō *f.*; speci -ēī, *f.*; causa ficta (simulāta).
předstíratí obtendere, oppōnere, obicio, ere a'ci alqd; simulāre, fingere, praetendere, causam interpōnere.
předstoupiti accēdere ad alqm; (*před právo*) in iūdicium venīre.
předsud-ek opīniō praeiudicāta (praesumpta, vāna, falsa, práva); ~ *zastaralý* opīniō cōfirmāta; *míti* ~ opīniōne praeiudicāta dūcī, bene (male) existimāre dē alqā rē; *z -ku* vyvésti *koho* opīniōnem alci dētrahere.
předtucha praesāgitiō *f.*; praesēsiō *f.*; augurium, *n.*; dīvinātiō *f.*, suspiciō *f.*; *míti* -u praesāgīre, praesentīre, augurārī, dīvināre (futūra), suspicārī, animō prōspiciō, -ere alqd.
předurčítí praedēstināre alqd.
předváděti prōdūcere, addūcere alqm, indūcere alqm (loquentem).
předvěcerejší nudius tertius; *tvůj* ~ *list* litterae, quās nudius tertius dedistī.
předvečer diēs proximus ante (diem festum).
předvěký prīscus 3, antīquus 3.
předvídati prōvidēre, praesentīre, praesāgīre, augurārī, dīvināre,

- suspiciārī, imō praecipi-, -ere alqd.
- předvoj** primum agmen, -inis *n.*
- předvolání** vocātiō *f.* (in iūs).
- předvolati** citāre, arcessere, postulare, vocāre (in iūdicium); ~ *k od-povídní* ratiōnem alci reī ab alqō repetere.
- předzpěvovati** praeēō, -īre alci carmen; (*na poslech*) cōram (audiente) alqō cantāre alqd.
- předzvěst** ōmen, -inis *n.*; portentum *n.*; augurium *n.*, prōdigium *n.*, praesagium *n.*, ostentum *n.*
- přeháněti** modum excēdere, nimium esse in alqā rē; (*slovy*) verbis augēre, in maius extollere, fidem superāre, vērítatem ēgredior, -ī; *bez přehánění* cōnsiderātē.
- přehánka** pluvia repentīna.
- přehazovati** trāciō, -ere alqd.
- přehled** prōspectus, -ūs *m.*; cōnspectus, -ūs *m.*; (*seznam*) index, -icis *m.*; *podati krátký* ~ in ūnō (brevī) cōnspectū pōnere, breviter complectī alqd.
- přehlédnouti** oculis termināre (perlūstrāre) alqd, prōspiciō, -ere, prōspectāre (locum); *krajinu možno daleko široko* ~ regiō longē lātēque patet; animō complectī (comprehendere) alqd; perspiciō, -ere, recensēre, perlūstrāre, recōgnōscere, perlegere, inspiciō, -ere; (*neviděti*) nōn vidēre, nōn animadvertere, praetereō, -īre, omittere, praetermittere alqd; ~ *se peccāre*, lābī, errāre.
- přehlédnutí** peccātum *n.*; lapsus, -ūs *m.*; error *m.*
- přehledn-ý** facilis ad perspicendum; -ě ūnō cōnspectū, perspicuē, breviter, summātim.
- přehlídka** recēnsiō *f.*; lūstrātiō *f.*
- přehmat** peccātum *n.*; lapsus, -ūs *m.*; error *m.*
- přehmátnouti se** peccāre, lābī, errāre.
- přehnaný** nimius 3.
- přehnati se** abeō, trānseō, -īre (*o bouři*).
- přehnouti** inflectere, incurvāre alqd.
- přehoditi** trāci- ; ~ *si (na*
- sebe)* inicere sibi (vestem), amīcīre sē (veste).
- přehrada** claustra, -ōrum *n.*
- přehraditi** claudere, intersaepire.
- přecház-et** trānseō, -īre; trāns-gredior, -ī; trānsfugiō, -ere; (*od-padati*) dēfici-, -ere ad alqm; (*měnit se*) trānsīre, abīre, redīre, mūtārī in alqd; *kopec -í v rovinu* collis ad plānitium redit; (*o bar-vách*) vergere (in album); (*pomí-jeti*) praeterīre, silentiō trānsīre (omittere, praetermittere) alqm; (*při volbách*) repulsam dare alci; (*prohlížeti*) perlūstrāre, perscrūtārī, recensēre alqd.
- přechod** trānsitus, -ūs *m.*; trāns-gressiō *f.*; trāiectio *f.*, ~ *přes hory* trānsitus montium.
- přechovavač** occultātor *m.*; ceptor *m.*
- přechovávati** sustentāre alqm, hospitium praebēre alci, (*tajně u sebe*) recipiō, -ere, receptāre alqm (ad sē).
- přejeti** currū (equō) trānsvehī; (*zajeti*) currū obterere alqm, equō prōsternere alqm.
- přející** favēns, -entis alci, bene-volus 3 in alqm, propitius 3 alci, studiōsus 3 alci.
- přejímati** accipiō, ere, suscipere, recipere, subeō, -īre, excipere, inīre; ~ *řeč* sermōnem interci-pi-, -ere.
- přejinačiti** mūtāre, immūtāre alqd.
- přejísti se** cibīs sē obruere (obruī).
- přejmenovati** nōmen mūtāre.
- překážeti** impedire, prōhibēre alqm alqā rē, obstāre, obesse, officiō, -ere alci, arcēre alqm (ab) alqā rē, ~ *v právu* alqm in iūre suō interpellāre.
- překa-ziti** irritum faciō, -ere (red-dere), ad irritum redigere alqd; *první pokus jeho byl -žen* prīmō cōnātū repulsus est.
- překážka** impedimentum *n.*; difficultās *f.*; mora *f.*; býti -ou impe-dire (ad migrandum *při stěhování*); *bez -y* liber, -a, -um; expeditus 3, incolumis 2.
- překlad** conversiō *f.*, trānslātiō *f.*, interpretātiō *f.*; obyč. *slovesy*; (*spis*) liber conversus, carmine

conversa; *obstaral český ~ spisu librum in linguam Bohēmicam trānsferendum cūrāvit.*

překladařel interpres, -tis *m.*; quī convertit (trānsfert) alqd.

překládati trānsferre, in aliō locō collocāre alqd; (*spis*) trānsferre, vertere, convertere (in Latīnum), reddere (Latīnē), interpretārī; *doslovně ~ verbum ē verbō exprimere.*

překlenouti concamerāre alqd.

překlopiti ēvertere, subvertere alqd; *~ se ēvertī, concidere.*

překonati vincere, superāre, (*úplně*) cōficiō, -ere alqm (alqd).

překot ēversio *f.*; conversio *f.*; *o ~ raptim atque turbātē.*

překotiti ēvertere, subvertere alqd; *~ se ēvertī, concidere.*

překřehnouti obrigēscere frīgore.

překřičeti obstrepere alci; *vōce (clāmōre) vincere alqm.*

překročiti trānsgredior, -dī; trānseō, -īre alqd; *~ hranice ēgredi extrā finēs; ~ mīru modum ēgredi (excēdere); ~ zákon lēgem neglegere (violāre, nōn servāre).*

překrojití secāre, scindere, discindere alqd.

překroucení dēprāvātiō *f.*; distortiō *f.*

překroutiti dētorquēre, dēprāvāre, falsō interpretārī alqd.

překrucovatel práva calumniātor *m.*

překvapení rēs necopināta (imprōvisa, nova).

překvapí-ti opprimere, dēprehendere alqm, supervenīre alci; *to mne -lo illud mihi necopināntī accidit.*

překvapující imprōvisus 3, inopinātus 3, necopinātus 3, repentīnus 3

překypovati redundāre, abundāre, turgēre, distentum esse alqā rē, plēnum esse alcis reī.

přelepiti agglūtīnāre alqd alci reī; obducere alqd alqā rē.

přeletěti trānsvolāre, (*očima*) percurrere (oculīs) alqd.

přelévání trānsfusiō *f.*

přelévati trānsfundere alqd.

přelézati trānscondere, trānsgredior, -ī alqd.

přeležely obsolētus 3.

přelhati mentīrī alci, mendāciīs fallere alqm.

přelíčení āctiō *f.*

přelidnění nimia hominum multitudō, -inis *f.*; populī frequentia *f.*

přelomiti frangere, cōnfringere alqd; *~ se frangī, rumpī.*

přelstíti dolō capiō, -ere, fallere, dēcipiō, -ere alqm.

přelud vīsum 'n.; speciēs, -ēī *f.*; imāgō (-īnis *f.*) falsa (vāna), speciēs falsa.

přemáhati vincere, superāre, dēvincere, opprimere alqm; *~ se sē ipsum vincere, sē suprā vīrēs extendere.*

přemíra affluentia *f.*; abundantia *f.*; cumulus *m.*

přemístiti trānsferre, aliter collocāre alqd.

přemítání cōgitātiō *f.*

přemítati cōgitāre, cōnsiderāre, cōsultāre, dēliberāre, reputāre alqd (dē alqā rē); cum (in) animō (sēcum) cōnsiderāre (reputāre) alqd; mente agitāre alqd.

přemlouvání persuāsiō *f.*

přemluvití persuādēre alci alqd (ut, nē s konj.); *jsem přemlouván mihi persuādētur.*

přemnozí plērīque 3.

přemoc nimia potentia *f.*; opēs (-um *f.*) nimiae.

přemostiti řeku fluvium ponte iungere.

premovati praetexere alqd.

přemožitel victor *m.* (gentis); expugnātor *m.* (urbis).

přemrštětec homō opīniōnibus inflātus; fānāticus 3.

přemrštěný nimius 3, immodicus 3, immoderātus 3, insolēns, -entis; -ě immodestē.

přemýšlení meditātiō *f.*; cōgitātiō *f.*

přemýšletí in animō suō (sēcum) reputāre, cōnsiderāre alqd, meditārī (sēcum) dē alqā rē (alqd), commentārī alqd (dē alqā rē).

přemýšlivý prūdēns, -entis, cōnsiderātus 3.

přenáhlenost nimia fēstīnātiō *f.*; temeritās *f.*; imprudentia *f.*

- přenáhlen-ý** praeceps, -cipitis; temerārius 3; incōnsultus 3; -ě temerē, incōnsultē.
- přenáhliti se** temerē (praeproperē) agere.
- přenášeti** trānsferre, trānsportāre alqd.
- přenechati** concēdere alci alqd.
- přenésti** trānsferre; ~ *na papír* litterīs mandāre alqd; ~ *na koho* dēferre alqd ad alqm; *committēre* alci alqd.
- přenocovati** pernoctāre.
- přeorati** obarāre (agrum).
- přepadeti** impetus (-ūs *m.*) repetīnus; *incursiō* subita.
- přepadnouti** opprimere alqm, vim alci īnferre; (*o nemoci*) corripīō, -ere; *invādere* alqm, clam petere alqm.
- přepadnouti se** (*po nemoci*) corpus āmittere.
- přepásati** cingere alqm alqā rē.
- přepažiti** saepīre, dissaepīre, obstruere alqd.
- přepážka** pariēs (-ētis *m.*) medius.
- přepínati** nimis intendere (arcum); v. **přeháněti**.
- přepíti se** nimis bibere, vīnō se obruere (obruī).
- přepjatec** v. **přemrštětec**.
- přeplaviti** nāvibus trānsportāre, trānsvehere alqd; ~ *se* trāicere (flūmen, mare); trānsvehī.
- přeplněný** onustus 3, refertus 3, redundāns, -antis alqā rē.
- přeplniti** nimis complēre, onerāre, cumulāre alqd alqā rē.
- přeplovati** trānāre, trā(ns)nātāre alqd.
- přepnouti** něco čím obtendere alqd alci reī; (*přiliš napnouti*) nimis intendere alqd.
- přepočítati** dīnumerāre alqd; ~ *se* in computandō (in ratiōnibus) errāre; ratiō mē fallit.
- přepřacovati** retractāre alqd; ~ *se* nimiō labōre frangī.
- přeprava** trāiectiō *f.*; trānsvectiō *f.*; vectūra *f.*
- přepraviti** trāici-, -ere, trānsvehere, trānsportāre alqm (alqd).
- přepsati** trāns(s)cribere; (*jinak napsati*) rescribere; ~ *se* errāre in scribendō.
- přeptávati se** requirere, percontārī alqd.
- přepustiti** (*ohněm*) igne solvere, (*o kovech*) flāre alqd; ~ *komu* concēdere, permittere alci alqd.
- přepych** luxuria *f.*; sūmptūs (-uum *m.*) effūsi, īnsolentia *f.*, superbia *f.*; ~ *milující* sūmptuōsus 3.
- přeraziti** discutiō, -ere alqd.
- přeřeknouti se** in dicendō errāre (lābi).
- přeříznouti** secāre, scindere, discindere alqd.
- přerušení** intermissiō *f.*; interpellātiō *f.*; bez ~ nūllō intervallō, ūnō tempore, sine ūllā intermissiōne, perpetuus 3, continuus 3, continēns, -entis.
- přerušiti** īnterrumpere (orāti-nem); intermittere (iter), dīrimere (proelium), rumpere (silē-tium), interpellāre (dicentem), interloquīalci, īntervenīre (bellō).
- přervati** discindere, praerumpere, abrumpere alqd.
- přerýti** fodiō, -ere (terram).
- přes** o místě trāns, super, per *s* *akk.*; o čase per (aestātem), ~ *den* (ve dne) interdiū, (*ob den*) tertiō quōque diē; *nad* ultrā, suprā, praeter (modum); *přípustkově*: ~ *můj odpor* mē repugnante; ~ *rozkaz* contemptō imperiō; ~ *všechny překážky* licet tot difficultātēs obstent, quamvis rēs difficilis sit; ~ *to přese všecko* nihilō minus, attamen, tamen; *více* plūs, amplius: ~ *200 lodí* plūs ducentae nāvēs, ~ *rok* plūs annum.
- přesaditi** locō suō movēre, trāns-pōnere, trānsferre alqd in aliēnum locum.
- přesahovati** prōminēre; ~ *meze* ēgredior, -ī (excēdere) modum.
- přeschnouti** exārēscere.
- přesednouti** sēdem mūtāre.
- přeseknouti** ferrō dīvidere, concidere, rumpere alqd.
- president** praeses, -idis *m.*; prīnceps, -cipis *m.*; quī praeest alci reī.
- přesídlení** migrātiō *f.*
- přesídliti** migrāre, sēdem mūtāre, trāsmigrāre.

přesila numerus *m.* (multitūdō) maior; -u *míti* plūs valēre (peditātū).
přesívati cribrō cernere alqd.
přeskočiti trānsilire, (*při čtení*) praetereō, -īre, trānseō, -īre alqd.
přeškrtnouti ērādere, dēlēre, litūrā tollere, indūcere alqd; ~ ze seznamu nōmen alcis eximere dē tabulīs.
přeškrtnutí litūra *f.*
přeslechnouti nōn audire (attendere), (*úmyslně*) neglegere alqd; ~ se nōn rēctě audire.
přeslice colus, -ī (-ūs) *f.*; *příbuzenství po -i* propinquitās māterna (per māternam orīginem).
přesnost diligentia *f.*; cūra *f.*; subtilitās *f.*
přesný accūrātus 3, cōpiōsus 3, diligēns, -entis, exāctus 3, subtilis 2; (*nezkažený*) pūrus 3, integer, -gra, -grum; ~ *sloh* sermō pūrus (rēctus); ~ *chléb* pānis (-is *m.*) sine fermentō.
přesoliti nimis sallere alqd.
přespati noc tōtam noctem dormire.
přespočetný iūstum numerum excēdēns.
přespolní peregrīnus 3, exter (-us) 3, externus 3.
přestání intermissiō *f.*; bez ~ continenter, perpetuō, usque, assiduē; nōn dēsistere, nōn intermittere *s inf.*
přestárly senectūte cōnfectus 3, vetulus 3.
přest-ati dēsinerē (loquī), dēsistere (causam agere), absistere (bene facere), fīnem faciō, -ere (loquendī), intermittere (lūdum), dēcēdere (cūrā), quiēscere; *válka -ane* bellum conquiēscet; *nemoc -dvá* morbus abit; ~ *běžeti* cursum reprimere; *přestaň!* omitte mē! ~ *na něčem* satis habēre *s inf.* (*s akk. c. inf.*), contentum esse alqā rē.
přestáti pepetior, -ī, perferre, superāre, tolerāre alqd, perfungī, dēfungī alqā rē; ~ *nemoc* morbō dēfungī.
přestavěti (domum) mūtāre, dēnuō aedificāre.

přestaviti trānspōnere alqd in locum alqm.
přestávka mora *f.*; intermissiō *f.*; intervallum *n.*; interspīrātiō *f.*; intercapēdō, -inis *f.*; -u *činit* intermittere alqd; *nastává* ~ alqd intermittitur.
přestěhování migrātiō *f.*
přestěhovati trānsferre alqm in aliam sēdem; ~ se sēdem mūtāre, migrāre, trānsmigrāre.
přestoupiti transgredior, -ī, trānseō, -īre alqd; ~ *zákon* lēgem neglegere (violāre, nōn servāre); ~ *k někomu* trānseō, -īre, dēficiō, -ere ad alqm.
přestrašiti perterrēre alqm, pavōrem (metum) incuťi -ere alci.
přestřihnouti scindere, discindere alqd.
přestrojiti aliam vestem indūcere alci; ~ se vestem mūtāre; *v přestrojení* veste mūtātā.
přestupek peccātum *n.*; dēlictum *n.*; admissum *n.*
přestupný intercalāris 2, intercalārius 3 (annus, diēs).
přestydnouti perfrīgēscere.
přesvědčení persuāsiō *f.*; fidēs, -eī *f.*, sententia *f.*, iūdicium *n.*; *nabývám* ~ mihi persuādeō (persuādētur); *mám* ~ persuāsum mihi est, mihi persuāsī; *mluviti proti svému* ~ aliud dicere, aliud sentīre; *podle* ~ ex animī meī sententiā, ex animō.
přesvědčiti persuādēre alci dē alqā rē (*akk. s inf.*), probāre alci alqd, fidem faciō, -ere alci alcis reī; ~ se persuādeō mihi, cōgnōscō; *jsem -en* persuāsum mihi est, mihi persuāsī, confidō, prō certō habeō, sentiō.
přesvědčivý ad persuādendum acomodātus 3; gravis 2, lūculentus 3.
přesycení satietās *f.*; fāstīdium *n.*
přesycený satietāte dēfessus 3; fāstidiōsus 3.
přesypací hodiny clepsydra, -ae *f.*
přetaviti recoquere alqd.
přetékati redundāre, abundāre, affluere; (*o řece*) super rīpās effundī.

pretendent rēgnī aemulus *m.*
pretíti ferrō dīvidere, incīdere, rumpere alqd.
pretížití nimis complēre (onerāre) alqd.
pretloucí discutiō, -ere alqd.
pretlumočiti interpretārī alqd.
pretociťi dētorquēre alqd.
pretřásati lactāre, tractāre, disceptāre alqd.
pretřhnouti discindere, dīrimere, interrumpere alqd, (*přismo*) litūrā tollere, indūcere, dělēre, ērādere alqd.
pretříti illinere alci reī alqd *n.* alqd alqā rē (colōre); indūcere alci reī alqd (colōrem).
pretřpěti perpetior, -i, perferre, superāre, tolerāre alqd, perfungī, dēfungī alqā rē.
pretřvati permanēre; ~ *koho* superstitem esse alci.
pretvárení simulātiō *f.*, dissimulātiō *f.*; bez ~ apertē, ingenuē.
pretvářeti dēformāre, immūtāre alqd; ~ *se* simulāre, dissimulāre, tegere alqd.
převaha pondus (-eris *n.*) maior, maior auctōritās (numerus), maiōrēs opēs (-um *f.*); *míti -u* potentiā (opibus, vīribus) antecēdere (antecellere, praepollēre), plūs valēre, superiōrem esse; (o věcech) praeponderāre, prōpendēre.
převaliti ēvertere, subvertere, dělciō, -ere alqd; ~ *se* concidere, corruere, lābī, collābī, prōlābī, ēvertī.
převařiti recoquere alqd.
převázati circumligāre alqd.
převážeti trāiciō, -ere, trānsportāre, trānsvehere, trāsmittere alqd.
převážiti (dēnuō) ponderāre alqd.
převéstí trādūcere, trānsportāre; *jinam* ~ āvertere, dēdūcere, flectere, dēflectere, dērivāre; ~ *na sebe* acquirere, suum facere alqd; ~ *na někoho* dēferre alqd ad alqm.
převéztí trāiciō, -ere, trānsportāre, trānsvehere, trāsmittere alqd.
převládati praevalēre, superiōrem esse, plūs (plūrimum) posse.

převléci aliam vestem induere alci; ~ *se* vestem mūtāre.
převod trāductiō *f.*; (*překlad*) conversiō *f.*, trāslātiō *f.*, interpretātiō *f.*
převoz trāiectiō *f.*, trāiectus, -ūs *m.*, trānsmissiō *f.*, trānsmissus, -ūs *m.*, trānsvectiō *f.*; (*místo*) trānsitus, -ūs *m.*, trāiectus, -ūs *m.*; *za* ~ *platiti* prō vectūrā solvere.
převozník portitor *m.*
převrácenost perversitās *f.*; prāvītās *f.*
převrat ēversiō *f.*; perturbātiō *f.*, commūtātiō *rērum*; *státní* ~ *rēs novae*.
převrá-titi cōnvertere, invertere, commūtāre, pervertere alqd; -*cený* perversus 3, prāvus 3, dēprāvātus 3, praeposterus 3.
převrhnutí ēvertere, subvertere alqd; ~ *se* currū effundi.
převyš-ovati ēminēre, prōminēre, exstāre ex alqā rē; *to -uje lidské síly* hoc est supra virēs hūmānās.
převzíti accipiō, -ere, suscipere, recipere, excipere, subeo, -īre alqd.
přezdívatí nōmen ioculāre alci dare.
přezdívká nōmen (cōgnōmen) ioculāre; (*urážlivá*) cōgnōmen ignōmniōsum.
přezimování hiemātiō *f.*; hiberna, -ōrum *n.*
přezimovati hiemāre, hibernāre, hiberna agere; ~ *něco* (ovoce) per hiemem servāre.
přezíti superstitem esse alcis.
přezka fíbula *f.*
přezkoumatí perscrūtārī, examināre alqd.
přezmen statēra *f.*
přezouti *se* calceōs mūtāre.
přezrálý iūstō mātūrior 2.
přezvědětí explōrāre alqd, per explōtārōrēs cōgnōscere alqd.
přezvýkati rumināre.
při ad, apud, prope, propter, iuxtā alqd; *býti* ~ čem adesse, interesse alci reī; (o osobách) apud, cum: *míti* ~ *sobě* sēcum habēre, *státi* ~ *kom* stāre ab (cum) alqō; ~ *tobě* (v tvé moci)

- jest penes tē est; ~ tvé učenosti in (prō) magnā tuā doctrīnā; ve sm. připoušt. In s abl., adversus s akk.; ~ svém stáří jest nemoudrý stultus est adversus aetātem; věta připouštěcí: při vši chytrosti byl oklamán quamvis esset prudēns, tamen dēceptus est; v přisahách per s akk.: ~ živém bohu per deum immortalē; přísám-bohu ita mē deus iuvet, medius fidius! ~ tom (mimo to) praetereā, ad hoc, simul; ~ tom všem nihilō minus; časově sub, ad, inter, pouhý abl.: ~ příchodu vojska adventū militum; ~ samém odchodu sub ipsā prōfectiōne; ~ blessingu a hromu inter fulmina et tonitrua; často part.: ~ čtení mi napadlo legenti mihi in mentem vēnit.
- přibájeti** affingere alqd.
- přiběh** cāsus, -ūs m.; rēs (gesta); factum n.; ēventus, -ūs m.
- přiběhnouti** accurrere, advolāre.
- přibíjeti** affigere alqm (crūci); ~ na zeď figere alqd in pariete.
- přibíratí** assūmere, adhibēre alqm (alqd), adsciscere, adoptāre (patrōnum), adlegere (volbou).
- přibledlý** pallidus 3, pallēns, -entis.
- přiblížení se** appropinquātiō f.; adventus, -ūs m., accessus, -ūs m., successus, -ūs m.
- přibližně** ferē, fermē, ad, circiter, (o čase) sub s akk.
- přibližovati** admovēre alqd; ~ se appropinquāre ad alqd (alci reī); prope accēdere ad alqd; ~ se ke kopci propius tumulum accēdere; s vojskem se ~ exercitum admovēre; (o čase) appropinquāre, appetere.
- příboj** aestus, -ūs m.; flūctus, -ūs m.
- přibuzenství** propinquitās f.; necessitūdō, -inis f.; cōgnātiō f.; (pokrevné) consanguinitās f.; (švagrovství) affinitās f.; (po meči) agnātiō f.
- přibuzenstvo** propinquitās f.; necessitūdō, -inis f.; cōgnātiō, f.; propinquī, -ōrum, m.; (genere) proximī, -ōrum; necessariī, -ōrum; celé ~ cōgnāti et affīnēs.
- přibuznost** cōgnātiō f.; conlūnc-
- tiō f., similitūdō, -inis, f.; duše mđ ~ s bohem animus tenētur cōgnātiōne deī.
- přibuzn-ý** propinquus 3, necessarius 3, (pokrevný) cōnsanguineus 3, (sňatkem) affīnis 2; (po meči) agnātus 3; nejbližší -í proximī, -ōrum; všechna umění jsou si -á omnēs artēs quasi cōgnātiōne quādam inter sē continentur.
- přibýtek** domicilium n.; sēdēs, is f.; domus, -ūs, f.; sēdēs āc domicilium.
- přibývání** accrētiō f. (lūminis); i crēmentum n.
- přibývati** augērī, augēscere, crēscere; dne -á diēs longius extenditur; dva přibyli duo accessērunt, numerus eōrum duōbus auctus est.
- příčel** gradus, -ūs, m.
- příčernalý** fuscus 3, subniger -gra, -grum.
- příčervenalý** rutilus 3, rubicundus 3, subruber, -bra, -brum.
- příčetný** mentis compōs, -ōtis.
- příčin-a** causa f.; ratiō f.; argumentum n.; orīgō, -inis, f.; fōns, fontis, m.; prīncipium n.; (o osoāě) auctor m.; bez -y sine causā, temerē, ultrō; za -ou causā s předcházejícím genit.; on jest toho -ou hoc ab illō ortum (prōfectum) est, is huius reī auctor est, is effēcit, ut...; máš -u se radovati est, quod gaudeās; jaká jest ~, že quid est causae, cūr s konj.; z té -y ob eam rem (causam), itaque, quā rē.
- příčinění** labor m.; opera f.; dium n., contentiō f.
- příčiniti** addere, adiciō, -ere, afferre, appōnere alqd alci reī; ~ se operam dare, nāvāre alci reī, studium pōnere, collocāre in alqā rē, niti, ēlabōrāre prō alqā rē; ~ se o to, aby... id agere (in eō labōrāre, eō tendere), ut...
- příčinlivost** indūstria f., assiduitās f.
- příčinlivý** indūstrius 3, nāvus 3, assiduus 3, impiger, -gra, -grum, labōriōsus 3.
- přičítati** annumerāre, a(d)scribere alqd alci; tribuere, attribuere alci

- alqd; cōferre alqd in alqm; za poctu (vinu) laudī (crīminī) dare (dūcere, vertere) alci alqd.
- přičiti se** adversārī, repugnāre alci, abhorrēre ab alqā rē.
- přička** trānstrum *n.*; lignum trānsversārium *n.*
- přičný** trānsversus 3, trānsversārius 3; *napříč* in trānsversum, ex (dē) trānsversō.
- přicválati** equō citātō (admissō) advehī (advolāre, accurrere).
- přidávati** addere, adiciō, -ere alqd alci reī (ad alqd); ~ *komu slávy* alcis glōriam (amplificāre et) augēre; ~ *se (o osobě)* applicāre sē ad alqm, trānseō, -īre ad partēs alcis, *k mínění* sententiam alcis sequī; *(o věcech)* accēdere ad alqd.
- přídavek** additāmentum, -ī, *n.*; *(k platu)* accessiō, -ōnis, *f.*; *dostal* ~ mercēs eius aucta est.
- přidech** aspirātiō *f.*
- přidělati** adiungere alqd alci reī.
- přiděliti** tribuere, attribuere, assignāre alci alqd; ~ *koho k jízde* ad equum rescribere alqm.
- přidělení** assignātiō *f.*
- přidružiti** adiungere, addere, aggregāre, applicāre alqm alci; *k sobě* asciscere sibi alqm; ~ *se k někomu* adiungere sē comitem alci; *(k něčemu)* accēdere ad alqd (alci reī).
- přidržovati** incitāre, impellere alqm ad alqd; ~ *se* sequī alqm, stāre ab alqō (ā partibus alcis), studēre partibus alcis, favēre alci.
- přidusiti** attenuāre, mitigāre, restinguere alqd.
- přihana** convīcium *n.*, maledictum *n.*
- přiháněti** adigere (pecus), appellere (nāvem).
- přiházeti** adici, -ere; *přihází se, že...* accidit, ēvenit, fit, contingit, ūsū venit, ut...
- přihazovati** *v. předch.*; ~ *při dražbě* contrā licērī.
- přihlásiti se** nōmen dare (ēdere, prōfitērī); ~ *se k něčemu* rem ad sē (sibi) vindicāre.
- přihlížeti** respiciō, -ere, spectāre, sequī alqd; *inservire* (fāmae); ~ *k praktickému prospěchu* ad vītae ūsum referre alqd; ~ *klidně* quiescere.
- přihlouplý** brūtus 3, ineptus 3, hebes, -etis.
- přihluchlý** surdaster, -stra, -strum.
- přihnati** adigere (pecus), appellere (nāvem); ~ *se* accurrere, advolāre.
- přihnouti** inclīnāre; ~ *si pōtāre*.
- přihoda** cāsus, -ūs, *m.*, fortūna *f.*; fors, -tis, *f.*; rēs (gesta); factum *n.*
- přihodnost** opportunitās *f.*; occasiō *f.*; ūtilitās *f.*
- přihodn-ý** aptus 3, idōneus 3, ūtilis 2, commodus 3, opportunus 3; ~ *okamžik* opportunitās *f.*; -ě aptē, accomodātē; per occasiōnem, datā occasiōne.
- přihořklý** subamārus 3.
- přihotovati** parāre, apparāre, instruere alqd; ~ *si zbraň* arma expedire; ~ *se na cestu* iter comparāre.
- přihrádka** pariēs (-etis, *m.*), medius; *(na knihy)* forulī, -ōrum, *m.*
- přihrnouti** adici, -ere, admovēre alqd; ~ *se* cōfluere, concurrere.
- přicházeti** venīre, advenīre, adventāre, accēdere, pervenīre, (nenadále) supervenīre; ~ *na svět* in lūcem ēdī; ~ *mezi lidi* in pūblicum prōdīre; ~ *k čemu* cōsequī, adipiscī alqd, pervenīre ad alqd; ~ *k sobě* ad sē redīre, animum recipiō, -ere, sē colligere; ~ *na něco* invenīre alqd; ~ *čemu na kloub* rem acū tangere; *(na stopu)* dēprehendere alqd; *(vzpomenouti si)* reminiscī alqd (alcis reī), ~ *o něco* āmittere alqd, iactūram facere alcis reī, spoliārī alqā rē; ~ *o oko* oculō capī; *o rozum* mente capī; ~ *na zmar* perīre, interīre; *zdáti se vidērī*; *přicházíš mi jako vypovězenec* plānē relēgātus mihi vidērīs; *(o věcech)* dēferri: *psaní přišlo* litterae allātae sunt; *neos přichází k čemu* rēs venit ad alqd; *mnoho přijde na to* multum (magnī) interest, plūrimum rēfert.
- příchod** adventus, -ūs, *m.*, aditus, -ūs, *m.*; *s -em* pospíchatī mātūrāre

venire; ~ jeho byl všem milý omnibus optātus vēnit.
příchozí advena *m.*; peregrinus *m.*
příchuť sapor aliēnus; *míti* ~ po čem respiō, -ere alqd.
příchvátati advolāre, accurrere, convolāre.
příchylnost prōclivitās *f.*; animus prōpēnsus, studium alcis reī.
příjatelny accipiendus 3, probandus 3, probābilis 2, aequus 3.
příjednati acquirere alqm.
příj-em acceptiō *f.*; (*důchod*) reditus, -ūs, *m.*; (*výdělek*) quaestus, -ūs, *m.*; (*výnos*) fructus, -ūs, *m.*; ~ *státní* vectigal, -ālis, *n.*, pecūnia pública *f.*; *velké -my mítí* magnās pecūniās faci- -ere ex alqā rē.
příjemce quī accipit (accēpt).
příjemnost iūcunditās *f.*; suāvitās *f.*, amoenitās, *f.*
příjemn-ý iūcundus 3, suāvis 2, amoenus 3, acceptus 3, grātus 3, cārus 3; -é *mravy* commodī mōrēs; -é *počasí* tempestās laeta; -ě iūcundē, suāviter.
příjeti currū (nāvī, equō) advehī, pervenire; ~ s vozy vehicula perducere.
příjetí acceptiō *f.*; (*do domu*) hospitium *n.*; (*do rodiny*) adoptiō *f.*; (*do sboru*) cooptātiō *f.*
příjezd adventus, -ūs, *m.*
příjice luēs, -is, *f.*
příjímati accipiō, -ere, recipiō, -ere, suscipiō, -ere alqd; *nepřijmouti úřadu* dēprecārī mūnus; *na milost* ~ in grātiā recipere; *za syna* ~ adoptāre; ~ *výstrahu od někoho* audire monentem alqm; ~ *do spolku* recipere, asciscere, a(d)scribere (in numerum amīcorum); (*volbou*) legere, allegere, (*do sboru*) cooptāre alqm.
příjížděti pervenire, currū (nāvī, equō) advehī.
příjmení cōgnōmen, -inis, *n.*
příkaz iussum *n.*; imperium *n.*; praeceptum *n.*; mandātum *n.*; (*úřední*) ēdictum *n.*; ~ *dátí* iubēre, imperāre.
příkázání (*mravní*) honestum *n.*; (*boží*) deī praecepta (mandāta), -ōrum, *n.*; ~ *někoho* adiūctiō *f.*

příkázati iubēre s *akk.* a *inf.*, imperāre alci alqd (ut...), praeci-piō, -ere, mandāre alci alqd; ~ *koho komu* adiungere alqm alci (*za společníka* comitem); accēnsēre alqm alci.
příklad exemplum *n.*; (*vzor*) exemplar, -āris, *n.*; (*poučný*) documentum, -ī, *n.*; (*ukázka*) specīmen, -minis, *n.*; ~ *dátí* exemplum ēdere (prōdere); ~ *uvéstí* exemplum afferre (prōferre, pōnere, commemorāre), exemplō ūtī; *za ~ si vzítí* prōpōnere sibi alqm exemplar ad imitandum, ūtī alqō exemplō; *po tvém -u* tuō exemplō; *na ~ ut, sicut, velut*, ut exemplum afferam, ut exemplō ūtar; exemplī causā (dicō, nōminō).
příkládati appōnere, adiciō, -ere, addere, admovēre alqd alci reī (ad alqd); ~ *ruce k dílu* aggredior, -ī, suscipiō, -ere, instituere alqd, ~ *důležitost* multum tribuere alci; ~ *víru* fidem habēre alci; ~ *dříví na oheň* ignī alimenta dare.
příkladnost (*života vítae*) sanctitās *f.*, summa probitās *f.*
příkladn-ý ēgregius 3, optimus 3, summus 3, singulāris 2; -é *chování víta* sanctissima, summa mōrum probitās; -á *vážnost* exemplum et auctōritas; -ě ēgregiē, optimē.
příklážití agglutināre alqd.
příkloniti inclināre, inflectere.
příklop operculum *n.*
příklopiti operire, tegere.
příkop fossa *f.*; ~ *dělati* fossam dūcere.
příkoří rēs (reī, *f.*) adversa; malum *n.*; iniūria *f.*; contumēlia *f.*; dolor *m.*; offēnsiō *f.*; ~ *činiti* iniūriā inferre alci, iniūriā affici-, -ere alqm.
příkouti affigere alqd alci reī.
příkrm obsōnium *n.*; pulmentum *n.*
příkročiti accēdere, aggredior, -ī ad alqd; ~ *k dílu* aggredi, suscipiō, -ere alqd.
příkrost dēclivitās *f.*; locus praeceps (-cipitis), arduus; (*příslost*) sevēritās *f.*, acerbitās *f.*, asperitās *f.*, rēs adversa; malum *n.*

příkrov tegumentum *n.*; operimentum *n.*, strāgulum *n.*

přík-rý arduus 3, praeruptus 3, praeceps, cipitis; (*krutý*) ācer, -cris, -cre; asper, -a, -um; acerbus 3; **-ře** praeruptē; ācriter, asperē, acerbē.

příkrýti tegere, contegere, obtegere alqd; *zemi listím* ~ terram foliis cōnsternere (īnsternere).

příkrývka tegumentum *n.*; operimentum *n.*; strāgulum *n.*

příkvapiti accurrere, advolāre.

příkývnouti annuere alci.

přílákati alliciō, -ere alqm.

přílba galea *f.* (*kožená*); cassis, -is, *f.* (*kovová*).

příléhati aptē haerēre (corporī), bene sedēre (vestis); *dveře nepřiléhají* forēs nōn satis aptae sunt; ~ *ke stolu* accumbere.

příléhavý astrictus 3, bene sedēns (vestis).

přílepek appendi, -icis, *f.*; accessiō *f.*

přílepiti agglutināre alqd alci reī.

příletěti advolāre.

přílévati affundere alqd alci reī.

příléztí arrēpere.

příležitost occasiō *f.*; potestās *f.*; facultās *f.*; cōpia *f.*; ~ *k bitvě dáti* pugnandī potestātem dare; *při -i* per occasiōnem, occasiōne datā (oblātā); *při první* ~ primō quōque tempore.

příležitost-ý opportunus 3, commodus 3, idōneus 3, aptus 3; *v -ém čase* in tempore; **-ě** commodē, opportunē, aptē.

přílichotiti se blanditiis benevolentiam alcis colligere, in grātiam alcis sē īnsinuāre.

příliš nimis, nimius 3, admodum; *přes* ~ *suprā* modum; ~ *velký* nimius 3; *nepříliš velký* nōn ita magnus; ~ *málo* parum; ~ *pozdě* sērō; ~ *daleko* (*dlouho a p.*) longius (diūtius).

přílišn-ý nimius 3, immodicus 3, immoderātus 3, insolēns, -entis, effūsus 3; **-á** pýchu insolentia, -ae, *f.*; **-á** veselost laetitia gestiēns (exsultāns); **-á** čistotnost munditia nimis exquisīta.

příliti affundere alqd alci reī.

příliv accēnsus (-ūs, *m.*) maris; aestus, -ūs, *m.* (maritimus); ~ *nastává* aestus ex altō sē incitat; ~ *přestává* aestus minuit (recēdit).

přílnavost adhaesiō *f.*

přílnouti adhaerēre alci (reī); sequi (sectāri) alqm, studiōsum esse alcis; amplexi alqd, deditum esse, adhaerēscere alci reī.

příloha additāmentum *n.*; appendix, -icis, *f.*

přiloudati se arrēpere, obrēpere.

přimalovati appingere alqd.

přiměřenost convenientia *f.*; com-moditās *f.*

přiměřen-ý accomodātus 3, aptus 3, idōneus 3 ad alqd (alci reī); conveniēns, -entis, congruēns, consentāneus 3, alci reī (cum alqā rē); dignus 3 alqā rē; *jest -o mé důstojnosti* dignitātis meae est; *býti* ~ respondēre, convenire; *nebýti* ~ aliēnum esse ab alqā rē; **-ě** accomodātē, aptē, convenienter.

přiměří indūtiae, ārum, *f.*

přiměriti aptāre, accomodāre alqd alci reī.

přiměsek admixtiō *f.*

přiměti movēre, commovēre, addūcere, compellere, impellere, incitāre alqm ad alqd (ut *s konj.*); *záští ho k tomu přimělo* odi-incēnsus fēcit.

přimhouřiti oči cōnivēre (in alqā rē.)

přimísiti admiscēre, inserere alqd alci reī; ~ *se sē* immiscēre alci reī.

přimíšenina admixtiō *f.*

přímka linea rēcta *f.*

přimknouti se sē applicāre.

přimlouvati verbum addere; monēre, hortāri alqm, ut *s konj.*; ~ *se* supplicāre alci prō alqō, dēprecāri, rogāre prō alqō, commendāre alqm alci; (*za něco*) probāre alqd.

přímluva commendātiō *f.*; dēprecātiō *f.*; precēs, -um, *f.*; *na jeho -u* eius precibus, eō dēprecātore (dēprecante); *na tvou* ~ *mu odpustím* precibus tuis eum condōnābō.

přímluvčí dēprecātor *m.*

přímno rēctā, dīrēctō (-ē); (*upřímně*) apertē, ingenuē, liberē, plānē.
přímnoří ōra f.; regiō (terra) maritima; maritima, -ōrum n.
přímnořský maritimus 3; ~ obyvatel incola ōrae maritimae.
přímno prōcērītās f. (*šťihlost*); (*upřímno*) ingenuitās f., simplicitās f., probitās f., animus apertus (ingenuus).
přímý rēctus 3, dīrēctus 3; (*upřímny*) apertus 3, ingenuus 3, simplex, -icis.
přínálež-eti esse alcis; pertinēre ad alqd; *sluší komu* alcis est, convenit in alqm, decet alqm, pār est; *čest mu -í* honor ei tribuendus est; *království* rēgnum ei dēbētur.
princ puer (adulēscēns, iuvenis) rēgius; filius rēgis.
princezna virgō (-inis, f.) rēgia; filia rēgis.
přínésti afferre, apportāre alqd; ~ *vodu* aquam petere.
přínos dōs, dōtis, f. (*věno*).
přinutiti cōgere alqm s *inf.* (*zřídka* ut s *konj.*).
přiodíti vestīre, convestīre alqm, vestem induere alci.
přiosobiti si vindicāre, arrogāre, sūmere sibi alqd; occupāre alqd.
případ cāsus, -ūs, m.; rēs, reī, f. (*gesta*); v *tomto* -ě in hōc, hāc in rē, sī rēs ita se habet, quae sī ita sunt; v *každém* -ě utīque, utcumque rēs sē habet; v -ě *potřeby* sī quid opus est.
případ-nouti cadere, incidere in alqd; (*dostati se*) contingere, obtingere, ēvenīre alci; venīre, redeō, -īre ad alqm.; *dědictví -á na mne* hērēditās mihi ēvenit (obvenit); *los -á na něho* eius sors excidit; (*o svátci*) cadere, incidere, incurrere in alqd; *na mysl* ~ in mentem mihi venit; (*vzpomenouti si*) reminīscī, recordārī; ~ *na koho* opprimere, occupāre, dēprehendere alqm; (*zdáti se*) vidērī; *případá mi, jako bych...* mihi videor s *inf.*; *případá na mne* meum (tuum)... est.
případný v. příhodný, příležitý.
připáliti adūrere, ambūrere, torrēre alqd.

připamatovati in memoriam rēducere alci alqd; monēre, admonēre, commonefaciō, -ere alqm alqd (alcis reī, dē alqā rē).
připásati cingere; ~ *si meč gladi* cingī.
přípevniti dēstināre (*provazy*), vincīre; (*hřeby*) fīgere, affīgere alqd ad alqd (alcis reī).
připíjeti prōpīnāre alci (*na zdraví* salūtem).
připínati annectere, adiungere, affīgere, alligāre alqd alci reī (ad alqd); ~ *loď k lodi* nāvem ex nāve nectere.
připínadlo fībula f.
přípis ascriptiō f.; (*poznámka*) nota f., interpretātiō f.; (*list*) epistula f., litterae, -ārum, f.
připisovati ascribere alqd (*datum* ve *psaní* diem in epistulā), appōnere alqd ad alqd; ~ *komu* co ascribere, assignāre, attribuere, imputāre alci alqd; (*průvnický*) trāscribere alci alqd (*kus pozemku* agrī plagam); ~ *vinu* culpam cōferre in alqm; ~ *k slávě* laudī dare (dūcere) alci alqd.
příplatek additāmentum n.; accessiō f.
příplatiti addere, plūs adiciō, -ere; *obilí* *příplácí* frūmentum ingravēscit.
příplavati annāre; k *lodi* nāvem.
příplaviti appellere (nāvem, classem).
příplaziti se arrēpere.
příplouti nāvī advehī, nāvem appellere (ad lītus).
přípočítati annumerāre alqd alci reī.
připodobniti assimilāre, comparāre, cōferre, compōnere alqd cum alqā rē.
připojení adiunctiō f.; annexus, -ūs, m.; adiectiō f.; applicātiō f.
připojiti adiungere alqd alci reī (ad alqd), annectere, adiciō, -ere, addere alqd; ~ *svůj hlas* assentīrī; ~ *se sē* applicāre, sē adiungere ad alqm (alcis); ~ *se k mínění* sententiam sequī; (*jako žák*) ad alqm (magistrum) sē cōferre.
připomenouti v. připamatovati; ~ *koho* v *dobrém* bene alci

dīcere; ~ *si* reminīscī, recordārī alqd, memoriam alcis reī repetere (revocāre); (*zmíniti se*) commemorāre alqd, mentiōnem alcis reī faciō, -ere (*inici*~, -ere).

připomenutí monitiō *f.*, admonitiō *f.*; commemorātiō *f.*, mentiō *f.*; (*předmluva*) praefātiō *f.*

připouštět admittere alqm ad alqd; ~ *k* sobě alqm ad sē adire patī (-ior); admittere alqm; adiutū (cōpiam adeundī) dare alci; *nebyti připuštěn* exclūdī; *nepřipustiti k slovu* obloquī alci, interpellāre alqm; (*dovoliti*) sīnere, ut..., patior, -ī *s inf.*, concēdere, permittere, dare alqd; ~ *si k srdci* movērī alqā rē, labōrāre dē alqā rē; (*dāti za pravdu*) concēdere, dare alci alqd.

připoutat vincire, dēvincire alqd; *k sobě sibi* alqm.

připověd prōmissum *n.*; fidēs, eī, *f.*

připovědět prōmittere, pollicērī alci alqd; (*slavně*) spondere alqd alci.

připozdívá se vesperāscit.

připřáhnouti curruī (plastrō) iungere, adiungere (bovēs, equōs).

příprav-a apparātiō *f.*; apparātus, -ūs, *m.*; praeparātiō *f.*; (*přemýšlením*) meditātiō *f.*, commentātiō *f.*; -y činiti *k čemu* comparāre alqd; *bez -y* imparātus 3.

přípraviti parāre, apparāre, comparāre, praeparāre, instruere alqd; ~ *se k válce* bellum parāre; ~ *se k boji* arma expedire; ~ *se (duševně)* animum compōnere ad alqd' commentārī (ōrātiōnem); ~ *koho oč* auferre alci alqd, privāre alqm alqā rē (oculīs); dēlci~, -ere alqm (honōre, fortūnīs); (*podvodně*) fraudāre, dēfraudāre alqm alqā rē; ~ *o život vītam* adimere alci; *o úřad* movēre alqm honōre (mūnere); *o rozum* ad insāniam adigere alqm; ~ *se oč* perdere, corumpere alqd.

přípřež lūmenta, -ōrum, *n.*

přiraditi addere, adlungere, adiciō, -ere alqm alci; ~ *se sē* applicāre, sē adiungere.

přiraziti allidere alqd alci reī; ~ *dveře* forēs obiciō, -ere; (*připo-*

čítati) annumerāre; *na obilí přirází* annōna ingravēscit, pretium frūmentī augētur; (*přijíti*) venīre, pervenīre (ad urbem), (*s lodí*) nāvem appellere (ad litus).

přirážka pretium auctum.

přiřčení addictiō *f.*

přiřknouti addicere, adiūdicāre alci alqd.

příročí dilātiō *f.*, prōlātiō *f.*; diēs (-ēī, *m.*) prōlātus; tempus (-oris, *n.*) prōlātum.

příročiti prōrogāre (tempus ad solvendum).

příroda nātūra *f.* (rērum); *ve volné* ~ sub dīvō; *podle -y malovati* ad vērū pingere alqd.

přírodní nātūrālis 2; *gen.* nātūrae; ~ *člověk* homō agrestis; ~ *věda* ratiō nātūrae, doctrīna dē rērum nātūrā; *physica*, -ōrum, *n.*; ~ *úkaz* rēs nātūrālis *f.*, (*neobyčejný*) ostentum *n.*, prōdigium *n.*, (*zlý*) malum *n.*

přírodnina quod nātūra gignit.

přírodopis historia nātūrālis *f.*

přírodověda *physica*, -ōrum, *n.*; ratiō nātūrae, doctrīna dē rērum nātūrā.

přírodovědec *physicus m.*; rērum nātūrae perītus.

přírodozpyt *physica*, -ōrum, doctrīna dē rērum nātūrā.

přírodozpytec *physicus m.*; speculātor vēnātorque nātūrae.

přirovnání comparātiō *f.*, collātiō *f.*, contentiō *f.*; *u* ~ *k čemu* prō, *prae s abl.*, *ad s akk.*

přirovnati comparāre, cōnferre alqd cum alqā rē, rēs inter se.

přirozenost nātūra *f.*; vērītās *f.*; simplicitās *f.*; (*o osobách též*) indolēs, -is *f.*; ingenium *n.*; mōrēs, -um, *m.*

přirozen-ý nātūrālis 2; *gen.* nātūrae; (*vrozený*) nātīvus 3, ā nātūrā prōfectus 3 (*insitus* 3, *innātus* 3, *ingenitus* 3); -á *smrt* mors necessāria (nātūrae, dēbita); *zemřítí -ou smrtí* moribō morior, -ī; nātūrae concēdere; *jest -o* consentāneum (*pār*, *necesse*, *nōn mīrum*) est; (*prostý*) simplex, -icis, *sincērus* 3, *vērū* 3; -ě nātūrā, nātūrālīter, secundum nā-

tūram; sine arte, simpliciter, vērē, ad vērū, necessariō; -ě vykládati ad nātūram revocāre alqd; (většinou) ironicky scīlicet, vidēlicet, nīmīrum, quippe.

příručí adiūtor *m.*; administer, -strī *m.*

příručka enchīridion *n.*; epitomē, -ēs *f.* (-a, -ae *f.*); (compendium, -ī *n.*).

příruční parātus 3, prōmptus 3, opportūnus 3, commodus 3, habilis 2; quod ad manum (praestō) est.

přirůstek accessiō *f.*; amplificātiō *f.*; auctus, -ūs *m.*; incrēmentum *n.*; dostati ~ crēscere, augērī.

přirůsti accrēscere alci reī.

přísada admixtiō *f.*; additāmentum *n.*

přisaditi addere, adici -ere, appōnere alqd alci reī.

přisaha iūs iūrandum, iūris i -ī *n.*; vojenská sacrāmentum *n.*; křivá ~ periūrium *n.*; pod -u vzíti adigere alqm (ad, in) iūs iūrandum (sacrāmentum) *n.* iūre iūrandō (sacrāmentō).

přisahati iūrāre, iūs iūrandum iūrāre (dare); (o vojíněch) sacrāmentum (sacrāmentō) dicere alci; křivě ~ pēierāre, periūrium faci-, -ere; ~ věrnost in verba alcis iūrāre.

přisámbohu ita mē deus iuvet! medius fidius!

přisedící assessor *m.*; (u stolu) cōsessor *m.*

přisednouti assīdere alci (alqm), cōsīdere propter alqm.

přísežný iūrātus 3.

přiskočiti assilire, accurrere alci, (ku pomoci) succurrere alci.

přisládlý dulciculus 3.

přislíbiti prōmittere, pollicērī alci alqd.

přísloví prōverbium *n.*

příslovečný quī prōverbiō incrēbruit.

přisluhovati ministrāre, ministēria faciō, -ere alci.

přislušenství rēs (rērū) necessariāe; dūm se všīm -īm domus (-ūs *f.*) instrūcta.

přisluš-etí komu alicuius esse,

decēre alqm, convenīre alci; soudci -ī iūdicis est; senátorovi ~, aby byl... senātōrem decet esse (sapientem); -ī tvé rozumnosti est prūdētiaē tuae; ~ k čemu pertinēre ad alqd; ~ k nim in eō numerō esse.

přislušn-ý quī pertinet ad alqd; (vhodný) iūstus 3, rēctus 3, commodus 3, meritis 3; na -ém místě suō locō; ~ soudce iūdex idōneus (iūstus); nejsme -ī soudcové hoc nōn est nostrī iūdicīi; ~ k čemu accomōdātus 3 ad alqd, aptus 3 alci reī, dignus 3 alqā rē; -á čest honor dēbitus.

přisnost sevērītās *f.*; asperītās *f.*, acerbītās *f.*, dūritia *f.*; rigor *m.*

přisn-ý sevērus 3; ācer, -cris, -cre; acerbis 3, dūrus 3, gravis 2; asper, -a, -um (vīta); ~ soud vynéstī trīstīōrem sententiam prōnuntiāre; ~ mrav a kázeň mōrū disciplīnaeque sevērītās; -ě asperē, acerbē, ācriter, graviter sevērē; -ě bráti něco rem in sērium vertere.

přisouditi addicere, adiūdicāre alci alqd; ~ triumf triumphum dēcernere alci.

přispěti penězi cōferre ad (in) alqd; (pomoci) subvenīre, opem ferre, auxiliō venīre alci; suppedītāre, praebēre alqd alci; (vlivem) afferre, cōferre, condūcere, prōdesse, valēre, (magnum) vim habēre ad alqd, adiuvāre alqd, contribuere alqd.

přispěvek pecūnia (collāta) *f.*; collēcta *f.*; stips, -is *f.*; rata pars (-tis *f.*).

přispšiti (si) contendere, fēstīnāre, properāre; s čím mātūrāre, accelerāre alqd; ~ s odchodem mātūrāre (properāre) proficiscī.

přispořiti augēre alqd, addere alci (vīrēs).

přistání appulsus (-ūs *m.*) lītoris; ēscēnsiō *f.*; ēgressus, -ūs *m.*

přistárly aetāte prōvectior (grandior).

přistati nāvem (classem) appellere (ad Atticam); in terram ēgredior, -ī (exeō, -īre); (o vojsku) ēscēdere.

přístav portus, -ūs *m.*; *do -u přijeti* in portum pervenire, portum capiō, -ere (intrāre).
přístavba accessiō *f.*; *-u učiniti* accessiōnem aedibus adiungere.
přístavěti a(d)struere, adiungere alqd alci reī; *~ domy k hradbám* aedificia moenibus continuāre.
přístaviti admovēre, appōnere, applicāre alqd.
přístaviště aditus, -ūs *m.*; accessus, -ūs *m.*
přístavné portōrium, -ī *n.*
přístavní město portus, -ūs *m.*; emporium *n.*; urbs portū nōbilis.
přístěhovalec advena *m.*; peregrīnus *m.*; colōnus *m.*
přístěhovati se immigrāre (in urbem).
přísti něre, lānam tractāre; (*o kočce*) strīdēre.
přistihnouti dēprehendere alqm in alqā rē.
přistoupiťi accēdere, assistere ad alqm (alqd); adeō, -īre alqm; (*ke stolu*) ad mensam cōsistere; *souhlasiti* assentīrī alci reī, probāre alqd, accipiō, -ere alqd, accēdere ad alqd; *~ na návrh* in sententiam alcis discēdere, sententiam alcis sequī; *~ k něčí straně* applicāre sē ad alqm, trānseō, -īre ad partēs alcis.
přistrčiti admovēre alqd alci (reī).
přístřešek testūdō, -inis *f.*; vīnea *f.*; plūteus *m.*
přístřeší tectum *n.*; dēversōrium *n.*; hospitium *n.*; perfugium *n.*; *~ poskytnouti komu* tectō (in domum suam) recipere (-iō) alqm.
přistříhnouti incīdere (pennās).
přistřítí operīre, tegere, contegere alqd.
přístroj apparātus, -ūs *m.*; mächina *f.*; mächinātiō *f.*
přistrojiti parāre, apparāre, īnstruere, ornāre, armāre alqd; *~ koho* induere alci vestem.
přístup aditus, -ūs *m.*; accessus, -ūs *m.*; accessiō *f.*; adeundī (conveniendī) cōpia *f.*; *~ dáti* admittere alqm, alci aditum (cōpiam conveniendī) dare; *~ nedati* aditū prōhibēre alqm, exclūdere alqm.
přístupný facilis 2 accessū (adeun-

tibus); apertus 3, aptus 3, patēns, -entis; *učiniti -ým* patefaci, -ere alqm; (*vlídný*) facilis 2, cōmis 2.
přisunouti admovēre alqd alci.
přisvědčiti assentīrī alci, cōfirmāre, probāre, comprobāre alqd.
přisvědčovatel assēnsor *m.* alci; āstipulātor *m.* (Stoicōrum).
přisvojiti si sūmere, vindicāre sibi alqd; in ūsum suum convertere alqd; occupāre alqd; (*učením*) scientiā alqd comprehendere; *~ si dítě* adoptāre alqm.
příšera speciēs, -ēī *f.*; umbra *f.*; lārva *f.*; mōnstrum *n.*
příšerný mōnstruōsus 3; horribilis 2; terribilis 2.
příšiti assuere alqd alci reī.
příšt-í futūrus 3, posterus 3, ventūrus 3, proximus 3, sequēns, -entis, īnsequēns; -ě postea, posthāc, in posterum.
přítáhnouti attrahere, addūcere, contrahere, intendere alqd; (*přivábiti*) alliciō, -ere, capiō, -ere, dēlectāre, tenēre alqm (animum alcis); (*přijíti*) accēdere, appropinquāre ad alqd, ingredior, -ī (in urbem), intrāre, invādere (in finēs); *~ na pomoc* subvenire, succurrere, auxiliō venire alci.
přitažlivost iūcunditās *f.*; suāvitās *f.*; dulcēdō, -inis *f.*; amoenitās *f.*, dēlectātiō *f.*; (*síla*) vīs (vim, vī *f.*) attrahendī.
přitažlivý iūcundus 3, suāvis 2, dulcis 2, laetus 3, grātus 3, grātiōsus 3.
přitékatí affluere.
přítel amīcus *m.*; (*důvěrný*) familiāris, -is *m.*; (*hostinný*) hospes, -itis *m.*; (*právní*) patrōnus *m.*, advocātus *m.*; *~ pravdy* vērītātis diligēns, -entis; *není -em svárů* pācis studiōsus (amāns) est, placidus est.
přítelíček amīculus *m.*
přítelkyně amīca *f.*; amīcitiā cum alqō cōniūcta.
přítěž saburra, -ae *f.*; *býti komu -í* molestum (onerī) esse alci, fatīgāre (obtundere) alqm.
přítěžovati čemu aggravāre alqd.
přítí se litigāre, certāre, contendere cum alqō dē alqā rē.

přítisknouti apprimere (scūtum pectorī); ~ *koho* artius amplectī alqm; ~ *pečeť* signum (anulum) imprimere alci reī.

přítížit onerāre, gravāre, aggravāre alqd alqā rē; ~ *komu* difficilius (gravius) faci~, -ere alci alqd.

přitlumiti attenuāre, mītigāre, opprimere, dēprimere; ~ *oheň* restinguere ignem.

přitmívá se tenebrae oboriuntur; advesperāscit.

přítok flūmen (-inis *n.*), quod īnfluit in (Histrum); ~ *moře* accessus (-ūs *m.*) maris.

přítomnost tempus (-oris *n.*) praesēns; hoc tempus; haecetās; nostra memoria; praesentia *f.*; *u -i něčí* praesente alqō, cōram alqō, apud alqm.

přítomný praesēns, -entis; quī adest; hic, haec, hoc; *býti* ~ *při čem* adesse, interesse alci reī, spectāre alqd.

přítrž intermissiō *f.*; ~ *učiniti* comprimere, reprimere, cohibēre alqd, dīrimere (certāmen).

přituliti artius amplectī alqm; ~ *se* applicāre sē ad alqm, blandīri alci, adhaerēscere alci.

přitulnost fidēlitās *f.*; fidēs, -eī *f.*.

přitulný fidēlis 2 alci (in alqm).

přitužiti augēre alqd.

přiučovati docēre alqm alqd, assuēfaciō, -ere alqm alqā rē; ~ *se* addiscere alqd, assuēscere alqā rē (alci reī).

přivábiti alliciō, -ere, allectāre alqm ad alqd.

přival imber, -bris *m.*; (*bystřina*) torrēns, -entis *m.*

přivaliti advolvere; ~ *se* advolvī, irruere.

přivázati alligāre, religāre, annectere, dēstināre, astringere alqd ad alqd.

přivažek appendi, -icis *f.*

přivážeti apportāre, importāre, supportāre, advehere, invehere, subvehere alqd.

přivážiti appendere alci alqd.

přivěsek appendix, -icis *f.*; accessiō *f.*; additāmentum *n.*

přivést addūcere alqm; ~ *svědky* testēs prōferre (prōdūcere, exci-

tāre); (*pohnouti*) addūcere, per-
dūcere, movēre, impellere alqm
ad alqd (ut...); *přivedl to daleko*
magna consecūtus est; ~ *pod*
svou moc in (sub) suam potestā-
tem redigere.

přívětivost cōmitās *f.*; hūmānitās
f., hospitālitās *f.*, facilitās *f.*,
affābilitās *f.*

přívětiv-ý cōmis 2, benignus 3,
hūmānus 3, officiōsus 3, facilis 2,
affābilis 2, blandus 3; -ě cōmiter,
hūmāně, blandē.

přivinouti Involvere alqd circum
alqd; ~ *k sobě* amplectī alqm;
~ *se sē* applicāre ad alqm, ad-
haerēscere alci, blandīri alci.

přívítání salūtātiō *f.*

přívítati salvēre iubēre alqm, sa-
lūtāre alqm; *přijemně* ~ benignē
salūtāre alqm; *špatně* ~ male
excipiō, -ere alqm.

přivlastniti addicere alci alqd;
~ *si* vindicāre, arrogāre, sūmere
sibi alqd; in sē trānsferre, ad sē
ipsum referre alqd, occupāre
alqd.

přivléci attrahere alqm (alqd).

přivolati advocāre, arcessere alqm.

přivolení cōnsēnsus, -ūs *m.*; assēn-
sus, -ūs *m.*; *s mým -ím* mē pro-
bante; *bez mého* ~ mē adver-
sante.

přivoliti cōsentīre alci reī (ad
alqd); accipiō, -ere, admittere,
probāre alqd.

přívoz invectiō *f.*, subvectiō *f.*,
commeātus, -ūs *m.*; (*místo*) trāns-
itus, -ūs *m.*; trāiectus, -ūs *m.*

přívozné portōrium, -ī *n.*

přívozník portitor, -ōris *m.*

přivříti claudere (portam).

přivržen-ec sectātor *m.*, studiōsus
3, assec(u)la, -ae *m.*, stipātor *m.*,
amīcus *m.*, fautor *m.*, admīrātor
m. alcis; quī partibus alcis favet
(studet); quī stant ab alqō; *často*
adj. z vlast. jm.: Pompēiānus,
Sōcraticus, Pythagorēus *a p.*;
býti -cem favēre alci, sequī
(sectāri) alqm; *býti* -cem *křest.*
náboženství Chrīstlānae lēgis stu-
diōsum esse.

přivtělení adiectiō *f.*;
-ūs *m.*

přivtělití addere, adiciō, -ere, adiungere, immiscēre alqd alci rei.

přivýkatí assuēfaci, -ere alqm alqā rē (alci rei, *inf.*); ~ si assuēscere, assuēfierī alqā rē (*inf.*).

přivýknutí assuētūdō, -inis f.

příze fīla, -ōrum n.; līnum n.; lāna f.

přízemí pars aedificiī, quae est plānō pede; v ~ plānō pede; locō plānō.

příz-eň grātia f.; favor m.; studium n.; benevolentia f.; voluntās f.; aura f. (populāris); těšiti se všeobecně -ni apud omnēs grātiā multum valēre, grātiōsissimum esse; (přibuzenství) propinquitās f., cōgnātiō f., affinitās f.

přízískatí acquirere (opēs).

příznak signum n.; indicium n.; nota f.

příznání cōfessiō f.; prōfessiō f.

příznati komu co addicere, adiūdicāre, attribuere alci alqd; ~ svéprávnost ēmancipāre alqm; ~ se fatēri, prōfitēri alqd.

příznivec fautor m.; studiōsus alcis.

příznivkyně fautrīx, -īcis f.

přízniv-ý favēns, -entis alci; benevolus 3 in alqm; propitius 3 alci; studiōsus alcis; býti ~ favēre alci; (o věcech) idōneus 3, secundus 3, commodus 3, prōsperus 3, faustus 3, opportunus 3; -ě benevolē, amīcē; -ě vyslechnouti secundis auribus accipi, -ere alqd; commodē, oportunē, aptē.

přízpůsobití aptāre, accomodāre alqd alci rei (ad alqd); ~ se sēcōnformāre (ad voluntātem alcis).

přízrak commentum n.; vīsum n.

přízvuk vōcis sonus m.; vōx, -cis f.; accentus, -ūs m.

přízvukovatí komu assentiri, astipulāri alci.

příživník parasitus m.

prkenný ligneus 3; ē tabulīs factus.

prkno tabula f.; prkénko tabella f.; (silné) axis, -is m.; -y pokrýti contabulāre alqd.

pro ob (eam rem), propter (frīgora), (tīmōris) causā, (honōris) grātiā, in (posterum), ad (omnēs

cāsūs), dē (quā dē causā), ex (iniuriā), prae (lacrimīs), prō (patriā); pouhý dativ: sibi, vītae; pro mne a za mne per mē licet s konj.; pro nic za nic temēre, frūstrā; pro a proti in utramque partem.

probádatí perscrūtāri, pervestīgāre, perquirere alqd.

probděný insomnis 2, pervigil, -is; -é noci insomniae, -ārum f.; vigiliae f.

probdítí pervigilāre (noctem).

proběhnouti percurrere, pervolāre, ēmetiri (spatium); (o čase) praetereō, -īre, trāseō, -īre, abeō, -īre; ~ se dēcurrere.

probíratí disserere, disputāre dē alqā rē, expōnere alqd, exhaurire, perlegere (librum); ~ se solvi (sōmnō), animum recipiō, -ere; (z nemoci) recreāri (ex morbō).

probítí perfringere, percutiō, -ere, perfodiō, -ere alqd; ~ se ferrō sibi viam facere (iter aperire); ~ se šikem agmen perrumpere.

problém quaestio f.

problematický dubius 3, ambiguus 3, incertus 3.

probodnouti trānsfigere, cōnfodiō, -ere, trānsfodi, -ere, percuti, -ere, trānciō, -ere alqm.

probořití perrumpere, perfodiō, -ere, perfringere alqd; ~ se perrumpere (per alqd), mergi, dēmergi (in terram); (o zemi) dēsiderare.

probošt asi praepositus m.

probudití (ē) sōmnō excitāre, expergēfaciō, -ere alqm; excitāre alqm (alqd); ~ se expergiscī, expergēfierī, (sōmnō) excitāri.

probůh! per deum immortālem! prō deum fidem!

procedití percōlāre alqd.

procento centēsima f.; dvě, tři -a bīnae, ternae... centēsimae; půl -a ducentēsima.

procesí pompa f.

procestovatí peragrāre, perlūstrāre, obeō, -īre (regiōnēs).

procitnouti expergiscī, expergēfierī, (sōmnō) excitāri.

proč? cūr ? quārē? quam ob rem?

- quam ob causam? ~ ne? quīn?;
mám proč est quod s konj.
- pročež** itaque, igitur, ergō, ideō,
propterea, idcirco, quārē, quam
ob rem.
- pročísti** perlegere alqd.
- pročistiti** purgāre, dē-, re-, ex-
purgāre alqd.
- prodati** vëndere, vëndundare alqd;
~ *do otroctví* sub corōnā vëndere;
býti prodán vëneō, -īre.
- prodavač** vënditor *m.*; mercātor *m.*
- prodej** vënditiō *f.*; *na* ~ vënālis 2;
míti na ~ vënāle habēre alqd.
- prodejný** vënālis 2.
- prodělati** ferre, perferre, patior,
-ī, perpetior, -ī, sustinēre, to-
lerāre; (*na čem*) ex alqā rē dam-
num accipiō, -ere, dētrimentum
capiō, -ere.
- prodělek** iatcūra *f.*; damnum *n.*
- prodlení** mora *f.*; cūnctātiō *f.*
- prodlévati** morārī, commorārī, ver-
sārī, manēre, esse; (*váhati*) cūn-
ctārī, haesitāre, cessāre, grvārī.
- prodloužení** prōductiō *f.*; prōpa-
gātiō *f.* (*vitae*); ~ *moci úřední*
prōrogātiō imperiī.
- prodloužiti** extendere, prōdū-
cere, prōferre alqd; ~ *válku*
bellum dūcere, trahere; ~ *veli-
telství* Imperium prōrogāre.
- prodlužený** obaerātus 3, aere
alienō obrutus 3.
- prodlužiti** aere aliēnō obruere
(obligāre) alqd.
- prodlužování** dilātiō *f.*; prōlātiō *f.*
- prodrati** perfricāre alqd; ~ *se*
penetrāre, ēnīti per alqd, ērum-
pere, ēmergere ex alqā rē;
slunce se prodírá mraky sōl inter
nūbēs effulget.
- produktivní** fertilis 2, ūber, -is;
fēcundus 3; ~ *duch ingenium n.*
- profanovati** prōfānāre alqd.
- profesor** professor, -ōris *m.*
- profil** imāgō (-i *is f.*) oblīqua.
- prognostika** prōgnōstica, -ōrum *n.*
- program** libellus, -ī *m.*, ēdictum, -ī
n.; ~ *života* īnstitūtum *vitae*.
- proháněti** agere, agitāre, peragi-
tāre (per silvam); ~ *se* vagārī,
pālārī, volitāre.
- prohazovati** trāici-, -ere alqd per
alqd; ~ *cestu* viam aperire.
- prohlásiti** ēdicere, indicāre, prō-
fiterī, prōnuntiāre, (lēgem) prō-
mulgāre, (rēgem) dēclārāre, (cōn-
sulem) renuntiāre; ~ *za ne-
přítele* hostem iūdicāre; ~ *za ne-
vinného* absolvere alqm culpā;
~ *koho svéprávným* ēmancipāre
alqm; ~ *se* sententiam suam
aperire; ~ *se pro koho* partēs
alcis sequī, dēficiō, -ere ad alqm,
in sententiam alcis discēdere;
~ *se pro* probāre, approbāre,
comprobāre, laudāre alqm; *proti*
nōn probāre, improbāre.
- prohlášení** prōmulgātiō *f.*; prō-
nuntiātiō *f.*; ēdictum *n.*; dēclā-
rātiō *f.*, dēnuntiātiō *f.*
- prohledati** scrūtārī, perscrūtārī,
pervestigāre, explōrāre alqd.
- prohlédnouti** dispici-, -ere, vī-
sere, lūstrāre, perlūstrāre, per-
spiciō, -ere alqd; ~ *vojsko* exer-
citum recēnsēre, inspici-, -ere,
recōgnōscere.
- prohlídka** recēnsiō *f.*; lūstrātiō *f.*;
opis slov. předch.
- prohližitel** contemplātor *m.*; spec-
tātor *m.*
- prohlodati** arrōdere alqd.
- prohloubiti** dēprimere, excavāre
alqd.
- prohloupiti** stultē faciō, -ere alqd.
- prohlubeň** prōfundum *n.*; altum
n.; vorāgō, -inis *f.*
- prohnanost** astūtia *f.*; artificium
n.; fraus, -dis *f.*, fraudulentia *f.*,
calliditās *f.*
- prohnan-ý** astūtus 3, callidus 3,
dolōsus 3, fraudulentus 3, ver-
sūtus 3; -ě malitiōsē, dolōsē.
- prohnati** agitāre, peragitāre alqm
per alqd; ~ *mečem* gladiō trāns-
figere alqm (pectus alcis).
- prohnilý** putridus 3.
- prohnouti** īnfectere, reflectere
alqd.
- prohoditi** trāici-, -ere alqd per
alqd; ~ *slovo* iaci-, -ere (verbum),
significāre, inici-, -ere alqd (in
sermōne).
- prohra** damnum *n.*; āmissiō *f.*;
iactūra *f.* alcis reī.
- prohráti** ve hře āleā *n.* lūdendō
(pecūniam) perdere; ~ *soud*
litem (causam) āmittere, causā

- cadere; ~ bitvu proeliō vinci, inferiōrem discēdere; ~ sázku spōnsiōne vinci.
- prohřešiti se** peccāre, dēlinquere, delictum committere in alqm.
- prohýřiti** prōfundere, dissipāre (rem familiārem), terere (tempus).
- procházeti** trānseō, -īre, pervādere, penetrāre, peragrāre, perlūstrāre alqd; (o čase) abeō, -īre, praetereō, īre, trānseō, īre; ~ se ambulāre, perambulāre, spatiārī.
- procházka** ambulātiō f.; gestātiō f.; na -u jíti ambulātum ēo, īre.
- projednání** āctiō f.; disceptātiō f.; opis slovesem.
- projednati** agere, disceptāre, disputāre, disserere cum alqō dē alqā rē, tractāre alqd.
- projev** significātiō f.; prōfessiō f.; ~ uči iti vōcem ēdere, dīcere, prōfitērī; ~ nendvisti, hněvu, zoufalství a p. ōdia, -ōrum n., Iracundiae, -ārum, f.; dēspērātiōnes, -um, f.
- projevovati** aperīre, patefaciō, -ere, prae se ferre, dēclārāre, dīcere, praestāre (fidem); ~ naději spērāre.
- projimadlo** purgāmen, -inis, n. (-mentum, -ī, n.).
- projíti v. procházeti**; (být odpuštěn) admittī, ferrī, ignōsci; to tak lehce neprojde illud veniam nōm habēbit, id haud facile feretur (tolerābitur, probābitur).
- projížďeti** perequitāre, trānsvehī, (flūmen) trāici -ere, (mare) trāsmittēre.
- projížďka** gestātiō f.; vectiō f.
- prokázati** cōfirmāre, probāre alqd; praestāre (honōrem), tribuere; ~ božskou čest dīvīnīs honōribus colere alqm; ~ dobrodiní beneficia cōferre in alqm (tribuere alci), beneficiīs afficiō, -ere alqm; ~ se čím ostendere alci alqd, prōferre alqd; ~ se kým sē praestāre, sē praebēre (fortem).
- proklatec** homō dēvōtus, nefārius, sacer.
- proklāti** perforāre, trānsfigere, trānsfodiō, -ere, confodiō, -ere alqd.
- proklat-ý** dētestātus 3, dēvōtus 3, exsecrātus 3, sacer, -cra, -crum, nefārius 3; --ě nefāri; *proklatě!* malum!
- proklestiti** discēdere alqd; cestu ~ vīam aperīre, faci -, -ere.
- prokletí** exsecrātiō f., dētestāti f.; dīrae, -ārum, f.
- proklíti** exsecrārī, dēvovēre alqm, dīrās imprecārī alci, aquā et ignī interdīcere alci; (o duchovní klatbě) sacrīs interdīcere alci.
- proklouznouti** perlābī, ēlabī, clam ēvādere per alqd.
- prokmitati** pellūcēre (perlūcēre).
- prokopati** perfodiō, -ere alqd.
- prokousati** morsū (mordicus) dīvidere (dīvellere) alqd.
- prolamovati** perrumpere, perfodiō, ere alqd.
- proletář** homō egēns; prōlētārius m.
- proletěti** pervolāre.
- prolévati** effundere, prōfundere alqd.
- prolézti** perreptāre alqd; trānseō, -īre.
- proležeti se** corpus exulcerāre cu-bandō.
- prolhaný** mendāx, -ācis, fallāx, -ācis.
- prolínati** percolārī, trāsmittī.
- prolití** effūsiō f.; *krvep.* caedēs, -is, f., sanguis, -inis, m.
- prolomiti** perfodiō, -ere, perrumpere alqd; ~ se rumpī, frangī; (*vloupati*) se irruere, irrumpere in alqd.
- prolongace** prōductiō f., prōpāgātiō f., prōrogātiō f. renovāti f., prolātiō f.
- promarniti** prōfundere, dissipāre, perdere, absūmere alqd.
- proměn-a** mūtātiō f.; commūtāti f., varietās f.; vīcēs (pl) f., vicissitūdō, -inis, f.; -ám vše jest podrobeno nihil semper suō statū manet.
- proměnití** mūtāre, immūtāre, commūtāre, convertere alqd; ~ v provincii in provinciae formam redigere; ~ se mūtārī, sē convertere; *neměnití* se sibi cōnstāre, ā sē nōn discēdere.

proměnlivost mūtābilitās *f.*, mōbilitās *f.*, varietās *f.*, incōstantia *f.*, levitās *f.*

proměnlivý mūtābilis 2, mōbilis 2, varius 3, incōstāns, levis 2.

promiseškaní intermissiō *f.*; cessātiō *f.*

promisekatí praetermittere, āmittere, intermittere, dēesse (officiō), nōn interesse (scholīs).

promíchatí permiscēre alqd.

prominoutí ignōscere alci alqd, condōnāre alci alqd, veniam alcis reí alci dare, poenam remittere alci.

prominutí remissiō *f.* (poenae); venia *f.* (dēlictī), impūnitās *f.*

promísiti permiscēre alqd.

promičení auctōritās *f.*; ūsus, -ūs, *m.*

promičený vetustāte cōfirmātus 3, (ztracený) infirmātus 3.

promičeti vetustāte cōfirmāre (nabýti), infirmāre (ztratiti) alqd.

promluva appellātiō *f.*, compellātiō *f.*, adhortātiō *f.*, ōrātiō *f.*, allocūtiō *f.*, alloquium *n.*

promluviti loquī, dicere, vōcem ēdere (mittere); ~ *k někomu* alloquī, appellāre, compellāre alqm, colloquī cum alqō.

promoce *creandī solemnīa-, -ium, *n.*

promoknouti madefi pluvīā (imbre).

promovati *doctōrem creāre alqm; *ad doctōris gradum prōmovēre alqm; *nepřech.* *ad doctōris gradum prōmovērī.

promrhati prōfundere, dissipāre, perdere, absūmere alqd.

promrznouti vī frīgoris penetrārī.

promyslití perpendere, meditārī alqd, animō sēcum reputāre, cōgitandō persequī (pertractāre) alqd.

pronájem locātiō *f.*

pronajimatel locātor *m.*

pronajmouti locāre, ēlocāre alci alqd.

pronásledování insectātiō *f.*, persecūtiō *f.*, vexātiō *f.*

pronásledovatel persequēns, -entis; infestus 3, insectātor *m.*, vexātor *m.*

pronásledovati persequī, insequī, insectārī alqm.

pronášeti ferre alqd per locum; (vyjeviti) aperīre, ostendere, patefaciō, -ere, prōdere, ēmuntlāre, prōferre, (verbum) iaci, -ere, dicere (sententiam).

pronevěra perfidia *f.*; infidēlitās *f.*

pronikavost aciēs, -ēi *f.* (oculorum).

pronikav-ý ācer, -cris, -cre; acūtus 3, gravis 2, -ě acūtē, vōce acūtā.

proníkn-outi penetrāre, pervādere per alqd; -nut commōtus 3, permōtus 3, perfūsus 3, imbutus 3, percussus 3 alqā rē, plēnus alcis reí.

proniknutelný penetrābilis 2.

propadlina terrae lābēs, -is *f.*; *utvořila se ~ terra* dēsēdit.

propadlý collabefactus; vetustāte infirmātus.

propad-nouti cadere per locum alqm; ~ *něčemu* corrumpī, lābī, intereō, -īre, exstinguī, frangī alqā rē; ~ *při volbách* repulsam ferre; (*o hercích*) exlīgī, cadere, corruere; (*o lhůtách*) cadere; *peníze -ají tlm dnem* nummī cadunt in eam diem; *čas propadl* diēs praestitūta exiit, praeteriit; (*ztratiti*) perdere; ~ *soud* litem perdere, iūdictiō vincī, causā cadere; ~ *se* mergī, dēmergī, dēsīdere; *město se propadlo* urbs terrae hiātū hausta est.

propadnutí interitus, -ūs *m.*; lābēs, -is, *f.*

propast vorāgō, -inis *f.*; abruptum *n.*; locus praeruptus; -i dērupta, -ōrum *n.*; (*zkáza*) pestis, -is *f.*, perneciēs, ēi *f.*

propásti neglegere alqd, praetermittere, āmittere, dīmittere alqd.

propátrati perscrūtārī, pervestīgāre, perquīrere alqd.

propíchnouti perfodi trānsfigere alqd.

propíti pōtandō cōsūmere alqd.

propláchnouti ēluere, prōluere alqd.

propléstí intexere alqd alci reí.

proplouti trānsnātāre flūmen, trāsmittere mare.

propouštětí dīmittere alqd, trānsi-

tum (iter) dare alci, trāsmittere alqd, (ē vinculis) ēmittere alqm; (z voj. služby) exauctōrāre; (servum) manū mittere; (uxōrem) repudiāre; (ze žaloby) absolvere alqm; *loď propouští vodu nāvis aquam accipit* (sentīnam trahit). **propověděti** ēnuntiāre, dīcere alqd.
propracovaný ēlabōrātus 3.
propracovati dīligenter perficiō, -ere alqd; ~ se něčím ēluctārī alqd, penetrāre, ēnītī per alqd, ēmergere ex alqā rē.
propůjčiti tribuere, dare, prae-bēre, concēdere alci alqd; ~ *sluchu* aurēs prae-bēre alci; ~ *úřad* magistrātum dēferre ad alqm; ~ se mōrem gerere alci; *facilem* alci sē prae-bēre ad alqd, (*k službám*) officia alci praestāre (in alqm cōnferre).
propuknouti ērumpere, orīrī, exorīrī, exārdēscere.
propuštění missiō f., dīmissiō f.; (*otroka*) manūmissiō f.
propuštěnec libertus m.; libertīnus m.
proputovati peragrāre alqd.
proraziti perfringere, perfodiō, -ere, perrumpere alqd; ~ s čím obtinēre alqd, pervincere, superāre.
prořeknouti iaciō, -ere, dīcere alqd; ~ se incōnsultius ēvehī.
prorock-ý fātīdicus 3, dīvīnus 3; -á slova verba dīvīnō quōdam īnīstinctū ēlāta (prōlāta); -y dīvīnē, dīvīnitus.
proroctví vāticīnium n.; praedic-tum n.
prorok vātēs -is, m.; fātīdicus m.
prorokyně vātēs, -is, f.; mulier (-is, f.) fātīdica; fātīloqua f.
prorokování vāticinātiō f.; dīvīnātiō f.; praedictiō f.
prorokovati vāticinārī, dīvīnāre, canere, augurārī, praenuntiāre, praedīcere alqd.
proříznouti persecāre, scindere, excīdere alqd.
prosa ōrātiō solūta; prōsa f.
prosaditi peragere, persequī, perficiō, -ere, perferre, efficiō, -ere, cōnfici, -ere, exsequī alqd.

prosaický solūtus 3; exīlis 2, iēlūnus 3.
prosaik scriptor m. (solūtae ōrātiōnis).
prosáklý infectus 3, madidus 3, imbūtus 3 alqā rē.
prosáknouti imbuī, permadēscere alqā rē.
prosb-a precēs, -cum, f.; rogātiō f.; vōtum n.; optātum n.; (*snažná*) obtestātiō f.; obsecrātiō f.; flāgitātiō f.; *sponíženou* -ou suppliciter; *na -u* alcis rogātū, alqō rogante, precante; ~ *za odpuštění* dēprecātiō f.; (*modlitba*) precātiō f.; *prēces*. -cum, f.; supplicium n.
prosebník supplex, -icis.
prosebný supplex, -icis; ~ *list* libellus m., litterae supplicēs f.
proseděti persedēre (tōtam noctem).
prosekati dissecāre, discīdere; ~ se ferrō sibi viam facere.
prosevadlo crībrum n.
prosévati crībrāre, crībrō cernere alqd.
proschnouti siccārī.
prosinec (mēnsis) December (-bris) m.
prostiti rogāre, ōrāre, precārī, obsecrārī, obtestārī appellāre, implōrāre, flāgitāre, supplicāre; ~ *koho o pomoc* auxilium petere ab alqō; (*žebřati*) mendicāre alqd, stipem colligere.
proskočiti trānsilīre, penetrāre per alqd; *řeči proskakují* sermōnēs exoriuntur (crēbrēscunt).
proslaviti illūstrāre, nōbilitāre alqm; ~ se glōriam (laudem) sibi comparāre, glōriam (laudem) cōnsequī (adipiscī).
proslíditi perscrūtārī, pervestīgāre, rīmārī alqd.
proslovení ēlocūtiō f.
proslóviti verbis exprimere, ēnuntiāre alqd.
proslulost glōria f.; celebritās f.; clāritās f.
proslulý clārus 3, illūstris 2, inclītus 3, nōbilis 2 alqā rē.
proslýchá se fāma est, dīcitur, fertur.
proso milium n.
prospati sommō cōnterere n. cōn-

- sūmere (diem); ~ se ēdormīre, somnō satiārī.
- prospěch** (v čem) prōgressus, -ūs, m.; successus, -ūs, m.; (užitek) ūsus, -ūs, m.; ūtilitās f.; commodum n.; bonum n.; fructus, -ūs, m.; ēmolumentum n.; ~ mlti prōfici, -ere; jest k -u ē rē (ex ūsū) alcis est; hleděti si svého -u commodō suō servīre, causam suam tuērī.
- prospěšnost** ūtilitās f.; commodum n.
- prospěšn-ý** ūtilis 2, salūtāris 2, salūber, -bris, -bre; prōsperus 3; -o jest expedit, condūcit, iuvat, prōdest; jest mi -o est ē rē meā, mihi ūtilitātī; prospěšnější jest praestat.
- prospívati** v čem prōficiō, -ere, prōgressūs faciō, -ere in alqā rē; (býti užitečným) ūtilem (ūtilitātī, ūsuī) esse, ūtilitātem afferre alci, prōdesse alci, ex ūsū (ē rē) alcis esse; *prospívá* (těž) expedit, iuvat.
- prost** liber, -a, -um; vacuus 3, solūtus 3, remōtus 3 (ab) alqā rē, expers, -tis (cupiditātum); (služby) immūnis 2; býti ~ podezření abesse ā suspiciōne; viny cārere culpā.
- prostavěti** aedificandō cōnsūmere (pecūniam).
- prostě** liberē, simpliciter, vērē, attenuātē (dīcere).
- prostěradlo** tegumentum n. (linteum); strāmentum n.
- prostíratí** sternere, pandere; ~ na stůl mēsam sternere, cēnam apparāre; ~ se patēre, patēscere, pertinēre spectāre, iacēre.
- prostoduchý** simplex, -icis; apertus 3, vērus 3.
- prostomluva** ōrātiō solūta, ōrātiō prōsa.
- prostomyslnost** simplicitās f.; animus apertus; stultitiā f.
- prostomyslný** simplex, -icis; apertus 3, vērus 3.
- prostonárodní** gentis proprius 3
- prostopášnost** licentia f.; intemperantia f.; libīdō (-inis f.) effrēnāta.
- prostopášn-ý** effrēnātus 3, intemperāns, -antis; libīdinōsus 3; ~ život mōrēs (-um, m.) solūtī; -ě effrēnātē, intemperanter, libīdinōsē.
- prostor** spatium n.; locus m.; (vzdálenost) intervallum n.
- prostořeký** (linguā) petulāns; arrogāns, -antis; protervus 3.
- prostorný** amplus 3, spatiōsus 3, latus 3, magnus 3.
- prostosrdečnost** simplicitās f.; animus apertus.
- prostosrdečn-ý** simplex, -icis; sincērus 3, apertus 3, ingenuus 3; -ě simpliciter, apertē, ingenuē, liberē.
- prostota** simplicitās f.; sincēritās f.; ingenuitās f.
- prostovlasý** passīs crinibus.
- prostranný** amplus 3, spatiōsus 3, latus 3, magnus 3.
- prostranství** spatium n.; locus m.
- postrčiti** trāci, -ere, trāsmittēre alqd.
- prostředek** media pars (-tis f.); medius locus, medium n.; -ky (jmění) opēs, -um f.; cōpia, -arum f.; facultātēs, -um f.; fortunae f.; *nemá* -kū inops est; (*pomůcka*) adiūmentum n., instrūmentum n.; modus m.; iter, itineris n.; ratlō f.; via f.; subsidium n.; cōsillium n.; *chopiti se všech* -kū omnia experīrī; všemi možnými -ky quibuscumque rēbus possum, omni ope atque operā; ~ proti čemu remedium alcis reī.
- prostředí** comitēs, -um m.; familiārēs, -ium m.; proxīmī, -ōrum m.; ~ domáci domus, -ūs f.
- prostředkování** intercessiō f.
- prostředkovati** intercēdere, intervenīre; ~ s kým agere cum alqō; ~ mezi kým interpretem (intercessōrem) esse.
- prostřední** medius 3; (*mírný*) modicus 3, mediocris 2; -ě mediocriter, modicē.
- prostřednice** interpres, -tis f.; conciliātrix, -icis f. alcis reī.
- prostřednictví** intercessiō f.; -ím koho alqō intercessōre, per alqm.
- prostředník** interpres, -tis m.; intercescor m.; internuntius m.; Interventor m.; admi ister, -strī m., conciliātor m.

prostřednost mediocritās *f.*
prostřeliti tēlō trāiciō, -ere, trāns-
 figere alqm (alqd).
prostřihnouti persecāre alqd.
prostudovati studēre (operam
 dare) alci reī, cōgnōscere, ex-
 plōrāre, perscrūtārī alqd.
prostupný pervius 3.
prost-ý simplex, -icis; apertus 3,
 rēctus 3, (*o slohu*) nūdus 3, siccus
 3, ēnucleātus; -á řeč ōrāti in-
 compta, inornāta; ~ vojín legionā-
 rius *m.*; manipulāris, -is, *m.*; gre-
 gārius miles; -ě simpliciter, aper-
 tē, ingenuē, vērē, liberē; (*zcela*)
 prōrsus, plānē, omnīnō; *naprosto*
ne nēquāquam; (*každým způso-*
bem) utique.
prosvítati pellūcēre.
prošíti oděv zlatem aurum īnsuere
 (intexere) vestibus.
prošlý praeteritus 3, exāctus 3;
 (*propadlý*) commissus 3, cadūcus
 3.
protáhnouti trāiciō, -ere, trāns-
 mittere alqd per alqd; ~ se
 trāsmittī, perreptāre per alqd;
 (*prodloužiti*)-prōdūcere, prōferre,
 extendere alqd; *válku* ~ bellum
 dūcere; (*zdržovati*) morārī, tar-
 dāre, retardāre, dīfferre alqd;
 (*projíti*) trānseō, -īre, iter faciō,
 -ere per locum.
protahování mora *f.*; dīlātiō *f.*;
 prōlātiō *f.*
protější contrārius 3, adversus 3,
 oppositus 3, obiectus 3, ulterior
 2.
protékati fluere per alqd; per-
 fluere alqd.
protekce favor *m.*; studium *n.*;
 grātia *f.*; auxilium *n.*; praesidium
n.; indulgentiā *f.*
protektor adiūtōr *m.*; ductor *m.*;
 fauōr *m.*; administer, strī, *m.*
protest recūsātiō *f.*; contrādictiō
f.; intercessiō *f.*
protestovati intercēdere alci reī;
 recūsāre, vetāre alqd.
protežovati favēre, studēre, pro-
 pitium esse, bene velle, cupiō,
 -ere alci; (*skutkem*) (ad)iuvāre
 alqm, indulgēre alci, adesse alci.
proti contrā, adversus, ad (orien-
 tem), in *s* *akk.*; *pouhý* *genit.*: re-

medium morbī, ōdium hosti-
 um; ~ vodě adversō flūmine; ~
 vůli invītō alqō, Invītus 3; ~ na-
 dání praeter spem (opīniōnem);
 (*u přirovnání*) prae *s* *abl.*, ad
s *akkus.*
protijed remedium contrā (ad-
 versus) venēnum; antidotum *n.*.
protiklad disparātum *n.*; contrā-
 rium alcis reī; pars contrāria;
 contrārius 3, alcis (alci reī).
protilehlý oppositus 3, contrā-
 rius 3.
protinožec quī adversus nōbīs
 (adversīs vestīgiīs contrā nostra
 vestīgia) stat.
protíti dissecāre, discindere alqd.
protiva contrārium *n.*; contrārius
 3; (*o člověku*) homō molestus (gra-
 vis, ingrātus).
protivahou býti in contrārium
 tendere.
protivenství rēs (reī, *f.*) adversa;
 cāsus (-ūs, *m.*) adversus; malum
n.; incommodum *n.*; asperitātēs,
 -um, *f.*
protiv-iti se resistere, obsistere,
 adversārī, repugnāre alci; -í se mi
 taedet (pertaesum est) mē alcis
 reī.
protivnice adversāria *f.*, aemula *f.*
protivník adversārius *m.*; aemu-
 lus *m.*
protivný oppositus 3, adversus 3,
 contrārius 3, molestus 3, gravis 2,
 ingrātus 3; *býti komu* ~ fāstidium
 movēre alci; taedet mē alcis reī.
protizákonný lēgibus repugnāns;
 iniūstus 3.
protkati intexere alqd alci reī.
protlačiti frangere, effringere alqd;
 ~ se penetrāre per alqd.
proto ideō, idcirco, itaque, igitur,
 propterea, ob eam rem (causam),
 quam ob rem (causam), eā dē
 causā, quā dē causā, eā rē, quā
 rē, quō factō; *proto přece* nihilō
 minus, nihilō secius; *ne proto aby*
 nōn quō *s* *konj.*
protokol tabulae, -ārum *f.*; ācta,
 -ōrum *n.*; commentārii, -ōrum *m.*
protokolovati in tabulās referre,
 in tabulīs cōsignāre.
protože quia, quod, quoniam *s* *ind.*
 cum *s* *konj.*

protrhnouti perrumpere, dīrum-
pere, perscindere alqd; ~ se
dīrumpī; (ze *sna*) somnō solvī.
proud flūctus, -ūs *m.*; flūmen, -inis
n.; cursus, -ūs *m.*; ~ *slz* multae
lacrimae *f.*; *silný* ~ řeky vīs atque
impetus flūminis; *proti-u* adversō
flūmine; *po -u* secundō flūmine;
krev tekla -em plūrimus (ibi)
sanguls erat.
proudění flūmen, -inis *n.*; flūctus,
-ūs *m.*; aestus, -ūs *m.*
proud-iti flūctuāre, fluere, mā-
nāre, ferrī; řeka prudce -ī cītātus
fertur fluvius.
proutek vīmen, -inis *n.*; vīrga *f.*;
kouzelný ~ vīrga dīvīna.
proutěný vīmineus 3, vīrgeus 3.
proutí virgulta, -ōrum *n.*; vīmina,
-um *n.*; sarmenta, -ōrum *n.*
proužek na šatě vīrga *f.*
proužkovaný virgātus 3.
proužkovati virgīs distinguere
alqd.
prováděti trādūcere, circumdū-
cere alqm; (*provozovati*) faciō,
-ere, exercēre, exsequī, tractāre
alqd; studēre, operam dare alci
reī, (artem) colere (exercēre); ~
zdkon lēgem perferre.
provaliti perfringere alqd; — se
prōrumpere; *provalovati* se volū-
tārī, sē volūtāre (In lutō).
provanouti perflāre alqd.
provaz fūnis, -is *m.*; restis, -is *f.*;
rudēns, -entis *m.*; laqueus *m.*;
po -e choditi per fūnem ingredi-
or, -ī.
provázek fūniculus *m.*; vinculum *n.*
provázeti comitārī, dēdūcere,
prōsequī alqm; (*v hustém davu*)
stipāre alqm; (*na ochranu*) prae-
sidiō esse alci; (*v hudbě*) adesse,
concinere alci; *s doprovodem*
flētny ad tibiās.
provazník restiō, -ōnis *m.*
provazolezec fūnambulus *m.*
provda-ti in mātīmōnium collo-
cāre nebo dare (fīliam) alci,
nūptum dare nebo collocāre
(fīliam) alci; ~ se nūbere alci;
jsem -ná nūpta sum.
provedení effectus, -ūs *m.* (cōn-
siliōrum), exsecūtiō *f.* (negōtī);
cōnfectiō *f.* (librī); (*stavby*)

exaedificātiō *f.*; (*výklad*) explicā-
tiō *f.*; expositiō *f.*
prověsti koho trādūcere, circum-
dūcere alqm per alqd; ~ něco
cōnficiō, -ere, perficio, -ere, per-
agere, perpetrāre alqd; ~ dětin-
ství puerīlia tractāre; ~ zločin
scelus committere; ~ svou obti-
nēre, quod velīs; ~ *zdkon* lēgem
perferre; ~ *zdměr* cōnsillium
exsequī.
provětrati āerī expōnere alqd;
āera immittere in alqd.
provinci-e prōvincia *f.*; -í *učiniti*
in formam prōvinciae redigere.
provinciál prōvinciālis, -is *m.*;
socius *m.*
provinciální prōvinciālis 2.
provinění dēlictum *n.*; peccātum
n.; crīmen, -inis *n.*; commissum *n.*
provinilec auctor sceleris; is, quī
scelus commisit.
provinilý nocēns, -entis; noxius 3,
sōns, sontis.
proviníti se dēlinquere alqd, dē-
lictum committere, peccāre in
alqō.
provisorní ad tempus factus 3; nōn
diūturnus 3.
provívati perflāre alqd.
provléci trāiciō, -ere, trānsmittere
alqd per alqd.
provokovati prōvocāre, lacescere,
cōncitāre, excitāre alqm.
provolání prōmulgātiō *f.*; ēdictum
n.; ~ *učiniti* ēdicere, ēdictum
ēdere.
provolati prōnuntiāre, prōmulgāre
alqd; ~ koho čīm renuntiāre
alqm (cōnsulem), za krále rēgem
appellāre.
provozovati faciō, -ere, factitāre,
agere, agitāre, exercēre, exsequī,
tractāre alqd; ~ *hry divadelní*
spectāculum (lūdōs) ēdere (dare),
fābulam agere.
provrtati perterebrāre, perforāre
alqd.
prozaháleti dēsidiā perdere alqd.
prozatím interim, intereā, tan-
tisper, ad tempus, in praesentiā.
prozatímní ad tempus factus 3;
~ *vůdce* dux (-cis *m.*) ad tempus
lectus; ~ *nařízení* ēdictum (-ī, *n.*)
ad tempus prōpositum.

prozíravost prōvidentia f.; prūdentia f., perspicientia f., sagācitās f.

prozíravý prōvidēns, -entis; prūdēns; perspicāx, -ācis; sagāx, -ācis.

prozkoumatí perscrūtārī, per-vestīgāre, perquīrere, explōrāre, examināre, perspicīō, -ere alqd.

prozpěvovati canere, cantāre, cantitāre.

prozraditi prōdere, patefaciō, -ere, ēnuntiāre, aperīre, dētegere, indicere alqd; (*znamenati*) ostendere, dēmonstrāre; esse alcis; *to prozrazuje lenocha id hominis sēgnis est.*

prozrazení prōditiō f.

prozřetelnost prōvidentia f.; prūdentia f.; cautiō f.

prozřeteln-ý prūdēns, -entis; cautus 3; -ě prūdentē, cautē.

prozříti dispiciō, -ere.

prožítí agere, peragere, exigere (*vítam*), vīvere.

prožvatlati effūtīre alqd, vulgāre (*arcāna*).

prs mamma f.; ūber, -eris n.; *dítě při -u* Infāns (-antis m.) lactēns.

prs-a pectus, -oris n.; *rána na -ou* vulnus (-eris n.) adversum; *dobrá ~ (u řečníka)* bona latera (-um n.); *slabá ~* latus (-eris n.) imbecillum; *šetřiti si ~* laterī cōnsulere.

prsk-ati ēmicāre; *oheň -á* ignis scintillās ēdit (ēmittit, mīcat); (*chřípěmi*) fremere.

prst digitus m.; *palec* digitus pollex (-icis); *ukazováček d. Index* (-icis); *prostřední d. medius*; *prstenník d. minimō* proximus; *malík d. minimus*; *na -ech spočítati* digitīs (per digitōs) numerāre; *ani -em nehnutí* nē digitum quidem porrigere; *dlouhé -y míti* fūrārī; *po -ech jíti* gradū suspēnsō eō, īre.

prst humus, -ī f.

prsten anulus m.; ~ *nastrčiti* anulum induere.

pršeti cadere, dēcidere, dēfluere; *prší* pluit.

průběh cursus, -ūs m.; dēcursus, -ūs m.; -em času prōgrediente tempore, intermissō spatiō; (*postup*) rērum ordō, -inis m.; ratiō f.

průbojník prōpugnātor m.

průčelí frōns, frontis f.

prudkonohý pedibus celer, -ere; pernīx, -īcis.

prudkost vehementia f.; impetus, -ūs m.; rapiditās f.; ferōcia f.; celeritās f.; vėlōcitās f.; ~ *nemoci* gravitās morbī.

prud-ký vehemēns, -entis; ācer, cris, -cre; celer, -eris, -ere; vėlōx, -ōcis; rapidus 3; praeceps, -cipitis; gravis 2; ferōx, -ōcis; (*o vášni*) ardēns, -entis; flagrāns, -antis; ~ *člověk* homō īrācundus (praeceps in īram); -ce *mluviti* magnā contentiōne loquī.

průduch spīrāculum n.; fenestra f.

průdušnice artēria, -ae f.

pruh līnea f.; (*od rány*) cicātrīx, -īcis f.; līmes, -itis m.; virga, -ae f.; (*řím. togy*) clāvus m.; (*země*) tractus, -ūs m.

průhlednost perspicuitās f.

průhledný pellūcidus 3, perspicuus 3, illūstris 2.

pruhovaný virgātus 3.

průchod trānsitus, -ūs m.; iānus, m.; (*úzký*) angustiae, -ārum f.; (*podzemní*) specus, -ūs m.; cuniculus m.; *dáti ~* čemu locum dare (relinquere) alci reī; *zlosti dáti ~* īrae indulgēre.

průchodní pervius 3.

průchodiště trānsitus, -ūs m.; (*řekou*) vadum, n.; (*úzké*) angustiae, -ārum f.

průjem alvī dēiectiō f.; prōfluvium n.; ~ *způsobiti* alvum movēre (ciēre); ~ *zastaviti* alvum sistere (adstringere).

průjezd trānsvectiō f.; trānsitus, -ūs m.; faucēs, -ium f.; (*řekou*) vadum m.

průkaz documentum n.; signum n. auctōritās f.; fidēs, -eī, f.; testimoniū n.

průkaznost vīs probandī.

průkop fossa f.; (*podzemní*) cuniculus n.

průliv frētum n.

průlom ruīnae, -ārum f. (mūrī); *uči iti ~* partem mūrī subruere (disiciō, -ere).

průměr kruhu dīmetiēns, -entis f. (sc. līnea); *diametrus, ī- f.

průměrně ferē, circiter, plūs minusve.
průměrný mediocris 2.
průmysl indūstria f.; artēs, quae quaestūs causā exercentur.
průmyslník homō indūstrius (nāvus).
průplav fossa f.; frētum n.; canālis, -is m.
průpověď sententia f.; ēnuntiātum n.; dictum n.; *vtipná* ~ salsē (facētē) dictum; *známá* ~ Sokratova Sōcratis illud.
průprava praeparātiō f.; (*duševní*) meditātiō f., commentātiō f.
průsmyk angustiae, -ārum f.
průsvitný pellūcidus 3.
prut virga f.; ferula f.
průtah dilātiō f.; prōlātiō f.; mora f.; retardātiō f.; cunctātiō f.; ~ *činiti* prōcrāstināre, alqd in tempus differre; bez -u sine morā, properē, festīnanter.
průtrž hernia, -ae f., (*kýla*); ~ *mračen* ruīna caelī.
průvan aura f.; aurae (ventī) meātus, -ūs m.; perflātus, -ūs m. (ventī); spīritus, -ūs m.
průvod comitātus, -ūs m.; praesidium n.; ~ *vítězoslavný* triumphus m.; ~ *pohřební* exsequiae, -ārum f., pompa fūnebris (fūneris); s -em *nástroje hudeb.* ad (tibiam, sonum chordārum).
průvodce comes, -itis m. (fugae); dux, -cis m. (itineris); *stálý* ~ (as)sectātor m.
průvoz trānsvectiō f.
průzev hiātus, -ūs m.
průzračný pellūcidus 3.
pružnost *vīs elastica; intentiō, f. (āēris); agilitās f., (animī), mollitūdō, -inis f.; nervī, -ōrum m.
pružina spīra f.; (*povzbuzení*) impulsīō f.; impulsus, -ūs m.; incitātiō f.; mōtus, -ūs m.; stimulatīō f.; vīs et impetus.
pružný *elasticus 3; flexilis 2, mollis 2, agilis 2, intentus 3.
prvek elementum n.; prīncipium n.; ~ *nedělitelný* atomus, -ī f.
prvenství prīncipātus, -ūs m.
první prīmus 3, prīnceps, -cipis, (*dávný*) prīstinus 3.

prvopis archetypum n.; ipsius auctōris verba.
prvopočáteční prīmus 3, prīncipālis 2, prīstinus 3; adv. prīmō, prīncipiō, initiō.
prvopočátek prīmordium n.
prvorozenec nātū maximus (maior).
prvorozenství: *právo* ~ iūs (iūris n.) aetātis, aetātis prīvilēgium n.
prvotiny prīmītie, -ārum f.
prvotný prīmus 3; ~ *svět* prīmordia (-ōrum n.) rērum; -*d* *hmota* prīncipium n.; initia (-ōrum n.) rērum.
prvý prīmus 3, prīnceps, -cipis; *nejprve* prīmō, prīmus 3; *za prvé...* *za druhé...* prīmum, deinde, tum, postrēmō.
prý dicunt, ferunt atp. s *akk. a inf.*; *dicor atd. s nom. a inf.*; *protože prý* quod s *konj.*
prýč procul; *prýč!* *apage!* *abí!* *abite!* *discēdite!* ~ s *váhavostí* absit cunctātī! ~ s *ním!* *auferte illum!*
prýmek limbus m.
pryskýř pūstula f.
pryskyřice resīna f.
prýštiti (se) scaturīre, scatēre, effluere, prōfluere, mānāre; (*vznikati*) orīrī, orīginem dūcere ab alqā rē.
przniti maculāre, commaculāre, inquināre, polluere alqd.
psací scrīptōrius 3; ~ *papír* charta scrīptōria; ~ *potřeby* rēs ad scrībendum necessāriae; scrībendī Instrūmenta, -ōrum n.
psanec exsul, -is m.; prōscrīptus 3.
psaní epistula f.; litterae, -ārum f.; scrīptum n.
psáti scrībere; litterīs mandāre, memoriae trādere alqd.
psavý impiger (-gra, -grum) in scrībendō.
psí canīnus 3; gen. canis; ~ *dni* diēs (-ērum m.) canīculārēs; ~ *hvězda* canīcula f.; *Sirius* m.; ~ *život* vīta turpis; *býti ve psí* in miseriā esse (versārī, iacēre).
psice canis, -is (fēmina).
psík canīcula f.; catellus m.; lus m.

- psota** miseria f.; rēs (rērum f.) miserae (afflictāe), fortūna misera.
- pšenice** trīticum n.
- pšeničný** trīticeus 3; -é pole ager (-grī m.) trīticō cōnsitus.
- pštros** struthiocamēlus m.
- ptactvo** avēs, -ium f.
- ptáček** avicula f.; chytrý ~ homō astūtus, versūtus.
- ptačí** aviārius 3; gen. avlum (volātus) ~ let pozorovati augurium capiō, -ere; ~ klec aviārium n.; cavea f.; ~ lep viscum n.; ~ lov aucupium n.
- ptáčnictví** aucupium n.
- ptáčník** auceps, -cupis m.; aviārius m.
- pták** avis, -is f.; volucris, -is f.; āles, -itis m. f.
- ptakoprava** augurium n.; auspicium n.
- ptakopravec** augur, -is m.; auspex, -icis m.
- ptaní** interrogātiō f.; quaestiō f.
- ptáti se** rogāre, interrogāre alqm alqd (dē alqā rē); quaerere alqd ex (ab) alqō; (o radu) cōsulere alqm dē alqā rē; ~ se na mínění (v senátu) sententiam rogāre alqm; ~ se po kom quaerere, requirere alqm.
- ptavost** nimium interrogandī studium.
- ptavý** molestus percontātor m.
- publikum** spectātōrēs, -um m.; audītōrēs m.; lectōrēs m., corōna f.; hominēs m.; populus m.
- pučeti** germināre, gemmās agere.
- pud** impetus, -ūs m.; appetitus, -ūs m.; instinctus, -ūs m.; přirozený ~ appetitus nātūrae.
- půda** solum n. (terrae, agrī); humus, -i f.; terra f.; fundus m.; ager, -grī m.; pevná ~ solidum n.; (dno) fundus m.; (podstřeší) tabulātum n.; ~ na seno faenīle, -is n., (na obilí) grānāria, -ōrum n.
- pudidlo** incitāmentum n.
- puditi** impellere, incitāre alqm ad alqd; cōgere alqm.
- púdorys** dēscriptiō f.
- puch** odor malus; foetor m.
- puchřeti** putrēscere.
- puchýř** pústula f.
- půjčiti** mūtuum dare alci alqd; ~ peníze pecūniam crēdere alci; ~ knihy (šaty) commodāre alci librōs (vestēs); ~ na úroky faenerārī; půjčený mūtuum 3.
- půjčka** mūtūatiō f.; (peníze vypůjčené) pecūnia mūtua (crēdita).
- pukati v. puknouti**; srdce mi puká bolestí dīrumpor dolōre, summā misericordiā commoveor, -ērī.
- pukla** umbō, -ōnis m. (na štítu).
- puklina** rīma f.; fissūra f.
- puk-nouti** (dī)rumpī, (dī)scindī, findī, rīmās agere; (o zemi) dehiscere; býti -lý hiāre.
- půl** dīmidium n.; dīmidia pars alcis rei; ~ chleba sēmis pānis (-is m.); ~ jitra pole sēmis agrī; ~ stopy široký atd. sēmipedālis 2; ~ lokte dlouhý sēmicubitālis 2, ~ palce široký sēmidigitālis 2; na ~ hodiny in sēmihōrae curriculum; ~ léta spatium sēmostre, sex mēnsēs (-ium m.); ~ cesty dīmidium spatium; na ~ cesty mediō itinere; v -i uchopiti koho medium arripiō, -ere alqm.
- půldruhý** sesquialter 3, ūnus et dīmidia pars; -é stopy dlouhý sesquipedālis 2; -é měřice sesquimodius m.
- půliti** bipertīre, in duās partēs dīvidere alqd.
- půlka** dīmidium n.; dīmidia pars, -tis f.
- půlletí** sex mēnsēs (-ium m.); tempus (-oris n.) sēmostre; -né sextō quōque mēse.
- půlletní** sēmostris 2.
- půlměsíc** lūna dīmidiāta (dīmidia).
- půlnoc** media nox (-ctis f.); sever septentriōnēs, -um m.
- půlnoční** mediae noctis; quod mediā nocte fit; severní septentriōnālis 2; ~ strana latus (-eris n.) septentriōnāle.
- puls** pulsus (-ūs m.) vērārūm.
- puntík** punctum n.
- pupek** umbilicus m.
- pupen** gemma f.
- pupilární** pūpillāri s 2.
- purkmistr** praefectus urbī; (v menších městech) decuriō m., praetor m., magister (-strī m.) civium.
- působení** vis (vim, vi) f.; effectus-

-ūs *m.*; impulsus, -ūs *m.*, appulsus, -ūs *m.*; ēventus, -ūs *m.*; (činnost) rēs gestae; ~ úřední muneris officia, -ōrum *n.*; bez vnějšího ~ sine ullā vī externā; jeho -m eō auctōre.

působíště campus *m.*; (úřední) provincia *f.*; mūnus, -eris *n.*; prōcūrātiō *f.*

působiti něco faciō, -ere, efficiō, -ere, afferre, creāre, praebere alqd; ~ na co vim habere ad alqd (in alqā rē), movēre alqd, pertinere ad alqd, magnī momentī esse ad alqd; ~ na koho movēre alqm; ~ podiv admirātiōnem inici-, -ere alci, admirātiōnem habere; ~ strach metum iniciō, -ere alci; ~ bolest dolōrem affere alci, dolōre afficiō, -ere alqm; ~ že efficere, ut s konj.; ~ k tomu, aby id agere, ut s konj.

působivost vīs (vim, vī) *f.*; efficiētās *f.*; ūsus, -ūs *m.*

působivý efficiāx, -ācis; potēns, -entis; -ě efficienter, potenter.

působnost effectus, -ūs *m.*; efficiētia *f.*

půst iēlūnium *n.*; abstinentia *f.*

pusta regiō (-ōnis *f.*) dēserta; sōlitūdō, -inis *f.*; loca (-ōrum *n.*) dēserta.

pustiti mittere, ēmittere, dimittere alqm (alqd); **pust** mnel sine mē! otroka ~ servum manū mittere; ~ mimo sebe abiciō, -ere, dimittere omittere, praetermittere, dēpōnere alqd; ~ uzdu habēnās remittere; vpustiti admittere, intrōmittere, recipiō, ere alqm; ~ oknem per fenestram admittere alqm; *intr.* liquescere, solvi; *led pouští* glaciēs solvitur, dilābitur; ~ se někam proficisci, daleko longius eō, ire; ~ se na moře mare ingredior, ī; ~ se za kým insequi, persequi alqm, īnstāre alci; ~ se do koho aggredior, -ī, invādere alqm; ~ se do čeho incipiō, -ere, suscipiō, -ere, īstituere alqd, dēscendere in alqd.

pustošení vastātiō *f.*

pustošiti vastāre, dēvastāre alqd.

pustota vastitās *f.*, sōlitūdō, -inis *f.*

pustý vastus 3, dēsertus 3, incultus 3; ~ člověk homō dissolutus.

puškař faber (-brī *m.*) armōrum.

půtka altercātiō *f.*; disceptātiō *f.*; iūrglum *n.*; rixa *f.*; (bitka) pugna *f.*, certāmen, -i is *n.*, proelium *n.*

putování peregrinātiō *f.*

putovati proficisci, iter faciō, -ere, peragrāre, obeō, -ire (loca, urbēs).

půvab blandimentum *n.*; suāvitās *f.*; dulcēdō, -inis *f.*; venustās *f.*; amoenitās *f.*, lepōs, -ōris *m.*; sláva má pro nás jakýsi ~ dulcēdine quādam glōriae commovēmur.

půvabn-ý blandus 3, suāvis 2, dulcis 2, venustus 3, amoenus 3, grātus 3, lepidus 3; ~ přednes eloquendi suāvitās; -ým něco činiti alci rei suāvitatem afferre; -ě blandē, suāviter, venustē, amoenē, lepidē.

původ orīgō, -inis *f.*; prīnciplum *n.*; prīmordium *n.*; (rod) genus, -eris *n.*; (kmen) stirps, -is *f.*; ~ míti orīginem trahere, genus dūcere, ortum esse ab alqō; (o věcech) ex (ab) alqā rē ortum (prōfectum) esse.

původce auctor *m.*; effector *m.*; māchinātor *m.*; architectus *m.*; (vyndlezce) inventor *m.*; (zakladatel) conditor *m.*; ~ zdměru prīnceps cōsiliū; ~ všeho zla omnium malōrum sēmlnātor *m.*

původkyně auctor *f.*, effectrix, -īcis *f.*; māter, -tris *f.*

původn-í prīmus 3, prīncipālis 2, prīstinus 3, prior 2; ~ spis exemplar, -āris *n.*; ~ obraz exemplum (prīmum); ~ příčina causa prīma, prīncipium *n.*; -ě prīncipiō, īnitiō, ā prīmā origine.

původnost proprietās *f.*; propria et singulāris nātūra.

psych iniūria *f.*; scelus, -eris *n.*; nefās (neskl.); lesní ~ damnum silvae illātum.

pých-a superbia *f.*; īnsolentia *f.*; fāstus, -ūs *m.*; fāstidium *n.*; spīritus, -ūs *m.*; -ou se nadýmati superbire; z -y īnsolentiā exsultāns, superbiā ēlātus 3; (okrasa) laus, -dis *f.*, glōria *f.*, decus, -oris *n.* alcis.

pýchatí superbīre, magnōs sibi spīritūs sūmere.

pyj pēnis, -is *m.*

pykati paenitentiam agere; paenitet mē (huius factī, hoc fēcisse, quod hoc fēcī); ~ *smrtí* capite (morte) poenās alcis reī luere.

pýření rubor *m.*

pýřiti se ērubēscere alqā rē (in alqā rē).

pysk labrum *n.*

pyskoun (*ryba*) scarus *m.*

pyšniti se superbīre, sē iactāre,

īnsolentius sē efferre, glōriārī alqā rē.

pyšn-ý superbus 3, īsolēns, -entis, ēlātus 3, arrogāns, -antis; -ě superbē, īsolenter, ēlātē, arroganter; ~ *si vykračovati* magnificē incēdere.

pytel saccus *m.*; (*kožený*) follis, -is *m.*; cūleus *m.*

pytlačiti ferās furtim intercipi-, -ere.

pytlák praedō (-ōnis *m.*) ferārum.

pytlík folliculus *m.*

R

rab servus *m.*; captīvus *m.*

ráč-iti appetere, expetere alqd; *míti*, *co hrdlo -l* abundāre, affluere omnibus rēbus; velle, placēre, dignārī; *jak -íte* ut libet, ut vīs; *rač* fac *s* *konj.*; *velis s* *inf.*; *imperat. s* *quaesō*; *pouhý* *konj.*

rád libēns, -entis; libenter; laetus 3; *míti* ~ habēre alqm cārum, in dēliciīs; *od srdce* ~ libentī animō; *velmi* ~ nōn invītus 3; ~ *bych věděl* scīre velim; ~ *věřím* facile crēdō; *býti čemu* ~ dēlectārī alqā rē, alqd mihi grātum, iūcundum est; *nebýti čemu* ~ molestē ferre (*patí*) alqd; *buď* ~, že *nenařkám* satis habeās mē nōn conquerī; *raději* potius; *nejraději* potissimum; *raději* chtíti mälle.

rad-a cōsiliū *n.*; auctōritās *f.*; *obecní* ~ senātus, -ūs *m.*; cōsiliū *n.*; *na mou -u* meō cōsiliō, mē suādente, mē auctōre; *-ou i skutkem* cōsiliō et rē; *nevím jiné -y* allam ratiōnem nōn inveniō; *nevím si -y* omnia mē dēficiunt, haereō, -ēre; *radní pán* cōsiliārius *m.*, senātor *m.*

rádce cōsiliārius *m.*; cōsultor *m.*; consuāsor *m.*; hortātor *m.*; cōsiliī auctor *m.*

radění se cōsultātiō *f.*; dēliberātiō *f.*

raditi suādēre, cōsiliū dare alci; monēre alqm; ~ *se* cōsulere alqm, cōsiliū habēre, dēliberāre, cōsultāre cum alqō.

radlice vōmer (*vōmis*), -eris *m.*

radnice cūria *f.*

radost gaudium *n.*; laetitia *f.*; laetatiō *f.*; ~ *míti* z čeho laetitiā, gaudiō affici, laetitiam capere ex alqā rē, dēlectārī alqā rē.

radostný laetus 3.

radovánky diēs (-ērum) laetī *m.*; convīvium laetum *n.*

radovati se gaudēre, laetārī alqā rē.

rafije gnōmōn, -onis *m.*

ráhno antenna *f.*; longurius *f.*

rachot strepitus, -ūs *m.*; frāgor, -ōris *m.*

rachotiti strepere; strepitum movēre.

ráj paradīsus *m.* (*clrk.*); sēdēs beātōrum *f.*; locus amoenissimus *m.*

rajský paradīslacus 3 (*clrk.*); amoenissimus 3.

rak cancer, -crī *m.*

rakev arca *f.*

rákos (h)arundō, -inis *f.*

rákosnatý harundinōsus 3.

rákosový harundineus 3.

rakovina cancer, -crī *m.*; ma, -atis *n.* (*lék.*).

rám margō, -inis *m.*

rámě humerus *m.*; brachium *n.*; lacertus *m.*; *vzíti na ramena* humerīs alqm tollere, sūscipiō, -ere; *rameno řeky* brachium *n.*, cornū, -ūs *n.*

ramenáč vir lātīs humerīs.

ramenář homō bilinguis *m.*; qu utriūque partī favet.

rampouch stīria *f.*; glaciēs (-ēī *f.*) pendēns,

rána plāga *f.*; vulnus. -eris *n.*; ictus, -ūs *m.* (gladii); verber, -beris *n.*; *na -u přijíti* in tēlī coniectum venīre; (neštěstí) calamitās *f.*, damnum *n.*; ~ morová pestilentia *f.*
ranec pera *f.*, sarcina *f.*
raněný saucius 3; vulnerātus 3.
ranhojič chīrurgus *m.*
ranhojičství chīrurgia *f.*
raniti vulnerāre, sauciāre alqm; vulnus inferre alci.
ranní mātūtīnus 3.
ráno māne; časně ~ primō māne, primā lūce; zítra ~ crās māne.
raný mātūtīnus 3; mātūrus 3; velmi ~ praemātūrus 3; (o ovoci) praecox, -cis.
rašiti gemmāre, germināre.
rašple scobīna *f.*
ratiště hostile, -is *n.*
ratolest rāmus *m.*; virgula *f.*; surculus *m.*; frōns, -ondis *f.* (s listím); verbēna *f.*; palmová ~ palma *f.*; vinná ~ palmes, -itis *m.*
ráz ictus, -ūs *m.*; (způsob) ratiō *f.*; nātūra *f.*; habitus, -ūs *m.*; genus, -eris *n.*
raziti signāre (argentum); ~ cestu viam mūnīre, aperīre, faciō, -ere.
razítko signum *n.*; sigillum *n.*
ráznost vīs (vim, vi) *f.*; ācrimōnia *f.*; gravitās *f.*
rázný fortis 2; strēnuus 3; gravis 2; ācer, -cris, -cre; vehemēns, -entis.
rázovitý singulāris 2; insignis 2; proprius 3.
ražení nota *f.*; signum *f.*; imāgō, -inis *f.*
rčení locūtiō *f.*; sermō, -ōnis *m.*
rdíti se rubēre; ērubēscere.
rdousiti iugulāre, strangulāre.
rej chorēa *f.*, chorus *m.*; ~ předváděti chorum agere, dūcere.
rejda statīō nāvium *f.*
rejdiště campus *m.*; spatium *n.*; palaestra *f.*
rejdy lascivia *f.*; procācitās *f.*; tajné ~ artēs obscūrae, malae *f.*
rejsek sores, -icis *m.*
rejstřík index, -icis *m.*
rek vir (bellō) fortis *m.*; hērōs, -ōis *m.*
rekovnost virtūs, -ūtis *f.*; animus fortis *m.*
rekovný fortis 2.

rekurs appellātiō *f.*
remunerace remūnerātiō *f.*; grātificātiō *f.*
reptání fremitus, -ūs *m.*
reptati fremere adversus alqd; querī dē alqā rē.
republika libera rēs pūblica *f.*
ret labrum *n.*
reumatismus arthritīs, -idis *f.*; morbus articulāris *m.*; dolōrēs artuum *m.*; (v rukou) chīragra *f.*; (v nohou) podagra *f.*
réva vītis, -is *f.*
revoluce rērum pūblicārum commūtātiō *f.*; sēditiō *f.*; rebellīō *f.*
revoluční sēditiōsus 3; ~ snahy nova cōnsilia *n.*
rez rōbī -, -inis *f.*; ferrūgō, -inis *f.*; aerūgō, -inis *f.*
rezavý ferrūgineus 3.
režný crassus 3.
risiko perīculum *n.*; ālea *f.*; nésti ~ perīculum alcis reī in sē recipere.
rmoutiti affligere alqm; aegritūdinem afferre alci; ~ se dolēre, maerēre alqd; dolōre afficior, -ī ob alqd.
rmut sentīna *f.* (kal).
rob servus *m.*
roboť servitium *n.*; labor *m.*
robotárna ergastulum *n.*
ročně quotannis; singulīs annīs.
roční annuus 3; ~ čas tempus annī *n.*; (rok starý) ūnius annī, ūnum annum nātus 3; ~ plat annua pecūnia *f.*, annua, -ōrum *n.*
ročník annus *m.*
rod genus, -eris *n.*; gēns, gentis *f.*; stirps, -pis *f.*; nātiō *f.*; orīgō, -inis *f.*; -em genere, nātiōne, orīgine; ze vznešeného -u nōbilī locō nātus 3; podle -ů generātim.
rodák populāris, -is *m.*; quī iusdem cīvītātis est.
rodiče parentēs, -um *m.*
rodička māter, -tris *f.*; parēns, -entis *f.*; genetrīx, -īcis *f.*
rodilý nātus 3; ortus 3; oriundus 3; odkud ~? cūiās, -ātis *m.*
rodina domus, -ūs *f.*; familia *f.*
rodinný domesticus 3; familiāris 2; privātus 3.
rodiště (urbs) patria *f.*
roditi pari -, -ere; gignere; ēdere; ~ se nāscī; (o rostlinách) crēscere,

prövenire; rozený Řek, Říman quí in Graeciā nātus erat, Rōmae nātus.
rodný patrius 3; gentilis 2; ~ bratr, sestra germānus, -a.
rodokmen stemma f.; familia f.
rodopisec geneālogus m.
rodopisný ad originem et pröpāginēs gentium pertinēns.
rodov-ý znak generis insigne, -is n.; -é přibuzenství gentilitās f.
roh cornū, -ūs n.; (úhel) angulus m.; (clp) lacinia f.
rohatý cornūtus 3.
rohový corneus 3; ~ dům domus ultima platēae.
rohožka storea, stória f.
roj exāmen, -inis n.; (lidí) turba f.
rojiti se exāmen apium exit; alvei exāminant.
rok annus m.; ~ voj. služby stīpendium n.; ~ co ~ quotannis; na počátku -u ineunte annō, Initiō anni; na konci -u exeunte (extrēmō) annō; přátí komu k novému -u novum annum grātulārī alci; (lhůta) diēs, -ēi f.; ~ ustanoviti diem dīcere (cōstituere).
rokle locus praeruptus m.
rokování colloquium n.; cōsiliū n.; pactiō f.; dēliberātiō f.
rokovati colloquī, agere, dēliberāre, disputāre, disserere cum alqō dē alqā rē.
role ager, -grī m.; arvum n.; campus m.; (divadelní) partēs, -ium f.; persōna f.; hrāti -i partēs alcis agere, persōnam alcis gerere.
rolnictví agrīcultūra f.; zabývati se -m agrīs colendis operam dare.
rolnička tintinnābulum n.
rolník agricola, -ae m.; colōnus m.; rústicus m., arātor m.
román* fābula Rōmānēnsis.
románový fābulōsus 3; fictus 3.
romantický dulcis 2; suāvis 2; amoenus 3.
roniti mānāre, prōfundere, effundere (lacrimās).
ropucha būfō, -ōnis m.
rosa rōs, rōris m.; ~ padá rōrat, rōs cadit.
rositi irrōrāre.
rostlina planta f., herba f.
rostlinář herbārius m.; herbārum peritus m.

rostlinopis herbārum scientia f.
rošt crātēs (-is f.) ferrea.
roští sarmenta, -ōrum n.
rota turba f., caterva f., manus, -ūs f.; ~ loupežnická latrocīnium n.
roub surculus m.
roubení puteal, -ālis n. (u studně).
roubík obtūrāmentum n.
roubování insitiō f. (štěpování).
roubovati surculum arborī inserere; arborem inserere.
rouhač homō maledicus (in deum).
rouhání maledictiō f.; convīcium n.; impietās f.; sacrilegium n.
rouhati se maledicere alci; maledicta cōferre in alqm; irrīdēre (deōs).
rouhavý maledicus 3; impius 3.
roucho vestis, -is f.; vestitus, -ūs m.; ~ římské toga f.; (spodní) tunica f., (slavnostní) vestis forēnsis f.; (u konsulů) trabea f.; (krásné) ornātus, -ūs m.
rouno vellus, -eris n.
roura tubus m.; fistula f.; canālis, -is m.
roušk-a vēlum n.; pod -ou speci alcis reī.
rov sepulcrum n.; tumulus m.
rovina campus m.; plānitiēs, -ēi f.; aequum (campi) n.; loca campestria n.
rovnati aequāre, exaequāre (locum, āream); ordināre, dispōnere alqd; ~ při litem compōnere; ~ se aequāre alqm, parem esse alci alqā rē.
rovně plānē; pariter, aequē; ~ jako aequē āc (atque), perinde āc (atque); (přímě) rectē, rectā.
rovněž item; idem, eadem, idem; ipse quoque, et ipse.
rovník circulus aequinoctiālis m.
rovnoběžn-ý *parallēlus 3; -ě s Dunajem rectā fluvii Dānuvii regiōne; -ě probíhati paribus intervallis inter sē dīstāre.
rovnodennost aequinoctium n.
rovnoměrnost aequābilitās f.
rovnoměrný aequābilis 2.
rovnoprávnost aequa condiciō f.; iūs aequābile n.
rovnoprávn-ý quī aequābili iūre est; -ě aequābiliter.

rovnost aequālitās *f.*; aequitās *f.*;
~ *hlasů* sententiae parēs *f.*

rovnováh-a pār pondus (-eris *n.*);
~ *států* aequa condiciō rērum
pūblicārum; *ducha z -y přivéstí*
animum dē statū dēmovēre.

rovný plānus 3; rēctus 3; dīrēctus
3; campester, -stris, -stre; (*stejně*
moci) aequālis 2, pār, paris; idem.

rozbaliti eximere; prōmere.

rozběh incursiō *f.*; incursus, -ūs *m.*;
impetus, -ūs *m.*

rozběhnouti se diffugiō, -ere;
discurrere; (*dáti se do běhu*) im-
petum sūmere.

rozbíhati se dīvidī, findī (*via*).

rozbíti frangere; contundere;
discutiō, -ere; collidere (*vāsa*);
ēlīdere (*caput*); effringere (*por-
tam*); dīrumpere (*societātem*); ~
tábor castra pōnere; ~ *stan* ta-
bernāculum statuere.

rozbor explicatiō *f.*, expositiō *f.*

rozboření ēversiō *f.*; excidium *n.*

rozbořiti dīruere; disciō, -ere;
dissipāre; ēvertere; excīdere;
(*most*) rescindere, interrumpere,
interscindere; ~ *se* collābī, con-
cidere, corruere.

rozbouřiti movēre, agitāre, con-
citāre.

rozbřesknouti se lūcēscere, dīlū-
cēscere.

rozbroj discordia *f.*; discidium *n.*;
dissēnsiō *f.*; sēditiō *f.*; mōtus, -ūs
m.; tumultus, -ūs *m.*

rozcestí compitum *n.*; dīvortium
n.; trivium *n.*

rozčilení animus incitātus *m.*; mō-
tus (-ūs *m.*) animī; concitātiō *f.*;
commōtiō *f.*; sollicitūdō, -inis *f.*;
perturbātiō *f.*

rozčilený commōtus 3; incitātus 3;
sollicitus 3.

rozčiliti commovēre; incitāre,
con-, ex-; sollicitāre.

rozčtvrťiti in quattuor partēs
dīvidere.

rozcuha-ti lacerāre; scindere;
vlasý -né crīnēs passī *m.*

rozdati largīrī, dīlargīrī (*omnia*).

rozdávání largitiō *f.*; dīvisiō *f.*

rozdělati instituere; ~ *oheň*
ignem faciō, -ere (*accendere*);
(*rozmíchati*) miscēre.

rozdělení dīvisiō *f.*; partitīō *f.*;
distribūtiō *f.*; discríptiō *f.*

rozdělití dīvidere, partīrī, disper-
tīre, discríbere, distribuere; dis-
clūdere, disiungere; dēscribere
(*annum in mēnsēs*); discrímināre;
~ *se o něco* inter sē dīvidere,
dispartīre alqd.

rozdíl discrímen, -inis *n.*; dissimili-
tūdō, -inis *f.*; differentia *f.*;
distantia *f.*; dīstīctiō *f.*; varietās
f.; *jest* ~ interest inter... et
inter...; *distat s nepř. ot.*; *bez -u*
prōmiscuē; *není -u* nihil interest.

rozdíln-ý dīversus 3 (*ab alqō*),
dispar, -is (*alcis reī*); dissimilis 2
(*alcis*); -ě dīversē, dīversā ratiōne.

rozdírati dīlacerāre, lanīre.

rozdmychovati cōnflāre, accen-
dere, concitāre, alere (*discor-
diam*).

rozdrápati lacerāre alqd unguibus.

rozdrážditi irritāre, concitāre.

rozdrobiti comminuere, dīducere
alqd.

rozdrťiti contundere, conterere,
comminuere, perfringere alqd.

rozdupati contundere, conterere
alqd.

rozdvojení discidium *n.*; dissēnsiō
f.; discordia *f.*

rozdvojití dīvidere; dissociāre
(*animōs hominum*); distrahere
alqm ab alqō; ~ *se* inimīctiās
suscipi-, -ere cum alqō; dissidēre
inter sē.

rozebrati solve, dissolvere alqd;
auferre, absūmere alqd; (*násilně*)
dīripiō, -ere (*bona alcis*); ~ *koho*
animum alcis movēre, permo-
vēre; (*vyložiti*) expōnere, expli-
cāre, explānāre, illūstrāre alqd.

rozednívání lūx, -cis *f.*; diēs, -ēī *m.*

rozednívá se lūcēscit, dīlūcēscit,
illūcēscit.

rozedrati scindere, discindere.

rozehnati dispellere, disciō, -ere,
discutiō, -ere; ~ *se rukou* brachi-
um tollere; *kůň -ný* equus incitā-
tus *m.*

rozehřátí calefaciō, -ere; ~ *se*
calefierī; calēscere; incendi; (*tátí*)
liquēscere, solvī; *býti rozehřát*
aestuāre, calēre.

rozejítí se discēdere, dīgredī;

ndhledy se rozcházejí sententiae variantur (in diversum tendunt); *rozešlo ho to cōnsilium mūtāvit*, in aliā voluntāte est.

rozemliti commolare; conterere.

rozepnouti tendere, extendere, distendere; pandere (manūs); laxāre, solve (vestem).

rozepsati describere; ~ *daně tribūta* indicere (imperāre); ~ se scribere.

rozervati lacerāre, divellere alqd.

rozeschnouti se rīmās agere.

rozeslati dimittere, circummittere.

rozesmāti risum movēre alci; ~ se risum tollere.

rozespalý sommō gravis 2.

rozestaviti dispōnere; instruere (aciem).

rozestoupiti se discēdere; v stej-ných vzdálenostech paribus intervallis cōsistere.

rozestřiti pandere, extendere; ~ *sítě* rētia iaciō, -ere.

rozevřiti aperire, reclūdere; evol-vere (librum); dīdūcere (ōs); pandere (portam); ~ se patefierī.

rozeznati discernere, oculis iūdicāre alqd.

rozeznávání distīctiō f.

rozežrati corrōdere.

rozhaliti aperire; nūdare.

rozháraný inordinātus 3, cōnfūsus 3, perplexus 3.

rozhozování prōfusiō f., dissipātiō f.

rozhozovati dispergere, disiciō, -ere; dissipāre, prōfundere (pecūniam).

rozhlášený pervulgātus 3, celebrātus 3.

rozhlásiti vulgāre, divulgāre, per-in vulgus efferre alqd.

rozhled prōspectus, -ūs m.; cōgnitiō f.

rozhlížeti se circumspici, -ere; circumspectāre; speculari.

rozhlodati corrōdere.

rozhněván irātus 3; irā incēsus, inflammātus 3; offēsus 3.

rozhněvati irā incitāre, inflammāre alqm, iram movēre alci; ~ se irā exārdēscere, inflammāri.

rozhodčí disceptātor m.; arbiter, -trī m.

rozhodnouti dēcernere; dīiūdicāre, disceptāre, cōgnōscere; ~ se statuere, cōstituere, dēcernere s inf.

rozhodnutí dēcrētum n.; arbitrium n.; ~ *bojem* dēcertātiō f.

rozhodn-ý certus 3; ~ *okamžik* discrīmen, -inis n.; ~ *boj svěsti* aciē dēcernere; dēcertāre; dēpugnāre; k -ému *boji* pohnouti ad dēcertandum impellere; *boj* jest -ut dēpugnātum est.

rozhojniti augēre (fortūnās).

rozhořčení indignātiō f.; offēnsiō f.

rozhořčený irātus 3, irā incēsus 3; offēsus alci (in alqm); infestus 3 alci.

rozhořčiti se indignāri; irā incendi.

rozhořeti se ignem (flamam) concipiō, -ere.

rozhovor colloquium n.; sermō, -ōnis m.; (vědecký) disputātiō f.

rozhořeti se longius prōgredior, -i; plūribus dicere, expōnēre dē alqā rē.

rozhrabati ēruere, dīmovēre alqd.

rozhraní fīnēs, -ium m.; līmes, -icis m.; cōnfīnium n.

rozhrnouti dīmovēre alqd.

rozhrěšení absolūtiō f.; venia f. (peccātōrum).

rozhyčkati indulgēre alci; indulgentiā corrumpere alqm.

rozcházet se discēdere, dīgredior, -i; (rozdělovati se) dīvidi; v. **rozejíti se**.

rozchod dīgressiō f., dīgressus, -ūs m.; (při hlasování) discessiō f.

rozinka acinus m. (-a f., -um n.).

rozjařiti exhilarāre, relaxāre animum alcis.

rozjasniti serēnāre; ~ *tvář* frontem explicāre; ~ se dīlucēscere.

rozjeti se in diversās partēs vehi; impetum capiō, -ere.

rozjímání contemplātiō f.; dēliberātiō f.; cōsiderātiō f.; cōgitātiō f.

rozjímati meditāri, cōgitāre, dēliberāre alqd, dē alqa rē; perpendere alqd.

rozjitření irritātiō f.; (rány) ulcerātiō f.

rozjitřiti irritāre, excitāre, concitāre; (ránu) ulcerāre.

rozkačený irā incēnsus 3; indignābundus 3.
rozkatiti iram alci movēre; irritāre alqm.
rozkaz iussum *n.*; imperium *n.*; praeceptum *n.*; mandātum *n.*; na ~ iussū alcis, iussus 3; bez -u iniussū alcis; mām ~ iubeor *s inf.*; ~ vykonati iussa faciō, -ere.
rozkazovati iubēre alqm facere alqd, fieri alqd; imperāre alci alqd nebo ut *s konj.*; praecipiō, -ere, mandāre alci alqd.
rozklad dissolūtiō *f.*; dīrēptus, -ūs *m.*; (hniloba) putor *m.*; putrēdō, -inis *f.*
rozkládající se patēns, -entis (regiō); situs 3.
rozklád-ati solve, dissolvere; (zboží) expōnere, explicāre; pandere; ~ se patēre, pertinēre; strom se -á arbor diffunditur patulīs rāmīs; (hnlti) pūtēscere, putrēscere.
rozkol discidium *n.*; discordia *f.*
rozkoš voluptās *f.*; dēlectātiō *f.*; oblectātiō *f.*; dēliciae, -ārum *f.*; libīdō, -inis *f.*; ~ pocitovati voluptātem percipiō, -ere ex alqā rē; -em se oddávati libīdinibus servīre; pro ~ animī causā.
rozkošnický voluptārius 3; libīdīnōsus 3; lūxuriōsus 3; dēlicātus 3; mollis 2.
rozkošný amoenus 3 (regiō); dulcis 2; suāvis 2.
rozkousati morsū (mordicus) dīvidere, dīvellere.
rozkouskovati comminuere, discerpere, concīdere alqd.
rozkrojití secāre, ferrō dīvidere, scindere, discindere alqd.
rozkřičený infāmātus 3, infāmis 2.
rozkřičeti fāmā vulgāre, sermōnibus dīvulgāre alqd.
rozkvět flōs, -ōris *m.*
rozkvísti flōrēscere, efflōrēscere.
rozladěný dissonus 3; býti ~ discrepāre; male affectus 3; morōsus 3; trīstis 2.
rozladiti dissonum reddere alqd; molestiā (trīstitiā) afficiō, -ere alqm.
rozléhati se resonāre, vōcem reddere, vōcī respondēre.

rozlehlost amplitūdō, -inis *f.*
rozlehlý longē lātēque patēns, -entis; amplus 3.
rozličnost varietās *f.*; diversitās *f.*
rozliční varius 3; diversus 3.
rozlišovati discernere, distinguere, disparāre.
rozlítí effundere, prōfundere alqd; ~ se effundī, prōfundī; (o řece) redundāre super rīpās; inundāre terram.
rozlítiti in furōrem impellere alqm; ~ se furōre īnflammārī (incendī).
rozloha amplitūdō, -inis *f.*; ambitus, -ūs *m.*; míti velkou -u lātē patēre.
rozlomití frangere, cōnfringere alqd.
rozlosovati sortīrī (provinciās).
rozloučení sēparātiō *f.*; dīsiūctiō *f.*; dīrēptus, -ūs *m.*; ~ se discessiō *f.*, abitus, -ūs *m.*
rozloučiti disiungere, sēparāre, dissolvere, distīnēre, disparāre alqd ab alqā rē; ~ se discēdere, abeō, -īre ab alqō.
rozlousknouti ořech nucem frangere.
rozložitý patulus 3 (arbor).
rozluka dīrēptus, -ūs *m.*; sēparātiō *f.*, sēiūctiō *f.*, dīsiūctiō *f.*
rozluštiti solve, dissolvere.
rozmačkatí contundere alqd.
rozmahati se crēscere, augērī, augēscere; incrēbrēscere, ingravēscere, pervagārī.
rozmanitost varietās *f.*
rozmanitý varius 3, multiplex, -icis.
rozmar arbitrium *n.*, libīdō, -inis *f.*, incōstantia *f.*
rozmarň incōstāns, -antis; mūtābilis 2; mōbilis 2; varius 3.
rozmařilost luxuria *f.*; lūxus, -m.; libīdō, -inis *f.*
rozmařilý lūxuriōsus 3; dēlicātus 3; dissolūtus 3.
rozmazlenost mollitia *f.*
rozmazlený effēminātus 3; mollis 2.
rozmazliti mollire, effēmināre, nimiā indulgentiā corrumpere alqm.
rozměr ratiō *f.*; modus *m.*; míti ~ patēre.

rozměření *dīmēnsiō f.*

rozměřiti *dīmētīrī, dēmētīrī alqd.*

rozmetatī *disici-, -ere; dīvexāre alqd.*

rozmilý *dīlēcīssimū 3.*

rozmíška *discidium n.; discordia f.; contentiō f.; činiti -y v obci rem publicam perturbāre; začínati -y certāmina serere.*

rozmlouvati *colloquī, disputāre, disserere cum alqō; ~ komu co dissuādēre alci alqd.*

rozmluva *sermō, -ōnis m.; colloquium n.; disputātiō f.; dialogus m. (učená); dīverbium n. (ve veselohře).*

rozmožení *amplificātiō f.; incrēmentum n.*

rozmnožiti *augēre, audaugēre, cumulāre; amplificāre; ~ se augērī, crēscere.*

rozmočiti *dīluere, solveře.*

rozmrzelost *animīaegritūdō, -inis f.*

rozmrzelý *īrātus 3; stomachōsus 3; aeger, -gra, -grum.*

rozmrzeti *molestiā afficiō, -ere alqm; ~ se molestiā affici.*

rozmysl *cōnsilium n.; prūdentia f.; s -em cōnsiliō, cōnsiderātē; bez -u temerē.*

rozmýšlení *dēliberātiō f.; dubitātiō f.; bez ~ sine dubitātiōne; sine morā.*

rozmýšleti se *dēliberāre; sēcum reputāre; dubitāre.*

rozmysliti se *cōnsilium mūtāre.*

rozmyslný *cōnsiderātus 3; gravis 2; cautus 3.*

roznašeč *vulgātor, -ōris m.*

roznášeti *dīgerere, circumferre, distribuere alqd; (rozhlášovati) dīvulgāre alqd.*

rozněcovati *incendere, inflammāre; excitāre, suscitāre (bellum); roznítiti se incendi, inflammārī, exārdēscere; býti roznícen concitārī, inflārī (dívīnō spīritū).*

roznemocí se *morbō implicārī, in morbum incidere.*

roznícení *incēnsiō f.; inflammātiō f.; ārdor, -ōris m. (animī).*

rozorati *arātrō dīmōvēre; prōscindere alqd.*

rozpačitost *dubitātiō f.; haesitātiō f.; perturbātiō f.*

rozpačitý *dubius 3, incertus 3, haesitāns, -antis; býti ~ haesitāre, flūctuāre.*

rozpadnouti se *dīlābī, dissolvī.*

rozpakovati se *dubitāre, haesitāre.*

rozpa-ky *dubitātiō f.; haesitātiō f.; perturbātiō f.; bez -ů sine ullā dubitātiōne; na -cích býti cōnsiliī inopem esse.*

rozpáliti *calefaciō, -ere; incendere; accendere; fervēfaciō, -ere alqd; ~ se incendi, exārdēscere, incitārī, calēscere, excandēscere.*

rozpárati *scindere, findere; disuere, resuere, retexere, redordīrī alqd.*

rozpásati *discingere (tunicam).*

rozpečetiti *resignāre (!litterās); signum dētrahere alci reī.*

rozpínati *tendere, extendere, distendere, pandere (manūs).*

rozplakati *lacrimās movēre alci; ~ se flēre, lacrimāre incipi-, -ere.*

rozplašiti *dispellere, disiciō, -ere, dissipāre, dispergere alqm.*

rozplemenění *prōpagātiō f.*

rozplemeniti *prōpagāre (vītēs).*

rozplésti *solvere (crīnēs, nōdum).*

rozplývati se *liquēscere, dēliquēscere, fiuere, diffluere; rozplynouti se v dýmu incendi dēflagrāre.*

rozpočet *ratio f.; ratiōnēs f.; ratiō quaestuum et necessitās ērogātiōnum.*

rozpojení *dissolūtiō f.*

rozpojiti *solvere, dissolvere, distīnēre, disclūdere, dīrimere, disiungere.*

rozpoltiti *bipertīre, discindere, findere, dissecāre, dīvidere.*

rozpomenouti se *reminīscī alcis (reī), alqd; recordārī alqd; venit mhi in mentem.*

rozpor *dissēnsiō f.; contrōversia f.*

rozpoutaný *effrēnātus 3.*

rozpoutati *solvere, vinculis libērāre alqm; ~ se exsultāre (ōratiō).*

rozpřáhnouti *distendere, extendere (manūs).*

rozprášení *fundere; fugāre.*

rozprava *disputātiō f.; sermō, -ōnis m.*

rozprávěti disputāre.

rozprchnouti se diffugiō, -ere;
dissipārī; dilābī.

rozprodati vendere, dīvendere.

rozprostíratí extendere, tendere,
pandere; ~ se patēre (lātē).

rozptýleně diffūsē, passim.

rozptýlení dissipātiō *f.*; (*duševní*)
dēlectātiō *f.*

rozptýlený disiectus 3, dissipātus
3, dispersus 3, pālātus 3.

rozptýlití dispergere, disiciō, -ere;
dissipāre, diffundere; ~ se dilā-
bī, diffugiō, -ere; (*duševně*) dif-
fundī, dēlectārī alqā rē.

rozpuklina (*země*) hiātus, -ūs *m.*;
vorāgō, -inis *f.*; (*trhlina*) rīma *f.*

rozpuknouti se rumpī, findī, rī-
mam agere; (*o zemi*) dēhiscere,
patefierī.

rozpūlití bipertīre; in duās partēs
dīvidere.

rozpustilost lāscīvia *f.*, licentia *f.*,
petulantia *f.*, intemperantia *f.*

rozpustilý lāscīvus 3, dissolūtus 3,
petulāns, -antis; intemperāns,
-antis; -á *radost* laetitia effūsa
(*exultāns*) *f.*

rozpustiti dīmittere; pandere; (*ve*
vodě) solve, dīluere.

rozpuštění dīmissiō *f.*; dissolūtiō *f.*

rozpuštěný liquefactus 3; passus 3
(*crīnēs*).

rozřaditi dispōnere, distribuere.

rozraziti discutiō, -ere; diffindere;
~ dveře portam effringere; ~ šik
aciem perrumpere, disici-, -ere.

rozřediti dīluere.

rozřešiti solve (aenigma), per-
solvere.

rozřezati concīdere (*ligna*); se-
cāre, discindere.

rozruch tumultus, -ūs *m.*

rozrýti ēruere; *zármutek rozrývá*
srdce aegritūdō exēst animum.

rozsaditi dispōnere, disserere.

rozsah ambitus, -ūs *m.*; magnitūdō,
-inis *f.*

rozsáhlost amplitūdō, -inis *f.*;
lātītūdō, -inis *f.*

rozsáhly amplus 3, magnus 3,
lātus 3, lātē patēns, -entis; -é
vědomosti doctrīna multiplex,
-icis.

rozsápati dilaniāre, dilacerāre.

rozsedlina rīma *f.*, hiātus, -ūs *m.*
(*terrae*).

rozsekati discindere, secāre, con-
cīdere.

rozsévati serere, disserere, spar-
gere, dissēmināre.

rozsocha furca *f.*; cervus *m.*

rozsouditi iūdicium faci-, -ere;
iūs dīcere; (*litem*) dīiūdicāre,
disceptāre, dīrimere.

rozsouzení dīiūdicātiō *f.*

rozstonati se in morbum incidere,
morbō implicārī.

rozstříhnouti forfice discindere
alqd.

rozsudek iūdicium *n.*; sententia *f.*;
~ *vynésti* iūdicium faci-, -ere;
sententiam ferre; iūdicāre.

rozsudí arbiter, -trī *m.*

rozsvítiti accendere (*candēlam*).

rozsypati dispergere, dissipāre
alqd; ~ se dilābī, dissolvī.

rozšafnost frūgālītās *f.*; prūden-
tia *f.*

rozšafný frūgī (*neskl.*); prūdēns,
-entis.

rozšíření prōpāgātiō *f.* (*fīnium*);
amplificātiō *f.*

rozšířený pervulgātus 3 (*známý*).

rozšířiti dīlātāre, prōpāgāre, au-
gēre, amplificāre, prōferre, prō-
movēre; (*mezi lidem*) vulgāre,
dīvulgāre, in vulgus efferre alqd.

rozškrabati lacerāre unguibus
alqd.

rozštěpiti findere, diffindere.

roztáhnouti distrahere, tendere,
extendere, distendere (*aciem*),
dīdūcere (*digitōs*), pandere (*ma-
nūs*); ~ se (*pyšně*) iactāre, osten-
dere alqd.

roztáti liquēscere; solvī (*o sněhu*).

roztavený fūsilis 2; liquefactus 3,
fūsus 3.

roztaviti fundere; liquefaci-
solvere alqd.

roztéci se difflluere, dīmānāre.

roztítí discindere, dissecāre.

roztlouci discuti- -ere; contun-
dere; frangere.

roztomilý lūcundus 3; aureolus 3
(*libellus*); bellus 3 (*epistula*);
~ *v chování* sermōnum atque
mōrum suāvitāte vērē rēgiā.

roztopiti calefaci-, -ere alqd.

roztrha-ti carpere, discerpere, scindere (vestem), discindere, lacerāre, dilaniāre; -né šaty vestis pannōsa.

roztrhnouti scindere, discindere, distrahere, divellere, rumpere.

roztrřidění distributiō f.

roztrřiditi distribuere; disparāre; dīgerere.

roztrřistěný (ve strany) partium studiis divīsus 3.

roztrřistiti ēlidere (caput); v. **rozbíti**.

roztrousiti spargere, dispergere, dissipāre; (rozhlásiť) divulgāre sermōnibus, in vulgus efferre alqd.

roztrpčiti exacerbāre.

roztržitost dissipātiō f.; animus aliēnis rēbus distentus, districtus; animus aliud agēns.

roztržitý dissipātus 3; nōn attentus 3.

roztržka discidium n.; distractiō f.; discordia f.; dissēnsiō f.

rozum ratiō f., intelligentia f., prūdētia f., mēns, mentis f.; *zdravý* ~ mēns sāna, ratiō rēcta; *k -u přijíti* ad sānitātem reverti; sapere coepisse.

rozuměti intellegere alqd; auribus percipiō, -ere, exaudire; (*znáti*) scīre, nōvisse, didicisse alqd, peritum esse alcis rei; ~ *si s kým* cōsentire cum alqō.

rozumnost prūdētia f.; sapientia f.

rozumný prūdēns, -entis; sapiēns, -entis; ratiōnis particeps, -cipis; ratiōne praeditus 3; ~ *býti* sapiō, -ere.

rozumování raticinātiō f.; argumentātiō f.

rozumovati raticinārī, argumentārī.

rozutéci se discurrere, diffugiō, -ere, dilābī.

rozuzlení dissolutiō f.; exitus, -ūs m.

rozuzlití dissolvere.

rozváděti diducere; plūribus verbis explicāre alqd.

rozvaha cōsiliū n., cōgitātiō f., ratiō f.; *s -ou* prūdenter; cōsiliō et ratiōne; *bez -y* temerē, incōsultē.

rozvaliny ruīnae, -ārum f.; parietinae, -ārum f.

rozvázati laxāre, solve, dissolvere, resolvere.

rozvážeti dīgerere.

rozvážlivost cōsiliū n.; prūdētia f.

rozvážliv-ý prūdēns, -entis; gravis 2; cōsiliū plēnus 3; -ě prūdenter, cōsultō, cautē.

rozvažovací dēliberātīvus 3.

rozvažování dēliberātiō f., commentātiō f. alcis rei.

rozvažovati dēliberāre, cōsiderāre, perpendere, reputāre; animō volve, volūtāre; animō reputāre alqd.

rozveselení hilaritās f.; *k svému* ~ animi causā.

rozveseliti hilarāre, laetitiā affici, -ere alqm.

rozvésti dīrimere, sēparāre, sēiungere; ~ *se s mužem* discēdere ā maritō; *se ženou* repudiāre uxōrem, dīvortium facere cum uxōre.

rozvětvití se sē diffundere, sē spargere (arbor).

rozvíjeti explicāre, ēvolvere alqd; ~ *schopnosti* excolere vīrēs ingeniī; ~ *činnost* indūstriā ūtī; ~ *se* explicārī; germināre, flōrēscere, herbēscere.

rozviklati labefaciō, -ere alqd.

rozvinutí explicātiō f.; ēvolūtiō f. (librī).

rozvířiti agitāre; ~ *prach* pulverem movēre (colligere).

rozvláchn-ý tardus 3, lentus 3, languidus 3; longus 3, multus 3, fūsus 3, verbōsus 3; -ě fūsē, diffūsē, abundanter, per longum et lātum, multīs verbīs.

rozvod dīvortium n.

rozvodí dīvortium aquārum n.

rozvodniti se crēscere, super rīpās effundī.

rozvoj prōgressiō f.; prōgressus, -ūs m.

rozvrat omnium rērum perturbātiō f., cōnfūsiō f.

rozvrh dispositiō f.; ratiō f.; *podle -u* dispositē (dicere), distributē (scribere).

rozvrhnouti dīvidere, dispōnere, distribuere, dīgerere alqd.

rozvržení distributiō f. (vectīgālium).
rozzlobiti *iram movēre alci; ~ se irāscī, offendī.*
rozžehnouti *accendere; inflam-māre.*
rozžhaviti *fervēfaci*
rožeň *verū, -ūs n.*
rtuť *argentum vivum n.*
rub *pars āversa f.; na -y obrátiti invertere, perturbāre, miscēre, cōfundere alqd.*
rubáš *vestis (-is f.) fūnebris.*
ručeň *torrens, -entis m.*
ručitel *cautor m.*
ručiti *cavēre dē alqā rē; praestāre alqm alqd, dē alqā rē; fidem interpōnere prō alqō.*
ruční práce *opera, -ae f.*
ručnice **sclopētum n.; arma, -ōrum n.; tēlum n.*
ručník *mantēle, -is n.*
ruda *metallum n.*
rudnouti *rubēscere.*
rudý *ruber, -bra, -brum; (o vlasech) rufus 3, rutilus 3.*
ruch *mōtus, -ūs m.; commōtiō f.*
ruka *manus, -ūs f.; jlti z -y do -y dē manū in manum (per manūs) trādī; za -u vésti manū dūcere alqm; býti po -ce suppetere, praestō esse; mlti plné -ce práce multīs occupātiōnibus distinērī; po -ce mlti in expeditō, praestō, prōmptum habēre (cōpiās); rukou dāním dextrā datā; pod -ou clam.*
rukáv *manica f.; z -u sypati effundere alqd.*
rukavice *digitāle, -is n.; digitābulum n.*
rukojemství *vadimōnium n.; ~ dáti vadimōnium faciō, -ere; vadem dare.*
rukojeť *manubrium n.; ānsa f.; capulus m.*
rukojmí *vas, vadis m.; obses, -idis m. f.; vadimōnium n.*
rukopis *liber (-brī m.), codex (-icis m.) manū scriptus; codex, -icis m.; (vlastnoruční písmo) chirographum n.*
rukověť *v. rukojeť; (kniha) sum-mārium n.*
rum *(ssuť) rūdus, -eris n.*
ruměnec *rubor, -ōris m.*

ruměný *ruber, -bra, -brum.*
rumpál *tormentum n.*
rusalka *Nāias, -adis f.; Nāis, -idis f.*
rusovlasý *flāvus 3; rufus 3; rutilus 3.*
růst *crēscere; augērī, augēscere, adaugēscere; (o bylinách) gignī, nāscī, prōvenīre; naděje roste maior spēs prōpōnitur; nechati si ~ vousy barbam prōmittere.*
rušení *turbātiō f., perturbātiō f.; ~ náboženství sacrilegium n.*
rušitel *turbātor m.; ruptor m. (foederis).*
rušiti *corrumpere, perdere; turbāre, miscēre (ordinem); tollere; abrogāre, abolēre (lēgem); rescindere (dēcrētum); solvere, dissolvere (amicitiam, disciplinam); violāre (lēgēs); rumpere (foedus, silentium).*
různice *discordia f., dissēnsiō f., discidium n., certāmen, -inis n.; (politické) turbae, -ārum f., rēs (rērum) novae (-ārum); ~ tropiti discordiam concitāre, serere.*
různiti se *discrepāre; dissentīre ab (cum) alquō, inter sē; differre, distāre ab alqō.*
různo *in dīversa (abīre), passim, sēparātim.*
různobarevný *varius 3; versicolor, -ōris; discolor, -ōris.*
různorodý *diversī generis.*
různost *dīversitās f.; differentia f.; dissimilitūdō, -inis f.; discrepan-tia f.; varietās f.; ~ mínění dissēnsiō f.*
různý *varius 3, dīversus 3; po -u rārus 3, sēparātus 3, passim, sēparātim.*
růže *rosa f.*
růžový *roseus 3; -á zahrada rosārium n.; gen. rosae, rosārum (folium); (z růží) rosāceus 3 (corōna).*
rváč *homō pugnāx, -ācis, certāminum avidus 3.*
rvacka *pugna f., rixa f.; strhla se ~ rēs ad manūs vēnit.*
rváti *vellere, ēvellere; ~ si vlasy scindere capillum; - se rixārī cum alqō.*
ryba *piscis, -is m.*
rybář *piscātor, -ōris m.*
rybaření *piscātus, -ūs m.*

rybařiti piscārī.
rybářský piscātōrius 3.
rybářství piscātus, -ūs m.
rybí gen. piscis (os); piscī similis 2.
rybička pisciculus m.
rybník piscīna f.; lacus, -ūs m.; stagnum n.
rybnatý piscibus abundāns, -antis.
ryč pāla f.
rydlo caelum n., stilus m.
ryha sulcus m.
rychlost celeritās f., vēlōcitās f.; pernīcitās f. (hbitost).
rychl-ý celer, -is, -e; vēlōx, -ōcis; citus 3; pernīx, -īcis; -á loď nāvis āctuāria f.; ~ pochod magnum iter, -ineris n.; -e celeriter, citō, raptim, fēstīnanter, properē; -e činiti mātūrāre alqd facere.
rychtář * scultētus m.; magister pāgī.
ryjec sculptor, -ōris m.; caelātor, -ōris m.
ryk strepitus, -ūs m.; ululātus, -ūs m.
rym extrēmōrum verbōrum similis sonus, -ūs m.
ryma gravēdō, -inis f.; -ou trpící gravēdinōsus 3.
rymovati se in eundem sonum exīre; similiter cadere; jak se to rýmuje, že... quī convenit, ut...?

rypák rōstrum n.; ~ slona manus, -ūs f.
rypál cavillātor, -ōris m.
rypání cavillātiō f.; aculeī, -ōrum m.
rypati fodi-, -ere (terram); (urážeti) vellicāre, carpere, cavillārī alqm; ~ se v čem scrūtārī, perscrūtārī alqd.
rys (zvíře) lynx, -cis m. f.; (ndrys) dēscriptiō f.; līneāmenta, -ōrum n.; -y tváře līneāmenta ōris.
rysovat dēscribere.
ryšavý rūius 3, rutilus 3; flāvus 3.
rytec sculptor m.; caelātor m.
rytina opus (-eris n.) caelātum (vypuklá).
ryti fodiō, -ere; (do mědi, kamene) incidere (in aere), sculpere, caelāre alqd.
rytíř eques, -itis m.; pasovati na -e ad equum rescribere alqm.
rytířský equester, -stris, -stre; ~ stav ordō (-inis m.) equester.
rytířstvo ordō equester m.; equitēs, -um m.
ryzost srdce candor (-ōris m.) animī.
ryzí solidus 3; pūrus 3; merus 3; vērus 3; ryze národní ad populū alcis mōrēs ingeniumque excōgltātus 3 (carmen).
ryže oryza f.
ržání hinnitus, -ūs m.

Ř

řád ordō, -inis m.; (sbor) collēgium n.; ~ zemský institūta et lēgēs; podle -u a práva ex iūre, rēctē atque ordine; proti -u a právu; contrā iūs.
řada ordō, -inis m.; seriēs, -ēī f., tractus, -ūs m.; po -ě ordine, ordinātīm; -y sedadel forī, -ōrum m.; ~ bitevní alcēs, -ēī f.
řadek versus, -ūs m.; ani ~ ne-napsal nē litteram quidem scripsit.
řaditi ordināre, in ordinem redigere alqd; in numērō habēre; mezi staré památky in monumētis veterum pōnere.
řaditi saevīre, insānīre, tumultuārī.
řádn-ý bonus 3, probus 3, iūstus 3 (mātrimōnium); na -ém místě

suō locō; bez -ého soudu indictā causā; lēgitimus 3; -ě bene, iūstē, rēctē, probē; ordine, compositē.
řadový legionārius 3 (mīles).
řasa (oční) cilium n.; (mořská) alga f.
řasnatý sinuōsus 3.
řecký Graecus 3.
řeč ōrātiō f.; sermō, -ōnis m.; lingua f.; přivéstí ~ na něco commemorāre alqd, mentiōnem facere alcis reī; ~ k lidu contiō f.; ~ pohřební epitaphius m., laudātiō funebris f.; ~ mlti verba facere, ōrātiōnem habēre.
řečený quī dīcitur, quem dīcunt; quem suprā memorāvī.
řečiště alveus m.

řečnick-ý *ōrātōrius* 3; *rhētoricus* 3; *umění -é ars dīcendī*.
řečnictví *ēloquentia* *f.*; *ars dīcendī* *f.*; *ars ōrātōria* *f.*; (*jako nauka*) *rhētorica*, *-ae* *f.* (*ars*); *rhētorica*, *-ōrum* *n.*; *dīcendī praecepta*, *-ōrum* *n.*.
řečník *ōrātor*, *-ōris* *m.*.
řečníště *suggestum* *n.*, *suggestus*, *-ūs* *m.*; *rostra*, *-ōrum* *n.*; *na -i* *prō rostrīs*.
řečniti *dīcere*, *verba faciō*, *-ere*; *ōrātiōnem (contiōnem) habēre*; (*veřejně*) *contiōnārī*; *pro koho* *prō alqō*, *proti komu* *in alqm*, *proti čemu* *contrā alqd*.
řečný *linguā prōmptus* 3; *verbōsus* 3, *loquāx*, *-ācis*.
řečtina *litterae Graecae*.
ředitel *rētor*, *-ōris* *m.*; *moderātor*, *-ōris* *m.*; *praefectus* *m.*; *magister*, *-strī* *m.*.
ředitelství *magisterium* *n.*; *praefectūra* *f.*; *administrātiō* *f.*, *gubernātiō* *f.*; *summa cūra* *f.*; *cūstōdia* *f.*.
řediti *dīluere*, *liquefaci* *-ere* *alqd*.
ředkev *rādī* *-cis* *f.*; *raphanus*, *-ī* *m.*, *f.*.
řehole *collēgium* *n.*; *corpus*, *-oris* *n.*; *rēgula* *f.* (*cír.*); *ordō*, *-inis* *m.*.
řehot *hinnītus*, *-ūs* *m.*; (*smích*) *cachinnus* *m.*.
řehtačka *crepundia*, *-ōrum* *n.*.
řehtati *hinnīre*; (*chřestiti*) *crepāre*, *crepitāre*; *~ se* *cachinnārī*.
Řek *Graecus*, *-ī* *m.*.
řeka *fluvius* *m.*; *flūmen*, *-inis* *n.*; (*velká*) *amnis*, *-is* *m.*.
řemen *lōrum* *n.*; (*na házečím kopí*) *āmentum* *n.*; (*pás na meč*) *balteus* *m.*; (*~ pro pěšní zápasníky*) *caestus*, *-ūs* *m.*; (*na praku*) *scūtāle*, *-is* *n.*.
řemeslník *faber*, *-brī* *m.*; *opifex*, *-icis* *m.*.
řemeslný *fabrīlis* 2; *gen. fabrōrum* *m.*.
řemeslo *fabrica*, *-ae* *f.*; *artificium* *n.*; *ars*, *-tis* *f.*; *ze -a dělati* *ad mercēdem et quaestum abdūcere* *alqd*.
řepa *rāpa* *f.*; (*červení*) *bēta* *f.*.
řeřavěti *candēre*, *fervēre*.

řeřavý *candēns*, *fervēns*, *-entis*.
řeřeto *crībrum* *n.*.
řešiti *solvere (quaestiōnem)*.
řetěz *catēna* *f.*; *torquis*, *-is* *m.*.
řetízek *catella* *f.*.
řev *mūgītus*, *-ūs* *m.*.
řevnitel *aemulātor*, *-ōris* *m.*.
řevniti *aemulārī* *alqm*.
řevnivost *aemulātiō* *f.*.
řevnivý *aemulus* 3.
řez *sectūra* *f.*; *Incīsīō* *f.*.
řezání *sectiō* *f.*.
řezati *secāre*; *říznouti se* *cultrō* *sē vulnerāre*.
řezba *sculptūra* *f.*; *opus (-eris* *n.) sculptile*.
řezbář *sculptor* *m.*, *sculptor*, *-ōris* *m.*; *fictor*, *-ōris* *m.*.
řezbářství *ars scalpēdī* *f.*.
řezbovati *exsculpere* *alqd (ex lignō)*.
řeznický *laniārius* 3.
řezník *lanius* *n.*.
říci *dīcere*; *já řku* *Inquam*; *jak řikaji* *ut aiunt*; *neřku-li* *nē dīcam*, *nēdum*; *dáti si ~* *audīre*; *pārere* *monentī*.
řičeti *hinnīre*; *mugīre*; (*o oslu*) *rudere*.
řička *amniculus* *m.*.
řiční *fluviālis* 2, *fluviātīlis* 2 (*aqua*); *~ voda* *flūmen vīvum* *n.*.
říditi *regere*, *administrāre*, *gubernāre*, *gerere (rem pūblicam)*, *moderārī*, *prōcūrāre*, *praeesse (provinciae, iūdicīō)*, *flectere (equōs)*; *~ se radou* *cōnsiliō ūtī*; *okolnostmi* *temporibus* *servīre*; *vlastními zákony* *suīs lēgibus ūtī*; *~ se kým* *sequī alqm (mōrēs alcis)*.
řídkost *rāritās* *f.*.
řídký *rārus* 3; (*o tekutinách*) *liquidus* 3, *dīlutus* 3; **zřídka** *rārō*.
říhati *ructāre*.
říjen (*mēnsis*) *Octōber*, *-bris* *m.*.
říkadlo *sententia* *f.*.
říkati *dīcere*; *aiō*; *~ že ne* *negāre*; *řikaji* *mi nōmen mīhi est*.
říkávati *dīcere solēre*; *dictitāre*.
Řím *Rōma* *f.*.
Říman *vir (vērē pravý)* *Rōmānus*; *-é* *Rōmānī*, *-ōrum* *m.*.
římsa *corōna* *f.*.
římský *Rōmānus* 3; *gen. Rōmānōrum*.

řinčení crepitus, -ūs *m.*; strepitus, -ūs *m.*
řinčeti crepāre, strepere.
řinouti se fluere, mānāre.
říše imperium *n.*; rēgnum *n.*
říšský gen. imperiī, rēgnī.
řit pōdex, -icis *m.*; natis, -is *f.*; clūnis, -is *m. f.*
řititi se ruere, praecipitāre; *na koho* irruere, impetum faci-, -ere in alqm.

říza palla *f.*
řízení administrātiō *f.*; prōcūrātiō *f.*; cūra *f.*; gubernātiō *f.*; (*práce*) negōtium *n.*; ~ *božské* cōnsilium dīvinum; -*ím* *božím* dīvinitus; ~ *vzítí na sebe* mūnus regēdī suscipiō, -ere.
řízný ācer, -cris, - ; strēnuus 3; fortis 2.
řvaní mūgītus, -ūs *m.*
řvátí mūgīre; (*o lvu*) rūgīre.

S

s, se cum (nuntiō), dē (mūrō), ex (equō); *býti s koho* parem esse alci; *seč budu* quantum poterō; *nejsem s to, abych zaplatil* nōn sum solvendō; *s pláčem* flēns, *s radostí* laetus 3.
sáček saccus *m.*, sacculus *m.*; (*na peníze*) crumēna *f.*
sad arbustum *n.*; hortus *m.*, pōmārium *n.*; -*y* hortī, -ōrum *n.*
sadař frondātor *m.*; pōmārius *m.*
sadařství arborum cultus, -ūs *m.*
sádky rybí piscīna *f.*
sádlo adeps, -ipis *m. f.*; arvīna *f.*
sádra gypsum *n.*; -*ou* *nalíčený* gypsātus 3.
sáh ternī cubitī, -ōrum *m.*
sahati manibus appetere alqd; manūs porrigere, tendere ad alqd; ~ *k zbrani* arma capiō, -ere; ~ *k násill* ad vim dēscendere; *dosahovati kam* patēre, pertinēre ad alqd; attingere alqd.
sál aula *f.*; exedra *f.*; ātrium *n.*
salaš tugurium pāstōris *n.*
salát lactūca *f.*
sálati hālāre, spīrāre, aestuāre.
sám ipse; sōlus 3; ūnus 3; (*zesil.*) vel, ispe; ~ *od sebe* ultrō; sponte meā (tuā...); ~ *o sobě* per sē; -*o sebou se rozumí* hoc ex sē intellegitur; (*pouhý*) merus 3, pūrus 3; *to jsou -é lži* haec mera mendācia sunt; -*ou radostí* prae (summō) gaudi-; *to jsou -i řádní mužové* hī omnēs hominēs probī sunt.
samec mās. maris *m.*
samice fēmina *f.*

samoděk suā sponte, ultrō, per sē.
samohláska vocālis, -is *f.*.
samojedíný sōlus 3; ūnus 3.
samolibost admīrātiō suī *f.*
samolib-ý valdē sibi placēns; admīrātor *m.*; -ě cupidē.
samomluva sermō (-ōnis *m.*) intīmus; -*u věsti* sōlum sēcum colloquī.
samopše fār, farris *n.*
samorostlý ā nātūrā īnsitus 3.
samosprávu mīti lēgibus suīs ūti; sua iūra et suās lēgēs habēre.
samostatnost libertās *f.*; (*svo-bodná vůle*) liberum arbitrium *n.*; (*v životě obč.*) suī iūris, suae potestātis esse.
samostatn-ý liber, -a, -um; suī iūris, suae potestātis; suī arbitriī, lūdiciī; *ctnost jest ~ pojem vřtūs* per sē spectanda est; *býti -ým suum iūdicium sequi*; -ě suō arbitriō, ad suum arbitrium; suā sponte; per sē (agere); -ě *souditi* suō sibi iūdicio ūti; ~ *vzdělati* suāpte ingenii vī excolere alqd.
samostříl tormentum *n.*; ballista *f.*, catapulta *f.*
samota sōlitūdō, -inis *f.*; locus dēsertus *m.*; *o samotě stojící* sparsus 3, prīvātus 3.
samotář homō sōlitārius *m.*
samotářský sōlitārius 3.
samotný sōlus 3, sōlitārius 3.
samovar authepsa *f.*
samovláda imperium ūnīus *n.*; dominātiō *f.*, dominātus, -ūs *m.* tyrannis, -idis *f.*
samovládce tyrannus *m.*; dominus *m.*

samovolný voluntarius 3; meā (tuā...) sponte.
samozřejmý perspicuus 3; evidēns, -entis.
saň furia f.; dracō, -ōnis m.; serpēns, -etnis, m. f.; hydra f.
sanatorium valētudinārium (prīvātum) n.
sandál solea f.; crepida f.; -y obutý crepidātus 3.
saně traha f., trahea f.
sápati se invehī in alqm.
satira satira f.
satirick-ý satiricus 3; (posměvačný) acerbus 3, dicāx, -ācis; -y acerbē, dicāciter.
satirik satirārum scriptor m.; homō dicāx m.
satyr satyrus m.
saze fūlīgō, -inis f.
sazenice prōpāgō, -inis f., planta f.; malleolus m., vīvirādīx, -īcis f.
sázeti serere, pōnere (arborēs); ~ se spōnsiōnem faciō, -ere; pignore certāre cum alqō; co sázíš? quid pignori oppōnis?
sáz-ka spōnsiō f.; pignus, -oris n.; k -ce vyzvatí spōnsiōne lacessere alqm; -ku vyhrátí (prohrátí) spōnsiōne vincere (vincī).
sbaliti convolvere, conglobāre.
sběh concursus, -ūs m.; concitātiō f.; tumultus, -ūs m.; dēcursus, -ūs m.
sběhati percurrere, pervolāre alqd.
sběhnouti se concurrere, cōfluere.
sběř collūviō hominum f.; multitūdō obscura et humilis f.; faex (-cis, f.) populī.
sběrač receptāculum n.
sběratel quī legit, colligit alqd.
sběžnost levitās, -ātis f.
sběžný levis 2, parum dīligēns, -entis.
sbíhati se concurrere, cōfluere; (o cestách) contingere inter sē.
sbíjeti cōfigere.
sbíratí legere, colligere, contrahere, cōgere, conquīrere, cōducere; ~ peníze pecūniam cōferre; ~ vojsko milītēs scribere, exercitum compārāre; ~ svrchu dēlibāre; ~ se recreāri, vīrēs colligere, sē reficere; (o rdně) pūs effundere.

sbírání collectiō f., conquīsitiō f.
sbírka corpus, -oris n.; thēsaurus m.; ~ knih librī collēctī m.
sbližiti conciliāre alqm alci, inter sē.
sbor concilium n.; manus, -ūs f.; coetus, -ūs m.; conventus, -ūs m.; collēgium n. (pontificum); chorus m.; corpus, -oris n.; ordō, -inis m.; -y válečné cōplae, -ārum f.
sbratřiti se frāternō foedere inter sē coniungī.
scéna scaena f., scēna f.; (dějství) āctus, -ūs m.
scénický scaenicus (scēnicus) 3.
scestí error, -ōris m.; dēverticulum n.; na ~ sváděti alqm trānsversum agere; in errōrēs indūcere.
scípnouti pereō, -īre, morlor, -ī.
scvrklý rūgōsus 3.
scvrknouti se corrūgārī; dēminuī.
sčtlý litterātus 3, multārum litterārum; doctus 3, ērudītus 3.
sčítání cēnsus, -ūs m.; při ~ býti cēnsērī.
sčítati computāre; In cēnsū refferre.
sdělení commūnicātiō f.; narrātiō f.; nuntius m.
sdělití narrāre, dīcere, trādere, expōnere, scribere, auctōrem esse; certiōrem faci, -ere alqm dē alqā rō.
sdíletí commūnicāre, cōsociāre alqd cum alqō.
sdužení cōsociātiō f., societās f., sodalitās f.
sdužiti cōsociāre, congregāre alqm cum alqō.
se, sebe pro 1. osobu mē, nōs; pro 2. os. tē, vōs; pro 3. os. sē; sebe lepší vel optimus; quamvis bonus sit; ~ větší vel maximus, quantusvis, quantuscumque; ~ menší quantuluscumque.
sebedůvěra fidentia f.; fidūcia f.
sebechvála laudātiō suī f.; dē sē praedicātiō f.
sebeklam error, -ōris m.; fraus, -dis f. (animī).
sebeláska amor suī m.
sebeobrana dēfēnsiō salutis suae f., dēfēnsiō contrā vim f.
sebeovládání moderātiō f., temperantia f., continentia f.

sebezpoznání cōgnitiō suī *f.*
sebevědomí cōnsclentia optima
 mentis *f.*; fidūcia āc spīritus
 (-ūs *m.*).
sebevědomý (vir) ingentis spīritūs.
sebevražda mors (-tis *f.*) voluntā-
 ria; *spáchatí -u* mortem sibi cōn-
 sciscere; *manūs sibi inferre*.
sebezáchova suī cōnservātiō *f.*,
 salūtis suae cūra *f.*
sebezapření continentia *f.*, tem-
 perantia *f.*, moderātiō *f.*
sebranka *v. sběř*.
sebrané spisy librī collectī *m.*
seč caedēs, -is *f.*; trucidātiō *f.*
sečísti computāre.
sečkání exspectātiō *f.*; indulgen-
 tia *f.*
sečkati exspectāre alqd; ~ *dlužní-*
kovi spatium dare debitōrī.
sečmo caesim.
sečná rána vulnus (-eris *n.*) atque
 plāga *f.*
sečení computātiō *f.*; cēnsus,
 -ūs *m.*
sedadlo sella *f.*; sēdēs, -is *f.*; solium
n.; subsellium *n.*; ~ *polokruhovitě*
hēmlcyclium n.; ~ *v divadle*
spectāculum n.
sedati si assidere, residere, cōnsi-
 dere; ~ *na koně* equum cōnscen-
 dere.
sedění sessiō *f.*; cōnsessus, -ūs *m.*;
 ~ *senātu* senātus, -ūs *m.*
seděti sedēre; (*u stolu*) accubāre;
 (*na vejcích*) ōvis incubāre; (*nad*
knihou) librō imminēre.
sedlák rūsticus *m.*; agricola *m.*;
 colōnus *m.*
sedlati *koně* equum ornāre; equō
 sellam impōnere.
sedl-o strāgulum *n.*; ephippium;
 sella (equestris) *f.*; (*na soumary*)
 clitellae, -ārum *f.*; *ze -a* vyhoditi
 equō dēlciō, -ere alqm; alqm
 gradū dēpellere.
sedm septem; *po -i* septēnī 3.
sedmdesát septuāgintā; *po -i*
 septuāgēnī 3.
sedmdesátkrát septuāgiēs.
sedmdesátý septuāgēsimus 3.
sedmerý septem generum.
sedmeronásobný septemplex,
 -icis.
sedmidenní septem dlērūm.

sedmipání septemvirī, -um *m.*
sedmistý septingentēsimus 3.
sedmiveslice heptēris, -is *f.*
sedmkrát septiēs; ~ *tolik* septiēs
 tantum.
sedmnáct septendecim.
sedm set septingentī, -ae, -a.
sedmsetkrát septingentiēs.
sedmý septimus 3; *po -é* septimum.
sednouti cōnsidere, residere; (*na*
koně) equum cōnscendere; (*ke*
stolu) accumbere.
sedrati discindere (vestem); ~ *kůži*
 cūtem dētrahere alci.
sehnati cōgere, compellere alqd;
 (*dolů*) dēpellere; ~ *peníze* pecū-
 niam cōficiō, -ere.
sehnouti flectere, dēflectere (rā-
 mum); ~ *se* inclīnārī, corpus dē-
 mittere.
sejítí dēscendere; ~ *s cesty* dē-
 flectere dē viā, āvertī ab itinere;
 ~ *stáří* senectūte cōficior, -ī;
sníh schází nix liquēscit, solvitur;
 ~ *se světa* (dē) vītā dēcēdere; *na*
tom nesejde nihil id meā interest;
schází s čeho alqd irritum fīt, nōn
 convenit, discutitur, rescinditur;
s úmyslu sešlo cōnsilium dēpositum
 est; ~ *se* convenīre (in ūnum
 locum), congregārī; ~ *se s kým*
 convenīre alqm, congregior, -ī
 cum alqō.
sejmouti dētrahere, dēmere alqd
 alci; ~ *klobouk* caput aperīre;
 (*osvoboditi*) levāre, liberāre alqm
 alqā rē; (*odstraniti*) tollere alqd;
 ~ *s otce potupu* rescindere patrī
 ignōminiam.
sekáč messor *m.*
sekání obili messis, -is *f.*
sekati secāre, caedere, ferīre (se-
 cūrī); ~ *dříví* ligna caedere; ~
obili metere, dēmetere.
sekera secūris, -is *f.*; (*tesařská*)
 ascia *f.*; (*dvojsečná*) bipennis, -is *f.*
seknutí ictus, -ūs *m.*
sekretář scriba *m.*
sekretářství scribae mūnus, -eris *n.*
sekta secta *f.* (philosophōrum);
 schola *f.*; disciplīna *f.*
selanka carmen bŭcolicum *n.*
sele porcus lactēns *m.*
selhati fallere (spēs).
selka rūstica *f.*, colōna *f.*, vilica *f.*

selský rústicus 3; agrestis 2.

sem hūc; *dej* ~ *cedo!* (cedo aquam!); *sem-tam* hūc-illūc; *ultrō* citrōque; (*porůznu*) *passim* (iacere); (*někdy*) *interdum*, *nōn-numquam*.

semenišťe sēminārlum *n.*

seml-ítí molere; -*eté obill* molita cibāria (-ōrum) *n.*

sen (*spánek*) somnus *m.*; *ve snách* per somnum, *in* somnīs, *in* quēte; (*vidění*) somnium *n.*, *vīsum* somniī *n.*; ~ *míti* somniāre.

senát senātus, -ūs *m.*

senátor senātor *m.*

senátorský senātōrius 3.

senátorství dignitās (-ātis) senātōria *f.*

seno faenum *n.*

sensac-e admīrātiō *f.*; *mōtus*, -ūs *m.*; *buditi -i* admīrātiōnem movēre.

sentimentální mollis 2.

sepnouti connectere, colligāre, cōstringere alqd; (*přezkou*) *flbulā* astringere, nectere; ~ *ruce* manūs iungere, (*k nebi*) *tendere* manūs ad caelum.

sepsání cōnscripitiō *f.*

sepsati cōscribere; ~ *knihu* librum scribere.

seřadění compositiō *f.*, collātiō *f.*, dispositiō *f.*

seřaditi compōnere, dispōnere; ~ *šik* aciem Instruere.

sesaditi dēiciō, -ere alqm; (*s úřadu*) abrogāre magistrātum alci; āmovēre alqm ā magistrātū.

sesílati (*s nebe*) dēmittere.

seskočiti dēsiliēre.

sesouti se corruere, prōlābī.

sestávati cōnstāre ex alqā rē.

sestavení collocātiō (argumentōrum) *f.*; cōstrūctiō (verbōrum) *f.*

sestaviti cōstruere, Instruere, dispōnere, compōnere; (*písmem*) concipiō, -ere.

sestehovati cōnsēre.

sestersk-ý sorōrius 3; *gen.* sorōris; -*d povinnost* pietās, -ātis *f.*

sestoupiti dēscendere, dēgredior, -ī (*dě*) alqā rē; sē dēmittere; ~ *se* convenīre, coeō, -īre.

sestra soror, -ōris *f.*; ~ *otcova* amita *f.*; ~ *matčina* mātertera *f.*

sestřeliti dēici-, -ere; mittere.

sestřenice cōnsobrīna *f.*; sorōris (*frātris*) *fīlia* *f.*

sestrojení cōstrūctiō *f.*; *ra* *f.*

sestrojiti cōstruere, struere; (*v měřictví*) scribere, dēscribere.

sestup dēscēsus, -ūs *m.*; dēscēsiō *f.*

sesutí ruīna *f.*

sesypati se collābī, prōlābī; corruere.

sešikovati aciem Instruere.

sešit chartae iūctae (-ārum) *f.*; libellus *m.*

sešití cōsuere.

sešlý dēcrepitus 3; *senectūte* cōnfectus 3; *ruīnōsus* 3, *vitiōsus* 3 (*domus*); *obsoletus* 3, *tritus* 3 (*vestis*).

sešvakřený affīnitāte cōiūctus 3; affinis 2.

sešvakřiti se affīnitāte cōiungi cum alqō.

setba sēmentis, -is *f.*; *satlō* *f.*

setkání occursus, -ūs *m.*

setkatí se occurrere, obviam fieri alci; incidere *in* alqm; convenīre alqm, congredior, -ī cum alqō.

setník centuri-, -ōnis *m.*; *první* ~ *pluku* centuriō *prīmī* pīlī; *prīmipīlus* *m.*; *prīmipīlāris*, -is *m.*

setnina centuria *f.*; *po -ách* centuriātim.

setřásti dēcutiō, -ere (*pōma*); excutiō, -ere (*iugum*).

setřítí abstergēre, dētergēre alqd.

setrvačnost cōstantia *f.*; *perseverantia* *f.*

setrvatí dūrāre; manēre, permanēre, perseverāre, perstāre *in* alqā rē.

sever septentriōnēs, -um *m.*

severák boreās, -ae *m.*; *aquilō*, -ōnis *m.*

seveřan incola terrae septentriōnālis *m.*

severní septentriōnālis 2; ~ *kraje* septentriōnālia, -ium *n.*; ~ *moře* mare Germanicum *n.*

severovýchodní inter septentriōnēs et orientem sōlem spectāns, -antis.

severozápadní inter septentriōnēs et occāsum sōlis spectāns, -antis; ~ *vítr* caurus *m.*

- sevření** *inclūsio f., conclusio f., obsidiō f.*
sevríti *comprimere, claudere, inclūdere, cingere, coērcere, astringere, urgere, angere alqm; ~ obležením obsidiōne claudere.*
seznam *index, -icis m.; tabula f.; ~ jmen album n.*
seznámiti *nōtum reddere alqm alci; (s čím) docere alqm alqd; ~ se cōgnoscere, videre alqm.*
seznati *cōgnoscere, percipiō, -ere, intellegere alqd; reperire (esse vērūm).*
sežrati *comedere, cōsūmere alqd.*
sháněti v. sehnati; *~ se conquīre-re, persecuī, īsequī, sectārī, indāgare alqd.*
shledati *conquīrere, colligere alqd; (seznati) v. toto; ~ se convenire, īvenire alqm, videre, reperire alqm.*
shlédnouti *cōspiciō, -ere, perspi-ciō, -ere alqd; cōgnoscere (situm urbis); explōrare (locum).*
shlížeti *dēspiciō, -ere alqm.*
shluk *turba f., globus m., cater-va f.*
shluklý *cōnfertus 3.*
shlukování *concursum, -ūs m.*
shluknouti se *cōnfluere, concurrere, congregārī, conglobārī.*
shnilý *pūtīdus 3, putridus 3.*
shniti *putrēscere; putrefierī.*
shoda *cōnsēnsus, -ūs m.; cōnsēnsiō f.; cōspīrātiō f. (bonōrum).*
shoditi *dēiciō, -ere, praecipitāre, dētrūdere alqm.*
shodně *congruenter (nātūrae vīve-re), convenienter.*
shodnouti se *convenit mihi alqd cum alqō, inter alqm; pacīsci alqd cum alqō.*
shodný *compār alci, congruēns alci, cum alqō; conveniēns alci.*
shodovati se *concordāre, congruere alci, consentire cum alqō; účet se shoduje ratiō cōstat; (o věcech) congruere, convenire inter sē; ne~ discrepāre, dissentire, dissidēre inter sē.*
shon *concursum, -ūs m.; tumultus, -ūs m.*
shora *suprā (kde?); (odkud?) dēsuper, ē locō superiōre.*
- shořetl** *cōnflagrāre, dēflagrāre, incendiō dēlērī.*
shovění *exspectātiō f.; indulgentia f.*
shověti *exspectāre (paululum).*
shovívati *indulgere alci; ignōscere alci.*
shovívavost *indulgentia f., clēmentia f., lēnitās f.*
shovívav-ý *indulgēns, patiēns, clēmēns, -entis, lēnis 2; -ě indulgent-er, lēniter; benignē (iūdicāre).*
shrabati *converrere.*
shrábnouti *corrādere, auferre (pecūniam).*
shrbený *capite dēmissō.*
shrbiti se *caput dēmittere.*
shrnouti *adstringere (argumenta); colligere, constringere, cōferre; ~ se cōnfluere.*
shromáždění *conventus, -ūs m.; coetus, -ūs m.; četné ~ frequenti f.; ~ lidu contiō f., concilium n.; ~ poradní cōsiliū n.; ~ sendtu senātus, -ūs m.; ~ soudců, lidu v divadle cōnsessus, -ūs m.*
shromáždění *conveniendī locus m.; (lidu) comitium n.*
shromážditi *cōgere, colligere, contrahere, congregāre, condūcere, convocāre, coacervāre, conquīrere (pecūniam), comparāre (exercitum); ~ se convenire, coeō, -ire.*
shýbnouti se *inclīnārī, corpus dēmittere.*
schema *exemplum n., exemplar, -āris n.; adumbrātiō f.*
schematismus *index, -icis m.; bula f.; album n.*
schlípiti *dēmittere (aurēs).*
schliplý *dēpendēns, -entis.*
schnouti *ārēscere; tábēscere.*
schod *gradus, -ūs m.; -y scālae, -ārum f.; se -ů spadnouti per scālās praecipitem ferrī.*
schodek *inopia f., penūria f.*
schodiště *scālae, -ārum f.; gradūs, -uum m.*
schopnost *facultās f. (vērē iūdicandī); (duševní) ingenium n., vīs ingeniī f., sollertia f.*
schopný *ingeniōsus 3, sollers, -tis; docilis 2; ūtilis 2 (ad gerendam rem pūblicam); velmi ~ muž vir*

summae sollertiae; *třeba málo* ~ vel minimē utilis; idoneus 3, aptus 3 alci rei, ad alqd; ~ vůdce dux, quī magnum in rē militārī ūsum habet; muž zbraně ~ vir, quī arma ferre potest; jest ~ největší námahy summī labōris est.

schouliti se sē complicāre.

schovanka alumna f.

schovávati servāre, condere, dēpōnere alqd; (*skrývati*) occulere, occultāre; tegere, abdere, abscondere; ~ se sē abdere, sē occultāre; dēlitēscere, latēre (in silvīs).

schránka cella f., arca f., receptāculum n.

schůdný pervius 3, facilis 2, expeditus 3; -m učiniti patefaci~, -ere, mūnīre (viam).

schůz-e concilium n.; conventus, -ūs m.; coetus, -ūs m.; congressus, -ūs m.; ~ lidu contiō f., comitia, -ōrum n.; po -i senātu senātu dīmissō.

schůzka congressiō f. (familiārium); -y conventicula, -ōrum n.

schválení probātiō f., approbātiō f., comprobātiō f., collaudātiō f.; laus, -dis f.; (o senātu) auctōritās f.; s mým -m mē approbante; bez ~ národa iniussū populī.

schválně consultō, dē (ex) indūstriā.

schválnost consultō factum n.

schvalovatel comprobātor, -ōris m.; ascriptōr, -ōris m.

schvalovati laudāre, collaudāre alqd; commendāre alci alqd; probāre, approbāre, comprobāre; (*křikem*) conclāmāre, acclāmāre; ~ zákon lēgem accipi~, -ere, (o lidu) lēgem iūbēre.

schyl-ovati inclīnāre, dēmittere (caput); ~ se inclīnārī, sē inclīnāre; (o čase) inclīnāre, inclīnārī, vergere (sōl); -uje se k válce bellum imminet (īstat, impendet).

síce alioquīn, aliter; (*připoušt.*) quidem; bojoval ~ udatně, ale nešťastně fortius quam fēlicius pugnāvit.

sídelní město sēdēs prīncipis (rēgis) f.; caput rēgnī n.

sídliti sēdem ac domicilium habēre, habitāre (in urbe).

sídlo sēdēs, -is f.; domicilium n.; ~ učenosti domus doctrīnae f.; ~ vykázati collocāre, cōstituere alqm.

siest-a meridiātiō f.; -u tráviti meridiātiōne ūtī.

síl-a vīs (vim, vī) f.; rōbur, -oris n.; nervī, -ōrum m.; opēs, -um f.; firmitās f., firmitūdō, -inis f. (vōcis); býti při -e vigēre, valēre; (*množství*) multitūdō, -inis f., cōpia f., pondus, -eris n. (aurī).

sílití corrōborāre, firmāre, cōfirmāre alqm; convalēscere, vīrēs reficiō, -ere.

silnic-e via f.; -i stavěti viam mūnīre.

siln-ý validus 3, rōbustus 3, firmus 3; býti ~ valēre; ~ duch animī rōbur, -oris n.; ~ důvod grave argumentum n.; ~ lék forte remedium n.; -á horečka summum studium n.; ~ vltř vehemēns ventus m.; ~ déšť pluvia larga f.; -ě voněti gravī odōre esse.

símě sēmen, -inis n.

sín vestibulum n.; aula f., conclāve, -is n.; (*rodinná*) ātrium n.; (*sloupová*) porticus, -ūs f.

sípavý raucus 3.

sípěti sibilāre.

síra sulphur, -uris n.

sírný sulphureus 3.

siroba orbitās f.

sirotek orbus m., orba f.

sirý orbus 3.

sít rēte, -is n.; (*na zvěř*) plaga f.; (*proti komárům*) cōnōpeum n.

sítí iuncus m.

síti serere, spargere alqd; sēmentem faciō, -ere.

síto crībrum n.

sivý glaucus 3, caesius 3 (oculus).

sjednocení conciliātiō f.; coniūctiō f.; cōnsociātiō f., congregātiō f.; concordia f.

sjednocený concors, -dis; concordia coniūctus 3.

sjednotiti coniungere, conciliāre alqm.

sjezd conventus, -ūs m.; concilium n.

sjížděti dēvehī; dēferri; ~ se convenīre.

skáceti dēiciō, -ere; ēvertere; caedere (arborēs); ~ se collābī, concidere, corruere,

skákati salire, saltum ēdere; ~ *do výše* exsilire; ~ *radostí* gaudiō (prae gaudiō) exsultāre; ~ *do řeči* interpellāre alqm, obloquī alci.
skála saxum *n.*; rūpēs, -is *f.*; scopulus *m.*; cautēs, -is *f.*
skalisko scopulus *m.*, cautēs, -is *f.*, rūpēs, -is *f.*
skalnatý saxōsus 3, scopulōsus 3; -é *místo* saxētum *n.*
skandál infāmia *f.*, dēdecus, -oris *n.*; offēnsiō *f.*, malum exemplum *n.*
skizza adumbrātiō *f.*
sklad horreum *n.*, cella *f.*; (*uspořádaní*) cōnformātiō *f.*, compositiō *f.* (verbōrum); strūctūra *f.*
skladatel auctor, -ōris *m.*; scīptor, -ōris *m.*; quī compōnit alqd; (*hudební*) quī modōs mūsicōs facit (compōnit).
skládati compōnere, ordināre, dispōnere alqd; ~ *ruce* manūs iungere; ~ *list* epistulam complīcāre; ~ *peníze* pecūniam cōnferre, dēpōnere; ~ *pokutu* poenam solvere, pendere; (*vymýšleti*) excōgitāre, fingere; (*sepsati*) scribere, compōnere (librum); ~ *verše* versūs faciō, -ere; ~ *báseň na koho* carmen compōnere in alqm; ~ *břímě* onus dēpōnere; ~ *zbraň* arma pōnere, arma trādere, ab armīs discēdere; ~ *úřad* magistrātum dēpōnere, abdicāre sē magistrātū; ~ *naději* in alqā rē spem habēre, bene spērāre dē alqō; ~ *dohromady* cōnstruere; ~ *počet* ratiōnem alcis reī reddere; ~ *přísahu věrnosti* sacrāmētō adigī in verba alcis; ~ *stan* tabernāculum dētendere; ~ *se* cōnstāre (ex animō et corpore).
skladba *hudební* *mūsica, quam vocant, compositiō *f.*; *v mluvnici* *syntaxis *f.*; syntactica cōnformātiō *f.*
skladiště cella *f.*, horreum *n.*
skláněti dēmittere (caput); ~ *se* sē dēmittere; vergere (ad septentriōnēs).
skláti trānsfigere, trāiciō, -ere alqm.
sklátiti dēcutiō, -ere alqd.
skleněný vitreus 3.
sklenice pōculum vitreum *n.*; pō-

culum *n.*, scyphus *m.*; (*láhev*) ampulla *f.*; *u ~ vína* inter vīna, inter scyphōs.
sklenouti concamerāre alqd.
sklep cella *f.* (vīnāria); horreum *n.*
sklepení camera *f.*; fornix, -icis *m.*
sklesnouti collābī, dēlābī, concidere.
sklíčenost abiectiō *f.*; animus afflīctus *m.*
sklíčený afflīctus 3; abiectus 3.
sklíčiti affligere, angere, premere alqm; *býti sklíčen* animō esse afflīctō, abiectō, frāctō.
skliditi metere, dēmetere (frūgēs), colligere alqd.
sklizeň messis, -is *f.*
sklíziti conglūtīnāre.
sklo vitrum *n.*
sklon dēclīvitās *f.*, dēiectus, -ūs *m.*, fāstīgium *n.*, inclīnātiō *f.*
skloněk exitus, -ūs *m.*; fīnis, -is *m.* (vītae).
skloněný dēmissus 3 (caput).
skloniti dēici, -ere, dēmittere (caput); inclīnāre, flectere alqd; ~ *se* prōcumbere, sē dēmittere, sē inclīnāre, inclīnārī; vergere (diēs).
sklonitý prōclīvis 2, acclīvis, dēmissus 3, fāstīgātus 3; *mírně* ~ mollis, 2, dēclīvis 2.
skloňování dēclīnātiō *f.*
skloňovati dēclīnāre; verbum cāsibus immūtāre.
sklopiti dēici, -ere, dēmittere (oculōs).
sklouznouti lābī.
skoba fībula *f.*
skočmo saltū, saliēns, -entis.
skok saltus, -ūs *m.*
skoliti dēiciō, -ere; trānsfigere.
skon fīnis, -is *m.*; exitus, -ūs *m.* (vītae).
skonati exspirāre, dē vītā dēcēdere, morī, suprēmum diem obīre.
skončiti fīnem faci, -ere alci reī, fīnīre, cōficiō, -ere, perficiō, -ere alqd; ~ *válku* dēbellāre, bellum cōficere, compōnere; ~ *se* fīnem habēre, cōficior, -ī; *dobře (špatně) to skončilo* rēs bene (male) cessit.
skopec vervex, -ēcis *m.*

skoro ferē, prope, paene; ~ *bych byl řekl* paene dixi.
skořápka putāmen, -inis *n.*; testa *f.*
skořice cinnamum *n.*, cinnamō-num *n.*
skořicový cinnamōminus 3.
skositi caedere, dēmetere, dēscāre alqd.
skot pecus, -oris *n.*; bovēs, boum *m.*; armentum *n.*
skotáctví lāscīvia *f.*, petulantia *f.*
skotačiti lāscīvire, petulantem esse.
skotačivý lāscīvus 3, petulāns, -antis.
skoták pāstor, -ōris *m.*; būbulcus *m.*; (*neposeda*) puer lāscīvus, petulāns *m.*
skoupiti coēmere.
skoupost tenācitās *f.*; illiberālitās *f.*
skoupý tenāx, -ācis; sordidus 3; (*na něco*) inops, -is (*verbōrum*).
skrání tempus, -oris *n.*
skrblík homō sordidus, tenāx *m.*
skrbliti sordidum (*tenācem*) esse; nimium parcere alci reī.
skrček homō pusillus *m.*; salapūtium *n.*
skrčiti cōntrahere (*frontem*); ~ *se* sē complicāre; (*o věcech*) contrahī, cōgī.
skřehotati strepitum ēdere, strīdēre; (*o žábě*) coaxāre.
skřek clangor *m.*; strepitus, -ūs *m.*, strīdor *m.*; fremitus, -ūs *m.*
skříň arca *f.*, armārium *n.*, cista *f.*, scrīnium *n.*, capsula *f.*
skřínka arcula *f.*, capsula *f.*, cistula *f.*
skřípati strīdēre; (*žuby*) frendere, crepitāre dentibus.
skřípec tormenta, -ōrum *n.* (*mučidlo*).
skřípění strīdor *m.*; crepitus, -ūs *m.* (*dentium*).
skřípnouti collidere alqm.
skřípot strīdor *m.*; crepitus, -ūs *m.*
skřítek lār, laris *m.*; *pl.* lārēs, -um *m.*; penātēs, -ium *m.*
skřivan alauda *f.*
skrojiti abscidere alqd.
skromnost modestia *f.*, temperantia *f.*, continentia *f.*
skromný modestus 3, moderātus 3, continēns, -entis.

skrovn-ý parvus 3, exiguus 3, tenuis 2 (*praeda*), levis 2 (*spēs*), modicus 3, parvus 3 (*vīctus*); *po -u* parcē.
skrýše latebra *f.*, latibulum *n.*; (*lotrovská*) latrōnum receptaculum *n.*
skrytý occultus 3, abditus 3, absconditus 3, tēctus 3, abstrūsus 3 (*insidiae*).
skrývati tegere, occultare, occultāre, abdere, abscondere, abstrūdere; dissimulāre (*dolorem*); ~ *se* latēre, dēlitēscere, sē abdere, sē occultāre; *žádná* lest *se* ne-skrývá nihil dolī subest.
skrže per *s* *akk.*; ob *s* *akk.*; *pouhý* *abl.*
skučení ēiulātiō *f.*, gemitus, -ūs *m.*, ululātus, -ūs *m.*; ~ *větru* strīdor *m.*,
skučeti ēiulāre, gemere, ululāre; (*o větru*) strīdēre.
skulina fissum *n.*, rīma *f.*
skuliti dēvolvere alqd; ~ *se* dēvolví, dēferri; (*o osobě*) praecipitārī.
skupina globus *m.*, circulus *m.*; ~ *posluchačů* corōna *f.*; ~ *ostrovů* insulae complūrēs *f.*
skutečně rē vērā, vērē; *v ot. itane?* ita vērō? *jak tomu* ~ *bylo* ut erat.
skutečnost vērītās *f.*, nātūra *f.*; rēs (*věra*) *f.*, vērūm *n.*
skutečn-ý vērū 3; ipse, -a, -um; germānus 3; *to jest -á pravda* hoc vērissimum est; -é *události* rēs gestae *f.*
skutek factum *n.*; facinus, -oris *n.*; rēs, reī *f.*; opus, -eris *n.*; *dobrý* ~ bene (*bonum*) factum; *při -u dopadnouti* in manifestō facinore dēprehendere alqm; ~ *vykonati* rem gerere; *radou i -kem* cōnsiliō et rē.
skvělost splendor *m.*; nitor *m.*; fulgor *m.*; magnificentia *f.*
skvělý splendidus 3, nitidus 3, magnificus 3, fulgēns, -entis; illūstris 2, clārus 3, amplius 3; -é *dary* magna mūnera, -um *n.*; -e *nadaný* bonā indole praeditus 3; -e *lčiti* summā arte dēpingere; *míti* -é *vlastnosti* vīrtūtibus ēlūcēre; *dobýti* -ého *vítězství* magnificē vincere.

skvíti se splendēre, nitēre, fulgēre; flōrēre, ēlūcēre, ēnitēre.
skvost gemma *f.*, ornāmentum *n.*; rēs pretiōsa *f.*; -y margaritae gemmaeque.
skvostnost magnificentia *f.*; apparātus, -ūs *m.*; luxuria *f.*
skvostn-ý magnificus 3; pretiōsus 3, sūmptuōsus 3, apparātus 3, lautus 3; -ě vyčastovati apparātis epulīs accipiō, -ere alqm.
skvrna macula *f.*; vitium *n.*; lābēs, -is *f.*
skvrnitý maculōsus 3, maculīs sparsus 3.
skýva frūstum *n.*
slabika syllaba *f.*
slabikář libellus elementōrum *n.*
slabiny ilia, -ium *n.*
slábnouti languēscere, relanguēscere, minuī, dēcrēscere, senēscere, hebēscere, invalidum fierī; vīrēs mē dēficiunt.
slabost infirmitās *f.*, imbēcillitās *f.*, dēbilitās *f.*; ~ věku senium *n.*; ~ hlasu exilitās vōcis *f.*
slabý infirmus 3, imbēcillus 3, dēbilis 2, exilis 2 (vōx), languidus 3 (ōrātiō); -á pamět memoria hebes (-tis); ~ důkaz argumentum leve; jsem slabší minus valeō; slabší inferior, dēterior.
sladkost dulcēdō, -inis *f.*; suāvitās *f.*
slad-ký dulcis 2, suāvis 2, iūcundus 3, blandus 3; (jako med) mellitus 3; -ce dulciter, suāviter, blandē (loquī).
sládnouti dulcēscere.
sladounký dulciculus 3; dulcissimus 3.
sláma strāmentum *n.*
slaměný strāmineus 3.
slanina lārdum *n.*, lāridum *n.*; succidia *f.*
slánka salinum *n.*, salillum *n.*
slaný salsus 3.
slast voluptās *f.*, suāvitās *f.*, laetitia *f.*
slastný laetitia et voluptātis plēnus 3; laetus 3.
slátanina centō, -ōnis *m.*
slátati cōsuere alqd.
slatina campī ūliginōsī, -ōrum *m.*
sláva glōria *f.*, laus, -dis *f.*, clāritās *f.*, nōbilitās *f.*, nōmen, -inis *n.*, decus, -oris *n.*; ~ válečná laus

bellica, glōria militāris (belli); ~ vítězná triumphus *m.*
slavík lusciniā *f.*
slaviti celebrāre (nūptiās); praedicāre, laudibus efferre alqm; agere (diem festum); ~ vítězství triumphāre dē alqō.
slavnost celebrātiō *f.* (lūdōrum); solemne, -is *n.*; pompa *f.*; diēs festus *m.*; ~ děkovná supplicātiō *f.*, grātulātiō *f.*
slavnostn-í solemnis 2, festus 3; ~ brána porta triumphālis *f.*; -ě augustē, solemniter.
slavn-ý clārus 3, glōriōsus 3, nōbilis 2, celeber, -bris, -bre; illūstris 2, amplus 3, inclitus 3; -ě glōriōsē, cum laude.
slečna virgō (-inis *f.*) nōbilis.
sled vestīgium *n.*
sleď *harenga *f.*
sledovati sequī; ~ řeč ōrātiōnem attentē audire.
slehnouti partum ēdere; ~ se dēsīdere, dēmitti.
slepice gallīna *f.*
slepičí gallināceus 3, gallinārius 3.
slepiti conglūtināre alqd.
slepnouti caecum fierī, oculōs perdere, oculīs capior, -ī.
slepotá caecitās *f.*; -ou raniti caliginem offundere animō alcis.
slepý caecus 3; -á náhoda temeritās et cāsus (-ūs *m.*).
slepýš caecus serpēns, -entis *m.*
slet congressus, -ūs *m.*
slétati se convolāre.
sletěti dēvolāre; praecipitārī.
sleva remissiō *f.*
slévati cōfundere; (kovy) cōflārē; (s čeho) dēfundere.
sleviti dē pretiō remittere alqd.
slezina liēn, -ēnis *m.*
slézti dēscendere; ~ něco ascendere (montem, mūrōs), ēvādere (in mūrōs); ~ se corrēpere.
slib vōtum *n.*, prōmissum *n.*, pollicitātiō *f.*, fidēs, -eī *f.*; ~ splniti vōtum reddere, fidem (praestāre, prōmissum) servāre; slavné -y činiti vōta nuncupāre.
slibovati pollicērī, prōmittere, spondēre, fidem dare, addicere; ~ bohům vovēre, dēvovēre; ~ si od koho spērāre alqd ex alquō.

sličnost formōsītās *f.*, pulchritūdō, -inis *f.*, venustās *f.*
sličný formōsus 3, pulcher, -chra, -chrum; venustus 3; (o řeči) ēlegāns, -antis.
slidič speculātor *m.*, explōrātor, -ōris *m.*
slídění investigātiō *f.*, indāgātiō *f.* alcis reī.
slíditi investigāre, indāgāre, speculārī, explōrāre alqd; (o psu) odōrārī alqd.
slídivý sagāx, -ācis.
slimák līmax, -ācis, *c.*; cochlea *f.*
slina salīva *f.*; spūtum *n.*
slitování misericordia *f.*, miserātiō *f.*
slitovati se miserērī alcis, misericordiā alcis commovērī.
slitovník misericors, -dis.
slitý cōnflātus 3.
slíva prūnus, -ī *f.*; (plod) prūnum *n.*
slivky vappa, -ae *f.*
sliz pītuīta *f.*; mūcus *m.*
slizký pītuītōsus 3; lūbricus 3.
slíznouti dēlingere alqd.
slöh genus (-eris *n.*) scribendī (dicendī), ratiō dicendī (scribendī) *f.*; stilus *m.*; ~ stavitelský strūctūrae genus *n.*
slon elephantus *m.*; elephās, -antis *m.*
sloní elephantīnus 3; gen. elephantī (caput).
slonovina ebur, -oris *n.*; ze -y eburneus 3.
slota tempestās turbulenta (foeda, atrōx) *f.*
sloučení coniūctiō *f.*, coagmentātiō *f.*, congelūtinātiō *f.*
sloučiti coniungere, coagmentāre, congelūtināre.
sloup columna *f.*; pīla *f.*; (milní) lapis, -dis *m.*; (náhrobní) columella *f.*; státi jako ~ dēfixum stāre- oči v ~ obráčené oculi rigidī.
sloupek columella *f.*
sloupnouti dētrahere (corticem), dēlibrāre (arborem).
sloupoví porticus, -ūs *f.*
slouti vocārī, appellārī; nōmen habēre (gerere); nōmen mihi est.
sloužiti servīre, īservīre alci; (jako vojín) stīpendia faciō, -ere

(merēre) (co pěší) pedibus, (co jedzec) equō; (jako sluha) famulārī alci, (jako sluha úřední) appārēre alci; ~ k čemu prōdesse alci reī, pertinēre ad alqd, esse (honōrī).
Slovan Slāvus *m.*
slovanský Slāvicus 3.
slovenský Slovēnicus 3.
slovesnost artēs (-ium) liberālēs (ēlegantiōrēs) *f.*
slovičkář verbōrum auceps, -cupis *m.*
slovičkářství verbōrum aucupium *n.*, captātiō *f.*
slovíčko verbum *n.*, vocābulum *n.*; na slovíčko! tribus verbīs tē volō.
slovník index (-icis *m.*) verbōrum (vocābulōrum); *lexicon, -ī *n.*
slovní gen. verbōrum; ~ význam vīs et sententia verbōrum, vīs vocābulī.
slovo verbum *n.*, dictum *n.*, vōx, -cis *f.*, vocābulum *n.*; ~ od -a ad verbum; dáti na něčí ~ audīre alqm; prositi o ~ dicendī potestātem petere; dané ~ fidēs, -eī *f.*; státi v -ě fidem praestāre (servāre); jedním -em dēnique; na ~ poslušen býti dictō audientem esse.
slovosled verbōrum ordō, -inis *m.*
slovutnost nōbilitās *f.*
slovutný v. slavný.
složení compositiō *f.* (unguentōrum); compāctiō *f.*; ~ ve mlýně rota *f.*
složenina verbum cōpulātum (iūctum).
složitý complicātus 3, compāctus 3, contortus 3, difficilis 2.
sluha servus *m.*, puer, -ī *m.*, famulus *m.*, minister, -strī *m.*; (úřední) appārītor *m.*; accēsus *m.*
sluch (smysl) auditus, -ūs *m.*; aurēs, -ium *f.*; -u popřáti aurēs praebēre (patefaciō, -ere) alci.
sluj spelunca *f.*, specus, -ūs *m.*, antrum *n.*
slunce sōl, -is *m.*; pod -em infrā lūnam.
sluneční gen. sōlis; ~ hodiny sōlārium *n.*; ~ rok annus, quī sōlstitiālī orbe circumagitur.
sluníti se sōle ūtī; aprīcārī.

slunný aprīcus 3.

slunovrat zimní bruma f.

slupka putāmen, -inis n.

slušetī decēre alqm, convenīre, aptum esse alci (vestis); *sluší se* decet alqm (*inf.*), oportet, convenit; *fās est*; ~ *se na moudrého sapientis est*; *nesluší se* dēdecet alqm, nefās est.

slušnost decor, -ōris m.; decus, -oris n.; aequum n., decencia f.; decōrum n.; ~ *chování urbānitās f.*, *ēlegantia f.*; *šetřiti -i decōrum sequi* (servāre); *pokud* ~ *dovoluje quoad licitum est*.

slušn-ý decōrus 3, decēns, -entis, aequus 3, iūstus 3, honestus 3, ingenuus 3 (iocus); -o *jest aequum*, (pār) est, fās est, decet; -ě *decenter*, honestē, pulchrē, iūstē.

služba servitūs, -ūtis f., famulātus -ūs m., servitium n.; ~ *úředníka ministerium n.*, *mūnus, -eris n.*, *officium n.*; -u *zastávati mūnere fungī, officium praestāre*; ~ *vojenská militiae mūnus, -eris n.*, *stīpendia, -ōrum n.*; -u *vojenskou konati stīpendia merēre* (facere); *militāre in exercitū*; ~ *přátelská officium n.*, *beneficium n.*, *opera, -ae f.*; -u *prokázati officia cōferre in alqm*; k -ám *býti appārēre, praestō esse, parātum esse*; -y *boží cultus (-ūs m.) deōrum*; -ám *boží obcovati rēbus dīvīnīs (sacrīs) interesse*.

služebná serva f., famula f., ancilla f.; ministra f.

služebnictvo familia f., famulī, -ōrum m.

služebnost servitūs, -ūtis f.

služné mercēs, -ēdis f., stīpendium n., salārium n. (annuum roční).

slynouti flōrēre, excellere, valēre alqā rē; ~ *svými činy rērum gestārum glōriā flōrēre*.

slyšení auditiō f., audītus, -ūs m.; (*přístup*) admissiō f., adītus, -ūs m.; bez ~ *indictā causā*; ~ *dosáhnouti admitti*; ~ *dāti aditum dare alci*, (ad colloquium) *admittere alqm*; ~ *žádati aditum principis conveniendī petere*.

slyšetī audīre, accipiō, -ere, percipiō -ere, certiōrem fierī; *rād* ~

dēlectārī alqā rē; dobře ~ *audītū valēre; jest mne* ~ *audior*.

slyšitelný quī audīrī (auribus percipī) potest.

slza lacrima f.; *se -mi v očích lacrimāns, -antis*; k -ám *pohnouti lacrimās movēre alci*.

slzavý lacrimābilis 2; plēnus lacrimārum.

slzeti lacrimāre.

smáčetī imbuere.

smáčknoti comprimere (manum).

smaragd smaragdus m. f.

smaragdový smaragdinus 3.

smáti se ridēre alqd, dē alqā rē; (*hlučně*) *cachinnārī*; (*posmívati se*) *irridēre, dēridēre alqm*; ~ *na koho arridēre alci*.

smazati abstergēre, dēlēre, tollere, exstinguere alqd.

smažiti frīgere, torrēre alqd.

smečka psū canēs lūnctī m.

smeknoti klobouk caput aperīre; ~ *se dēlībī, vestigiō fallī*; (*o sekeře*) *excidere*.

smělost audācia f.; animus m.; -i *dati animum addere alci*, *animum alcis cōfirmāre*; (*držost*) *petulantia f.*

směl-ý audāx, -ācis; fortis 2; animōsus 3; ~ *muž homō summae audāciae*; (*držý*) *petulāns, -antis*; -e *audācter, fortiter, animō fortī, liberē (loquī)*; *petulanter*.

směna commūtātiō f.; vicissitudō, -inis f.; vicēs, -ibus f.

směnárna argentāria, -ae f.

směnárník argentārius m.

směnárnictví argentāria, -ae f.

směnění mūtāre alqd (cum) alqā rē, inter sē.

směnka syngrapha f.; permūtātiō, -ōnis f.; -u *vystaviti syngrapham cōscribere*.

směnný obchod mūtātiō f., permūtātiō f. mercium.

směr regiō f., cursus, -ūs m.; ~ *zachovati cursum tenēre*; ~ *dāti dirigere, flectere alqd*; *ratio f.*; *bráti se jistým -em institutam ratiōnem persequi*; *směrem k...* ad (urbem) *versus*.

směřovati cursum dirigere; tendere; spectāre alqd, ad alqd; pertinēre ad alqd; petere alqm alqd.

směs acervus *m.*, congeriēs, -ēī *f.*
směsice mixtiō *f.*; turba *f.*, multi-
 tūdō, -inis *f.*

směska farrāgō, -inis *f.* (*obilí*).

směsti dēiciō, -ere, dētrūdere,
 dēturbāre alqm; (*smetdkem*) āver-
 rere alqd.

směstnaný cōnfertus 3, dēnsus 3.

směstnatí comprimere, cōnfercīre
 alqd.

směšnost rēs rīdícula *f.*; rīdiculum
n.

směšný rīdículus 3.

smeták pennae, -ārum *f.*; pēnicillus
m.

smetana flōs (-ōris *m.*) lactis.

smetí agger, -eris *m.*; purgāmen,
 -inis *n.*, purgāmentum *n.*

směti licet (*mihi*); lūs (*potestātem*)
 habēre, potestās alci est; est quod,
 habēre quod *s konj.*; posse;
 oportet *s inf.*; gerund.: nōn est
 mīrandum.

smích rīsus, -ūs *m.*; (*bujný*) cachin-
 nus, -ī, *m.*, cachinnātiō *f.*; ~ *za-
 tajiti* rīsum continēre; *dáti se do-u*
 in rīsum effundī, cachinnum tol-
 lere, rīdēre alqm; ~ *si tropiti*
 lūdibriō habēre, lūdificāre, illū-
 dere alqm,

smilniti stuprum faciō, -ere.

smilnost libīdinēs, -um *f.*; impu-
 dicitia *f.*, stuprum *n.*

smilný libīdinōsus 3, impudicus 3.

smilování misericordia *f.*, miserā-
 tiō *f.*, commiserātiō *f.*

smilovati se miserērī alci.

smilstvo stuprum *n.*, libīdinēs,
 -um *f.*, impudicitia *f.*

smír plācatiō *f.*, reconciliātiō *f.*,
 reditus (-ūs *m.*) in grātiam.

smírčí soudce arbiter, -trī *m.*

smířiti plācāre, lēnīre alqm, recon-
 ciliāre alqm cum alqō, in grātiam
 reducere alqm cum alqō; ~ *se*
 in grātiam redīre cum alqō.

smířlivost plācābilitās *f.*, animus
 plācābilis *m.*

smířlivý plācābilis 2.

smírnost temperantia *f.*

smísiti miscēre alqd (*cum*) alqā rē,
 permiscēre, commiscēre; con-
 fundere (*věra cum falsis*); ~ *se*
 miscērī.

smíšeně prōmiscuē.

smičeti tacēre, reticēre, silentiō
 praeterīre alqd.

smlouva foedus, -eris *n.*, pactiō *f.*,
 pactum *n.*, conventum *n.*; ~ *sva-
 tební* pactiō nūptiālis *f.*; *podle -y*
 ex foedere, ex pactō, conventō;
 -*u činiti* foedus ferīre (*facere*),
 paciscī cum alqō; -*u dodržeti*
 pactum praestāre, in pactō ma-
 nēre, conventis stāre.

smlouvání pactiō *f.*, āctiō *f.* dē
 alqā rē.

smluviti paciscī alqd, agere dē
 alqā rē, cōstituere (*diem*);
smluvili jsme se id inter nōs con-
 vēnit, ut *s konj.*; ~ *se s kým*
 sē cōniungere contrā alqm.

smluvní foederātus 3.

smočiti irrigāre alqd, mergere alqd
 (*inaquam*), cōnspergere (*lacrimis*).

smokvoň fīcus, -ī *f.* (-ūs *f.*).

smolnice taeda *f.*; fax (-cis *f.*) pīcea.

smolný piceus 3.

smrad odor malus *m.*; foetor,
 -ōris *m.*

smradlavý foetidus 3; male olēns,
 -entis.

smráká se vesperāscit, ad-, in-;
 tenebrae oboriuntur.

smrčina pīnētum *n.*

smrk pīnus, -ūs *f.*

smrkati ēmungere.

smrkový pīneus 3.

smrsknouti se dēminuī; corrūgārī.

smrt mors, -tis *f.*, interitus, -ūs *m.*,
 lētum *n.*, exitus, -ūs *m.*; (*násilná*)
 nex, -cis *f.*; *přítrozenou -í zemříti*
 morbō absūmī; -*í hrdinskou*
zemříti per summam virtūtem
 ēmiorior, -ī; *trest -i supplicium n.*;
k -i odsouditi capitis damnāre;
 ~ *podstoupiti* mortem oppetere,
 mortem occumbere prō alqō.

smrtelník mortālis, -is *m.*

smrtelnost mortālitās *f.*

smrteln-ý mortālis 2; mortifer, -a,
 -um (*vulnus*); *na -é posteli* mo-
 riēns; -*á hodinka* hōra suprēma *f.*;
 -*ě raniti* mortiferō vulnerēafficiō,
 -ere alqm; *k -i nenáviděti* capitālī
 ōdiō prōsequī alqm.

smrtonosný mortifer, -a, -um.

smůla pix, -cis *f.*

smutečn-í lugubris 2 (*vestis, diēs*);
 -*ě oděný* ātrātus 3, sordidātus 3.

- smutek** maeror *m.*, tristitia *f.*, luctus, -ūs *m.*; ~ *nositi* in luctū esse, sordidatum esse; ~ *míti nad kým* elūgēre alqm.
- smutnohra** tragoedia *f.*
- smutn-ý** tristis 2, maestus 3, maerēns, entis; miser, -a, -um; miserandus 3; -ě *vypadati* trísti vultū esse.
- smyčcový nástroj** fidēs, -ium *f.*
- smýčiti** purgāre, verrere.
- smyčkovitý** nōdōsus 3.
- smyk** traha *f.*
- smýkati** trahere; ~ *se* trahī.
- mysl** sēnsus, -ūs *m.*; sententia *f.*; *beze -ů* amēns, -entis; -u *zbaviti* exanimāre alqm; ~ *pro společný zdjem* commūnitās *f.*; *míti* ~ *pro něco* in alqā rē sēnsu habēre, voluntatem alci reī habēre; *nemíti -u* *pro něco* aliēnum esse, abhorrēre ab alqā rē.
- mysliti** excōgitāre, invenīre, molīrī, parāre alqd.
- myslnost** libīdō, -inis *f.*; voluptās corporis *f.*
- myslný** gen. corporis (voluptātēs).
- smýšlení** sententia *f.*, opīniō *f.*, mēns, -entis *f.*, animus *m.*; ~ *politické* voluntās in rem pūblicam; *vysoké* ~ *o sobě* insolentia *f.*, superbia *f.*; *takového* ~ *sic* animātus 3.
- smýšlenka** rēs ficta *f.*, opīniōnis commentum *n.*, fābula *f.*
- smýšlený** fictus 3, commenticius 3.
- smýš-leti** sentīre, existimāre; *stejně* ~ consentīre cum alqō; *jinak* ~ dissentīre, discrepāre ab alqō; *dobře* ~ *s kým* bene alci velle; *jakkoliv o mně -iš* quocumque in mē eris animō.
- smýti** abluere, eluere alqd.
- snad** fortasse; forsitan *s konj.*; forte (*po si, nisi, ně*); haud sciō an, nesciō an, dubitō an; crēdō, putō; *při superl. vel; pochybuješ snad?* numquid dubitās?
- snadno** facile; *nesnadno* nōn facile.
- snadný** facilis 2; expeditus 3; prōmptus 3.
- snaha** studium *n.*, cōnātus, -ūs *m.*, indūstria *f.*, contentiō *f.*, opera *f.*, labor *m.*; -y vědecké studia litterarum *n.*
- snacha** nūrus, -ūs *f.*
- snář** somniōrum coniectōr, -ōris *m.*
- snášelivost** tolerantia *f.*, patienti *f.*, pācis amor *m.*, concordii studium.
- snášelivý** tolerāns, patiēns, pācis amāns, concordiae studiōsus 3.
- snášení** collātiō *f.* (signōrum); tolerātiō *f.* (dolōrum).
- snášeti** cōnferre, comportāre, congerere, colligere alqd; ~ *vejce ōva* pariō, -ere; (*uněsti*) sustinēre; (*trpěti*) tolerāre, perferre, perpetior, -ī; patī et ferre; ~ *se (dolů)* dělābī, dēvolāre; *s kým* concordāre, amanter vīvere cum alqō.
- sňatek** nūpti, -ārum *f.*; coniugium *n.*; mātirimōnium *n.*
- snažiti se** studēre, cōnārī *s inf.*, ut *s konj.*; operam dare, operam nāvāre alci reī, ut *s konj.*; nītī, elabōrāre prō (in) alqā rē, ad alqd.
- snaživost** indūstria *f.*, nāvītās *f.*
- snaživý** studiōsus 3, indūstrius 3, nāvus 3, sēdulus 3.
- snažně** summō studiō, studi- magnoperē, vehementer.
- snažn-ý** vehemēns, -entis; impēnsus 3; -á *prosba* supplicēs precēs *f.*, obsecrātiō *f.*; -ě *prositi* obsecrāre atque obtestārī alqm.
- snědý** fuscus 3, pullus 3; nigrō colōre.
- sněhobílý** niveus 3.
- sněhový** nivālis 2 (mōns); gen. nivis.
- sněm** comitia, -ōrum *n.*; contiō *f.*, conventus, -ūs *m.*, concilium *n.*; ~ *konati* comitia habēre, conventum agere.
- sněmoviště** comitium *n.*
- sněmovní** comitiālis 2.
- snění** somnia, -ōrum *n.*
- snositelnost** tolerābilis condiō *f.*
- snositelný** tolerābilis; -m *učiniti* levāre, lēnīre alqd.
- sněť** gangraena *f.* (*zvířecí*); cariēs, -ēi *f.* (*na kostech*); ūrēdō, -inis *f.* (*obilní*).
- sněží** ningit.
- sněžný** niveus 3, nivālis 2.
- snídaně** prandium *n.*
- snídati** prandēre; *nasnídav* prānsus 3.

sníh nix, nivis *f.*
snílek homō somniculōsus *m.*
snímati dēmere, dētrahere alqd alci; levāre, liberāre alqm alqā rē; tollere alqd.
snísti cōnsūmere, comedere.
sníti somniāre alqd, dē alqā rē; *snilo se mi* per quiētem (in somnīs), vidēbam; vidēre mihi vidēbar.
snivý somniculōsus 3, somniāns, -antis.
snížení dēminūtiō *f.* (vectīgālium); *submissiō f.* (vōcis).
snížití dēprimere, dēmittere, submittere, levāre (annōnam), minuere (auctōritātem), dētrahere (dē fāmā), obtrectāre alci; ~ *se* dēscendere ad alqd, sē dēmittere ad alqd.
snížující indecōrus 3, contumeliōsus 3.
snop merges, -itis *f.*
snoubenec spōnsus, -ī *m.*
snoubenka spōnsa, -ae *f.*
snoubiti spondēre, dēspondēre alqm alci.
snubní spōnsālis 2; ~ *právo cōnūbium n.*
snůška congeriēs, -ēī *f.*
sob tarandus *m.*
sobeck-ý suīs commodīs serviēns, suae ūtilitātis studiōsus 3; -y *jednati* suae ūtilitāti servīre, omnia ad suum commodum referre.
sobectví suārum rērum studium *n.*, suae ūtilitātis cūra *f.*, lucrī cupiditās *f.*
sobota diēs Sāturnī *m.*; sabbata, -ōrum *n.*
sociální péče cūra pública *f.*
sočení obtrectātiō *f.*
sočiti inimicum esse alci, succēnsēre alci, obtrectāre alci, Invidiam concitāre alci, dē fāmā alcis dētrahere.
sočivý crīmínōsus 3, invldus 3.
soda nitrum *n.*
sofista sophistēs, -ae *m.*
socha statua *f.*, signum *n.*, simulācrum *n.*, effigiēs, -ēī *f.*
sochař sculptor *m.*, fictor *m.*, statuārum artifex, -icis *m.*; quī signa fabricātur.
sochařství ars fingendī (sculpendī).
sochor fūstis, -is *m.*, clāva *f.*

sojka pīca, -ae *f.*
sok aemulus *m.*; (v lāsce) rīvālis, -is *m.*; (závistivý) obtrectātor *m.*
sokol falcō, -ōnis *m.*; accipiter, -tris *m.*
solený salsus 3.
soliti sallō, -ere; sale condīre alqd.
solivarný salīnae, -ārum *f.*
solnářství salis commercium *n.*
solní salārius 3; ~ *dávka* salārium *n.*
solný salsus 3; -é *doly* salinae, -ārum *f.*
sonda specillum *n.*
sopka mōns ignēs (flammās) ēruc-tāns (ēvomēns) *m.*
soptiti ignem ēiciō, -ere, ēructāre, vomere; (vztekatí se) furiō, -ere, saevīre.
sosna pīnus, -ūs *f.*
sosnový pīneus 3.
sotva vix; aegrē, haud facile; haud sci-; exiguē (frūmentum habēre exiguē trīgintā diērum).
souběžn-ý paribus intervallīs inter sē distāns; *parallēlus 3; -ě paribus intervallīs.
souboj certāmen (-inis *n.*) singulāre.
soubor summa, -ae *f.*
soucít misericordia *f.*; hūmānitās *f.*
současník aequālis, -is *m.* (alcis, alci).
současn-ý eiusdem temporis; -ě eōdem tempore, simul, ūnā.
součást pars, -tis *f.*; membrum *n.*; elementa, -ōrum *n.*, principi-ōrum *n.*
součet summa, -ae *f.*
součin summa (ex multiplicātiōne) effecta *f.*
součinnost opera, -ae *f.*; auxilium *n.*; za -i něčí alcis operā, alqō adluvante.
soud iūdicium *n.*, causa *f.*, līs, lītis *f.*; quaestiō *f.*; ~ *konati* iūs dīcere; ~ *hrdelní* iūdicium capitis *n.*; ~ *střepinový* testārum suffrāgia, -ōrum *n.*; (*mínění*) sententia *f.*, opīniō *f.*, cōnsilium *n.*
soudce iūdex, -icis *m.*; (*smírčí*) arbiter, -trī *m.*; (*z oboru umění*) exīstimātor, -ōris *m.*; před ~ *po-hnati* in iūs vocāre alqm.
soudcovství iūdicātus, -ūs *m.*
souditi iūdicāre alqm, dē alqō; exīstimāre, sentīre, cēnsēre, pu-

- tāre, iudicium facere dē alqā rē;
co soudíš? quid tibi videtur?; ~
koho iūs alci dicere, iudicium fa-
cere dē alqō; ~ se litem habere,
lēge agere cum alqō.
- soudní** iudiciālis 2, iudiciārius 3,
forēnsis 2 (opera); ~ pravomoc
iūrisdictiō f.; ~ den diēs fāstus m.;
~ místo forum n.; ~ nálež iūdi-
cium n., sententia f.; ~ prázdny
iūstitium n., feriae forēnsēs f.;
~ pře līs, lītis f., causa f.; ~ sluha
appāritor m., viātor m.
- soudnictví** rēs (rērum) forēnsēs
(ium) f.; iūdicia, -ōrum n.
- soudnost** iudicium n.
- soudn-ý** prūdēns, sapiēns, intel-
gēns, -entis; -á stolice tribūnal,
-ālis n.
- soudruh** socius m., sodālis, -is m.,
collēga, -ae m.; commilitō, -ōnis m.
- soudržnost** cōspīrātiō f., cōn-
sēnsus, -ūs m.
- souhlas** cōsēnsus, -ūs m., assēnsiō
f., assēnsus, -ūs m.; v -e býti cōn-
sentīre, concordem esse cum
alqō.
- souhlasiti** cōsentīre cum alqō,
assentīrī alci; účet souhlasí ratiō
cōnstat.
- souhlasný** cōsentāneus 3 alci reī,
cōsentiēns, conveniēns, congru-
ēns, -entis.
- souhláska** cōnsonāns (littera) f.
- souhrn** comprehēnsiō f., summa f.,
complexiō f.; ~ práv občanských
caput, -itis n.
- souhvězdí** sīdus, -eris n.; astrum n.
- souchotinář** phthisicus m. (lék.).
- souchotiny** tībēs, -is f.; phthisis f.
(lék.).
- souknictví** pānnōrum mercā-
tūra f.
- soukeník** pānnī textor, -ōris m.
- soukmenovec** gentīlis, -is m.; po-
pulāris, -is m.
- soukolí** rotae, -ārum f.
- soukromí** sōlitūdō, -inis f.; sēcrē-
tum n.; v ~ secrētō.
- soukromník** prīvātus m.
- soukrom-ý** prīvātus 3, proprius 3;
-ě prīvātim, sēparātim, sēcrētō.
- soulad** concentus, -ūs m.; cōsēns-
sus, -ūs m.; convenientia f., con-
cordia f.
- soulož** concubitus, -ūs m.
- souložnice** concubīna f.
- souložnictví** concubīnātus, -ūs m.
- souložník** concubīnus, -ī m.
- soumar** iūmentum n.
- souměrnost** aequābilitās f., prō-
portiō f., convenientia (partium,
membrōrum) f., congruentia f.,
concinnitās f.
- souměrný** aequālis 2, aequābilis 2,
congruēns, -entis, concinnus 3.
- soumrak** crepusculum n.; za
prīmō vespere.
- souostroví** īnsulae, -ārum f.
- soupeř** competītor, -ōris m.; adver-
sārius m.
- sourozenci** frātrēs, -um m., sorō-
rēs, -um f.; eōdem patre et mātře
nātī.
- soused** vīcīnus m., fīnitimus m.,
accola, -ae m.
- sousediti** tangere, attingere alqd,
vīcīnum, fīnitimum esse alci.
- sousední** vīcīnus 3, fīnitimus 3, con-
fīnis 2, affīnis 2 alci.
- sousedství** vīcīnitās f., vīcīnia f.,
affīnitās f.
- sousedstvo** vīcīnitās f., ia f.,
vīcīnī, -ōrum m.
- sousoší** statuae, -ārum f.
- soustátí** cīvītātēs foederatae f.
- soustav-a** ratiō f., disciplīna f.,
ars, -tis f.; v -u uvéstī ad artem
et ad ratiōnem revocāre (redi-
gere).
- soustavně** vlā et ratiōne.
- soustavn-ý** ad praecepta artis re-
vocātus 3, -á učēnost ratiō et
doctrīna.
- sousto** offa, -ae f.; frūstum n.
- soustrast** misericordia f.; vyslovení
-i cōsōlātiō f.; vzbuditi ~ com-
miserārī; vzbuzování -i commise-
rātiō f.
- soustruh** tornus m.
- soustruhovati** tornāre alqd.
- soustružník** tornātor, -ōris m.
- soustřediti** in ūnum cōferre (con-
trahere); ~ myšlenky cōgitātiōnēs
ad ūnam rem dīrigere.
- souš** terra f., terra continēns f.,
āridum n., siccum n.
- soutěska** angustiae, -ārum f.; fau-
cēs, -lum f.
- soutěž** certāmen, -lnis n.; certātiō

- f.; (o ceny) concertātiō f.; (obchodní) aemulī, -ōrum m.
- soutěžiti** certāre, concertāre, contendere (dē praemiō prōpositō).
- souvěký v. současný.**
- souviseti** cohaerere cum alqā rē, continēri alqā rē.
- souvislost** contextus, -ūs m.; continuātiō f.; perpetuitās f.; v -i contextē; v *bližší -i jsoucí* adiūctior (huius causae).
- souvislý** continuus 3, perpetuus 3, continēns (agmen); *ne~* interruptus 3, dissipātus 3.
- souvrát** versūra f.
- souznačný** idem dēclārāns (significāns); *býti ~* idem dēclārāre, (significāre, valēre).
- souzvukný** cōnsonus 3.
- souzvuk** concentus, -ūs m.
- soužení** vexātiō f., sollicitūdō, -inis f., aerumna f.
- soužiti** vexāre, premere, cruciāre alqm; *to mne souží* hoc mē pungit, (mordet, angit); *~ se* cruciārī, dolēre, maerēre; *~ se s čím* labōrāre in alqā rē.
- sova** noctua f., ulula f., strix, -igis f.
- spáč** homō multī somnī.
- spací** dormitōrius 3.
- spád** fāstīgium n.; (*vodní*) librāmentum n.
- spadnouti** dēcidere (ex) alqā rē, dēlābī (ex equō), excutior, -ī (currū); praecipitārī, incidere (in fossam); collābī, concidere, corruere (domus); *~ se* corpus āmittere.
- spádný** praeuptus 3, prōclivis 2, dēclivis 2, dēvexus 3.
- spáchatí** committere (scelus), admittēre (flāgitium), perpetrāre (caedem).
- spájeti** cōnferrūmināre.
- spála** scarlatīna f.
- spáleníště** locus incendiī m.
- spáliti** cremāre, ūrere, combūrere, exūrere, dēūrere, incendiō dēlōre.
- spánek** somnus m.; (*tvrdý*) sopor, -ōris m.; *skróně* tempora, -um n.
- spanilomyslnost** animī magnitūdō, -inis f., ingenuitās f., generositās f.
- spanilomyslný** magnanimus 3, ingenuus 3, liberālis 2, generosus 3.
- spanilost** formōsltās f., pulchritūdō, -inis f., venustās f.
- spanilý** formōsus 3, pulcher, -chra, -chrum, venustus 3.
- spár** ungula f., unguis, -is m.
- spára** iūctūra f., commissūra f., compāgēs, -is f.
- spása** salūs, -ūtis f.; *hledati -y v útěku* fugā salūtem quaerere.
- spasitel** liberātor m., servātor m., salūtis auctor, -ōris m.
- spasitelný** salūtāris 2, ūtilis 2.
- spasiti** liberāre, servāre alqm.
- spásonosný** salūtāris 2.
- spásti** dēpascere alqd.
- spáti** dormīre, cubāre; *jíti spat* cubitum īre.
- spatřiti** cōspiciō, -ere, conspicārī, vidēre alqd; *~ světlo světa* in lūcem ēdī, lucem aspici-, -ere.
- spávost** veterinus, -ī m.
- spavý** somniculōsus 3; multī somnī.
- spěch** fēstīnātiō f., properātiō f., celeritās f.; *naspěch* raptim, fēstīnanter, properē; *vojsko naspěch sebrané* exercitus tumultuārius m.
- spěchatí** properāre, fēstīnāre, contendere, mātūrāre; *~ na pomoc* succurrere alci.
- spěšný** fēstīnāns, properāns, citus 3, mātūrus 3.
- spěž** aes, aeris n.
- spiklenec** coniūrātus m.
- spiknouti se** coniūrāre, coniūrātiōnem faciō, -ere.
- spiknutí** coniūrātiō f., cōnspīrātiō f.
- spílati** compellāre, ēlūdere, vocāre alqm alqm.
- spinadlo** fibula f.
- spínati v. sepnouti.**
- spis** scrīptum n., litterae, -ārum f., liber, -brī m., volūmen, -inis n.; *spisy (právní)* ācta, -ōrum m., tabulae, -ārum f., litterae (pūblīcae).
- spisek** libellus m., commentāriolum n.
- spisovatel** scrīptor m., auctor, -ōris m.; *býti -em* librōs scrībēre.
- spisovatelka** mulier librōs scrībēns f.
- spisovatelství** scrīptiō f., litterae, -ārum f.

- spisovati** scribere, cōscribere.
spisovna tabulārium *n.*
spisovný jazyk norma sermōnis, quō in librīs ūtimur.
spíše potius, immō; *neispíše* potissimum; *asi opīnor*; *ty ses nejspíše v tom zmýlil* in hāc rē, opīnor, errāvistī.
spíše victus, -ūs *m.*; penus, -ūs (-ī) *m.*; frūmentum *n.*, rēs frūmentāria *f.*, commeātus, -ūs *m.*
spížirna cella penāria *f.*, apothēca *f.*
spížování frūmentātiō *f.*, rēs frūmentāria *f.*
spížovati frūmentum prōvidere alci.
spížovník frūmentātor, -ōris *m.*
splácti solvere (aes aliēnum), redere (dēbitum, pār parī).
spláchnouti abluere, prōluere alqd.
splasknouti molliri, (re)laxāri, remitti.
splašiti se expavēscere; consternāri (equus).
splátka pēnsiō *f.*; pecūnia *f.* (solventa, solūta); solūtiō *f.*
splatný solvendus 3; *-á lhůta* diēspēcūniae; diēs ad solvendum praestitūtus *m.*
splav cataracta (-ēs), -ae *m., f.*
splavný nāvigābilis 2.
spléstí nectere, connectere, cōserere, contexere, compōnere (capillōs), implicāre; (*zmásti*) turbāre, cōfundere, miscēre, permiscēre alqd.
spletený cōsertus 3, contextus 3; (*zmatený*) turbātus 3, cōnfusus 3, perplexus 3.
splniti explēre (spem), Implēre (prōmissa), praestāre (fidem); *~ žádost* voluntāti alcis obtemperāre; *~ se* ēvenīre, ēventum habēre.
splynouti cōfluere; coalēscere.
splynutí cōfusiō *f.*; coniūctiō *f.*
spočinouti quiēscere, con-, re-
spočívati situm (positum) esse in alqā rē, continēri alqā rē, pendēre ex alqō.
spočítati computāre alqd; summam faciō, -ere; calculum subducere alcis rei.
spodek pars inferior *f.*; fundus *m.*, solum *n.*; *~ lodi* carīna *f.*; *~ hory* infimus mōns, -tis *m.*; *~ sloupu* basis, -is *f.*
spodky brācae, -ārum *f.*; femorālia, -ium *n.*
spodní inferior, -ius; *nejspodnější* infimus 3, imus 3.
spoj commissūra *f.*; compāgēs, -ls *f.*
spojenec socius *m.*
spojenecký sociālis 2; foederātus 3.
spojení coniūctiō *f.*, colligātiō *f.*, nexus, -ūs *m.*, complexiō *f.*; (*spřátelení*) societās *f.*; *~ trámů* contignātiō *f.*; *býti ve ~ s kým* coniūctum esse cum alqō.
spojený coniūctus 3.
spojitě contextē, perpetuō, continuō.
spoj-iti iungere, coniungere, cōnectere alqd cum alqā rē; *most -uje město* pōns oppidum continet; *to jest -eno s bolestí* hoc dolōrem habet; *~ se* coniungī, copulāri, coeō, -īre, societātem faciō, -ere cum alqō.
spojitost perpetuitās *f.* (ōrātiōnis), continuātiō *f.*
spojitý continēns, -entis; continuus 3, perpetuus 3 (ōrātiō).
spojka coniūctiō *f.*; cōpula *f.*
spokojenost tranquillitās *f.*; animus aequus (tranquillus) *m.*; *k mé úplné -i* cum magnā meā voluptāte; *k všeobecné -i* cūctis approbantibus.
spokojený contentus 3 alqā rē; tranquillus 3, sedātus 3 (animus); *~ býti* acquiēscere in alqā rē, satis habēre, contentum esse alqā rē.
spokojiti se contentum esse alqā rē, acquiēscere in alqā rē; *~ se s nálezem* dēcrētō stāre.
spolčený foederātus 3.
společenský sociālis 2; facilis 2; *~ život* vītae societās *f.*, vīta communis *f.*, societās coniūctiōnis hūmānae *f.*; *~ svazek* societās *f.*
společenství commūniō *f.* (sanguinis), communitās *f.* (omnium rerum), cōsortiō *f.*, societās *f.*
společně commūniter, coniūctē, coniūctim, ūnā.
společnice socia *f.*, comes, -itis *f.*, cōsors, -tis *f.*
společník socius *m.*, comes, -itis *m.*, sodālis, -is *m.*, cōsors, -tis *m.*

společnost societas *f.*; sodalitās *f.*; (*stolní*) convivium *n.*, convivae, -arum *m.*; (*pro zábavu*) circulus *m.*, coetus, -ūs *m.*, conventus, -ūs *m.*; (*četná*) frequentia *f.*; ve -i něčl alqō comitante.

společný communis 2; sociālis 2 (*dií*); ~ majetek commune, -is *n.*

spoléhati fidere, cōfidere alci (*reí*), alqā rē; nīti alqā rē; *spoléhaje* frētus 3 alqā rē; ~ na sliby fidei crēdere.

spolehlivost cōstantia *f.*, fidēlitās *f.*

spolehlivý fidus 3, fidēlis 2, certus 3.

spolek societas *f.*; *vejti* ve ~ societatem inire cum alqō; ~ *achajský* cōsiliū Achaicum *n.*

spolknouti dēvorāre alqd.

spolu ūnā (cum alqō); simul; Inter sē (certāre).

spolubojovník commilitō, -ōnis *m.*

spolubydlení contubernium *n.*

spolubydlící contubernālis, -is *m.*

spoludědic cohērēs, -ēdis *m.*

spoluhodovník comprānsor, -ōris *m.*

spoluhrač collūsor, -ōris *m.*

spolumajitel socius *m.*

spoluobčan cīvis, -is *m.*

spoluotrok cōservus *m.*

spolupracovník socius operis *m.*

spoluspiklenec socius coniūrātiōnis *m.*

spolustolovník convīva, -ae *m.*, cōsessor *m.*, convīctor, -ōris *m.*

spolutrpiteľ socius malōrum *m.*

spoluuchazeč competitor, -ōris *m.*

spoluvězeň socius captivitātis *m.*

spoluvinník culpae particeps, -cipis.

spolužák condiscipulus *m.*

spolužití convīctus, -ūs *m.*, convīctiō *f.*

spona cōpulā *f.*, fībula *f.*

spor lis, litis *f.*; contentiō *f.*, dissēsiō *f.*, contrōversia *f.*; ~ *vyrovnatí* litem compōnere; ~ *vésti* litem habēre, lēge agere cum alqō; ~ *vyhrátí* causā (iūdicíō) vincere; ~ *prohrátí* causā cadere, litem āmittere.

spořádaně compositē, rēctē, bene.

spořádání compositiō *f.* (rērum),

dēscriptiō *f.*; ~ *života* īnstitūtum vitae *n.*

spořádanost ordō, -inis *m.*; diligētia *f.*

spořádaný compositus 3, dispositus 3, dēscriptus 3; (*o osobách*) diligēns, -entis, probus 3.

spořádati ordināre, dispōnere, dīrigere, in ordinem redigere alqd; īnstituere, cōstituere (rem pūblicam).

sporák focus culīnae *m.*

spořiti parcere alci reí; repōnere alqd.

spořivost parsimōnia *f.*

sporn-ý contrōversus 3, dubius 3; -á otázka contrōversia *f.*; -á strana litigātor, -ōris *m.*

sport exercitātiō corporis *f.*

sporý firmus 3; (*nepatrný*) exiguus 3, parvus 3.

spotřeba cōsūptiō *f.*

spotřebovatí cōsūmere alqd; -terere alqd.

spousta mōlēs, -is *f.*, vīs (vim, vī) *f.*; multitūdō, -inis *f.*, turba *f.*

spoušť perturbātiō *f.*, cōnfūsiō *f.*, vastātiō *f.*, populātiō *f.*

spoutati vincīre, dēvincīre, vincula coniciō, -ere alqm.

spřádati contexere.

spřáhnouti iungere (bovem cum equō).

spřáteliti conciliāre alqm alci, coniungere alqōs Inter sē; ~ se in amīcitiam alcis venīre, familiā tatem cum alqō coniungere.

správa cūrātiō *f.*, prōcūrātiō *f.*, administrātiō *f.*; ~ státní rēs pūblica *f.*; -y státní zkušený reí pūblīcae administrandae perītus 3; *svěřiti* -ě permittere potestātī; ve *vnitřní* -ě i ve *vojenství* domī bellīque; *vrchní* ~ války summa bellī *f.*; ~ *finanční* dispensātiō pecūniae *f.*; ~ *života* ratiō vitae *f.*; (*oprava*) refectiō *f.*; (*šatů*) sartūra *f.*

správce administrātor *m.*, prōcūrātor *m.*, gubernātor *m.* (reí pūblīcae); ~ *hospodářství* villīcus *m.*

spravedlivý iūstus 3, aequus 3, rēctus 3.

spravedlnost lūstitia *f.*, aequitās *f.*

správka refectiō *f.*; ~ *šatŭ sartŭraf.*
správně rēctē, vērē, ēmendātē,
 diligenter.

správnost ratiō rēcta (iūsta) *f.*;
 vēritās *f.*

správný iustus 3, probus 3, integer,
 -gra, -grum, rēctus 3 (sententia),
 diligēns, -entis (imperii *v plnění*
velitelských povinností).

spravovati reficiō, -ere, reparāre,
 (tkanivo) sarcire; (říditi) admini-
 strāre, cūrāre alqd; praesse (pro-
 vinciae); dispensāre (pecūniam),
 gerere (magistrātum), regere
 alqd, gubernāre (rem pūblicam),
 fungī (mūnere); ~ *se* recreārī, re-
 ficior, -ī, mē recipiō, -ere; ~ *se*
podle čeho obtemperāre, obsequī
 alci reī.

spřež hominēs perditī *m.*; ~ *zloděj-*
ská latrocīnium n., fūrēs, -um *m.*

spřežení iugum *n.*

spřisti contexere alqd.

spřízněnost propinquitās *f.*, cognā-
 tiō *f.*, necessitūdō, -inis *f.*

spřízněný propinquus 3, cognātus 3
 alci, coniūctus 3, necessarius 3.

sprostáctví sordēs, -lum *f.*, turpi-
 tūdō, -inis *f.*, improbitās *f.*, nē-
 quitia *f.*

sprosták homō improbus (nēquam).

sprostý humilis 2, sordidus 3,
 abiectus 3, obscēnus 3, illiberā-
 lis 2.

sprovoditi se svēta ē mediō tollere
 alqm.

spustiti dēmittere; dēducere (nā-
 vēs); ēmittere (aquam); mittere
 (tēlum); (počti mluvití) ordīrī,
 incipiō, -ere; *nespustiti oka* haerē-
 re in conspectū alcis; ~ *se* sē
 dēmittere, sē submittere, resī-
 dere, dēmittī, dēvehī; *mlha se*
spouští nebulae dēlābuntur, dēci-
 dunt; ~ *se čeho* dēserere (hūmā-
 nitātem); (počiti téci) fluere, prō-
 fluere (cruor); *krev se mu spustila*
z nosu cruor ē nāribus flūxit.

spuštění dēmissiō *f.*

sraz congressiō *f.*, congressus,
 -ūs *m.*

sráz dēiectus, -ūs *m.*, dēvexum *n.*,
 abruptum *n.*, dēclīve, -is *n.*, locus
 dēclīvis *m.*

sraziti collidere, configere, dēn-

sāre (ordinēs); (*dolŭ*) dēici, -ere,
 dēcutiō, -ere, dētrūdere; ~ *vaz*
cervicem sibi frangere; ~ *hlavu*
komu caput praecidere alci; ~
z peněz dētrahere, dēducere alqd
 dē summā; ~ *se* congregior, -ī;
 ~ *polem* aciē (proellō) cōnflige-
 re, signa cōferre; *lodi se srážejí*
nāvigia inter sē collidunt; (*o mlé-*
ce) concrēscere, coīre, cōgī; *mléko*
sražené lāc concrētum (gelātum).

srážný praeruptus 3, praeceps,
 -cipitis; arduus 3, abscisus 3, dē-
 vexus 3.

srážka concursus, -ūs *m.*, congres-
 sus, -ūs *m.*, conflictiō *f.*; (*peněžní*)
 dēductiō *f.*

srčeti fluere, susurrāre, lēnī mur-
 mure dēfluere.

srdc-e cor, cordis *n.*; pectus, -oris
n.; animus *m.*; *z celého* ~ tōtō
 pectore; *jde mi něco k -i* commo-
 veor alqā rē, alqd dēscendit in
 pectus meum; *mám na -i* alqd
 angit, sollicitat animum meum;
vzítí si k -i commovērī alqā rē,
 dēmittere alqd in pectus; *klástí*
na ~ monēre alqm alqd; *leží mi*
na -i alqd mihi cordī (cūrae) est;
 ~ *své otevřítí komu* sēnsūs suōs
 aperīre alci.

srdelomný miserābilis 2, lāmen-
 tābilis 2.

srdečko corculum *n.*

srdečnice aorta *f.*

srdečnost vēritās *f.*, animus sin-
 cērus *m.*

srdečn-ý vērus 3, sincērus 3; -ě
 vērē, ex animō, vehementer
 (amāre); ~ *přátí* cupiō, -ere et
 optāre alqd.

srdatost animus fortis *m.*, forti-
 tūdō, -inis *f.*, virtūs, -ūtis *f.*

srdatý fortis 2, strēnuus 3, intrep-
 idus 3.

srkati sorbere alqd.

srna caprea *f.*

srnec capreolus *m.*

srocení coitiō *f.*, cōspīrātiō *f.*,
 coniūrātiō *f.*

srocovati *se* coīre in ūnum, inter
 sē; concurrere; cōspīrāre in (ad)
 alqd.

srostitý dēfīnitus 3, fīnitus 3,
 certus 3.

sroubiti contexere, fabricārī.

srovnání comparātiō f., collātiō f.,
aequātiō f.

srovnávati aequāre; ~ se zemí solō
aequāre; complānāre; (*uspořádati*)
compōnere alqd; (*přirovnávati*)
comparāre, cōnferre, compōnere
alqd cum alqā rē, alci reī; ~ se
consentīre, congruere cum alqō;
nesrovnávati se dissentīre, abhor-
rēre ab alqā rē, repugnāre alci reī.

srozumění cōnsensus, -ūs m.;
(*tajné*) collūsiō f.; *býti v tajném* ~
collūdere cum alqō.

srozuměti se convenit alci cum
alqō (inter sē), collūdere cum
alqō.

srozumitelnost perspicuitās f.

srozumitelný perspicuus 3, plānus
3, apertus 3, facilis ad intellegen-
dum.

srp falx, -cis f.

srpař falcārius m.

srpen (mēnsis) Sextīlis, Augustus m.

srpovitý falcātus 3; lūnātus 3.

srst villus m.; pellis, -is f.

srstnatý villōsus 3, hirsūtus 3,
hirtus 3.

sršeň crābrō, -ōnis m.

sršetí anhelāre (ignem), ēdere
(scintillās), micāre; saevīre, furiō,
-ere, ardēre (cupiditāte ulcī-
scendī).

srub castellum n., taberna conti-
gnāta f.

srůstí concrēscere, coalēscere.

ssací papír charta bibula f.

ssátí sūgere (mammam mātis).

ssavec animal, quod fētum ūberi-
bus aīl.

ssedati se coeō, dēsīdere
(terra).

ssednouti dēscendere (ex equō);
(o mléce) concrēscere, coīre,
cōgī.

ssutina ruīna f., parletinae, -ārum f.

stáčeti contorquēre; (ze sudu)
dē doliō eximere, prōmere.

stačiti satis esse, suppeditāre ad
alqd; suppetere alci reī; sufficiō,
-ere; ~ v chůzi alcis gradūs
aequāre.

stadion stadium n.

stadium status, -ūs m,

stádo grex, -gis m,

stáhnouti (*dohromady*) contrahere,
condūcere, cōgere; (*utáhnouti*)
astringere, cōstringere; (*dolů*)
dētrahere (anulum, vestem).

stáj stabulum n., statió f.

stále semper, perpetuō, continen-
ter, cōstanter.

stálice stella fixa f.

stálost stabilitās f., cōstantia f.,
firmitās f.

stálý perpetuus 3, continuus 3,
cōstāns, -antis, stabilis 2, sta-
tīvus 3 (castra), perennis 2 (aqua).

stan tabernāculum n., tentōrium n.;
hlavní ~ praetōrium n.; *společný*
~ contubernium n.

standarta vexillum n.

stání diēs, -ēi f.; ~ *určiti* diem
dicere; *nemám nikde* ~ requiēs-
cere nōn possum.

stanice statió f.

stanné právo iūs militāre n.

stanouti cōsistere, subsistere,
assistere.

stanovisko ratiō f.; *s uměleckého -a*
sī ars spectātur; *s pravého -a* po-
suzovati rēctē alqd iūdicāre; *to*
jest mé ~ ita equidem dē illā
rē iūdicō.

stanoviště statlō f.

stanoviti statuere, cōstituere,
īstituere; dēfīnīre, dēscribere.

stanovy lēgēs, -um f., īstitūta,
-ōrum n.

starati se cūrāre alqd; prōspiciō,
-ere, prōvidēre, cōsulere alci
reī; sollicitus sum dē alqā rē,
cūrae mihi est alqd, cūram cōn-
ferō in alqd.

stařec senex, senis m.

stařena anus, -ūs f.

stařecký anīlis 2, senīlis 2; ~ věk
anīlitās f.; -á *slabost* senium n.

stáří senectūs, -ūtis f.; (věk) aetās
f.; (o věcech) vetustās f.

stařícký grandis (grandior) nātū.

stárnouti senēscere, cōsenēscere,
senem fierī.

starobylost antīquitās f.; tempus
(-oris) antīquum n.

starobylý antīquus 3, prīscus 3,
vetustus 3; -é věci monumenta
antīquitātis n.

starodávný antīquus 3; za
antīquitus, patrum memori.

starost cūra f., sollicitūdō, -inis f.; plný -í sollicitus 3; ~ působiti sollicitāre alqm, cūrā affici-, -ere alqm.
starosta magister, -strī m. (societātis); praefectus m.; decuriō m.
starostlivost cūra f.; animus prōvidus m.
starostlivý prōvidus 3, prūdēns, -entis; sollicitus dē alqō.
starosvatka prōnuba f.
starověk antīquitās f.; tempus (-oris) antīquum n.
starověký antīquus 3, prīscus 3.
starožitnosti antīquitātēs, -um f.; monumenta antīquitātis n.
starožitný antīquus 3.
starý vetus, -eris; antīquus 3; vetustus 3; (zastaralý) inveterātus 3, obsolētus 3; hoch 10 let ~ puer decem annōs nātus, puer decem annōrum; ~ vojín veterānus m.; starší (věkem) nātū maior, senior; nejstarší (nātū) maximus 3.
stát rēs (rei) pūblica (-ae) f.; cīvltās f.
stateček agellus m.
statečnost fortitūdō, -inis f.; virtūs, -ūtis f.; animus fortis m.
statečn-ý fortis 2, strēnuus 3; -ě fortiter, animō fortī.
statek praedium n., fundus m., villa f., bonum n.; ~ zděděný patrimonium n.; statky bona, -ōrum n., fortūnae, -ārum f., opēs, -um f.
státí stāre; (kolem) circumstāre alqm; (při tom) adstāre; (v cestě) obstāre alci; (v čele) praeesse alci rei; ~ v slověfildem praestāre; (míti cenu) esse, stāre, cōnstāre; věc stojí někoho mnoho peněz rēs alci magnā pecūniā stat; ~ při straně něčí stāre ab alqō; ~ o cizí aliēna appetere; ~ od sebe distāre; ~ k službě praestō esse; stůj! consistē! stůj co stůj quācumque ratiōne, quōquō modō, utique; kniha stojí za čtení liber dignus est, quī lēgātur; stojí za práci operae pretium est.
statkář possessor agrōrum m.; dominus praedii m.
státní pūblicus 3; ~ řád ordō

rērum m.; ~ správa rērum publicārum administrātiō f.; ~ hospodářství vectigālium et pecūniārum pūblicārum administrātiō f.
státnická moudrost rērum cīviliū peritīa f.; ~ sláva laus rei pūblīcae administrandae f.
státník vir rērum cīviliū (regendae civitātis) perītus; quī in rē pūblicā versātur; quī rem pūblicā administrat; býti málo obratným -em cārere arte rei publicae administrandae; býti tak velkým -em jako vojevůdcem nōn minōrem pāce quam bellō esse.
statný strēnuus 3, fortis 2, rōbustus 3, magnus 3, ingēns, -entis, validus 3.
státověda scientia (ratiō) cīvīlis f.; disciplīna rei pūblīcae f.
stav condiciō f. (rērum); status, -ūs m. (rei pūblīcae); tempora, -um n.; rēs, rērum f.; bídný ~ rēs affictae, angustiae, -ārum f.; (třída) ordō, -inis m. (senātōrius); (povolání) vītae genus, -eris n.; vītae condiciō f.; ~ duševní affectiō f.; v zoufalém -u rēbus dēspērātis; v dřívější ~ uvéstí redintegrāre; in prīstinum, in integrum restituere; ~ tkalcovský lugum textōrium n.
stávati se fierī, exsistere, ēvādere; stává se fit, evenit, accidit, contingit, ūsū venit; státí se pánem rērum potírí; ~ se pánem území finēs dīciōnis suae facere.
stavba aedificātiō f., strūctūra f., cōstitūtiō f. (corporis), cōnstrūctiō f., cōnformātiō f.; (budova) aedificium n., opus, -eris n., (velká) mōlēs, -is f.; ~ v dolech cunīculi, -ōrum n.
stavební kámen caementum n.; ~ horečka aedificandī studium.
stavení aedificium n.
staveniště ārea f.
stavěti aedificāre, struere, exstruere, faciō, -ere (most přes řeku pontem in flūmine); mūnīre (viās); sistere, pōnere, collocāre; ~ se cōnsistere; ~ se u koho dēvertere apud alqm; ~ v čelo praeficiō, -ere alqm alci rei;

- ~ se na odpor obsistere, resistere renīti alci; ~ se jako by... simulāre alqd; znovu ~ restituere, reficiō, -ere; ~ naproti oppōnere alqd alci; ~ na místo něčeho substituere alqd alci reī (prō alqā rē).
- stavidlo** cataractēs (-a), -ae m. (f.).
- stavitel** architectus m.
- stavitelství** architectūra f.
- stavivo** māteria f.
- stažení** contrāctiō f.
- stéblo** culmus m.
- stěci** dēfluere; ~ město urbem capiō, -ere; ~ se cōfluere (in ūnum).
- steh** sūtūra f.
- stehlík** carduēlis, -is f.
- stehno** femur, -oris (-inis), n.
- stehování** sūtūra f.
- stěhování** migrātiō f., commigrātiō f.
- stehovati** suere.
- stěhovati** trānsferre alqm; ~ se migrāre; (zpět) remigrāre.
- stejnobarevný** concolor, -ōris; eōdem colōre.
- stejnoměrnost** aequābilitās f.
- stejnoměrný** aequābilis 2.
- stejnost** aequālitās f.
- stejn-ý** pār, paris; aequus 3, aequālis 2; -ě pariter, aequē, eōdem modō; nōn minus quam; ~ smýšleti idem sentīre, consentīre cum alqō; o čase simul, eōdem tempore.
- stékati** dēfluere; ~ se cōfluere.
- stelivo** strāmentum n.
- stěna** pariēs, -etis m.; latus, -eris n. (montis).
- sténání** gemitus, -ūs m.
- sténati** gemere; (při čem) ingemiscere in alqā rē.
- step** campus patēns, -entis m.; regiō dēserta f.
- sterý** permultus 3.
- stesk** querēla f., questus, -ūs m.
- stěsnaný** cōnfertus 3, pressus 3.
- stěsnati** cōntercire, premere, coartāre, cōgere.
- stezka** sēmita f., trāmes, -itis m.
- stěžej** cardō, -inis m.
- stěžeň** mālus, -ī m.
- stěží** vix, aegrē, haud facile.
- stěžovati** si querī, conquerī alqd, dē alqā rē; accūsāre alqm.
- stíhati** persequī, īnsequī, īnsectārī alqm; jedno neštěstí stíhá druhé malum malum excipit; ~ trestem poenā affici-, -ere alqm, pūnīre alqm.
- stihnouti** assequī, cōnsequī, īvenīre, reperīre alqm.
- stín** umbra f.; ve -u sub umbrā.
- stínati** abscīdere, praecīdere, ferīre alqd; ~ hlavu caput praecīdere alci, secūrī percuti-, -ere alqm.
- stíniti** umbrāre alqd.
- stinný** umbrōsus 3, opācus 3.
- stisknouti** comprimere; ~ ruku manum alcis amplectī.
- stisknutí** compressiō f., compressus, -ūs m.
- stísněnost** cōntrācti- imī f.; abiectiō f.
- stísněný** coartātus 3, dēpressus 3 (vōx).
- stížnost** querimōnia f., querēla f., expostulātiō f.
- stlačit** comprimere, dēprimere.
- stlání** strāmen, -inis n.
- stláti** sternere (lectum).
- stlouci** collīdere, complicāre, colligere alqd; ~ peníze pecūniam cōficiō, -ere; ~ list epistulam texere.
- stmeliti** conglutināre.
- stmívá se** advesperāscit, nox appetit, tenebrae oboriuntur.
- sto** centum; po -u centēni 3; ~ tisíc centum mīlia.
- stočiti** convolvere alqd; ~ víno vīnum diffundere; ~ se convolvī.
- stodola** horreum n.
- stoh** acervus m.
- stojací** stāns, ~ voda stagnum n.
- stojmo** stāns, -antis.
- stok** (dvou řek) cōfluentēs (Rhēni et Mosellae) m.
- stoka** cloāca f., fossa f.
- stokrát** centiēs.
- stolař** faber lignārius m.
- stolek** (okrasný) abacus m.
- století** centum annī, -ōrum; culum n.
- stoletý** centum annōrum.
- stolice** sella f., sēdēs, -is f. (rēgia), sōlium n., subsellium n.; ~ soudní tribūnal, -ālis n.

stolní náčiní supellex (-lectilis f.) cēnae.

stolovati cēnāre, epulārī, convīvārī, accumbere (ad mēnsam).-

stonásobný centuplex, -icis.

stonati aegrōtāre, morbō labōrāre, aegrum esse alqā rē, ex (ab) alqā rē.

stonavý quī valētūdine infirmā (tenuī, aegrā) ūtitur.

stonek caulis, -is m.; stipula f.

stopa vestigium n.; *jíti po* -ě vestigia persequī; (*míra délková*) pēs, pedis m.

stopovati persequī alqd, investi-gāre alqd.

storuký centimanus 3.

stoupa pistrinum n.

stoupání ascēsus, -ūs m.; ~ *kopce* acclivitas f.; (*vzrůst*) incrēmentum n.

stoupati scandere, ēscendere; augērī, crēscere.

stoupenec studiōsus alcis, fautor alcis, sectātor m.; quī partibus alcis favet, quī stat ab alqō; *pl. též Sullānī, Pompēiānī, Sōcraticī, Pýthagorēi, -ōrum m.*

stoupnouti pedem impōnere, insistere alci reī; ~ *do bláta* pedem lutō infigere.

stožár mālus, -ī m.

strádání egestās f., inopia f.

strádati egēre, indigēre alqā rē; in egestāte esse, inopiā premī.

strádati repōnere, sēpōnere alqd, parcere alci reī.

strach timor m.; metus, -ūs m.; terror m.; pavor m. (*z čeho alcis reī*); -u *nahnati* metum inici-, -ere alci; *míti* ~ *před kým* timēre alqm; *ze -u* metū coactus; ~ *zmocnil se vojska* timor exercitum occupāvit (incessit); *jest* ~ timendum, metuendum est.

strachovati se timēre, metuere, pertimēscere, extimēscere alqm (*koho*), alqd (*čeho*), alci (*o koho*).

straka pīca f.

strakatý maculōsus 3, varius 3, versicolor, -ōris.

stran dē alqā rē.

stráň declīve, -is n.; latus (-eris n.) montis.

strana pars, -tis f.; (*bok*) latus,

-eris n.; ~ *politická* partēs, -ium f., factiō f.; ~ *lidová* populārēs, -ium m.; *strany (při soudu)* liti-gātōrēs, -um m.; *při něčl* -ě stāti partibus alcis favēre, partēs alcis sequī, stāre ab alqō; *na svou -u* získati alqm in suās partēs (ad sē, ad suam voluntātem) perdūcere, alqm sibi adiungere; *na pravé -ě* dēxtrā, ā dēxtrā; *s pravé -y* ā dextrā (parte); *na pravou -u* ad dextram, dextrōsum; *na obě -y* in utramque partem, utrōque, utrimque; *na obou -ách* utrobīque; *s obou stran* utrimque; *se všech stran* ab omnibus partibus, undique; *na všechny -y* in omnēs partēs, quōquōversus, passim; *na všech -ách* undique; *na oné -ě* ultrā; *na onu -u* ultrō; *s této (oné) -y* cis (trāns) alqd; *na dvě -y* bifāriam, bipertitō.

stranick-ý alterius partis studiōsus 3, factiōsus 3, inīquus 3; -y partium studiō, inīquē.

stranictví partium studium n.

straník quī partibus alcis studet.

straniti favēre alci, studiōsum esse alcis, partēs alcis sequī; ~ *se vītāre*, fugiō, -ere alqm alqd, abhorrēre ab alqā rē.

strán-ka (*v knize*) pāgina f.; (*podstata*) ratiō f.; *po některé -ce* aliquō in genere; *po každé -ce* in omnī genere; *ve zlou -ku* vykládati in malam partem accipiō, -ere; *vitiō dare alci alqd*; *dobrá* ~ bonum n.; *nejlepší -ky* maxima bona, -ōrum n.; *po této -ce* hāc parte.

střapec fimbriae, -ārum f.

strast aerumna f., miseria f., calamitās f., malum n.

strastný miser, -a, -um, calamitōsus 3, trīstis 2.

střásti dēcutiō, -ere, excuti- (iugum).

strašák formīdō, -inis f.

strašidlo speciēs, -ēi f.; umbra f., larva f.; -a lemurēs, -um m.

strašiti terrēre alqm, timōrem iniciō, -ere alci; *straší* lemurēs appārent.

strašn-ý horridus 3, horribilis 2, terribilis 2, formidolōsus 3; ti

- mendus 3, metuendus 3; -ě
formidolōsē, horrendum in mo-
dum.
- strava** cibus *m.*, victus, -ūs *m.*
- strávení** cōsūptiō *f.*; (*pokrmu*)
concoctiō *f.*
- stráviti** comedere, concoquere,
cōsūmere, absūmere, cōficiō,
-ere alqd.
- stravovati** victum praeberē alci.
- stráž** cūstōdia *f.*; (*noční*) vigilia *f.*;
(*osobní*) corporis cūstōdēs, -um
m.; (*tělesná*) cohors praetōria *f.*;
(*vojíni*) excubiae, -ārum *f.*, sta-
tiōnēs, -um *f.*; *na -i býti* excubāre,
vigiliās agere, in statiōne esse;
-e rozestaviti cūstōdiās (vigiliās,
statiōnēs) dispōnere; *odvolati* dē-
ducere.
- strážce** cūstōs, -ōdis *m.*; (*noční*)
vigil, -is *m.*; (*tábora*) excubitor,
-ōris *m.*; (*dveří*) iānitor, -ōris *m.*,
ōstiārius *m.*; (*chrámu*) aedituus
m.; (*kuřat*) pullārius *m.*
- strážnice** cūstōdia *f.*, statiō *f.*
- strážný** speculātōrius 3; ~ *duch*
tūtēla *f.*; -á věž specula *f.*; -á loď
nāvis speculātōria *f.*
- strčiti** impellere, trūdere, ferīre,
percutiō, -ere alqd, offendere
alqd, (*do čeho*); ~ *od sebe* prō-
trūdere alqd; ~ *někam* īnserere
alqd alci reī (in alqd), immittere,
recondere alqd in alqd; ~ *hlavy*
dohromady capita cōferre.
- strdí** mel, mellis *n.*; favus *m.*
- střeček** oestrus *m.*, asilus *m.*
- střed** media pars, -tis *f.*; medium
n. alcis reī; medius 3 (in mediā
urbe, in mediōs hostēs); *poslali*
jednoho ze svého -u alqm ex nu-
merō suō mīsērunt.
- středa** diēs (-ēī *m.*) Mercuriī.
- středisko** caput, -itis *n.*; summa *f.*,
sēdēs, -is *f.*, domicilium *n.*
- střední** medius 3.
- středověk** aetās media quae vo-
cātur.
- střezemní** mediterrāneus 3.
- střecha** tēctum *n.*; *žíti pod jednou*
-ou cum alqō habitāre.
- střela** tēlum *n.*; iaculum *n.*; (*šíp*)
sagitta *f.*
- střelba** coniectus (-ūs *m.*) tormen-
tōrum tēlōrum; ~ *z děl* tēla
- tormentō mlssa *n.*, frāgor belli-
cōrum tormentōrum *m.*
- střelec** sagittārius *m.*; iaculātor,
-ōris *m.*
- střelhitý** celerrimus 3, vėlōcissi-
mus 3.
- střelivo** tēla, -ōrum *n.*
- střelná** zbraň tēlum *n.*, arma,
-ōrum *n.*; ~ *rána* vulnus (-eris *n.*)
tēlō ictum; -ý *prach* pulvis (-eris
m.) pyrius.
- střemhlav** praeceps, -cipitis.
- střenka** manubrium *n.*
- střep** testa *f.*
- střepinový** soud testārum suffrā-
gia, -ōrum *n.*
- střetnouti se** cōnfligere cum
alqō.
- střetnutí** cōnflīctiō *f.*, cōnflīctus,
-ūs *m.* (*jen v abl.*).
- střevíc** calceus *m.*; -e *nositi* calceīs
ūtī; -e *obouti* calceōs sūmere.
- střevíček** calceolus *m.*
- střevo** intestīnum *n.* (*obyč. plur.*);
míti bolesti střevní ex intestīnis
labōrāre.
- strhaný** zrak lūmina nātantia *n.*,
oculī nātantēs (-ōrum -lum) *m.*
- strhnouti** dētrahere; dēstruere,
dēmolīrī, dīruere (aedificium);
rescindere, interrumpere (pon-
tem); dēiciō, -ere (turrim);
abruptere (fāstigia); dēripiō,
-ere, abscindere (vestem); *šaty*
s někoho ~ alqm circumscindere;
~ *pokřik* clāmōrem tollere; ~
koho do války alqm trahere, im-
pellere ad bellum; ~ *s někoho*
masku pokrytectví vērū inge-
nium et animū alcis dēnūdāre;
~ *peníze* dēducere (alqd dē sum-
mā); ~ *se orīrī*, coorīrī, exorīrī,
ērumpere; (*o válce*) exārdēscere;
křik se strhne fit clāmōr.
- stříbrňák** nummus argenteus *m.*
- stříbrný** argenteus 3; -é *nádobí*,
peníze argentum *n.*; -é *doly* me-
talla argentāria, -ōrum *n.*
- stříbro** argentum *n.*; -em *ozdobený*
argentātus 3 (*miles*).
- stříbrobílý** candidus 3.
- stříbřiti** argentum illinere alci reī;
postříbřený argentātus 3.
- střící** cūstōdire, asservāre (do-
mum); ~ *se cavěre* alqm (ab

- alqō), praecavēre, vītāre, fugiō, -ere alqm alqd.
- střída** (*u chleba*) interior pars pānis *f.*
- střídání** vicis (*gen.*), vicem, vice, plur. vicēs, -ibus *f.*; mūtātiō *f.*, permūtātiō *f.*, vicissitūdō, -inis *f.*
- střídati** mūtāre, variāre (*vestēs*); ~ *se s kým* succēdere alci; *stráže se -jí* succēdunt aliī in stationem aliōrum; (*o věcech*) variāre, mūtārī.
- střídavě** in vicem, vicissim, alternīs.
- střídavý** varius 3, alternus 3.
- střídmost** temperantia *f.*, continentia *f.*, modestia *f.*
- střídmost-ý** temperātus 3, continēns, -entis, modestus 3, moderātus 3; -ě continenter, temperanter, moderatē.
- střih** sectiō *f.*; (*tvar*) habitus, -ūs *m.*, forma *f.*
- stříhati** secāre alqd; (*vlasý*) recidere, praecidere, tondere (*capillōs*).
- stříkačka** sīphō, -ōnis *m.*
- stříkati** spargere, aspergere alqd alci rei; (*nepřech.*) prōsilire, ēmicārī (*sanguis*).
- stříletí** tēla conici, -ere in alqm; sagittās mittere in alqm; (*z děl*) tormenta mittere; ~ *po někom* sagittīs petere alqm; *střeliti koho* ferire, occidere, dēici, -ere, sternere (*avem, feram*); ~ *skálu* diffindere saxum.
- střílna** fenestra *f.*
- střízlivost** sōbrietās *f.*
- střízlivý** sōbrius 3.
- strměti** ēminēre, imminēre, prōminēre.
- strmý** arduus 3, praeruptus 3, abruptus 3, praeceps, -cipitis; circumcīsus 3, excelsus 3.
- strniště** ager dēmessus *m.*
- stroj** instrūmentum *n.*, māchina *f.*
- strojený** arte factus 3; fictus 3, simulātus 3.
- strojiti** struere; māchinārī; parāre, apparāre, praeparāre alqd; instruere (*classe*); molīrī, faciō, -ere (*insidiās*); (*oblékati*) vestem induere alci; ~ *se* parāre (*bellum, fugam*); *part. fut. act.*; (*oblékati se*) vestem (*sibi*) induere.
- strojnický** māchinālis 2; mēchanicus 3.
- strojnictví** māchinātiō *f.*; ars mēchanica *f.*
- strojník** māchinātor, -ōris *m.*; mēchanicus *m.*
- strojovna** māchinātiō *f.*; māchinae, -ārum *n.*
- strom** arbor, -oris *f.*
- stromořadí** via arborum ordinibus utrimque saepta *f.*
- stromoví** arbustum *n.*
- strop** lacūnar, -āris *n.*; laquear, -āris *n.*; tēctum *n.*, tabulātiō *f.*; -em *opatřiti* contabulāre.
- strouha** fossa *f.*; canālis, -is *m.*; rīvus *m.*
- strouhati** rādere, scabere alqd.
- strpení** patientia *f.*, tolerantia *f.*; *míti* ~ exspectāre; spatium dare (*debitōrī*).
- strpěti** tolerāre, patior, -ī, perpetior, -ī, perferre alqd.
- stručnost** brevitas, -ātis, *f.*; compressiō *f.*; pressum dīcendī genus (-eris) *n.*
- stručn-ý** brevis 2; astrictus 3 (*ēloquentia*); pressus 3 (*ōrātor*); -ě breviter, compressē, capitulātim.
- strůjce** māchinātor *m.*, auctor *m.*, faber, -brī *m.*
- struna** chorda *f.*, nervus *m.*; fidēs, -is *f.* (*obyč. plur.*).
- strunový** nástroj fidēs, -ium *n.*
- strup** ulceris crūsta *f.*; -y *ve vlasech* porrigō, -inis *f.*
- struska** scoria *f.*
- strýc** patruus *m.*; avunculus *m.*
- strž** abruptum *n.*; dērupta, -ōrum *n.*
- stržiti** cōgere, recli, -ere (*pecūniam*).
- stud** pudor, -ōris *m.*, pudicitia *f.*; *zardíti se -em* ērubescere.
- studánka** fōns, fontis *m.*
- student** iuvenis bonārum artium studiōsus *m.*
- studený** frigidus 3, gelidus 3; *býti* ~ frīgēre; *jest -o* frīgus (-oris *n.*) est.
- studie** studia litterārum (*et artium*) *n.*
- studiti** refrigerāre alqd.
- studna** puteus *m.*; fōns, fontis *m.*
- studnář** puteārius *m.*

studničný puteālis 2.

studovati litterarum studiis se trādere, (operam dare); litteris studere; ~ něco pertractāre alqd.

stuha vitta f., taenia f., fascia f., vinculum n.

stůl mēsa f.; sednouti ke stolu accumbere; seděti u -u accubāre.

stupeň gradus, -ūs m.; po -ích gradātīm, gradibus, per gradūs.

stupnice (hudební) sonōrum gradūs, -uum m.

stupňovati augēre alqd.

stužka vinculum n., taenia f., fasciola f., vitta f.

stvoření origō, -inis f.; prīncipium n.; exordium n.; od ~ světa post hominum memoriam; (tvor) animal, -ālis n.

stvořený factus 3, nātus 3 ad alqd.

stvořitel creātor, -ōris m.; prōcreātor m.; auctor m.

stvořiti creāre, prōcreāre, faciō, -ere, efficiō, -ere, generāre, condere, cōstituere, fabricārī alqd.

stvrđiti cōfirmāre, probāre, comprobāre alqd.

stvrzení cōfirmātiō f., fidēs, -eī f., auctōritās f.

stý centēsīmus 3.

styděti se pudet mē alcis reī (hoc dixisse); stydīm se to říci pudōre dēterreor hoc commemorāre.

stydlivost pudor, -ōris m.; pudicitia f.

stydlivý pudicus 3, pudēns, -entis, verēcundus 3.

stydnouti frīgēscere, refrigēscere, refrigerārī.

styk contactus, -ūs m.; (obchodní) commercium n.; (důvěrný) consuetūdō, -inis f.; míti důvěrné -y s kým consuetūdine alcis ūtī.

stýkati se tangere, attingere alqd; consuetūdine alcis ūtī, est mihi consuetūdō cum alqō.

stýskal homō querulus m.

stýskati si nač querī, conquerī alqd, dē alqā rē; stýská se mi dēsiderō alqd, dēsideriō alcis reī teneor.

súčtovati computāre alqd; summam faciō, -ere alcis reī; ratiōnem ineō, -īre.

sud dolium n., cadus m., cūpa f.

sudba fātum n.; sors, -tis f.

sudí iūdex, -lcis m.

sudič homō litigōsus, litigandī cupidus m.

sudička Parca f.

sudlice hasta f.

sudý pār, paris (numerus).

sucho siccitās f., siccum n., āridum n.

suchopárnost exilitās f., i-iūnitās f.

suchopárný exilis 2, āridus 3, iēiūnus 3 (scriptor, ōrātiō).

suchost siccitās f., exilitās f., āriditās f.

suchý siccus 3, āridus 3; sūdus 3;

-á země siccum n.; po vodě i po -u terrā marīque; -é lázně balneāria assa, -ōrum n.; -é počasí sūdum n.;

býti v -u (v bezpečí) in tūtō esse.

suk nōdus m.

sukně tunica f.

sukno pānnus (-ī) lāneus m.

sukovitý nōdōsus 3.

sůl sāl, salis m.

suma summa f.; velká ~ peněz magna pecūnia f.

sundati dēmere, dētrahere alqd.

sunouti movēre.

sup vultur, -uris m.; vulturius m.

supění fremitus, -ūs m.

surovost feritās f., saevitia f., barbaria f.

surový rudis 2; impolitus 3; incultus 3; -é zlato aurum infectum n.; (nevzdělaný) rudis 2. agrestis 2, ferus 3, saevus 3, barbarus 3.

sušiti siccāre; torrēre, exūrere.

sužovati vexāre alqm.

sváda rixa f., iūrgium n., altercātiō f.

svádění corruptēla f., illēcebra f.

sváděti (dohromady) condūcere; (dolů) dēdūcere; (kaziti) corrupere, dēprāvāre; (k čemu) pelli-

ciō, -ere, indūcere, impellere alqm ad alqd; ~ vinu trānsferre, cōnferre, coniciō, -ere culpam in

alqm; ~ bitvu proelium committere; ~ rozhodný boj dēpugnāre, dēcertāre; ~ hádku rixam con-

citāre; (dokázati něco) prōficiō, efficiō, faciō, -ere; nic nesvésti nihil agere.

svah dēclive, -is n.; fāstīgium n.;

dēiectus, -ūs m.; dēvexum n.;

acclivitās *f.*; *kopec s mírným -em*
 { collis lēniter ēditus (dēclivis) *m.*;
míti ~ vergere, spectāre ad alqd.
svak affinis, -is *m.*

sval mūsculus *m.*; nervus *m.*; torus *m.*

svaliti dēvolvere, dēmolīrī (statuam); ~ *vinu culpam dēlegāre* alci, trānsferre in alqm, coniciō, -ere in alqm; ~ *se ruere, corruere, prōcumbere (humī), colābī*; ~ *s koně equō effundī*.

svalnatý lacertōsus 3, rōbustus 3.

svalovitý nervōsus 3.

svár discordia *f.*, iūrgium *n.*, līs, lītis *f.*, inimicitiae, -ārum *f.*;
ve -u býti dissidēre, discordāre.

sváreti (*kovy*) ferrūmināre, conferrūmināre.

sváriti se discordāre cum alqō; dissidēre ab (cum) alqō.

svárlivý discordiōsus 3, lītigōsus 3.

svatba nūptiae, -ārum *f.*; -u *strojiti* nūptiās adornāre.

svatebčan convīva nūptiālis *m.*

svatební nūptiālis 2 (*cēna*); ~ *den diēs nūptiārum m.*

sváteční fēstus 3 (*diēs*); sollemnis 2 (*ornātus, diēs*).

svátek diēs fēstus *m.*; feriae, -ārum *f.*; (*jmeniny*) diēs lūstricus *m.*

svatodušní svátky pentēcostē, -ēs *f.*

svatokrádce sacrilegus *m.*

svatokrádež sacrilegium *n.*

svatokupectví simōnia *f.* (*clrk.*).

svatost sanctitās *f.*, religiō *f.*

svátost rēs sacra (*dīvīna*) *f.*; sacrum *n.*; sacrāmentum *n.* (*clrk.*).

svatoušek pietātis simulātor *m.*

svatý sacer, -cra, -crum; sanctus 3; -d *povinnost officium summum n.*

svatyně fānum *n.*, sacrārium *n.*, dēlubrum *n.*, templum *n.*

svaz v. spolek.

svázati colligāre, cōstringere alqd; vincīre, dēvincīre alqm; ~ *knihu librum compingere, conglūtīnāre.*

svazeček fasciculus *m.*

svazek volūmen, -inis *n.*, fascis, -is *m.* (*sarmentōrum*); manipulus *m.*; (*pouto*) vinculum *n.*; ~ *ochranný clientēla f.*; ~ *pohostinný hospitium n.*; ~ *manželský mātīmōnium n.*, coniugium *n.*; ~ *prutů*

fascis, -is m.; *společenství societās f.*

svážeti conveyere, comportāre (*frūmentum*); (*dolů*) dēvehere alqd.

svažující se dēclivis 2 (*ad flūmen*).

svěcení cōsecrātiō *f.*; dēdicātiō *f.*

svědčiti testificārī, testimōniō cōfirmāre alqd, testem esse alcis reī; testimōnium est alcis reī (*quod s ind.*); *list -f jemu epistula ei inscripta est*; *svědčí o lakomství avāritiae est*; (*býti na prospěch*) cōducere (*neos.*), salūtārem (*ūtilem*) esse alcis, salūbrem esse (*o jídlech*).

svědectví testimōnium *n.*, auctōritās *f.*; *podle ~ Herodotova teste* (auctōre) Hērodotō.

svědek testis, -is *m.*; (*osoba přítomná*) arbiter, -trī *m.*; cōnscius 3; *za -ka bráti testārī alqm*; *za -ka požádati alqm testem citāre*; *-ka přivesti testem prōducere*; *při závěti býti -kem testāmentō scribendō interesse*; *beze -ků arbitris remōtis*; *býti -kem výjevu vidēre alqd.*

svědět prūrīre.

svědkyně testis, -is *f.*

svědomí cōnscientia *f.* (*rēcta*); *míti zlé ~ cōnscientiā malā angī*; *vzíti si na ~ nōn extimēscere culpam, in sē trānsferre culpam*; (*bázeň před zlým činem*) religiō *f.*; *dělati si ~ z čeho alqd religiōnī habēre.*

svědomitost religiō *f.*; dīligentia *f.*, probitās *f.*, fidēs, -eī *f.*

svědomit-ý religiōsus 3, dīligēns, -entis, probus 3; -d *věrnost religiō et fidēs*; -ě religiōsē, dīligenter, summā cum religiōne.

svěhlavec homō obstinātus, pertināx.

svěhlavost obstinātiō *f.*, pertinācia *f.*, animus obstinātus *m.*

svéprávný suī iūris, suae potestātis.

svěrák asi retināculum *n.*

svěřenec cliēns, -entis *m.*

svěřenství clientēla *f.*

svěřený fidūclārius 3; -d *tajemství comissa, -ōrum n.*

svěřiti committere, permittere, mandāre, dēmandāre, commen-

- dāre, trādere, crēdere alci alqd; ~ *úřad* magistrātum dēferre ad alqm; ~ *se v ochranu* salūtem fidei committere, sē committere in fidem alcis.
- svěsiti** dēmittere (caput).
- svět** mundus *m.*, ūniversum *n.*, orbis terrārum *m.*; *nic na* -ě nihil rērum hūmānārum; *tento* ~ haec vīta; *na onom* -ě post mortem; mortuus 3; apud īferōs; *na onen* ~ ad īferōs; *co* ~ světem stojí post hominum memoriam; *kde na* -ě? ubi terrārum, ubi gentium?
- světák** homō geniō indulgēs, voluptātī obsequēs.
- světiti** cōsecrāre, dēdicāre alqd; diem fēstum agere, celebrāre.
- světlo** lūx, -cis *f.*; lūmen, -inis *n.*; *za -a* lūce, interdiū; ~ *světa spatřiti* in lūcem ēdī; nāscī; *na* ~ vynésti in lūcem prōferre, aperīre alqd; *při -e pracovati* lucubrāre; *práce při -e* lucubrātiō *f.*
- světlý** clārus 3, lūcidus 3, splendidus 3, serēnus 3, persp cuus 3.
- světnice** conclāve, -is *n.*; cubiculum *n.*; diaeta *f.*
- světnička** cella *f.*
- světoobčan** mundānus *m.*; quī tōtius mundi sē incolam et cīvem arbitrātur.
- světovláda** imperium orbis terrārum; imperium omnium gentium *n.*
- světovládce** orbis terrārum dominus *m.*
- světový** ūniversus 3; -á *váika* bellum gentium *n.*; -á *strana* regiō caeli *f.*
- světoznámý** clārissimus 3; cuius fāma per omnēs terrās prōpāgāta est; omnibus nōtus 3.
- světský** hūmānus 3; (*ne duchovní*) prōfānus 3.
- svévole** licentia *f.*, lāscīvia *f.*, petulantia *f.*
- svévolný** lāscīvus 3, petulāns, -antis.
- svěžest** vigor, -ōris *m.*
- svěží** recēns, -entis; alacer, -cris, -cre; integer, -gra, -grum (vīrēs).
- svíce** lūmen, -inis *n.*; candēla *f.*; (*vosková*) cēreus *m.*
- svícen** candelābrum *n.*
- svíjeti se** bolestí dolōre incurvārī.
- svině** sūs, suis *f.*; porca *f.*; scrofa *f.*
- svinouti** convolvere, complicāre alqd; ~ *plachty* vēla contrahere; ~ *se* convolvī.
- svisle** prōnē, ad perpendiculum.
- svislý** dēpendēns, -entis; dēmissus 3.
- svítání** dīlūculum *n.*; lūcis ortus, -ūs *m.*; *za* ~ prīmā lūce; *před -m* sub lūcem.
- svítati** lūcēscere, dīlūcēscere; *svítá mi* iam rem perspiciō, -ere.
- svítek** volūmen, -inis *n.*
- svítilna** lāterna *f.*, lūcerna *f.*
- svítiti** lūcēre; candēre; splendēre; *komu* facem praeferre alci.
- svízel** difficultās *f.*, miseria *f.*, calamitās *f.*, aerumna *f.*, malum *n.*, labor *m.*
- svlažiti** rigāre, irrigāre, (h)ūmectāre alqd.
- svléci** exuere (vestem, alqm veste), dētrahere (vestem alci).
- svoboda** libertās *f.*; *na -u propustiti otroka* servum in libertātem vindicāre, manū mittere; *míti -u* libertāte ūtī; *-u dáti* libertātem faciō, -ere.
- svobodník** (*vojín*) beneficiārius *m.*; (*propuštěný otrok*) libertīnus *m.*
- svobodn-ý** liber, -a, -um; solūtus 3; ingenuus 3; suī iūris; suīs lēgibus ūtēns; -á *umění* artēs (-ium *f.*) liberālēs, studia liberālia *n.*; (*neženatý*) caelebs, -libis; -ě *liberē*; suō iūre; suō arbitri; apertē, ingenuē.
- svobodomyslnost** libertās *f.*; animus liber *m.*
- svobodomyslný** liber, -um; ingenuus 3.
- svolání** convocātiō *f.*
- svolati** convocāre (senātum, mīltēs ad arma).
- svolení** cōnsēnsus, -ūs *m.*, cōnsēnsiō *f.*, assēnsus, -ūs *m.*, assēnsiō *f.*, voluntās *f.*; *s mým -m* mē cōnsentiente, mē probante, meā voluntāte; *bez* ~ invitō alqō, iniussū alcis.
- svolití** cōsentīre alci rei (ad alqd), probāre, comprobāre alqd.
- svornost** concordia *f.*
- svorn-ý** concors, -dis; -ě concorder.

svrab scabiēs, -ēī *f.*
svrabivý scaber, -bra, -brum.
svrašťělý rūgōsus 3.
svraštití corrūgāre; contrahere (frontem).
svrbění prūrītus, -ūs *m.*
svrběti prūrīre.
svrhnoutí dēiciō, -ere, praecipitāre alqm ex (dē) alqā rē; ~ *s trůnu* rēgnō pellere alqm; ~ *s úřadu* magistrātum abrogāre alci, locō suō movēre alqm.
svrchní superior, -ius; ~ *oděv* amiculum *n.*, toga *f.*, stola *f.*
svrchovanost maiestās *f.*, summum imperium, summa potestās *f.*
svrchovan-ý summus 3; *jest ~ čas, že přicházíš* multum exspectātus venīs; -ě *praeter modum*; mīrum quantum.
svrchu suprā.
svršek pars superior *f.*; superior, -ius, summus 3 *se subst.*; *svršky* supellex, -lectilis *f.*, ūtēnsilia, -ium *n.*
svržení dēiectus, -ūs *m.*; *opis slovesem*.
svůdce corruptor, -ōris *m.*
svůdkyně corruptrix, -icis *f.*
svůdný blandus 3, suāvis 2.
svůj suus 3, *podle osoby* i meus 3, tuus 3, noster 3, vester 3; *státí na svém* in sententiā suā perstāre.
sýček ulula *f.*
syčení sībilus, -ī *m.*
syčeti sībilāre.
sychravý humidus et frīgīdus 3.

sýkora parus *m.*
symbol symbolum *n.*, imāgō, -lnis *f.*, signum *n.*, index, -icis *m.*
symbolick-ý symbolicus 3; -y *opertē atque symbolicē*.
sympatie cōnsēnsus, -ūs *m.*; *cordia f.*, studium *n.*
sympatisovati cōnsentīre, cōngruere cum alqō, concordāre cum alqō.
symptom nota *f.* (morbī); signum *n.*
syn filius *m.*; ~ *Diův* love nātus; ~ *vyhnancův* exsule ortus; *dostati -a* filiō augērī (o otci), filium pariō, -ere (o matce).
synkopa littera ēlīsa *f.*
synkopovati ēlīdere (litterās).
synoda conventus, -ūs *m.*
synovec frātris (sorōris) filius *m.*
synovský gen. filiī; -á *lásky* pietās *f.*
sypati spargere, fundere.
sýpka horreum *n.*, grānāria, -ōrum *n.*, cella penāria *f.*
sypký tener, -a, -um; solūtus 3, rārus 3; -á *půda* solum mīte *n.*
sýr cāseus *m.*
syrovátka serum *n.*
syrový crūdus 3.
sytití satiāre, saturāre alqm.
syto satietās *f.*; *do -i se najísti, napítí* cibō, pōtū satiārī; *do -i se nadvíati* satiārī videndō.
sytý satur, -a, -um; satiātus 3 (cibō); *jsem toho ~ taedet mě* (satiētās mě tenet) huius reī.
sžírati cōnsūmere, comedere, exedere; cōnfici, -ere.

Š

šafář villicus *m.*
šafrán crocus, -ī *m.*
šafránový croceus 3.
šach (*hra*) lūsus latrunculōrum *m.*
šachovnice tabula latrunculāria *f.*
šachta puteus *m.*, fodīna *f.*
šalba fraus, -dis *f.*; fallācia *f.*, dolus *m.*; praestīgiae, -ārum *f.*; (*smyslů*) mendācia (-ōrum *n.*) sēnsuum; (*očí*) lūdibria (-ōrum *n.*) oculōrum.
šalebný fallāx, -cis; subdolus 3; fraudulentus 3.

šálek scutella *f.*
šáliti fallere, dēcipi, -ere alqm.
šalmaj fistula *f.*
šanc: v ~ *vydati* obiciō, -ere alqd, prōici, -ere, prōfundere (vītam).
šarlat coccum *n.*; ostrum *n.*; purpura *f.*
šarlatový coccineus 3; purpureus 3
šarlatán pharmacopōla, -ae *m.*; ostentātor, -ōris *m.*
šarvátka proelium leve (parvulum) *n.*

- šásek *scurra*, -ae *m.*; *iō m.*; *nūgālor*, -ōris *m.*
 šásky *nūgae*, -ārum *f.*; *ineptiae*, -ārum *f.*; ~ *si tropiti lūdlībrīo habēre alqm.*
 šat *vestis*, -is *f.*; *vestimentum n.*; *vestitus*, -ūs *m.*; (*vrchní*) *amiculum n.*, *amictus*, -ūs *m.*
 šátek *sudārium n.* (*na nos*); *fōcāle*, -is *n.* (*na krk*).
 šatiti *vestire alqm*; ~ *se induere sibi vestem.*
 šatna *vestiārium n.*; ~ *v lázních apodytērium n.*
 šatstvo *vestēs*, -ium *f.*; *vestitus*, -ūs *m.*
 šavle *gladius m.*; *ēnsis*, -is *m.*; (*medská*) *acīnacēs*, -is *m.*
 šedesát *sexāgintā*; *po -i sexāgēnī 3.*
 šedesátkrát *sexāgiēs*.
 šedesátý *sexāgēsīmus 3.*
 šediny *cānitiēs*, -ī *f.*; *cānī capilli m.*
 šedivěti *cānēscere*.
 šedivý *cānus 3.*
 šedověkost *prisca aetās f.*
 šedovlasý *cānus 3.*
 šedý *cānus 3.*
 šejdíř *fraudātor*, -ōris *m.*; *homō fraudulentus 3.*
 šelest *strepitus*, -ūs *m.*; *murmur*, -is *n.*
 šelestiti *strepere*, *murmurāre*.
 šelma *fera f.*, *bēstia f.*; (*čtverák*) *homō lāscīvus m.*
 šelmovský *lāscīvus 3.*
 šelmovství *lāscīvia f.*
 šepot *susurrus*, -ūs *m.*
 šeptati *susurrāre*.
 šerednost *dēformitās f.*; *turpitūdō*, -inis *f.*
 šeredný *dēformis 2*, *turpis 2*, *foedus 3*, *taeter*, -tra, -trum.
 šeří se *advesperāscit*, *nox appetit*, *tenebrae oboriuntur*.
 šermírna *palaestra f.*; *lūdus gladiātōrius m.*
 šermíř *gladiātor*, -ōris *m.*
 šermířský *gladiātōrius 3*; -á *kasárna lūdus gladiātōrius m.*; ~ *mistr lanista*, -ae *m.*
 šermířství *ars gladiātōria f.*
 šermovati *pugnāre*, *batuere*.
 šero (*ranní*) *dilūculum n.*, (*večerní*) *crepusculum n.*
 šerý *cānus 3*, *obscurus 3*, *tenebrōsus 3.*
 šest *sex*; *po -i sēnī 3*; ~ *setsescentī 3*
 šesterý *sex*.
 šestidenní *sex diērum*.
 šestihranný *sexangulus 3.*
 šestiletý *sexennis 2*; *sex annōrum*.
 šestiměr *versus hērōus m.*; *versus hexameter. m.*
 šestiměsíční *sēmentris 2*; *mēnsium*.
 šestina *sexta pars*, -tis *f.*
 šestinedělí *puerperium n.*
 šestinedělka *puerpera f.*
 šestinohý *sex pedibus*.
 šestistý *sescentēsīmus 3.*
 šestitisíci *sexiēs millēsīmus 3.*
 šestiúhelný *sexangulus 3.*
 šestiveslice *hexēris*, -is *f.*
 šestkrát *sexī*; ~ *tolik sexlēs tantum*.
 šestnáct *sēdecim*; *po -i sēnī dēnī 3.*
 šestnáctkrát *sexiēs deci*; *sēdeciēs*.
 šestnáctý *sextus decimus 3.*
 šestý *sextus 3*; *po -é sextum*; *za -é sextō*.
 šetrnost *parsimōnia f.*; (*uctivost*) *reverentia f.*, *observantia f.* *in alqm*; *clēmēntia f.*, *lēnitās f.*
 šetrný *parcus 3*, *diligēns*, -entis; (*uctivý*) *observāns alcis*, *observantiae (reverentiae) plēnus*; -é *zacházení clēmēntia f.*, *lēnitās f.* (*in alqm*).
 šetřiti *parcere*, *temperāre alci (reī)*; (*míti ohled*) *ratiōnem*, (*respectum*) *alcis reī habēre*, *respiciō*, -ere, *spectāre*, *observāre alqm*; ~ *svého zdraví valētudinē cūrāre*, *valētudinī servīre*; ~ *míry modum adhibēre*; ~ *zákonů lēgēs servāre*, *observāre*; (*zachovávati*) *tenēre*, *colere (mōrēs patriōs)*.
 šev *sūtūra f.*
 ševcovna *taberna sūtrīna f.*
 ševcovský *sūtōrius 3*, *sūtrīnus 3.*
 šibal *homō versūtus m.*; *veterātor*, -ōris *m.*; *homō fraudulentus m.*
 šibalský *versūtus 3*, *fraudulentus 3.*
 šibalství *astūtia f.*; *fraus*, -dis *f.*; *dolus m.*
 šibenice *patibulum n.*; *arbor in-*

fēlīx *f.*; *na -i pověsiti arbore in-fēlīcī suspendere alqm.*
šibeničník furcifer, -ī *m.*
šibřinky nūgae, -ārum *f.*
šidlo sūbula *f.*; fistula sūtōria *f.*
šifra nota *f.*
šije cervīx, -īcis *f.*; collum *n.*; ~ zemská isthmus *m.*, faucēs, -ium *f.*, angustiae, -ārum *f.*
šik aciēs, -ēī *f.*, phalanx, -ngis *f.*; (čtverhranný) agmen quadrātum *n.*; (trojřadý) aciēs triplex (-icis); *do -u stavěti aciem instruere, instituire; ~ změnit signa convertere.*
šikm-ý trānsversus 3, oblīquus 3; (*dolů*) fāstīgātus 3, dēclīvis 2; -o ex trānsversō, oblīquē.
šilenost āmentia *f.*, dēmentia *f.*, vēsānia *f.*, īnsānia *f.*, furor, -ōris *m.*, rabiēs, -ēī *f.*
šilený āmēns, dēmēns, -entis, vēsānus 3, dēlīrus 3, furiōsus 3, furibundus 3, mente captus 3.
šiletí īnsānīrē, furiō, -ere, dēlīrāre, mente captum esse.
šilhatí strabōnem esse; ~ *po kom līmīs oculis aspiciō, -ere alqm.*
šilhavý strabō, -ōnis *m.*
šimrání tītillātiō, -ōnis *f.*
šimratí tītillāre alqm.
šindel scandula *f.*, scindula *f.*
šinoutí se lābī, adlābī.
šíp sagitta *f.*; ~ ohnivý falārica *f.*
šípostřil catapulta *f.*
šíře lātītūdō, -inis *f.*
šířiti amplificāre, augēre, extendere alqd.; ~ řeč multa verba faci-, -ere; ūberius expōnere dē alqā rē; ~ se incrēbrēscere, percrēbrēscere, divulgārī (fāma); serpere (morbus); pervādere alqd (incendium); īre (rumor); prōpāgārī (glōria).
šířka lātītūdō, -inis *f.*
širočina ascia *f.*
široko daleko longē lātēque; effūsē; passim.
širok-ý lātus 3; -o lātē, fūsē, cōpiōsē, multīs verbīs.
široširý vastus atque apertus 3.
šir-ý lātus 3; -é moře mare altum *n.*; -é pole campus apertus *m.*; v -ém poli in apertō; pod -ým nebem sub dīvō; ~ svět orbis terrārum *m.*
šiška nučāmentum *n.*

šišlatí susurrāre.
šítí suere.
škádlení cavillātiō *f.*, lūdificātiō *f.*
škádliti cavillārī, lūdificārī, lacesere, concitāre, perstringere alqm.
škarediti se acerbō vultū aspiciō, -ere alqm.
škaredost dēformitās *f.*
škaredý dēformis 2, turpis 2, foedus 3, taeter, -tra, -trum.
škatule capsula *f.*, capsula *f.*
škeble concha *f.*
šklebití se ringī; dentēs restringere; ōs distorquēre; hiāre.
škoda damnum *n.*, dētrīmentum *n.*, calamitās *f.*, incommodum *n.*, iactūra *f.*; -u utrpěti dētrīmentum capiō, -ere; iactūram faciō, -ere; damnō afficior, -ī; -u způsobiti nocēre, damnum īferre alci, incommodō afficiō, -ere alqm; *na -u jiných* cum damnō aliōrum; *jest ho ~ dēplōranda est iactūra* (calamitās, fortūna) eius; *škoda, že odjel dolendum est, quod ablit.*
škoditi nocēre, obesse, officiō, -ere alci; damnō (dētrīmentō) esse alci; damnum īferre alci; *škodí se mi noceor, -ērī.*
škodlivost vīs nocendī *f.*
škodlivý nocēns, -entis; noxius 3; damnōsus 3; perniciosus 3; nocitūrus 3; malus 3.
škodolibost malevolentia *f.*
škodolibý malevolus 3.
škola lūdus litterārum *m.* (*nižší*), schola *f.* (*vyšší*); vysoké -y *ūniversitās *f.*; (*vyučování*) disciplīna *f.*; *do -y choditi* in lūdum litterārum īre, scholam frequentāre; ~ filosofická schola *f.*, familia *f.*, secta *f.*; ~ Sokratova, Pythagorova Sōcraticī, Pythāgorēī, -ōrum *m.*
školák puer dē lūdō litterāriō, dē scholā; discipulus *m.*
školní scholasticus 3; gen. scholae; ~ budova aedēs scholārum *f.*, schola; ~ plat mercēs, -ēdis *f.*; ~ kniha liber in ūsum scholārum scriptus *m.*
školství rēs scholastica *f.*
škorně ocrea, -ae *f.*
škrabati rādere, scabere, scalpere, fricāre; ~ se za ušima caput scabere.

škrabátko strigilis, -is (-im, -ī) *f.*
škrablavý asper, -a, -um.
škrábnouti stringere.
škraboška persōna *f.*; -u vzíti per-sōnam induere.
škrob amyllum *n.*
škrť litūra *f.*
škrťil homō sordidus *m.*
škrťiti suffocāre, strangulāre alqm, spīritum interclūdere alci, faucēs ēlīdere alci.
škrťnouti indūcere, litūrā tollere alqd; ~ někoho ze seznamu alcis nōmen dē tabulīs eximere.
škrťnutí nota *f.*, significātiō *f.*; jediným -m pera ūnā significātiōne litterārum.
škubati carpere, vellere, vellicāre.
škůdce quī nocet, quī damnum īfert.
škvára scoria *f.*; staré škváry scrūta, -ōrum *n.*
škvarek tergilla *f.*
škvařiti torrēre, liquefacī, -ere, solvere, dīluere.
škytání singultus, -ūs *m.*
škytati singultāre.
šlahoun prōpāgō, -inis *f.*
šlacha nervus *m.*
šlapati premere, calcāre alqd, īnsistere alci rei, obterere alqd.
šleh verber, -is *n.*
šleh-ati verberāre, caedere (virgīs) alqm; ~ do výše sublīme ferri, summa petere; déšt -á do obličeje imber īn ōs fertur.
šlechtnost probitās *f.*, liberālītās *f.*, ingenuitās *f.*
šlechtný probus 3, liberālis 2, ingenuus 3, nōbilis 2, honestus 3.
šlechta nōbilitās *f.*; nōbilēs, -ium *m.*; optimātēs, -ium *m.*
šlechtic homō nōbilis *m.*, patri-cius *m.*
šlechtictví nōbilitās *f.*, genus (-eris) nōbile *n.*
šlechtična mulier nōbilis *f.*
šlechtiti ornāre alqm, ornāmentō esse alci; excolere alqm, īnsere (arborēs).
šlěpěj-e vestīgium *n.*; kráčeti po -ích koho īnstāre vestīgīis alcis, sequi alqm.
šmahem prōrsus, plānē, omnīnō prōmiscuē.

šmaťhavý vārus 3, valgus 3.
šmejd rēs inūtilis (vīlis) *f.*; -y frau-dēs, -um *f.*; cōnsilia clandestīna, -ōrum *n.*
šmejditi vagārī.
šněrovačka thōrāx, -ācis *m.*
šněrovadlo vinculum *n.*, līnea *f.*
šněrovati vincire, cōstringere.
šňořiti ornāre alqm.
šňupati nāribus haurīre.
šňůr-a līnea *f.*, fūniculus *m.*, līnum *n.*; podle -y (ex) ordīne, accūrātē.
šotek daemōn, -is *m.*
šourem oblīquē.
špaček sturnus *m.*
špalda fār, farris *n.*
špalek cōdex, -lcis *m.*; stīpes, -itis *m.*
špalírový strom arbor adminicu-lāta *f.*
španělská moucha cantharis, -idis *f.*
špatnost improbitās *f.*, prāvitās *f.*, nēquitia *f.*
špatn-ý malus 3, improbus 3, prā-vus 3, miser, -a, -um, nēquam; tenuis 2 (vīctus), inīquus 3 (tem-pora); difficilis 2 (via); adversus 3 (valētūdō); -ó pověst infāmia *f.*; míti -ou pověst male audīre; -ě male, prāvē, nēquiter.
špejchar horreum *n.*
špendlík fibula *f.*, acus, -ūs *f.*
šperk ornātus, -ūs *m.*; ornāmentum *n.*; ~ ženský mundus (-ī *m.*) muliebris.
špetka mīca *f.* (salis); paululum, exiguum (frūmentī).
špetnouti muttīre.
špice cuspis, -idis *f.*; acūmen, -inis *n.*; mucrō, -ōnis *m.* (gladii); (u kola) radius *m.*
špičák (zub) dēns (-tis *m.*) canīnus; (motyka) dolābra *f.*
špičatý acūtus 3, praeacūtus 3.
špička v. špice; po -ách choditi summīs digitīs ambulāre, gradū suspēnsō īre.
špičkování cavillātiō *f.*; aculeī, -ōrum *m.*
špičkovati carpere dictīs alqm, vel-līcāre alqm.
špíkovati illārdāre.
špína caenum *n.*, sordēs, -is *f.*, paedor, -ōris *m.*, squālor *m.*, illuviēs, -ēī *f.*
špinavost sordēs, -ium *f.* (lakota),

špinavý sordidus 3, squālidus 3, immundus 3; *býti* ~ sordēre.

špiniti contāmināre, inquināre, maculāre alqd.

šplhati nītī, in altum ēnītī, ēvādere (in mūrūm): (*dolū*) dēscendere.

šplounání vesel pulsus (-ūs m.) rēmōrum.

šplounati strepere.

šramot strepitus, -ūs m.

šramotiti strepere.

šraňky carceres, -um m.; cancelli, -ōrum m.

šroub cochlea f.

šroubovaný contortus 3 (sophisma).

štáb praetōrium n.; legātī tribūnique.

štábní důstojník tribūnus militum m.

štafeta nuntius citus m.

štandlík lacus, -ūs m.

štáratí se v zubech dentēs spinā perfodiō, -ere.

šťastlivec (homō) fortūnātus m.

šťastn-ý fēlix, -cis; beātus 3, fortūnātus 3; (o věcech) prōsper, -a, -um, faustus 3, secundus 3; -á bitva proelium secundum; -ě válčiti rem benegerere; ~ život fēlicitās f; -ě vyvdáznouti incolumem ēvādere (periculō).

šťáva sūcus m.

šťavnatý sūcī plēnus 3.

štěbetání clangor, -ōris, m.; strepitus, -ūs, m.

štěbetati strepere, clangere; garrire.

štěbetavost garrulitās f.; loquācītās f.

štěbetavý garrulus 3, loquāx, -cis.

štědrost largitās f., liberālitās f., mūnificentia f., largitiō f.

štědrý largus 3, liberālis 2, mūnificus 3; ~ dárce largītor, -ōris, m.; -ře dáváti largīrī.

štěkati lātrāre; ~ na koho allātrāre alqm.

štěkot lātrātus, -ūs, m.

štěně catulus m.

štěnice cīmex, -icis, m.

štěp arbor īnsita f.

štěpař īnsitor, -ōris, m.

štěpnice pōmārium n.

štěpovati īnserrere (arborem).

štěrbina rīma f., fissum n.; -y dostávati rīmās dūcere.

štěrk glārea f.

štěrkovitý glāreōsus 3.

štěstěna fortūna f.

štěstí fortūna f., fortūna secunda f., rēs (rērūm) secundae (-ārum) f., fēlicitās f.; ~ míti fortūnā secundā ūtī; se stejným -ím bojovati aequō Marte pugnāre; velké ~ bylo percommodē, peropportūnē accidit, ut... (quod...); ~ vďlečné fortūna bellī.

štětec pēnicillus m.

štětina sēta (saeta) f.

štětinatý saetōsus 3, saetiger, -a, -um.

štíhlost prōcēritās f., gracilitās f.

štíhlý prōcērus 3, gracilis 2.

štika esox, -ocis, m.

štípati findere, caedere (lignum); (kousati) mordēre; (píchatí) pungerē alqm.

štíplavý ācer, -cris, -cre; asper, -a, -um; acerbus 3.

štír scorpiō, -ōnis, m., scorpius m.; na -u spolu býti rixārī inter sē.

štíť scūtum n.; clipeus m. (podlouhle kulatý); parma f. (kulatý); pelta f. (lehký); ~ posvátný ancile, -is, n.; lehký ~ hispanský caetra f.; ~ domu fāstīgium n.; znak rodu īnsigne, -is, n.; nápis titulus m.

štítití se fugiō, -ere, vītāre alqd; abhorrēre, refugiō, -ere ab alqā rē; verērī alqd; práce se štítící labōris fugiēns.

štítníci clipeātī, -ōrum, m.; -ōrum, m.

štkáti singultāre.

štola cuniculus m. (v dolech).

štoudev lacus, -ūs, m.

štouhati ferīre alqm.

štovík rumex, -icis, m.

štváč īnstīgātor, -ōris, m.; prōvocātor, -ōris, m.

štváti agitāre, vērārī, persecuī (ferās); ~ na koho immittere (canēs in alqm), īnstīgāre, incitāre, excitāre, accendere alqm in (contrā) alqm.

šum strepitus, -ūs, m.; fremitus, -ūs, m.

šuměti strepere, fremere, stridēre (silva), sonāre.

šupina squāma *f.*

šupinatý squāmōsus 3.

šustiti stridēre (*ālae*).

šustot clangor, -ōris, *m.*, crepitus, -ūs, *m.* (*ālārum*), strīdor, -ōris, *m.*; strepitus, -ūs, *m.*

švagr affīnis, -is, *m.*; marītī (*uxōris*) frāter, -tris, *m.*; sorōris marītus *m.*

švarnost nītor *m.*; ēlegantia *f.*, vigor *m.*

švarný nītidus 3, ēlegāns, -antis, bellus 3.

švec sūtor, -ōris, *m.*

švestka prūnus, -ī, *f.* (*strom*), prūnum *n.* (*ovoce*).

švihák homō cultūs ēlegantī-studiōsus *m.*

švihati verberāre.

švitořiti garrīre.

švitořivost garrulitās *f.*

švitořivý garrulus 3.

švižnost pernīcitās *f.*, agilitās *f.*

švižný pernīx, -īcis; agilis 2; flexibilis 2.

T

tabák *herba nicotiāna *f.*; *tābācum *n.*

tábor castra, ōrum, *n.*; (*letní*) aestīva, -ōrum *n.*; (*zimní*) hiberna, -ōrum, *n.*; (*stálý*) castra statīva *n.*; (*lodní*) castra nautica *n.*; nāvālia, -ium *n.*; -em se položiti castra pōnere; -em hnouti castra movēre; ~ vyměřovati castra mētārī.

tábořiti castra habēre; in castrīs esse.

tabule tabula *f.*; (*jídlo*) cēna *f.*, epulae, -ārum, *f.*; (*bílá* ~ vývėsna) album *n.*

tabulka tabella *f.*; (*hlasovací*) suffragium *n.*; (*psací*) cērae, -ārum, *f.*, cōdicillī, -ōrum *m.*

tady hīc.

tah tractus, -ūs *m.*; ductus -ūs, *m.*; ~ losů sortitiō *f.*; jednīm -em ūnō tenōre; continenter; ~ vojska agnem, -inis *n.*; ~ ptačí volātus (-ūs, *m.*) avium, iter (*itineris* *n.*) avium; (*čára*) līneāmentum *n.*, līnea *f.*; (~ v písmě) ductus (-ūs, *m.*) litterārum; (-y v obličeji) līneāmenta (-ōrum, *n.*) ōris.

tahanice vexātiō *f.*, molestia *f.*

táhlý longus 3; continuus 3.

táhnouti trahere alqd; (*jíti*) īre, proficīscī, iter faciō, -ere, (*o ptáčích*) migrāre, petere; ~ na město urbem petere; ~ do boje ad bellum proficīscī; ~ za kým sequī (*persequī*) alqm; ~ zpět repetere, recēdere; spěšně ~ mātūrāre proficīscī; ~ mimo praeterīre alqd; ~ se patēre,

pertinēre, spectāre, vergere ad alqd.

tahoun iūmentum *n.*

tajemník scrība, -ae *m.*

tajemný tēctus 3; tēctus et reconditus 3.

tajemství arcānum *n.*, sēcrētum *n.*, occultum *n.* (*obyč. v pl.*); rēs arcāna (*sēcrēta*, *occulta*, *recondita*, *silenda*, *commissa*) *f.*; mystēria, -ōrum *n.*; ~ dělati z čeho occultāre alqd, occultē ferre alqd; nedělati haud occultum habēre, prae sē ferre alqd.

tajení occultātiō *f.*; opis slovesem.

tajiti cēlāre alqm alqd, alqm dē alqā rē; occultāre, occultum habēre alqd, dissimulāre (*dolōrem*); ~ dech v sobě spīritum retinēre; ~ se (*vězeti v čem*) subesse alci reī, in alqā rē.

tajn-ý occultus 3, abditus 3, tēctus 3, arcānus 3, clandestīnus 3, tacitus 3, obscūrus 3, sēcrētus 3, furtīvus 3 (*iter*); -á bohoslužba mystēria, -ōrum *n.*; jest mne -o fallit, fugit, praeterit mē alqd; -ě clam, arcānō, occultē, furtīm, sēcrētō, remōtis arbitrīs; -ě odněsti supportāre; ~ odvésti subducere; ~ se vykrásti a p. sē subducere.

tajuplný obscūrus 3, occultus 3, arcānus 3; (*o osobách*) tēctus 3, tēctus et reconditus 3.

tak ita, sīc, adeō, tam; tak — jako tam — quam; ~ velice tantoperē; ~ daleko eātepus, tantum, eō;

- ~ jako tamquam, sicut, velut; ~ mnoho tantum; a ~ dále et cetera; ~ veliký tantus 3; ~ malý tantulus 3; jak — tak ut — ita, tam — quam, cum — tum
- také** etiam, et, quoque (za slovem), item; idem (připojuje k témuž podm. nový přís.).
- takový** tālis 2; is, ea, id; eius modi, huius generis.
- takřka** quasi, ut, velut, ut ita dicam; v. téměř.
- takt** numerus m. (těž pl.), modi, -orum m.; ~ držeti numerōs servāre; z -u vyjítí ā numerō aberrāre; (jemnocit) moderātiō f., modestia f., honestās f., dignitās f.
- taktěž** item.
- taktik** rei militāris perītus.
- taktika** ars, -tis f., rēs, rei f. (militāris).
- taktní** moderātus 3.
- takto** hōc modō, ita, ad hunc modum.
- talár** vestis talāris f.
- talíř** catillus m., catīnus m.
- talent** (váha) talentum n.; v. nadání.
- tam** (kde?) ibi, illīc; (kam?) eō, illūc, illō; tu i tam passim.
- tamější** quī illīc est; ille, -a, -ud.
- tamtěž** (kde?) ibidem, eōdem locō; (kam?) eōdem.
- tančení** saltātiō f., saltātus, -ūs m.
- tančiti** saltāre.
- tanečnice** saltātrīx, -īcis f.
- tanečník** saltātor, -ōris m.
- tanouti** obversārī (animō), succurrere alci, subīre (animum), venīre (in mentem).
- tápati** errāre (in tenebrīs).
- tapeta** tapēs, -ētis m.; tapēte, -is n.
- taras** māceria f.
- tasemnice** taenia f.
- tasiti** stringere (gladium).
- taška** (krycí) tegula f.; (brašna) saccus m., sacculus m., crumēna f. (na peníze).
- taškář** homō scelerātus m.; scelus, -eris n.
- taškářství** flāgitium n.; scelus, -eris n.
- táti** liquefierī, liquēscere; snīh taje nivēs liquēscunt (solvuntur); frīgus (hiems) sol fitur,
- taviti** liquefaciō, -ere, igne solvere, flāre alqd.
- tázati se** interrogāre, rogāre alqm alqd, quaere alqd ex (ab) alquō; sciscitārī alqd ab alquō; percontārī alqd ex alquō (alqm dē alqā rē); ~ se o radu cōsulere alqm; ~ se po kom quaerere alqm.
- tažení** v. tah; ~ válečné expedičiō f., bellum n., prōfectiō f.
- tažný** dobytek iumentum n.; ~ pták avis (-is f.) migrāns.
- téci** fluere; lābī, ferrī; mānāre (lacrimae); ~ mimo praeterfluere (urbem).
- tečka** punctum n.
- tečkovati** punctis distinguere.
- teď** nunc; hōc tempore; hodiē.
- tedy** ergō, igitur; itaque, quamobrem; age! agite!
- tehdy** tum, tunc; eō (illō) tempore.
- tehdejší** quī tum erat, illius temporis, ille (tempora).
- těhotenství** graviditās f.
- těhotný** gravidus 3.
- technický** gen. artis; ~ výraz artis vocabulum.
- těkání** concursātiō f., trepidātiō.
- těkati** currere, concursāre, voltāre, vagārī, pālārī, trepidāre, errāre.
- těkavost** incōnstantia f.; levitās f. (animī).
- těkavý** vagus 3; incōnstāns, -antis, levis 2 (homō).
- tekutina** liquor m.; humor m.
- tekutý** liquidus 3, fūsilis 2.
- tele** vitulus m.
- telecí** vitulīnus 3.
- tělesn-ý** corporeus 3 (hmotný); gen. corporis (dolor); -á stráž cūstōdēs corporis; cohortēs (-ium) praetōriae f.; býti -ě zdráv corpore bene valēre.
- těleso** corpus, -oris n. (rei publicae); rēs, rei f.; (nebeské) astrum n., pl. rēs caelestēs f.
- tělisko** corpusculum n.
- teliti se** vitulum parī, -ere.
- tělnatětí** corpus faci, -ere.
- tělnatost** corpus (-oris n.) amplum; obēsitās f.
- tělnatý** corpore amplō; pinguis 2, obesus 3.
- tělo** corpus, -oris n.; (trup) trun-

cus *m.*; *míti* čest *v -e* fāmae suae cōsulere.
tělocvična gymnasium *n.*; palaestra *f.*
tělocvičný gymnicus 3 (*lūdi*).
tělocvik exercitātiō corporis *f.*; palaestra *f.*
témě vertex, -icis *m.*; culmen, -inis *n.*; cacūmen, -inis *n.*; summus 3 (*mōns*).
téměř ferē, paene, prope, prope-modum.
temnobarvý pullus 3, fuscus 3.
temnohlasý fuscē (raucē) sonāns, -antis.
temnota obscuritās *f.*; (*tma*) tenebrae, -ārum *f.*; caligō, -inis *f.*
temný obscurus 3; tenebricosus 3; -á *plet* niger color; (*o barvě*) pullus 3, fuscus 3; (*o zvuku*) raucus 3, gravis 2; (*o hlase*) pressus 3; *za -é noci* nocte obductā.
ten is, ea, id; *se vzťahem k 2. os.* iste, ista, istud; *ten-onen* hic ille, alter-alter; *ti-ti* aliī-aliī, aliī-pars; *jest ten tam* abiit, effluxit, aufūgit, periit.
tenata plagae, -ārum *f.*; rētia, -ium *n.*; laqueī, -ōrum *n.*
tenčiti obterere, attenuāre, extenuāre, minuere alqd.
tendence cōsiliū *n.*, ratiō *f.*
tenkost tenuitās *f.*, gracilitās *f.*
ten-ký tenuis 2, gracilis 2, tener, -a, -um; *~ hlas vōx* (-cis *f.*) exilis; -ce tenuiter, subtiliter.
tento hic, haec, hoc; iste, ista, istud.
tep pulsus, -ūs *m.*
tepati ferire, percutiō, -tere alqd
teplíce thermae, -ārum *f.*
teplo calor *m.*; *za -a* fēstīnanter, ācriter.
teplý calidus 3; *býti ~ calēre*; *jest -o* calet āēr.
tepna artēria *f.*; vēna *f.*
tepot pulsus, -ūs *m.* (*vēnārum*).
teprv dēmum, dēnique; *tu ~ tum* dēmum, tum dēnique.
terasa agger, -is *m.*; (*na domě*) sōlārium *n.*
terč orbis, -is *m.*; *míti koho za ~ vtipů* lūdibriō habēre alqm.
tesák dēns, dentis *m.* (exsertus).
tesař faber (-brī *m.*) tignārius.
tesati fabricārī, dolāre, caedere alqd.

tesklivost angor (-ōrlš *m.*) animī; anxietās *f.*, sollicitūdō, -inis *f.*
tesklivý anxius 3, sollicitus 3.
teskniti dēsiderāre alqm.
teskno jest mī angor animō incessit; dēsiderō alqm alqd.
těsnati coartāre, cōnfercīre alqd.
těsnina angustiae, -ārum *f.*, fauces, -lum *f.*
těsniti obtūrāre, obstruere, saepīre alqd.
těsnopisec notārius *m.*; āctuārius *m.*
těsný angustus 3, artus 3, dēnsus 3, contrāctus 3, cōnfertus 3.
těsto massa farīnae subācta *f.*
těšitel cōsōlātor *m.*
těšiti dēlectāre alqm; (*v zdřmutku*) cōsōlārī, (cōn)firmāre alqm, sōlācium afferre (praebēre) alci; sōlāciō esse alci; *~ se gaudēre*, laetārī, dēlectārī alqā rē, voluptātem capiō, -ere ex alqā rē; *těší mne* iuvat mē; *~ se nač spērāre* alqd, spēs mē tenet.
teta amita *f.* (*sestra otcova*); mātertera *f.* (*s. matčina*); cōnsobrina *f.*
teteliti se tremere, horrēre.
tětiva nervus *m.*
tetřev tetraō, -ōnis *m.*
text ōratiō *f.*, verba, -ōrum *n.*
textilní textilis 2.
textilnictví tēxtrīnum *n.*
těžiště mōmentum *n.* (gravitātis).
těžiti lucrum (quaestum) faci-, -ere, frūctum (ūtilitātem) capiō, -ere ex alqā rē; *~ peníze* pecūniam recipiō, -ere ex alqā rē; *-ím z moudrosti* prūdentiā fi-doctor.
těžkomyslnost bilis (-is *f.*) ātra; trīstitia *f.*; angor *m.*
těžkomysln-ý melancholicus 3, trīstis 2; -ě animō trīstī (maestō).
těžkooděnac mīles gravis armātūrae.
těžkost gravitās *f.*; pondus, -eris *n.*; (*nesnáz*) difficultās *f.*, molestia *f.*
těž-ký gravis 2; magnī ponderis; -ká *půda* solum pingue *n.*; (*namáhavý*) difficilis 2, molestus 3, dūrus 3; -ká *práce* opera (-ae *f.*) et labor; *činitj komu -ké srdce*

- sollicitum faciō, -ere alqm; s -kým srdcem magnō cum dolōre; -ko jest řici difficile est dictū; jest mi -ko (= omdlévám) nauseō, -āre; -ce aegrē, molestē (ferre alqd); -ce jsem zraněn grave vulnus accēpī.
- theorie** ratiō f.; ars, -tis f.; disciplina f.; doctrīna f.; artis praecepta, -ōrum n.; ~ a praxe ratiō atque ūsus (-ūs m.).
- tchán** socer, -erī m.
- tchyně** socrus, -ūs f.
- tiara** tiāras, -ae m.; tiāra, -ae f.; apex, -icis m.
- tíha** pondus, -eris n.; gravitās f.; mōles, -is f.
- tíhnouti** tendere ad alqd.
- ticho** silentium n.
- tichost** silentium n.; trānquillitās f. (maris); v -i silentiō, per silentium, tacitus 3, tacitē.
- tichošlápek** homō tēctus, occultus m.
- tichý** quiētus 3, tranquillus 3, placidus 3, tacitus 3; za -é noci silentiō noctis.
- tím** eō.
- tis** taxus, -ī f.
- tís-eň** angustiae, -ārum f.; v -ni býti in angustiis esse (haerēre).
- tisíc** mille; pl. mília, -ium n.
- tisící** millēsimus 3.
- tisíckrát** milliēs.
- tisíciletí** mille annōrum spatium n.
- tisícník** chiliarchus m.
- tisk** pressus, -ūs m.; dáti do -u alqd typīs scribendum cūrāre; -em vyjítí typīs exscriptum vulgārī.
- tiskař*** typographus m.
- tiskárna*** officīna typographica f.
- tiskařský*** typographicus 3 (ātrāmentum čerň, přelum lis.).
- tisknouti** premere, comprimere; ~ ruku manum alcis amplectī, (prosebně) prēnsāre; ~ koho k sobě artius amplectī alqm; ~ knihu librum typīs exscribere (dēscribere).
- tísniti** premere, urgēre, angere, opprimere; (hladem) famē fatīgāre; býti -ěn dluhy labōrāre ex aere aliēnō; ~ se coartārī.
- tiše** quiētē, placidē; silentiō, cum silentiō, tacitē; ~ sedēti locō suō sē nōn movēre; ~ ležeti immōtum iacēre; ~ se chovati linguīs favēre, quiēscere.
- tišina** malacia f., trānquillitās f. (maris).
- tišiti** tranquillāre, sedāre, dēlēnīre; ~ se conticēscere, conquiēscere; minuī, levārī (dolor).
- titěrnost** nūgae, -ārum f.; ineptiae, -ārum f.
- titěrný** nūgātōrius 3, ineptus 3, puerilis 2.
- títi** caedere, percutī, -ere, ferīre alqm.
- titul** nōmen, -inis n.; appellātlō f.; titulus m.
- titulní list** index, -lcis m.; inscriptiō f.
- titulovati** appellāre.
- tíže** gravitās f.; pondus, -eris n.; onus, -eris n.; (obtížnost) difficultās f., labor, -ōris m.
- tížiti** premere, urgēre, alqm.
- tkadlec** textor m.
- tkalcovna** textrīna f.
- tkalcovský člunek** radius m.; ~ stav iugum (textōrium) n.
- tkalcovství** textrīnum n.
- tkanina** textum n., textūra f., textile, -is n.
- tkanice** vitta f., redīmīculum n.
- tkáti** texere alqd.
- tklivý** mollis 2, tener, -a, -um; miserābilis 2, trīstls 2.
- tkvíti** haerēre, infixum esse in alqā rē.
- tlačénice** turba (cōnferta) f.
- tlačiti** premere, urgēre alqm; ~ se kam invādere, irrumpere in alqd; do kouta in angulum sē compingere; ~ se vpřed prōrumpere; (býti v tlačénici) in turbā luctārī.
- tlach** inepti, -ārum f.; fābulae, -ārum f.; nūgae, -ārum f.
- tlachal** homō garrulus; nūgātor m.
- tlachati** garrīre; blaterāre.
- tlachavý** garrulus 3; loquāx, cis.
- tlak** pressiō, -ōnis f.; impetus, -ūs m.; vīs (vim, vī) f.; ~ vzduchu pressus (-ūs m.) āeris; ~ působiti premere.
- tlama** rictus, -ūs m.; ōs, ōris n.

tlapa pēs, pedis *m.*
tlení tábēs, -is *f.*
tleskání plausus, -ūs *m.*
tleskatí plaudere, applaudere *alci.*
tlíti putrēscere, pūtēscere.
tlouci v. **bíti.**
tloustnouti corpus faciō, -ere; (o zvířatech) pinguēscere.
tloušťka crassitūdō, -inis *f.*; (tučnost) pinguitūdō, -inis *f.*, obēsitās corporis *f.*
tluč fār, farris *n.*
tlučen percussio *f.*; pulsatiō *f.*
tlučhuba rabula, -ae *m.*
tlukot pulsus, -ūs *m.*; ~ srdce palpitatiō cordis *f.*
tlumiti sedāre, comprimere, reprimere, mītigāre, lēnīre, restinguere; attenuāre, frangere (sonum).
tlumočiti interpretārī alqd.
tlumočník interpres, -etis *f.*
tlumok pera, -ae *f.*
tlupa caterva *f.*, turba *f.*, multitūdō, -inis *f.*; (vojen.) manus, -ūs *f.*, turma *f.* (equitum).
tlustý crassus 3; (tučný) pinguis 2, obesus 3.
tma tenebrae, -ārum *f.*; obscuritās *f.*; za -y obscurā iam lūce, tenebris obortis; až do -y in multam noctem.
tmavý obscurus 3, tenebrōsus 3 (domus); fuscus 3, pullus 3 (color).
tmel coāgulum *n.*
tmeliti coagmentāre.
tmí se tenebrae oboriuntur; (večer) advesperāscit.
tobolka crumēna *f.*; marsupium *n.*
točiti torquēre, circumagere, versāre (rotam), movēre; convertere, circumvertere (oculōs in alqm); ~ se torquērī, circumagī, versārī, volvī, movērī; země se točí terra movētur; hlava se mi točí vertigine labōrō (-āre).
točna axis, -is *m.*; cardō, -inis *m.*; polus *m.*
toga toga *f.*; -ou oděný togātus 3.
tok flūmen, -inis *n.*; fluvius *m.*; cursus, -ūs *m.*
tolik tot, tantum; prdvě ~ tantumdem; ~ peněz tanta pecūnia, tantum pecūniae; ~ jsem chtěl říci haec habuī, quae dīcerem.

tolikátý totus 3.
tolikéž totidem, tantumdem.
tolikrát totiē(n)s.
ton sonus, -ī *m.*; vōx, -cis *f.*; (chování) ēlegantia *f.*, urbānitās *f.*; udávati ~ v čem ducem āc prīncipem esse alcis reī; mōrēs alcis regere.
tonina modī, -ōrum *m.*
tonouti aquā haurīrī, submergī; flūctibus obruī; ~ v slzách lacrimis cōficior, -ī.
topiti calefaci -ere; (pohřívati) mergere.
topol pōpulus, -ī *f.*
topolový pōpuleus 3.
topůrko manubrium *n.*
torba pera *f.*
totiž enim, scīlicet, utpote; (Crasum) dīcō.
totožný īdem, eadem, idem.
touha dēsiderium *n.*; studium *n.*; cupiditās *f.*; appetentia *f.* (glōriae).
toul pharetra *f.*
toulati se vagārī, errāre, pālārī.
toulavý vagus 3.
toužebn-ý flēbilis 2 (vōx); vehemēns, ardēns, -entis (dēsiderium); -ě cum dēsideriō, avidē, vehementer.
toužení dēsiderium alcis reī *n.*
toužiti dēsiderāre, concupiscere, appetere, avēre alqd; náruživě ~ gestīre alqd; ~ nač, do čeho querī dē alqā rē, alqd.
továrna officīna *f.*; fabrica *f.*; (textilní) tēxtrīnum *n.*
továrník fabricātor *m.*; opifex, -icis *m.* (s přísl. genit.).
tovaryš socius operis *m.*; pl. operae, -ārum *m.*; socius *m.*, sodālis, -is *m.*, mi ister, -strī *m.*; comes, -itis *m.*
tovaryšstvo societās *f.*, sodālitās .
trabant satelles, -itis *m.*
tragedie tragoedia *f.*
tragický tragicus 3 (poēta); ~ herec tragoedus *m.*; (smutný) fūnestus 3, trīstis 2, atrōx, -ōcis.
trakař pabō, -ōnis *m.*
trám trabs, -bis *f.*; tignum *n.*; spojení -ů contignātiō *f.*; z - sestaviti contignāre.
trámoví contignātiō *f.*

trampota aerumna *f.*, molestia *f.*, labor *m.*, cūra *f.*
třapec fimbriae, -ārum *f.*
trápení vexātiō *f.*; cruciātus, -ūs *m.*; dolor *m.*; tormenta, -ōrum *n.*
trapič vexātor *m.*
trápiti cruciāre, excruciare, vexāre, mordēre, angere alqm; dolōrem afferre alci; *to mne -í* hoc mē pungit, mordet, id doleō; ~ *se* maerēre, dolēre, vexārī; *netrap se tím* mitte hoc.
trapný acerbissimus 3, gravissimus 3, molestissimus 3.
třáseň fimbriae, -ārum *f.*
třaskati fragōrem ēdere.
třaslavý tremulus 3, tremebundus 3.
třásti quatiō, -ere, concutiō, -ere, quassāre, agitāre, iactāre alqd; ~ *se* tremere, contremiscere alqd, horrēre alqm.
trať spatium *n.*, tractus, -ūs *m.*
tratiti damnum accipiō, -ere; ~ *se* contābēscere; corpus āmittere.
tráva grāmen, -inis *n.*; herba *f.*; *z -y* grāmineus 3 (corōna).
trávení concoctiō *f.*; (*jedem*) venēficium *n.*
travič venēficus *m.*
travička venēfica *f.*
travičství venēficium *n.*
trávití concoquere (cibum), consūmere, absūmere, cōnficiō, -ere; ~ *život (čas)* vītam (tempus) agere, consūmere; ~ *čas (zbytečně)* tempus terere, conterere (in alqā rē); ~ *jedem* venēnō necāre alqm.
travnatý herbidus 3, herbōsus 3.
trávník caespes, -itis *m.*; locus grāmineus (herbidus) *m.*
trčeti ēminēre, prōminēre, exstāre.
tré trēs, tria; *na* ~ tripertītō, in trēs partēs.
třeba vel, etiam; ~ *i* licet, etsī, etiamsī; *budiž!* per mē licet; estō; *jest* ~ opus est alqā rē, alqd, *inf.*; *necesse est s inf.*, ut *s konj.*, *accus. c. inf.*
třefiti ferīre (medium); percutiō, -ere alqd.
tréma tremor *m.*; *míti -u* tremere, tremēscere.

třemen *stapia *f.*, stapeda *f.*
tření tritus, -ūs *m.*; ~ *ryb* partūs tempus, -oris *n.*
třenice discordia *f.*, dissēnsiō *f.*
třepení fimbriae, -ārum *f.*; *s -ím* fimbriātus 3.
třepetati se palpitāre, tremere; micāre (radii).
trepka solea *f.*, crepida *f.*
třesení tremor *m.*; horror *m.*
třeskot fragor *m.*; strepitus, -ūs *m.* (armōrum); crepitus, -ūs *m.*
trest poena *f.*; (*peněžitý*) multa *f.*; (*smrti*) supplicium *n.*; (*důtka*) animadversió *f.*; ~ *stanoviti* poenam cōstituere alci reī; *pod -em* poenā prōpositā; *bez -u* impūnē.
trest succus, -ī *m.*; (*jádro*) caput (-pitis *n.*), summa (-ae *f.*) reī.
trestanec noxius *m.*; homō ad opus damnātus *m.*
trestatel vindex, -icis *m.*; ultor, -ōris *m.*
trestati pūnīre, poenā afficiō, -ere alqm, poenam repetere ab alquō, animadvertere in alqm, multāre alqm alqā rē, (*smrti*) suppliciō afficiō, -ere alqm, supplicium sūmere dē alqō; *býti trestán za něco někým* poenās alcis rei dare (solvere, pendere) alci; ~ *něco* vindicāre alqd, poenās sūmere *prō* alqā rē, poenās repetere ob alqd.
trestnice ergastulum *n.*
trestný poenā (suppliciō) dignus 3, pūniendus 3, noxius 3.
třešně cerasus, -ī *f.*
třeštiti īnsānīre; animī nōn com-potem esse.
třetí tertius 3; *po* ~ tertium.
třetidenní tertiānus 3.
třetina tertia pars, -tis *f.*
trh mercātus, -ūs *m.*; (*týdenní*) nundinae, -ārum *f.*; (*tržiště*) fo-rum *n.*
trhaně carptim.
trhati carpere, scindere (vestem), lacerāre, vellere, ēvellere (capillōs), revellere, dēripiō, -ere (vestem alci šaty s koho), legere (herbās), vellicāre, rumpere (catēnās); ~ *se* scindī (vestis), rumpī (fūnis), rīmās agere (nā-

- vis); ~ **sebou** micāre, palpitāre (cor).
trhlina rīma f., fissum n.; -y dostá-vati rīmās agere.
trhlý rīmōsus 3; (bláznivý) mente captus 3.
trhnouti čīm trahere, vellere, velli-cāre alqd; ~ **rukou** manum raptim retrahere; ~ **sebou** cohorrēscere, resilire, recellere, sē corripere.
trhová smlouva emptiōnis tabu-lae, -ārum f. (litterae, -ārum f.).
tři trēs, tria; po třech ternī 3; ~ **dni** trīduum n.; ~ **roky** trien-nium n.
tříbiti purgāre, ēmendāre alqd, acuere (mentem), expolire.
tribun tribūnus m.
tribunál iūdicium n.; tribūnal, -ālis n.
tribunát tribūnātus, -ūs m.
tribunský tribūnicus 3.
třicátý trīcēsimus 3.
třicet trīgintā; po -i trīcēnī 3.
třicetkrát trīciē(n)s.
třída ordō, -inis m.; classis, -is f. (druh) genus, -eris n.; (městská) platēa f., vīcus m.
třidenní trium diērum; trīduī.
třídění distribūtiō f.; ~ **hlasovacích lístků** dīribitiō f.
tříditi distribuere (cōpiās), disper-tire (genera), dēscribere (homī-nēs in ordinēs), dīribēre (tabu-lās)
tříhlavý triceps, -cipitis.
tříkrát ter; ~ **tolik** triplum.
tříletí triennium n.
tříletý trium annōrum; trēs annōs nātus.
tříliberní trilībris 2; trium lībrā-rum.
třímati tenēre.
tříměsíční trimēstris 2; trium mēnsium.
třináct trēdecim; po -i ternī dēnī 3.
třináctiletý trēdecim annōrum; trēdecim annōs nātus.
třináctkrát terdecies.
třináctý tertius decimus 3.
třínohý tripēs, -edis.
třínožka tripūs, -odis m.
třírohý triangulus 3.
tříska assula f.
třískati affligere (ad terram).
třístranný triquetrus 3.
tříštiti findere.
tříti terere; fricāre; ~ **nouzi** egestāte premī.
triumf triumphus m.; ~ **slaviti** triumphāre dē (ex) alquō.
trkati cornibus ferire (petere) alqm.
trmácení labor m.
trmácetí labōre fatīgāre (vexāre) alqm; ~ **se** labōribus sē exercēre, (fatīgāre).
trn spīna f.; býti komu -em v očích invīsum esse alci..
trní sentis, -is f.; dūmētum n.; dūmus m.; veprēs, -is m.
trnitý spīnōsus 3, sentus 3.
trnka prūnum silvestre n.
trnouti horrēre, tremere.
trnový spīneus 3.
trochu aliquid (lūcis), paulum, parum, exiguum (frūmentī); (o ča-se) paulisper, paululum; o ~ paulō, aliquantō.
trojbarevný triplici colōre.
trojcestí trivium n.
trojčata trigeminī, tergeminī, -ōrum m.
trojdílný tripertitus 3.
trojhran triangulum n.
trojhranný triangulus 3.
trojí trēs, -tria.
trojitý triplex, -icis.
trojnásobný triplex, -icis.
trojpán triumvir, -ī m.
trojspěží tribus equīs iūctus 3.
trojúhelník triangulum n.
trojveslice trirēmis, -is f.
trojzubec tridēns, -dentis m.; fuscina f.
trojzubý tridēns, -dentis; tricuspis, -idis.
tropiti v. **strojiti**; ~ **hluk** tumultum concitāre; ~ **pletichy** plūrima miscēre; ~ **různice** discordiam serere; ~ **zlo** mala cōnflāre; ~ **si posměch** ēlūdere alqm.
trosečník homō ēiectus m.; nau-fragus m.
troska frāgmentum n.
trouba tuba f., lituus m., būcina f.
troubiti tubā canere (receptuī na ústup).
troud fōmes, -itis m.
troufati si audēre.

trousiti spargere.

trpaslík pumiliō, -ōnis *m.*; nānus *m.*

trpělivost patientia *f.*, tolerantia *f.*;
~ *mně dochází* patientiam rumpō;
míti ~ *s kým* ferre alqm.

trpělív-ý patiēns, -entis; tolerāns, -antis; -ě *patlenter*, moderātē, aequō animō.

trpěti patior, -ī; ferre, perferre, tolerāre alqd; ~ *hlad (nedostatek)* famē (inoplā) premī; ~ *nač labōrāre ex alqā rē*; ~ *škodu (porážku)* damnum (clādem) accipī, -ere; ~ *komu co ignōscere* alci alqd; *dáti si líbiti* patī alqd (fierī).

trpkost acerbitas *f.*

trp-ký acerbus 3, amārus 3, asper, -a, -um; -ce acerbē, asperē.

třpyt fulgor *m.*; splendor *m.*

třpytiti se fulgēre, splendēre; micāre.

třtina (h)arundō, -inis *f.*; calamus *m.*

trubač tucicen (tibicen), -inis *m.*

trubec fucus *m.*

trubice fistula *f.*; tubus *m.*; canālis, -is *m.*; sīphō, -ōnis *m.*

trubka tuba *f.*; cornū, -i; būcina *f.*

trud labor *m.*; maeror *m.*; aegritūdō, -inis *f.*; trīstītia *f.*

truditi fatigāre, dolōre afficiō, -ere alqm; ~ *se fatigārī*, dolōre affici (ob alqd), dolēre, maerēre alqd.

trudnomyslnost ātra bilis, -is *f.*; trīstītia *f.*

trudný gravis 2, miser, -e, -um, trīstis 2, dūrus 3.

truhla arca *f.*

truhlář faber lignārius *m.*

truhlík arca *f.*, capsula *f.*; (hlupák) stīpes, -itis *m.*

truchlení lūctus, -ūs *m.*

truchliti maerēre, lūgēre, dolēre alqm.

truchliv-ý maestus 3, trīstis 2; lūctuōsus 3, acerbus 3 (mors, diēs), dūrus 3 (tempus); -ě maestē, maestō animō.

truchlohra tragoedia *f.*

truchlozpěv cantus (-ūs *m.*) lūgubris; nēnia, -ae *f.*

trůn solium *n.*, sēdēs (-is *f.*) rēgia; (vláda) rēgnum *n.*, Imperium *n.*;

na ~ *vstoupiti* rēgnum occupāre, (adipiscī), ad rēgnum pervenīre.

trup truncus *m.*; corpus, -oris *n.*

trus stercus, -oris *n.*; fīmus, -ī *m.*

trval-ý cōstāns, -antis; diūtinus 3, diūturnus 3, perpetuus 3, stativus 3, stabilis 2, perennis 2, firmus 3; -e cōstanter, perpetuō, semper.

trvání continuātiō *f.*; diūturnitas *f.*; perpetuitās *f.*

trvanlivost firmitās *f.*; perpetuitās *f.*, diūturnitas *f.*

trvanlivý firmus 3; diūtinus 3.

trvati manēre, permanēre; flōrēre āc vigēre; *něj. čas* ~ *tenēre* (imber per tōtam noctem tenuit); esse (bellum fuit per biennium); ~ *na čem* perstāre, persevērāre in alqā rē (in sententiā suā); *trvám (= myslím)* crēdō *s akk. c. inf.*

trychtýř infundibulum *n.*; -ūs *n.*

tryskati prōsilīre, ēmicāre.

tryskem equō citātō, admissō (accurrere).

trýzeň cruciātus, -ūs *m.*; tormenta, -ōrum *n.*

trýzniti vexāre alqm; asperē tractāre alqm; *v. trápiti.*

tržiště forum *n.*; emporium *n.*

tržiti cōgere, recipī, -ere (pecūniam).

tržnice macellum *n.*

tu čas. tum, quō factō; *míst. hīc*, ibi; *tu i tam* passim, dispersē; *tu — tu tum — tum*, modo — modo, nunc — nunc; *tu teprv* tum dēmum.

tučněti pinguēscere.

tučnost pinguitūdō, -inis *f.*, obēsitas *f.*

tučný pinguis 2, opīmus 3, obēsus 3, nītīdus 3; (výnosný) lautus 3, opīmus 3, lūculentus 3.

tudíž itaque, ergō, igitur, ideō, quārē, quam ob rem; quae cum ita sint.

tudy hāc, eā.

tuhnouti concrēscere (aqua frīgore); rigēscere, obrīgēscere, torpēscere, ob-, obstupēscere.

tuhost rigor *m.*; torpor *m.*

tuhý rigidus 3; (pevný) firmus 3;

-á zima hiems aspera (ācris, atrōx); frīgus acerbum; -á bitva proelium atrōx; -é spaní somnus artus (*gravis*).
tuchnouti umōre corrumpī.
tuk adeps, -ipis *m.*, *f.*; arvīna *f.*
ťukati pulsāre alqd.
tulák grassātor *m.*; homō vagus *m.*
tuleň phōca *f.*
tuliti se blandirī alci, applicāre sē ad alqm, in grātiam alcis sē īnsinuāre.
tůně stagnum *n.*
tunel cuniculus *m.*; (*v hoře*) mōns perfossus *m.*
tunika tunica *f.*
tupení maledictiō *f.*; calumnia *f.*
tupěti hebēscere.
tupič homō maledicus *m.*; exagitātor *m.*
tupiti hebetāre (gladium); (*haněti*) maledicere alci, vituperāre, exagitāre alqm.
tupost hebetātiō *f.*; (*duševní*) ingenium hebes *n.*; ingenīi tarditās *f.*
tupý hebes, -tis (gladius, ingenium); obtūsus 3; tardus 3 (*mēns*); *býti* ~ hebēre (ferrum); *státi se -m* hebēscere.
tur ūrus, -ī *m.*
tura iter, itineris *n.*
turban tiāra *f.*; tiāras, -ae *m.*
turnaj lūdus (-ī *m.*) equester (-stris); lūdicrum equestre *n.*; certāmen, -inis *n.*; certātiō *f.*
tušení (*do budoucna*) dīvī -í, -í is *f.*; suspici-, -ōnis *f.*
tušiti dīvināre, prōvidēre, praesāgīre, praesentīre, suspicārī alqd; *tuším* (= *myslím*) ut opīnor, nisi fallor; *crědō*, opīnor *s akk. a inf.*
tutlati occultāre, tegere alqd.
tuzemec indigena, -ae *m.*
tuzemský domesticus 3, vernāculus 3, proprius 3.
tužba dēsiderium *n.*; studium *n.*
tužiti dūrāre, firmāre, cōfirmāre, corrōborāre, exercēre (corpus); ~ *se sē* tenēre, manēre, nōn recēdere ab alqā rē, fortiter sē gerere.
tužka stilus cerussātus *m.*; plumbum *n.*
tvar forma *f.*, figūra *f.*, speci-, -ēi

f.; vhodný ~ *dáti aptē* formāre alqd.
tvář gena *f.*, bucca *f.*; faciēs, -ēi *f.*, vultus, -ūs *m.*; *do -e hleděti* alqm contrā intuērī, cōram aspiciō, -ere alqm; *před -í* in cōspectū alcis, cōram alqō.
tváření se (dis)simulātiō *f.*
tvářiti se simulāre (dissimulāre) alqd, *akk. a inf.*; ~ *se chudým sē pauperem (esse) simulāre*; -í *se, jako by neviděl* dissimulat sē illa vidēre.
tvářnost vultus, -ūs *m.*; faciēs, -ēi *f.*; habitus, -ūs *m.*; ~ *vzítí na sebe* formam induere.
tvaroh coāgulum lactis *n.*; lāc (lactis *n.*) coāctum (pressum).
tvor animal, -ālis *n.*; rēs, reī *f.*
tvořiti creāre, fingere, formāre alqd; faciō, -ere, efficiō, -ere.
tvořivý sollers, -tis; ingeniōsus 3; ~ *duch ingenium n.*; -á síla solertia *f.*
tvrditi affirmāre, dīcere, contendere, velle; ~ *že ne* negāre.
tvrdnouti dūrēscere.
tvrdohlavec homō pertināx, -cis *m.*
tvrdohlavost pertinācia *f.*, obstinātiō *f.*; animus obstinātus *m.*
tvrdost dūritia *f.*; animus dūrus *m.*
tvrdošijnost contumācia *f.*, pertinācia *f.*, obstinātiō *f.*
tvrdošijný contumāx, -ācis; pertināx, -ācis; obstinātus 3; -ě animō obstinātō.
tvrd-ý dūrus 3; *velmi* ~ praedūrus 3; *trochu* ~ dūriusculus 3; ~ *spánek* somnus artus, gravis; (*necitelný*) asper, -a, -um; ferreus 3, dūrus 3; -ě dūrē; ~ *spáti* artē et graviter dormīre; ~ *nakládati* graviter cōsulere in alqm, asperē tractāre alqm.
tvrz arx, -cis *f.*; castrum *n.*, castellum *n.*, locus mūnitus *m.*
tvzení dictum *n.*, affirmātiō *f.*, cōfirmātiō *f.*
tvůj tuus 3.
tvůrce creātor *m.*; formātor *m.*; auctor *m.*; effector *m.*; fabricātor *m.*; genitor *m.*; parēns, -entis *m.*
tvůrčí sollers, -tis; ingeniōsus 3; ~ *duch ingenium n.*; ~ *síla solertia f.*

ty tū; (*zesílené*) tūte.

tyč pertica *f.*, vallus *m.*; (*dlouhá*) longurius *m.*

týden hebdomas, -adis *f.*; septem diēs (-ērum) *m.*

týdenní singulīs hebdomadibus, in singulās hebdomadēs.

tygr tigris, -is *m.*, *f.*

tykadlo corniculum *n.*

tykati frāternō nōmine compellāre alqm, frātre[m] appellāre alqm.

týkati se tangere, attingere, contingere alqm alqd; pertinēre, attingere, spectāre ad alqm alqd; *co se mne týká* quod ad mē attinet; *to se mne netýká* id ā mē aliēnum est; *co se toho týče*, že... quod s *ind.*

tykev cucurbita *f.*

týl cervicēs, -um *f.*; ~ *šiku* agmen novissimum *n.*; ~ *tvořiti* agmen claudere.

týn saepēs, -is *f.*; saeptum *n.*

tyran tyranus *m.*; (*ukrutník*) homō crūdēlis, superbus.

týrání vexātiō *f.*

tyranský tyrannicus 3; (*násilný*) violentus 3, superbus 3; (*krutý*) crūdēlis 2.

tyranství dominātiō impotēns āc superba *f.*

týrati vexāre, cruciāre, agitāre alqm; saevire in alqm.

týti pinguēscere alqā rē.

týž idem, eadem, idem.

U

u ad, apud s *akus.* (*o věcech*), apud s *akk.* (*o osobách*); *u sebe míti* sēcum habēre; *u sebe uvažovati* sēcum reputāre; *v moci něčí* penes alqm; *bitva u Kanen* proelium ad Cannās commissum (factum).

uběhati se currendō cōnficior, -ī, fatīgārī.

uběhnouti currendō cōnfici, -ere, ēmetīrī (*iter*); cursū faciō, ere (*quingenta stadia*); (*o čase*) trāns-īre, praeterīre, lābī, fugiō, -ere.

ubezpečení affirmātiō *f.*, cōfirmātiō *f.*

ubezpečovati affirmāre, cōfirmāre alqd, *akk. c. inf.*; *jsem -en* persuāsum mihi est s *akk. c. inf.*

ubičovati ad mortem mulcāre alqm.

ubíhati fugiō, -ere, trānseō, -īre, praetereō, -īre, lābī.

ubíjeti caedere, ferīre, concīdere.

ubíрати dēmere alqd; ~ se cōnferre sē (*ad...*, *in...*); īre, tendere, proficīscī.

ubití holl fūstuārium *n.*

ublížení iniūria *f.*, violātiō *f.*; bez ~ inviolātus 3, integer, -gra, -grum; incolumis 2.

ublížití laedere, violāre, offendere alqm; iniūriam īnferre alci.

úbočí fāstigium *n.*; *na* ~ *hory* in mediō monte.

ubohý miser, -a, -um; infēlīx, -cis.

úbor vestis, -is *f.*; vestītus, -ūs *m.*; habitus, -ūs *m.*

ubrániti dēfendere alqm ab alqā rē; ~ se repellere, prōpulsāre alqd ā sē.

ubрати dēmere alqd.

ubrousek mappa *f.*

ubrus linteum *n.*

úbytě tábēs, -is *f.*

úbytek dēfectiō *f.*, dēminūtiō *f.*

ubytovati collocāre alqm apud alqm; dispōnere (*per hospitia*); ~ se dēvertere ad alqm.

ubývání dēcessiō *f.*, dēfectiō *f.*, dēminūtiō *f.*

ubývati dēcrēscere, minuī, immīnuī; (*o vodě*) recēdere, subsīdere; (*o bolesti*) remittere.

ucítiti sentīre, animadvertere; (*čichem*) odōrārī, olfacī -ere alqd.

ucpati obtūrāre, obstruere alqd.

úcta reverentia *f.*; verēcundia *f.*; observantia *f.*, honor *m.*; ~ *k rodičům* pietās ergā parentēs; ~ *k bohům* religiō *f.*, venerātiō *f.*, cultus, -ūs *m.*; -*u prokazovati* honōrem tribuere alci; *v -ě chovati* colere et observāre alqm.

uctíti hospitiō excipiō, -ere alqm; (*něčím*) appōnere alci alqd.

uctívání cultus, -ūs *m.* (*deōrum*).

uctívati colere, decōrāre, honestāre alqm; (*bohy*) venerārī, adōrāre.

uctivost observantia *f.*, reverentia *f.*

uctivý verēcundus 3; reverentiae plēnus 3.

učarovati incantāre, fascināre alqm.

účastenství societas *f.* alcis rei; (*péče*) cūra *f.*; (*bol*) dolor *m.*; (*soucít*) misericordia *f.*, hūmānitās *f.*; *účast projevovati s kým* movērī (*dolere, laetārī*) rēbus alcis.

účastnice socia alcis rei *f.*

účastník socius *m.*; particeps, -cipis; consors, -tis; affinis, -is *m.* alcis rei.

účastniti se interesse alci rei; participem (socium, adiūtōrem) esse alcis rei; societātem habēre alcis rei, cum alqā rē; ~ *se správy státní* rem públicam capessere, in rē públicā versārī; ~ *se pohřbu* exsequiās celebrāre.

účastný particeps, -cipis alcis rei; socius (bellōrum); affinis 2 (*cul-pae*).

učebna schola *f.*

učebnice ars, artis *f.* (artēs ōrātoriae); praecepta, -ōrum *n.*

učedník discipulus *m.*

účel cōsiliū *n.*, prōpositum *n.*, fīnis, -is *m.*; *za tím -em* eō cōsiliō (animō, hāc mente), ut...; *idcircō*; *ideō*; alcis rei causā; *míti* ~ alqd spectāre.

učelivost docilitās *f.*

učelivý docilis 2.

účelný commodus 3, idōneus 3, ūtilis 2.

učeň discipulus *m.*; tīrō, -ōnis *m.*

učenec vir (homō) doctus *m.*

učení institutiō *f.*; ēruditiō *f.*; doctrīna *f.*, disciplīna *f.*; *dáti do* ~ trādere alci alqm in disciplīnam; ~ *se studia* litterārum; doctrīnae, -ārum *f.*; disciplīna *f.*

učenost doctrīna *f.*; scientia litterārum *f.*; litterae, -ārum *f.*

učen-ý doctus 3; litterīs (doctrīnā) ērudītus 3; litterātus 3; -ě doctē, ēruditē, litterātē.

učesati pectere, cōmere (capillōs).

účet ratiō *f.*; ~ *klásti* ratiōnem reddere alci alcis rei, dē alqā rē;

-ty vésti ratiōnēs cōfici, -ere; ~ *platiti* nōmen (pecūniam debitam) solvere; *na můj* ~ meō sūmptū, meō nōmine; ~ *souhlasí* ratiō cōstat.

účetní prōcūrātor *m.*; ā ratiōnibus.

účetní kniha liber (-brī *m.*) ratiōnum; tabulae, -ārum *f.*; ratiōnēs, -um *f.*

účetnictví ratiōnēs, -um *f.*

učiliště schola *f.*

účinek effectus, -ūs *m.*; vīs (vim, vī) *f.*; ~ *míti* vim habēre.

učiněný (*pravý*) germānus 3, merus 3.

učiniti v. činiti.

účinkovati vim habēre; prōficiō, -ere; prōdesse; ~ *na koho* movēre, commovēre alqm; *škodlivě* ~ obesse, nocēre alci (rei); *blahodárně* ~ prōdesse alci (rei); ~ *při čem* interesse alci rei, adiuvāre alqd (alqm in alqā rē), operam cōferre ad alqd.

účinnost efficācitās *f.*; efficientia *f.*; vīs (vim, vī) *f.*

účinn-ý efficāx, -ācis; valēns, -entis; fortis 2; -ě efficienter, potenter.

učitel magister, -strī *m.*; praeceptor *m.*; doctor *m.*; (*veřejný*) professor *m.*; ~ *jazyku* grammaticus *m.*; ~ *práv iuris* interpres, -tis *m.*; ~ *řečnictví* rhētor *m.*

učitelka magistra *f.*

učiti docēre alqm alqd; ērudire alqm (in) alqā rē; trādere alci artem alcis rei; instituere alqm alqā rē.

učiti se discere alqd; (studiīs litterārum) operam dare; ~ *se u koho* ērudīrī, instituī ab alqō; ~ *se na z pamět* ēdiscere alqd.

účtovat ratiōnem alcis rei ineō, -īre; computāre alqd.

úd membrum *n.*; artus, -ūs *m.* (*obyč. plur.*).

událost factum *n.*; cāsus, -ūs *m.*; rēs, rei *f.*; ēventus, -ūs *m.*; *pl.* rēs gestae *f.*

udání dēlātiō *f.*; dēnuntiātiō *f.*; indicium *n.*; ~ *učiniti* indicium faci-, -ere (ēdere, dēferre).

udati indicium alcis rei faci-, -ere; (*u soudu*) dēferre alqm (dē vī), dēferre alqd ad alqm; ~ *své jmění*

bona sua profitēri (in cēsum dēferre); (*oznámiti*) indicāre, ēnuntiāre, aperīre, prōdere, dīcere alqd; ~ *peníze*, *zboží* locāre, collocāre, pōnere.
udáti se ēvenīre, accidere, fieri.
udatnost fortitūdō, -inis *f.*; virtūs, -ūtis *f.*
udatn-ý fortis 2, strēnuus 3; -ě fortiter, strēnuē.
udavač dēlātor *m.*; index, -icis *m.*; accūsātor *m.*
udavatel index, -icis *m.*
udáviti suffōcāre alqm, spīritum interclūdere alci, faucēs ēlīdere alci.
úděl sors, -tis *f.*
uděliti dare, tribuere, impertīre, praeberē, largīri alci alqd; *stejná práva* ~ alqm in parem condiciōnem iūris recipiō, -ere.
úder ictus, -ūs *m.*; plāga *f.*; verber, -is *n.*
udeřiti icere, ferīre, percutiō, -ere alqm (ōs, caput alci); ~ *hlavou o zeď* illīdere, impingere caput parietī; ~ *se do hlavy* affligere, offendere caput; ~ *na koho* adorīri, aggredior, -ī, invādere, petere alqm; signa īferre alci; irruere, impetum faciō, -ere in alqm.
udice hāmus *m.*
udidlo frēnum *n.*; habēna *f.*
uditi fūmō siccāre alqd.
udiviti admīrātiōne affici -ere alqm.
údobí spatium temporis *n.*
udobření mītigātiō *f.*, plācatiō *f.*, reconciliātiō *f.*, reditus (-ūs *m.*) in grātiam.
udobřiti mītigāre, plācāre, lēnīre alqm (animum alcis); reconciliāre alqm alci (cum alqō); ~ *se in grātiam* redeō, -īre cum alqō
udolati superāre, opprimere alqm.
údolí vallis, -is *f.*, convallis, -is *f.*
udržeti retinēre, sustinēre alqm; continēre (castrīs); (*vydržovati*) sustentāre, alere alqm alqd; (*zachovati*) servāre, cōservāre alqd.
udřiti se labōre cōficior, -ī.
udupati (pedibus) contundere alqd; exculcāre alqd.
udusiti suffōcāre alqm; spīritum

interclūdere alci; exstinguere, restinguere (ignem); opprimere (seditiōnem); auferre, tollere (pu-dōrem).
udušení suffōcatiō *f.*
uhájití tenēre, tuērī alqd; ~ *se dēfendere sē* ab alqā rē; repellere, prōpulsāre alqd ā sē.
uhasiti exstinguere, restinguere (ignem); ~ *žízeň* sitim explēre.
uhasnouti exstinguī, restinguī.
uhel carbō, -ōnis *m.*
úh-el angulus *m.*; ~ *světa* regi-caelī *f.*; *do všech -lů světa* quōquō-versus.
uhladiti polīre, expolīre, perpolīre alqd.
úhlavní nepřítel hostis capitālis *m.*; inimicissimus, īfestissimus.
uhlazenost ēlegantia *f.*; urbānitās *f.*
uhlazen-ý polītus 3, excultus 3, urbānus 3, ēlēgāns, -antis; -é *způsobu* hūmānitās *f.*; -ě urbānē, ēlēganter.
úhledn-ý speciōsus 3, decōrus 3, īsignis 2; -ě speciōsē.
uhlí carbōnēs, -um *m.*; (*žhavé*) prūna *f.*
uhlíř carbōnārius *m.*
uhnati fatīgāre alqm; ~ *si něco* cōntrahere, cōnflāre sibi alqd.
uhnísti depserē alqd.
uhníti putrēscere.
uhnízditi se nīdum faciō, -pere.
uhnouti dēclīnāre, dēflectere, ex-cēdere (dē viā).
uhnutí dēclīnātiō *f.* (corporis).
uhoditi v. **udeřiti**.
uhodnouti coniciō, -ere, coniectūrā assequī, intellegere alqd; ~ *hádku* aenigma solvere, explicāre.
úhona lābēs, -is *f.*; macula *f.*; vitiū *n.*; -u *na cti* vzíti infāmiam concipiō, -ere; *bez -y* sine vitiō, integer, -gra, -grum, incolumis 2.
úhor ager (-grī *m.*) novālis; novāle, -is *n.*
úhoř anguilla *f.*
uhořeti dēflagrāre, cōnflagrāre, incendiō dēlērī.
uhostiti hospitīō excipiō, -ere alqm; ~ *se dēvertēre* apud alqm
úhrada solūtiō *f.*
uhraditi solvere alqd.

uhranouti fascināre alqm.
uhřáti se calefierī.
úhrn summa, -ae f.; caput, -itis n.;
 -em summātim, omnīnō.
uhrýzti abrōdere.
uchazeč candidātus m.; petitor m.;
 (o dívku) procus m.
ucházení se petitiō f.; ambitiō f.;
 (protizákonně) ambitus, -ūs m.
ucházeti o čase trānseō, -īre, prae-
 tereō, -īre, abeō, -īre, lābī; ~
 čemu vītāre, effugiō, -ere (perī-
 culum), ēvādere, ēlabī (ex insi-
 diīs); ~ pozornosti fallit, fugit,
 praeterit mē alqd; ~ cestu cōn-
 fici, -ere, ēmetīrī, prōgredior, -ī
 (viām tridui).
ucházeti se petere, rogāre alqd ab
 alqō; ~ o úřad magistrātum pe-
 tere; ~ o dceru filiam alcis sibi
 petere (in mātirimōnium).
uchlácholiti mītigāre, plācāre, lē-
 nīre alqm (animum alcis); repri-
 mere alqd.
ucho auris, -is f.; (u nádob) ānsa f.;
 (u jehly) forāmen, -inis n.; má za
 ušima praeter speciem callidus est;
 ~ nastavit aurēs admovēre, ēri-
 gere; za ~ si zapsati memoriam
 alcis reī retinēre.
uchopení comprehēnsiō f.
uchopiti prehendere, apprehen-
 dere, comprehendere, arripiō,
 -ere alqd; ~ se zbraně arma capiō,
 -ere, sūmere; ~ se čeho capiō,
 -ere (cōsiliū), ūtī (occāsiōne),
 experīrī, tentāre (ultima).
uchovati servāre, reservāre alqd;
 bůh uchovej minimě vērō!
uchvatitel raptor m.; tyrannus m;
 ~ trůnu quī vī rērum pōtitus est.
uchvátiti rapiō, abripiō, corripiō,
 -ere, dēprehendere, auferre alqd;
 býti -cen hněvem īrā incendi.
úchvatný mīrificus 3, admīrābilis 2.
uchýliti dēflectere, dēclīnāre, āver-
 tere alqd; ~ se od čeho dēflectere,
 dēclīnāre ab alqā rē, aberrāre
 (viā), discēdere, recēdere (ab
 officiō), cōnvertēre (iter); ~ kam
 sē vertere, sē cōnferre, sē reci-
 pere, cōnfugiō, -ere ad alqm; ~
 s majetkem mē meaque cōnferō.
úchylka dēclīnātiō f.; aberrātiō f.
úchylný diversus 3 alci reī, discre-

pāns, -antis ab (cum) alqā rē, alci
 reī, dispar, -is alci reī, dissimilis 2
 alci reī, alius, -a, -ud.
uchystati parāre, praeparāre, com-
 parāre, īnstruere alqd.
ujařmiti subigere (gentem).
ujasniti explānāre, explicāre, il-
 lustrāre, dēclārāre alqd.
ujec avunculus m.
ujednání pactiō f.; podle ~ ex
 conventū, ex pactō.
ujednati cōstituere, pacīscī, dē-
 cernere alqd.
ujeti āvehī; aufugi, -ere; (uraziti)
 cōficiō, -ere, ēmetīrī, prōgre-
 dior, -ī (iter); ujetá (uježděná) cesta
 via trīta f.
újezd via cava f.; faucēs, -ium f.;
 angustiae viārum f.
uježděný trītus 3.
ujímati minuere, imminuere, dē-
 minuere alqd; ~ ve vlastnictví
 possīdere, occupāre alqd; ~ se
 čeho cūrāre alqd, prōspiciō, -ere
 alci reī; ~ se vlády rēgnum obti-
 nēre; ~ se správy obce rem pūbli-
 cam capessere, ad rem pūblicam
 accēdere; ~ se dědictví hērēditā-
 tem adīre; ~ se koho tuērī, dē-
 fendere, excipiō, -ere alqm; strom
 se ujímdá arbor rādīcēs agit, in-
 nāscitur.
ujišťování affirmātiō f.
ujišťovati affirmāre, cōfirmāre,
 assevērāre (akk. c. inf.); býti -ěn
 sibi persuādēre, persuāsum est
 alci; býti -ěn o čem explōrātum
 habēre alqd.
újma dēminūtiō f., dētrīmentum
 n., damnum n.; -u činiti dēminuere
 alqd, damnum īnferre alci; o své -ě
 meā (tuā, suā, nostrā, vestrā)
 sponte.
ukamenovati lapidibus cooperīre
 alqm.
úkaz vīsum n., speciēs, -ēī f., rēs,
 reī f.; portentum n., prōdigium n.,
 mōnstrum n.
ukázatel index, -icis m.
ukázati ostendere, ostentāre, ape-
 rīre, mōnstrāre, dēmōnstrāre
 alqd; {dávati na jevo} significāre,
 prae sē ferre; ukaž! cedo (codi-
 cem)! ~ se compārēre, sē osten-
 dere, in cōspectum venīre; ~ se

- veřejně in publicum prōdeō, -īre; (o věcech) appārēre, cernī.
- ukázka** specimen, -inis *n.*; documentum *n.*, exemplum *n.*
- ukazováček** digitus index (-icis) *m.*
- úklad** insidiae, -ārum *f.*; fraus, -dis *f.*; dolus *m.*
- ukládati** pōnere, dēpōnere, condere alqd; ~ *peníze* pecūniam collocāre in alqā rē, occupāre alqā rē (faenore *na úroky*, fundīs *v pozemcích*); ~ *komu* co imperāre (frūmentum), iniungere (officium), impōnere (pecūniam), irrogāre (multam) alci; praecipiō, -ere, mandāre alci alqd; ~ *komu* (úklady *strojiti*) insidiārī alci, insidiās parāre alci; ~ *se* recumbere, (*ke spaní*) quiētī (somnia) sē trādere.
- úkladník** insidiātor *m.*
- úkladn-ý** insidiōsus 3; ~ *vrah* sīcārius *m.*; -á *vražda* caedēs, -is *f.*; *žalovati z -é vraždy* accūsāre alqm inter sīcāriōs; -ě insidiōsē, per insidiās, per fraudem.
- ukliditi** tollere, abscondere, auferre alqd; (*uspořádati*) in ordinem redigere alqd; ~ *se* discēdere, recēdere, sēcēdere.
- uklidniti** pācāre, sēdāre alqd; ~ *se* cōnsidere (ardor animī).
- uklizení** (*sporu*) compositiō *f.*
- uklízeti** abscondere, tollere alqd; (*čistiti*) purgāre alqd.
- úklon** inclīnātiō *f.* (corporis).
- ukloniti se** corpus inclīnāre, (*před kým*) (corpore inclīnātō) salūtāre alqm.
- uklouznouti** ēlābī, excidere; (*sklouznouti*) fallente vestīgiō cadere.
- ukojiti** sēdāre, restinguere, lēnīre, pācāre, compōnere alqd; satiāre alqd.
- úkol** pēnsus *n.*; negōtium *n.*; mūnus, -eris *n.*; opus, -eris *n.*; officium *n.*; partēs, -ium *f.*
- ukolébatí** (dítě) infantem cūnīs movendīs sōpīre; ~ *koho* sēcūrum reddere alqm.
- úkon** actiō *f.*; (*posvátný*) caerimonia *f.*
- ukončení** fīnis, -is *m.*; exitus, -ūs *m.*
- ukončiti** fīnem faci, -ere alcis rei, cōfici, -ere, fī īre alqd; ~ *řeč* perōrāre.
- ukonejšiti** sēcūrum reddere alqm.
- úkor** iniūria *f.*; *na* ~ činiti contumēliam faciō, -ere alci, alqō invitō faci, -ere alqd.
- ukořistiti** capiō, -ere alqd ab alqō, praedārī alqd.
- úkosem** oblīquē, in oblīquum.
- ukousnouti** mordicus alqd auferre, morsū arripi, -ere alqd.
- ukouti** fabricārī, prōcūdere alqd.
- ukrácení**: *pro* ~ *dlouhé chvíle* temporis fallendī causā; animī causā.
- úkradkem** furtim, clam, occultē.
- ukrásti** fūrārī, surripiō, -ere, furtō subducere alci alqd.
- ukrátiti** contrahere alqd; ~ *si čas* fallere tempus; ~ *život* mortem alci mātūrāre.
- ukřivditi** iniūriam inferre alci, iniūriā affici, -ere alqm.
- ukřižovati** crūcī affigere, (suffigere), in crūcem agere (tollere) alqm.
- ukrojiti** abscidere alqd.
- ukrutenství** crūdēle facinus (-oris) *n.*
- ukrutnost** crūdēlitās *f.*; saevitia *f.*; atrōcitās *f.*
- ukrutn-ý** crūdēlis 2, saevus 3, dūrus 3, immānis 2; -ě crūdēliter, acerbē, ferōciter; (*náramně*) vehementer.
- úkryt** latebra *f.*, latibulum *n.*, occultum *n.*, receptāculum *n.*
- ukrývati** tegere, abdere, occultere, occultāre, abscondere alqd; ~ *se* sē occultāre (silvā), sē abdere (in silvās), dēlitēscere (in silvīs).
- ukrývání** occultātiō *f.*, dissimulātiō *f.*
- ukvapiti se** praeproperē (temerē) agere.
- úl** cavea *f.*, alveārium *n.*
- ulehčení** levātiō *f.*; remissiō *f.* (poenae).
- ulehčiti** levāre, adlevāre, sublevāre alqd, lēnīre (dolōrem); ~ *komu* co levāre alqm alqā rē.
- ulehnouti** accumbere, recumbere, discumbere; ~ *nemocen* in morbum incidere; ~ *k spánku* cubitum eō, īre.

uletěti āvolāre.

úleva levātiō *f.*, remissiō *f.*

uleviti levāre alqd, remittere, imminuere alqd, mītigāre; (*menšiti se*) imminuī, remittere, cadere; *vītr ulevil vīs ventī cecidit.*

uleželý vetustus 3, annōsus 3 (*vīnum*).

ulice vīcus *m.*, via *f.*, platēa *f.*; *na -i in pūblicum, -ō.*

ulička angiportum *n.*, angiportus, -ūs *m.*

úlisník adūlātor *m.*; homō blandus *m.*

úlisnost blanditia *f.*; adūlātiō *f.*

úlisný blandus 3, adūlātōrius 3.

ulita concha *f.*

úlitba libātiō *f.*

ulíti dēfundere, libāre; ~ *oheň* restinguere ignem; ~ *sochu* fundere, fingere simulācrum.

úloha *v. úkol*; ~ *divadelní* partēs, -ium *f.*, persōna *f.*; *hlavní -u hráti* primās partēs agere.

úlomek frāgmentum *n.*

ulomiti dēfringere alqd; ~ *se dēfringī*, (*na konci*) praefringī.

uloupení ēreptiō *f.*

úlovek praeda vēnātica *f.*; vēnātiō *f.*, (*rybí*) piscātus, -ūs *m.*

uloviti vēnandō adipiscī alqd; ~ *si něco* contrahere sibi alqd.

umačkati opprimere alqm.

umazati inquināre, contāmināre, oblinere, perungere alqd alqā rē.

umdlénost fatīgātiō *f.*, dēfatīgātiō *f.*; lassitūdō, -inis *f.*, languor *m.*

umdlený fessus 3, dēfessus 3, dēfatīgātus 3.

umdlévati fatīgārī, languēscere, relanguēscere.

umělec artifex, -ficus *m.*

umělkyně artifex, -icis *f.*

uměleck-ý artificiōsus 3, arte perfectus 3; -é *dílo* artis opus, -eris *n.*, artificium *n.*; -é *poklady* opera atque artificia *n.* - *á výstava* artis opera prōpalam collocāta *n.*; - *á snaha* studium artis colendae; - *y* affabrē, artificiōsē, artificis modō, summō artificiō.

umělost sollertia *f.*; artificium *n.*

uměl-ý manū (arte) factus 3; compositus 3; artificiōsus 3; concinnus 3; -e arte, manū, compositē.

umění ars, artis *f.*; (*vědní*) scientia *f.*; ~ *řečnické* ars dīcendī; ~ *malířské* ars pingendī; ~ *válečné* ars bellica, ars bellī; ~ *oblévací* scientia oppugnātiōnis; ~ *lékařské* scientia medicōrum, medicīna *f.*; *krásná* ~ artēs ingenuae (*liberālēs, bonae, optimae*).

úměrnost prōportiō *f.*; aequālītās *f.*; convenientia (apta compositiō) partium (membrōrum) *f.*; (*v řečnictví*) concinnitās *f.*

úměrný aequālis 2, aequābilis 2, congruēns, -entis.

uměsti verrere alqd.

uměti scīre, didicisse.

umíněnost pervicācia *f.*; obstinātiō *f.*

umíněný pervicāx, obstitus 3.

umíniti si statuere, cōstituere *s inf.*; cōsiliū capiō, -ere.

umírání mors, -tis *f.*; obitus, -ūs *m.*

umíratí morior, -ī; pereō, -īre; intereō, -īre; (*dě*) vītā dēcēdere; mortem obeō, -īre; suprēmum diem obeō, -īre; mortem occumbere; - *jící* moriēns, -entis; moribundus 3.

umírněnost continentia *f.*, temperantia *f.*, moderātiō *f.*

umírněný continēns, -entis; temperāns, -antis; moderātus 3, modicus 3, modestus 3.

umírniti temperāre alqd; moderārī, temperārī alci rei (*īrae, cupiditāti*); coērcēre, continēre alqd; ~ *se sē* continēre, (*sibi*) temperāre ab alqā rē, moderārī (*īrae*).

umístiti locāre, collocāre, pōnere alqd.

umlčeti faciō, -ere, ut alqs taceat; opprimere alqm.

umlknouti conticēscere, obmūtēscere.

umlouvatí pacīscī alqd cum alqō; - *áme* se convenit inter nōs alqd.

úmluva pactum *n.*, pactiō *f.*, conventum *n.*; foedus, -eris *n.*; condičiō *f.*; *podle -y* ex compositō, ex pactō.

umluvěný pactus 3; -é *znamení* signum, quod convēnit.

umluviti něco s kým cōstituere,

condicere, paciscī alqd cum alqō;
 ~ se paciscī, pactiōnem faciō,
 -ere cum alqō, convenit mihi
 cum alqō dē alqā rē.
úmor solūtiō *f.* (aeris aliēnī).
úmorný acerbissimus 3, molestis-
 simus 3.
umořiti necāre, trucidāre, cōn-
 ficiō, -ere, macerāre alqm; ~ se
 cōsūmī (maerōre); ~ *dluh* dis-
 solve (aes aliēnum).
umoudřiti se resipiscere, ad sā-
 nitātem revertī, ad sē redire.
umožniti facultātem dare alcis reī.
umrlec corpus (-oris *n.*) mortuum;
 mortuus *m.*
umrlý mortuus 3, exanimus 3.
úmrť mors, -tis *f.*
umrtviti obtundere alqd.
umrznouti frīgore cōficior, -ī.
umučení passiō *f.* (*círk.*).
umučiti cruciātū ēnecāre, in tor-
 mentis necāre alqm.
úmysl cōsiliū *n.*; mēns, -tis *f.*;
 prōpositum *n.*, cōgitātum *n.*;
míti ~ in animō habēre; *s tím*
-em aby eō cōsiliō (animō),
 hāc mente, ut...; -*u svého jsem*
dosáhl quod voluī, assecūtus sum;
co mám v -u quid est meī cōsiliī;
co máš v -u? quid tibi vīs?
úmysl-n-ý cōgitātus 3, cōsultō
 factus 3; -ē cōsultō, cōsiliō,
 dē indūstriā, voluntāte et iūdicīo,
 datā operā.
umýti abluere, perluere, lavāre
 alqd.
umyvadlo aquālis, -is *f.*
unáseti ferre, rapiō, -ere alqd.
únava dēfatīgātiō *f.*; lassitūdō,
 -inis *f.*; languor *m.*
unavený fessus 3, dēfatīgātus 3,
 lassus 3.
unaviti fatīgāre, dēfatīgāre alqm;
 ~ se fatīgārī, languēscere.
unéstí sustinēre, ferre (*udržeti*);
 (*mocí*) rapiō, -ere (virginem),
 abripiō, -ere (filiōs); (*nadchnouti*)
 inflammāre, incendere, excitāre
 (ardentī studiō).
uniforma vestitus (-ūs *m.*) militāris;
 (*slavnostní*) vestitus sollemnis *m.*
unikati ēlābī, effluere; effugiō, -ere
 alqd.
uniknouti dēvitāre, ēvitāre (do-

lōrem); ēvādere (ē periculō);
 effugi-, -ere (invidiam).
universita ūniversitās (-ātis *f.*)
 litterārum.
únor (mēnsis) Februārius.
únos raptus, -ūs *m.*
únosce raptor *m.*
unylost languor *m.*
unylý languidus 3, lassus 3.
uondati fatīgāre, dēfatīgāre alqm.
upadati lābī, dēlābī (in miseriam),
 intereō, -īre, exstinguī, corrumpī.
úpadek lāpsus, -ūs *m.*; ruīna *f.*;
 corruptēla *f.* (mōrum); ~ *jmění*
 ruīna fortūnārum (reī familiāris);
 ~ *učiniti* forō cēdere, dēcoquere,
 corruere, aere dīruī.
upadnouti cadere, lābī, collābī;
 incidere (in morbum), illābī
 (marī); *nechatí něco* ~ mittere,
 āmittere alqd dē manibus; ~
v nemilost grātiā alcis excidere;
v nesnáze molestiis implicārī;
v poddanství servitūte opprimī;
do bídy in miseriam dēlābī; *do*
mdloby animus mē dēficit.
upachtiti se dēfatīgārī, languēscere
upáliti combūrere, ignī necāre
 (cremāre) alqm.
upamatovati monēre, admonēre,
 commonefacī, -ere alqm alqd
 (alcis reī, dē alqā rē); ~ se re-
 miniscī, recordārī alqd; *nemohu*
 se ~ nōn meminī.
úpatí (*hory*) rādicēs (-um *f.*) mon-
 tis, infimus mōns *m.*
upejpati se modestē, pudicē sē
 gerere.
upejpavý pudīcus 3.
úpěnlí lāmentātiō *f.*; questus, -ūs *m.*;
 clāmor flēbilis *m.*; ululātus, -ūs *m.*
úpěnlivý lāmentābilis 2, miserā-
 bilis 2, flēbilis 2.
úpěti lāmentārī, gemere, inge-
 miscere.
upevniti dūrāre, firmāre, stabilīre
 fundāre, fīgere, infīgere, mūnīre
 alqd; ~ *provazem* dēstināre (nā-
 vēs ancorīs), alligāre, dēligāre,
 vincīre alqd.
upínati connectere, colligāre alqd;
 ~ *zrak na cosi vyššího* suspiciō,
 -ere ad altiōra quaedam; ~ *všecku*
pozornost convertere mentem
 cum oculis.

upíratí negāre, abiūrāre, infitiārī alqd; ~ oči oculōs dēfigere, intendere, convertere ad (in) alqd; ~ *mysl* animum attendere ad alqd.

úpís cautiō *f.* (pecūnlārum); chīrographum *n.*; *dlužní* ~ syngrapha *f.*

upisovatí litterīs obligāre alci alqd.

upíti dēgustāre alqd; summum pōculum libāre.

upláchnouti sē subducere; fugiō, -ere.

úplatek corruptēla *f.*, largitiō *f.*, pretium *n.*; pecūnia capta *f.*

uplatitelný vĕnālis 2.

uplatiti solvere, dissolvere (aes aliĕnum), reddere (debitum); ~ *koho* (aurō, pecūniā) corrumpere alqm.

úplatnost animus vĕnālis *m.*

uplatňovatí exercĕre, interpōnere, probāre, comprobāre alqd; ~ *své právo* iūs suum exsequī; ~ *nároky* vindicāre sibi alqd; ~ *se valĕre*, posse, alqd (in alqō numerō) esse.

úplavice dysenteria *f.*

úplněk lūna plēna *f.*

úplnost integritās *f.*; absolūtiō *f.*; iūstus numerus *m.*, iūsta magnitūdō *f.*

úpln-ý integer, -gra, -grum; plēnus 3, tōtus 3; (*dokonalý*) absolūtus 3, perfectus 3, solidus 3 (libertās), summus 3 (fēlicitās); -ě plānĕ, integrĕ, omnīnō, prōrsus, funditus.

uplynouti trānseō, -īre, praetereō, -īre; *po -utí* 10 let decem annīs interiectīs.

uplynulý praeteritus 3.

upokojení plācatiō *f.*, sēdātiō *f.*; tranquillitās animī *f.*; solācium *n.*

upokojiti plācāre, mītigāre, sēdāre, reprimere alqd; ~ *se* animō cōnquiĕscere, ad *se* redīre, sē colligere.

upomenutí admonitiō *f.*

upomínatí monĕre alqm alcis reī (dĕ alqā rĕ); appellāre alqm dĕ alqā rĕ.

upomínka admonitiō *f.*; (*památka*) memoria *f.*, recordātiō *f.*

úponka clāvicula *f.*, pampinus, -ī *f.*

úporný pervicāx, -ācis; obstinātus 3.

upotiti se sūdāre, sūdōrem ĕmittere.

upotřebiti ūtī alqā rĕ, adhibĕre alqd alci reī (ad alqd), cōferre alqd ad alqd, impendere (pecūniam in alqā rĕ, ad alqd); *ne* ~ omittēre alqd.

upoutatí vincīre, dĕvincīre alqm; capiō, -ere, tenĕre alqm; ~ *na sebe* alqm sibi adiungere.

upozornĕní: *na* ~ admonitū (amīcī).

upozorniti admonĕre, monĕre, commonefacī, -ere alqm (alcis reī, dĕ alqā rĕ, ut...); alcis animum advertere ad alqd; significāre (dĕ fugā alci).

upracovaný labōre fatīgātus, cōnfectus.

upracovatí se labōre fatīgārī, cōnficior, -ī.

uprášiti pulvere aspergere alqd.

úprava apparātus, -ūs *m.*; *vnĕjší* ~ forma *f.*, speciĕs, -ī *f.*, figūra *f.*; ~ *šatů* habitus, -ūs *m.*; cultus, -ūs *m.*

upraviti īstituere, cōstituere (rem pūblicam), ordināre (rĕs suās), condīre (cibum), recōgnōscere (carmina); accomodāre alqd alci reī, cōnformāre, fingere alqd ad alqd; ~ *vlasý* capillos cōmere.

úpravný apparātus 3, ĕlegāns, -antis, magnificus 3, pulcher, -chra, -chrum, nītīdus 3, lepidus 3, bellus 3.

uprázdniti vacuefaciō, -ere, relinquare alqd; ~ *se k čemu* tempus sūmere ad alqd.

uprázdnĕný vacuus 3, līber, -um, orbus 3.

uprchlík fugitīvus *m.*; domō (patriā) prōfugus; (*bez domova*) extorris 2.

uprchlý prōfugus 3, fugitīvus 3.

upřĕný dĕfīxus 3.

upřímnost vĕritās *f.*; simplicitās *f.*; fidĕs, -eī *f.*

upřím-n-ý vĕrus 3, simplex, -icis, fīdus 3, fidĕlis 2, sincĕrus 3; ~ *vlastenec* vir optimus; patriae amantissimus; -ě vĕrĕ, līberĕ, sincĕrĕ, simpliciter, ex animō, apertĕ.

úprk impetus, -ūs *m.*; -em properĕ,

- vehementer, praeceps, -cipitis; equo admissō.
- uprositelný** exōrābilis 2.
- uprositi** exōrāre alqm; precibus permovēre alqm; *dāti se ~ exōrārī*.
- upsati** trāscribere, litteris obligāre alci alqd.
- upustiti** mittere, āmittere alqd dē manibus; ~ *od čeho dēsistere* (ab) alqā rē, omittere (ōdium), dēpōnere (cōsiliū), dēcēdere (dē suō iūre), relinquere (oppugnātiōnem); ~ *od žaloby causam dēpōnere*, ā causā recēdere; ~ *od války* ab armīs recēdere.
- úrada** cōsiliū *n.*, dēliberātiō *f.*
- úrad** magistrātus, -ūs *m.*; honor, -ōris *m.*; mūnus, -eris *n.*; (vojenský) Imperium *n.*; (kněžský) sacerdotium *n.*; (povinnost) officium *n.*; ~ *zastávati* magistrātum gerere, obtinēre, administrāre; magistrātū fungī; *z moci -u* prō auctoritāte, prō magistrātū, prō imperiō.
- uraditi se** dēcernere *s inf.*, paciscī alqd cum alqō, convenit mihi cum alqō dē alqā rē.
- úřadování** administrātiō mūneris *f.*; (činnost úřední) āctiōnēs, -um *f.*
- úřadovati** magistrātum (mūnus) gerere, magistrātū (mūnere) fungī.
- úraz** calamitās *f.*; violātiō *f.*; vulnerātiō *f.*; vitium *n.*; *bez -u* salvus 3, incolumis 2; ~ *utrpěti* laedī, dēbilitārī, vitium faciō, -ere.
- uraziti** dēcutiō, -ere, praecīdere alqd; offendere, laedere, violāre alqm, iniūriā afficiō, -ere alqm, iniūriam īferre alci; ~ *cestu cōficiō*, -ere, ēmetīrī, prōgredi (viam trīduī).
- urážka** offēnsiō *f.*, laesiō *f.*, violātiō *f.*, offēnsa *f.*, iniūria *f.*, contumēlia *f.*
- urážliv-ý** contumēliōsus 3; acerbus 3, asper, -a, -um; gravis 2; -á slova verbōrum contumēliae, -ārum *f.*; -ě contumēliōsē (loquī dē alqō).
- určení** dēfīnitiō *f.*; fīnis, -is *m.*, mūnus, -eris *n.*, sors, -tis *f.*, fortūna *f.*; ~ *člověka lēx* (condiciō), quā nātī sumus.
- určiti** statuere, cōstituere, dēstināre; ~ *den diem dīcere*; ~ *hranice fīnēs termināre*; ~ *odměnu praemium prōpōnere*; (*předpiso-vati*) praescribere; ~ *daň tribūtum imperāre*; (*přiřknouti*) dēcernere (provinciam); *předem ~ dēsignāre* (cōsulem); (*vymeziti*) fīnīre, dēfīnīre; ~ *pojem povinnosti dēfīnīre*, quid sit officium; *to jest nám určeno eā lēge* (condiciōne, ita) nātī sumus.
- určitost** ratiō explōrāta; ~ *výrazu subtilitās f.*; proprietās *f.* (verbōrum).
- určit-ý** certus 3, cōstitutus 3, fīnītus 3, dēfīnītus 3; -ě certō (scīre), certē, dēfī itē, sine ullā dubitātiōne.
- úředně** pūblicē, pūblicā auctoritāte prō auctoritāte, prō magistrātū; ~ *oznámiti*, pūblicē referre dē alqā rē.
- úřední** pūblicus 3, pūblicā auctoritāte (scrīptus 3, datus 3); ~ *posel viātor m.*; ~ *sluha appāritor m.*; ~ *moc potestās f.*; ~ *oděv vestis forēnsis (sollemnis) f.*; ~ *zástupce vicārius m.*; ~ *cesta iter pūblicē susceptum n.*; ~ *osoba magistrātus, -ūs m.*; ~ *povinnost mūneris officium n.*, mūnus, -eris *n.*; (*pl. též*) mūnia, -ium *n.*
- úředník** magistrātus, -ūs *m.*; praefectus *m.*, cūrātor *m.*, magister, -strī *m.*
- uríznouti** abscīdere; amputāre; dēsecāre (aurēs).
- urknouti** fascināre alqm.
- úroda** frūctus, -ūs *m.*; (*polní*) frūgēs, -um *f.*; (*hojnost*) ūbertās, -ātis *f.*; fētus, -ūs *m.*
- urodití** parī, -ere; creāre; ~ *se nāscī*, prōvenīre; *obilí se špatně urodilo* frūmentum angustius prōvénit.
- úrodnost** fertilitās *f.*, fēcunditās *f.*; ūbertās *f.*
- úrodný** fēcundus 3, frūgifer, - , -um; ferāx, -ācis; fertilis 2, frūctuōsus 3, frūmentārius 3; ūber, -is; fēlī, -īcis (annus).
- úrok** ūsūra *f.*, faenus, -oris *n.*; *uložiti peníze na ~* pecūniam faenori dare, faenore occupāre;

~ *bráti* ūsūram accipiō, -ere ab alqō; ~ *platiti* ūsūram solvere.
uroniti effundere, prōfundere.
urousati se irrōrārī.
úroveň fāstīgium *n.*
urovnati aequāre, exaequāre (locum); tollere (difficultātēs); compōnere, dīrimere (litem).
urozenost nōbilitās *f.*; genus (-eris *n.*) nōbile.
urozený nōbilis 2, nōbilī genere (locō) nātus 3; generōsus 3.
urputný previxāc, -i obstinātus 3.
urvati āvellere, abripi -ere, auferre alqd.
urychlený citātus 3.
urychli accelerāre, mātūrāre alqd.
úryvek frāgmentum *n.*
usaditi collocāre, cōstituere alqm in alqō locō; ~ **se** cōnsidere, domicilium (sēdem) collocāre, (cōstituere) in alqō locō; (o *teku-tinách*) sīdere, subsīdere; (o *po-vlaku*) adhaerēscere, inhaerēscere alci reī.
usazenina faex, -cis *f.*
úsečný astrictus 3, concīsus 3, verbis aptus et pressus 3.
usedati cōnsidere, subsīdere; *srdce mi usedá* dīrumpor dolōre.
usedavý pláč collacrimātiō *f.*; singultus, -ūs *m.*
usedlost possessiō *f.*
usedlý assiduus 3; quī sēdem habet; (*vážný*) gravis 2, cōstāns, -antis, graviōre aetāte.
useknouti abscīdere, amputāre, dēsecāre.
useň corium *n.*
uschlý āridus 3.
uschnouti exsiccārī, ārēscere, exā-rēscere.
uschovati (cōn)servāre, condere, repōnere alqd.
uschrániti parsimōniā colligere alqd.
usídliti collocāre, cōstituere alqm ~ **se** cōnsidere, domicilium (sēdem) collocāre (cōstituere) in alqō locō.
úsilí labor *m.*; opera *f.*; studium *n.*; vīs (vim, vī) *f.*; contentiō *f.*; mōlimentum *n.*; s *největším -m* summā vī.

usilování cōnātus, -ūs *m.*
usilovati studēre alci reī, cōnārī alqd (*inf.*), cōnītī, contendere ad alqd (ut...), agere alqd, operam dare alci reī; intendere alqd; īnsistere (honōribus); o *to usiluji* id agō.
usilovný sēdulus 3, assiduus 3, vehemēns, -entis; -ě vehementer, operōsē, ēnīxē, intentē, sēdulō, assiduē; -ě *žádati* flāgitāre, contendere (alqd ab alquō); ~ *pracovati* ēlabōrāre.
úskalí scopulus *m.*; rūpēs, -is *f.*; cautēs, -ium *f.*
uskočiti resilīre.
úskočnost dolus *m.*; īnsidiae, -ārum *f.*; fraus, -dis *f.*; ars, -tis *f.*; furtum *n.*
úskočný subdolus 3, īnsidiōsus 3, dolōsus 3, fraudulentus 3, captiōsus 3; *způsobem velmi -m se tázati* captiōsissimō genere interrōgātiōnis ūtī; -ě īnsidiōsē, per īnsidiās, per fraudem, dolōsē.
úskok ars, -tis *f.*; artificium *n.*; dolus *m.*
uskřípnouti comprimere alqd.
uskrovniti se sē continēre, continenter (parcē, modestē) vīvere, mōdum statuere, pōnere (sūmptibus).
uskutečniti faciō, -ere, perficere efficere cōnficere; *sen se -ňuje* somnium ēvādit.
úslolí locūtiō *f.*; dictum *n.*
úslužnost officium *n.*; obsequium *n.*; cōmitās *f.*
úslužn-ý officiōsus 3 in alqm, officiī plēnus 3; -ě officiōsē.
usmáti se subridēre, arrīdēre alci.
usměřovati dīrigere alqd, accommodāre, cōnformāre alqd ad alqd.
úsměšek irrīsiō *f.*; irrīsus, -ūs *m.*; lūdibrium *n.*; ~ *si tropiti* lūdibriō habēre alqm, illūdere, lūdificārī alqm.
úsměv lēnis rīsus, -ūs *m.*; -em rīdēns, arrīdēns, -entis.
usměvavý subridēns, -entis; mis 2.
usmrcení caedēs, -is *f.*, occīsiō *f.*
usmrkaný mūcōsus 3.
usmrtiti necāre, interfici

occidere; ~ se mortem sibi cōnsciscere.
usmysliti si excōgitāre alqd; in mentem mihi venit alqd, succurrit mihi alqd; cōnsilium capiō, -ere.
usnadniti levāre, allevāre alqd.
usnesení dēcrētum *n.*, sententia *f.*, cōnsultum; senātūs cōnsultum *n.*; plēbis (populī) scītum *n.*; ~ učiniti dēcernere.
usnésti se statuere, cōstituere; (o úřadech) dēcernere; (o senátu) alci vidētur, placet; (o lidu) sciscere, iubere.
usnouti obdormiscere; somnum capiō, -ere; (o věcech) in obli-viōnem addūci; *nechat* ~ obli-viōnī dare alqd.
usouditi dēcernere, iūdicium faciō, -ere, sententiam ferre, iūdicāre dē alqā rē.
usoužiti excruciare alqm; ~ se maerōre cōnsūmī, cōnficior, -ī.
uspati sōpire, cōnsōpire alqm.
uspávací somnifer, sōpōrifer, -a, -um.
úspěch successus, -ūs *m.*; rēs bene gesta *f.*; *dobývati znamenitých* -ů magnās rēs bene gerere.
úspěšný magnus 3 ēventū; efficāx, -ācis; prōsperus 3, fēlīx, -īcis; -ě *bojovati* rem bene gerere.
uspokojení satisfactiō *f.*; (věřitelů) solūtiō *f.*; *nalézt* ~ v čem acquiescere in alqā rē.
uspokojiti satisfaciō, -ere alci, satis esse alci, explēre alqd.
uspokojiv-ý probābilis 2, idōneus 3, satis (magnus, bonus *a p.*); -ě satis (bene *a p.*).
úspora compendium *n.*; (co uspo-řeno) quod quis parsimōniā collēgit.
uspořádání dispositiō *f.*; institūtiō *f.*, instrūctiō *f.*, ordō, -inis *m.*; ~ slov verbōrum compositiō *f.*; pečlivé ~ látky rērū compō-nendārū diligentia *f.*
uspořádati compōnere (rēs), cōnstituere (rem pūblicam), ordināre (partēs ōrātiōnis), instruere (aciem, domum), dispōnere (cō-piās), in ordinem redigere alqd; ~ hry lūdōs ēdere.

uspořiti parsimōniā colligere alqd; compendium alcis reī faciō, -ere; ~ komu co omittere alqd, super-sedēre alqā rē.
ústa ōs, ōris *n.*; *s otevřenými* -y hiāns, -antis; *nevzíti do úst* cibō prōrsus abstinēre.
ustálený ūsitātus 3, trītus 3.
ustáliti stabilire.
ustání: bez ~ continenter, perpetuō, etiam atque etiam.
ustanovení institūtum *n.*, dēcrētum *n.*, ēdictum *n.*
ustanoviti cōstituere (rēgem), instituire (hērēdem), dēcernere, dēstināre, dēfinire; ~ strážce cūstōdem impōnere alci; (*naříditi*) ēdicere, sancire (lēgibus), impe-rāre; *napřed* ~ praestituere; *na místo něčí* substituere, suffici-, -ere alqm; ~ *pokutu* litem aesti-māre; ~ se statuere, cōstituere, dēcernere *s inf.*
ústav institūtum *n.*; schola *f.*; ~ *pro vzdělání vychovatelů* paedagōgium *n.*
ústava institūta (-ōrum *n.*) et lēgēs (-um *f.*); forma *f.* (cīvitātis); *dáti -u státu* rem pūblicam cōstituere.
ustavení cōstitutiō *f.*
ustavičn-ý perpetuus 3, continuus 3, assiduus 3; -ě perpetuō, continenter, assiduē, semper.
ustaviti cōstituere alqd.
ústavní lēgitimus 3.
ústí ōs, -ōris *n.*; ōstium *n.*
ústiti influere.
ustlati lectum sternere.
ústn-í praesēns, -entis; ipse; ~ (*pí-semnou*) *zprávu obdržeti* nuntiīs (litterīs) certiōrem fierī; -ě cō-ram, vōce, verbīs; -ě *vykládati* cōram alqd explicāre.
ustoupiti cēdere, recēdere, con-cēdere, abscēdere, pedem refer-re, regredior, -ī; ~ *z cesty viā* excēdere, discēdere, viam dare alci.
ustraní sōlitūdō *f.*
ústředí caput, -itis *n.*; summa *f.*
ústřel lumbāgō, -inis *f.*
ústřety: v ~ obviam (īre alci).
ústřice ostrea *f.*, ostreum *n.*
ustřihnouti dēsecāre, resēcāre alqd.

ústrk offēnsiō *f.*; difficultās *f.*
ustrnouti obstupēscere alqā rē;
 ~ *se nad kým* misererī, miseri-
 cordiā capior, -ī, (commovērī)
 alcis.
ustrnutí stupor *m.*; horror *m.*
ústroj membrum *n.*
ústrojí compositiō *f.*; nātūra (et
 figūra) *f.*
ústrojniny gignentia, -ium *n.*;
 nāscētia, -ium *n.*; animantia,
 -ium *n.*
ústup recessus, -ūs *m.*; receptus,
 -ūs *m.*; *k -u troubiti* receptuī ca-
 nere.
ústupek concessiō *f.*; ~ *učiniti*
 cēdere alci in alqā rē; alcis volun-
 tātī mōrem gerere.
ústupnost facilitās *f.*; indulgentia
f., obsequium *n.*
ústupný facilis 2, mollis 2, indul-
 gēns, -entis; in obsequium
 prōmptus 3.
úsudek iūdicium *n.*; sententia *f.*;
 ~ *pronášeti* iūdicāre, iūdicium
 facere, sententiam ferre.
usuzovati coniciō, -ere, conclū-
 dere, colligere alqd ex alqā rē,
akk. a inf.
usvědčiti convi coarguere
 alqm alcis reī.
úsvit dīlūculum *n.*; -ě prīmā
 lūce.
ušák auritulus *m.*
ušatý auritus 3; longīs auribus.
ušetřiti parcere alci; parsimōniā
 colligere alqd; ~ *se čeho vītāre*,
 ēvītāre alqd.
úšklebek irrīsiō *f.*; irrīsus, -ūs *m.*
ušklíbat se irrīdēre, illūdere alqm.
uškrťiti strangulāre alqm; spīritum
 (faucēs) ēlīdere alci.
ušlapaný trītus 3.
ušlapati prōterere, obterere (se-
 getem); conculcāre alqd.
ušlechtílost liberālitās *f.*, hūmā-
 nitās *f.*, urbānitās *f.*; ēlegantia *f.*
ušlechtílý nōbilis 2, generōsus 3,
 ingenuus 3, liberālis 2, decōrus 3,
 ēlegāns, -antis; hūmānus 3; -á
umění bonae artēs (-ium) *f.*
ušlechtiti excolere, ad hūmānitā-
 tem īnformāre; (*stromy*) īnserere.
ušpiniti inquināre, contāmināre
 alqd.

uštědřiti largīrī alci alqd.
uštěpačn-ý dicāx, -ācis; mordāx,
 -ācis; asper, -a, -um; -ě mordā-
 citer, contumēliōsē, cum irrīsiōne.
uštípati mordicus interfici, -ere
 alqm.
uštknouti mordēre, pungere alqm.
uštknutí morsus, -ūs *m.* (serpen-
 tis).
uštvaťi agitāre, īnsectārī, dēfatī-
 gāre, exercēre, cōfici -ere
 alqm.
utábořiti se castra pōnere;
 dere.
utahati dēfatīgāre, cōfici
 alqm.
utáhnouti astringere (vincula); *ne-*
moci něco ~ locō suō movēre nōn
 posse; trahere nōn posse.
utéci fugiō, -ere, effugere, aufuge-
 re, prōfugere, diffugere (alqm
 alqd); ~ *se cōnfugere* ad alqm;
 ~ *se o pomoc ke komu* auxilium
 petere ab alqō.
útěcha sōlācium *n.*, cōsōlātiō *f.*
 (alcis reī v čem); -u *poskytnouti*
 sōlācium dare, afferre alci.
útěk fuga *f.*; *na* ~ *se dáti* fugae sē
 mandāre, terga vertere, fugam
 capiō, -ere; *na* ~ *obráťiti* in fugam
 vertere (dare, coniciō, -ere) alqm;
 fugāre, prōflīgāre alqm.
útek subtēmen, -inis *m.*
úterý diēs Martis *m.*
útes rūpēs (-is *f.*) praerupta.
utěšen-ý amoenus 3, grātus 3, ve-
 nustus 3; -ě venustē, amoenē.
utěšovati cōsōlārī alqm, sōlā-
 cium dare (afferre) alci; *to mne -uje*
 hoc mihi est sōlāciō, eō sōlāci-
 ūtor.
utěšující cōsōlātōrius 3, sōlāciī
 plēnus 3.
útěžek: býti s -em gravidam esse.
utichnouti conticēscere, cōnqui-
 ēscere, sedārī.
utíkati fugiō, -ere, effugere (ex
 proeliō, perīculum); v. **utéci**.
utíratí abstergēre, dētergēre, pur-
 gāre alqd.
útisk iniūria *f.*, vexātiō *f.*; ~ *trpěti*
 vexārī, premī.
utiskovatel vexātor *m.*
utiskovati vexāre, premere alqm;
 iniūriam īnferre alci.

utišiti dēlēnīre, sedāre, plācāre, pācāre alqd.

utišující prostředek dēlēnīmentum *n.*

utíti abscīdere, praecīdere, dēcīdere, dēsecāre alqd.

utkání congressus, -ūs *m.*; concursus, -ūs *m.*; *při prvním* ~ primō congressū.

utkati texere; ~ *se* congregior, -ī; ~ *se palem* aciē (proeliō) contendere, confligere; concurrere.

utkvěti haerēre, adhaerēscere, inhaerēscere, remanēre in alqā rē; *utkvělý* fīxus 3, infīxus 3 in alqā rē.

utlačovati premere, opprimere alqm.

útlocit verēcundia *f.*; hūmānitās *f.*; pudor *m.*

útlocitný verēcundus 3, mollis 2, hūmānus 3.

útlost teneritās *f.*, gracilitās *f.*; mollitia *f.*

utlouci occīdere alqm, contundere alqd.

utlumiti frangere (sonum), attenuāre; opprimere (animōs), sēdāre (tumultum), restinguere (ignem); -ený submissus 3 (vōx).

útlý tener, -a, -um; tenuis 2; gracilis 2.

útočiště refugium *n.*, perfugium *n.*, receptus, -ūs *m.*, receptāculum *n.*, dēverticulum *n.*, asýlum *n.*

útočiti petere alqm, impugnāre alqm, incurrere (in hostem), aggredior, -ī, adorīrī alqm; impetum faciō, -ere in alqm.

útočný vehemēns, -entis; ācer, -cris, -cre; acerbus 3.

útok impetus, -ūs *m.*; incursiō, -ōnis *f.*; concursus, -ūs *m.*; *útočení* impugnātiō *f.*, oppugnātiō *f.*; ~ *učiniti* impetum faciō, -ere in alqm, impugnāre, aggredior, -ī, adorīrī alqm, invādere (in) alqm, incurrere, irruere in alqm, signa īnferre in alqm.

utonouti aquis haurīrī, flūctibus obruī, submergī, in aquā pereō, -īre; (*o lodi*) naufrāgium faciō, -ere.

utopiti aquā mergere, in aquā dēmergere alqm.

utrácení effūsiō *f.* (pecūniae); sūmptūs (-uum *m.*) effūsī.

utracení supplicium *n.*

utráceti absūmere, effundere, prōfundere, dissipāre, perdere (rem familiārem).

útrapa cruciātus, -ūs *m.*; malum *n.*; -y acerbitātēs, -um *f.*, labōrēs, -um *m.*

utrápiti ēnecāre, cōnfici[~] alqm.

útrata sūmptus, -ūs *m.*; impēnsa *f.*; *na obecní* -y pūblicō sūmptū, pūblicē.

utratiti prōfundere, cōsūmere (pecūniam); (*popraviti*) supplicium sūmere dē alqō; (*usmrtiti*) interi-mere.

utrejch arsenicum *n.*; auripigmentum *n.*

utrhač calumniātor *m.*; obtrectātor *m.*

utrhačný maledicus 3, contumēliōsus 3, probrōsus 3; ~ *spis* libellus fāmōsus *m.*

utrhaní *na cti* calumnia *f.*, crīminātiō *f.*; obtrectātiō *f.*

utrhati *na cti* calumniārī, carpere alqm, dētrahere dē fāmā alcis, maledīcere alci, obtrectāre alqm, alci.

utrhnouti carpere, dēcerpere, legere (pōma), stringere (frondēs); ~ *na mzdě* dētrahere dē mercēde alcis; ~ *si od úst* ventrem fraudāre; ~ *se* rumpī, abrumpī; vincula abrumpere (equī); ~ *se na koho* asperē alqm appellāre, increpāre alqm, invehī in alqm.

utřiti abstergēre, dētergēre (oculōs).

utrmácti labōre fatīgāre (vexāre) alqm.

útroby viscera, -um *n.*; exta, -ōrum *n.*

utrpení malum *n.*, miseria *f.*, mae-ror *m.*; aegritūdō, -inis *f.*

utrpěti accipi[~], -ere (calamitātem), perpetior, -ī (aspera), tolerāre alqd.

útrpnost misericordia *f.*; commiserāti[~], -ōnis *f.*; *míti* ~ *s kým* misericordem esse in alqm, miserērī alcis, miseret mē alcis.

útrpný misericors, -dis; -é *právo* quaestiō per tormenta *f.*

útržek scidula f.

utržiti cōgere, recipiō, -ere (pecūniam ex alqā rē); ~ *ránu* vulnus accipiō, -ere; vulnerārī.

utchnouti ēvānēscere, languēscere, exstinguī, in oblīviōnem addūci.

útulek refugium n., perfugium n., receptus, -ūs m.

útulný iūcundus 3, amoenus 3.

ututlati comprimere, supprimere, tegere, occultāre alqd; cūrāre rem occultandam.

útvár forma f.

utváření se cōnformātiō f. (animi in corpore).

utvářeti formāre, fingere, cōnformāre, effici -ere alqd ex alqā rē.

utvrditi dūrāre, indūrāre alqd; firmāre, cōnfirmāre (amīcitiam).

utvrdnouti dūrēscere, indūrēscere.

utvrzení cōnfirmātiō f. (pācis).

utýrati cōfici, -ere alqm (labōribus); excruciātum necāre alqm.

uváděti addūceré, intrōdūcere alqm (in circulum), dēdūcere alqm ad alqm; ~ *zpět* redūcere; ~ *na pamět* commemorāre alqd; (*tvrditi*) dīcere, prōferre, afferre, commemorāre; ~ *pod moc* in potestātem (sub imperium) redigere alqm; ~ *v předešlý stav* in prīstinum restituere; reficiō, -ere alqd; *příklad* ~ exemplum afferre, prōferre; *exemplō ūti*; ~ *za příčinu* causam interpōnere; ~ *za výmluvu* obtendere alqd; ~ *v posměch* irrīdēre, in rīsum cōvertere alqd; ~ *ve skutek* peragere; ~ *v úřad* mūnerī praefficiō, -ere alqm, inaugurāre alqm; ~ *svědka* testem prōdūcere, prōferre; ~ *spisovatele* auctōrem laudāre; ~ *do škody* damnum inferre alci; ~ *ve :lou pověst* infāmāre alqm; ~ *ve zmatek* conturbāre, perturbāre alqd; ~ *koho mluvícího* indūcere, faciō, -ere alqm dīcentem; ~ *proti čemu* oppōnere alqd alci reī.

uvadlý marcidus 3, flaccus 3.

uvadnouti marcēscere, flaccēscere.

úvaha cōnsilium n., dēliberātiō f., commentātiō f., cōnsiderātiō

f.; je třeba -y opus est cōsultō; to stojí za -u hoc dignum est, quod accūrātē cōsiderētur; po zralé -ze rē cōsultā et explōrātā.

úval vallis, -is f., convallis, -is f.

uváleti cylindrō (co)aequāre alqd.

uvaliti iniungere (servitūtem alci), impōnere (onus alci), inferre (calamitātem alci), trānsferre (culpam in alqm); ~ *vinu na sebe* culpam in sē admittere, culpam suspici, -ere; *nendvist* ōdium subeō, -īre; *dluh aere ali* - obligāre, obruere alqd.

uvařiti dēcoquere alqd.

uvarovati se vītāre, ēvītāre alqd; cavēre, prōhibēre alqd.

uvázati alligāre, dēligāre, religāre, illigāre alqd; dēstināre (antennam ad mālum); ~ *se v něco* occupāre, capessere alqd, accēdere ad alqd; subeō, -īre, suscipiō, -ere alqd; ~ *se v dědictví* hērēditātem adīre; *v úřad* magistrātum capessere, (inīre).

úvazek mūnus, -eris n.; officium n.

uvážnouti haerēre, inhaerēscere in alqā rē.

uvážen-ý cōsiderātus 3, dēliberātus 3; *čas na -ou* tempus ad dēliberandum.

uvažovací dēliberātīvus 3.

uvažování dēliberātiō f.

uvažovati dēliberāre, cōsiderāre contemplārī, sēcum reputāre alqd; cōgitāre dē alqā rē.

uvedení inductiō f., intrōductiō f. (alcis); *opětné* ~ restitūtiō f. (rēgis).

uvědomiti certiōrem faci, -ere, docēre alqm dē alqā rē; ~ *si* meminisse, sentīre alqd.

úvěr fidēs, -eī f.; *na* ~ *dáti* mūtuum dare alqd, vendere alqd nōn praesentī pecūni; crēdere alci alqd.

uveřejniti prōferre (in medium) alqd; aperīre, pateficiō, -ere, efferre (in vulgus), divulgāre, ēnuntiāre alqd; ~ *zákon* lēgem prōmulgāre; ~ *báseň (knihu)* carmen (librum) ēdere.

uvěřitelný crēdībilis 2.

uvězniti in vincula conici

- alqm, in carcerem (in carcere) inclūdere alqm.
- uvítání** salūtatiō f.
- uvítati** salūtāre alqm, salvēre iubēre alqm, excipiō, -ere alqm.
- uvnitř** intrā (moenia), intus.
- úvod** exordium n., initium n., prooemium n., praefātiō f.; *po krátkém* -ě pauca praefātus (dē...).
- úvodní slova** prīma verba.
- uvolití se** recipiō, -ere alqd, suscipiō, -ere alqd.
- uvolití** laxāre, relaxāre, remittere, solvere, dissolvere alqd, diluere (amīcitiam); ~ *přístup* aditum aperīre ad alqd.
- úvoz** via cava f.; faucēs, -ium f.; angustiae viārum f.
- uvrhnouti** coniciō ere alqm (in vincula, in miseriam); ~ *rodinu do zkázy* mala in domum īferre.
- uzákoniti** lēgibus cōstituere.
- uzavření** inclūsio f.
- uzavřený** abstrūsus 3 (homō).
- uzavříti** claudere, conclūdere, inclūdere, interclūdere alqd; ~ *mír pācem* faciō, -ere; ~ *smlouvu* foedus īcere; ~ *přátelství* amīcitiam iungere cum alqō.
- uzda** frēnum n., habēna f.; *na -ě držeti* coērcēre alqd, moderārī (īrae).
- uzdravení** valētūdō restitūta; salūs, -ūtis f.
- uzdraviti** sānāre alqm, sānitātem (valētūdinem) restituere alci; ~ *se cōnvalēscere*, recreārī (ex morbō).
- uzel** nōdus, -ī m.
- území** ager, -grī m.; fīnēs, -ium m.
- uzené maso** succīdia f.
- úzkoprsý** angustus 3, angustī spīritūs.
- úzkost** angustiae, -ārum f.; (*strach*) angor m., sollicitūdō, -inis f., trepidātiō f.; *smrteľná* ~ angōrēs mortis m.; ~ *mne napadá* horrēscere, horror mē perfundit.
- úzkostlivost** anxietās f.; nimia dīligentia (cūra) f.
- úzkostliv-ý** anxius 3, pavidus 3, trepidus 3; -á *svědomitost* religiō āc fidēs (-eī f.); -ě *anxiē*, trepidē, nimis dīligenter.
- úz-ký** artus 3, angustus 3; *jest mi -ko* angor (-ī) animō; - gustē.
- uzlovitý** nōdōsus 3.
- uznalost** animus grātus m.; animus beneficiī memor m.
- uznal-ý** grātus 3; beneficiī memor, -is; -e grātē, grātō animō.
- uznání** arbitrium n., sententia f., iūdicium n.; (*schválení*) probātiō f., comprobātiō f., aestimātiō f., laus, -dis f.; ~ *zasloužiti* laude dignum esse, laudem merēre; *dojítí* ~ laudem cōsequī; *probārí*; s -ím honōrificē.
- uznati** agnōscere, iūdicāre, existimāre; ~ *za krále* appellāre alqm rēgem; *neuznati za krále* dētrectāre alcis imperium; ~ *za syna* agnōscere alqm filium; *neuznati za syna* abdicāre alqm filium; ~ *za hodna* dignārī alqm alqā rē; ~ *za pravdu* prō certō crēdere alqd; ~ *za dobré* probāre, statuere; *putāre* (alqd faciendum), cēnsēre, mihi vidētur, mihi placet; ~ *nevinným* absolvere alqm; ~ *vinným* damnāre alqm.
- uzpůsobiti** formāre alqd, aptāre, accomodāre alqd alci (reī).
- uzráti** mātūrēscere, ad mātūrītātem pervenīre.
- úžas** horror m.; terror m., stupor m.; exanimātiō f.; v ~ *přivéstí* obstupefaciō, -ere alqm.
- úžaslý** obstupefactus 3, stupēns, -entis; admīrātus 3.
- užasnouti** stupēre, obstupēscere alqā rē; admīrārī alqd.
- úžasn-ý** horribilis 2, terribilis 2, immānis 2, admīrābilis 2; -ě horrendum in modum, vehementer.
- úžeh** sōlis ictus, -ūs m.
- úžina** angustiae, -ārum f.; ~ *mořská* fretum n.
- užíratí** dēpāscere alqd.
- užitečnost** ūtilitās f.; ūsus, -ūs m.
- užitečný** ūtilis 2 alci (ad alqd); ~ *býti* prōdesse, ex ūsū esse.
- užitek** ūtilitās f.; ūsus, -ūs m.; commodum n., ēmolumentum n., lucrum n., quaestus, -ūs m., fructus, -ūs m.; *pro* ~ ūtilitātis causā; ~ *míti* fructum capiō, -ere ex alqā rē; *jest k -ku* ex ūsū est; *hleděti -u něčího* commodis alcis

cōsulere, servīre; prōspici , -ere alci.
úžiti coartāre alqd; ~ **se** in artius īre, cōgī.
užívání ūsus, -ūs *m.*; *býti v* ~ ūsitātum esse, mōre (ūsū) receptum esse; *dostati v* ~ ūtendum alqd accipi⁻, -ere.
užívaný ūsitātus 3; ūsū (mōre) receptus 3.
užívatí ūtī alqā rē; adhibēre alqd

alci reī, ad alqd; ~ *čestného názvu* nōmen habēre, gerere; ~ *koho k čemu ūtī* operā alcis ad alqd; ~ *léku* medicāmentum bibere (sūmere, haurīre).
uživiti alere et sustentāre alqm; ~ **se** sustentārī, sē sustentāre alqā rē.
úžlabí vallis, -is *f.*, convallis, -is *f.*
užovka vīpera *f.*
užratí dēpāscere alqd.

V

v, ve in *s abl.*
vábiti alliciō, -ere, illiciō, -ere, pelliciō, -ere, allectāre, trahere alqm.
vábný blandus 3, suāvis 2, dulcis 2, venustus 3.
váček saccus *m.*, sacculus 3.
vada vitium *n.*, mendum *n.*; *bez -y býti* vitiō vacāre.
váda rixa *f.*, iūrgium *n.*, altercātiō *f.*, convīcium *n.*
vaditi impedīre alqm, obstāre, officiō, -ere, impedimentō esse alci.
vaditi se rixārī, altercārī cum alqō; iūrgiō contendere cum alqō.
vadium vadimōnium *n.*, cautiō *f.*
vadnouti flaccēscere, marcēscere.
vadný vitiōsus 3, mendōsus 3, prāvus 3, mancus 3.
váha pondus, -eris *n.*, momentum *n.*; auctōritās *f.* (dēcrētōrum), gravitās *f.*; *klásti -u na něco* vim tribuere alci reī; (*velkou*) -u mīti (multum) valēre; *býti na -ách* dubitāre; haerēre, haesitāre *s vět. táz.*; (*o věcech*) in dubiō esse, ancipitem esse; ~ *na vážení* libra *f.*, trutina *f.*, statēra *f.*; *slova na -u bráti* pondera verbōrum diligenter exāmināre.
vahadlo iugum *n.*
váhání mora *f.*, cunctātiō *f.*, dubitātiō *f.*; animus incertus *m.*
váhati dubitāre *s inf.*, cunctārī, morārī, haesitāre, cessāre, gravārī.
váhavost tarditās *f.*; sēgnitiēs, -ēī *f.*
váhav-ý tardus 3, lentus 3, sēgnis 2,

cunctābundus 3; -ě tardē, lentē, sēgniter, cunctanter.
vak pera *f.*, saccus *m.*, sacculus *m.*; (*na peníze*) crumēna *f.*
val agger, -geris *m.*; vallum *n.*; -em acervātīm, gregātīm, frequentēs, multī, cum impetū, vehementer.
valach canthērius *m.*
válcovati cylindrō (co)aequāre alqd.
válčiti bellāre, bellum gerere cum alqō.
válec cylindrus *m.*; (*k posouvání břemen*) scutula *f.*
válečnictví rēs (reī *f.*) mīlītāris; scientia reī mīlītāris *f.*
válečník bellātor *m.*; vir bellī perītus *m.*
válečný bellicōsus 3 (annus); bellicus 3 (laus); gen. bellī (glōria); -á loď nāvis (-is *f.*) longa.
váletí volvere, volūtāre alqd; ~ **se** volví, volūtārī.
valchář fullō, -ōnis *m.*
valchovati subigere, cōgere alqd.
valiti volvere, volūtāre, (*dolů*) dēvolvare alqd; ~ **se** volví, irrūere, irrumpere in alqm; concurrere, cōfluere; (*o vodě*) fluere, effundī; *dým se -í* fūmus ēvolvitur ex alqā rē.
válka bellum *n.*; -u vypovídati bellum īferre, indicere alci; -u skončiti dēbellāre, bellum compōnere, cōficiō, -ere; *doma i ve -ce* domī mīlitiaeque, domī bellīque.
valný magnus 3, ingēns, -entis, frequēns, -entis; *nevalně* medi -criter.

- vana** alveus *m.*, lābrum *n.*, solium *n.*
vánek aura *f.*, flāmen, -is *n.*, flātus, -ūs *m.*
vání flātus, -ūs *m.*; flāmen, -inis *n.*
vánice nivēs, -ium *f.*
vánoce sollemnia (-ium *n.*) nātālicia Christi.
vanouti flāre, spīrāre.
vanutí flātus, -ūs *m.*; flāmen, -inis *n.*
vápenatý calcis plēnus 3.
vápenec calx, -cis *f.*
vápenice officīna calcāria *f.*; fornāx (-ācis *f.*) calcāria.
vápno calx, -cis *f.*; nehašené calx vīva, hašené temperāta.
var fervor *m.*; aestus, -ūs *m.*; *do -u přivést* fervēfaciō, -ere; *vary* thermae, -ārum *f.*
vařečka coclear, -āris *n.*
vaření coctūra *f.*
varhanář *organōrum artifex, -icis *m.*
varhaník *organoedus *m.*
varhany *organum *n.*
vari! apage! facesse hinc!
varič authepsa *f.* (*samovar*).
vařiti coquere; aquā mollīre alqd; ~ se coquī, aquā mollīrī; (*vříti*) fervēre, aestuāre.
varle testis, -is *m.* (*obyč. pl.*).
varovati monēre, admonēre alqm; ~ se cavēre alqm alqd (ab alqō, ab alqā rē), vītāre, fugiō, -ere alqm alqd.
varyto barbitos, -ī *m.*, *f.*; lyra *f.*
vasal ambactus *m.*, cliēns, -entis *m.*
vasalství clientēla *f.*
váš vester, -stra, -strum.
vášeň cupiditās *f.*, libīdō *f.*; animī mōtus, -ūs *m.*, animī perturbātiō *f.*; ardor *m.*, furor *m.*
vášnivost ardor animī *m.*, aestus (-ūs *m.*) ingenīi.
vášnivý cupidus 3, cōncitātus 3, incitātus 3, studiōsissimus alcis rei; ācer, -cris, -cre, īrācundus 3 (*sebe neovládající*) impotēns, -entis (suī, īrae); (*o věcech*) vehemēns, -entis; ardēns, -entis; gravis 2; -ě cupidē, vehementer, animō commōtō.
vāti flāre, spīrāre.
vavřín laurus, -ī *f.*; laurea *f.*; -em ověčený laureātus 3.
vavřínový laureus 3; -á ratolest (věnec) laureola *f.*
vaz cervicēs, -um *f.*
vázati vincīre, nectere (nōdum), ligāre, alligāre, obstringere; ~ *snopy* manipulōs colligere; ~ *rānu* vulnus obligāre; ~ *knihu* librum glūtināre, compingere; ~ *koho* obligāre, obstringere alqm alqā rē; *zákon mne váže* lēge teneor; ~ *se nač sē* alligāre (ad lēgēs); ~ *se na čas* servāre tempus; ~ *se na slova* verba premere.
vazba cōstrūctiō *f.* (verbōrum), iūctūra *f.*, commissūra *f.*, vinculum *n.*; ~ *trámů* contignātiō *f.*; (*vězení*) vincula, -ōrum *n.*; cūstōdia *f.*; ~ *knih* involūcrum *n.*
vazivo ligāmentum *n.*
váznouti haerēre, haesitāre (in lutō).
váznutí haesitātiō *f.*
vážený honestus 3, honōrātus 3, illūstris 2, nōbilis 2, venerābilis 2, spectātus 3.
vážiti pendere, pēnsāre, ponderāre, exāmināre alqd; ~ *si* aestimāre, faciō, -ere, dūcere alqm (magnī, plūris, plūrimī); (*míti vđhu*) pondus (-eris *n.*) habēre; ~ se sē librāre.
vážky statēra *f.*
vážnost auctōritās *f.*; gravitās *f.*; honor *m.*; dignitās *f.*; cāritās *f.*; grātia *f.*; amplitūdō, -inis *f.*; *těšiti se velké (největší) -i* plūs (plūrimum) auctōritāte valēre.
vážný gravis 2, sērius 3, sevērus 3; -ě graviter, sevērē, sēri; ~ *jednati* assevērāre.
vběhnouti incurrere alqm (alqd).
vbodnouti dēfigere alqd in alqā rē, īnfigere alqd in alqd.
včas (in) tempore, ad tempus.
včasný opportunus 3, tempestivus 3.
včela apis, -is *f.*
včelařství apium cultus, -ūs *m.*
včera herī.
včerejšek diēs (-ēi *m.*) hesternus.
včerejší hesternus 3.
vdaná nūpta alci; ~ *paní* mātērōna *f.*
vdávati filiam alci in mātirimōnium dare, in mātirimōniō collocāre, nūptum dare; ~ se nūbere alci.

vdavky nūptiae, -ārum *f*
vděčiti dēbere alci alqd.

vděčnost grātia *f.*; animus grātus *m.*; ~ *chovati* gratiam habēre alci; ~ *prokázati* grātiā alci referre prō alqā rē.

vděčn-ý grātus 3; -ým se *prokázati* grātum sē praeberē (praestāre) alci prō alqā rē; (*příjemný*) suāvis 2, dulcis 2, iūcundus 3; -ě grātē, grātō animō.

vděchnouti īnspīrāre alqd alci.

vděk grātia *f.*; ~ *učiniti* grātum faciō, -ere alci alqd; *za* ~ *vzíti* contentum esse alqā rē.

vděkuplný venustus 3, suāvis 2, dulcis 2.

vdova vidua *f.*

vdovec viduus *m.*

vdovství viduitās *f.*

věc rēs, reī *f.*; causa *f.*; *hlavní* ~ caput, -itis *n.*, summa reī *f.*; *to nepatří k -i* hoc nihil ad rem; *k věci!* pergāmus ad īnstitūta! *jest věcí někoho* alicuius est.

vece inquit.

věcný ad rem pertinēns, -

vecpatí infercīre alqd.

večer vesper, -ī *m.*; *adv.* vesperī, vespere; *k -u* sub, ad vesperum; *nastává* ~ (ad)vesperāscit.

večerní vespertīnus 3; ~ *soumrak* crepusculum *n.*

večernice vesper, -ī *m.*; Hesperus *m.*

večeřadlo cēnāculum *n.*, cēnātiō *f*

večeře cēna *f.*; cibus (-ī *m.*) vespertīnus; epulae (-ārum *f.*) vespertīnae.

večeřeti cēnāre; cibus vespertīnum sūmere.

věčnost aeternitās *f.*; *cesta na* ~ suprēmum iter (-īneris *n.*).

věcný aeternus 3, sempiternus 3, perpetuus 3.

věda disciplīna *f.*, doctřīna *f.*, ars, -tis *f.*; -y litterae, -ārum *f.*, artēs, -ium *f.*, doctřīnae, -ārum *f.*

vědeck-ý ad litterās (studia litterārum) pertinēns, -entis; -é *vzdělání* doctřīna *f.*; -á *činnost* studia (-ōrum *n.*) litterārum; *hlubší -á znalost literatury* subtīlior cōgnitiō āc ratiō litterārum; -y arte, in artis modum; -y *spořádati* ad

artem et praecepta revocāre alqd; ad artis praecepta dispōnere alqd.

vedení ductus, -ūs *m.*; prīncipātus, -ūs *m.*; administrātiō *f.*; cūra *f.* (reī domesticae); *za* ~ *něčího* alcis ductū, alqō duce; *svěřiti někomu* ~ *války* bellō (gerendō) praeficiō, -ere alqm; ducem creāre alqm bellō gerendō.

vědění scientia *f.*, cōgnitiō *f.*

věděti scīre; intellegere; nōvisse; *dobře* ~ nōn ignōrāre; *ne* ~ nescīre, ignōrāre alqd; *fallit*, *fugit*, *praeterit mē*; nōn (mihi) satis cōstat; *rád bych věděl* scīre velim; *nevím, co mám psáti* nōn habeō, quid scribam; ~ *o sobě* mentis compōtem esse, apud sē esse; *nevěděti kudy kam* trepidāre, haerēre, incertum esse, quid faciās; *ne* ~ *si rady* inopem cōsiliū esse.

vedle iuxtā, secundum, apud, prope, praeter *s* *akk.*; *dva vrchy* ~ sebe duō montēs continuī; *stavěti domy* ~ sebe domōs continuāre.

vedlejší adiacēns, -entis; vīcīnus 3; (*poboční*) alter, -a, -um, extrāordinārius 3; (*podřadný*) levior, -ius, subscisīvus 3; ~ *zisk* frūctus adventīcius *m.*; ~ *zaměstnání* negōtium extrāordinārium *n.*; -*mi věcmi* se zabývati aliās rēs agere; ~ *věc* rēs aliēna, rēs levior (mīnōris momentī) *f.*

vědom si býti čeho cōnscium sibi esse alcis reī.

vědomí scientia *f.*, cōnscientia *f.*; *bez* ~ insciō, imprūdente alqō; *býti při* ~ mentis compōtem esse, apud sē esse; *při plném* ~ mentis suae compos, -otis.

vědomost scientia *f.*, nōtitia *f.*, cōgnitiō *f.*, alcis reī; *rozsáhlé -i* doctřīnae cōpla *f.*, multae litterae (-ārum) *f.*; *míti -i* v čem ērudītum esse in alqā rē, scīre, didicisse alqd; *povrchní* ~ *míti* prīmōribus labrīs attigisse alqd.

vědom-ý cōnscius 3; -ě sciēns, -entis, prūdēns, -entis; cōnsultō, dē (ex) indūstri.

vedrati se penetrāre, irrumpere, invādere, irruere in alqd.

vedro ardor *m*; aestus, -ūs *m*; ~ *slu-
neční* ardor sōlis; calōrēs, -um *m*.
vědro hama *f.*, situla *f*.
věhlas prūdentia *f*, sapientia *f*,
 cōsiliū *n.*; glōria *f.*, fāma *f*.
věhlasný sapiēns, -entis; prūdēns;
 clārus 3, nōbilis 2.
vehnati compellere, pellere alqm
 in alqd; *krev se mu -la do tváři*
 rubor eī suffūsus est; ~ *do úzkých*
 in angustias pellere, compellere
 alqm, urgēre, premere alqm.
vejce ovum *n.*; ~ *snášeti* ōva
 pari-, -ere, gignere.
vejčitý ōvō similis 2, ex longō
 rotundus 3.
vějička calamus aucupātōrius *m*.
vějír flābellum *n*.
vejíti intrāre, ingredior, -ī (in
 urbem); ineō, -īre; ~ *ve spolek*
 societātem inīre; *vchází v obyčej*
 mōs existit; ~ *ve známost*
 nōbilitārī; *nevejdou se do lodi*
 nāvis eōs capere nōn potest.
věk aetās *f.*; aevum *n.*; saeculum *n.*;
 tempus, -oris *n.*; *starý* ~ anti-
 quitās *f.*; ~ *dětský* pueritia *f.*;
 ~ *mladistvý* adulēscētia *f.*;
vysoký ~ senectūs, -ūtis *f.*; *na*
 -y in perpetuum, in aeternum;
ve -u 10 let decem annōs nātus.
velbloud camēlus *m.*; dromas,
 -adis *m*.
velebiti praedicāre, celebrāre,
 augēre, laudibus efferre alqm.
velebnost maiestās *f.*; (*řeči*) gran-
 ditās *f*.
velebný augustus 3, venerābilis 2,
 magnificus 3; reverendus 3.
velekněz pontifex (-ficus) maximus.
velení imperium *n*.
veleti iubēre alqm, imperāre alci,
 praecipio, -ere alci; ~ *vojsku*
 praeesse exercituī.
veletok amnis, -is *m*.
velezrada perduelli-, -ōnis *f.*;
 crīmen (-inis *n.*) maiestātis; prō-
 ditiō *f.*; parricīdium *n*.
velezrádce parricīda, -ae *m.*; prō-
 ditor, *m.*; hostis (-is *m.*) patriae.
velice magnopere, vehementer,
 multum; *tak* ~ tantopere; *jak* ~
 quantopere.
veličenstvo maiestās *f.*; *vaše* ~
 maiestās tua.

velikán vir ingentis magnitudinis;
 vir ingēns (eximius, maximus).
velikánský ingēns, -entis; immā-
 nis 2.
velikonoce pascha *f.*; diēs festī
 paschae (paschālēs) (*círk.*).
velikonoční paschālis 2 (*círk.*).
velikost magnitūdō, -i is *f.*;
 amplitūdō *f*.
veliký magnus 3; grandis 2; amplus
 3 (cīvitās); gravis 2 (poena);
 longus 3 (spatium); ācer, -cris,
 -cre (hiems); vehemēns, -entis
 (ventus); *dosti* ~ modicus 3; *sebe*
větší quantusvīs, quantuscumque,
 quamvīs magnus; *ještě jednou tak*
 ~ alterō tantō maior; -á *společ-*
nost frequentia hominum, con-
 ventus (-ūs *m.*) celeber; ~ *učenec*
 vir doctissimus; -á *učenost* multae
 litterae (-ārum) *f.*; *tak* ~ tantus
 3; *jak* ~ quantus 3.
velitel dux, -cis *m.*; praefectus *m.*;
 magister, -strī *m.* (equitum);
 imperātor *m.*; *býti -em* praeesse
 (exercituī, urbī); *býti vrchním*
 -em summam imperiī tenēre.
velitelka dux, -cis *f*.
velitelský imperātōrius 3; ~ *stan*
 praetōrium *n*.
velitelství imperium *n.*; *vrchní* ~
 (summum) imperium *n.*, summa
 imperiī, summa rērum; ~ *na*
moři imperium maritimum *n*.
velkodušnost animī magnitūdō,
 -inis *f*.
velkodušný magnanimus 3.
velkolepost magnificentia *f.*; digni-
 tās *f.*; apparātus, -ūs *m*.
velkolepý magnificus 3; apparātus
 3; sūmptuōsus 3.
velkostatek praedium *n*.
velmi admodum, magnopere.
velmož prīnceps, -cipis *m*.
velmožný potentissimus 3.
velryba balaena *f*.
ven forās; *musím* ~ mihi exeundum
 est.
věnciti corōnāre alqm; corōnam
 impōnere alci.
věnec corōna *f*.
věneček corolla *f.*; (*společnost*)
 circulus *m*.
venkov rūs, rūris *n.*; ager, -grī *m.*;
na ~ rūs; *na -ě* rūrī; *z -a* rŭre.

venkovan homō (-inis m.) rústicus; rústicānus m.; colōnus m.; agricolā m.

venkovský rústicus 3; rústicānus 3; agrestis 2; -é sídlo rūs, rūris n.; -ý statek villa f.

venku forīs; extrā;

věnný dōtālis 2.

věno dōs, dōtis f.

věnování dēdicātiō f.

věnovati tribuere, dare, dicāre, dēdicāre alci alqd; ~ čas dlu tempus cōnsūmere in opere; ~ péči cūram cōferre in alqd; ~ vděcnou vzpomínku grātā memoriā prōsequi alqm; ~ se sē trādere, sē dēdere, operam dare alci rei, sē cōferre ad alqd, incumbere in alqd.

ventil spīrāculum n.; epistomium n.

vepř porcus m.; sūs, suis m. f. verrēs, -is m.

vepřák subulcus m.

vepřový suillus 3.

vepsati inscribere alqd; referre alqd (in librum, in tabulās).

veranda diaeta f.

verbíř conquīsitor m.

verbovati (militēs) parāre, comparāre, conquīrere, colligere, conscribere, cōgere; (za mzdu) mercēde condūcere; dáti se naverbovati nōmen dare (prōfitērī).

veřeje forēs, -ium f.; valvae, -ārum f.; postēs, -ium f.

veřejnost pūblicum n.; forum n.

veřejn-ý pūblicus 3, commūnis 2, forēnsis 2 (vīta); apertus 3, manifestus 3; na -é ulici in pūblicō; na -é útraty pūblicē; -é mínění vulgī opīniō f.; -ě palam, cōram omnibus, pūblicē, in pūblicō.

věřící pius 3, vēram Chrīstī doctrīnam sequēns, -entis.

věřitel crēditor m.

věřiti crēdere alci alqd; fidem habēre alci (rei); ~ v boha deum esse crēdere.

věrnost fidēlitās f.; fidēs, -eī f.

věrný fidus 3, fidēlis 2; (o věcech) vērus 3, fidē dignus 3.

věrohodnost fidēs, -eī f.; auctōritās f.; gravitās f.

věrohodný fidē dignus 3; gravis 2; (o věci) crēdibilis 2, vērus 3.

věrolomnost perfidia f., infidēlitās f.; nūlla fidēs, -eī f.

věrolomný perfidus 3, perfidiōsus 3, infidēlis 2, foedifragus 3.

věrouka dogma, -atis n.; religiōnēs, -um f.; doctrīna dē rēbus dīvīnīs f.

verš versus, -ūs m.

veršík versiculus, -ī m.

veršovati versūs faci-

bere.

věru sáně, certē, prōfectō; na mou ~ medius fidius! mehercule!

ves vīcus m.; pāgus m.

veselí laetitia f., gaudium n.

veseliti se laetārī, gaudēre (dē) alqā rē.

veselka nūptiae, -ārum f.

veselohra comoedia f.

veselost hilaritās f.; laetitia f., gaudium n.

vesel-ý hilaris 2 (-us 3), laetus 3; -e hilārē, hilariter, laetē.

věsiti dēmittere (aurēs, caput).

veskrze penitus, plāně, omnīnō.

veslař remex, -igis m.; pl. rēmi-gium n.

veslařská lavička trānstrum n.

veslo rēmus m.

veslování rēmigātiō f.; pulsus (-ūs m.) rēmōrum.

veslovati rēmigāre; rēmōs dūcere.

vesměs prōmiscuē, omnīnō.

vesmír ūniversum n.; rērum ūniversitās f.; mundus m.

vesna vēr, vēris n.; tempus (-oris n.) vernum.

vesnice vīcus m.; pāgus m.

vesnický rústicus 3, agrestis 2.

vesničan vīcānus m.; homō rústicus m.

vespod infrā.

vespolek inter nōs (vōs, sē); mūtuō; in vicem; milujeme se ~ amāmus inter nōs.

vespolný mūtuus 3.

věsti dūcere; dēdūcere; ~ za ruku manū dūcere alqm; ~ při causam alcis agere; ~ válku bellum gerere; ~ život vītam agere; ~ zeď mūrum dūcere, perdūcere; cesta vede via fert, via est ad (in) alqd; most vede přes řeku pōns est in flūmine; ~ k čemu (= býti přísčinou) causam (fontem) esse alci-

- reī; (*spravovati*) administrāre, regere, gerere alqd, praeesse alci reī; ~ *knihy* alcis rēs āc ratiōnēs cūrāre; ~ *obchod* mercātūram exercēre; ~ *náklad* sūptum faciō, -ere in alqd; *stále* ~ *svou* eandem cantilēnam canere; ~ *svědky* testēs prōdūcere; ~ *se* (*dařiti se*) succēdere, prōcēdere, ēvenīre (ex *vōtō podle přání*); *jak se vede?* quō modō valēs? quō locō sunt rēs tuae? ~ *si sē* gerere (fortiter); ~ *zpět* redūcere; ~ *napřed* praedūcere; ~ *kolem* circumdūcere, circumagere; ~ *dovnitř* intrōdūcere.
- věstiti** nuntiāre alci alqd.
- věstník** ācta, -ōrum *n.*; ācta diurna *n.*
- veš** pediculus *m.*
- věšeti** suspendere alqd ab (dē, ex) alqā rē; ~ *koho* suspendere alqm arbore infēlicī; ~ *se* suspendiō vītam fīnīre; ~ *se na koho* adhaerēre alci.
- veškeren** cūctus 3, ūniversus 3.
- věštba** ōrāculum *n.*; vāticinātiō *f.*; carmen, -inis *n.*; praedictum *n.*; augurium *n.* (*ptačí*).
- věštec** vātēs, -is *m.*; haruspex, -icis *m.* (*z útrob*); augur, -uris *m.* (*z letu ptáků*).
- věštecký** fātidicus 3, dīvīnus 3; ~ *duch* dīvīnātiō *f.*
- věštění** vāticinātiō *f.*; praedictiō *f.*; augurium *n.* (*z letu ptáků*); haruspicīna *f.* (*z útrob zvířat*).
- věštírna** ōrāculum *n.*
- věstiti** praedicere, praenuntiāre, vāticinārī, augurārī, canere, dīvīnāre alqd.
- věstkyně** vātēs, -is *f.*
- věštné znamení** prōdigium *n.*
- veta** *jest po něm* āctum est dē eō; *vetu za vetu dáti pār parī* referre, *parem grātiā* referre alci.
- věta** ēnuntiātiō *f.*; ēnuntiātum *n.*, prōnuntiātum *n.*, sententia *f.*, dictum *n.*
- veteš** scrūta, -ōrum *n.*
- vetešník** īnstitor *m.*; quī scrūta vendit.
- větev** rāmus *m.*
- vetchý** vetus, -eris; trītus 3, obsōlētus 3; (*o stavbách*) ruīnōsus 3.
- vetkati** intexere alqd alci reī.
- vetknouti** condere, immittere, inserere alqd in alqd.
- větrati** āerī expōnere alqd; immittere in alqd.
- větřík** aura tenuis *f.*
- větřiti** odōrārī, sāgīre, praesāgīre alqd.
- vetřiti** īnfricāre alqd in alqd; ~ *se* īnsinuāre (in familiāritātem alcis), irrēpere in alqd; ~ *se do úřadu* ad honōrēs obrēpere.
- větrný** ventōsus 3; -é *zámky* somnia, -ōrum *n.*; *stavěti* ~ *zámky* somniāre.
- větroplach** nebulō, -is *m.*; homō vānus (levis) *m.*
- většina** plūrēs, -a (-ium); plērīque 3; maior pars *f.*; -u *hlasů obdržeti* plūrimōrum suffrāgiīs creārī, plūrima suffrāgia ferre.
- větvička** rāmulus *m.*
- veverka** sciūrus *m.*
- vévoda** dux, -cis *m.*; imperātor *m.*
- vévoditi** dominārī (in alqm, alqō, alci).
- vévodství** *ducātus, -ūs *m.*
- vezdejší** cotīdiānus 3 (cottidiānus 3); ~ *věci* rēs hūmānae *f.*; ~ *život* haec vīta.
- vězení** carcer, -eris *m.*; vincula, -ōrum *n.*; cūstōdia *f.*; *do* ~ *uvrhnouti* in vincula coniciō, -ere alqm; *ve* ~ *seděti* in carcere esse.
- vězeň** quī cūstōdiā tenētur; captus *m.*; captīvus *m.*
- vězeti** haerēre, insidēre in alqā rē; ~ *v dluzích* obrutum esse aere aliēnō; ~ *v nejistotě* incertum haerēre, in dubiō esse; *tu to vězí* hinc illae lacrimae; *stále doma* ~ *semper domi* dēlitēscere; ~ *za čím, pod čím* latēre, subesse in alqā rē.
- vězniti** in catēnīs tenēre alqm.
- vězti** vehere, portāre alqd; ~ *za kým* subvehere, supportāre (frūmentum exercituī); ~ *se* vehi (currū, nāvī).
- věž** turris, -is *f.* (-im, -ī); *strážná* ~ *specula* *f.*
- věžatý** turrītus 3.
- vhod** opportunē; grātus 3.
- vhoditi** īgnem, -ere (ignem castrīs,

- alqd in ignem); coniciō, -ere, immittere (tēla in alqm).
- vhodnost** opportunitās f.; convenientia f.
- vhodn-ý** aptus 3, idōneus 3, opportūnus 3, commodus 3; *velmi* ~ peridōneus 3; -ě aptē.
- vchod** aditus, -ūs m.; itus, -ūs m.; ōstium n.
- více** plūs; magis; amplius; ultrā; ~ *peněz* plūs pecūniae; ~ *ne přátel* plūrēs hostēs; *má* ~ *šťěstí* než rozumu fēlicior quam sapientior est; sebe *více* quantumvis, quamvis s konj.
- vícekrát** saepius, aliquotiē(n)s.
- víčko** (oční) palpebra f.
- vida!** en! ecce!
- vidění** vīsus, -ūs m.; vīsum n.; speciēs, -ēi f.; *noční* ~ speciēs nocturna, vīsus nocturnus; *býti jako u* ~ summā admīrātiōne affectum esse.
- viděti** vidēre, cernere, animadvertēre, cōspici, -ere; *dobře* ~ oculōrum aciē valēre; *ne dobře* ~ oculīs nōn satis prōspiciō, -ere; *nemoci něco* ~ perhorrēscere alqd (sanguinem); *dáti se* ~ in cōspectum hominum venīre; *nedáti se* ~ vītāre hominum cōspectum; *dáti se* ~ s čīm ostentāre alqd; *rád* ~ dēlectārī alqā rē, libenter vidēre alqm; *býti rád* viděn grātiōsum esse alci; *co nevidět* statim, continuō.
- vidina** imāgō, -i is f.; somnium n.
- viditeln-ý** aspectābilis 2; quī oculīs cernī potest; *býti* ~ appārēre, cōspicior, -ī; -ým se státi appārēre, in cōspectum venīre; -ým učiniti cōspiciūm reddere, oculīs subiciō, -ere alqd; (zjevný) apertus 3, manifestus 3; -ě apertē, manifestō.
- vidle** furca f.; (trojzubá) fuscina f.
- vidlice** furcilla f.
- vidmo** spectrum n.
- vidno jest** appāret, apertum est, manifestum est.
- vích** pēniculus strāmenticius m.
- vichr** procella f.; tempestās f.
- vichřice** turbō, -inis m.; procella f.
- vika** (-ev) vicia f.
- vikář** vicārius m. (clrk.).
- viklati** labefaciō, -ere; concutiō, -ere alqd; ~ *se vacillāre*, labāre.
- viklavý** vacillāns, -antis; mōbilis 2.
- víko** operculum n.
- vila** villa f.
- víla** nympha f.
- vílník** homō libīdinōsus m.
- vílnost** libīdō, -inis f.
- vílný** libīdinōsus 3.
- vina** culpa f., noxa f., vitium n., crīmen, -inis n., error m.; *míti -u* in culpā esse; *jest mou -ou* mea culpa est; *býti bez -y* culpā vacāre; *za -u klásti komu* culpam alci reī tribuere alci, culpam cōferre in alqm, crīminī dare alci alqd.
- vinař** vīnitor m.
- vinárna** taberna vīnāria f.
- vinárník** vīnārius m.
- vinařství** vītium cultūra f.; (obchod s vínem) negōtium vīnārium n.
- vindra** nummulus m., terūncius m.
- vínek** fascia f., vitta f., īnfula f.
- vinen** noxius 3, reus 3, sōns, -ontis; *býti* ~ in culpā esse, culpam commīsisse; *býti* ~ čīm committere alqd, facinoris auctōrem esse; *on jest tím* ~ hoc ab eō ortum est.
- vinice** vīnea f.
- viniti** accūsāre, arguere, compellāre, incūsāre alqm alci reī; crīminī dare alci alqd; crīmen īnferre, intendere in alqm.
- vinník** nocēns, -entis; sōns, sontis.
- vinný** vīnārius 3 (cella sklep, vās sud); ~ *keř* vītis, -is f.; ~ *list* pampinus, -ī m. f.; -*d* rato est palmes, -itis m.; -*é* zrno acinus m.; ~ *kraj* regiō vīnī ferāx; ~ *sad* vīnea f.; ~ *hrozen* ūva f.
- víno** vīnum n.
- vinobraní** vindēmia f.
- vinohrad** vīnea f., vīnētum n.
- vinouti** torquēre, volvere alqd; ~ *věnac* corōnam nēctere, serere; ~ *k sobě* amplectī alqm; ~ *se* volví, curvārī circum alqd; (o rostlinách) amplectī alqd, sē applicāre ad alqd; (o řece) in ambitūs currere, errāre.
- vír** gorges, -itis m.; vertex, m.; turbō, -inis m.
- víra** fidēs, -eī f.; opīniō f.; ~ *v boha*

opīniō dei; -u *dávati* crēdere alci; *k víře podobný* crēdibilis 2; ~ *ná-boženská* religiō f.

vířiti rotāre, volvere, turbāre (aquam); ~ *se* rotārī, turbārī, aestuāre.

visací pendēns, -entis; suspēnsus 3.

viseti pendēre (ab, ex, dē, in arbore); dēpendēre alqā rē; ~ *nad člm* impendēre, imminēre alci reī.

víska vīculus m.

visutý pendēns, -entis; suspēnsus 3; pēnsilis 2; -é *zahrady* hortī pēnsilēs m.

vítání salūtātiō f.

vítaný grātus 3, idōneus 3, acceptus 3, optandus 3.

vítati salūtāre, accipi, -ere alqm; *buď vítán!* salvē!

vítěz victor m.; ~ *olympijský* Olympiae victor.

vítěziti vincere, superāre alqm; victōriam reportāre ab alqō; superiōrem discēdere ab alqō.

vítězn-ý victor, -ōris (exercitus); -é *zbraně* arma victrīcia; ~ *pomník* tropaeum n.; ~ *oblouk* arcus triumphālis m.; -ě *bojovati* rēs fēlicissimē gerere; -ě *z boje* vycházeti proeliō superiōrem discēdere.

vítězosláva triumphus m.; u -ě *se vrátiti* triumphantem redire (-eō).

vítězství victōria f.; ~ *nad spolu-občany* victōria cīvīlis f.; ~ *dobýti na nepříteli* victōriam reportāre ab (ex, dē) hoste; ~ *slaviti* triumphāre, triumphum agere dē alqō, ex alqā terrā.

vítí nectere, serere alqd.

vítr ventus m.; *jižní* ~ auster, -strī, m.; *severní* ~ aquilō, -ōnis m., boreās, -eae m.; *západní* ~ zephyrus m.; *jihových.* ~ eurus m.; *pasátní větry* etēsiae, -ārum m.; *po větru* ventō secundō; *proti větru* ventō adversō (nāvīgāre); *mluviti do větru* verba in ventōs dare, verba ventīs prōfundere.

vižle canis sagāx, -ācis m.

vjem perceptiō f.

vjezd introitus, -ūs m.; aditus, -ūs m.; ōstium n.; *slavnostní* ~ triumphus m.

vjížděti invehī (in portum), ingre-

dior, -ī (in urbem); *slavnostně* ~ triumphum agere.

klad pecūnia dēposita f.; (*příspěvek*) collēcta f.; symbola f.

kládati impōnere (praesidium urbī), interpōnere alqd alci reī; īnserere alqd in alqd (alci reī); collocāre alqd in alqā rē.

klouznouti illābī in alqd.

krásti se irrēpere in alqd.

vkročiti intrāre, ingredior, -ī, introīre (domum, in urbem); ~ *v cestu* obsistere alci in viā.

vkus ēlegantia f.; iūdicium n.; sapor m.; *míti* ~ sapi, -ere; ~ *tříbiti* iūdicium acuere; *špatný* ~ sapor nūllus.

kusn-ý ēlēgāns, -antis; venustus 3, polītus 3, scītus 3, urbānus 3; -ě ēlēganter, venustē, polītē.

vláčeti trahere alqm alqd; (*na poli*) occāre (segetem).

vláčný lentus 3, tenāx, -ācis.

vláda imperium n., dominātiō f.; ~ *královská* rēgnum n.; ~ *na moři* imperium maritimum n.; -y *se zmocniti* rērum potírī, rēgnum occupāre; *nemíti -y v údech* membrīs captumesse; *bez-y* invalidus 3

vladař dominus m; prīnceps, -cipis; m.; rēx, rēgis m.; imperātor m. tyrannus m.

vládní pūblicus 3; ~ *soustava* rērum pūblicārum administrāndārum ratiō f.

vládnouti imperāre alci, regere alqd, rēgnāre; dominārī in alqō, in alqm, inter suōs; in potestāte habēre alqd; imperium tenēre.

vládychtivost rēgnī (imperīi) cupiditās f.

vládychtivý cupidus 3 rēgnī, imperīi (rēgnandī, imperandī).

vladyka homō nōbilis; vir nōbilī genere nātus.

vláha humor m.; (*děšt*) pluvia f.

vlahý tepidus 3.

vlažka vexillum n. (nāvāle).

vláknitý fibrātus 3.

vlákno fibra f.

vlámati se irrumpere in alqd.

vlas crīnis, -is m.; capillus m.; -y capillī, crīnēs, coma, -ae f.; o ~ tantum nōn; nōn multum āfuit, quin s konj.

vlasatice comētēs, -ae *m.*
vlasatý comātus 3; capillātus 3; prōmissō capillō.
vlásenka capillāmentum *n.*; crīnēs (-ium *m.*) emptī; galērus *m.*
vlásnička acus (-ūs *f.*) comātōri; acūs discriminālis *f.*
vlast patria *f.*
vlastenec cīvis patriae amāns, -antis; cīvis bonus *m.*; -ci bonī, -ōrum *m.*
vlasteneck-ý patriae amāns, -antis; -y smýšleti bene sentīre dē patriā, patriam amāre.
vlastenectví patriae amor *m.*
vlastizrada parricīdium *n.*
vlastizrádce patriae prōditor *m.*; parricīda *m.*
vlastní proprius 3 alcis; meus 3, tuus 3, noster 3, vester 3, suus 3; (soukromý) prīvātus 3, domesticus 3; (o přibuzenství) nātūrālis 2, nātūrā; (o sourozencích) germānus 3.
vlastnictví possessiō *f.*
vlastník possessor *m.*; dominus *m.*
vlastnoručn-í meā (tuā, suā) manū factus 3, scriptus 3; -ě meā (tuā, suā, ipsius) manū.
vlastnost proprietās *f.*; vīs (vim, vī) *f.*; dobrá ~ ars (-tis *f.*) bona; virtūs, ūtis *f.*; přirozená ~ nātūra *f.*; špatná ~ vitium *n.*, prāvitās *f.*; jest -í něčí alicuius est; -í význačnou jest proprium est alcis.
vlašský ořech iūglāns, -andis *f.*
vlaštovka hirundō, -inis *f.*
vláti fluitāre, agitārī, volitāre.
vlažnost tepor, -ōris *m.*
vlažný tepidus 3; býti ~ tepere.
vlčí gen. lupī (lupōrum); lupīnus 3.
vlčice lupa *f.*
vléci trahere, rapi, -ere alqm alqd.
vlečka syrma, -atis *n.*
vleklý languidus 3, lentus 3.
vletěti involāre alqd.
vlévati infundere alqd in alqd (alci reī); ~ se influere (in mare).
vlhko hūmor *m.*
vlhký hūmidus 3; býti ~ madere.
vlhnouti madēscere, hūmēscere.
vlídnost cōmitās *f.*; hūmānitās *f.*, facilitās *f.*, commūnitās *f.*, affābilitās *f.*, mānsuetūdō, -inis *f.*
vlídn-ý cōmis 2, hūmānus 3, facilis

2, commūnis 2, affābilis 2, mānsuetus 3; -ě hūmānē, cōmiter.
vlíti infundere alqd in alqd (alci reī); ~ na koho perfundere alqm alqā rē.
vliv grātia *f.*; auctōritās *f.*; potentia *f.*; vīs (vim, vī) *f.*; ~ míti multum posse, grātiā valēre; rozhodný ~ míti magnum momentum affere ad alqd; míti dobrý ~ prōdesse alci reī, magnam ūtilitātem afferre ad alqd; míti špatný ~ nocere alci reī, corrumpere, perdere alqd.
vlivný auctōritāte (grātiā) potēns (validus 3).
vlk lupus *m.*
vlna lāna *f.*; (voda) unda *f.*
vlnatý lānōsus 3.
vlňení flūctuātiō *f.*
vlňný lāneus 3.
vlňiti se undāre, flūctuāre, flūctūs tollere.
vlňitý undōsus 3.
vlňobití flūctus, -ūs *m.*; -ūs *m.*
vločka floccus *m.*
vloha indolēs, -is *f.*; ingenium *n.*; facultās *f.*; míti -y bonā indole praeditum esse, ingeniō valēre.
vlouditi se irrēpere in alqd; sē insinuāre alci.
vloupání irruptiō *f.*
vloupati se irruere, irrumpere in alqd.
vložití impōnere alqd alci; interpōnere alqd alci reī; inserere alqd alci reī (in alqd); collocāre alqd in alqā rē; ~ dni do kalendáře intercalāre; ten smysl ~ v něco ita alqd interpretārī; ~ se do čeho incumbere in alqd, aggredior, -ī (ad) alqd, intercēdere, sē interpōnere alci reī.
vmísiti admiscēre alqd alci reī; ~ se immiscēre sē alci reī; ne ~ se abesse ab alqā rē.
vmyslíti se mente et cōgitātiōne penetrāre in alqd; cōgnōscere alqd.
vnada dulcēdō *f.*; illēcebra *f.*; blandimentum *n.*; suāvitās *f.*; venustās *f.*
vnadidlo esca *f.*, illēcebra *f.*, i tāmentum *n.*

vnadný *venustus* 3, *suāvis* 2, *grātus* 3, *dēlicātus* 3.
vnáseti *inferre*, *importāre* alqd in alqd.
vně *extrā* alqd.
vnějšek *pars exterior* *f.*
vnější *externus* 3; *exter* (-us), -a, -um; *extrāneus* 3; *exterior* 2.
vníkati *penetrāre*, *intrāre* in alqd (*nepřátelsky*) *irrupere*, *invādere* (*terram*); *železo hluboko -á ferrum altē dēscendit*; *v tajemství ~ sēcrēta perspiciō*, -ere.
vnímán *perceptiō* *f.*
vnímati *mente comprehendere*, *capi*~, -ere, *percipi*~, -ere alqd; *sentire* alqd.
vnímavost *animus docilis* *m.*
vnímavý *capāx*, -ācis *alcis* *reī*; *docilis* 2.
vnitrozemí *mediterrānea*, -ōrum *n.*
vnitrozemský *mediterrāneus* 3.
vnitř *intus*; *intrā* alqd.
vnitřek *pars interior* *f.*; *adj.* *interior* 2, ~ *domu* *domus interior* *f.*
vnitřní *interior* 2; *intestīnus* 3; *domesticus* 3, *privātus* 3.
vnitřnosti *vīscera*, -um *n.*; *exta*, -ōrum *n.*; *intestīna*, -ōrum *n.* (*střeva*).
vnořiti *immergere* alqd alqā *rē*, *alci* *reī*, in alqd.
vnučka *neptis*, -is *f.*
vnuk *nepōs*, -ōtis *m.*
vnuknouti *iniciō*, -ere, *subiciō*, -ere, *suggerere* *alci* alqd; in *eam mentem impellere* alqm.
vnuknutí *monitus*, -ūs *m.*; *božské ~ instinctus* (-ūs *m.*) *divīnus*; *afflātus* (-ūs *m.*) *divīnus*; *z ~ božího* *divīnitus*; *z ~ něčího* alqō *monente*, *auctōre*; *z vlastního ~ meā* (*tuā*, *suā*) *sponte*.
vnutiti *vī adhibitā immittere* (*inserere*, *imprimere*) alqd; ~ *se sē offerre* *alci*.
voda *aqua* *f.*; (*stojatá*) *stagnum* *n.*; (*pitná*) *aqua ad pōtum ūtilis*; (*na mytí*) *aqua manibus* (*pedibus*) *lavandīs inserviēns*; -u *nositi aquam petere*, (*o vojínech*) *aquārī*; *po -ě flūmine secundō*; *proti -ě flūmine adversō*.
vodárna *aquae ductus*, -ūs *m.*
vodař (*nosič vody*) *aquātor* *m.*

vodnář *aquārius* *m.* (*souhvězdí*).
vodnatelnost *hydrōps*, -pis *m.*
vodnatý *aquōsus* 3.
vodní *aquāticus* 3, *aquātilis* (*ve vodě žijící*); *aquārius* 3 (*rota*, *vās*); ~ *nádrž lacus*, -ūs *m.*; *labrum* *n.*; ~ *hodiny clepsydra* *f.*
vodník *aquārius* *m.*
vodojem *lacus*, -ūs *m.*; *receptāculum aquārum* *n.*
vodoléčba *hydrotherapia* *f.* (*lék.*).
vodomet *aqua saliēns*, -entis.
vodopád *dēiectus* (-ūs *m.*) *aquae*; *aquae ex altō cadentēs* *f.*
vodorovn-ý *librātus* 3, *aequilībris* 2; -ě *ad librām*, *ad libellām*.
vodovod *aqua*, -ae *f.*; *aquae ductus*, -ūs *m.*
vodstvo *aquae*, -ārum *f.*; *flūctūs*, -uum *m.*
vochlovati (*len*) *hāmīs ferreīs līnum pectere*.
voj *agmen*, -inis *n.*; *přední ~ primum agmen*; *zadní ~ novissimum agmen*; *hlavní ~ maior pars exercitūs* *f.*
voják *mīles*, -itis *m.*; *pěší ~ pedes*, -itis *m.*; *lodní ~ classiārius* *m.*; *starý ~ veterānus* *m.*; *mladý ~ (nováček) tīrō*, -ōnis *m.*
vojančina *mīlitia* *f.*
vojenský *mīlitāris* 2; -á *moc cōpiae*, -ārum *f.*; *vīrēs*, -ium *f.*
vojenství *mīlitia* *f.*; *rēs* (*reī*) *mīlitāris* *f.*; *ve vnitřní správě i ve ~ domī mīlitiaeque*.
vojevůdce *dux*, -cis *m.*; *imperātor* *m.*
vojín *mīles*, -itis *m.*; (*prostý*) *mīles gregārius* *m.*; *v. voják*.
vojna *bellum*, -ī *n.*; *na -u se dáti nōmen dare* (*mīlitiae*); *na -ě býti mīlitāre*; *stīpendia merēre*, *mīlitiae mūnus sustinēre*; *na -u najímati mīlitēs conquīrere*, *compārāre*, *cōnscrībere*.
vojsko *exercitus*, -ūs *m.*; *cōpiae*, -ārum *f.*; -a *pomocná auxilia*, -ōrum *n.*
vojvoda *dux*, -cis *m.*; *imperātor* *m.*
volák *būbulcus* *m.*
volání *clāmōr* *m.*
volati *vocāre*, *clāmāre*; *advocāre*; ~ *zpět revocāre*; ~ *stranou sēvocāre*.

volatý gutturōsus 3.

volavka ardea f.

volba ēlectiō f., ēlectus, -ūs m., dēlectus, -ūs m.; *volby* comitia, -ōrum n.; *-y konati* comitia habēre.

vole strūma f.; (*ptačf*) ingluviēs, -ēf f.

volební právo iūs (iūris n.) suffrā-fii; suffrāgium n.

volič vir, quī suffrāgium (iūs suffrā-giī) habet.

volička mulier, quae suffrāgium (iūs suffrāgiī) habet.

volitelný quī suffrāgium (iūs suffrā-giī) habet.

voliti legere, eligere, dēligere alqm alqd; (*na úřad*) creāre (cōnsulem), dicere (dictātōrem), capiō, -ere (virginem Vestālem), legere (alqm in senātum), cooptāre (*doplňovací volbou*); ~ *na místo něčí* sufficiō, -ere alqm in locum alcis; *raději* ~ praeoptāre, mälle.

volky nevolky velim nōlim, seu velint seu nōlint.

volno jest licet.

volnost libertās f.; licentia f.; arbitrium liberum n.

voln-ý liber, -a, -um; expeditus 3; apertus 3; patēns, -entis; flūxus 3 (habēnae); ~ *k čemu* parātus 3, prōptus 3 ad alqd; (*netěsný*) commodus 3, iaxus 3; *míti -ou ruku* v čem alqd alci integrum est, in alqā rē suō arbitriō agere posse; *býti* ~ patēre; *jest volno* licet; -ě liberē, solūtē, suō arbitriō.

volský gen. bovis, boum, taurī, taurōrum; būbulus 3, taurīnus 3; ~ *trh* forum boārium n.

voňavka odōrēs, -um m.; unguen-tum n

voněti olēre, redolēre alqd (*čím*); ~ *k čemu* odōrārī alqd.

vonný bene olēns, -entis; odōrā-tus 3

vor ratis, -is f.

vosa vespa f.

vosk cēra f.

voskovati cērāre, incērāre alqd; cērā indūcere, oblinere alqd.

voskovice cēreus, -ī m.

voskovka cērintha f. (*květina*).

voskový cēreus 3.

voština favus m.

vous barba f.; *dlouhý* ~ barba prōmissa; *nechat si růsti* ~ bar-bam prōmittere.

vousatý barbātus 3.

vozataj aurīga m.

vozatajstvo calōnēs, -um m.

vozík vehiculum n.; carpentum n. (*dvojkolý*).

voziti vehere; ~ *se* vehī.

vozka quī equōs regit, quī iūmenta agit; aurīga m.

vozová cesta via (pūblica) f.

vozovna vehiculōrum receptācu-lum n.

vpád irruptiō f.; incursiō f.; in-cursus, -ūs m.

vpadlý fluēns, -entis (buccae); ditus 3, abditus 3 (oculī).

vpadnouti incidere (in foveam); (*nepřátelsky*) invādere, irruere, irrumpere irruptiōnem (incur-siōnem) faciō, -ere (in agrōs hostium); ~ *do řeči* interpellāre alqm loquentem, obloquī alci; ~ *do zad* terga alcis invādere.

vpáliti inūrere (alci notam).

vplésti intexere alqd alci rei; ~ *do kola* rotā contundere (frangere) alqm.

vplížití se irrēpere in alqd.

vplouti invehī (in portum).

vpravdě vērē.

vpraviti inserere alqd alci rei (in alqd); impōnere alqd in alqd; ~ *se do čcho* intellegere, perspicī, -ere alqd.

vpustiti intrōmittere, immittere alqm, accipi, -ere, recipiō, -ere alqm (urbe, in urbem); *ne~* ex-clūdere alqm, iānuā prōhibēre alqm; ~ *vodu* aquam infundere, ingerere in alqd; ~ *světlo* admit-tere lūcem (per fenestram), reci-piō, -ere sōlem.

vpředu ante (pugnāre), in fronte.

vrahec passer, -is m.

vrácení restitūtiō f.

vřaditi inserere numerō alcis; in ordinem redigere (referre) alqd.

vrah homicīda m.; sīcārius m.; per-cussor m.; interfector m.

vrána cornīx, -īcis f.

vraník equus niger m.

vraný niger, -gra, -grum.

vrásčitý rūgōsus 3.

vráska rŭga *f.*
vraštití corrŭgāre, cōntrahere (frontem).
vrata porta *f.*; forēs, -iŭm *f.*
vrátití reddere, restituere alqd alci; ~ svobodu in libertātem vindicāre; liberam cívitatís formam reddere; ~ se redeō, -īre, revertí, regredior, -ī, se recipere, sē referre; repetere (Rōmam).
vrátka (zadní) posticum *n.*
vrátkost fragilitās *f.*; imbēcillitās *f.*
vrátký cadŭcus 3, flŭxus 3, instābilis 2, fragilis 2, imbēcillus 3, fŭtilis 2 (futilis 2).
vrátný iānitor *m.*; ōstiārius *m.*; cŭstōs (-ōdis *m.*) portae.
vřava tumultus, -ŭs *m.*; strepitus, -ŭs *m.*
vrávorání titubātiō *f.*
vrávoratí titubāre, vacillāre, lābī.
vrazití infīgere (gladium alci in pectus); dēfīgere (sicam in corpore); dēmittere (sublicās); nepřech. illīdī (parietī), allīdī (ad scopulōs), offendere (pedem ad alqd); ~ do sebe collīdī inter sē, concurrere inter sē; ~ kam irruere, incurrere, invādere in alqd, opprimere (hostem); vīno vráží se mī do hlavy incalēscō vīnō.
vražda caedēs, -is *f.*; nex, necis *f.*; homicīdium *n.*
vražďení caedēs, -is *f.*; trucīdātiō *f.*
vraždití necāre, occīdere, trucīdāre, interficiō, -ere, iugulāre alqm; caedem faci-, -ere.
vražednice homicīda *f.*; interfetrīx, -icis *f.*
vražedný cruentus 3, atrōx, -ōcis (pugna).
vrba salix, -icis *f.*
vrboví salictum, -ī *n.*
vrbový salignus 3.
vrčení mussitātiō *f.*; fremitus, -ŭs *m.*
vrčeti mussitāre, fremere.
vřed ulcus, -eris *n.*
vředovitý ulcerōsus 3.
vřelost fervor *m.*; ardor *m.*
vřel-ý fervidus 3, vehemēns, -entis; -e vehementer, magnopere.
vření aestus, -ŭs *m.*; fervor *f.*
vřes erica *f.*
vřeštění clāmōrēs, -um *m.*

vřeštění clāmāre, vōciferārī, dere.
vřeteno fŭsus *m.*; colus, -ī (-ŭs) *f.*
vřezatí incīdere alqd alci reī.
vrh iactus, -ŭs *m.*; coniectus, -ŭs *m.*
vrhati iaciō, -ere; coniciō, -ere alqd; ~ v zdhubu pessumdare alqm; ~ mláděta pariō, -ere, gignere; ~ světlo lŭcem mittere; ~ vstříc obiciō, -ere alqd alci; ~ se ruere, irruere, sē immittere, sē conicere; ~ se na nepřitele hostem invādere, hostibus se offerre; ~ se na kolena prōcumbere, prōvolvī ad genua alcis.
vrhcáb calculus *m.*
vrhcábnice alveolus *m.*
vrch pars superior *f.*; na -u suprā, adj. summus 3, superior 2; nádoby povrchu pozlatití amphorās summās aurō operīre; na ~ míti vincere; (hora) mōns, -tis *m.*; collis, -is *m.*; clivus *m.*
vrchní superior 2; summus 3; ~ velitelství imperium *n.*; summa (-ae *f.*) imperiū; míti ~ moc vojenskou cum imperiō esse; ~ velitel (summus) imperātor *m.*; ~ šat amictus, -ŭs *m.*; ~ správa summa (-ae *f.*) rērum.
vrchnost dominus *m.*; magistrātus, -ŭs *m.*
vrchnostenský gen. dominī, rēgis, prīncipis; magistrātŭs, magistrātuum.
vrchol cacūmen, -inis *n.* (stromu); fāstīgium *n.*, culmen, -inis *n.* (střechy), vertex, -icis *m.* (hlavy, hory); summus 3 (summus mōns, summa glōria).
vrcholiti in summō fāstīgīō esse.
vrchovatý cumulātus 3.
vrchovitý montuōsus 3.
vřídlo scaebra *f.*
vřískatí clāmāre, vōciferārī, dere.
vřítí fervēre, aestuāre.
vřítiti se irrumpere, irruere in alqd.
vrkatí gemere, querī.
vrkoč crīnēs in nōdum collectī *m.*
vrnění vāgītus, -ŭs *m.*
vrněti vāgīre.
vrostlý innātus 3.
vroubek incīsūra *f.*; crēna *f.*

vroubiti circumclūdere, cingere.
vroubkovati incīdere.
vrou-cí fervidus 3, fervēns, -entis, ardēns, -entis; ~ *náklonnost* summum studium in alqm; -**ně** se *modliti* supplicēs precēs fundere.
vroucnost ardor *m*.
vrozený innātus 3, īnsitus 3, ingēnitus 3.
vrstevník aequālis 2; socius *m*.
vrstva tabulātum *n*.; strātum *n*.; struēs, -is *f*.; (*společenská*) ordō, -inis *m*.
vršek cacūmen, -inis *n*. (*arboris*); collis, -is *m*.; tumulus *m*.; clivus *m*.
vrťák terebra *f*.
vrťati terebrāre, perforāre alqd; *něco mi -á hlavou* alqd mē mordet, pungit.
vrťkavost incōnstantia *f*.; mōbilitās *f*.; varietās *f*.; levitās *f*.; mūtābilitās *f*.
vrťkavý incōnstāns, -antis; mōbilis 2; varius 3; levis 2; mūtābilis 2; dubius 3; flūxus 3.
vrtohlavost temeritās *f*.; animus turbulentus *m*.
vrtohlavý temerārius 3; levis 2.
vrtoch cūra inānis *f*.; commentum mīrum *n*.; ineptiae, -ārum *f*.
vrub incīsiō, -ōnis *f*.; (*u šípu*) crēna *f*.; *na svůj* ~ suīs vīribus, suā sponte, suō perīculō.
vrýti incīdere, insculpere (in lapide).
vrzání crepitus, -ūs *m*.; strepitus, -ūs *m*.; strīdor *m*.
vrzati crepāre, strepere, strīdēre.
vsaditi impōnere, īnserere alqd in alqd; ~ *strom* arborem serere; ~ *kámen do zlata* gemmam aurō claudere; ~ *něco ve hře* pignori dare alqd; ~ *se pignore* certāre cum alqō.
vsednouti cōnsīdere (in currū); cōnscendere (equum, nāvem).
vskočiti salīre, īnsilīre (in equum); ~ *do řeči* interpellāre alqm loquentem; obloquī alci.
vskutku vērō, prōfectō.
vssāti sūgere, imbibere, haurīre alqd; sē imbuere alqā rē.
vstāti surgere, ex-, cōn-; sē ērigere; ~ *před někým* assurgere alci; ~ *z mrtvých* ab īferīs ex-

sistere, ~ *od stolu* calceōs pōscere; *vlasy -vajl* capillī horrent.
vstaviti impōnere alqd alci alqd).
vstoupení ingressus, -ūs *m*.; introitus, -ūs *m*.; cōnscēnsiō *f*. (in nāvēs).
vstoupiti ingredi , -ī, intrāre (urbem), introeō, -īre (in urbem); ~ *pod střechu* tēctum subeō, -īre; ~ *na něco* īnsistere alci reī; ~ *v manželství* in mātīmōnium eō, -īre; ~ *na loď* nāvem cōnscēdere; ~ *ve veřejný život* accēdere ad rem pūblicam; capessere rem pūblicam; *slzy vstupují mi do očí* lacrimae mihi oboriuntur; *krev vstupuje mi do obličeje* rubor mihi suffunditur; *vlna vstupuje mi do hlavy* vīnō incalēscō.
vstrčiti īnserere (manum in ignem); immittere alqd in alqd.
vstřebati absorbēre.
vstříc obviam; obvius 3; ~ *jíti* obviam eō, īre alci; ~ *se postaviti* se oppōnere alci.
vstříknouti īfundere, immittere alqd in alqd.
vstup introitus, -ūs *m*.; ingressus, -ūs *m*.; aditus, -ūs *m*.; ~ *dovoliti* admittere alqm.
vstupenka tessera *f*.
vsunouti īnserere, interpōnere, intericlō, -ere, addere, (*do kalendáře dni*) intercalāre alqd.
vsypati īfundere, ingerere alqd in alqd.
všady ubīque; omnibus locīs.
však sed; at; autem; vērō; ~ *přece* atquī, attamen.
všední cot(t)īdiānus 3 (vestis); vulgāris 2 (cibus); commūnis 2; ignōbilis 2, humilis 2; ~ *den diēs* profēstus (negōtiōsuss) *m*.
všednost vulgāris ratiō *f*.
všechn omnis 2, ūniversus 3, tōtus 3; *všechno* omnia (-ium rērum); *vším právem* optimō (suō) iūre; *beze všeho nebezpečí* sine ūllō perīculō; *všeho všudy* omnīnō.
všelicos varia, -ōrum *n*.; rēs (rērum) variae (-ārum) *f*.
všelijaký varius 3, multiplex, -icis; omnis (variī) generis; -**cí lidé** hominēs omnium generum; *adv*.

- vari-, omni modō; in omnēs partēs (fallere alqm).
- všelický** omnis 2.
- všemohoucí** omnipotēns, -entis; īnfīnitā potentiā praeditus 3; býti ~ omnia posse.
- všemohoucnost** omnium rērum potentia f.
- všemožný** omnis 2; -ě omni ratiōne.
- všeobecn-ý** ūniversus 3, generālis 2, commūnis 2 (metus); (veřejný) pūblicus 3; ~ smích omnium rīsus, -ūs m.; -ě generātim, commūniter, vulgō, omnīnō.
- všeestrann-ý** plēnus et ad omnēs partēs pertinēns (quaestiō); omnis 2 (doctrīna); -ě ex omni parte; -ě býti vzdělán omni genere doctrīnae ēruditum esse.
- všetečnost** cūriōsitās f.
- všetečný** praeter modum cūriōsus 3.
- vševědoucí** omnia prōvidēns et animadvertēns.
- vševědoucnost** omnium rērum scientia f.
- všimati si** respiciō, -ere, spectāre, observāre alqd; *bedlivě si* ~ tōtum animum advertere ad alqd; *ne~ si* negligere, contemnere alqd.
- všimavost** animus attentus m., diligētia f.; officium et verēcundia f.
- všimavý** attentus 3, diligēns, -entis; officiōsus 3, plēnus officiī in alqm.
- vštěpovati** iniciō, -ere, īnfundere, īnfīgere, imprimere alqd alci; ~ v pamět memoriae mandāre.
- vštípený** īnsitus 3.
- vštípiti** imprimere, īnfīgere alqd. alci, īnsculpere (in mentem); ~ si v pamět memoriae mandāre alqd
- všude** ubique; omnibus locīs.
- všudypřítomný** omnibus locīs praesēns.
- vtáhnouti** trahere alqd in alqd; (vstoupiti) ingredior, -ī, intrāre (urbem), introīre (in urbem); ~ do sebe sorbēre, dūcere, bibere, trahere alqd.
- vtékatí** īnfluere (in mare).
- vtělení** adiectiō f. (připojení).
- vtělití** addere, adiungere, adiciō, -ere, attribuere (terram imperiō); ~ do knih referre alqd in tabulās; ~ se formam hominis induere.
- vtesati** incīdere, īnsculpere alqd alci reī.
- vtěsnati** coartāre alqd in alqd; *všichni se nemohli ~ do lodi* ~ omnēs nōn cēpit.
- vtip** lepōs (-or), -ōris m.; facētia, -ārum f.; facētē dictum n.; salēs, -um m.; iocus m.; rīdiculum n.; (vtipnost) ingenium n.; acūmen (-inis n.) ingeniī; *kousavý ~ dicācitās f.*; *žertovný ~ fēstivitās f.*
- vtipálek** homō dicāx (-ācis) m.
- vtípiti se** intellegere, colligere alqd.
- vtipkování** dicācitās f.
- vtipkovati** iocārī; allūdere alqd.
- vtipn-ý** docilis 2; ingeniōsus 3, facētus 3; salsus 3, lepidus 3, fēstivus 3, dicāx, -ācis; -á řeč sermō facētus m.; -é nápady facētia, -ārum f.; salsē (facētē) dicta, -ōrum n.; -ě facētē, salsē, lepidē.
- vtíravost** importūnitās f.; procācitās f.
- vtíravý** importūnus 3, molestus 3, procāx, -ācis.
- vtisknouti** imprimere alqd in alqā rē; ~ v pamět īnfīgere alqd memoriae.
- vtlačiti** intrūdere, inculcāre alqd alci reī.
- vtloukati** fīgere, dēfīgere (clāvum in alqd); ~ do hlavy inculcāre alqd alci.
- vtrhnouti** invādere, irrumpere, incurrere (in agrōs).
- vtrhnutí** irruptiō f.; incursiō f.; incursus, -ūs m.
- vtrousiti** immiscēre, admiscēre alqd alci reī.
- vůbec** omnīnō, vulgō, commūniter; dēnique.
- vůči** ergā, in alqm; cōram alqō, praesente alqō.
- vůčihledě** apertē, manifestō.
- vůdce** dux, -cis m.; prīnceps, -cipis m.
- vůdcovství** imperium n.; *za něčího ~ alqō duce, alqō imperātōre.*
- vůdkyně** dux, -cis f.
- vůkol** circum, circā; ~ *pohlédnouti* circumspici-, -ere; ~ *seděti* circā

assidēre; ~ ležeti circumiaciō, -ere (terrae alci).
vůl bōs, bovis *m.*
vůle voluntās *f.*; arbitrium *n.*; nūtus, -ūs *m.*; nūmen, -inis *n.* (božská); dobrá ~ benevolentia *f.*; zlá ~ inimicitiae, -ārum *f.*; simultās *f.*; ~ senātu senātūs auctōritās *f.*; poslední ~ testāmentum *n.*; podle ~ ad arbitrium, ex voluntāte alci; z ~ boží dīvinitus; o své -i jsem učinil meā sponte, per mē fēcī; k vůli alci grātiā, alci causā; proti vůli něčí invītō alqō; to jest má ~ hoc volō, ita mihi placet; oznamuji svou -i ostendō, quid fieri velim; býti po -i obsequi alci, mōrem gerere alci, commodāre alci, dáti na -i dare potestātem (ēligendī); ještě mám na ~ adhuc mihi integrum est.
vůně odor *m.*
vůz currus, -ūs *m.*; plaustrum *n.* (nákladní); rēda (raeda) *f.*, cisium *n.*, petorritum *n.* (cestovní); carpentum *n.*, pīlentum *n.* (slavnostní); essedum *n.* (válečný, závodní); vehiculum *n.* (vozidlo).
vy vōs.
vybájený commenticius 3; adumbrātus 3.
vybájeti comminisci alqd.
výbava dōs, dōtis *f.*
vybaviti dōtem dare (filiae); ~ loď nāvem comparāre (armāre, ornāre, armis instruere).
vyběhnouti excurrere, prōcurrere.
výběr dēlectus, -ūs *m.* (verbōrum); ēlectiō *f.*, sēlectiō *f.*; dáti na ~ alci optiōnem dare (faciō, -ere); ~ listů epistulae sēlectae *f.*
vyběračný fāstidiōsus 3.
výběrčí coāctor *m.*; exāctor *m.*
výběžek lingula *f.*, lingua *f.* (do moře); pars (mōns) prōminēns, -entis *f.*
vybídnouti hortāri, excitāre, prōvocāre (ad pugnam), invītāre (ad lūdum) alqm.
vybídnutí invītātiō *f.*; prōvocātiō *f.*; exhortātiō *f.*; na ~ něčí admonitū (hortātū) alci, auctōre (hortante) alqō.
vybíhati excurrere, prōcurrere; (vyčnívati) ēminēre, prōminēre.

vybíli dēalbāre alqd.
vybíratí legere, ēligere, dēligere, sēligere alqd; excerpere, prōmere, dēprōmere (pecūniam); eximere (ōva nīdīs); (o daních) exigere; ~ desátky decumās auferre; počasí se -á disserēnāscit.
vybíravý fāstidiōsus 3.
vybíti excuti, -ere (oculum alci); (zničiti) excidēre, occidēre, extinguere.
vyblednouti pallēscere, dēcolōrem fieri; (vymizeti) ēvānēscere.
vybleptnouti effūtīre alqd.
vybočiti excēdere, recēdere dē viā; dēflectere; ~ z řady ēvagāri (ordinem).
výboj expugnātiō *f.*; occupātiō *f.*; učiniti spolek na ~ i odboj in omnia bellī pācisque cōsilia se cōsociāre.
výbojný violentus 3; -á válka bellum ultrō illātum *n.*
vybojovati expugnāre, occupāre, capiō, -ere (-urbem), potiři (urbe); znova ~ recuperāre alqd.
výbor dēlecti, -ōrum *m.*; cōsiliū *n.*; v. **výběr**.
výbornost virtūs, -ūtis *f.*; praestantia *f.*
výborný ēgregius 3, eximius 3, excellēns, -entis; praestāns, -antis; praeclārus 3, optimus 3; -ě ēgregiē, praeclārē; výborně! macte! laudō! bene factum!
vybouřiti tumultū excitāre alqm; ~ se dēfervēscere, exsaevīre.
vybranost ēlegantia *f.*
vybraný dēlectus 3, ēlectus 3, sēlectus 3; exquisitus 3, ēgregius 3; dēlicātus 3 (versus), ēlēgāns, -antis; -ě ēlectē (loquī), apparātē, distinctē, ēlegantē, exquisitē.
vybrednouti ēmergere, ēvādere ex alqā rē.
vybroušiti exacuerē, acuere (mentem); -šený rozum acūmen (-inis *n.*) ingenii; -šený sloh ēlegantia *f.*
vybroušenost ēlegantia *f.*
vybubnovati ēnuntiāre, (in vulgus) efferre alqd.
výbuch ēruptiō *f.*; ~ hněvu īrae, -ārum *f.*; ~ radosti gaudi -ōrum *n.*

vyburcovati excuti⁻ -ere (alqm somnō).
vybývati restāre, superesse, reliquum esse; (zaopatřiti) prōspiciō, -ere alci, collocāre alqm; ~ dceru filiae dōtem dare, filiam in mātrimonium collocāre.
vycediti effundere, prōfundere (sanguinem prō patriā).
vyceniti aestimāre alqd; ~ zuby ringī, dentēs restringere.
vyčiditi purgāre alqd.
vyclíti portōrium alcis reī dare.
vycpati effarcire alqd.
vycpávka (polštářů) tōmentum *n.*
vy cvičenost exercitātiō *f.*; cōnformātiō *f.*; cultus, -ūs *m.* (animī).
vy cvičený exercitātus 3 in alqā rē; peritus alcis reī.
vy cvičiti exercēre; instituere, instruere, docēre, ērudire alqm; ~ se ve vědách ērudīrī optimārum artium studiis; ~ se prakticky ve vojenství rem mīlitārem ūsū discere; ~ zvířata bēstiās condocēfaci⁻, -ere, fingere.
vy cvik exercitātiō *f.*; disciplīna *f.*, doctrīna *f.*
vyčarovati excantāre alqd.
vyčasiti se disserēnāscere.
vyčastovati convīviō excipiō, -ere alqm; ~ koho čím appōnere alci alqd.
výčep caupōna *f.*
vyčerpati exhaurire alqd; exantiāre (exanciāre) alqd; otázka jest -ána tōtī quaesti⁻ ī satisfactum est.
výčet dīnumerātiō *f.*, ēnumerātiō *f.*
vyčíhati speculari, indāgāre, explōrāre, captāre, aucupāre alqd.
vyčichnouti odōrem āmittere.
vyčistiti purgāre, expurgāre alqd.
vyčítati dīnumerāre, ēnumerāre alqd; (vytýkati) obici⁻, -ere, exprobāre alci alqd; (přečísti) perlegere alqd.
výčitka obiectātiō *f.*; vituperātiō *f.*, exprobrātiō *f.*, opprobrium *n.*; -y činiti exprobrāre alci alqd (dē alqā rē).
vyčkati exspectāre, opperīrī alqd; ~ útok nepřátelský impetum hostium excipi⁻, -ere.

vyčnívati ēminēre, prōminēre ex alqā rē; exstāre (ex aquā).
výdaj impēnsa *f.*, sūmptus, -ūs *m.*
vydání v. **výdaj**; ~ knihy ēditiō. *f.*; ~ města dēditiō *f.*, trāditiō *f.*
vydařiti se exspectātiōni respondēre (liberī); -ený syn filius bene mōrātus *m.*
vydati ēdere, reddere, trādere alci alqd; ~ knihu librum ēdere; ~ hlas vōcem mittere, ēmittere; ~ zvuk sonum reddere; sonāre; ~ počet ratiōnem alcis reī reddere; ~ svědectví testimōnium ēdere (dicere); ~ peníze expendere, ērogāre pecūniam; sūmptum faciō, -ere in alqd; cōnsūmere pecūniam in alqā rē; ~ zákon lēgem ferre (scrībēre, prōpōnere); ~ koho v nebezpečení (na smrt) alqm obicciō, -ere, offerre, oppōnere periculō (morti); ~ život v nebezpečí in discrimen offerre salutem (vítam) suam; ~ za pravdu dicere vērū esse; ~ koho za mrtvého alqm mortuum esse mentīrī; ~ za otce alqm patrem sibi asserere; ~ koho v posměch trādūcere alqm; ~ úrodu gignere, ferre, ēdere; ~ vůni odorēs spargere; (bene, male) olēre; ~ se v nebezpečí (na smrt) periculō (morti) sē offerre; periculum adeō, -īre; ~ se za koho prōfitērī sē esse alqm; (lživě) simulāre, mentīrī (sē amicum alci); ~ se z peněz omnem pecūniam ērogāre; pecūnia exhausta est; ~ se na cestu iter ingredior, -ī; proficiscī.
vydatný efficāx, -ācis; ūber, -is; ~ lék medicīna praesēns *f.*; býti ~ vim habēre in alqd; multum posse (valēre).
vydavatel ēditor *m.*; scrīptor *m.*, auctor *m.*
vydávati ēvōmere, ēiciō, -ere alqd.
vyděditi exhērēdāre alqm.
výdech anhelitus, -ūs *m.*; hālitus, -ūs *m.*; exhālātiō *f.*; expīrātiō *f.*
vydechnouti efflāre (animam), anhelāre, exhālāre, expīrāre alqd.
vydělati lucrārī alqd; lucrum (quaestum) faci⁻, -ere ex alqā rē;

~ *praci* merēre (pecūniam);
 ~ *kūži* pellem subigere, cōficiō, -ere.
výdělek quaestus, -ūs *m.*; lucrum *n.*
vyděračství violenta (iniūsta) pecūniarum exāctiō *f.*; *žalovati* z ~ accūsāre alqm repetundārum (dē repetundīs).
vydēsiti exterrēre alqm; ~ se exterrērī, exhorrēscere; -šený perturbātus 3, cōnfusus 3.
vydíratí exprimere (alci pecūniam); exuere (alqm bonīs).
vydlabati excavāre (lintrem); exsculpere (simulācrum).
vydlážditi sternere (viam silice).
vydlužiti se mūtuum sūmere alqd ab alqō; mūtuarī (pecūniam ab alqō).
vydouti inflāre alqd.
vydra lutra *f.*
vydrancovati dēpopulārī (provinciam), dīripiō, -ere (urbem).
vydrápati effodi-, -ere (oculōs alci); ~ se kam nītendō superāre (montem).
vydražiti licērī (alqd).
vydrhnouti abstergēre alqd.
vydržeti dūrāre, permanēre; *nelze s ním* ~ ferri nōn potest; (vytrpěti) tolerāre, perferre, perpetior, -ī alqd; (*odolati*) sustinēre (impetum).
vydržovati alere, sustentāre alqm; victum (alimenta) praeberē alci.
vydutý concavus 3.
vyháněti pellere (alqm ē forō, civitāte), expellere, ēiciō, -ere, prōpellere (hostēs), exigere, extrūdere alqm; exturbāre (homīnēs ē possesiōnibus); ~ *zed mūrūm* aedificāre, *hráz* aggerem iaciō, -ere, extruere; (*vyrůstati*) adolēscere, germināre.
vyhasnouti exstinguī, restinguī.
vyhazovati ēiciō, -ere, prōiciō, -ere, excuti-, -ere alqm (alqd); ēructāre, ēvōmere (sanguinem); ~ *peníze* pecūniam dissipāre, prōfundere; (o *koni*) calcitrāre, calcēs remittere; ~ *do povětrí prachem* *vī pulveris pyrii displōdere alqd; ~ se (o *rybách*) sublīme efferri.
výheň camīnus *m.*, fornāx, -ācis *f.*

vyhladiti polīre, expolīre alqd; (*zničiti*) exstinguere, abolēre alqd
vyhladovělý esuriēns, -entis; famē ēnectus 3.
vyhladověti esurīre, famē labōrāre.
vyhladoviti (koho) famē domāre (urbem).
vyhlásiti prōnuntiāre, ēdicere, praedicāre alqd; ~ *rozsudek iūdicium* prōnuntiāre; ~ *válku* bellum indicere alci; ~ *za konsula* alqm cōnsulem renuntiāre; ~ *za boha* alqm numerō (in numerum) deōrum referre; ~ *za nepřitele* iūdicāre alqm hostem; ~ *za krále* alqm rēgem dēclārāre, appellāre.
vyhláška ēdictum *n.*; prōnuntiāciō *f.*; prōmūlgātiō *f.*
vyhlazení interneciō *f.*; exsti
výhled prōspectus, -ūs *m.*
vyhledati exquīrere (iter).
vyhledávati quaerere, exquīrere, requīrere alqd; ~ *převratů* novīs rēbus studēre; ~ *zisku* suīs commodīs inservīre; ~ *prospěchu něčího* utilitatī (salūtī) alci servīre; ~ *svého práva* iūs suū exsequī.
vyhlídka prōspectus, -ūs *m.*; aspectus, -ūs *m.*; *naděje* spēs, -eī *f.*, exspectātiō *f.*; *dobré -y míti* bene spērāre posse; *míti -u na něco* alci alqd prōpositum est.
vyhlídnouti si ēligere, dēligere alqd; dēstināre alqd ad alqd (alci reī).
vyhlížeti prōspiciō, -ere; prōspectāre; ~ *někoho* exspectāre alqm; ~ *něco* speculārī alqd; *dobře* ~ pulchrā speciē esse; *chorobně* ~ aegrōtantis speciē habēre, aegrōtāre vidērī.
vyhlodati ērōdere, corrōdere, exedere alqd.
vyhloubiti cavāre, excavāre, exedere alqd.
vyhnanec exsul, -is *m.*; extorris 2; -cem býti exsulāre.
vyhnání ēiectiō *f.*; expulsiō *f.*
vyhnanství exsilium *n.*; *do* ~ *odejíti* fugiō, -ere; exsulātum eō, -īre.
vyhnouti se dēclīnāre, excēdere, dēflectere dē vī; (*stříci se*)

vītāre, ēvītāre (dolōrem), fugiō, -ere (bellum), effugiō, -ere (periculum), dērectāre (proelium), dēesse (reī pūblicae), sē removēre (ā negōtiīs pūblicīs); ~ *zrakům* ē cōnspectū recēdere.

výhoda commodum *n.*; bonum *n.*; ūtilitās *f.*; ēmolumentum *n.*; (*zisk*) lucrum *n.*, quaestus, -ūs *m.*; *jest -ou pro koho* expedit alci.

výhodný ūtilis 2, opportūnus 3, commodus 3; quaestuōsus 3; -á *poloha* situs (-ūs *m.*) opportūnus, locī opportūnitās *f.*; ~ *býti komu* expedire, condūcere alci.

vyhojiti persānāre alqd; ~ se persānārī, recreārī (ex morbō), cōnvalēscere.

výhonek germen, prō-pāgō, -inis *f.*

vyhořeti dēflagrāre, incendiō dēlērī; *oheň vyhořel* ignis exstinctus est; (*o lidech*) rēs suās incendiō āmittere.

výhost *dáti* missum faci, -ere alqd; (sē) abstinēre alqā rē; *světu* ~ rēs hūmānās contemnere āc dēspicere.

vyhostiti relegāre, exsiliō afficiō, -ere, ēiciō, -ere, extermināre alqm; ~ *ze senátu* senātū movēre alqm; (*vyobcovati*) aquā et ignī interdīcere alci.

vyhotoviti cōnficiō, -ere (litterās); scribere, perscribere alqd.

vyhověti satisfaci, -ere alci; obsequi alci.

výhra lucrum *n.*; victōria *f.*; (*dar*) praemium *n.*

vyhrabati ēruere, effodi, -ere alqd.

výhrada condiciō *f.*; exceptiō *f.*

vyhraditi si paciscī alqd (ab alqō); excipiō, -ere alqd; -zený pactus 3.

výhradn-í proprius 3 (iūs); ~ *právo* prīvilēgium *n.*; iūs proprium *n.*; beneficium *n.*; *obyč. adj.* ūnus 3, sōlus 3, tōtus 3; -ě *proprie*, praecipuē, ūnicē; *obyč. adj.* ūnus 3, sōlus 3, tōtus 3; nihil aliud nisi.

vyhráti lucrārī, vincere; ~ *sázku* spōnsiōne(m) vincere; ~ *spor* causam (litem) obtinēre, iūdictiō vincere; ~ *bitvu* proeliō vincere, proeliō superiōrem discēdere.

vyhřáti calefaciō, -ere alqd.

vyhřívání se aprīcatiō *f.*

vyhřívati calefaciō, -ere alqd; ~ se corpus calefacere, aprīcārī (*na slunci*).

vyhrknouti ērumpere, prōrumpere, oborīrī (lacrimae).

vyhrnouti succingere (vestem); ~ se prōcurrere, sē prōfundere, sē effundere, sē ēicere.

vyhrožování minātiō *f.*

vyhrožovati minārī, minitārī alci (mortem).

vyhrůžka mi, -arum *f.*

vyhrůžný mināx, -ācis (litterae).

vyhubiti exstinguere, dēlēre, excidēre (gentem), occidēre (hostēs).

vyhublý cōnfectus 3, ēnectus 3 (famē, inopiā).

vyhubovati increpāre alqm (verbīs).

vyhynouti exstinguī, intēreō, -īre.

vycházeti exeō, -īre, prōdeō, -īre, ēgredior, -ī, prōcēdere, ēvādere; ēemergere (ex morbō), ēvādere (ex periculō); ~ *na ulici* in pūblicum prōdīre; ~ *z paměti* (*mysli*) ēlābī, excidēre memoriā (ex animō); ~ *z módy* obsolēscere ~ *najevo* aperīrī, patefierī; *kniha -í* liber ēditur, ēmittitur; *slunce -í* sōl oritur; ~ *s kým* concordāre, concorditer vīvere cum alqō; (*vystačiti*) satis habēre; *vychází se svými příjmy* reditūs sūmptibus eius suppetunt.

vycházka exitus, -ūs *m.*; ēgressus, -ūs *m.*; (*procházka*) ambulātiō *f.*; spatium *n.*

vychladiti refrīgerāre.

vychladnouti refrīgerārī, refrīgēscere.

vychloubačný glōriōsus 3.

vychloubání glōriātiō *f.*; iactātiō *f.*; ostentātiō *f.*

vychloubati se glōriārī (dē, in) alqā rē; sē iactāre in alqā rē; ostentāre, iactāre, venditāre alqd.

východ exitus, -ūs *m.*; ēgressus, -ūs *m.*; ortus, -ūs *m.*; (*slunce*) oriēns, -entis, *m.*; *při -u slunce* sōle oriente; *po -u slunce* sōle ortō.

východn-í ad orientem vergēns, -entis (spectāns, -antis); -ě ad orientem versus.

vychování educātiō *f.*; disciplīna *f.*;

syna na ~ dāti filium educandum (in disciplinam) alci trādere.
vychovatel educātor *m.*; magister, -strī *m.*; paedagōgus *m.* (*otrok*).
vychovatelka educātrīx, -īcis *f.*; magistra *f.*
vychovatelství ars educandī *f.*; praecepta (-ōrum *n.*) dē educātiōne puerilī.
vychovávati educāre; alere, nūtrire.; *přísně býti vychován* sevērā disciplinā continēri.
vychřadlý cōfectus 3, ēnectus 3 (*famē*).
vychřadnouti tābēscere, cōnsūmī.
vychrliti ēvōmere; prōiciō, -ere (*verba*); *~ hněv īram* ērumpere,
vychrtlý macer, -cra, -crum; exilis 2.
vychvalovati laudāre, laudibus efferre alqm; praedicāre alqd dē alqō; *~ do nebe* ad caelum (ad astra) laudibus tollere alqm.
vychytralost calliditās *f.*; astūtia *f.*; versūtia *f.*
vychytralý callidus 3, astūtus 3, versūtus 3.
vyjádření explicātiō *f.*; interpretātiō *f.*; dēclārātiō *f.*, prōfessiō *f.*
vyjádřiti dīcere, ēnuntiāre, comprehendere (alqd plūribus verbīs); *~ latinsky* Latīnē exprimere alqd; *~ myšlenku* sententiam verbīs efferre; *~ se dīcere*, loquī; *jemně se ~ politě dīcere*
vyjasniti serēnāre alqd; *~ čelo* frontem explicāre; *vyjasňuje se* disserēnāscit.
vyjednati trānsigere, depeciscī (dēpaciscī) alqd cum alqō.
vyjednavatel internuntius *m.*, interpres, -etis *m.*; conciliātor *m.* (*pācis*).
vyjednávání pactiō *f.*; āctiō *f.*; condiōnēs, -um *f.*; *~ o mír přerušiti* pāce īfectā legātōs dīmittere.
vyjednávati agere cum alqō dē alqā rē; conciliāre alqd; tractāre condiōnēs alcis reī.
vyjeti ēvehī (in altum, ex portū); currū (equō, nāvī) vectum exeō, -īre; *~ si v kočáře* carpentō vectārī; *~ si na koho* invehī in alqm, increpāre alqm.

výjev rēs, reī *f.*; cāsus, -ūs *m.*; spectāculum *n.*; (*na jevišti*) scaena *f.*; *bouřlivý ~* mōtus, -ūs *m.*; tempestās *f.*
vyjevený obstupefactus 3, perturbātus 3, cōnsternātus 3, attonitus 3, percussus 3, perterritus 3.
vyjeviti ēnuntiāre, aperīre, patefaciō, -ere, vulgāre, in vulgus prōferre alqd.
vyjímati excipiō, -ere alqm; eximere (alqm dē numerō); -je exceptō alqō, exceptīs alqibus.
výjimečný singulāris 2, ūnicus 3, mīrus 3, novus 3, īnsolitus 3; *adv. extrā ordinem*.
výjimka exceptiō *f.*; *s -ou koho* exceptō alqō, praeter alqm; *bez -y sine ūllā exceptiōne*, nullō discrīmine, prōmiscuē; *všichni bez -y* ad ūnum omnēs; *činiti -u s kým* excipiō, -ere alqm.
vyjísti cōnsūmere, comedere alqd.
vyjíždka excursiō *f.*; vectiō *f.*
vyjmenovati ēnumerāre alqm.
vyjmouti eximere alqd alqā rē; tollere alqd dē alqā rē; excipiō, -ere, prōmere, dēprōmere alqd.
vykáceti excidere alqd.
výkal caenum *n.*; fīmus *m.*; excrementum *n.*; merda *f.*
vykasati succingere (*vestem*).
vykašlati per tussim ēiciō, -ere alqd.
vykati* vōssitāre.
výkaz tabula *f.*; index, -icis *m.*
vykázati assignāre, attribuere (locum alci); *~ se čím u koho* sē alci probāre.
výklad explicātiō *f.*; explānātiō *f.*, expositiō *f.*, interpretātiō *f.*, ēnarrātiō *f.*; *~ domnělý* coniectiō *f.*, coniectūra *f.*; *~ zboží* mercēs (-ium *f.*) expositae.
vykladač interpres, -etis *m.*; explānātor *m.*; explicātor *m.*
vykladačka explicātrīx, -īcis *f.*
vykládati explicāre, expōnere, disputāre, illūstrāre, interpretārī, explānāre, ēnarrāre alqd; *~ zboží na prodej* mercēs expōnere, prōpōnere; *~ zlatem něco* distinguere alqd aurō; *~ něco komu za pýchu* alqd alci superbiae tribuere (*dare, dūcere*).

výklenek fornix, -icis *m.*
vyklenouti concamerāre alqd.
vyklepati pulverem excutiō, -ere (ē veste).
vyklestiti castrāre alqm.
vyklíčiti germināre.
vykliditi auferre, tollere, exportāre alqd; vacuum faciō, -ere alqd; ~ se abeō, -īre, discēdere, sē subducere.
vyklopiti dēici -ere, dēmittere alqd.
vyklouznouti ēlābī, excidere; effluere (ex ōre).
výkon ars, -tis *f.*; (provedení) exsecutiō *f.*; effectiō *f.*; (práce) labor *m.*; opera *f.*; opus, -eris *n.*
vykonati cōficiō, -ere, efficiō, -ere (mandāta); perficiō, -ere alqd; perfungī (labōribus); exsequī (officium); peragere (prōpositum); patrāre, perpetrāre (caedem); committere (scelus); ~ cestu iter cōficere; ~ slavné činy rēs magnās gerere; ~ poselství nuntium perferre; ~ trest supplicium sūmere ab alqō; ~ vůli voluntāti alcis obtemperāre.
vykonavatel āctor *m.*; exsecūtor *m.*; ~ trestu smrti exāctor suppliciī.
výkonný: -á moc potestās lēgēs exercendī; v. účinný.
vykopati effodiō, -ere, ēruere alqd; ~ příkop fossam dūcere (faciō, -ere, fodi -ere).
vykořeniti exstirpāre, tollere, ēvellere alqd.
vykořistiti compīlāre alqd; abūtī alqā rē; fructum (lucrum, quæstum) percipi -ere (sibi parāre) ex alqā rē.
vykoupati lavāre alqd; ~ se lavārī, corpus abluere (lavāre).
vykoupení liberātiō *f.*; salūs, -ūtis *f.*; redemptiō *f.* (alcis rei od čeho).
vykoupiti redimere (captīvōs); liberāre alqm alqā rē; ~ se z čeho sē redimere alqā rē, redimere alqd.
vykouřiti odōribus suffīre locum alqm; ~ se z paměti excidere, ēlābī memoriā.
vykouzlití excantāre alqd, arte magicā efficiō, -ere alqd.

vykračovati si incēdere (magnificē).
vykrásti expīlāre (domum); ~ se sē subducere, clam discēdere.
výkres pictūra lineāris *f.*; imāgō, -inis *f.*
vykresliti dēscribere, adumbrāre alqd.
vykřesati excūdere alqd; ēlici -ere (ignem ē silice).
vykřičený infāmis 2.
výkřik exclāmātiō *f.*; conclāmātiō *f.*; poslední ~ suprēma vōx, -cis *f.*
vykřiknouti exclāmāre; clāmōrem ēdere (tollere).
vykrmený pinguis 2.
vykrmiti bene sagīnāre alqm.
vykročiti ēgredi, -ī, exeō, -īre, excēdere (ex) locō alqō; ~ z mezí modum excēdere.
vykrojiti exsecāre, excidere alqd.
vykropiti aspergere, cōnspergere alqd alqā rē.
vykroutiti extorquēre alqd alci (ē, dē manibus).
vykroužiti circinō dēscribere, circumscribere alqd.
vykrvácený exsanguis 2.
vykrváceti animam cum sanguī effundere.
výkup redemptiō *f.*
vykupitel liberātor *m.*; vindex, -icis *m.*; redemptor *m.* (círk.).
výkupné pretium redemptiōnis *n.*
vykvéstí efflōrēscere.
výkvět flōs (-ōris *m.*) et rōbur (-oris *n.*).
vylákati ēliciō, -ere alqm ex alqā rē.
vyléčitelný sánābilis 2, medicābilis 2.
vyléčiti sánāre alqm, medērī alci; ~ se convalēscere, recreārī (ex morbō).
vyleštití expolīre, perpolīre alqd.
výlet excursiō *f.*; excursus, -ūs *m.*
vyletětí ēvolāre, prōvolāre.
vylévati effundere, prōfundere alqd.
vylézti prōrēpere, ēvādere; (vzhůru) ēvādere (in Capitōlium), ascēdere (montem).
vylhaný assimilātus 3, fictus 3, falsus 3.
vylhati ēmentīrī (omnia).
vylíčení dēscriptiō *f.*; narrātiō *f.*

vyličiti dēpingere, dēscribere, explicāre, illūstrāre, perscribere, expōnere, (verbis) exprimere alqd.

vylihnouti se ex ōvō exclūdī.

vylišovati exprimere alqd.

vylízati dēlingere, linguā abstergere alqd.

vyloditi expōnere alqd in terrā.

výloha impēnsa *f.*; sūmptus, -ūs *m.* (in alqd); pecūnia expēnsa (prō alqō) *f.*

vylomiti ēvellere (dentem), excidere (saxa), effringere, refringere (portam).

vylosovati sortīrī; (náhradně) sub-sortīrī.

vyloučiti excipi, -ere, sēgregāre, sēcernere, sēligere, sēparāre, remověre, exclūdere alqm ab alqā rē; ~ ze *senātu* senātū movēre; ~ ze *stavu rytířského* equum adimere alci; ~ z *práva* prōhibēre alqm iūre; ~ z *církve* sacrificiis interdīcere alci; ~ se z *občanstva* sē exclūdere cīvitate.

vylouditi ēliciō, -ere alqd ex (ab) alqō.

vyloupení expilātiō *f.*

vyloupiti expilāre, exspoliāre, dī-ripi, -ere alqd.

vyloviti expiscārī (lacum).

vymačkati exprimere alqd.

vymahač exāctor *m.*; coāctor *m.*

vymáhání exāctiō *f.*

vymáhati exigere, repōscere alqd ab alqō.

vymalovati pingere alqd.

vymámiti dolō (fraude) ēliciō, -ere, exprimere, ēri i, -ere alci alqd.

vymanění liberātiō *f.*

vymaniti liberāre, exsolvere, eximere alqm alqā rē; ~ se z *otroctví* servitūtem exuere.

vymazati oblinere alqd alqā rē; illinere alci reī alqd; (*masti*) (in)-ungere, perungere alqd; (*odstraniti*) dēlēre, exstinguere, litūrā tollere alqd.

výmě ūber, -beris *n.*; mamma *f.*

výměna commūtātiō *f.*; permūtātiō *f.*; ~ *peněz s ažiem* collybus, -ī, *m.*

vyměnit commūtāre, permūtāre alqd alqā rē.

výměr dēfīnītiō *f.*

vyměření dīmēnsiō *f.*

vyměřiti metīrī, dīmetīrī; metārī (-āre), dīmētārī (-āre) alqd; (*ustanoviti*) cōstituere alqd, praecipīō, -ere, praescribere alci alqd; (*určiti*) dēfīnīre, fīnīre (spati temporis numerō noctium).

vyměsti ēverrere alqd.

výměšek excrēmentum *n.*

vymezení dēfīnītiō *f.*

vymeziti dēfīnīre, dēscribere, termināre alqd.

vymílati abluere, subluere (rípās).

vymíniti si pacīscī, dēpecīscī, dēpōscere alqd.

vymírat ēmorior, -ī.

vymizeti ēvānēscere, abolēscere; effluere, excidere (ex animō).

vymknouti se ēlābī, excidere alci, sē ēripere (-iō) dē manibus alcis; ~ si *kloub* luxāre membrum.

vymlátiti exterere, excutiō, -ere (grāna ē spicīs); ~ *koho* verberibus expellere alqm.

vymletý exēsus 3 (saxum).

vymlíti molere (hordeum); (*vyhloubiti*) cavāre, excavāre, exedere alqd.

vymlouvati ēruere, dissuādere alci alqd; ~ se excūsātiōne ūtī, excūsātiōnem afferre; ~ se *nač* excūsāre alqd (valētūdinem).

výmluva excūsātiō *f.*; (*záminka*) causa (simulāta) *f.*, simulātiō *f.*; speciēs, -ēī *f.*

výmluvnost ēloquentia *f.*; (*přirozená*) fācundia *f.*

výmluvn-ý ēloquēns, -entis; disertus 3; (*přirozeně*) fācundus 3; -ě disertē, fācundē.

vymoci efficiō, -ere, impetrāre, obtinēre alqd ab alqō.

vymodliti si precibus impetrāre alqd ab alqō.

vymřiti ēmorior, -ī, intereō, -īre, pereō, -īre, exstinguī; (*o městě*) vacuum fierī; *vše jako po vymření* vasta dēsertaque omnia.

vymrskati komu virgīs caedere, lacerāre alqm; ~ *koho* virgīs caesum expellere alqm.

vymrštiti ēmittere, torquēre (hastam); ~ se ēmicāre, exsilire.

vymstítí se ulciscí alqm ob (propter) alqd.

výmysl inventum *n.*, commentum *n.*, rēs (reī *f.*) ficta, rēs commenticia.

vymýšlení excōgitātiō *f.*

vymyšlený fictus 3, commenticius 3, falsus 3.

vymýšleti excōgitāre, fingere, comminiscī, ēmentīrī, māchinārī, compōnere alqd; ~ *lest* dolōsnectere.

vymýti ēluere, abluere alqd.

vymýtiti excidere (silvam), exstirpare alqd.

vynadívati se videndō (aspectū).

vynadiviti se satis mīrārī alqd.

vynachváliti si satis laudāre alqd.

vynajíti invenīre, reperīre alqd.

vynakládati impendere (pecūniam in alqā rē), sūmptum faciō, -ere in alqd; collocāre, pōnere (studium in alqā rē); ~ *pěci* cūram adhibēre, cōnferre ad alqd; ~ *mnoho práce* multum labōris (tempus et operam) cōnsūmere in alqā rē; ~ *vše* omnī studiō annītī, ut... (*s konj.*).

vynález inventum *n.*; *dobrý* ~ rēs bene (et ūtiliter) inventa *f.*

vynalézavost inventiō *f.*; sollertia *f.*

vynalézavý sollers, ingeniōsus 3.

vynálezce inventor *m.*

vynalézti invenīre, reperīre alqd.

vynasnažiti se cōnārī, nītī; operam dare alci reī, ēlabōrāre prō alqā rē (ad alqd).

vynáseti efferre, exportāre alqd; (*vyzrazovati*) aperīre, patefaciō, -ere, vulgāre, in vulgus prōferre, ēnuntiāre alqd; *na světlo* ~ in lūcem prōferre, aperīre alqd; ~ *rozsudek* sententiam dīcere (*ferre*), iūdicium faciō, -ere, dēcernere alqd; ~ *užitek* frūctum ferre; *doly -ejí mnoho peněz* ex metallis magna pecūnia redit; ~ *koho* laudibus efferre, extollere alqm; ~ *se sē* efferre, sē iactāre; ~ *se čím* iactāre alqd, glōriārī alqā rē.

výňatek epitoma, -ae (-ē, -ēs) *f.*;

summa, -ae *f.*; -*ky* z *knih* locī (-ōrum *m.*) exscriptī (ēlectī), excerpta, -ōrum *n.*; ēlecta, -ōrum *n.*

vyndati eximere, prōmere, exprōmere alqd.

vynechání omissiō *f.*; praetermissiō *f.*

vynechati omittere, praetermittere, praetereō, -īre, relinquere alqd.

vynesení ēdictum *n.*, dēcrētum *n.*

vynikající insignis 2; excellēns, -entis; praestāns, -antis; ēgregius 3; eximius 3; praecīlārus 3; ~ *průvník* vir iūris perītissimus.

vynikati excellere, antecellere, praestāre alci alqā rē; excellere, praestāre inter omnēs; flōrēre (praeter cēterōs); superāre, vincere alqm alqā rē; (*vyčnívati*) ēminēre, prōminēre, exstāre (ex aquā).

vynořiti efferre alqd; ~ *se* ēmergere.

výnos frūctus, -ūs *m.* (agrōrum); (*zisk*) quaestus, -ūs *m.*; (*nálež*) dēcrētum *n.*, ēdictum *n.*

výnosnost fertilitās *f.*; bonitās *f.* (agrōrum); frūctus, -ūs *m.*; quaestus, -ūs *m.*

výnosný frūctuōsus 3, ferāx, -quaestuōsus 3, lucrōsus 3.

vynutiti exprimere alqd ab alqō; exigere alqd; extorquēre alci alqd.

vyobcovati aquā et ignī interdīcere alci.

vyobrazení imāgō, -inis *f.*; effigiēs, -ēī *f.*

vyobraziti exprimere, pingere, dēpingere, fingere, effingere alqd (imāginem alci).

vypáčiti effringere, refringere, rumpere, molīrī (portam).

výpad ēruptiō *f.*, excursiō *f.*, excursus, -ūs *m.*

vypad-atí *dobře* pulchrā speciē esse; ~ *ošklivě* dēformem aspectum habēre; ~ *chorobně* aegrōtantis speciē habēre; ~ *statně* habitū nōn indecōrō esse; *jak to -á v městě?* quae est faciēs urbis? *teď to -á zcela jinak* magna rērum commūtātiō facta est.

vypadnouti ēlābī, excidere (dēmanibus); *jako by mu z oka -l* simil-

limus est eius; ~ *z mysli* excidere animō, excēdere ē memoriā, memoria alci dīlābitur; (*vyřítiti se*) ērumpere, ēruptiōnem faciō, -ere (ex urbe).
vypálitl exūrere (villās); ~ *znamení* notam inūrere alci.
výpar hālitus, -ūs *m.*; anhelitus, -ūs *m.*; exhālātiō *f.*; vapor *m.*
vypáratl dissuere, retexere alqd.
vypařovatl exhālāre alqd; ~ *se* exhālārī, in vapōrem abeō, -īre.
vypasený opīmus 3; pinguis 2.
vypástl dēpascere (segetem).
vypátrání explōrātiō *f.*; investīgātiō *f.*
vypátratl explōrāre, exquīrere, investīgāre, indāgāre, speculārī, invenīre, dēprehendere alqd.
vypilovatl līmāre, ēlīmāre alqd; (*vyhladiti*) expolīre, perpolīre.
vypínatl *se* sē iactāre, glōriārī, superbīre, efferri; ~ *se nad jiné* sē praepōnere aliīs, aliōs prae sē contemnere; (*čnlti*) ēminēre, prōminēre, exstāre.
výpis epitoma, -ae (-ē, -ēs) *f.*; summa, -ae *f.*; summārium *n.*; -ky ēlecta, -ōrum *n.*, excerpta, -ōrum *n.*; -y či . . . excerpta alqd (ē librō).
vypískatl exsībilāre, sībilis explōdere alqm.
vypítl exhaurīre (vīnum).
vypláchnoutl ēluere alqd.
vyplašitl excitāre, exterrēre alqm.
výplata solūtiō *f.*; numerātiō *f.*; (*výkup*) redemptiō *f.*; pretium (redemptiōnis) *n.*
vyplatitl numerāre, solve, exsolve, expendere (pecūniam alci prō alqā rē); ~ *koho* redimere (captīvōs).
vyplavatl ēnāre, ēnatāre.
vyplazitl *se* prōrēpere.
vypláznoutl jazyk linguam exserere (ēiciō, -ere, prōiciō, -ere).
vyplemenitl exstirpāre, tollere alqd.
vyplenitl dēvastāre, spoliāre, dīrīpiō, -ere alqd.
vyplísnitl increpāre alqm (verbis).
vyplítl exscreāre, exspuere alqd.
výplň complēmentum *n.*; (*ve dveřích*) tympanum *n.*, pāgina valvae *f.*

vyplnitl explēre, complēre, implēre alqd alqā rē; ~ *rozkaz* mandāta exsequī; ~ *vůli* voluntātī alci obtemperāre, mōrem gerere alci; ~ *prosbu* alci petentī satisfaciō, -ere; ~ *se* ēnvenīre, ēvādere, ēventum habēre.
výplod opus, -eris *n.*; frūctus, -ūs *m.*
vyploutl ēnāvigāre, (nāvēs) solve, nāvibus (classe) proficiscī.
vyplývatl effluere, prōfluere, mānāre, orīrī, gignī ex alqā rē; *z toho -vá* inde sequitur, ut (*s konj.*).
vypnoutl tendere, extendere, distendere alqd; (*zastaviti*) suspendere alqd.
výpočet ratiō *f.*
vypočítatl numerāre, ē-, re-, dī-; ratiōnem alci reī ineō, -īre; computandō alqd invenīre.
vypočítavost cōgitātiō *f.*
vypočítavý ambitīosus 3, callidus 3.
vypočtený ratus 3 (astrōrum ordinēs).
vypodobnitl repraesentāre, effigere alqd; v. **vyobrazitl**.
výpomoc auxilium *n.*, subsidium *n.*
vypomoci subvenīre, succurrere alci, iuvāre, sublevāre alqm alqā rē; suppeditāre alci (frūmentum).
výpomocný subsidiārius 3.
vypořádatl *se s kým* satisfaci alci; dīmittere alqm.
vypotitl exsūdāre (sanguinem).
vypouklý convexus 3.
výpověď dictum *n.*; vōx, -cis *f.*; verba, -ōrum *n.*; (*zproštění*) renuntiātiō *f.*; *dáti* ~ renuntiāre alci.
vypověděti verbis exprimere (exsequī) alqd; dīcere alqd; ~ *přátelství* (*byt*) renuntiāre amicitiam (hospitium) alci; ~ *úvěr* pecūniam repetere ab alqō; ~ *válku* bellum indīcere, īferre alci; ~ *koho* īciō, -ere, expellere, relēgāre, in exsilium mittere, exsiliō affici, -ere alqm; aquā et ignī interdīcere alci.
vypovězenec exsul, -is *m.*
vypovězení relēgātiō *f.*; dēportātiō *f.* (in īnsulam); prōscriptiō *f.*, aquae et ignis interdictiō *f.*
vypracovaný ēlabōrātus 3 (versus); accūrātus 3, accūrātē scriptus 3.

vypracovati cōfici, -ere, perfici, -ere, ēlabōrāre alqd; ~ si labōre sibi parāre alqd.

vyprahlý āridus 3.

vyprahnouti exārēscere; torrērī, ūrī.

vypráhnouti disiungere (equōs).

výprask verbera, -um *n.*; ~ dostati verberārī, vapulāre.

vypráskati komu verberāre, verberibus caedere alqm; ~ koho odkud verberibus exigere alqm.

vyprášiti pulverem excuti, -ere (ē veste).

vyprati abluere alqd; ēluere (maculās).

výprava prōfectiō *f.*; expeditiō *f.*; missiō *f.*; lēgātiō *f.*; nádherná ~ apparātus, -ūs *m.*; kupecká ~ (přes moře) nāvigātiō *f.*; loupežná ~ latrocīnium *n.*; válečná ~ expeditiō *f.*, bellum *n.*; ~ zásobovací frūmentātiō *f.*

vypraviti mittere (lēgātōs); comparāre (exercitum); armāre, instruere, ornāre (nāvēs); ~ dceru filiae dōtem dare; ~ pohřeb fūnus (iūsta) faci, -ere alci; ~ se proficiscī, exeō, -īre, iter ingredior, -ī; ~ se s vojskem castra movēre, ad bellum proficiscī.

vypravování narrātiō *f.*; fābula *f.*

vypravovatel narrātorm.; auctorm.

vypravovati narrāre, ēnarrāre, referre, trādere, memoriae prōdere alqd.

vyprázdniti haurīre, exhaurīre (pōculum); vacuum faci, -ere, vacuēfaciō, -ere, exināniāre, exonerāre alqd.

vyprodati divendere, distrahere alqd.

výprodej distrāctiō *f.*

vyprosi (si) precibus impetrāre alqd ab alqō; dēprecārī alqd.

vyprostiti liberāre, expedire alqm alqā rē; ~ se sē exuere alqā rē.

vyprovázeti comitārī, prōsequī, dēducere alqm.

vypršeti praetereō, -īre (tempus).

vyprýštiti prōfluere, ēmānāre.

vypsání dēscriptiō *f.*; narrātiō *f.*, ēnarrātiō *f.*

vypsati dēscribere, perscribere alqd; slovy ~ verbīs exsequī alqd;

~ z čeho exscribere, trāscribere, trānsferre alqd (ex librō); (oznámiti) indicere, ēdicere alqd; (naříditi) imperāre alci alqd.

vyptávati se quaerere alqd ex alqō; rogāre, interrogāre, percontārī alqm dē alqā rē; ~ se po kóm quaerere alqm.

vypučeti germināre, prōgermināre.

vypuditi pellere, expellere, exigere, ēici, -ere alqm (ex urbe).

vypůjčiti si mūtuārī (pecūniam); versūram faci, -ere.

výpůjčka mūtuātiō *f.*; versūra *f.*; (peníze) pecūnia mūtua *f.*

vypuklý convexus 3, ēditus 3; -á řezba caelāmen, -inis *n.*; -á práce emblēma, -atis *n.*; opus (-eris *n.*) caelātum.

vypuknouti prōrumpere, ērumpere (pestis); orīrī, coorīrī (bellum, incendium).

vypustiti mittere, ēmittere alqd; ~ ducha animum efflāre; ~ slovo vōcem efferre, iaciō, -ere; ~ z paměti memoriā alcis reī abici, -ere.

vypuštění ēmissiō *f.*

vypuzení expulsiō *f.*; exāctiō *f.*

výr būbō, -ōnis *m.*

vyráběti faci, -ere, cōfici fabricārī (-āre) alqd.

výraz significātiō *f.*, ēnuntiātiō *f.*; verbum *n.*, vōx, -cis *f.*, vocābulum *n.*, nōmen, -inis *n.*; ~ tváře habitus (-ūs *m.*) vultūs; vultus, -ūs *m.*

vyraziti excuti, -ere (alci oculum, alqd dē manibus); ēlīdere (alci dentem); frangere, effringere (portam), perfringere (fenestram); (vtisknouti) exprimere, imprime-re alqd in alqā rē; ~ odkud ērumpere, prōrumpere, prōcurrere, prōvolāre, ēvolāre, sē ēicere (-iō), sē prōicere (-iō); ~ proti komu irruere, impetum faci, -ere in alqm.

výrazn-ý expressus 3, īsignis 2, gravis 2, argūtus 3; -ě expressē, graviter, argūtē.

výražek flōs (-ōris *m.*) farīnae.

vyražení dēlectātiō *f.*, oblectāti *f.*; pro ~ dēlectāti is (voluptātis, animī) causā.

vyrážeti v. **vyraziti**; (*obveselovati*)
oblectāre, delectāre alqm alqā rē;
~ se delectārī alqā rē.

vyrážka lichēn, -ēnis *m.*; mentagra,
-ae *f.* (*na bradě*).

výřečnost fācundia *f.*, ēloquentia *f.*

výřečný fācundus 3, ēloquēns,
-entis.

vyřezati exsecāre alqd; sculpere,
exsculpere alqd (ex lignō); ~ koho
castrāre, exsecāre alqm.

vyřídilka ōs, -ōris *n.*; lingua *f.*;
dobrá ~ fācundia *f.*; *míti* *dobrou* -u
linguā prōmptum esse.

vyříditi faciō, -ere, efficiō, -ere,
perficiō, -ere alqd; expedire,
trāsigere (negōtium); exsequī
(mandātum); (*oznámiti*) dīcere,
nuntiāre, referre alqd.

vyřinouti se ēmicāre, effundī.

vyřítit se ērumpere, prōrumpere,
prōvolāre; ~ se *na* koho impetum
faciō, -ere in alqm.

vyřízení cōfectiō *f.*; exsecūtiō *f.*;
obyč. opis slovesem.

vyříznouti exsecāre (linguam).

vyříznutí exsectiō *f.* (linguae).

vyřknouti ēdīcere, effārī alqd; ~
nález sententiam dīcere.

výroba fabricātiō *f.*

výrobce fabricātor *m.*

výrobek opus, -eris *n.*; *to jest můj* ~
hoc ā mē cōfectum est.

vyrobiti faci, -ere, cōfici, -ere;
fabricārī (-āre) alqd.

výroční anniversārius 3; ~ *slavnost*
sollemnia anniversāria *n.*; ~ *trh*
mercātus, -ūs *m.*

vyrojiti se exāmen (-inis *n.*) apium
exit.

výrok dictum *n.*, effātum *n.*, ēlo-
gium *n.*, ēnuntiātiō *f.*; illud alcis.

výron effluvium *n.*

vyroniti effundere, prōfundere
(lacrimās).

výrostek adulēscēntulus *m.*

vyrovnání aequātiō *f.*; exaequātiō
f., compensātiō *f.*; ~ *sporu* com-
positiō *f.* (lītis).

vyrovnati aequāre, adaequāre,
exaequāre, compēnsāre alqd; ~
spor litem compōnere, dīrimere;
~ se *komu* aequāre, adaequāre,
aequipērāre alqm, parem esse
alci; v *udatnosti* aequāre virtūtem

alcis; ~ se s *kým* dēcidere cum
alqō, satisfaciō, -ere alci (crēdi-
tōrī).

vyrozuměti koho docēre, ēdocēre
alqm dē alqā rē, certiōrem faci,
-ere alqm dē alqā rē; (*pochopiti*)
intellegere alqd.

vyrudnouti ēvānēscere, obsolēsce-
re (color); colōrem āmittere
(vestis).

vyrůsti nāscī; crēscere, adolēscere.

vyrušení perturbātiō *f.*; āvocātiō *f.*
(ab alqā rē).

vyrušiti turbāre, perturbāre alqm;
āvocāre alqm ab alqā rē.

vyrvati ēripiō, -ere, ēvellere, āvel-
lere, extorquēre alci alqd; āvel-
lere alqm (ē mātis complexū);
~ se *komu* sē ēripere ex complexū
alcis.

vyrýti ēruere (terram), excīdere
(caespitem); ~ *do čeho* exsculpe-
re, incīdere, insculpere alqd in
alqā rē.

výsada iūs (iūris *n.*) praecipuum;
beneficium *n.*; prīvilēgium *n.*

vysaditi expōnere (in lītore); ~
dveře ēmovēre postēs cardine;
~ *koho* tollere, levāre alqm (in
currum).

výsadní prīvilēgārius 3; (*osvoboze-
ný*) immūnis 2.

vysázeti cōnserere (hortum arbori-
bus); ~ *peníze* numerāre, dīnu-
merāre alci pecūniam; ~ *rány*
plāgās inflīgere alci.

vysazovati se sē offerre (periculō,
morti).

vyseděti exclūdere (ōva, pullōs).

vysednouti exeō, -īre, ēscendere
(ex, dē nāvī), dēscendere (ē cur-
rū).

vysekati exsecāre alqd; excīdere
(arbōrēs, columnās); ~ se sē
ēripere (-iō) ē manibus hostium;
~ se z *čeho* sē expedire, sē ex-
solvere alqā rē; z *dluhů* ēemergere
ex aere aliēnō.

výsev sēmentis, -is *f.*

vyschnouti ārēscere, exārēscere.

vysílati mittere, ēmittere alqm;
lēgāre, dēlēgāre, allēgāre alqm.

vysílení infirmitās *f.*; dēbilitās *f.*

vysílený fessus 3, exhaustus 3,
cōfectus 3, dēbilis 2.

vysliti ēnervāre, infirmāre. ēnecāre, dēbilitāre, exhaurīre, atterere, affligere alqd.
výskání exsultātiō f.; clāmor (-ōris m.) et gaudium n.
výskati exsultāre (laetitiā); laetōs clāmōrēs tollere.
vyskakovati exsilire, prōsilire dē (ex) alqā rē; *radostně* ~ exsultāre; ~ *nač* insilire (in equum).
vyskytovatí se appārēre, existere; offerri (occāsiō).
vyslanec lēgātus m.; ōrātor m.; nuntius m.
vyslanectví lēgāti f.; lēgātī, -ōrum m.
vyslání missiō f.
vyslati mittere; lēgāre, dēlēgāre, allēgāre alqm.
výsledek ēventus, -ūs m.; ēventum n.; exitus, -ūs m.; *dobrý* ~ successus, -ūs m.; *míti dobrý* ~ prōspere succēdere; *podle -ku* ex ēventū; *bez -ku* irritus 3, vānus 3, frūstrā, nēquiquam.
výslech interrogātiō f. (testium); quaestiō f.; *bez -u* causā indictā.
vyslechnouti audire alqm; aurēs dare alci; interrogāre alqm, quaerere ex alqō.
vyslíditi investigāre, indāgāre, odorārī alqm.
vysloužilec miles (-itis m.) veterānus; miles stipendiis cōfectis.
vysloužilý ēmeritus 3.
vysloužiti ēmerēri; stipendia cōficiō, -ere; ~ *si* merēre alqd.
výslovnost appellātiō f. (litterārum); prōnuntiātiō f.; *dlouhá* ~ prōductiō f.; *krátká* ~ correptiō f.; *široká* ~ verbōrum lātitudō f.
výslovn-ý expressus 3; apertus 3, certus 3; -ě apertē, plānē; nōminātim (praecipere); -ě *jest psáno* disertissimē plānissimēque scriptum est.
vyslovovati appellāre, ēnuntiāre, exprimere, ēloquī (litterās, verba); ~ *dlouze* prōducere; ~ *krátce* corripere; *tvrdě* ~ asperē loquī.
výsluní locus aprīcus m.; aprīcum n.; sōl, -is m.
výslunný aprīcus 3.
výslužba ōtium n.; *jíti do -y* in

ōtium sē cōferre; *dáti do -y* ōtium alci permittere.
výslužné beneficium annuum n.
vyslyšeti audire alqm (precēs alci); petentī alci satisfaciō, -ere.
vysmahlost siccitās f.; āriditās f.
vysmahlý siccus 3, āridus 3.
vysmahnouti (ex)ārēscere, rērī, exūrī.
vysmáti se rīdēre, dērīdēre, irrīdēre, ēlūdēre alqm.
výsměch dērīsiō f., irrīsiō f., lūdificātiō f., lūdibrium n., cavillātiō f.
výsměšný acerbus 3, contumēliōsus 3.
vysmeknouti se ēlābī, excidēre (ē manibus).
vysmoliti pice indūcere (illinere), picāre alqd.
vysmrkati se sē ēmungere, ēmungī; nārēs ēmungere.
vysočina regiō (-ōnis f.) montāna.
vysokomyslnost fāstus, -ūs m.; superbia f.; insolentia f.
vysokomysln-ý superbus 3, insolēns, -entis; ēlātus 3; -ě insolēter, superbē.
vysok-ý altus 3, excelsus 3, ēditus 3, sublīmis 2, prōcērus 3 (arbor); ~ *ton* sonus (-ūs m.) acūtus; -é *stáří* aetās grandis, prōvecta; -á *cena* pretium māgnum; ~ *rod* summus locus (-ī m.); summum genus (-eris n.); -é *postavení* locus amplus (splendidus); -á *pocta* honor (-ōris m.) māgnus; ~ *trest* poena gravis f.; -o altē, excelsē, sublīme, locō ēditō (situs 3); -o *oceniti* māgnī aestimāre alqd.
výsost dignitās f.; maiestās f.; (*jako titul*) excelsissimus prīnceps, (-cipis) m.
výsostné právo (cīvitātis) amplītūdō, -inis f.
vysoustruhovati tornō excāvāre alqd.
vyspatí se somnō satārī; ī ēdormīre alqd (z čeho).
vyspělost mātūritās f.
vyspělý mātūrus 3.
vyspěti mātūrēscere; ad mātūritātem venīre.
vysrknouti sorbēre, exsorbēre.
vyssáti exsūgere (sanguinem), ex-

- haurire, vexāre, exsorbēre, expilāre (provinciam); nūdāre, spoliāre alqm.
- vystačiti** satis habēre alcis rei; habēre, quantum ad vīvendum suppetit; *sotva vystačí vix habet, unde commodē vivat; ~ komu* satis esse, sufficiō, -ere, suppetitāre ad alqd; suppetere alci rei.
- vystáti** dēfungī, perfungī (morbis), perferre alqd; ~ *koho* sustinēre, ferre alqm.
- výstava** rēs (artis opera) prōpalam collocātae f. (collocāta n.).
- vystavěti** aedificāre, exstruere (domum); instruere, parāre (clāssem), dūcere (mūrum), faciō, -ere (pontem).
- výstavnost** pulcher aedificiōrum modus m.
- výstavný** magnificus 3; -é město urbs magnificē aedificāta.
- vystavovati** expōnere, prōpōnere alqd; ~ *slunci* in sōle pōnere alqd; ~ *koho nebezpečí* obiciō, -ere, offerre, expōnere alqm periculō; ~ *se čemu* subeō, -ire, obeō, -ire (periculum), sē offerre (periculō).
- vystěhovalec** quī domō (ē patriā) ēmigrat; colōnus m.
- vystěhování (se)** migrātiō f.; sēcессиō f.
- vystěhovati** trādūcere, trānsferre alqm; ~ *se* migrāre, dēmigrāre, ēmigrāre (ex urbe); sēcēdere.
- vystihnouti** cōsequī (verbis alqd); cōgitātiōne (mente) comprehendere, complectī, percipi -ere alqd.
- vystonati se** convalēscere.
- vystoupiti** exeō, -ire, ēgredior, -ī, ēscendere (ex, dē nāvī); dēscendere (ē currū); ~ *ze společnosti* societātem relinquere; ~ *z břehů* alveum excēdere, extrā ripās effundī; superfundī; veřejně ~ *prōdeō*, -ire (in pūblicum, in medium); ~ *na jevišti* in scaenam prōdeō, -ire; ~ *na řečniště* in rostra ēscendere; ~ *proti čemu* adversārī alci rei; *mlhy vystupují* nebulae oriuntur; ~ *na horu (zeď)* montem (mūrum) ascendere.
- výstraha** monitiō f., admonitiō f.; exemplum n., documentum n.; -u *děti* monēre, admonēre alqm; *býti pro -u* documentō esse alci.
- vystrašiti** exterrēre alqm.
- výstražný příklad** exemplum n., documentum n.
- vystrčiti** prōtendere, extendere (manum), exserere (linguam); ~ *koho* ēiciō, -ere alqm.
- výstřednost** nimium alcis rei studium n.
- výstřední** nimius 3, immodicus 3; fānaticus 3.
- výstřel** tēlī iactus, -ūs m.
- vystřeliti** tēlum ēmittere; menta (-ōrum n.) mittere.
- vystřídati** excipiō, -ere alqm, succēdere alci (in locum alcis).
- vystříhati se** cavēre, vītāre, fugiō, -ere alqd.
- vystříhnouti** excīdere alqd.
- vystříknouti** spargere, iaculārī (sanguinem).
- vystřízlivěti** crāpulam ēdormīvisse; exhālāvisse.
- výstroj** arma, -ōrum; armātūra f.
- vystrojiti** instruere, adornāre, parāre (convīvium); ~ *vojsko* exercitum comparāre, instruere, armāre; ~ *koho* ornāre, exornāre alqm; ~ *se* sē accingere ad alqd; sē exornāre.
- výstup** ascēnsus, -ūs m.; cōnscēnsi f.; ~ *v divadle* scaena f.
- výstupek** podium n.
- vystupování** mōrēs, -um m.; ratiō f.
- vystupovati v. vystoupiti, (cho-vati se)** sē gerere (fortiter), agere (strēně), sē praebēre (fortem), esse, vīvere (modestē); ~ *jako kdo* agere alqm (cōsulem, prō cōsule).
- vystydnouti** refrigēscere.
- vysušiti** siccāre, exsiccāre alqd.
- výsuvka** littera ēlīsa f.
- vysvěcení** cōsecrātiō f.; ~ *na kněze* ordinātiō f. (círk.).
- vysvědčení** testimōnium n.
- vysvětiti** cōsecrāre (templum); ~ *na kněze* ordināre (círk.).
- vysvětlení** explicātiō f.; explānāti f., interpretātiō f.
- vysvětliti** illūstrāre, explicāre, interpretārī, explānāre, expōnere

- alci alqd; docēre alqm dē alqā rē.
- vysvítati** ēlucēre, effulgēre; *z toho -d* inde manifestum est (sequitur); ex eō intellegitur.
- vysvoboditel** vindex, *m.*; liberātor *m.*
- vysvoboditi** liberāre alqm alqā rē (ab alqō); eximere alqm (servitūte); ēripiō, -ere alqm (ē manibus hostium); ~ *se sē* liberāre, in libertātem sē vindicāre.
- vysvobození** liberātiō *f.*
- vysypati** effundere alqd.
- výše** altitūdō, -inis *f.*; altum *n.* (in altum ēditus) 3; excelsum *n.* (in excelsō); *ve -i létati* sublīme volāre; *zvýši* (trēs pedēs) altus 3; *adv. nad to* ~ praetereā; *ad hoc; od 20 let* ~ inde ab annō vīcēsīmō; ~ *jmenovaný* quem suprà commemorāvī.
- vyšehrad** summa arx, -cis *f.*
- vyšeptalý** fuscus 3 (vōx).
- vyšetřování** quaestiō *f.*; inquisitiō *f.*; cōgnitiō *f.*; *po skončeném* ~ causā cōgnitā.
- vyšetřovatel** quaesitor *m.*
- vyšetřovati** quaerere, quaestiōnem habēre dē alqā rē; inquirere in alqd, cōgnōscere, exāmināre, investigārē, explōrāre alqd.
- výšina** locus ēditus *m.*; collis, -is *m.*; tumulus *m.*; loca (-ōrum *n.*) superiōra (-um).
- vyšinouti** ā viā dēcēdere, viā aberrāre, rectō itinere lābī; ~ *se na koně* insilire in equum; ~ *se nad jiné* aliōs superāre (vincere).
- vyšívání** opus (-eris *n.*) acū pictum.
- vyšívati** acū pingere alqd; *zlatem* ~ aurō distinguere (vestem).
- výška** altitūdō, -inis *f.*; prōcēritās *f.*
- vyškrábat** effodiō, -ere (oculōs alci); ~ *písmo* dēlēre, ērādere, extinguerē alqd; ~ *se* ēnitī, cōnitī.
- vyškrtnouti** *ze seznamu* nōmen alcis dē tabulīs eximere; ~ *jméno z knihy* nōmen tollere ex librō.
- vyškubnutí** vellere, ēvellere alqd.
- vyškvařiti** excoquere alqd.
- vyšlapání** tritus 3 (via).
- šlapati** exterere, exculcāre alqd.
- vyšlapovati si** (magnificē) incēdere.
- vyšlehnouti** excutiō, -ere (alci oculum); (*o ohni*) exārdēscere, cōnflārī.
- vyšňořiti** ornāre, exornāre alqm.
- vyštvati** exagitāre alqm.
- vyšvihnouti se** prōsilire; (*na koně*) insilire in equum.
- vytáčet** extorquēre alqd; prōmere, diffundere (vīnum); ~ *se* tergiversārī.
- vytáčka** praetextus, -ūs *m.*; ambāgēs, -um *f.*
- výtah** summa *f.*, summārium *n.*, epitoma, -ae (-ē, -ēs); -y ēlecta, -ōrum *n.*; excerpta, -ōrum *n.*; locī (-ōrum *m.*) exscriptī (ēlectī).
- vytáhlý** prōcērus 3.
- vytáhnouti** extrahere, prōtrahere, prōmere alqd, subducere (nāvēs); ~ *paty z domu* pedem domō efferre; ~ *něco na kom* ēliciō, -ere alqd ab (ex) alqō; *z koho* ēlicere, exquirere alqd ex alqō; ~ *vzhůru* tollere (aulaeum, ancorās); (*vyjíti*) exeō, -īre, proficiscī, discēdere; ~ *se z čeho* ēvādere, ēmergere ex alqā rē.
- vytasiti** stringere, dēstringere (gladium); ~ *se s čím* exprōmere alqd.
- vytéci** effluere.
- výtečnost** excellentia *f.*, exsuperantia *f.*, praestantia *f.*, virtūs, -ūtis *f.*
- výtečn-ý** ēgregius 3, excellēns, -entis, insignis 2, praeclārus 3, praestāns, -antis, summus 3; -ě ēgregiē, praeclārē.
- vytesati** excidēre (lapidēs).
- výtěžek** fructus, -ūs *m.*; quaestus, -ūs *m.*; lucrum *n.*; *roční* ~ plodin annōna *f.*
- vytěžiti** lucrārī, lucrum (quaestum) faci, -ere in alqā rē; fructum capiō, -ere (percipiō, -ere) ex alqā rē; quaestuī habēre alqd.
- výti** ululāre.
- vytí** ululātus, -ūs *m.*
- vytírat** extergēre.
- výtisk** exemplar, -āris *n.*; exemplum *n.*
- vytisknouti** exprimere alqd; ~ *koho* dēmovēre, pellere, dēpel-

- lere, *prōpellere*, *dēturbāre* alqm; ~ *knihu* librum typis exscribere (*dēscribere*).
- vytíti** excidere; ~ *komu* poliček alapam dūcere alci.
- výtka** opprobrium *n.*, vituperātiō *f.*, reprehēnsiō *f.*, obiectātiō *f.*; po výtce praecipuē, imprimis, potissimum.
- vytlačiti** exprimere alqd.
- vytlachati** effūtire alqd.
- vytlouci** excutiō, -ere, ēlīdere, effodiō, -ere alqd; perfringere (*fenestram*).
- vytočiti** extorquēre (alci alqd ē manibus).
- výtok** effluvium *n.*; ēmissārium *n.*
- vytopiti** calefaci, -ere alqd.
- vytrásti** excuti, -ere alqd.
- vytratiti se** sē subdūcere; furtim discēdere.
- vytřepati** excutiō, -ere alqd.
- vytřeštiti oči** oculōs didūcere.
- vytrhnouti** ēvellere, re-, cōn-, ēripiō, -ere, scindere alqd; (*vyjíti*) exeō, -īre, ēgredior, -ī; ~ *se z myšlenek* mentem āvertere ab alqā rē.
- vytříbený** līmātus 3, politus 3; ~ *vkus* ēlegantia *f.*
- vytříbiti** expurgāre, ēmendāre, expolīre, corrigere alqd; acuire (*ingenium*).
- vytříti** tergēre, abstergēre, purgāre, expurgāre alqd.
- vytroubiti** ēnuntiāre, in vulgus efferre alqd.
- vytrousiti** spargere, dispergere alqd.
- vytrpěti** perferre, tolerāre, persolvere, perpetior, -ī alqd.
- vytrubovati** magnificē (magnis verbis) praedicāre (celebrāre) alqd.
- vytrvalost** cōstantia *f.*, animus cōstāns *m.*; perseverantia *f.*, assiduitās *f.*
- vytrvalý** cōstāns, -antis; firmus 3, assiduus 3.
- vytrvati** perseverāre, permanēre, dūrāre.
- vytrysknouti** effundī, prōfluere, prōsilīre, oborīrī (*lacrimae*).
- vytržení** mēns (-tis *f.*) incitāta; animi ardor *m.*; afflātus, -ūs *m.* (*divinus*).
- výtržnost** tumultus, -ūs *m.*, turbae, -arum *f.*, sēditiō *f.*; ~ *působiti* sēditiōnem commovēre (*excitārē*).
- výtvarník** fictor *m.*
- výtvarné umění** ars fingendī *f.*
- výtvor** opus, -eris *n.*; artificium *n.*; imāgō, -inis *f.*; ~ *obrazotvornosti* commentum *n.*; ~ *umělecký* artis opus, -eris *n.*
- vytvořiti** fingere, effingere, formāre, conformāre (*imāginem*), cōficiō, -ere, prōcreāre, cōstituere (*ordinem*).
- vytýkati** exprobrāre, obiciō, -ere alci alqd, obiurgāre alqm dē alqā rē; crīminī dare alci alqd; reprehendere, vituperāre, improbāre alqd.
- vyučiti** docēre, ēdocēre alqm alqd; instituere alqm alqā rē; ~ *se* discere, perdiscere, cōgnōscere alqd.
- vyučování** institutiō *f.*; disciplīna *f.*, doctrīna *f.*
- vyučovati** čemu praecipīō, -ere alqd, trādere praecepta alcis reī.
- vyúčtovati** ratiōnem alcis reī referre ad alqm.
- vyuditi** fūmigāre alqd.
- vyumělkovaný** nimiā arte factus 3; calamistris inustus 3.
- využiti** frūctum capiō, ere ex alqā rē, in suam rem convertere alqd.
- vyvábiti** ēlici, -ere alqm (*ex castris*).
- vyvaliti** ēvolvere, prōvolvere alqd.
- vyvařený** ēlixus 3.
- vyvařiti** excoquere alqd ex alqā rē.
- vyvarovati se** čeho praecavēre alqd.
- vyváznouti** ēvādere, effugi, -ere, ēlābī ex alqā rē; ~ *životem* vīvum (*salvum*) ēvādere; *lehce* ~ pulchrē discēdere, parvō dēfungī alqā rē.
- vyvážeti** ēvehere, ēgerere (*humum*), exportāre (*frūmentum*).
- vyvážiti** compēnsāre alqd alqā rē.
- vyvdati** nūptum collocāre (*filiam*); ~ *se* ēnūbere.
- vyvěrati** effundī, prōfluere.
- vývěsek** tabula *f.*; ēdictum *n.*
- vyvěsiti** in pūblicō (*palam*) prō pōnere, affligere alqd.

- vyvésti** ēducere, prōducere alqm;
~ z *pochybnosti* alci dubitātiōnem
tollere (eximere); ~ *koho* z *domnění* sententiam alci extorquēre.
- vyvětrati** āērī expōnere alqd; āēra
immittere in alqd.
- vývin** explicātiō *f.*; incrēmentum *n.*;
prōgressus, -ūs *m.*
- vyvinouti** explicāre, ēvolvere alqd;
fingere, excolere (ingenium);
~ *se* orīrī, nāscī; crēscere,
adolēscere.
- vyvléci** extrahere, rapī, -ere alqm;
exuere alqm (laqueīs); ~ *se*
z *čeho* sē subtrahere (labōrī).
- vývod** dēductiō *f.* (aquae); (*důkaz*)
argumentum *n.*
- vývoj** explicātiō *f.*; prōgressus,
-ūs *m.*
- vyvolatī** ēvocāre, prōvocāre alqm;
prōnuntiāre alqd; renuntiāre
alqm (cōsulem); citāre, ēliciō,
-ere (umbrās); (*způsobiti*) mo-
věre, excitāre, concitāre alqd.
- vyvolavatel** praecō, -ōnis *m.*
- vyvolitī** ēligere, dēligere alqm.
- vývoz** exportātiō *f.*; *volný* ~
potestās exportandī.
- vyvozovati** initium alcis rei repe-
tere; dūcere (nōmen ex alqā rē);
(*dokazovati*) dēmonstrāre, docē-
re, ostendere (argumentis) alqd;
usuzovati conclūdere, colligere,
efficiō, -ere alqd.
- vyvrácení** ēversio *f.*, excisiō *f.*;
excidium *n.* (urbis); ~ *námitek*
refūtātiō *f.*; dissolūtiō *f.* (crī-
minum).
- vývrat** strāgēs (-is *f.*) arborum.
- vyvrátiti** ēvertere, subvertere,
convellere (saxa), excīdere alqd;
(*slovy*) refūtāre, refellere, red-
arguere, confūtāre, dissolvere,
dīluere alqd.
- vyvrhel** sentīna *f.*, faex, -cis *f.*
(civitātis); homō nēquissimus *m.*,
scelus, -eris *n.*
- vyvrhnouti** v. **vyloučiti**; (*dávením*)
ēvōmere, ēructāre; ~ *vnitřnosti*
effodi, -ere (vīscera).
- vyvrtati** exterebrāre alqd.
- vyvrtnouti** si luxāre (membrum);
extorquēre (tālum).
- vyvstati** surgere, exsistere, exo-
rīrī; sē tollere, sē attolere (collis).
- vyvýšenina** locus (-ī *m.*) ēditus.
- vyvýšený** excelsus 3, celsus 3,
ēditus 3.
- vyvyšovati** excitāre, ērigere alqd;
exaggerāre (locum); ~ *koho*
efferre, tollere alqm (laudibus);
ornāre, augēre alqm (honōribus);
~ *se* sē efferre, īflārī.
- vyzáblost** maciēs, -ēī *f.*
- vyzábly** macer, -cra, -crum; cōn-
fectus 3, ēnectus 3 (inopiā).
- výzbroj** arma, -ōrum *n.*; armātūra
f.; instrūmenta, -ōrum *n.* (bellī).
- výzbrojiti** exornāre (armīs), ornā-
re, armāre, armīs instruere alqm.
- výzdoba** (ex)ornātiō *f.*; distīctiō
f.; ornātus, -ūs *m.*, ornāmentum
n., decus, -oris *n.*
- vyzdobiti** ornāre, exornāre (do-
mum), excolere, distinguere alqd.
- vyzdvihnouti** tollere, attollere,
ēlevāre, sublevāre alqm (alqd).
- vyzkoumati** explōrāre, exquīrere,
cōgnōscere alqd.
- vyzkoušeti** exāmināre, experīrī,
tentāre (temptāre) alqd.
- výzkum** quaestiō *f.*; explōrātiō *f.*;
percontātiō *f.*, investigātiō *f.*,
indāgātiō *f.*, cōgnitiō *f.*
- vyznačiti** notāre, signāre, dē-
signāre distinguere alqd.
- význačný** īnsignis 2; proprius 3;
rem (apertē) dēclārāns, -antis;
-ou *vlastností* jest proprium alcis
est.
- význam** significātiō *f.*, vīs (vim, vī)
f., vīs et nōtiō vōcī subiecta;
sententia *f.*; (*důležitost*) vīs *f.*;
pondus, -eris *n.*; gravitās *f.*;
momentum *n.*; *míti velký* ~
magnī momentī esse ad alqd.
- vyznamenání** honor *m.*; ornā-
mentum *n.*; īnsigne, -is *n.*
- vyznamenati** ornāre, honōrāre,
honōre afficiō, -ere alqm; ~ *se*
excellere, praestāre, flōrēre alqā
rē.
- významný** gravis 2; magnus 3;
amplus 3.
- vyznání** cōfessiō, *f.*; prōfessiō *f.*
(alcis rei); ~ *víry* prōfessiō fideī
(religiōnis) *f.*
- vyznati** fatērī, cōfitērī alqd
(acc. c. *inf.*); prōfitērī (acc. c.
inf.).

vyznavač cōfessor *m.*

vyzouti excalceāre alqm; ~ *se* excalceārī, pedēs excalceāre.

vyzpovídati se fatērī, cōnfiterī (peccāta).

vyzpytovatī explōrāre, exquīrere alqd.

vyzraditi ēnuntiāre, prōdere alqd; dēferre alqd ad alqm.

vyzrāti mātūrēscere; ~ *na koho* (co) parem esse alci (reī).

vyzuřiti se exsaevīre; dēsinere furere (-iō); conquiēscere.

výzva ēvocātiō *f.* (militum).

vyzvání prōvocātiō *f.*; invītātiō *f.*, cohortātiō *f.*, appellātiō *f.*; *k* ~ monitū alci, auctōre alqō, hortante alqō.

vyzvati prōvocāre alqm (ad certāmen); ēvocāre (militēs); cōnvocāre (populum); invītāre alqm (ad lūdum); vocāre (urbem ad dēditiōnem); (*napomenouti*) hortārī, excitāre alqm (ad pugnantum).

vyzvědač explōrātor *m.*; speculātor *m.*; ēmissārius *m.*

vyzvědačský speculātōrius 3.

vyzvěděti explōrāre, investigāre, speculārī alqd.

výzvědy: *na* ~ speculātum (*īre*).

vyzvídati na kom exquīrere, sciscitārī, quaerere, ēliciō, -ere alqd ex alqō, percontārī alqm dē alqā rē.

vyzyvač prōvocātor *m.*

vyzývavý prōtervus 3, insolēns, -entis.

vyžadovati pōscere, ex-, dē-, re-; postulāre, expetere alqd ab alqō; (*důtklivě*) flāgitāre, exflāgitāre alqm alqd; věc -*uje* rēs requīrit alqd; *poměry -ují* rēs (tempus) postulat; rēs ita fert.

vyždímati exprimere alqd.

vyžebrati ēmendicāre alqd ab alqō; precibus impetrāre alqd ab alqō.

vyžilý dēcrepitus 3, ēnervātus 3, libīdinibus cōfectus 3.

vyžítí (*trávu*) dēmetere, dēsecāre (grāmen).

výživa victus, -ūs *m.*; alimenta, -ōrum *n.*; nūtrīmen, -inis *n.*

výživný validus 3, firmus 3.

vyživovati alere alqm, victum

praeberē alci, sustentāre alqm; ~ *se* vīvere, victum quaerere, vītam sustentāre alqā rē.

vyžle canis sagāx (-ācis) *m.*, *f.*

vyžraný exēsus 3 (dēns).

vyžrati exedere, comedere, cōnsūmere alqd.

vyžvaniti effūtīre, ēnuntiāre, (ē)vulgāre, dīvulgāre, in vulgus efferre alqd.

vzácnost rāritās *f.*; (-á věc) rēs (reī *f.*) rāra, rēs vīsenda; (*cennost*) pretium *n.*, praestantia *f.*, virtūs, -ūtis *f.*

vzácný rārus 3, singulāris 2, eximius 3; -á ochota summa benignitās; (*drahý*) cārus 3, pretiōsus 3; (*vynikající*) praestāns, -antis, illustis 2, honestus 3.

vzad retrō (torquēre).

vzadu ā tergō, post tergum, post, pōne; ~ *jíti* pōne sequī; ~ *v kni* in extrēmō librō.

vzájemnost vicissitūdō, -inis *f.*; commūnitās *f.*

vzájemn-ý mūtus 3; -é právo snubní societās cōnūbiumque; -ě in vicem, vicissim, mūtūō.

vzbouřenec rebellis, -is *m.*

vzbouření sēditiō *f.*; mōtus, -ūs *m.*; tumultus, -ūs *m.*; rebelliō *f.*

vzbouřiti sollicitāre, concitāre, cōnflāre, ad rebellandum excitāre alqm; ~ *se* rebelliōnem faciō, -ere; sēditiōnem movēre; (*o vo-jínech*) imperium alci dētrectāre.

vzbuditi excitāre alqm (ē somnō), expergēfaciō, -ere alqm; ~ *podiv* admīrātionem (suī) habēre; ~ *hněv* īram movēre (excitāre, cōncitāre); ~ *horlivost* maiōrem alacritātem inici-, -ere alci; ~ *na-ději* spem faciō, -ere (afferre, iniciō, -ere) alci; ~ *útrpnost* mentēs miserātiōne permovēre; ~ *domněnku* opīniōnem praeberē; ~ *podezření* suspiciōnem movēre, afferre.

vzdálení se discessus, -ūs *m.*

vzdálenost spatium *n.*, interval-lum *n.*, longīnquitās *f.*, distantia *f.*, abscessus, -ūs *m.* (sōlis); *u velké -i* longō spati- intermissō; *ve -i* 1000 kroků ā mille passibus.

vzdálený remōtus 3, longīnquus 3,

disiunctus 3, abditus 3; *býti* ~ abesse, distāre ab alqā rē; *jsem* ~ *toho*, *abych věřil* longē abest, ut crēdam.

vzďalovati movēre, āmovēre, removēre alqm (alqd); ~ *se* discēdere, abeō, -īre (ē conspectū); ~ *se* čeho discēdere, recēdere ab alqā rē; *sē* removēre (ā negōtiis pūblicis); *cārere* (forō); ~ *se* koho fugi, -ere, vītāre alqm.

vzďání trāditio f.; ~ *díků* grātiarum āctio f.; ~ *se* dēditio f.

vzďāti trādere (urbem); ~ *čest* honōrem habēre (tribuere) alci; ~ *díky* grātiās agere alci; ~ *se* sē dēdere, dēditōnem faciō, -ere; ~ *se na milost i nemilost* venīre in fīdem atque potestātem alcis; ~ *se úřadu* dēpōnere magistrātum, sē abdicāre magistrātū; ~ *se práva* dē iūre suō cēdere; ~ *se pozemků* cēdere possessiōne agrōrum; ~ *se naděje* spem dēpōnere (dīmittere), dēspērāre (salūtem); ~ *se příležitosti* occāsiōnem dīmittere.

vzdech gemitus, -ūs m.; suspīrium n.; spīritus, -ūs m.

vzďělanec homō ērudītus, liberā-lissimus.

vzďělání cultus, -ūs m.; ēruditiō, -ōnis f.; *míti velké* ~ *filosofické* abundāre praeceptis institūtisque philosophiae.

vzďělanost hūmānitās f.; doctřina f.; litterae, -ārum f., ēruditiō f.; (vnější) mōrēs (-um m.) politī, ēlegantia f., urbānitās f.

vzďělaný doctus 3, ērudītus 3, litterātus 3, doctřinae studiis ērudītus 3, excultus 3; urbānus 3, ēlegāns, -antis.

vzďělávání polí agricultūra f.; agri (agrōrum) cultus, -ūs m., cultūra f.

vzďělávati colere, excolere, ērudīre, fingere, formāre alqm (animū alcis); ad hūmānitātem īnformāre alqm; ~ *pole* agrum colere.

vzdor contumācia f., animus contumāx (-ācis); *na* ~ *komu* alqō invītō, alqō repugnante.

vzdorovitost contumācia f.; ferōcia f.

vzdorovitý contumāx, -ācis; ferōx, -ōcis.

vzdouti īnflāre alqd; ~ *se* īnflārī; exaestuāre (mare).

vzduch āēr, -eris m.; aura f.; (podnebí) caelum n. (salūbre); *ve -u žijící* āērius 3.

vzduchoplavba cursus (-ūs m.) āērius.

vzduchoprázdný āēre vacuus 3.

vzduchotěsný āērī nōn pervius 3.

vzdušný āērius 3; animālis 2; ~ *zámek* somnium n.; -é *zámký stavěti* somniāre.

vzdychati gemere, ingemiscere, suspīrāre, gemitum ēdere; těžce ~ ab īmō pectore suspīrāre.

vzedmouti se īnflārī; exaestuāre (mare).

vzejíti prōvenīre, orīrī, exorīrī, nāscī, exsistere (ex alqā rē).

vzepřítí se resistere, obsistere, repugnāre, adversārī, renītī alci; tendere adversus alqd.

vzestup ascēnsus, -ūs m.

vzezření speciēs, -ēī f.; vultus, -ūs m.; habitus, -ūs m.; faciēs, -ēī f.

vzhled aspectus, -ūs m. (miserābilis); faciēs, -ēī f.; ratiō f.; -em k čemu ratiōne alcis reī habitā; ad alqd; dē alqā rē; alqd respiciēns; -em k tomu, že quod.

vzhlednouti oculōs tollere (ērigere); suspiciō, -ere (in) alqd; aspiciō, -ere alqm; intuērī alqm (alqd), oculōs convertere in alqm.

vzhlížeti se v kom exemplum sūmere ex alqō.

vzhůru sūrsum, sublīme; ~ *hleděti* suspici, -ere (in) alqd; *vzhůru!* age! agite! surge! surgite!

vzchopiti se surgere, resurgere, sē reficere (-iō), recreārī, sē (animū) colligere, vīrēs recipiō, -ere.

vzkaz nuntius m.; mandātum n.

vzkázati nuntiāre, dēnuntiāre, mandāre alci alqd; ~ *pozdrav* nuntiāre salūtem.

vzkřiknouti conclāmāre; *na* koho īnclāmāre alqm.

vzkřísiti excitāre alqm (torpentem); ~ *z mrtvých* mortuum ab īferis revocāre.

vzkříšení reditus (-ūs *m.*) in vī-tam.

vzkvésti flōrēscēre, efflōrēscere.

vzkypěti effervēscere.

vzlet volātus, -ūs *m.*; ēlātiō *f.* (ōrātiōnis); impetus, -ūs *m.* (dī-cendi); vyšší vzlet míti altius assurgere.

vzlétnouti ēvolāre, ālis sē levāre.

vzletný ēlātus 3; -á slova verba ēlātiōra; contortus 3 (ōrātiō).

vzlykati singultāre.

vzlykot singultus, -ūs *m.*

vzmáhati se crēscere, augērī, augēscere; ingravēscere (morbus), incrēbrēscere (ventus); (tajně) gliscere, serpere.

vzmužiti se animum recipi, -ere (ērigere, cōfirmāre).

vznáseti se pendēre, suspēsum esse, librārī; (hrozivě) imminēre, impendēre alci; ~ se před očima versārī ante (ob) oculōs alci, obversārī oculīs (animō) alci.

vznést na koho dēferre alqd ad alqm; referre alqd (ad senātum); ~ prosbu ōrāre, rogāre alqm alqd; ~ se ēvolāre, sublīme ferri, sublīme abire (-eō).

vznešenost maiestās *f.*; magnificētia *f.*; ēlātiō *f.* (animī); ~ rodu nōbilitās *f.* (generis); ~ řeči granditās ōrātiōnis *f.*

vznešen-ý magnificus 3, nōbilis 2, amplus 3, excelsus 3, altus 3, augustus 3; -ě amplē, magnificē, augustē, altē (sentire).

vznětlivost animus irritābilis; irā-cundia *f.*

vznětlivý irritābilis 2, irācundus 3.

vznik ortus, -ūs *m.*; orīgō, -inis *f.*; initium *n.*, prīmordium *n.*

vzniknouti orīrī, exorīrī, exsiste-re, proficiscī, creārī ex alqā rē.

vznítiti accendere, incendere alqd; ~ se exardēscere, ignem concipiō, -ere.

vzor exemplum *n.*, exemplar, -āris *n.*; specimen, -inis *n.*; vzíti si koho za ~ sibi imitandum prōpōnere alqm.

vzorn-ý singulāris 2, ēgregius 3, optimus 3; -é chování summa mōrum probitās *f.*; -ě optimē, ēgregiē.

vzpamatovati se animum (sē) col-ligere, ad sē redire.

vzpínati tendere, attollere (ma-nūs); ~ se exsultāre, pedēs priōrēs ērigere (equus), arrectum sē tollere.

vzpírati tollere, sustinēre, levāre (onera); ~ se resistere, obsistere, repugnāre, renītī, adversārī alci.

vzplanouti exardēscere, flammam concipi, -ere; ~ hněvem irā incendi; válka vzplanula bel-lum axārsit (ortum est).

vzpomenouti si in mentem mihi venit alci (alqd); succurrit mihi alqd.

vzpomínati reminiscī alqd, recor-dārī alqd (dē amīcīs), memoriam alci reī repetere, meminisse alqd; vděčně ~ grātā memori-prōsequi alqm.

vzpomínka memoria *f.*; recordā-tiō *f.*

vzpoura sēditiō *f.*; rebelliō *f.*; mōtus, -ūs *m.*; tumultus, -ūs *m.*

vzpouzeti se resistere, recūsāre.

vzpřímíti ērigere, arrigere alqd; ~ se sē ērigere, assurgere.

vzpružiti incitāre, excitāre, flammāre, stimulāre alqm.

vzpuřnost contumācia *f.*, obstinā-tiō *f.*, animus contumāx (-ācis), obstinātus.

vzpuřný contumāx, -ācis; ferōx, -ōcis; obstinātus 3; -ě contumā-citer, ferōciter, obstinātē; -ě hle-děti contumāciam vultū prae sē ferre; ~ se chovati contumāciter sē gerere.

vzrůst incrēmentum *n.*; auctus, -ūs *m.*; amplificātiō *f.*; ~ tělesný statūra *f.*

vzrůstati crēscere, augērī; ado-lēscere; vzcházeti prōvenire; vzrostlý adultus 3.

vzrušení concitātiō *f.*; commōtiō *f.*

vzrušiti excitāre, concitāre, com-movēre alqm.

vztahovati porrigere, tendere (manum); referre alqd ad alqd; ~ se pertinēre, spectāre ad alqd.

vztek furor *m.*; saevitia *f.*; pln -u furiōsus 3, furibundus 3.

vztekat se furi, -ere; saevire (in alqm).

vzteklost rabiēs, -ēī f.

vztekl-ý rabidus 3 (canis); furiōsus 3, furibundus 3, furēns, -entis, saevus 3; -e furiōsē.

vzteknouti se rabidum fi in rabiem agī.

vztyčiti ērigere, arrigere, ēlevāre alqd; ~ *prapor* signum extollere, vexillum prōpōnere; ~ *se sē* ērigere, assurgere.

vzývání invocātiō f.; implōrātiō f.

vzývati implōrāre, invocāre, ōrāre,

precārī alqm; ~ *koho o pomoc* implōrāre auxilium alcis.

vždy semper; *navždy* in perpetuum, in omne tempus.

vždyť enim, nam, quippe, equidem; ~ *vidíš* vidēs enim, nam vidēs, quippe vidēs.

vžiti se assuēscere alqā rē (ad alqd, alci reī, *akk. c inf.*); insinuāre i alqd.

vžitý ūsitātus 3, ūsū (mōre) receptus 3.

Z

z, ze ē, ex (urbe); *dē* (manibus); *co ze mne bude?* quid *dē* mē fiet? *nebude z toho nic* id fierī nōn potest; *nebude z něho nic* *dē* illō homine bene spērāre nōn licet; *neděldm si z toho nic* rem prō nihilō habeō; *co máš z toho?* quid tibi prōdest?; *býti živ z čeho* vīvere alqā rē; *ze ziskuchtivosti* quaestū ductus; *z lásky* amōre captus; *ze studu* pudōre adductus; *ze strachu* metū coāctus, timōre perterritus; *z kteréžto příčiny* quā *dē* causā; *z čeho* unde; *z toho* inde.

za post (tergum), trāns (fluvium), ultrā (Caesarem castra posuit); *hned za...* secundum alqd; *za zódy* post tergum, clam, insciō alqō; *jeden za druhým* alius post alium, alius ex aliō, alius atque alius; (časově) post (breve tempus), intrā (paucōs diēs), in (annō, bis in diē); *za onoho času* illō tempore; *za světla* lūce, interdiū; (*místo koho*) prō (alqō morī); *za vlast* prō patriā; *mzda za práci* mercēs labōris; *kupovati* (prodávati) *za...* emere (vendere) s *abl.*, *draho* magnō (plūris, plūrimō), *lacino* parvō (minōris, minimō), *zač?* quantī?; *dáti vola za koně* bovem equō commūtāre; *pokládáti za něco* putāre, habēre, dūcere s *akkus.*; v *pass. nom.* (putō tē amīcum, putāris amīcus); *pokl. za jisté* prō certō habēre; *za nic* prō nihilō, nihilī; *za tou příčinou* hanc ob rem, hāc *dē* causā; *za*

jiným účelem aliō cōnsiliō; *za prvé, za druhé...* primum, tum, post, deinde.

zabaliti involvere alqd alqā rē.

zabarvení color m.

zábava dēlectātiō f.; oblectātiō f.; *pro -u animī* (voluptātisque) causā; (*rozmluva*) sermō, -ōnis m. (familiaris).

zabaviti pūblicāre (bona alcis); retinēre (nāves).

zábavný lūdīcrus 3, iūcundus 3.

zabedniti obstruere alqd.

zaběhlý fugitīvus 3.

zaběhnouti od čeho ā prōpositō abeō, -īre, dīgredior, -ī; (*zablouditi*) itinere dēerrāre, aberrāre.

zabezpečiti tūtum reddere (prae-stāre) alqd; cōfirmāre (pācem).

zabílití dēalbāre (parietem).

zabíratí occupāre alqd; continēre alqd.

zabíti caedere, occidere, interficiō, -ere, necāre alqm; ~ *se (sám)* mortem sibi cōnsciscere.

zabití nex, -cis f., caedēs, -is f.; homicīdium n.

zablácený lutulentus 3; luteus 3.

zablesknouti se fulgēre.

zablouditi errāre, ā viā aberrāre, in itinere dēerrāre; ~ *kam* errōre dēferri alqō.

zabočiti dēflectere, dēclīnāre dē viā, iter convertere.

zabodnouti infīgere alqd alci reī (alqā rē, in alqd, in alqā rē).

zabořiti se dēsīdere, cōnsīdere.

zábradlí plūteus m.; lōrica f.

zabrán occupātus in alqā rē, intentus in alqā rē.

zabrání occupātiō f.

zabraňovati prōhibēre, impedire alqm.

zabrati occupāre alqd; ~ se do čeho sē abdere (in litterās).

zabřednouti immergī (in palūdem), mergī, dēmergī (aere aliēnō); lābī (in vitia), indūcī (in errōrēs).

zábstí algēre, frīgēre; zebou mne nohy pedēs frīgēt.

zabývati se studēre alci reī, incumbere alci reī (in alqd), versārī in alqā rē, operam pōnere in alqā rē, tractāre, agere alqd, occupātum esse alqā rē; ~ se řemesly a uměním facere opera et artificia.

zaceliti sārēre (vulnus), medērī (vulnerī); ~ se cicātricem dūcere, coeō, -īre.

zACLÁNĚTI komu lūminibus alcis obstāre; officiō, -ere alci.

zÁCLONA vēlum n.; aulaeum n.

zacpatí obtūrāre, obstruere alqd.

zač (cena) quantī; (věc) prō quā rē; zač mne máš? quis tibi videor?

začaditi fūlīgine oblinere alqd; začazený fūlīgine oblitus 3; fūmōsus 3.

začáteční prīmus 3; ~ pokus prīmitiae, -ārum f.; ~ vyučování elementa, -ōrum n.

začátečník quī prīma elementa (litterārum) discit; tīrō, -ōnis m.; rudis 2 alcis reī (in alqā rē).

začátek initium n., exordium n., prīncipium n., prīmordium n.; (původ) ortus, -ūs m., orīgō, -inis f.; na -ku (ab) initiō, prīncipiō, in prīncipiō; od -ku až do konce ā prīmō ad extrēmum; na -ku jara prīmō vēre, ineunte vēre; -ky (věd litterārum) initia, -ōrum n., elementa n., prīncipia n., rudimenta n.

začerniti nigrum colōrem indūcere alci reī.

začervenati se ērubēscere.

začínati incipiō, -ere, ordīrī, exordīrī, suscipiō, -ere, īstituere alqd (inf.); aggredior, ī, ingredior, -ī alqd (inf.); ~ s čím (odkud) Incipere, initium facere, ordīrī ab

alqā rē; ~ mluvíti exordīrī, incipere; ~ válku bellum suscipere, (movēre); ~ spor s kým litem intendere alci; den -á lūcēscit, lūxoritur; večer -á advesperāscit.

zad pars posterior f.; zadem ā tergō, per posticum, per āversam partem.

zád (lodi) puppis, -is f. (-im, -ī).

záda tergum n.; ~ ukázati terga vertere; sē āvertere ab alqō; na -ech ležící supīnus 3; do zad vpadnouti komu alqm āversum (ā tergō) aggredior, -ī, (invādere).

zadarmo grātis.

zadati dēferre alqd ad alqm; tribuere, dare alci alqd; místo lze ~ locus vacat; ne ~ svého práva iūs suum tuērī; (žádost podati) libellō (scriptō) adīre alqm, petere alqd ab alqō; ~ žalobu causam dēferre ad iūdicēs; ~ si dē dignitāte suā discēdere; ~ komu v čem cēdere alci (in) alqā rē; ~ si s čím sē abicere (-iō) in alqd, dēscendere ad alqd.

zadávíti spīritum (faucēs) ēlīdere alci.

zadělati obstruere, inclūdere alqd alqā rē; ~ těsto farīnam subigere.

záděra redivia f. (redivia f.).

zadívati se oculōs figere in alqā rē.

zadlužený obaerātus 3, aere aliēnō obligātus 3, (obrutus 3).

zadlužiti aere aliēnō obligāre alqd; ~ se aes aliēnum faci -ere, (contrahere, cōnflāre).

zadní posterior 2 (pēs); ulterior 2; ~ brána porta postica (āversa), (v táboře) porta decumāna; ~ voj agmen (-inis n.) novissimum.

zadnice ānus, -ī m.; natis, -is f.; clūnis, -is m., f.; pūga f.

zadostučinění satisfactiō f.

zadost učiniti satisfaciō, -ere alci.

zadrhnouti cōnectere, implicāre (nōdum).

zadrhovati linguā haesitāre.

zadržiti si třísku assulam īfigere (digitō).

zadržeti retinēre, dētīnēre, sustinēre, arcēre alqm; (zdržeti) retardāre alqm; prōhibere alqm; ~ slzy lacrimās tenēre; (potlačiti) reprimere (rīsum), continēre (flē-

tum), cohibēre (īram); (*zatknouti*) comprehendere alqm.
záducha anhelātiō f.; spīritus (-ūs m.) angustior; angustiae (-ārum f.) spīritūs; *trpěti -ou* gravem tardumque spīritum expedire.
zadumati se in cōgitātiōne dēfixum esse.
zadumčivost aegritūdō f.; trīstītia f.; animus trīstis maestusque.
zadumčivý trīstis 2. maestus 3; melancholicus 3.
zadusiti suffocāre alqm; spīritum interclūdere alci; ~ se suffocārī, spīritus alci interclūditur.
záhada quaestiō f.; rēs obscūra.
záhadný obscūrus 3, ambiguus 3, incertus 3, dubius 3.
zahájití exordīrī alqd; initium alcis reī faciō, -ere, (*slavně*) auspicārī.
zahálčivost dēsīdia f., inertia f., cessātiō f.
zahálčivý dēsīdiōsus 3, iners, -tis; ignāvus 3, piger, -gra, -grum.
zaháleti ōtiārī, cessāre, nihil agere, dēsīdiae sē dare.
zahaliti vėlāre, tegere, obtegere obscūrāre, circumdare, amicīre, cooperīre, adoperīre alqd; ~ do čeho involvere alqd alqā rē, obducere alqd alci reī; -ený adoptus 3 (caput).
zahálka dēsīdia f., cessātiō f., ōtium n., inertia f.
zahanbiti pudōre afficiō, -ere alqm; pudōrem iniciō, -ere alci; (*předčiti*) superāre alqm.
zaházeti obruere, opplēre, complēre (fossam).
zahladiti exstinguere, dēlēre, occīdere, cōnterere alqd.
záhlavek alapa f., colaphus m.
zahlazení exstinctiō f.; interneciō f.; perneciēs, -ī f.; interitus, -ūs m.
zahlazovací internecīvus 3 (bellum).
zahlédnouti cōspiciō, -ere alqd.
zahlenovati se pītuītā obducī; -ěný pītuītōsus 3.
zahloubati se sē dēmittere in alqd, tōtum sē abdere in alqd, tōtum esse in alqā rē.
zahnati pellere, dēpellere, repellere, compellere (in angustias),

prōpellere, prōpulsāre, abigere, dēturbāre alqm; (*o lodi*) dēferre (*obyč. pass.*); ~ na útěk fugāre, in fugam vertere (convertee, coniciō, -ere) (hostēs); ~ dlouhou chvíli tempus fallere; ~ žízeň sitim explēre.
zahnízditi se inveterāscere.
zahnouti inflectere alqd.
zahnutý incurvus 3; aduncus 3.
zahoditi abiciō, -ere, dēicere, prōicere (arma); ~ se sē abicere, dignitātī suae parum cōnsulere.
záhodný ūtilis 2, aequus 3; jest -o aequum (fās, pār) est s *akk. a inf.*
zahojiti sánāre, cūrāre (vulnus); (medērī vulnerī); ~ se coēō, -īre.
záhon ārea f., pulvīnus m.
zahořeti exārdēscere, inflammārī (amōre, īrā).
zahořklý subamārus 3.
zahostiti se irrēpere, inveterāscere.
zahrabati dēfodiō, -ere (in terram), obruere (terrā) alqd; ~ mrtvolu humāre alqm; ~ se do čeho sē abdere (in litterās).
zahrada hortus, -ī m.
zahraditi claudere, saepīre, obstruere alqd; cōnsaepīre, inter-saepīre (iter alci); ~ řeku prōhibēre nāvīgātiōnem.
zahrádka hortulus m.
zahradí gen. hortī (hortōrum); hortensis 2.
zahradnictví topiāria, -ae f.; cultus (-ūs m.) hortōrum.
zahradník topiārius m.; hortulānus m.; (*zelinář*) olitor m.
zahraničí terrae (regiōnēs, gentēs, nātiōnēs) exter(n)ae (-ārum) f.; v ~, do ~, ze ~ peregrē; *zdržovati* se v ~ peregrīnārī.
zahraniční exter(n)us 3; aliēnus 3, peregrīnus 3; ~ politika ratiō reī pūblīcae forīs gerendae.
zahřáti calefaciō, -ere, tepefacere, fovēre alqd; ~ se corpus calefacere (eundō).
zahráv-ati si iocārī, lūdere cum alqō; š. *ěstí podivně -á* mīrī sunt cāsūs fortūnae; *osud si s oběma zahrál* fortūna utrumque versāvit.
zahřmíti intonāre.
zahrnouti comprehendere, am-

plectī, complectī, (in sē) continēre alqd; ~ *koho čím* cumulāre alqm alqā rē; *býti zahrnut v čem* tenērī, continērī alqā rē.
zahrotiti acuere, exacuere, praeacuere alqd.
záhuba pernici-, -eī f.; exitium n.; interitus, -ūs m.; pestis, -is f.; cāsus, -ūs m.; ruīna f.; excidium n.; v -u *přijíti* intereō, -īre, pereō, -īre, pessum eō, īre; v -u *přivéstí* perdere alqm, pessum dare alqm.
zahubiti interimere, dēlēre, perdere, extinguere alqm; (o nemoci) absūmere, cōsūmere, cōfici-, -ere alqm.
záhubný perniciōsus 3; exitiōsus 3, pestifer, -a, -um, fūnestus 3, damnōsus 3; ~ *vliv míti* perniciēi esse alci.
zahustiti dēnsāre, condēnsāre alqd.
zahvízdnouti sibilāre.
zahvízdnutí sibilus m.
záhy mātūrē.
záhyb sinus, -ūs m.; flexus, -ūs m.; ānfractus, -ūs m. (viae).
zahýbati flectere, dē-, īn-; āvertēre, dēclīnāre alqd.
zahynouti pereō, -īre, intereō, -īre (famē); cōficior, -ī (sitī); extingui; occidere.
zahynutí interitus, -ūs m.; obitus, -ūs m.; exitium n.
zacház-etí eō, īre post alqd; *slunce -í sōl* occidit; ~ *s čím* versārī in alqā rē, tractāre alqd, ūtī alqā rē; ~ *s kým* tractāre alqm, cōsulere in alqm; ~ *si* longiōre circuitū ūtī.
zacházka circuitus, -ūs m.; ambāgēs, -um f.; ānfractus, -ūs m.
zachmuřený nūbilus 3 (diēs); trīstis 2, tetricus 3.
zachmuřiti tenebrās obducere alci reī, obscurāre alqd; ~ *čelo frontem* contrahere; ~ *se* obscurārī; neos. nūbilātur.
záchod locus sordidus m.; latrīna f.
zachovalost incolumitās f.; integritās f.; innocentia f.
zachovalý integer, -gra, -grum; incolumis 2; innocēns, -entis.
zachovati servāre, cōservāre, observāre, tuērī alqm (alqd) ab alqā rē; ~ *svěšená tajemství* commissa

tenēre; ~ *v paměti* memoriā te nēre alqd; ~ *věrnost* fidem servāre (praestāre); ~ *poslušnost* obsequī, mōrem gerere alci; ~ *se* sē gerere (honestē), sē praebēre (dūrum); *jak se mám* ~ *quid agam?*; ~ *se podle čeho* obtemperāre, obsequī (voluntātī alci), sequī, observāre alqd; ~ *se komu* probārī, sufficiō, -ere alci; ~ *se všem* omnibus satisfacere, (probārī); *kniha se nám -la* liber ad nōs pervēnit.
zachovávání cōservātiō f. (decōris); obtemperātiō f. (lēgibus).
záchrana salūs, -ūtis f.
zachrániti servāre, cōservāre alqm ab alqā rē; *štit jest -ěn* clipeus salvus est; ~ *se* sē servāre, salutī suae cōsulere.
zachtíti se cōcupiscere alqd.
zachutnati dēlectāre alqm.
záchvat impetus, -ūs m.
zachvátiti comprehendere, corripī-, -ere alqm (ignis); incēdere, invādere alqm; opprimere alqm (mors); *nemoc mne zachvacuje* morbo afficior, -ī (implicor); in morbum incidō, -ere.
zachvěti agitāre, iactāre alqd; ~ *se* tremere, intremiscere, contremiscere (omnibus artubus).
záchvěv tremor m.; mōtus, -ūs m.
zachytiti excipiō, -ere (lābentem); intercipiō, -ere (epistulās); dēprehendere (nāvēs, litterās); ~ *se čeho* apprehendere, arripī-, -ere alqd.
zajatec captīvus m.
zajatý captus 3, captīvus 3.
zájem studium n., cūra f.; *jeviti* ~ *nōn aliēnum ā* sē putāre alqd; (*prospěch*) commodum n.; rēs, reī f.; ratiōnēs, -um f.; v -mu *koho* ex ūsū alci; v -mu *obce* reī publicae causā; *hájiti* ~ *něčí* alci ratiōnibus cōsulere; *vzbuditi* ~ *excitāre* studium alci ad alqd (faciendum).
zajeti prōvehī, prōcēdere; ~ *koho* currū prōsternere alqm, equō prōterere alqm; ~ *si* maiōre circuitū ūtī.
zajetí captivitās f.; *do* ~ *přijít*, capior, -ī; v ~ *býti* captivum esse

- zájezd** excursiō f.; incursiō f.; expeditiō f.
zájezdní hostinec dēversōrium n., dēverticulum n.; stabulum n.
zajíc lepus, -oris m.
zajíček lepusculus m.
zajíkatí se haesitāre in dīcendō.
zajíkátní haesitātiō f.
zajíkavost haesitantia f.
zajímati capi⁻, -ere, comprehendere, intercipi⁻, -ere alqm; něco mne -á alqd mē dēlectat (capit, tenet, mihi placet); id meā interest; alqd mihi cūrae est; ~ se o koho studēre, favēre alci, cupiō, -ere alcis causā.
zajímavý iūcundus 3, suāvis 2, dulcis 2.
zajisté certē; prōfectō; im; quidem; sáně; nīmīrum.
zajistiti tūtum reddere alqm (alqd), mūnīre, firmāre, cōfirmāre alqd.
zajíždka circuitus, -ūs m.
zājmeno prōnōmen, -inis n.
zákal (oční) glaucōma, -atis n.; suffūsiō oculōrum f.
zakaliti turbāre, turbidum reddere alqd; (ocel) dūrāre.
zákaz interdictum n.
zakázati vetāre alqm (facere alqd); interdīcere alci alqā rē (ně quis faciat alqd).
zakázka mandātum n.
zákazník emptor m.; quī operā alcis ūtitur; dobrý ~ bonum nōmen (-inis n.).
zákeřně modō (mōre) latrōnum; (ex) insidiīs, per insidiās.
zákeřnictví latrōcinium n.
zákeřník latrō, -ōnis m.; sīcārlus m.
základ fundāmentum n.; rōbur, -oris n.; prīma lēx, -gis f.; ze -u vyvrátiti funditus (rādīcit) ēvertēre (urbem).
zakladatel conditor m.; auctor m.
zakládati fundāmenta alcis rei iaci⁻, -ere; condere (urbem); instituere (metalla), cōstituere (monumentum), fundāre (disciplīnam školu); ~ koho penězi sup-peditāre, praeberē alci pecūniam; ~ oheň ignem subiciō, -ere (tectīs); ~ osadu colōniam dēducere; ~ se na čem nīti, continēri alqā rē, positum esse in alqā rē; ~ si na čem (multum) tribuere alci rei.
základna basis, -is f.
základní prīmus 3, summus 3; ~ kámen fundāmenta, -ōrum n.; lapis (-idis m.) prīmus; ~ zdivo substrūctiō f.; ~ plocha ārea f., basis, -is f.; ~ význam prīncipālis (vēra, propria) significātiō f.; ~ pojmy initia, -ōrum n., prīncipia, -ōrum n.; ~ jmění caput, -itis n.
zaklínání obsecrātiō f., exsecrāti⁻ f., dēvōtiō f., dētestātiō f., dēprecātiō f.
zaklínati obsecrāre, obtestāri alqm (per deōs); ~ se čím cōtestāri (caelum); (zažehnati) dēprecāri alqd.
zaklínovati cuneāre; cuneō praeclūdere alqd.
záklópka operculum n.
zákon lēx, lēgis f.; starý, nový ~ (písmo sv.) testāmentum vetus, novum.
zákoník lēgēs (scrīptae) f.; cōdex (-icis m.) iūris.
zákonit-ý lēgitimus 3, lēgibus cōnstitūtus 3; iūstus 3; gen. lēgis (lēgum); -ě (ex) lēge, iūre, iūstē, rēctē.
zákonodárce lēgis lātor m., (auctor m.); Lykurgos byl ~ laked. Lycūrgus Lacedaemoniīs lēgēs scrīpsit.
zákonodárná moc iūs lēgum scrībendārum n.
zákonodárství lēgis (lēgum) lāti⁻ f.; lēgēs scrīptae f.
zakopati infodiō, -ere, dēfodere alqd; ~ se locum mūnitiōnibus saepīre.
zakopnouti offendere (lapidem).
zakopy mūnitiōnēs, -um f., mūnimenta, -ōrum n.; opera, -um n.
zakořenění se inveterātiō f.
zakořeněný inveterātus 3, īnsitus; býti ~ haerēre, īnsitum esse, īnsidēre (in animīs).
zakořeniti se rādīcēs agere; inveterāscere.
zakotviti nāvēs cōstituere, ancorās iaciō, -ere; nāvēs ad ancorās dēligāre.
zakoupiti emere, coēmere alqd

- zakousnouti** morsū necāre, mordicus interficiō, -ere alqd; ~ se do čeho mordicus prehendere alqd.
- zakoušeti** perpetior, -ī, experior, -īrī.
- zákoutí** angulus *m.*; , -ūs *m.*; latebra *f.*
- zakřiknouti** verbis castigāre alqm.
- zakřiknutý** perterritus 3, timefactus 3.
- zakřivení** inflexiō *f.*
- zakřivený** aduncus 3, inflexus 3.
- zakrnělý** viētus 3; dēbilis 2; male parvus 3.
- zakrněti** marcēscere; mancum āc dēbilem fierī.
- zakročení** interventus, -ūs *m.*; intercessiō *f.*
- zakročiti** intercēdere alci rei; (úředně) pūblicam auctōritātem interpōnere; (vojensky) armīs disceptāre alqd; ~ cestu komu obsistere alci.
- zakroutiti** contorquēre (faucēs alcis).
- zakrslý** mancus 3, dēbilis 2.
- zakrvácený** cruentus 3, sanguine respersus 3.
- zakrváceti** cruentāre alqm (alqd).
- zakrývání** occultātiō *f.*; dissimulātiō *f.*
- zakrývati** tegere, con-, ob- alqd; operīre, vėlāre (caput); (tajiti) occultāre alqd.
- zakuklení** vestis (-is *f.*) mūtāta.
- zakukliti** (se) vėlāre (caput); vestem mūtāre.
- zákulisí** sēcrēta, -ōrum *n.*; nahlédnouti do ~ ad omnia intima cōsilia alcis pervenīre.
- zákusek** obsōnium *n.*; mēnsa secunda *f.*
- zakusiti** patior, -ī, perpetior, -ī, percipiō, -ere alqd; ~ strachu angōre cruciārī; ~ obtíží, nebezpečí molestiīs, periculīs perfungī.
- zakyslý** subacidus 3.
- zakysnouti** acēscere.
- zaleknouti** terrēre alqm, terrōrem iniciō, -ere alci; ~ se (per)terrērī, exhorrēscere, terror alcis incidit.
- zalemovati** circumsuere alqd.
- zaletěti** āvolāre.
- záletník** procus *m.*; amātor *m.*
- záletnice** mulier (-is *f.*) impudica; meretrīx, -īcis *f.*; scortum *n.*
- zalévati** irrigāre alqd; ~ se suffundī, slzami lacrimae alcis oboriuntur.
- zaléztí** sē abdere, sē abscondere alqō.
- záležeti** situm (positum) esse in alqā rē, pendēre ex alqō; ~ v čem cōnstāre ex alqā rē, continērī alqā rē; neos. záleží (meā, tuā...) rēfert, interest.
- záležitost** rēs, rei *f.*; causa *f.*; negotium *n.*
- záliba** voluptās *f.*; dēlectātiō *f.*; studium et amor; míti -u dēlectārī alqā rē, amāre, probāre, in dēliciīs habēre alqd.
- zálíbiti** se placēre, probārī alci, grātiā apud alqm sibi parere (-iō).
- zálíčiti** dēalbāre (parietem); tegere, occultāre alqd alqā rē.
- zalidniti** hominibus (incolīs) frequentāre, implēre (urbem); -ěný hominibus frequēns, -entis.
- zalichotiti** se blanditiīs benevolentiam alcis colligere.
- záliv** sinus, -ūs *m.*
- zalkati** ingemiscere alci rei, (in) alqā rē.
- zalknouti** se suffōcārī; spīritus alcis interclūditur.
- záloha** insidiae, -ārum *f.*; (voj.) subsidium *n.*, cōpiae subsidiāriae *f.*; býti v -ze subsidiārī; ~ peněžitá pecūnia suppeditāta alci; pecūnia prōmūtua *f.*
- zalomiti** rukama collidere manūs.
- založení:** od ~ města ab urbe conditā.
- záložní** subsidiārius 3; ~ vojsko subsidia, -ōrum *n.*; cōpiae subsidiāriae *f.*; accēnsí, -ōrum *m.*
- zálud** captiō *f.* (in verbīs); sophisma, -atis *n.*
- záludný** captiōsus 3.
- zalusknouti** prsty concrepāre digitīs.
- zamáčknouti** contundere, ēlīdere, opprimere alqd.
- zamazati** oblinere, perungere alqd alqā rē; (ušpiniti) inquināre, contāmināre alqd.
- zámečník** faber (-brī *m.*) claustrārius.

- zámek** *claustrum n.*; (*závora*) *sera f.*; (*budova*) *arx, -cis f.*, *castellum n.*, *domus (-ūs f.) rēgia (prīncipis)*.
- záměna** *mūtatiō f.*, *com-*, *per-*.
- zaměnití** *mūtāre, commūtāre, permūtāre alqd alqā rē*.
- záměr** *cōnsilium n.*, *prōpositum n.*, *rēs (reī f.) prōposita, ratiō f.*, *īnstitūtum n.*; *~ pojmovati cōnsilium capiō, -ere; mlti velké -y magna molīrī*.
- zaměřiti** *dīrigere (tēlum) in alqm, (tēlō) petere alqm; ~ kam cursum dīrigere, flectere (in aliam partem)*.
- zaměstí** *verrere (aedēs)*.
- zaměstnání** *negōtium n.*, *occupātiō f.*; *~ vědecké studium litterarum n.*; *~ úřední officium n.*; *nemíti ~ ōtiōsum esse, negōtiis vacāre (vacuum esse)*.
- zaměstnaný** *occupātus 3 in alqā rē, distentus 3 (negōtiis), dīstrictus 3 (iūdiciō)*.
- zaměstnati** *occupāre alqm (in) alqā rē, dētīnēre, dīstīnēre alqm (in) alqā rē; býti -dn occupātum esse, versārī in alqā rē, tractāre (historiam), molīrī, agere alqd*.
- zaměstnavatel** *dominus m., erus m.*
- zameškati** *praetermittēre (tempus), āmittere (occāsiōnem), dēesse (temporī), neglegere alqd; ~ se čím immorārī alci reī*.
- zameziti** *impedīre, prōhibēre, arcēre alqm alqā rē; exclūdere, interclūdere (fugam alci, alqm rē frūmentāriā)*.
- zamhouřiti** *oči comprimere oculōs; cōnīvēre (in alqā rē)*.
- zamilovaný** *amāns, -antis; amātōrius 3; amōre incēnsus 3; -é jídlo cibus, quō quis maximē dēlectātur*.
- zamilovati se** *adamāre alqm, amōre alcis capior, -ī, (incendī)*.
- záminka** *causa simulāta f.*, *speciēs, -ēī f.*, *simulātiō f.*; *pod -ou nōmine, speciē, per causam, per speciem, causā interpositā alcis reī, simulāns alqd; bráti si -u simulāre, praetendēre alqd*.
- zamítnouti** *improbāre, respuere, repudiāre, aspernārī, recūsāre alqd; ~ soudce iūdicem reici-, -ere*.
- zamknouti** *claudere (domum), praecūdere (aditum), obserāre (ostium); ~ se inclūdere sē (domī)*.
- zamlčetí** *tacēre, reticēre, silentiō praetereō, -īre alqd; cělāre alqm alqd (dē alqā rē); ~ se conticēscere*.
- zamlklý** *tacitus 3, taciturnus 3*.
- zamlouvati** *sermōnem aliō trānsferre; ~ se placēre, grātum esse, convenīre alci*.
- zámořský** *trānsmarīnus 3*.
- zamotaný** *implicitus 3, contortus 3; t ochu ~ contortulus 3*.
- zamotati** *implicāre, irrētīre, obstringere alqm alqā rē*.
- zámožnost** *opulentia f.*; *dīviti -ārum f.*
- zámožný** *opulentus 3, dīves, -itis, pecūniōsus 3, fortūnātus 3, locuples, -ētis*.
- zamračený** *nūbibus obductus 3 (caelum); nūbilus 3, cālīgīnōsus 3; trīstis 2*.
- zamračiti se** *nūbibus obducī; frontem cōntrahere*.
- zamřížovati** *clātrāre alqd; -né okno fenestra clātrāta f.*
- zamrznouti** *conglaciāre, congelāre*.
- zamyšlený** *in cōgitātiōne dēfīxus 3*.
- zamyšletí** *parāre, cōgitāre, molīrī, in animō habēre alqd*.
- zamyslití se** *cōgitātiōnēs dēfīgere in alqā rē*.
- záňadří** *sinus, -ūs m.*; *pectus, -oris n.*
- zandati** *pōnere alqd (in aliēnō locō)*.
- zanedbání** *neglectiō f.*; *dērelectiō f.*
- zanedbatí** *neglegere alqd, dēesse alci reī, praetermittēre (occāsiōnem); býti -dn iacēre, vastum esse*.
- zanechatí** *relinquere, dēstituere alqd; mittere, omittēre alqd, dēsistere alqā rē; ~ zvyku recēdere ā cōnsuētūdīne; ~ proseb dēsīnere (dēsistere) ōrāre*.
- zaneřaditi** *polluere, inquināre alqd*.
- zanésti** *asportāre, auferre, dēferre*

alqd; ~ *do knih* in tabulās referre alqd; ~ *bahnem* oblīmāre alqd; ~ *pískem* arēnīs obruere alqd; ~ *koho čím* cumulāre alqm alqā rē.
zánět inflammātiō f.
zanevříti ōdium suscipi in alqm.
zanícení ardor m.; inflammātiō f.; studium n.
zanícený incēnsus 3, inflammātus 3.
zánik interitus, -ūs m.; exitium n.
zaniknouti ēvānēscere; pereō, -īre, interīre, tollī.
zanítiti incendere, accendere, succendere, inflammāre alqd; ~ *se* exārdēscere, incendi, inflam-mārī.
zánovní recēns, -entis.
zanýtovat clāvulō (clāvulis) figere alqd.
zaobaliti involvere, vėlāre alqd alqā rē.
zaokrouhlený rotundātus 3; -*d řeč* ōrātiō numerōsa (apta, concinna); -*ě* cōnclūsē (dicere).
zaokrouhliti rotundāre, globāre alqd; cumulum afferre alci reī.
zaopatření victus, -ūs m.
zaopatřiti parāre, comparāre, suppeditāre, cūrāre alqd alci, instruere alqm alqā rē; prōvidēre (frūmentum exercitui); cōnficiō, -ere (pecūniam alci); ~ *si co* comparāre alqd; ~ *koho* victum et cultum suppeditāre alci.
zaorati inarāre alqd.
zaostřiti praeacuere alqd.
západ occāsus, -ūs m. (sōlis); (*stra-na*) occidēns, -entis m.; *na* ~ ad occidentem (occāsum sōlis) versus; *od -u* ab occidente; *na -ě* in occidente.
zapadlý abditus 3, remōtus 3, dis-iunctus 3; -*é tváře* buccae fluen-tēs (-ium) f.; -*é oči* oculi concavi, conditī, abditī; ~ *sněhem* nivibus obrutus 3.
západní ad occidentem (occāsum sōlis) spectāns, -antis; ~ *vítr* favōnius m., zephyrus m.
zapadnouti occidere (sōl); pereō, -īre, interīre; ~ *sněhem* nivibus obruī.
západský Trānspadānus 3.
zápach odor m.; (*puch*) foetor m.

zapáchat olēre, redolēre (bene, male) alqd (čím).
zápal ardor m.; ~ *plic* pneumōnia f. (lék.).
zapálení incēnsiō f.; inflammātiō f.
zapáliti incendere, accendere, suc-cendere, inflammāre alqd, ignem subici, -ere alci reī.
zápalný facilis ad exārdēscendum; -*é věci* alimenta (-ōrum n.) ignis; -*á oběť* holocaustum n. (cirk.).
zápas certāmen, -inis n.; certātiō f.; contentiō f., dīmiciātiō f., aemulātiō f., luctātiō f.
zápasiště palaestra f.
zápasiti certāre, dīmiciāre, conten-dere, luctārī cum alqō; ~ *se smrtí* animum agere; ~ *s osudem* conflictārī (dīrā) fortūnā; ~ *o před-nost* aemulārī cum alqō; ~ *v hrách olymp.* Olympiīs certāre; ~ *v šiku* aciē dīmiciāre (dēcernere).
zápasník luctātor m.; athlēta, -ae m.; ~ *se šelmami* bēstiārius m.
zapečetiti signāre, obsignāre, cōn-signāre (litterās); signum appō-nere alci reī.
zápětí: v ~ statim, illicō, extemplō; v ~ *následovati* vestīgiīs alcis Instāre, vestīgia alcis premere.
zapíchnouti infīgere alqd alci reī (alqā rē, in alqd, in alqā rē); ~ *koho* trānsfigere, percuti -ere alqm (gladiō).
zapinadlo fībula f.
zapínati iungere, nectere alqd.
zapírat negāre, infitiārī alqd.
zápis cōnscriptiō f.; commentārius m.; tabulae, -ārum f.; ācta, -ōrum n.
zápisky commentārii, -ōrum n.
zapisovatel scriba m.; perscriptor m.
zapíti vīnō pellere (cūrās).
zaplacení solūtiō f.; numerātiō f.; ~ *hotovými* repraesentātiō f.
zaplakati illacrimāre.
zaplášti pellere, prōterrēre alqd.
záplata lacinia f., pānnus m.
zaplatiti solve, persolvere, dis-solvere, pendere (pecūniam alci prō alqā rē); ~ *hotovými* reprae-sentāre pecūniam; *nemohu* ~ nōn sum solvendō; ~ *životem* capite luere alqd.

záplatovati sarcire (vestem).
záplava inundatiō f.
zaplaviti inundāre (agrōs); (o li-
 dech) sē effundere in terram.
zaplesati exsultāre (laetitiā).
zaplēsti compōnere (capillōs); ~
 koho implicāre, irrētire, impedire
 alqm alqā rē; ~ do války bellō
 immiscēre alqm.
zapletený impeditus 3, contortus
 3, difficilis 2; věc jest velmi -á rēs
 in magnīs difficultātibus est.
zápletka nōdus m. (divadelní).
započítati in ratiōnem indūcere
 alci alqd; imputāre alci (officia).
zápoliti luctārī cum alqō.
zapomenouti obliviscī alcis, alcis
 reī, alqd, akk. c. inf., nepř. ot.;
 obliviōnī dare (trādere) alqd; ~ se
 obliviscī suī; (zadati si) dignitātis
 suae immemorem esse.
zapomenutí obliviō f.; upadnouti
 v ~ in obliviōnem addūci, obli-
 viōne obruī.
zapomnětlivost obliviō f.
zapomnětlivý obliviōsus 3.
zápor negātiō f.
záporný negāns, -antis; dostati -ou
 odpověď repulsam ferre; -ě odpo-
 věděti negāre, recūsāre.
zapotiti se sūdāre.
zapouštěti dēmittere (sublicās in
 terram); ~ kořeny rādīcēs agere.
zápověď interdictum n.
zapověděti vetāre alqm (facere
 alqd); interdīcere alci alqā rē.
zapracovati īnstituere, īnstruere
 alqm alqā rē; ~ se penitus
 cōgnōscere alqd, sē insinuāre in
 alqd.
zapráhnouti iungere (equōs currū,
 ad currum); impellere alqm ad
 labōrem.
zaprášený pulverulentus 3; pulvere
 cōnspersus 3.
zaprášiti pulvere cōnspergere alqd.
zapření negātiō f.; ~ sebe sama
 continentia f., temperantia f.
zapřený: na -ou sub nōmine si-
 mulātō (aliēnō).
zapřisáhlý nepřítel inimicissimus
 alci, ācerrimus adversārius alcis.
zapřisahati obsecrāre, obtestārī
 alqm (per deōs); ~ se iūreiūrān-
 dō sē obstringere; coniūrāre.

zapřísti hovor sermōnem ī
 (ordīrī) cum alqō.
zapřítí negāre, īnfitiārī alqd; ne~
 otce nōn dēgenerāre ā patre.
zaprodaný pecūnia corruptus 3;
 obnoxius 3.
zaprodati se sē (operam suam)
 venditāre alci; sē auctōrāre ad
 alqm; pecūniam accipi~, -ere ab
 alqō.
zapsati īnscrībere, cōnscrībere,
 perscrībere alqd; ~ do knihy in
 librum alqd referre; ~ za občana
 ascrībere alqm in civitātem; dāti
 se ~ nōmen dare (prōfitērī) apud
 alqm.
zapuditi pellere, dēpellere, repel-
 lere, repudiāre, exigere alqm;
 ~ vzpomínku memoriā alcis ex
 animō ēici~, -ere.
zapůjčiti mūtuum dare alci alqd;
 crēdere alci (pecūniam).
zápůjčka pecūnia mūtua (crēdi-
 ta) f.
zapýřiti se ērubēscere.
zařaditi in ordinem redigere (re-
 ferre) alqd; numerō alcis īnserere
 alqm.
zaraziti fīgere, īnfīgere, dēfīgere,
 dēmittere alqd; ~ se stupēre,
 obstupēscere; (v řeči) haerēre.
zardělost rubor m.
zardělý rubōre suffūsus 3; ērubē-
 scēns, -entis.
zardíti se ērubēscere.
zardousiti suffōcāre, strangulāre
 alqm.
záře fulgor m.; candor m.; splendor
 m.; lūmen, -inis n. (lūnae); lūx,
 -cis, f.
zařehtati na koho adhinnīre ad
 alqm.
zářez incīsiō f.; sulcus m.
zarezavěti rubīgine obdūci.
září (mēnsis) September, -bris m.
zaříditi comparāre, īnstituere alqd;
 Instruere (domum); ordināre (rēs
 suās).
zaříkati se iūreiūrāndō (interpo-
 sitō) affirmāre, cōfirmāre (acc. c.
 inf)
zaříkávání carmen, -inis n.
zářiti candēre, lūcēre, splendēre,
 fulgēre; (paprsky) radiāre.
zařizení Institutum n.; ~ Česka-

- rova ācta (-ōrum *n*) Caesaris; obyč. opis slovesem.
- zařizený** instructus 3.
- zarmoucený** tristis 2, maestus 3, afflictus 3; býti ~ dolēre, maerēre alqd (alqā rē).
- zarmoutiti** dolōre afficiō, -ere alqm; ~ se dolōre afficior, -ī (ob alqd), dolēre, maerēre alqd (alqā rē).
- zármutek** dolor *m.*, maeror *m.*; aegritūdō, -inis *f.*; trīstitia *f.*; lūctus, -ūs *m.*
- zárodek** germen, -inis *n*; sēmen, -inis *n.*; initium *n.*; ortus, -ūs *m.*; zlo v —ku malum nāscēns *n.*
- zarostlý** obsitus 3, vestitus 3 (herbīs); ~ vousy barbātus 3; hispidus 3.
- zároveň** ūnā, simul, pariter; ūnō tempore.
- zarovnatí** aequāre, exaequāre alqd.
- zaručiti** praestāre alqd; cōfirmāre (pācem); ~ se za koho spōnsiōnem (vadimōnium) faci~, -ere prō alqō, fidem (suam) interpōnere prō alqō, cavēre dē alqō.
- záruka** cautiō *f.*; pignus, -oris *n.*; vadimōnium *n.*; fidūcia *f.*
- zarůstí** obducī, vestīrī alqā rē; ~ do čeho innāscī, inolēscere alci reī; (o ráně) cicātricem dūcere, coēō, -īre.
- zarýti se** īnfodior, -ī (in terram).
- zarytost** obstinātiō *f.*; animus obstinātus *m.*
- zarytý** obstinātus 3.
- zásada** ratiō *f.*; rēgula *f.*, norma *f.*, formula *f.*, lēx, -gis *f.*; (filos.) dogma, -atis *n.*, axiōma, -atis *n.*, praeceptum *n.*; muž pevných zásad homō cōstāns, gravis; bez ~ levis, Improbis; podle -y jednati certās ratiōnēs sequī; míti dobré (špatné) -y rēctě (male) sentīre; souditi podle zásad mravních iūdicium ad honestātis ratiōnēs revocāre; ze -y certam ratiōnem secūtus, ratiōne, (animī) iūdicīō.
- zasaditi** serere (arborēs), pōnere, impōnere, īnferre, fīgere, īnfīgere alqd; ~ kámen do zlata gemmam aurō inclūdere; ~ ránu komu olāgam īnflīgere alci; percutiō, -ere, ferīre alqm; ~ se o koho sē
- interpōnere, dēprecārī prō alqō; ~ se oč contendere, ēnītī prō alqā rē, mōlīrī alqd, incumbere in alqd.
- zasáhnouti** ferīre, īcere, tangere, attingere, contingere alqd; zasažen bleskem fulmine tāctus 3.
- zase** iterum, rūsus.
- zasedání** concilium *n.*, cōnsessus, -ūs *m.*; ~ sendtu senātus, -ūs *m.*
- zasedati** sedēre, cōnsīdere; (o sendtu) senātum habēre; ~ na soudu iūdicium faciō, -ere, iūs dīcere.
- zasednouti** za stůl accumbere.
- zásek** concaedēs, -ium *f.*; arborēs obiectae *f.*
- zaschnouti** (ex)ārēscere.
- zásilka zboží** merx (-cis *f*) missa; ~ knih librī missī.
- zasíti** serere; sēmentēs faci~, -ere.
- zaskočiti** circumeō, -īre, circumvenīre alqm; interclūdere alqm itinere.
- zaslechnouti** audīre, exaudīre alqd; alqd pervenit ad aurēs alcis.
- zaslepenost** caecitās *f.*; temeritās *f.*
- zaslepený** caecus 3; temerārius 3.
- zaslepití** caecāre, occaecāre, caecum reddere alqm.
- zaslíbení** dēvōtiō *f.*; spōnsiō *f.*
- zaslíbený** dēvōtus 3, spōnsus 3, vōtīvus 3.
- zaslíbiti** vovēre, dēvovēre, spondēre alci alqd.
- zasloužilý** bene (optimē) meritis dē alqā rē.
- zasloužití** merēre, merērī alqd; dignum esse alqā rē (quī s konj.); ~ se oč bene (optimē) merērī dē alqā rē.
- zásluha** meritum *n.* (in alqm); (záslužný čin) virtūs, -ūtis *f.*, laus, -dis *f.*
- záslužný** praemiō (laude) dignus 3; ~ čin meritum *n.*, virtūs *f.*, laus, -dis *f.*
- zasmáti se** subridēre; ~ se na koho arrīdēre alci; ~ se čemu rīdēre alqd (dē alqā rē).
- zasmušilost** trīstitia *f.*
- zasmušilý** tristis 2, tetricus 3; býti ~ trīstī vultū esse.
- zasmušiti se** frontem contrahere.
- zasněžiti** nivibus obruere alqd.
- zasnoubení** spōnsālia, -ium *n.* (slavnost).

zasnoubiti spondēre, dēspōndēre (filiam alci).

zásoba cōpia f.; vīs (vim, vī) f.; magnus numerus m.; ~špíže commeātus, -ūs m.

zásobárna cella penāria f.

zásobení frūmentātiō f. (obilím); pābulātiō f (pící); (dovoz) commeātus, -ūs m.

zásobiti cōpiam faciō, -ere (frūmentī); suppeditāre alci alqd; ~ vojsko špíží rem frūmentāriam exercitūi prōvidēre.

zasouti obruere alqd.

zaspati indormīre alci reī; ~ starosti cūrās somnō pellere.

zastánce patrōnus m.; dēfensor m.

zastání patrōcinium n.; dēfensiō f.

zastaralý inveterātus 3; obsolētus 3

zastaratí inveterāscere, obsolēscere.

zástava pignus, -oris n.; v -u žádati koho obsidem petere alqm; v -u dāti pignorī dare alci alqd; (u soudu) vadem dare.

zastávati sustinēre (labōrem); ~ úřad mūnere fungī; magistrātum gerere (administrāre); ~ nejvyšší úřady summīs honōribus fungī; ~ práce krále mūnia rēgis obeō, -īre; (hájiti) dēfendere, tuērī alqm; ~ koho u soudu causam alcis dīcere.

zastavenec obses, -idis m.

zastavěti coaedificāre (āream); obstruere alqd.

zastaviti sistere (equōs); sustinēre, retinēre (agmen); inhibēre (nāvigium); reprimere (fugam); cohibēre, impedīre alqd; ~ se cōsistere, subsistere; ~ se v běhu cursum reprimere; ~ se s vozem currum sustinēre.

zasténati ingemiscere.

zástěra subligāculum n.; pod -ou (= tajně) tectē, clam, occultē.

zastihnouti invenīre, reperīre, offendere alqm; dēprehendere alqm in alqā rē; incidere in alqm.

zastíniti opācāre alqd, umbram afferre alci reī.

zastkvíti se ēnitēre, ēnitēscere, ēlūcēscere, effulgēre.

zastoupení (správa) prōcūrātiō f.; (u soudu) patrōcinium n.

zastrašiti terrēre, perterrēre, absterrēre, dēterrēre alqm; terrōrem iniciō, -ere alci.

zastrčený abstrūsus 3.

zastrčiti condere (gladium); inserere alqd; ~ závoru obdere, (obici, -ere) pessulum ostiō.

zastřeliti tēlō trāiciō, -ere, trānsfigere, interficiō, -ere alqm.

zastříti tegere, contegere, obtegere alqd; vėlāre, operīre (caput); occultāre, dissimulāre alqd.

zastuditi refrīgerāre alqd.

zástup turba f.; manus, -ūs f.; agmen, -inis n.; multitudō, -inis f.; caterva f.; numerus m.; velký ~ frequentia f.; -y vojenské cōpieae, -ārum f.

zástupce vīcārius m.; ~ senātu auctor senātūs; státní ~ āctor pūblicus; cōgnitor cīvitātis; (jednatel) negōtiōrum cūrātor m.; prōcūrātor, m.; právní ~ cōgnitor m.; patrōnus m.; (prostředník) intercessor m.

zastupitelství prōcūrātiō f.

zastupovati koho vice alcis fungī; vīcārium esse alcis; vīcēs alcis obeō, -īre; (hájiti) dēfendere alqm, patrocīnium alcis suscipiō, -ere; ~ komu cestu viam alci interclūdere (praeclūdere).

zastyděti se ērubēscere (in) alqā rē; pudōre afficior, -ī.

zasvěcený sacer, -cra, -crum; dēvōtus 3; ~ do čeho cōnsciūs 3, par-ticeps, -cipis alcis reī.

zasvětití cōnsecrāre, inaugurāre, dēvovēre, dēspōndēre, dēdicāre (āram, templum); addīcere alqm (morti); ~ do něčeho itīāre, imbuere alqm alqā rē.

zasvitnouti affulgēre alci; ēlūcēre, dīlūcēscere.

zasypati obruere, cooperīre alqd alqā rē.

zašantročiti vendere, alī abaliēnāre alqd.

zašiti cōnsuere alqd; īnsuere (alqm in culeum).

záškodník calō -ōnis m.

zašlápnouti obterere alqd.

zašlý praeteritus 3, exāctus 3 (tempus); obsolētus 3 (color).

zašněrovati cōnstringere alqd.

zašpičatiti praeacuere alqd.
zašroubovati cocleā astringere alqd.
zaštěkati illātrāre alci.
záští ōdium *n.*; ~ *míti ke komu* ōdisse alqm; ~ *na sebe uvaliti* ōdium alci in sē convertere.
záštita praesidium *n.*, tūtēla *f.*; arx, -cis *f.*, mūnimentum *n.*
zatăčka conversiō *f.*; flexiō *f.*; flexus, -ūs *m.*; ānfractus, -ūs *m.*
zatăčeti convertere, circumagere alqd; versāre, torquēre, dētorquēre alqd.
zatăhnouti trahere, abstrahere alqd; *nebe se zatahuje* caelum nūbibus obducitur.
zatajení dissimulātiō *f.*
zatajiti cēlāre alqm alqd (dē alqā rē); tegere, occultāre, dissimulāre alqd; ~ *dech animam continēre* (comprimere); *dech se -uje* spīritus dēficit (intercluditur).
zatajování occultātiō *f.*
zatarasiti obstruere alqd.
zataviti cōflāre alqd.
zatčení comprehēnsiō *f.*
zatemnění obscurātiō *f.*
zatemniti obscurāre alqd, tenebrās obducere alci rei; ~ *se* obscurārī, dēficiō, -ere (sōl, lūna).
záti (zeji) hiāre, hīscere.
zatím intereā, interim, dum haec geruntur; ~ *co dum*; (*avšak*) tamen, attamen, sed.
zatímní ad tempus factus 3 (īstitūtus 3 etc); fiduciārius 3 (imperium).
zátiší sēcrētum *n.*; recessus, -ūs *m.*
zatíti adigere (secūrim); ~ *pěst* pugnum faciō, -ere, manum comprimere; ~ *zuby* dentēs collidere; ~ *drápy* unguēs iniciō, -ere alci.
zatížený onustus 3, onerātus 3, gravis 2 alqā rē; ~ *dluhy* obaerātus 3, aere aliēnō obrutus 3, ~ *pracemi* negōtiis obrutus 3, occupātiōnibus distentus 3.
zatížiti onerāre, gravāre alqd alqā rē, impōnere alqd alci (in alqd).
zátká obtūrāmentum *n.*; cortex, -icis *m.*
zatknouti comprehendere alqm.
zatknutí comprehēnsiō *f.*

zatlačiti extrūdere alqd; ~ *oči* oculōs operīre (mortuō).
zatlouci fīgere, dēfīgere, adigere (clāvum); agere, dēmittere (subli-cās); ~ *na dveře* pulsāre forēs.
zاتمění dēfectiō *f.* (sōlis).
zátopa inundātiō *f.*
zatopiti inundāre, aquā mergere alqd; (*otepliti*) calefaciō, -ere alqd.
zatoulati se aberrāre, dēerrāre.
zatracení damnātiō *f.*; condemnātiō *f.*
zatrátiti dēvovēre, exsecrārī alqm.
zatřásti quatiō, -ere, quassāre, concuti, -ere alqm.
zatvrditi se animum obdūrāre ad alqd.
zatvrdnouti dūrēscere, obdūrēscere.
zatvrzelý dūrus 3, obstinātus 3.
zatykač praemandāta, -ōrum *n.*; -em *stíhati* praemandātis requirere alqm.
zaujatost iūdicium nōn integrum.
zaujatý nōn integer, -gra, -grum.
zaujímati occupāre, obtinēre alqd; ~ *koho* capiō, -ere, dēlectāre, tenēre alqm (animum alci).
zauzlení nōdus *m.*
zauzliti nectere, implicāre alqd.
závad-a impedīmentum *n.*, difficultās *f.*; *býti na -u* impedīmentō esse alci rei, impedire alqd.
zaváděti abdūcere (alqm ā rectā viā); dēdūcere, indūcere alqm; ~ *koho do čeho* īstituere alqm ad alqd, docēre alqm alqd; ~ *hry* lūdōs īstituere; ~ *osadu* colōniam dēdūcere; ~ *peníze* nummōs cōstituere; ~ *co* indūcere (novum mōrem, nova verba).
zavaditi leviter tangere alqd; perstringere alqd.
závadný vitiōsus 3; turpis 2, dishonestus 3.
zavalitý obēsus 3.
zavařenina pōma (-ōrum *n.*) cocta vīnō et aquā.
zavářeti coquere (pōma).
zaváti obruere, opplēre (viam nivibus); (*zanéstí*) dēferre alqd.
zavazadla impedīmenta, -ōrum *n.*; sarcinae, -ārum *f.*
zavázati obligāre (vulnus); alligāre (oculum); nectere (nōdum); ~

- koho obstringere, dēvincīre, obligāre alqm (beneficiīs); ~ *přísahou iūre iūrando obstringere* (adigere) alqm; *býti -dn komu zač dēbēre* alci alqd; *zákon mne -uje lēge te-neor*; ~ se spondēre (sē alqd factūrum esse).
- závazek** officium *n.*; mūnus, -eris *n.*; religiō *f.*; ~ *peněžní dēbitum n.*; bez -ků immūnis 2.
- závazný** obstringēns, obligāns, -antis.
- závaží** pondus, -; perpendiculum *n.*
- závažný** gravis 2; magnus 3.
- zavčas** tempore, in tempore, ad tempus.
- zavdati** (*příčinu, příležitost*) offerre alqd; causam alcis reī afferre; auctōrem esse alcis reī; ~ *komu (příplti) prōpīnāre* alci.
- závdavek** arrha *f.*; arrhabō, -ōnis *m.*
- zavděčiti se** grātum faci, -ere alci alqd.
- zavděk** vzíti contentum esse alqā rē, satis habēre (*akk. c. inf.*).
- zavěje** nivēs, -ium *f.*
- zavěr** conclūsiō *f.*; clausula *f.*; ~ *z opaku enthymēma*, -atis *n.*
- zavěrek** fīnis, -is *m.*; itus, -ūs *m.* (annī); ~ *řeči perōrātiō f.*; *v -ku knihy in extrēmō librō.*
- zavěs** cardō, -inis *m.* (*dveři*); (*záclona*) vēlum *n.*, plaga *f.*, plagula *f.*, aulaeum *n.*
- zavěsiti** suspendere alqd ex (ab, in) alqā rē.
- zavěť** testāmentum *n.*; *v -i ustanoviti testāmentō cavēre, ut...*
- zavězti** vehere, dēvehere alqd; (*naplniti*) obruere, opplēre alqd.
- záviděti** invidēre (*komu slāvu glōriae alcis*).
- záviděňíhodný** dignus cui invideātur; (*šťastný*) fortūnātus 3, beātus 3.
- zavinění** culpa *f.*
- zaviniti** committere, dēlinquere alqd; auctōrem esse alcis reī; *on zavinil eius culpā factum est, ut...*
- zavinouti** involvere alqd alqā rē.
- záviseti** pendēre ex alqō (ex alqā rē); postum esse in alqā rē.
- závislý** pendēns, -entis ex alqō (ex arbitriō alcis); subiectus 3, obnoxius 3 alci.
- závist** invidia *f.*; obrectātiō *f.*
- závistivý** invidus 3, invidiōsus 3, malignus 3.
- závistník** invidus *m.*; obrectātor *m.*
- závit** spīra *f.*; volūmen, -inis *f.*
- zavítati** venīre, dēvertere ad alqm.
- zavítek** volūmen, -inis *n.*
- zavlažiti** rigāre, irrigāre alqd. (*ohřáti*) tepefaciō, -ere alqd.
- zavléci** auferre, abstrahere alqd.
- zavlnouti** madēscere.
- závod** certāmen, -inis *n.*; o ~ certātim; *běžeti o ~ certāre cursū*; (*obchod*) mercātūra *f.*
- závodění** aemulātiō *f.*
- závodiště** palaestra *f.*; stadium *n.*; circus *m.*; campus *m.*
- závoditi** certāre, contendere cum alqō alqā rē; aemulārī alqm.
- závodní dráha** curriculum *n.*; stadium *n.*; circus *m.*; ~ *kůň equus cursor (-ōris m.)*; equus velōx, -ōcis; ~ *vůz curriculum n.*; ~ *loď celōx, -ōcis m., f.*
- zavodniti** inundāre (agrōs).
- závoj** rica *f.*; vēlum *n.*; (*svatební*) flammeum *n.*
- zavolání** accītus, -ūs *m.*; vōx, -cis *f.*
- zavolati** advocāre, arcessere, accīre alqm; adhibēre (medicum).
- závora** sera *f.*, obīex (obex), -icis *m.*; pessulus *m.*, repāgula, -ōrum *n.*; -u *zastrčiti* obdere (obicere) pessulum ostiō.
- závrať** vertīgō, -i is *f.*; *dostati ~ vertīgine corri ior, -ī.*
- závratný** vertiginōsus 3.
- zavrhnouti** reiciō, -ere, improbāre, repudiāre, aspernārī alqd.
- zavrtati se** penetrāre in alqd; ~ *se do dřeva lignum perrōdere.*
- zavržení** reiectiō *f.* (iūdicum); improbātiō *f.* (testium); repudiātiō *f.* (supplicum).
- zavření** inclūsiō *f.*
- zavřítí** claudere, conclūdere (epistolam); comprimere (ōs, oculōs); (*přikrytím*) operīre alqd; inclūdere alqm (in carcere); obserāre (portam), praecclūdere alqd; *voda se nad ním zavřela undae eum obruērunt.*

zazátkovati obtūrāre, claudere alqd.
zazdíti saxīs conclūdere alqd, mūrō saepīre alqd.
zazlívati vitiō vertere alci alqd.
záznam notātiō f.; -y úřední ācta, -ōrum n.
zaznamenati notāre, annotāre, cōsignāre alqd; litterīs mandāre, memoriae prōdere alqd; ~ do knih in tabulās referre alqd.
zaznívati sonāre.
zázračný mīrābilis 2 (vīs, opus); ~ zjev mīrāculum n.; prōdigium n.; portentum n.
zázrak mīrāculum n.; rēs (reī f.) mīra.
zázvor zingiber, -is n.
zazvučeti concinere, sonāre, resonāre.
zažehnavati abōminārī, exsecrārī, dēvovēre, carminibus pellere alqd.
zažívati concoquere (cibum); percipiō, -ere (voluptātem); patior, -ī, tolerāre, perferre alqd.
záživný aptus 3 ad concoquēdum.
zažloutlý subflāvus 3.
zbabělost ignāvia f., timiditās f.
zbabělý ignāvus 3, timidus 3.
zbankrotovaný aere dīrutus 3.
zbavený nūdus 3, vacuus 3 alqā rē (ab alqō); solūtus 3 (ab) alqā rē; ~ zrak (sluchu) oculis (auribus) captus 3; ~ sil exhaustus 3, cōnfectus 3; ~ smysl sēnsibus allēnātus.
zbaviti liberāre (špatného), prīvāre (dobrého), nūdāre, spoliāre, exuere alqm alqā rē; ~ naděje spē dēici, -ere alqm; ~ podezření suspiciōne absolvere alqm; ~ pochybnosti dubitātiōnem ēripiō, -ere alci; ~ práv dědictkých bonīs patriīs exclūdere alqm; ~ starostí (strachu) cūrīs (metū) levāre alqm; ~ velení imperium abrogāre alci; ~ života vītam adimere alci; ~ se tollere alqd, āmovēre alqm, abiciō, -ere (metum), dīmittere (cūrās).
zbědovaný miserābilis 2, miserandus 3, miser, -a, -um.
zběh perfuga m.; trānsfuga m.
zběhlost perītia f., ūsus, -ūs m. alcis reī.

zběhlý vagus 3, fugitīvus 3 (servus); (zkušný) perītus 3 alcis reī.
zběhnouti perfugiō, -ere, trānsfugere (ad hostēs); ~ se accidere, fierī.
zběleti albēscere, exalbēscere.
zběsilost furor m.; rabiēs, -ēī f.
zběsil-ý rabidus 3, furiōsus 3, furibundus 3, furēns, -entis; -e furiōsē, furentis modō.
zběžnost levitās f.
zběžný levis 2, parum dīligēns, -entis.
zbíti concidere alqm (virgīs).
zblázniti se mente aliēnārī; ~ se do čeho insānō amōre alcis reī capior, -ī.
zblednouti expallēscere.
zblízka ex propīnquō; comminus (pugnāre).
zblo: ani -a nihil sānē; ani ~ si neceniti nē floccī quidem faci, -ere.
zbloudění aberrātiō f.
zblouditi itinere dēerrāre; aberrāre ab alqā rē.
zbohatnouti dīvitem fierī, opibus crēscere, rem familiārem augēre.
zbojnictví latrocīnium n.
zbojník latrō m.; sīcārius m.
zbořeniště parietinae, -ārum f.; ruína f.
zbořiti dīruere, dēmolirī, disiciō, -ere alqd; ~ se corruere, collābī (ruínīs).
zboží merx, -cis f.
zbožnění cōnsecrātiō f.
zbožněný dīvus 3.
zbožniti in deōrum numerum referre alqm.
zbožnost pietās f., religiō f. (ergā deum).
zbožňovati colere et observāre alqm.
zbožný pius 3.
zbraň arma, -ōrum n.; (útočná) tēlum n.; sáhnouti k -i arma capiō, -ere; ~ odložití arma pōnere; do -ě volati ad arma vocāre; -ě schopný quī arma ferre potest; ve -i armātus 3.
zbrklý temerārius 3.
zbroj arma, -ōrum n.; ~ ukořistěná spolia, -ōrum n.
zbrojíf faber (-brī m.) armōrum

zbrojiti armāre alqm; bellum parāre.
zbrojnice armāmentārium *n*.
zbrojnoš armiger, -ī *m*.
zbrotiti *krví* sanguine respergere; cruentāre alqm.
zbůhdarma temerē, temēre āc fortuitō.
zbylý reliquus 3.
zbystřiti acuere alqd; ~ *sluch* aurēs ērigere.
zbytečný supervacuus 3, supervacāneus 3, inūtilis 2; -ě nēquīquam, sine causā, praeter rem; -ě se *namáhati* operam perdere.
zbytek reliquum *n*.; quod restat; -ky reliquiae, -ārum *n*.
zbývati superesse, restāre, reliquum esse; *nic nezbývá* nihil reliquū est; *zbývá, aby...* reliquum est, ut...; *nezbývá, než...* nōn reliquum est, ut...
zcela plānē, prōrsus, omnīnō, funditus; *adj.* tōtus 3.
zcepeněti pereō, -īre; morior, -ī.
zcizení aliēnātiō *f*.; venditiō *f*.
zciziti (ab)aliēnāre, vendere alqd.
zčernati nigrēscere.
zčeštití in sermōnem Bohēmicum convertere.
z čista jasna repentē, praeter opīniōnem.
zda -ne; num; *zda ne* nōne; *zda — či* utrum (-ne) -an.
zdaleka procul; ē longinquō; ~ *bojovati* ēminus pugnāre.
zdání opīniō *f*.; arbitrium *n*.; sententia *f*.; *dobré* ~ auctōritās *f*. (*senātūs*).
zdánlivý fictus 3, simulātus 3, falsus 3; quī vidētur; -á *svoboda* vāna speciēs libertātis.
zdar salūs, -ūtis *f*.; successus, -ūs *m*.; prōventus, -ūs *m*.; *nazdar macte!* *zdar tvé statečnosti macte virtūte estō!*
zdařilý perfectus et absolūtus 3; vērē expressus 3 (*imāgō*).
zdařiti se (bene, prōsperē) succēdere, prōcēdere, ēvenīre; -lo se *mi* contigit mihi, ut...; *nezdařiti se* parum prōcēdere, ad irritum cadere.
zdarma grātis, grātuītō.
zdárný prōsper(us) 3; ~ *syn* fīlius bene mōrātus.

zdáti se vidērī; (*ve snách*) somniāre alqd; *zdá se mi* (*ve snách*) in somnīs vidēre mihi videor.
zdatnost virtūs, -ūtis *f*.; bonitās *f*.; ūtilitās *f*.
zdatný probus 3, bonus 3, ūtilis 2, idōneus 3.
zde hīc, hōc locō; ~ *jest kniha* ecce librum; ~ *jsem* adsum.
zděděný hērēditāte acceptus (*trāditus*) 3.
zděditi hērēditāte accipiō, -ere alqd; *statek po otci* -ěný patri-mōnium *n*.
zdechlna cadāver, -is *n*.
zdechnouti pereō, -īre; morior, -ī.
zdejší domesticus 3; huius locī; quī hīc (hōc locō) est.
zdělati exstruere, cōstruere, ef-ficiō, -ere.
zdéli longus 3; in longitūdinem.
zděný lapidibus exstructus 3; latericius 3 (*z cihel*).
zděsiti se exhorrēscere, obstupēscere.
zděšení trepidātiō *f*.; conturbātiō *f*.; perturbātiō *f*.; stupor *m*.
zdíti lapidibus (lateribus) exstruere alqd.
zdivočeti efferārī; (*odroditi se*) dēgenerāre.
zdivočilý efferātus 3; dēgener, -a, -um.
zdlouhavost tarditās *f*.; sēgnitia *f*.; sēgnitiēs, -ēī *f*.
zdlouhavý lentus 3, tardus 3, sēgnis 2, piger, -gra, -grum.
zdobiti ornāre, decōrāre alqd.
zdokonali perfectum reddere alqd, excolere, ēmendāre alqd; perītum faciō, -ere alqm; ~ *se* penitus discere alqd.
zdola ab īmō, ex īferiōre parte.
zdomácněti assuēscere (locō alci); inveterāscere, commūnem fieri (*mōrēs*).
zdráhati se gravārī *s inf*.; recūsāre *s inf*.; dērectāre alqd (*mīlitiam*); *ne* ~ nōn recūsāre, quōminus (*nē, quīn*) *s konj*.; nōn dubitāre *s inf*.
zdráhavost recūsātiō *f*.; cunctātiō *f*.
zdráhavý cunctābundus 3, cunctāns, -antis; cunctātor *m*.
zdráv býti (bene) valēre; bonā valētūdine ūtī; *buď* ~ valē!

zdraví (bona, mala) valētūdō f.; salūs, -ūtis f.; integritās f.; *na* ~ *připíjeti* prōpīnāre alci salūtem.
zdravíti salūtāre alqm, salūtem dīcere alci, salvēre iubēre alqm.
zdravotní stav valētūdō f.; ~ *pravidlo* praeceptum dē valētūdine tuendā.
zdravý sānus 3, salvus 3, validus 3, integer, -gra, -grum, incolumis 2; (*zdraví prospívající*) salūber, -bris, -bre.
zdražiti pretium alcis reī augēre.
zdrucující terribilis 2, exitiōsus 3.
zdrěvněti (ob)rigēscere, (ob)torpēscere.
zdřímnouti obdormiscere.
zdrobnění dēminūtiō f.
zdrobniti minuere, comminuere alqd.
zdroj fōns, fontis m.; causa f., orīgō, -inis f.
zdrťiti frangere, conterere, contundere, dēlēre alqd.
zdrželivost abstinētia / ., continentia f., temperantia f., modestia f.
zdrželiv-ý abstinēns, -entis, continēns, temperāns; -ě abstinēter, continēter (vīvere).
zdržení mora f.; impedīmentum n.
zdržovati morārī, remorārī, tardāre, retardāre, tenēre, dētīnēre, retinēre alqm; (*protahovati*) dūcere, trahere alqd; (*brániti*) arcēre alqm (ab iniūriā), abstinēre (mīlitēs ā praedā), continēre (suōs ā proeliō); (*udržovati*) continēre (mīlitēs castrīs, alqm in officiō); ~ *se* retinērī (alqā rē), morārī, versārī (in forō); ~ *se* čeho (sē) abstinēre (proeliō), (sibi) temperāre (ab iniūriā, ā lacrimīs); ~ *se smíchu* continēre risum.
zdupati conculcāre, prōterere, obterere alqd.
zdůrazniti premere alqd.
zduřeti tumēscere, turgēscere.
zdvihati tollere, levāre, sublevāre alqm (alqd); ~ *oči* oculōs ērigere; ~ *prach* pulverem colligere; ~ *válku* bellum īferre alci; bellum movēre, suscipiō, -ere; ~ *se* surgere, orīrī, coorīrī; ingruere (tempestās).

zdvojiti duplicāre, gemināre, augēre alqd.
zdvořilost urbānitās f.; cōmitās f.; hūmānitās f.; officium n.
zdvořilý urbānus 3, cōmis 2, hūmānus 3, officiōsus 3.
zďymadlo cataractēs (-a), -ae m., f.
zeď mūrus m.; (*stěna*) pariēs, -is m.; (*hradby*) moenia, -ium n.
zednická lžíce trulla f.
zedník faber (-brī m.) caementārius.
zefyr zephyrus m.
zejména imprīmīs, praecipuē.
zeleň viriditās f.; color viridis m.; viride, -is n.
zelenatí se virēre, frondēre; -*ící* se viridis 2.
zelenavý subviridis 2.
zelenina olus, -eris n.; helvella f.
zelený viridis 2; *býti* ~ virēre.
zelí olus, -eris n.
zelinář olitor m.
zelinářský olitōrius 3; ~ *trh* forum olitōrium.
zeman homō nōbilis rūrī habitāns.
zemdleti fatīgārī, languēscere, hebēscere.
zemdlíti fatīgāre, dēbilitāre alqm.
země terra f., tellūs, -ūris f.; (*půda*) hūmus, -ī f., solum n.; (*krajina*) regiō f.; fīnēs, -ium m.; *na -i* humī (iacēre); *na -i i na moři* terrā marīque.
zemědělství agricultūra f.
zeměkoule globus terrae.
zeměměřič mēnsor m.; geōmetrēs, -ae m.
zeměměřictví geōmetria f.
zeměpán prīnceps, -cipis m.; rēgis m.; imperātor m.
zeměpanský prīncipālis 2, rēgius 3, imperātōrius 3; gen. prīncipis, rēgis, imperātōris.
zeměpis geōgraphia f.; terrārum dēscriptiō f.
zeměpisec terrārum dēscriptor m.
zemětřesení terrae mōtus, -ūs m.
zemitý terrēnus 3.
zemřelý mortuus 3.
zemřítí morior, -ī; dē vītā dēcādere; suprēmum diem obeō, -īre; ~ *za koho* morī, mortem opetere prō alqō (prō alcis salūte).
zemsk-ý terrester, -stris, -stre; gen. terrae; *okřek* ~ orbis ter-

rārum; -é *důchody vectīgālia publi-*
ca n., reditus (-ūs m.) pūblicus;
~ jazyk lingua patria f.
zesliti firmāre, cōfirmāre, ampli-
 ficāre corrōborāre, augēre alqd;
nepřech. corrōborārī, vīrēs colli-
gere, convalēscere.
zeslabiti dēbilitāre, īnfirmāre, at-
 tenuāre, imminuere, atterere
 alqd; *~ zrak oculōrum aciem*
praestringere.
zespod ab īmō, ex īnferiōre parte.
zeť gener, -ī m.
zetlelost cari⁻ -ēī f., putrēdō,
 -inis f.
zetlelý putridus 3, cariōsus 3.
zetlíti putrēscere, pūtēscere.
zevloun homō stupidus m.
zevlovati hiāre, stolidē (stupidē)
 circumspectāre.
zevně extrinsecus.
zevnějšek habitus, -ūs m.; speciēs,
 -ēī f.; forma externa f.
zevrubn-ý cōpiōsus 3, accūrātus 3,
 diligēns, -entis; -ě cōpiōsē, accū-
 rātē, diligenter, ūberius.
zevsad undique.
zevsednělý vulgāris 2, trītus 3,
 obsolētus 3.
zevsedněti vulgārī, obsolēscere.
zevsedniti vulgāre alqd.
zhasiti exstinguere alqd.
zhasnouti exstinguī.
zhltnouti dēvorāre alqd.
zhluboka altē, ex īmō (suspīrium
 dūcere), ab īmīs pectoribus
 (suspīrāre).
zhojitelný sānābilis 2; quī sānārī
 potest.
zhojiti sānāre, sānum faciō, -ere
 alqm (vulnus); medērī (vulnerī).
zhoršiti aggravāre, corrumpere
 alqd, in pēius mūtāre, dēteriō-
 rem faciō, -ere rem alqam; *~ se*
īngravēscere (morbus), dēteriō-
rem fierī, in pēius mūtārī.
zhostiti se perfungī (labōribus)
 dēfungī (morbō), abici⁻, -ere,
 dīmittere (cūrās), exsolvī, liberārī
 alqā rē.
zhotovitel fabricātor m.
zhotoviti fabricārī (gladiōs), faciō,
 -ere, cōficere (ānulōs); efficiō,
 -ere alqd.
zhouba v. **záhuba.**

zhrdlý ēlātus 3.
zhrdnouti īnflārī, efferrī, super-
 biam (spīritūs) sūmere.
zhrouiti se collābī, concidere,
 corruere.
zhroziti se exhorrēscere.
zhubeněti macēscere.
zhurta celeriter, citō, raptim.
zhusta crēbrō, saepe.
zhustiti cōgere, dēnsāre (-ēre) alqd.
zhýčkati nimiā indulgentiā corrup-
 pere alqm; male ēducāre, effēmi-
 nāre alqm.
zhýralec hēlluō, -ōnis m.; nepōs,
 -ōtis m.
zhýralost luxuria f., luxuri⁻, -ēī f.
zhýralý luxuriōsus 3.
zhyzditi dēformāre, dēprāvāre,
 foedāre alqd.
zchátralý dētrītus 3, obsolētus 3
 (vestis); perditus 3 (homō).
zchátrati obsolēscere, cōsenē-
 scere, pereō, -īre.
zchladiti refrīgerāre.
zchoullostivěti mollirī, effēminārī.
zchromiti dēbilem (claudum) faciō,
 -ere alqm; dēbilitāre, frangere
 alqm.
zchudnouti ad inopiam redigī.
zchvácený dēfatīgātus 3, cōfectus 3.
zchvátiti dēfatīgāre, cōficiō, -ere
 alqm.
zchytralost calliditās f.; astūtia f.;
 versūtia f.
zchytralý callidus 3, astūtus 3,
 versūtus 3, dolōsus 3, subdolus 3.
zima hiems, -mis f.; (*chlad*) frīgus,
 -oris n.; (*pocit*) alior, -ōris m.;
je mi ~ algeō, -ēre.
zimní hiemālis 2; hibernus 3
 (vestis), brūmālis 2 (diēs); *~ stan*
hibernāculum n.; ~ tđbor hiberna,
-ōrum n.; ~ slunovrat brūma f.
zimnice febris, -is (-im, -ī) f.;
dostati -i febrī corripior, -ī, i
febrim incidere.
zimničný febriculōsus 3.
zimomřivý frigoris impatiēns,
 -entis.
zimostráz buxus, -ī f. (-um, -ī n.).
zimovati hiemāre, hibernāre, hī-
 berna agere.
zisk lucrum n., quaestus, -ūs m.,
 compendium n., ēmolumentum
 n.; ze -u lucrō ductus (captus).

získati lucrārī (pecūniam), quæstum faciō, -ere in alqā rē; acquirere, sibi parāre alqd; assequī, cōsequī, adipiscī (glōriam); conciliāre sibi (alqm, animum alcis); capi-, -ere alqm (ōrātiōne); ~ *pro svůj ndhled* in sententiam suam addūcere alqm; opēt ~ reconciliāre, recuperāre alqd.
ziskuchtivost lucrī cupiditās f.; quaestūs studium n.
ziskuchtivý lucrī (quaestūs) cupidus 3; quaestuōsus 3.
zištnost suī commodī (suae utilitātis) cūra f.; ze -i suī commodī (suae utilitātis) causā.
zištný suīs commodīs serviēns; suae utilitātis studiōsus 3.
zítra crās; crāstinō di-.
zítřejší crāstinus 3.
zítřek diēs (-ēi) crāstinus.
zívati ōscitāre (-ārī).
zjednati parāre, comparāre alqd; conciliāre (favōrem alci); ~ *přístup* patefaciō, -ere alci aditum ad alqm; ~ *za mzdu* condūcere alqm; ~ *jistotu* cavēre alci.
zjednodušiti simplicius reddere alqd.
zjemniti mītigāre, lēnīre alqd; excolere (vītām hominum).
zjev speciēs, -ēi f.; faciēs, -ēi f.; vīsum n.; rēs, reī f. (obiecta).
zjevení adventus, -ūs m.; praesentia f. (deōrum); ~ *Páně* epiphania f. (cír.).
zjeviti aperīre, ostendere, patefaciō, -ere, palam faciō, -ere alqd; (*nadpřirozeně*) revēlāre alqd, dīvīnitus commūnicāre alqd cum alqō; ~ *se* appārēre, cōspicior, -ī.
zjevn-ý apertus 3, manifestus 3, ēvidēns, -entis; -ě apertē, manifestō, palam; -o jest appāret, cōstat.
zjezditi obequltāre; obeō, -īre, vīsere (locum).
zježený hirtus 3, hirsūtus 3.
zježiti se horrēre.
zjištěný certus 3, explōrātus 3, compertus 3, testātus 3.
zjistiti explōrāre, cōgnōscere, comperīre alqd; comprehendere alqm.

zjizvený cicātricōsus 3.
zkaliti turbāre alqd.
zkameněti in lapidem mūtārī.
zkáza perniciēs, -ēi f.; damnum n., dētrimentum n.
zkaziti corrumpere, dēprāvāre, perdere alqd.
zkazka fābula f.
zkázonosný perniciōsus 3, exitiābilis 2.
zklamati spē dēici- -ere alqm; spēs fallit alqm.
zkomolený mutilus 3, truncus 3, curtus 3, dēcurtātus 3.
zkomoliti mutilāre, curtāre.
zkormoucenost sollicitūdō f.; aegritūdō f., maeror m.
zkormoucený maerōre afflīctus 3, maestus 3, trīstis 2.
zkormoutiti dolōre afficiō, -ere alqm, aegritūdinem afferre alci, affligere alqm.
zkoumatel investigātor m.; quæsitōr m.
zkoumati perīclitārī, temptāre, exāmināre, investigāre, scrūtārī alqd, inquīrere in alqd, quaerere dē alqā rē.
zkoušeti temptāre (tentāre), experīrī alqd; ~ *sílu něčí* alcis perīculum faciō, -ere; ~ *vědomosti* alcis lītterārum (artis) scientiam temptāre; (*trpěti*) patior, -ī, tolerāre, perferre (dolōrēs); ~ *zač* luere, expiāre alqd; poenās alcis reī dare (pendere, solve).
zkouška temptātiō (tentātiō) f.; spectātiō f., exāmen, -inis n.; (*pokus*) experimentum n., experientia f.; ~ *zlata v ohni* obrussa f.; (*utrpení*) miseria f., mala, -ōrum n., rēs (rērum) adversae (-ārum) f.
zkrátiti praecīdere, circumcīdere, imminuere alqd; contrahere (verbum), corripīō, -ere (syllabam); dētrahere dē alqā rē.
zkratka nota f.
zkrátka dēnique; nē multa; nē plūra; quid multa? quid plūra?; ~ *řlci* paucīs dīcere (absolvere) alqd; ~ *držeti* artē habēre, coērcēre alqm.
zkřehnouti rigēscere, obligēscere.

zkresliti dēformāre, dēprāvāre alqd.
zkřížiti implicāre (pedēs inter sē); turbāre, conturbāre (alci ratiōnēs).
zkrotiti domāre, perdomāre, mansuēfici, -ere (bēstiam); coērcēre, cohibēre, continēre (libīdinēs), moderārī (īrae).
zkrotnouti mansuēfierī, mītēscere.
zkroucení distortiō f.
zkroucený dētortus 3 (corpus).
zkroušený paenitentiā afflīctus 3.
zkroučiti dētorquēre, convolvere alqd.
zkušnost perītia f.; ūsus, -ūs m.; prūdētia f.; experientia f.; ~ mīti alcis reī ūsum habēre; vīm z vlastní -i ipse expertus sci; ~ ukazuje rēs docet.
zkušný perītus 3, prūdēns, -entis, expertus 3 alcis reī; muž velmi ~ a moudrý vir ūsū sapientiāque praestāns.
zkypřiti mollīre, findere (agrum).
zkysati acēscere.
zlacený aurātus 3, inaurātus 3, aurō polītus 3.
zlaták (nummus) aureus m.
zlatiti inaurāre, aurō illinere alqd, aurum indūcere alci reī.
zlatnický gen. aurificis (statēra vážky).
zlatník aurifex, -icis m.; vāsculārius m.
zlato aurum n.; není všecko ~, co se třpytí speciēs saepe fallit.
zlatonosný aurifer, -a, -um.
zlatotepec bratteātor m.
zlatoušek dēliciae, -ārum f.
zlatovlasý flāvus 3.
zlatý aureus 3.
zlehčování calumnia f., obtrectātiō f.
zlehčovatel dētrectātor m.; obtrectātor m.
zlehčovati minuere, obterere (auctōritātem alcis); dētrectāre (virtūtes); obtrectāre alci (laudi alcis); má pověst je -ána dētrector dē existimātiōne omnium.
zlehka leviter, facile, molliter.
zlenivěti inertiae et sōcordiae sē dare.
zlepšiti corrigere, ēmendāre alqd.

zletilost mātūra aetās f.; tūtēla f.
zletilý suī iūris, suae potestātis; státi se -m in suam tūtēlam pervenīre.
zlevniti pretium minuere.
zlésti āscendere (mūrum).
zlo malum n.; incommodum n.
zloba malitia f.; improbitās f.
zlobiti stomachum faciō, -ere (movēre) alci; offendere, irritāre alqm; ~ se īrāsci, stomachārī, indignārī alqd, aegrē (molestē) ferre alqd.
zlobivý malitiōsus 3, improbus 3.
zločin scelus, -eris n.; crīmen, -inis n.; facinus, -oris n.; malefīcium n.
zločinec homō scelerātus; sceleris auctor m.; scelus, -eris n.
zločinný scelerātus 3, scelestus 3, maleficus 3, facinorōsus 3.
zloděj fūr, -is m.; āversor m. (pecūniae pūblīcae); peculātor m.
zlodějsk-ý fūrāx, -ācis; -á rota caterva (grēx) fūrum; latrōcinium; -y fūrāciter.
zlodějství fūrtum n.
zloduch homō malus, improbus, impius, nēquam.
zlolajný maledicus 3.
zlomek frāgmentum n.; (zbytek) relīquiae, -ārum f.
zlomenina frāctūra f.
zlomiti frangere, īnfringere, cōnfringere alqd.
zlomyslnost malitia f., malignitās f., malevolentia f.
zlomyslný malitiōsus 3, malevolus 3, malignus 3, maleficus 3, improbus 3.
zlopověstný Infāmis 2, fāmōsus 3.
zlořád vitium n., malum n., incommodum n.
zlořečení exsecrātiō f.; dīrae, -ārum f.
zlořečený exsecrandus 3, dēvōtus 3, nefārius 3, nefandus 3.
zlořečiti exsecrārī, dēvovēre alqm.
zlost īra f., īrācundia f., indignātiō f.
zlostn-ý īrācundus 3; -ě per īram, īrātō animō (vultū), īrācundē.
zlosyn homō scelestus; scelus, -eris n.

zlotřilost impietās *f.*; improbitās *f.*, scelus, -eris *n.*

zlotřilý impius 3, nefārius 3, sceleratus 3, improbus 3, importūnus 3.

zlověstný: -é *znamení* ōmen sinistrum (malum); -á *slova verba* male ōmināta *n.*

zlovolný malevolus 3.

zlovůle malevolentia *f.*

zlovyk ūsus (-ūs *m.*) malus; mōs (-ōris *m.*) prāvus; consuētūdō (-inis *f.*) prāva.

zlý malus 3; -ve *zlé vykládati* crīmini dare alci alqd; **zle** male; *vede se mi* ~ male mēcum agitur.

zmačkatí comprimere alqd.

zmáhati vincere, superāre alqm (alqd).

zmalátnělost languor *m.*; animī dissolūtiō *f.*; animus afflīctus *m.*

zmalátnělý languidus 3, fessus 3, dēfatīgātus 3, afflīctus 3.

zmalátněti languēscere, ēmollīrī.

zmalomyslněti animō dēficiō, -ere; animum dēmittere.

zmar *v. záhuba*; *na* ~ *přijíti* intereō, -īre, pereō, -īre.

zmařiti perdere, irritum reddere, ad irritum redigere, ēlūdere alqd; dīrimere (auspiciū), disturbāre alqd; ~ *naději* spem tollere; *býti -en* pereō, -īre, pessum eō, -īre, pessumdarī.

zmásti turbāre, miscēre, permiscēre, cōfundere alqd; ~ *se v řeči verba* cōfundere.

zmatek turba *f.*, tumultus, -ūs *m.*, perturbātiō *f.*; *ve* ~ *uvéstí* perturbāre (rem pūblicam), miscēre (omnia), cōfundere (animum alcis).

zmaten-ý turbātus 3, perturbātus 3, conturbātus 3, cōfusus 3; perplexus 3; incompositus 3; effusus 3 (*fuga*); -ě turbātē, cōfusē, incompositē.

změkčiti mollīre alqd.

změknouti mollīrī.

změna mūtātiō *f.*, commūtātiō *f.*, immūtātiō, permūtātiō *f.*; vicēs, -ibus *f.*, vicissitūdō, -inis *f.*; varietās *f.*

změnití mūtāre, commūtāre, immūtāre, variāre alqd.

zmenšení imminūtiō *f.*, dēminūtiō *f.*, extenuātiō *f.*, levātiō *f.*

zmenšiti minuere, imminuere, dēminuere alqd; levāre (*maerōrem*); mītigāre, lēnīre (*dolōrēs*); attenuāre (*sūmptūs*).

zmeškati āmittere, praetermittere alqd.

zmetek mōnstrum *n.*, portentum *n.*

změtení cōfusiō *f.*

zmíje aspis, -idis *f.*, vípera *f.*

zmíniti se mentiōnem alcis reī faciō, -ere; commemorāre alqd.

zmínka mentiō *f.*; commemorātiō *f.*

zmírati morlor, -ī; dēcēdere, excēdere; absūmī (*ferrō*).

zmítání iactātiō *f.* (*nāvis*).

zmítati iactāre, agīre alqd.

zmizeti ēvānēscere; (ē cōspectū) abeō, -īre.

zmládnouti repuerāscere, iuvenēscere, flōrem aetātis recupe-rāre.

zmoci vincere, superāre alqm (alqd); posse, valēre (*multum*).

zmocněnec prōcūrātor *m.*; legātus, -ī *m.*; quī mandāta habet ab alqō; *přijíti jako* ~ cum mandātis venīre.

zmocnění auctōritās *f.*

zmocniti auctōritātem alcis reī dare alci; ~ *se* potīrī alqā rē, occupāre, capiō, -ere alqd; ~ *se vlády rērum* potīrī; ~ *se koho* comprehendere, arripi -ere alqm.

zmodernisovati ad nova exempla compōnere.

zmodralý lividus 3.

zmoknouti madefiō, -ierī.

zmořiti dēfatīgāre, dēbilitāre alqm.

zmoudř-etí resipiscere; ~ *časem* aetāte rēctius sapiō, -ere; *škodou -íš* doctus cavēbis.

zmožený cōfectus 3 (*vulneribus*, aevō, famē).

zmrzačený mutilus 3, truncus 3.

zmrzačiti truncāre, mutilāre alqm; dēbilem faciō, -ere alqm.

zmrznouti congelāre, congelaci frīgore pereō, -īre.

zmužilost animus virīlis; fortitūdō, -inis *f.*; virtūs, -ūtis *f.*; cōstantia *f.*

zmužilý fortis 2, virīlis 2.

zmýliti fallere alqm; ~ se falli, errāre.

značka nota f., signum n., insigne, -is n.

značn-ý magnus 3, insignis 2, grandis 2; ~ kus aliquantum n. (agrī); -ě aliquantum (prōcēdere), aliquantō (minor), valdē; manifestē, admodum.

znak insigne, -is n.; -em moudrosti jest sapientiae est.

znalec peritus 3, prūdēns, -entis alcis reī; býti -cem čeho intellegere alqd, versātum esse in alqā rē, ūsum habēre alcis reī; úsudek -ce iūdicium ērudītum.

znalecký úsudek iūdicium ērudītum n.

znalost scientia f., peritia f. alcis reī; ~ práva iūris prūdentia f.; ~ míti scīre, nōvisse alqd, cōgnitum habēre alqd; nemíti ignōrāre alqd, ignārum (rudem) esse alcis reī.

znalý gnārus 3, peritus 3, prūdēns (-entis) alcis reī.

znamenati notāre, signāre, significāre alqd; co -á to slovo? quae est vīs huius verbī? co to -á quid hoc sibi vult?; totěž ~ idem valēre; (pozorovati) sentīre, intellegere, animadvertere, cernere alqd.

znamení signum n., nota f., significātiō f.; indicium n. (benevolentiae); ~ k bitvě signum proeliī; ~ polnicí classiārium n. (dāti canere); ~ vítězné tropaeum n.; ~ věštné ōmen, -inis n., portentum n., ostentum n., augūrium n. (přačí).

znamenitost praestantia f., excellentia f.; virtūs, -ūtis f.; laus, -dis f.; clāritās f.; (památnost) rēs (reī) vīsenda f.

znamenit-ý insignis 2, excellēns, -entis, illūstris 2, praestāns, -antis, egregius 3, nōbilis 2, gravis 2; ~ insigniter, egregiē, valdē.

znaménko nota f.

známka nota f.; indicium n.; signum n.; jest -ou moudrosti sapientiae est; jest -ou slabého ducha tardī ingeniī est.

známost nōtitia f.; cōsuētūdō, -inis f.; familiāritās f.; ~ si učiniti familiāritātem iungere cum alqō; ve ~ přijíti Innōtēscere, in vulgus ēmānāre, nōbilitārī, pervulgārī, percrēbrēscere; ve ~ uvéstí nōtum faciō, -ere, vulgāre, in vulgus ēdere, prōferre alqd.

známý nōtus 3, compertus 3, vulgātus 3; jest -o cōstat, nōtum est; jest všeobecně ~ inter omnēs cōstat; -ým učiniti koho nōbilitāre, illūstrāre alqm; můj dobrý ~ homō mihi familiāris; jsem jeho starý ~ vetus mihi cum illō intercēdit necessitūdō.

znárodnělý pūblicē receptus 3.

znásilnění violatiō f.

znásilniti vim inferre alci, violāre alqm.

znásobiti multiplicāre alqd.

znatelný insignis 2, manifestus 3, cōspiciuus 3.

znáti nōvisse, nōsse alqd; dāti na sobě ~ ostendere, prae sē ferre alqd; nedati dissimulāre alqd; ~ se k čemu prōfitērī alqd, fatērī, cōnfitērī (culpam); ~ se ke komu agnōscere alqm (fīlium).

znázornění exemplum, -ī n.

znázorniti rem clāriorem faciō, -ere, in cōsepectū pōnere alqd, illūstrāre, docēre alqd.

znečistiti polluere, inquināre alqd.

znychutiti se fāstidire alqd, taedet mē alcis reī, satietās alcis reī mē tenet.

znělíbiti se displicēre alci, improbārī ab alqō.

znemožniti impedire, prōhibēre alqm alqā rē.

znemravnělost mōrēs (-um m.) corruptī, mōrum prāvitās f.

znemravniiti mōrēs alcis corrumpere (perdere).

znenadání ex (dē)imprōvīsō; inopīnātus 3.

znenáhla paulātim, sēnsim; ~ vystupující acclivis 2, lēniter ēditus 3.

znění sonus, -ī m.; ~ v uších aurium tinnītus, -ūs m.; (smysl) vīs et sententia (verbōrum).

znepokojení sollicitūdō, -inis f.; (con)turbātiō f.

znepokojovati sollicitāre, agitāre, exagitāre, turbāre, perturbāre, angere, commovēre, exercēre, vexāre alqm.

zneprāteliti ōdium alcis cōncitāre in alqm; discordiās excitāre inter alqōs; ~ se inimīcitiās suscipiō, -ere cum alqō; *býti -en s kým* inimīcitiās gerere cum alqō.

znesváriti se inimīcitiās suscipiō, -ere cum alqō.

znesvētiti violāre, prōfānāre alqd.

znešvariti contāmināre alqd.

znetvoření dēformātiō *f.*, dēprāvātiō *f.*

znetvořiti dēformāre, corrumpere, dēprāvāre alqd.

zneuctění dēdecus, -oris *n.*; ignōminia *f.*

zneuctiti dēdecorāre, polluere, laedere, violāre alqd; ignōminiā afficiō, -ere alqm.

zneuznávati ignōrāre, parum intellegere alqm (alqd); nōn rectē iūdicāre dē alqā rē.

zneužívati abūtī, male ūtī alqā rē.

zničení excidium *n.*, extinctiō *f.*; interitus, -ūs *m.*

zničiti dēlēre (urbem), extinguere (spem), ēvertere (rem pūblicam).

zniknouti effugiō, -ere, ēvītāre alqd; ēvādere (ex periculō).

zníti sonāre, resonāre; *zákon zní takto* haec est lēx.

znoj ardor *m.*; fervor *m.*; aestus -ūs *m.*

znova dēnuō.

zobák rōstrum *n.*

zobati rōstrō tundere.

zobecněti vulgārī; in vulgus exeō, -īre.

zobraziti exprimere, pingere, dēpingere, fingere, formāre alqd.

zoceliti corrōborāre, cōfirmāre (nervōs).

zora aurōra *f.*

zorati perarāre (agrum).

zornice pūpula *f.*

zosobniti hūmānā speci⁻ induere alqm.

zostuditi diffāmāre alqm.

zoškliviti taediō alcis reī afficiō, -ere alqm; ~ *si fastīdire* alqd, taedet mē alcis reī; ~ *se komu* fastīdium movēre alci.

zotaviti recreāre (vōcem, corpus); ~ se requiēscere (ab alqā rē), sē recreāre, vīrēs colligere, convalēscere, sē reficere (-iō), animum ērigere.

zotročiti in servitūtem redigere alqm.

zoubkovaný dentātus 3.

zoufalství dēspērātiō *f.*; ze ~ rēbus dēspērātis.

zoufalý dēspērātus 3.

zoufatí dēspērāre alqd (dē alqā rē).

zouti excalceāre alqm; ~ se excalceāre pedēs.

zpměti ex memoriā (recitāre alqd), memoriter.

zpáteční pochod reditus, -ūs *m.*, receptus, -ūs *m.*

zpátečnický rērum pristinārum studiōsus 3.

zpátky retrō, retrōrsum; ~ *jíti* redeō, -īre.

zpěcování se recūsātiō *f.*

zpěcovati se recūsāre, gravārī; dētractāre (militiam).

zpeněžití pecūniam faciō, -ere ex alqā rē; vendere alqd.

zpět retrō, retrōrsum; *předponou* re- (remittere, reportāre etc.).

zpěv cantus, -ūs *m.*

zpěvák cantor *m.*; auloedus *m.* (*s průvodem flétny*).

zpěvavý canōrus 3 (avis, vōx).

zpěvn-ý canōrus 3; -ě cantandō, canentis mōre.

zpěvohra fābula melica *f.*

zpitomiti obstupefaci⁻, -ere alqm.

zpitý ēbrius 3.

zpívatí canere, cantāre.

zplasknouti corrūgārī.

zplesnivěti mucēscere; rumpī.

zplnomocnění auctōritās *f.*; potestas *f.*, arbitrium *n.* (liberum).

zplnomocnití auctōritātem (potestātem) alcis reī agenda dare alci.

zplodina frūctus, -ūs *m.*; frūgēs, -um *f.*

zploditel creātor *m.*, prōcreātor *m.*, genitor *m.*, generātor *m.*

zploditi gignere, generāre, prōcreāre alqm.

zpocený sūdōre perfūsus 3.

zpomaliti tardāre, retardāre alqd,

zpopelniti cremāre, concremāre alqm.

zpotiti sūdōrem excutiō, -ere alci; ~ se sudor alci ērumpit.

zpověď cōfessiō f. (peccātī).

zpovědník cōfessor m. (cír.).

zpovídati se cōfitērī peccāta.

zpozdilost stultitia f.

zpozdilý stultus 3, fatuus 3.

zpozdití se morārī, sērō venīre.

zpoždění mora f., retardātiō f.

zpozorovat animadvertere, intellegere, sentīre alqd.

zpracovati cōficiō, -ere alqd, colere (agrum), pertractāre alqd.

zpráchnivělý puter, -tris, -tre; putridus 3.

zpráchnivěti putrēscere.

zpráva nuntius -ī m.; (písemná) litterae, -ārum f.; -u dáti certiōrem faci, -ere alqm; -u obdržeti certiōrem fieri dē alqā rē, cōgnōscere, comperīre alqd; -u zachovati memoriae prōdere alqd; ~ dochází nuntius affertur (perfertur, pervenit); po -ě allātō nuntiō.

zpravidla plērumque.

zpravití certiōrem faci, -ere alqm dē alqā rē (alcis reī); nuntiāre alci alqd; nuntium afferre alci, docēre alqm alqd; býti -en certiōrem fieri, nuntium accipiō, -ere, cōgnōscere, comperīre, audīre dē alqā rē.

zpravodaj relātor m.; auctor m.

zředu ā fronte.

zpřevraceti (per)miscēre, commiscēre, cōfundere, perturbāre alqd.

zpřítomniti repraesentāre, sub oculōs alcis subiciō, -ere alqd.

zpřízněný coniūctus 3 alci (cum alqō).

zpronevěra perfidia f.; (podvod) peculātus, -ūs m.; fraudātiō f.

zpronevěřitel peculātor m., fraudātor m.

zpronevěřiti āvertere, suppressere (pecūniam); fraudāre alqm alqā rē; ~ se dēficiō, -ere ab alqō, fidem alci datam fallere.

zpropadený dēvōtus 3, nefārius 3, nefandus 3.

zpropitné mūnuscūlum n., mercē-

dula f., corollārium nummōrum n.; dáti ~ corollārium addere alci.

zprostiti liberāre alqm alqā rē (metū); absolvere alqm (capitis);

zproštěn dávek, služeb immūnis 2.

zprostředkování intercessiō f.; (přímluva) dēprecātiō f.; mým -lím mē auctōre, meā operā, per mē.

zprostředkovatel auctor m. (pācis); conciliātor m.; internuntius m.; interpres, -etis m.; intercessor m.; (přímluvčí) dēprecātor m.

zprostředkovatelka conciliātrix, -īcis f. (amicītia), internuntia f., interpres, -etis f.

zprostředkovati conciliāre (nūptiās), compōnere (pācem, foedus); intercēdere, sē interpōnere.

zprotiviti se resistere, obsistere, renīti, repugnāre, adversārī alci; (znechutiti se) v. toto.

zprvu initiō, prīmō.

zprzñiti polluere alqd, vitium afferre alci.

zpuchřelý puter, - ; putridus 3.

zpuchřeti putrēscere.

zpupnost superbia f., arrogantia f., insolentia f., intemperantia f., licentia f., spīritus, -ūs m.

zpupný superbus 3, arrogāns, -antis, insolēns, -entis, ēlātus 3 (victōriā); býti ~ superbīre, insolenter sē efferre.

způsob modus m.; ratiō f.; genus, -eris n. (dicendī); ~ boje ratiō pugandī (bellī gerendī); ~ života vīta f., cultus, -ūs m., vītae ratiō f., studia et institūta vītae; tímto -em hōc modō, hāc ratiōne, hunc in modum, ita, sic; každým -em omni ratiōne; podle -u někoho mōre (ritū, modō) alcis; žíti svým -em suō institūtō vīvere.

způsobilost facultās f.; utilitās f.; ingenium aptum ad alqd.

způsobilý aptus 3, idōneus 3, utilis 2 ad alqd.

způsobiti faciō, -ere, efficiō, -ere, ut s konj.; auctōrem esse alcis reī; ~ škodu incommodō afficiō, -ere alqm, incommodum afferre alci; ~ krveprolití strāgem (caedem) ēdere; ~ válku bellum movēre; ~ porážku calamitātem inferre

alci; ~ (si) *nenávist* invidiam contrahere.
způsobnost modestia f., verēcundia f.; *ēlegantia* f., *urbānitās* f.
způsobný modestus 3, verēcundus 3, bene mōrātus 3; *ēlegāns*, -antis, *urbānus* 3.
zpustlost vastitās f.; *mravní* ~ mōrēs(-um m.) dissolūtī.
zpustlý vastus 3, dēsertus 3, incultus 3; (*mravně*) dissolūtus 3.
zpustnouti vastārī.
zpustošiti dēvastāre (terram), populārī, dēpopulārī (agrōs).
zpyšněti superbiam (spīritum) sūmere; *īnflārī*, *efferrī* (victōriā).
zpytování *investigātiō* f.
zpytovat *investigāre*, *quaerere*, *exāmināre*, *scrūtārī* alqd.
zračiti se *appārere*.
zrada *prōditiō* f.; *perfidia* f.
zrádce *prōditor* m.
zraditi *prōdere* alqm; (*odraditi*) *dissuādere*, *nē quis faciat* alqd; *revocāre*, *āvocāre*, *dēhortārī* alqm ab alqā rē.
zrádný *perfidus* 3, *perfidiosus* 3, *subdolus* 3, *īnfīdus* 3; -ě *perfidē*, *per prōditiōnem*.
zrak *vīsus*, -ūs m.; *oculī*, -ōrum m.; *lūmina* (-um n.) *oculōrum*; *facultās* *videndī*; *aciēs* (-ēī f.) *oculōrum*; *prchatī před -y cōnspectum fugi* -, -ere; *mīti dobrý* ~ *oculīs valēre*.
zralost *māturitās* f.; *tempestivitās* f.
zralý *mātūrus* 3, *tempestivus* 3; *po -ém uvážení cōgitātē* (*scribere* alqd).
zrána *mānē*.
zranění *vulnus*, -eris n.; *vulnerātiō* f.
zřasiti *complicāre* (vestem).
zráti *mātūrēscere*, *mātūrārī*, *ad māturitātem venīre*.
zrazovati *dissuādere* (*pācem*); *āvocāre*, *revocāre*, *dēhortārī* alqm ab alqā rē.
zrcadlo *speculum* n.; *v -e se zhlížeti* *contemplārī sē in speculō*.
zrcadlití se *imāgō* *alcis reī redditur* (*aquā*); *cernī*, *cōgnōscī* (*in*) *alqā rē*, *expressum esse* *alqā rē*.
zřediti *dīluere* alqd.

zřejmost *ēvidentia* f.
zřejm-ý *apertus* 3, *manifestus* 3, *ēvidēns*, -entis; *jest -o appāret*, *patet*; -ě *apertē*, *manifestē*, *palam*.
zření *vīsus*, -ūs m.; *v. zřetel*.
zřetel *ratio* f.; ~ *mīti ratio* *nem alcis reī habēre*, *respiciō*, -ere *alqd*, *animum advertere* *ad alqd*; *při všem jen k státu* ~ *mīti omnia* *ad rem pūblicam referre*; *nemīti -e neglegere* *alqd*; *se -em k čemu ratio* *alcis reī habitā*; *bez -e oblitus* 3, *immemor*, -is *alcis reī*.
zřeteln-ý *clārus* 3, *dīlūcidus* 3, *expressus* 3 (*vestigium*), *perspicuus* 3; -ě *clārē*, *dīlūcidē*, *apertē*, *explānātē*.
zrezavěti *rōbīginem trahere*, *rōbīgine obducī*, *in aerūginem incidere*.
zřícenina *ruīna* f.; *parietinae*, -ārum f.
zříci se *renuntiāre* *alcis reī* (*vitae*), *sē abdicāre* (*magistrātū*); *abici* -, -ere, *dīmittere*, *missum faci* -, -ere *alqd*, *dēcēdere* (*dē*) *alqā rē* (*iūre suō*, *dē possesiōne*), *cēdere* *alcis alqd* (*rēgnum*); *dēpōnere* *alqd* (*studium*).
zříditi *īnstituere*, *cōstituere* (*cīvitātem*), *effici* -, -ere (*portum*); *īnstruere* (*aciem*); *faciō*, -ere (*castra*); *opět* ~ *restituere*.
zřídka *rārō*; *rarus* 3; *ne* ~ *haud rārō*.
zřídlo *fōns*, *fontis* m.; (*původ*) *orīgō*, -inis f.; *prīncipium* n.
zřítelnice *pūpula* f.; *pūpilla* f.
zřítí *intuērī*; *v. hleděti*.
zřítiti se *corruere*, *collābī*.
zřízenec *appāritor* m.
zřízení *īnstitūta*, -ōrum n.; *īnstitūtiō* f., *cōstitūtiō* f.; *dāti obci dobré* ~ *rem pūblicam bene cōstituere*.
zrnitý *grānātus* 3, *grānōsus* 3.
zrno *grānum* n.
zrozený *prōgnātus* 3; *factus* 3 *ad alqd*.
zručnost *ars*, -tis f.; *artificium* n.; *sollertia* f.; *exercitātiō* f.
zručný *sollers*, -tis, *exercitātus* 3 *i alqā rē*; *artifex*, -icis *alcis reī*.
zrušení *abrogātiō* f. (*lēgis*); *aboli-*

- tiō *f.* (quinquāgēsīmae dvouprocentní dávky).
- zrušiti** tollere alqd, abolēre (ritum), abrogāre (lēgem), rumpere (foedus), solve (amīcitiam), frangere (fidem), rescindere (mutāre, testāmentum).
- zrychlený** citātus 3, concitātus 3.
- zrychlit** accelerāre, mātūrāre (iter, proficīscī); ~ *krok* gradum corripīō, -ere (addere).
- zrýti** fodiō, -ere, perfodi-, -ere (terram).
- zrzavý** rutilus 3, rūfus 3.
- zsinalost** livor *m.*
- zsinalý** lividus 3, perpallidus 3.
- zšíři** lātus 3, in lātitudinem.
- ztéci** expugnāre, capi-, -ere (urbem).
- ztělesněný** corporātus 3.
- ztenčiti** attenuāre, extenuāre, minuire alqd.
- ztepilost** prōcērītās *f.*; venustās *f.*
- ztepilý** prōcērus 3, venustus 3.
- zteplat** calēscere, incalēscere.
- ztěžovati** impedire alqd (iter); ~ *komu poslední hodinku* molestiam alci animam agentī exhibēre.
- ztichnouti** conticēscere, obmūtēscere.
- ztloušti** crassus 3 (ūnum digltum).
- ztloustnouti** corpus faciō, -ere.
- ztráta** āmissiō *f.*; dētrīmentum *n.*, iactūra *f.*, damnum *n.*, incommodum *n.*, dēminūtiō *f.* (lībērtātis); ~ *práv občanských* capitis dēminūtiō *f.*; -u *utrpěti* dētrīmentum accipiō, -ere; perdere alqd.
- ztratiti** āmittere, perdere alqd; ~ *víru* diffidēre; ~ *odvahu* animō dēficiō, -ere; *jsem ztracen* perīi; ~ *se* pereō, -īre, ēvānēscere, effluere; *tajně se* ~ *clam* sē subducere.
- ztřeštěnost** īnsānia *f.*, dēlīrātiō *f.*; dēmentia *f.*; temerītās *f.*
- ztřeštěný** īnsānus 3, dēlīrus 3, temerārius 3.
- ztrnouti** torpēscere, obstupēscere.
- ztrnutí** torpor *m.*; stupor *m.*
- ztroskotati** naufrāgium faciō, -ere; nāvēs ēlīdere; dīruere alqd; (*nepodařiti se*) ad irritum redīgī.
- ztrouchnivěti** putrēscere.
- ztrpčiti** īnsuāvem reddere (vītam alcis); ~ *radost* gaudium aegritūdine contāmināre.
- ztrýzněný** excruciatūs 3.
- ztučněti** pinguēscere.
- ztuhlý** concrētus 3, rigidus 3.
- ztuhnouti** concrēscere, congelāre; rigēscere, obrigēscere.
- ztuchlina** situs, -ūs *m.*
- ztuchlý** longō sitū corruptus 3.
- ztupiti** hebetāre, retundere (gladium).
- ztvrdnouti** dūrēscere, obdūrēscere; congelāre, concrēscere.
- ztýrati** excrucīare, exercēre alqm.
- zub** dēns, dentis *m.*; *přední -y* dentēs adversī, *střední* mediī, *zadní* intimī.
- zubatý** dentātus 3.
- zubožený** miserābilis 2, miserandus 3, flēbilis 2, miser, -a, -um.
- zubr** ūrus, -ī *m.*
- zúčtovati** ratiōnem alci rei reddere.
- zuhelnatěti** carbōnem faci, -ere; -lý adustus 3.
- zuřiti** furiō, -ere, saevīre in alqm; *mor -í v městě* urbs pestilentīā cōflīctātur.
- zuřivost** furor *m.*; saevitia *f.*
- zuřivý** furēns, -entis, furibundus 3, furiōsus 3, saevus 3, ferōx, -ōcis, atrōx, -ōcis.
- zúročiti** faenus dare alci prō alqā rē.
- zúrodniti** fēcundum faciō, -ere (agrum); fēcunditātem dare alci rei (terrīs).
- zústati** manēre, permanēre, relinquī, relīquum esse; ~ *státi* cōnsistere, subsistere; ~ *na čem* statuere, cōstituere, dēcernere alqd; *tó zůstane mezi námi* haec tibi sōlī dicta putā!
- zústavitel** testātor *m.*
- zústavitelka** testātrīx, -īcis *f.*
- zústaviti** relinquere alqd; ~ *vzorné předpisy* exempla imitanda trādere; ~ *na vůli* permittere alqd alci.
- zušlechtiti** excolere, ad hūmānitātem īnformāre (animōs hominum).
- zúžiti** coartāre alqd; ~ *se* in artius coēō, -īre.
- zvadlý** marcidus 3.
- zvadnouti** marcēscere.
- zvaný** quī appellātur.

zváti vocāre, invitāre alqm (ad cēnam).
zvážiti pendere, pēnsāre alqd.
zvěčnělý mortuus 3.
zvěčniti immortalē reddere alqm, immortalitātī commendāre alqm; ~ se nōmen suum immortalitātī trādere.
zvěd explōrātor *m.*; speculātor *m.*; ēmissārius *m.*, *jíti na -y* explōrātum eō, ire.
zvedati tollere, levāre, sublevāre, attolere (manūs ad caelum); ~ se surgere, exsistere.
zvedavost cūriōsitās *f.*; exspectātiō *f.*; studium nova cōgnōscendī (audiendī, vīsendī).
zvedavý cūriōsus 3; nova cōgnōscendī (audiendī, vīsendī) cupidus 3; *jsem* ~ exspectō 1. *s nepř. otáz.*
zvedený bene mōrātus 3, bene institūtus 3.
zvěděti comperire, cōgnōscere, audire alqd.
zvelebiti augēre, iuvāre, amplificāre, ornāre, exornāre alqd; fovēre (artēs).
zveličení amplificātiō *f.*
zveličiti augēre (verbis), in maius extollere alqd, vērītatem ēgredior, -ī.
zvenčí extrinsecus.
zvěř ferae, -ārum *f.*
zvěřina carō (carnis *f.*) ferīna.
zvěřinec vīvārium *n.*
zvěrokruh orbis (-is *m.*) signifer.
zvěrolékař veterinārius *m.*
zvěrolékařství pecoris medicīna *f.*, medicīna veterināria *f.*
zveršovati versū inclūdere (verba).
zvěst nuntius *m.*; fāma *f.*
zvěstování nuntiātiō *f.*
zvěstovati nuntiāre, dēnuntiāre, referre alci alqd; (veřejně) prōnuntiāre, (předpovídati) praedicere.
zvětrati adedī, exedī; ēvānēscere (vīnum).
zvětšení amplificātiō *f.*
zvětšiti amplificāre, augēre alqd; dilātāre (domum), prōferre (finēs); ~ se crēscere.
zvíci instar alci reī.
zvídati comperire; explōrāre.
zvírátko bēstiola *f.*

zvíře bēstia *f.*; bēlua *f.*
zvířecí gen. animālium, bēstiārum.
zvířectvo animālia, -ium *n.*
zvířetník orbis (-is *m.*) signifer; orbis duodecim signōrum.
zvířiti volvere, movēre, excitāre, colligere alqd.
zvládnouti coērcēre, cohibēre, continēre alqd, imperāre alci.
zvláště praesertim, praecipuē, imprimis; *každý* ~ sēparātim; singulī 3.
zvláštní sēparātus 3; proprius 3, singulāris 2, praecipuus 3; mīrus 3.
zvláštnost proprietās *f.*; novitās *f.*, insolentia *f.*, proprius 3.
zvlčeti efferārī.
zvlčelý efferātus 3.
zvlhnouti madefiō, -fierī.
zvolání exclāmātiō *f.*
zvolati exclāmāre, conclāmāre.
zvolený (konsul cōsul) dēsignātus.
zvolna lēniter, paulātim.
zvolniti tardāre, retardāre alqd.
zvon campāna *f.*
zvonek campanella *f.*; tintinnābulum *n.*
zvoník aedituus *m.* (cír.).
zvoniti sonum alci reī movēre; *zvoní* campāna (dē turri) sonat.
zvracet vomere.
zvrátiti ēvertēre, subvertēre alqd; ~ se ēvertī, subvertī, concidere.
zvrhlý dēgener, -a, -um; dēprāvātus 3.
zvrhnouti se dēgenerāre, corrumpī, dēprāvārī; (změnit se) mūtārī.
zvučeti sonāre, resonāre.
zvučný sonōrus 3, clārus 3.
zvuk sonus, -ī *m.*; sonitus, -ūs *m.*; (hlas) vōx, vōcis *f.*; ~ *polnice* cantus, -ūs *m.*; ~ *vydávati* sonāre, vōcem ēdere.
zvůle licentia *f.*, libīdō, -inis *f.*; dět-ská petulantia *f.*, lāscīvia *f.*
zvyk cōnsuētūdō, -inis *f.*; mōs, mōris *m.*; *mám ve -u* cōnsuēvī, soleō, ēre; *vejíti ve* ~ in cōnsuētūdinem (in ūsum) venīre; *ze -u* ex institūtō.
zvykati si cōnsuēscere, assuēscere alqā rē (alci reī); ~ *koho* assuēfaciō, -ere alqm alqā rē (alci reī).
zvyklost ūsus, -ūs *m.*; *v. zvyk.*

zvyklý assuētus 3 alqā rē (*inf.*).

zvýši altus 3, in altitūdinem.

zvýšiti exaggerāre, altius efferre, augēre alqd.

zželeti se paenitet mē alcis reī.

zženštilost mollitia f.

zženštilý mollis 2, effēminātus 3.

zžirati excruciāre alqm.

Ž

žába rāna, -ae f.

žabka rānunculus m.

žabra branchia f.

žactvo discipulī, -ōrum m.

žačka discipula f.

žadatel petitor m., candidātus m.

žadati petere, postulāre, rogāre alqd ab alqō (ut, nē s konj.); pōscere alqm alqd (alqd ab alqō); (*důtklivě*) flāgitāre alqm alqd (alqd ab alqō); ~ *za vydání koho* dēpōscere, expōscere alqm; ~ *si* cupiō, -ere, optāre, appetere, concupiscere alqd; *snažně si* ~ exoptāre alqd; ~ *zpět* repetere (bona sua); ~ *o úřad* petere magistrātum; *opatrnost žádá* prūdentis est.

žádný nullus 3; ~ *Říman* nēmō Rōmānus; ~ *básník* nēmō poēta; ~ *z obou* neuter, -tra, -trum; ~ *člověk* nēmō (nullius).

žadoniti precibus efflāgitāre alqd ab alqō.

žádost postulātiō f.; (*plsemná*) libellus m.; litterae (-ārum f.) supplicēs; (*prosba*) precēs, -um f., -i *vyhověti* satisfaciō, -ere alci petentī; faciō, -ere, quod quis petit; (*touha*) cupiditās f. dēsiderium n., studium n. (alcireī).

žádostivost cupiditās f., aviditās f., appetitus, -ūs m.; *tělesná* ~ libīdō, -inis f.

žádostivý cupidus 3, avidus 3, appetēns, -entis alcis reī; ~ *boje* pugnandī cupidus 3.

žádoucí expetendus 3, optandus 3, optātus 3, optābilis 2; dēsiderābilis 2; (*milý*) grātus 3; *bylo by* žádoucnō optandum est, aequum est.

žáha ardor stomachī m.

žahadlo aculeus m.

žahavka ūrtīca f.

žák discipulus m.; audītor m.; býti

-em někoho disciplīnā alcis ūtī;

žáci Sokratovi Sōcraticī, -ōrum m.

žákyně discipula f.

žal lūctus, -ūs m.; maeror m.

žalář carcer, -eris m.; vincula, -ōrum n.

žalářov-atí in cūstōdiā habēre alqm; *býti -án* cūstōdiā tenērī.

žalářník cūstōs (-ōdis m.) carceri

žalm psalmus, -ī m. (*clrk.*).

žaloba accūsātiō f.; civilní postulātiō f., petitiō, actiō f.; (*nářek*) querēla f., questus, -ūs m.; (*stížnost*) querimōnia f.; *křivá* ~ calumnia f.; -u *sepsati proti komu* dicam scribere alci.

žalobce accūsātor m.; āctor m.; petitor m.; *křivý* ~ calumniātor m.

žalobnick-ý accūsātōrius 3; -y accūsātōriē.

žalost lūctus, -ūs m.; maeror m.; dolor m.; ~ *míti* dolēre alqd.

žalostn-ý flēbilis 2, miserābilis 2, lāmentābilis 2; miser, -a, -um; ~ *pláč* lāmentātiō f., questus, -ūs m.; -ě flēbiliter, miserābiliter; miserē.

žalovaný reus 3.

žalovati accūsāre, arguere, reum faciō, -ere, postulāre, arcessere alqm alcis reī; in iūs vocāre alqm, nōmen alcis (ad iūdicem) dēferre dē alqā rē; *křivě* ~ calumniārī alqm.

žalozpěv elegīa f.; elegī, -ōrum m.; ~ *pohřební* cantus (-ūs m.) lūgubris, nēnia f.

žaltář psaltērium n. (*clrk.*).

žalud glans, -dis f.

žaludek stomachus m., ventriculus m.; venter, -tris m.; *chorý na* ~ cardiacus 3.

žár ardor m.; aestus, -ūs m.; fervor m.; flagrantia f.

žárliti amōris stimulīs agitārī; i -vidēre alci; (*řevniti*) aemulārī, obtrectāre, invidēre alci.

žárlivost invidia f., amōris stimulī, -ōrum m., zēlotypia f.; vzbuditi něčí ~ invidiam alcis movēre; (řevnivost) aemulātiō f., rīvālitās f., simultās f., obtrectātiō f.

žárlivý invidus 3, invidiōsus 3 alcis; amōris stimulīs agitātus 3, zēlotypus 3; býti ~ invidēre alci.

žároviště bustum n.

žasnouti stupēre, obstupēscere.

že 1. *akk. c inf. po slovesech* dīcendī a sentiendī; 2. ut (záporné ut nōn) ve větách účinkových; 3. quod ve větách důvodových; 4. ně (záporné ně nōn = ut) ve v. obavných; 5. quōminus po slovesech impendiendī; 6. quīn po záporných výraze h pochybování.

žebrácký mendīcus 3; miser, -a, -um; -á hůl mendīcitās f.

žebrák mendīcus m.; žebračka mulier mendīcāns, -antis.

žebrati mendīcare; stlpem colligere.

žebravý medicāns, -antis.

žebrík scālae, -ārum f.; ~ přistaviti ke zdi scālās mūrīs admovēre.

žebro costa f.

žebrota mendīcitās f.; summa egestās f.; omnium rērum inopia f.; živiti se -ou mendīcandō vīctum sibi quaerere.

žehnatí fausta precārī alci; bonīs ōminibus prōsequī alqm.; ~ se se světem dē vītā dēcēdere, dē vītā migrāre.

želeti paenitet mē alcis reī; comiserārī alqd; lūgēre (mortem); dolēre dē alqō (alqd).

železárna officīna ferrāria f.

železářský ferrārius 3 (negōtium obchod).

železnice *via ferrāta f.

železný ferreus 3; ~ důl ferrāria, -ae f.; -é zboží ferrāmenta, -ōrum n.

železo ferrum n.; -a (pouta) vincula, -ōrum n.; compedēs, -um f.; do želez dátī vinculis astringere alqm, in vincula conici~, -ere alqm.

želizko na pálení vlasů calamister, -strī m.

želva testūdō, -inis f.

žeň messis, -is f.

žena fēmina f.; mulier, -is f.; (manželka) uxor, -ōris f.

ženatý býti uxōrem habēre; in mātirimōniō habēre.

ženich spōnsus m.

ženiti se uxōrem dūcere; in mātirimōnium dūcere.

ženskost ingenium muliebre n.

ženský muliebris 2; fēmineus 3.

žerď pertica f.; hostile, -is n.

žernov lapis (-idis m.) molāris.

žert iocus m.; lūdus m.; lūdbrium n.; -em iocō, per locum.

žertovati iocārī, iocōs agere cum alqō.

žertovný iocōsus 3; ioculāris 2; (směšný) rīdīculus 3; býti velmi ~ multī iocī esse.

žertovnost facēti, -ārum f.

žertva hostia f., victima f.

žezlo sceptrum n.

žežulka cucūlus, -ī m.

žhář incendiārius m.; auctor incendiī m.

žhavý ardēns, -entis; fervēns, -entis, flagrāns, -antis; candēns, -entis.

žid Iūdaeus m.

židle sella f.; sedīle, -is n.; sēdēs, -is f.; solium n.

židovský Iūdaeus 3.

žíla vēna f.; žilou pustiti sanguinem mittere, vēnam incīdere (solvere) alci; zatíti komu -u pennās incīdere alci; není v něm dobré žilky nihil bonī habet.

žilnatý vēnōsus 3 (lapis).

žíně saeta f. (equīna).

žíněnka pulvīnus saetā equinā fartus m.

žínka lesní Dryas, -adis f.

žíravina medicāmentum rōdēns (corrōdēns, adūrēns, -entis) n.

žírnost fēcunditās f.; fertilitās f., ūbertās f.

žírný fēcundus 3, fertilis 2, ūber, -is.

žítí vīvere, esse, vītam dēgere; ~ ve vyhnanství exsulāre, in exsiliō esse; ~ v cizině peregrīnārī; ~ v důvěrném přátelství familiāritāte alcis ūtī; přežítí koho superesse, superstitem esse alci; (požínati) metere.

žito secāle, -is n.

živél elementum n. (obyč. v pl.); nātūra f.; initia (prīncipia), -ōrum n. (rērum).

živina alimentum n.

živitel *altor m.*; *nūtrīcius m.*
živitelka *altrīx, -īcis f.*; *nūtrīx, -īcis f.*
živiti *alere, nūtrīre alqm, vīctum praebēre alci*; (v bitvě) *vītam servāre alci*; ~ *se vīvere, vescī (lacte, carne)*; ~ *se z čeho vīctum quaerere alqā rē, vītam sustinēre alqā rē.*
živnost *quaestus, -ūs m.*; *prōfessiō, -ōnis f.*; *ars, -tis f.*; *artificium n.*; *selská ~ praedium rūsticum n.*; (*obchod*) *mercātūra f.*; ~ *provizovati artem (medicīnam, fabram) exercēre; quaestum colere.*
živnostník *opifex, -icis m.*
živný *in quō multum alimentī est; magnī cibī (gt.)*; *validus 3, firmus 3*; -á *látka alimentum n.*
živobytí *vīta f.*; *vīctus, -ūs m.*; *cultus, -ūs m.*; *za ~ otcova patre vīvō.*
živočich *animal, -ālis n.*; *animāns, -antis m. f.*
živočišstvo *animālia, -ium n.*
živořiti *vītam inopem tolerāre, in egestāte vītam dēgere.*
živost *vigor m.*; *alacritās f.*; ~ *řeči vīs (gravitās) ōrātiōnis*; ~ *místa celebritās f., frequentia f.*
život *vīta f.*; *anima f.*; *spīritus, -ūs m.*; *salūs, -ūtis f.*; ~ *veřejný rēs (reī) pūblica (-ae)*; *způsob -a cultus, -ūs m.*; *mōrēs, -um m.*; ~ *darovati parcere vītae alci, concēdere alci vītam; -em zaplatiti capite (morte) luere alqd*; ~ *si vzíti mortem sibi cōnsciscere*; (*břicho*) *venter, -tris m.*; *alvus, -ī f.*
životní *vītālis 3 (vīs)*; ~ *síla vigor m.*; ~ *stráž cūstōdēs corporis*; ~ *velikost corporis magnitūdō, -inis f.*; v ~ *velikosti iconicus 3 (iconicum pingere alqm).*
životnost *vigor m.*
životopis *vīta f.*
životopisec *vītae scriptor m.*
životospráva *ars (artis f.) vīvendī; diaeta, -ae f.*; *certus vīvendī modus et lēx (-gis f.).*

živoucí *animāns, -antis f.*
živý *vīvus 3, animātus 3, animāns, -antis*; *jak živ dum vīvō (vīxī)*; *za živa vīvus 3*; -á *vzpomínka recēns memoria*; -ou *mocí nūllō modō (pactō), nēquāquam, neutlquam*; (*čilý*) *alacer, -cris, -cre.*
žízeň *sitis, -is f. (-im, -ī)*; ~ *uhasiti sitim explēre.*
žízniť *sitīre alqd (po čem).*
žíznivý *sitiēns, -entis (sanguinis).*
žížala *lumbrīcus m.*
žlab *canālis, -is m.*; (*ve stáji*) *praesaepe, -is n.*
žláza *glandula f.*
žlaznatý *glandulōsus 3.*
žloutek *vitellus m.*
žloutenka *morbus rēgius m.*; *icterus m. (lék.).*
žluč *bīlis, -is f.*; *fel, fellis n.*; ~ *v něm kypí bīlis ei commovētur.*
žluklý *rancidus 3.*
žluna *pīcus, -ī m.*
žlutý *gilvus 3; flāvus 3, lūteus 3, croceus 3 (šafránově), fulvus 3.*
žně *mēsis, -is f.*
žnec *messor m.*
žold *stīpendium n.*; *mercēs, -ēdis f.*
žoldněř *mīles (-itis) mercennārius.*
žrádlo *pāstus, -ūs m.*
žralok *cētus m.*; *pristis, -is f. (každá mořská obluda).*
žráti *edere, comedere alqd; vescī, pāsci alqā rē; (o člověku) vorāre, dēvorāre alqd.*
žravost *edācitās f.*
žravý *edāx, -cis; vorāx, -cis.*
žřout *asōtus m.*; *homō edāx, homō multī cibī.*
župa *pāgus m.*
žvanil *homō garrulus m.*
žvaniti *garrīre, blaterāre.*
žvást *ineptiae, -ārum f.*; *fābulae, -ārum f.*
žvatlati *garrīre.*
žvatlavost *loquācitās f.*; *garrulitās f.*
žvatlavý *loquāx, -ācis; garrulus 3.*
žvýkati *mandere alqd; (o dobytku) rūmināre.*